Toto jest Tělo mé, které se za vás vydává; to čiňte na mou památku. (Lukáš 22, 19)

Ctih. kněze Martina z Kochemu

VÝKLAD nejdražší oběti MŠE SVATÉ

Přeložil Dr. Karel Lev Řehák

1933 u Ladislava Kuncíře v Praze

P. Martin z Kochemu

P. Martin z Kochemu narodil se v Kochemu na řece Mosele v smutné době třicetileté války, asi r. 1625. Nedávno předtím se usadili v městečku tom řeholníci řádu kapucínského. Jejich prostý a zbožný život se mladému Martinovi tak zalíbil, že žádal o přijetí do kláštera. Vynikaje nejen horlivostí, ale i vědeckým nadáním a pilností, byl po vykonaných studiích záhy ustanoven lektorem bohosloví na řádovém učilišti.

Roku 1666 však bylo Porýnsko zachváceno hrozným morem, jemuž padaly za oběť tisíce lidí. Otcové kapucíni se oddali obsluze nemocných a nákazou i jejich řady prořidly. Klášterní učiliště bylo nutno zavříti a novice rozpustiti. Horlivý P. Martin nemoha učiti ústně, nenechal svých hřiven ležeti ladem. Ve volných chvílích jal se spisovati knížky, jimiž by se potřebné náboženské vědomosti šířily mezi lidem. A byla to spasitelná myšlenka, neboť protestantství bylo natropilo hrozných škod v duších a zamořilo i kraje katolické.

První knížka P. Martina „Křesťanské učení" došla tak příznivého přijetí, že P. Martin byl s mnoha stran žádán, aby se věnoval jen spisování takových knih. Poněvadž i řádoví představení s tím byli srozuměni, jal se P. Martin pilně pracovati, aby se lidu dostalo přístupných knih, z nichž by vážil poučení a povzbuzení, a aby byly napraveny škody vzniklé neblahým působením protestantských predikantů.

Tyto knihy, psané s vroucí srdečností a jímavostí, upoutaly na pokorného kapucína všeobecnou pozornost a duchovní představení usoudili, že muž, který tak jadrně a přesvědčivě dovede lidu předkládati křesťanské pravdy,

jistě také svým živým slovem by způsobil mnoho dobrého. Proto arcibiskupové mohučský a trevírský si vyprosili od provinciála rýnské provincie P. Martina ke konání lidových misií.

Takto dobrý P. Martin putoval z kraje do kraje, vždy bos nebo v sandálech, nedbaje horka ni mrazu, deště ni nepohody. Kamkoli přišel, navazoval hovor s lidmi, aby je získal pro pravou víru. Shromažďoval kolem sebe mládež a nevědomé lidi, učil je základům katechismu, podával jim návod, jak přijímati svátosti a obcovati Mši svaté, učil je zpívati žalmy a nové písně. To činil v chrámech, ve školách, ve dvorcích a po domech, osvědčuje neúnavnou horlivost a neodolatelnou srdečnost.

Stavěl znovu kostely pobořené za války a šířil úctu k Nejsv. Svátosti a k Panně Marii. Když byl v klášteře v Königsteinu, pracoval do 9. hodiny večer o svých knihách a po krátkém odpočinku se ubíral na půlnoční hodinky do choru a po nich chodil 4 hodiny cesty pěšky do Frankfurtu do tiskárny; na zpáteční cestě navštěvoval okolní obce, aby tam učil katechismu, zpovídal a těšil nemocné.

K oběti Mše svaté jevil tak horoucí úctu a lásku, že netoliko ji vždy s vroucí nábožností sloužil, ale po dobu více než 20 let neopominul účasti ani na jediné Mši svaté, jíž mohl býti přítomen.

Právě tak byl hrdinou umrtvování. Mnoho let jedl kromě chleba jen něco zeleniny. Ve službě lásky k bližním byl tak pozorný, že na cestách sbíral trny a kameny a odhazoval je stranou, aby se někdo neporanil, a do potoků nosil kameny, aby každý pohodlně přešel.

V pozdním stáří utrpěv těžký úraz, strádal ve velikých bolestech, ale jeho horlivost ani tehdy neochabovala. Dne 10. září 1712, ve věku téměř 90 let blaženě skonal v kapucínském klášteře ve Weghäuselu.

Přání ctihodného P. Martina, aby křesťanský lid se naučil chápati neocenitelné poklady, uložené v oběti Mše svaté, a z nich hojně vážiti, došlo splnění značnou měrou. Jeho „Výklad Mše svaté" vychází stále v nových vydáních. Je-li v Německu pozorovati velikou úctu ke Mši svaté a hojnou, živou účast na ní ve městech i na vsích nejen ve svátky, nýbrž i ve všední dni, veliká zásluha o to náleží ctih. P. Martinovi z Kochemu, jehož „Výklad" je čítán ve všech téměř rodinách.

U nás vyšla tato vzácná kniha po prvé r. 1896 v překladu Dra Karla L. Řeháka a brzo bylo ji třeba znovu a znovu tisknouti. Nyní nastupuje cestu v poopraveném znění. Pan kanovník Dr. Řehák, senior pražského kléru, jenž při své devadesátce, jíž se právě letos dožívá, vychází stále ještě v „novém vydání", zasluhuje vděčnosti za to, že k nám P. Martina z Kochemu uvedl.

Na La Salettě si stěžovala Matka Boží: „Na Mši svatou chodí už jen několik starých žen." - Proč je Mše svatá, do níž Spasitel vložil všecky poklady svého vykupitelského díla, tolik zanedbávána? Protože lidé tak málo znají její nesmírnou cenu a moc. Devatenáctisté výročí ustanovení Nejsvětější Svátosti a předrahé oběti Mše svaté, jež se v letošním jubilejním roce oslavuje, je mocnou pobídkou, aby se živě projevila vděčnost Pánu za tento božský Dar. Kdo bude čísti „Výklad" P. Martina z Kochemu, neodolá, aby se nevzchopil k horlivější účasti na drahocenné oběti Mše svaté, o níž možno použíti slov Knihy Moudrosti: „Jest nevyvážitelným pokladem pro lidi; kdo z něho těží, budou účastni přátelství Božího" (VII, 14).

A. Stříž.

VÝKLAD MŠE SVATÉ

I. O podstatě oběti Mše svaté.

1. Co znamenají slova „oběť" a „sacrificium"?

Mše svatá nazývá se latinsky *sacrificium*. Tohoto slova nelze do češtiny úplně přeložiti. Nebo překládáme-li je slovem „oběť", překlad ten není zcela případný, poněvadž slovo „oběť" vyjadřuje mnohem méně než latinské „sacrificium". Položí-li kdo peníz na oltář, říká se tomu dárku již oběť. Ale oběť ta není ještě tolik, co sacrificium; neboť sacrificium znamená zvláště slavné a významné odevzdání nějakého daru Bohu.

Sacrificium ve svém vlastním i plném smyslu znamená: zevnější, viditelný dar - jenž se jedině a výhradně Bohu přináší - a to rukama řádně posvěceného kněze - jenž dar ten tajemným způsobem posvěcuje k tomu účelu - aby tím byl uznán a uctěn Bůh, jakožto svrchovaný Pán. Sacrificium děje se tedy jen tehdy, když kněz na podaných jemu věcech něco koná; tedy na příklad, když v Starém Zákoně kněz darované zvíře zabil a spálil; anebo když v Novém Zákoně kněz přednesený chléb posvátnými slovy v Tělo Páně proměňuje, láme i požívá.

K tomuto úkonu kněze při daru odnáší se již i doslovný překlad slova sacrificium. Slovo to složeno jest totiž ze dvou slov: *sacrum* - svaté, a *facere*

- konati; to jest dohromady: svatým čili posvěceným činiti, poněvadž právě člověk při sacrificiu nějakou věc, dar, z obecného užívání vyjímá a Bohu skrze kněze věnuje čili zasvěcuje. Kdyby se tedy s darem Bohu předneseným nic nestalo, není dar ten sacrificium, nýbrž toliko přednesením nebo podáním. Tak může někdo ke cti Boží na oltář položiti peníz; ale peníz tento není žádné sacrificium.

Při sacrificiu děje se ovšem také přednesení daru; ale při sacrificiu není hlavní věcí dar, jenž jest přednesen, nýbrž *přednesení* samo. Nebo sacrificium jest *děj*, jenž přechází, a nikoli věc, jež dále trvá. Proto se může při sacrificiu státi, že se Bohu sice líbí věc přednesená, ale že se mu nelíbí přednesení věci té, když totiž ten, jenž dar přednáší, sám Bohu se nelíbí. Tak se dočítáme již o synech prvorodičů, že oba přinesli dary Bohu a přece jest psáno: „Vzhlédl Hospodin na Abela a na dary jeho. Na Kaina pak a na dary jeho nevzhlédl."[1] A proč nelíbilo se Bohu obětování Kainovo? Poněvadž se mu nelíbilo smýšlení, s jakým Kain oběť svou přednesl.

Z toho možno seznati, že sacrificium je něco mnohem vznešenějšího nežli pouhá oběť. A proto v dalších pojednáních o Mši svaté slovo to buď podržím, aneb přeložím je sice slovem „oběť", ale k slovu tomu přidám „svatá" aneb „božská" oběť: abys z toho snadno poznal, že Mše svatá jest bohoslužbou tolik vznešenou a výbornou, jaká náleží jedině a výhradně nekonečnému Bohu, ale žádnému tvoru.

Že takováto oběť svatá čili sacrificium přísluší toliko *Bohu samému*, o tom svědčí sv. Augustin dle

souhlasného mínění i obětování všech národů, an píše: „Kdo kdy se domníval, že by mělo komu jinému obětováno býti, leč jedině pravému Bohu, nebo tomu, koho kdo, ač nepravdivě, za Boha měl?“[2] A na jiném místě: „Ďábel by od svých ctitelů nežádal sacrificií, kdyby nevěděl, že sacrificium jedině pravému Bohu přísluší. Nebo Bůh nepravý žádá od těch, které oklamává, právě takové pocty, jaké vyžaduje Bůh od těch, jež opatruje. Žádali sice již i lidé, pýchou nadmutí, pro sebe služeb, které jen Bohu prokazovány bývají. Avšak jen nemnozí si troufali naříditi, aby jim božské oběti přinášeny byly, ač mnozí z nich byli by ve své moci královské tak dokázati mohli. Kteří však tolik smělosti měli, že božských obětí pro sebe vyžadovali, také za bohy držáni býti chtěli!“[3]

Z těchto slov sv. Augustina jest patrno, že obětování sacrificia jest službou takovou, jež přináleží toliko Bohu, ale žádnému tvoru; tedy ani ne člověku na zemi, ani ne světci anebo andělu v nebi.

2. *Jaký má původ sacrificium?*

Svatý Tomáš Akvinský nás ujišťuje, že „jest přirozeným zákonem, Bohu svaté oběti přinášeti; to jest: že přirozenost člověka sama jej k tomu nutká, i bez výslovného nařízení a bez zvláštního napomínání“.[4] Proto také přinášeli lidé Bohu svaté oběti již od počátku světa, jako Kain a Abel, Noe a Abraham a ostatní patriarchové čili arciotcové. Ale Bohu oběti nepřinášeli toliko tito, světlem svaté víry osvícení; i pohané, kteří toliko světlem svého

rozumu byli vedeni, přinášeli oběti svým domnělým bohům čili modlám, poněvadž je právě za bohy měli.

V pozdějších dobách nařídil Bůh Israelitům zvláštními zákony, aby mu každodenně, ale zejména o všech dnech svátečních, určité oběti přinášeli. Ale nepřikázal jim, aby mu beránky, ovce, telata, býky toliko předváděli, nýbrž také, aby tato zvířata skrze svěcené kněze za jistých modliteb a obřadů obětovali, to jest: aby je zabili, s kůže stáhli, krev jejich kolem oltáře rozlili, maso jejich na oltáři spálili a při tom aby na trouby troubili a žalmy pěli. To byly svaté oběti čili sacrificia, jimiž měli židé Bohu, jakožto nejvyššímu Pánu, náležitou poctu prokazovati a tak dosvědčovati, že On jest pravým a nejvyšším Pánem všech věcí.

Když tedy žádost po oběti v přirozenosti lidské tak hluboko jest zakořeněna, že všichni národové vedle modliteb, zpěvů, almužen, skutků kajících a ostatní bohoslužby i své oběti měli, jimiž by Bohu nejvyššímu, nebo i svým bohům vymyšleným patřičnou čest prokazovali, zdálo se rovněž přirozeným i potřebným, aby také Kristus Pán Církvi své, čili svým pravým věřícím, oběť ustanovil, kterou by Bohu patřičnou poctu způsobem viditelným prokazovali a poddanost svou zjevně osvědčovali. Nebo nemůže se nikdo po rozumu domnívati, že by byl Kristus Pán Církev svou čili obec, kterou sám ve všech ostatních věcech co nejdokonaleji zařídil, právě v této na výsost důležité věci nedostatečně vytvořil a ji bez oné vznešené bohoslužby nechal, ke které člověk již od přirozenosti a pouhým světlem rozumu svého při-

váděn bývá. Vždyť by tak Církev Páně v příčině této postavena byla za židovstvo, jež tak vznešené posvátné oběti mělo, že i urození pohané z daleka přicházeli, aby židovské bohoslužby spatřili; ba že až někteří pohanští králové sami útraty na bohoslužby židovské hradili, jak o tom Písmo svaté vypravuje.[5]

Abychom však na první počátek oběti Nového Zákona přišli, musíme dobře uvážiti, že Bůh, vida, kterak při počátku světa, pro opovážlivost i pýchu prvních rodičů, bylo by celé jejich potomstvo do věčného zahynutí upadnouti muselo, ve svém neskonalém milosrdenství pohnouti se dal, aby tak hroznou bídu, ze hříchu vzešlou, opět odčinil. I měla se náprava ta státi takovým způsobem, aby byla netoliko kleslému člověčenstvu k prospěchu, ale i Bohu samému ke cti.

Aby Bůh svrchovaný, od tvorů uražený, opět důstojně byl usmířen, třeba bylo oběti takové, jež by měla *neskonalou* cenu a spravedlnosti Boží vyhověti mohla. Poněvadž však mezi lidmi nebylo nikoho, jenž by byl mohl oběť takovou přinésti, ježto všichni pro odboj prvních rodičů urážkou božské Velebnosti vinni byli, vymyslila nebeská Láska onen vznešený způsob vykoupení, jenž i samy serafíny úžasem i podivením naplnil.

Bylo totiž v radě nejsvětější Trojice usneseno, aby jednorozený Syn Boží člověkem se stal, a jsa lidské přirozenosti účasten, jakožto *bratr* náš provinění naše na se vzal. Dále aby jakožto *kněz* za všecko lidstvo přinesl oběť, kterou by i za nás zadost učinil, i nám zásluhy pro nebe získal.

Poněvadž takto obětující kněz byl netoliko člo-

věk, ale i *Bůh*, mohla také oběť jeho, jakožto dílo Boha neskonalého, míti cenu neskonalou, takže byla způsobilá provinění člověčenstva zahladiti a Boží spravedlnosti zadost učiniti.

Kněz nejvznešenější důstojnosti byl tedy nalezen; avšak měl také nalezen býti i *dar obětní*, stejné s ním ceny. Ale mezi tvory daru takového nebylo a nemohl tedy ani nalezen býti, poněvadž jakýkoli tvor na tomto světě stojí hluboko pod důstojností onoho Kněze nejvznešenějšího. I nemohl tedy nijaký jiný dar obětní nalezen býti, leč člověčenství, jež Syn Boží na se vzal. Neboť že lidská přirozenost se Synem Božím se spojila, převýšila veškeré tvory v ceně způsobem neskonalým. A poněvadž lidská přirozenost Páně přístupna byla i utrpení i smrti, stala se také způsobilou, aby darem obětním býti mohla.

Když tedy v Boží radě toto usnesení se stalo, počal Syn Boží býti Knězem. I přijal břímě vykoupení našeho na sebe a slíbil, že sama sebeBoží spravedlnosti v oběť přinese. A od té doby přinášel svému věčnému Otci oběť poslušnosti na vykoupení lidstva. A tato oběť stala se otcovské Velebnosti Boží tolik milou i příjemnou, že Bůh Otec pro ni jakýkoliv hněv na lidi odložil. I propůjčoval nešťastným lidem milosti pro tuto oběť božského Syna svého, kterou již předem přijímal.

Ačkoli však Bůh všechna dobrodiní, lidem po jejich pádu udílená, prokazoval pro onu Oběť, jež měla býti podána, chtěl přece také, aby i lidé se své strany za milost, které se jim skrze vykoupení dostati mělo, *záruky* dávali na dotvrzení, že se usmíření se strany člověčenstva stane vtěleným Synem

Božím. Těmito zárukami pak byly *krvavé oběti Starého Zákona.*

Tyto oběti byly předobrazy oné božské oběti a jako uznáním, že se lidé toho času milostí Božích účastnými stávají proto, že ono vznešené sacrificium, čili ona přesvatá oběť Syna Božího později skutkem státi se má. Oběti starozákonní nemohly samy o sobě Bohu milými býti, nýbrž jen pokud byly předobrazy oné krvavé oběti, kterou jeho jednorozený Syn jednou na kříži přinésti měl. Byť i v Zákoně Starém psáno bylo, že ony oběti „byly Bohu k vůni líbezné", neměly přece té vlastnosti samy o sobě. Oběti starozákonní mohly vůní líbeznou před Hospodinem nazývány býti jen potud, pokud se vztahovaly k jediné a pravé oběti jeho Syna, o kteréžto oběti píše svatý apoštol Pavel: „Kristus miloval nás a vydal sebe samého za nás v dar, v oběť krvavou Bohu, k vůni líbezné."[6]

3. O oběti Ježíše Krista.

Když se naplnily časy a Pán Ježíš přišel na tento svět, řekl nebeskému Otci: „Obětí a darů nechtěl jsi; ale Tělo způsobil jsi mi. Oběti zápalné a žertvy za hřích nelíbily se Tobě. Tehdy řekl jsem: Aj jdu... abych vykonal, Bože, vůli Tvou!"[7] Ve slovech těchto zahrnuto jest celé poslání a celý úkol Bohočlověka, ježto se v nich líčí jakožto Oběť, a to taková, při které měl býti sám Beránkem obětním a zároveň i Knězem, jenž oběť vykonati měl.

I přinesl Kristus Pán tuto oběť svou poslušností, v které se nebeskému Otci věnoval po celý život pozemský a v které i skonal krvavou smrtí na kří-

ži. Touto jeho obětí byla vina lidstva usmířena; a proto byly i předobrazné oběti Starého Zákona zároveň na vždy zrušeny. To vyslovuje také svatý Pavel na jiném místě zmíněné epištoly, když píše: „(Kristus) jednu oběť obětovav za hříchy, sedí na věky na pravici Boží... Nebo jednou obětí na věky zdokonalil ty, kteří se posvěcují,“[8] čili očišťují, takže k dalšímu očišťování žádných obětí již nepotřebují.

Aby však vykoupené člověčenstvo až do skonání časů nebylo bez obětí; a aby Církev jeho měla oběť ze všech možných nejvzácnější; a také aby měl příležitost, výkupné, jež jednou pro vždy na kříži vydobyl, jednotlivcům přivlastňovati, zvěčnil Kristus Pán svou krvavou oběť tím způsobem, že v předvečer svého umučení ustanovil nekrvavou oběť Mše svaté. O tom nás poučuje Církev svatá katolická, jež na slavném obecném sněmu Tridentském prohlásila: „Poněvadž v Starém Zákoně dle svědectví svatého Pavla (Žid. 7.) starozákonné kněžstvo nedostačitelné bylo, aby mohlo člověčenstvo dokonalým učiniti, musel z vůle Boha, Otce milosrdenství, vystoupiti jiný Kněz, dle řádu Melchisedechova, Kristus Ježíš, jenž by všecky, kteří posvěceni býti měli, skutečně také k dokonalosti přivésti mohl. A ač tento náš Bůh a Pán ráčil se jednou na oltáři kříže přebolestnou smrtí svou nebeskému Otci obětovati, aby tak vykoupení věčné zjednal, nemělo přece kněžství jeho smrtí jeho zaniknouti. Proto zanechal při poslední večeři, v noci, v které vydán byl, své milované choti, Církvi katolické, oběť viditelnou, jaké si lidská přirozenost vyžaduje: aby nám tak stále na oči stavěl onu krvavou oběť,

jež jednou na kříži vykonána býti musela; abychom tak až do konce časů na lásku jeho pamatovali a také spásonosnou moc její si přivlastňovali, na odpuštění těch hříchů, jimiž denně se proviňujeme. Kristus Pán se takto prohlásil za Kněze dle řádu Melchisedechova na věky ustanoveného; jakožto Kněz obětoval Otci svému své Tělo a svou Krev pod způsobami chleba a vína; a odevzdal obé pod těmitéž způsobami svým apoštolům, jež tehdy za kněze Nového Zákona ustanovil, aby jich požívali. Dal také jim a pravým jejich nástupcům v úřadu kněžském nařízení, aby i oni dle jeho způsobu obětovali, když řekl: „To čiňte na mou památku!" jak slovům těm Církev katolická vždy rozuměla."[9]

Církev svatá velí nám tedy věřiti, že Kristus Pán při poslední večeři netoliko chléb a víno ve své pravé Tělo a ve svou pravou Krev proměnil, ale že také obé Otci svému nebeskému obětoval, a tak oběť Nového Zákona ustanovil a i osobně vykonal. To učinil, aby ukázal, že jest knězem dle řádu Melchisedechova, o němž vypravuje Písmo svaté takto: „Melchisedech, král Sálemský, vynes chléb a víno, neboť byl knězem Boha nejvyššího, požehnal Abrahamovi".[10]

Ve slovech těch není sice výslovně řečeno, že Melchisedech Bohu nejvyššímu „obětoval"; avšak ze souvislosti s ostatním vypravováním dá se tak snadno souditi. Také slovům těm tak rozuměla Církev katolická od počátku, a Učitelé církevní vždy je tak vykládali. Ba, již král David slovům těm rovněž tak o oběti rozuměl, a proto i pěl: „Přisáhl Hospodin, a nebude toho želeti: Ty jsi knězem na věky podle řádu Melchisedechova."[11]

Že Melchisedech i Kristus Pán skutečně obětovali, jasně vysvítá z epištoly svatého Pavla k Židům, v které píše: „Všeliký zajisté kněz k obětování darů a (ku konání) obětí ustanoven bývá.“[12] A na jiném místě dí: „Všeliký zajisté kněz, z lidí vzatý, pro lidi bývá ustanoven v těch věcech, kteréž jsou Boží: aby obětoval dary a oběti za hříchy... Aniž kdo sám sobě osobuje té cti: ale kdož povolán bývá od Boha, jako Aaron. Tak i Kristus ne sama sebe oslavil, aby byl nejvyšším Knězem, ale Ten, kterýž mu řekl: Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe... Ty jsi Kněz na věky, podle řádu Melchisedechova... O kterémžto (kněžství) mnoho by se mělo mluviti, a to nesnadného k vypravení (i k pochopení): poněvadž mdlí jste k slyšení.“[13] Slovy těmi chtěl svatý apoštol národů vyjádřiti, že židé tajemství oběti Ježíše Krista pochopiti s to nebyli.

Z uvedených slov svatého apoštola Pavla k Židům jest patrno, že Ježíš Kristus i Melchisedech byli nejvyššími knězi, a že oba Bohu nejvyššímu obětní dary přinesli.

Jak nám Písmo svaté vypravuje, neobětoval Melchisedech žádného zvířete, jako činívali Abraham a současníci jeho; ale z vnuknutí Ducha Svatého oproti obyčeji tehdáž panujícímu přednesl chléb a víno; za jistých obřadů i modliteb obé zasvětil, vzhůru pozvedl a Bohu jakožto příjemnou oběť věnoval. Takto stal se předobrazem Ježíše Krista a oběť jeho předobrazem novozákonné oběti Mše svaté. A poněvadž Ježíš Kristus od Boha Otce vyvolen byl za Kněze, nikoliv dle řádu a způsobu Aarona, jenž zvířata obětoval, ale dle řádu Mel-

chisedecha, jenž chléb a víno v oběť přinesl, následuje z toho, že Pán Ježíš za svého pozemského života musel úřad svůj kněžský dle řádu Melchisedechova také konati, a tedy i chléb a víno Bohu Otci v oběť přinésti.

4. Kterak byla oběť Nového Zákona předpověděna i ustanovena.

Tuto oběť Ježíše Krista, pozůstávající z chleba a vína, předpověděl také prorok Malachiáš slovy: „Nemám zalíbení ve vás, praví Hospodin zástupů, a darů nepřijmu z ruky vaší. Nebo od východu slunce až na západ veliké jest jméno mé mezi národy, a *na každém místě obětována bývá jménu Mému oběť čistá;* nebo veliké jest jméno Mé mezi národy, praví Hospodin zástupů.“[14] Slova tato obsahují dle výkladů všech svatých Otců, kteří se jimi zabývali, proroctví o oběti Nového Zákona.

Proroctví toto se nevyplnilo v Starém Zákoně, ač Malachiáš mluví jako v čase přítomném. Malachiáš užívá totiž přítomného času, jako bylo obyčejem i při jiných prorocích, aby naznačili to, co teprve státi se mělo, jako přítomné, čili patrné a jisté. Že Malachiáš vpravdě o čase přítomném nemluvil, vysvítá z toho, že za doby jeho i po dobu celého Starého Zákona pohané nebyli k pravé víře obráceni a neměli tedy ani ještě oběti pravé. Obrácení pohanů a pravá oběť při nich staly se skutkem teprvé v Zákoně Novém, kdy se naplnilo, co řekl Bůh Otec Synu svému: „Požádej ode mne, a dám tobě národy v dědictví tvé, a ve vladařství tvé končiny země.“[15] A tak se i skutečně stalo, když

svatí apoštolé, zejména svatý Pavel, pohany na víru Kristovu obrátili.

Proroctví Malachiášovo, že „jménu Hospodinovu obětováno bude na všech místech", a to „oběť čistá", nevztahuje se také k oběti Pána Ježíše na kříži, poněvadž ta obětována byla jen jednou, a na jednom místě, na hoře Kalvarii.

Proroctví to nevztahuje se však ani k obětem židovským, ježto těmto, proti oné slibované oběti čisté, Malachiáš předpovídá opovržení Hospodinovo. A jestliže i starozákonní oběti byly nepravostí před Hospodinem, čím větší ohavností byly před ním teprve oběti pohanské, které byvše vraždami, smilstvem a lupičstvím znesvěcené, nebyly ani přednášeny Bohu, nýbrž ďáblu, jak tvrdí svatý učitel národů![16]

Také se proroctví Malachiášovo o oběti čisté nikterak nevztahuje k chvále Boží a k našim dobrým skutkům, jak bludaři velice nejapně tvrdívají, poněvadž ani modlitby ani ostatní dobré skutky naše nejsou vlastními obětmi, o jakých přece prorok výslovně mluví. Také i sami bludaři o skutcích našich dobrých tvrdí, že nečisté jsou; a snaží se to dokázati ze slov proroka Isaiáše, jenž dí: „Učiněni jsme jako nečistý (člověk) my všichni, a jako roucho nečisté... jsou všecky spravedlnosti naše." [17] A konečně nemohou přece tyto duchovní oběti modliteb a dobrých skutků nazývány býti - obětí chleba a vína!

Může se tudíž proroctví Malachiášovo o oběti čisté vztahovati jedině a výhradně k oběti Nového Zákona. Neboť jedině Mše svatá jest obětí čistou, jež se Bohu přednáší na všech místech a po všechny

časy. Tato oběť samojediná jest tou obětí, jež ani nehodností ani zlomyslností obětujících nemůže poskvrněna býti. Nebo v oběti Nového Zákona přináší Ježíš Kristus dar obětní sám: kněží jsou toliko sluhy jeho, kteříž jemu při konání této viditelné oběti úst i rukou svých propůjčují. Poněvadž totiž Kristus Pán, sedící nyní po pravici svého nebeského Otce, neviditelný jest; oběť pak, aby ji lidé viděti a rozuměti mohli, viditelnou býti musí, používá ke konání oběti své služeb kněží.

Oběť Nového Zákona bude také tak dlouho trvati, jako potrvá Církev Ježíše Krista: totiž až do skonání časů.

Jest nyní otázka, kdy Kristus Pán tuto oběť chleba a vína ustanovil i sám obětoval?

Na to odpovídám, že učinil tak, jak naše svatá Církev učí, při poslední večeři; nebo na žádném jiném místě v Písmě svatém o takové oběti zmínka se neděje. Při poslední večeři však se stalo všecko, co se při oběti vyžaduje. Tu proměnil Ježíš Kristus, jakožto nejvyšší Kněz, chléb a víno ve své přesvaté Tělo obětní a ve svou přesvatou Krev obětní, a věnoval obé svému nebeskému Otci, aby ho jakožto nejvyššího Pána všech věcí uctil a se Jemu klaněl. Svatý evangelista Lukáš v příčině té zajisté píše: „A vzav chléb, díky činil, a lámal, a dával jim řka: Totoť jest Tělo mé, kteréž se za vás vydává; to čiňte na mou památku. Tak i kalich, když povečeřel, řka: Tentoť jest kalich, nová úmluva v mé Krvi, kteráž se za vás vylévá.“[18]

Povšimněme si nejprve té okolnosti, že Pán Ježíš svou novou večeři teprve potom ustanovil, když byl s učedníky svými beránka velikonočního požil.

Prve však, nežli židé beránka velikonočního požívali, byl tento již dříve zabit i obětován, k čemuž poukazuje svatý Pavel, an píše: „Beránek náš velikonoční obětován jest Kristus.“[19] Židé jedli tedy beránka velikonočního jakožto skutečnou večeři obětní. A tedy již tím, že Ježíš Kristus večeři Nového Zákona ustanovil bezprostředně po požití židovského beránka velikonočního, jenž byl obětní večeří Zákona Starého, dal na srozuměnou, že i jeho večeře Nového Zákona večeří obětní býti měla.

Uvažujme dále také to, co Ježíš Kristus při poslední večeři konal. Proměnil totiž chléb ve své přesvaté Tělo, jež dle svého určení Tělem obětním bylo, jak to sám vyslovil, řka: „Obětí a darů nechtěl jsi, ale Tělo způsobil jsi mi.“[20] Tělo jeho mělo tedy od té doby býti nebeskému Otci líbeznou obětí i krvavou, i nekrvavou, čili potravnou. A potom proměnil víno ve svou přesvatou Krev, jež ve svém odloučení od Těla, podstatně Krví obětní byla. Proto také nazývá ji Pán Ježíš „Krví Zákona, a to Nového i věčného“: poněvadž bez krve žádná úmluva se neděla. Tím tedy, že Kristus Pán při poslední večeři v rozdílných způsobách chleba a vína přítomným se učinil, představil se nám v podobě nevolníka, jenž z lásky k nám všeho dokonale se zbavil, sebe dobrovolně ponížil, ba ukrutné smrti na kříži se zasvětil.

Také slova, jichž Spasitel při poslední večeři, při posvátném díle svém užil, vyjadřují nám, žeť výkonem svým obětoval. Pravil zajisté: „Toto jest tělo mé, kteréž se za vás vydává;“ aneb jak svatý Pavel dí: „kteréž za vás vydáno bude.“[21]

Tímto „vydáním“ těla svého nevyrozumíval

Pán Ježíš vydání těla k požití učedníkům, poněvadž podávaje jim je, již vyslovil: „Vezměte a jezte!“ Ale vydáním Těla vyrozumíval vydání ho *k oběti*, jak to sám výslovně prohlásil svou přípovědí: „Chléb, kterýž já dám, Tělo mé jest, (jež vydám na smrt) za život světa.“[22] A při podávání kalicha taktéž: „Tentoť jest kalich, nová úmluva v Mé Krvi, kteráž se za vás vylévá.“ Také „vylitím krve“ nevyrozumívá Pán pití z kalicha, poněvadž již předtím výslovně prohlásil: „Vezměte a pijte!“ Ale vylitím Krve vyrozumívá prolití jí za učedníky své, a za mnohé; kteréžto vylití stalo se na počest Bohu Otci v tom okamžiku, když Kristus Ježíš slova ta pronesl. Nebo byť se i slova „vydání těla“ a „vylití krve“ k oběti na kříži vztahovati mohla, mluví přece Spasitel zároveň o vydání těla a vylití krve, jež zde při poslední večeři se děje; a tedy o oběti, jež zde se koná. I také to „lámání“ těla Páně, v podobě čili způsobě chleba přítomného, o němž svatý evangelista Lukáš vypravuje, poukazuje k skutečnému obětování při samé poslední večeři.

Praví-li však Kristus Pán: „Tělo mé se za vás vydává,“ musíme také zvěděti, *komu* se vydává. Komu jinému, než témuž, komu i na kříži vydáno bylo; to jest, Otci nebeskému?

A tak seznáváme, že při poslední večeři stalo se ke cti Boží *vydání Těla Páně, jež jako umírající bylo představeno;* a že se tedy skutečně oběť konala. Ve smyslu tom také naše matka, Církev svatá, úkony i slova Páně při poslední večeři vždy pojímala.[23] A svědčí-li tedy ona o tom, že se při poslední večeři Kristus Pán skutečně obětoval, platí toto svědectví více nežli jakékoli výklady ostatních lidí.

Nebo Církev živého Boha jest dle učení apoštolského „sloupem a tvrzí pravdy."[24]

Při poslední večeři konal tedy Kristus Pán úřad svůj kněžský podle řádu Melchisedechova. Nebo neobětoval-li tehdy chleba a vína, neučinil tak vůbec nikdy po celý život svůj; pak by však nebyl žádným knězem dle řádu Melchisedechova. A přece nám svatý Pavel kněžský úřad Ježíše Krista tak vznešeně popisuje, an dí: „Jiní zajisté bez přísahy kněžími učiněni bývali: tento pak s přísahou skrze toho, kterýž řekl k němu: Přisáhl Pán, a nebudeť toho litovati: Ty jsi Kněz na věky... Tento, protože zůstává na věky, má kněžství věčné."[25]

Tak tedy na pravdě jest, čemu Církev katolická vždycky učila, že Pán Ježíš při poslední večeři nejsvětější oběť Mše svaté ustanovil. Ta jest dle učení sněmu Tridentského onou čistou obětí, jež ani nehodností ani zlomyslností obětujících poskvrněna býti nemůže; a o které Hospodin Malachiáši proroku předpověděl, že přinášena bude Jménu jeho, jež velikým státi se má mezi národy, na všech místech, jakožto čistá oběť nekrvavá.

5. O stáří křesťanských obětí a jejich názvech.

Že také svatí apoštolé tuto oběť Nového Zákona konali, dokáži nejprve ze slov Písma svatého.

Tak píše svatý Pavel: „Mámeť oltář, z něhož nemají moci jísti, kteříž stánku slouží,"[26] totiž židé. Oltář určen jest k obětování. Jestliže tedy křesťané za časů svatého Pavla oltář k obětování měli, museli míti také oběť, kterou by na oltáři tom přinášeli. A mluví-li svatý apoštol o tom, že židé moci

nemají, z oltáře toho „jísti", musíme z toho souditi, že na místě tomto nemluví o tom, jak bychom k oběti na kříži přistupovali, ale že mluví o oběti, jež požívána býti může; tedy o oběti nekrvavé, jakou Kristus Pán při poslední večeři ustanovil.

Dále dočítáme se v životopisu svatého evangelisty Páně Matouše, že týž proboden byl mezi svatou obětí u oltáře. - Svatý apoštol Ondřej se vyjádřil dle výpovědi životopisce svého k soudci svému Aegeovi takto: „Obětuji denně Bohu všemohoucímu a pravému, nikoliv masa býkův a krve kozlů, ale neposkvrněného Beránka Božího na oltáři." - Svatému Jakubu a svatému Marku připisují zvláštní obřady i způsoby, s jakými svatou oběť Bohu přinášeli, a jež dle řeckého jazyka „liturgií" jejich se nazývají.

O kánonu čili o části Mše svaté, jež při Sanktus začíná a při svatém přijímání končí, učí Církev svatá výslovně, že sestaven jest i ze slov Páně, i z podání svatých apoštolů, i z ustanovení svatých papežů;[27] z části připisují církevní dějepisci složení kánonu samému svatému Petru.

Z toho ze všeho snadno seznati, že oběť Nového Zákona od počátku v Církvi byla.

Co pak se pojmenování této přesvaté oběti Nového Zákona dotýká, vyčítají nám nekatolíci, že slovo „Mše" v Písmu svatém se nenachází. To jest ovšem pravda; avšak slova „nejsvětější Trojice" také se v Písmu svatém nenacházejí; a přece jsme povinni v toto vznešené tajemství věřiti! Že máme neděli místo židovské soboty světiti, a i nemluvňata křtíti, také v Písmu svatém nestojí; a přece jsme povinni tak činiti! Jestliže tedy také slovo

„Mše“ v Písmu svatém nestojí, jest tam přece, jak sem ukázal, řeč o úkonu, jenž Mši svatou označuje; jest tam totiž řeč o obětování Těla i Krve Ježíše Krista pod způsobami chleba a vína při poslední večeři a skrze apoštoly.

Svatí Otcové řecké i římské Církve dávali oběti Nového Zákona od nejstarších dob rozličná jména. Nazývali ji *Eucharistia*, to jest: děkování; *liturgia*, anebo *agenda*, to jest: jednání; *synaxis* anebo *kollekta*, to jest: shromáždění; také ji nazývali *stůl Páně*, *oltář Páně*, *večeře Páně*, *obětování*, *oběť*.

Mimo tyto názvy měla oběť Nového Zákona v naší svaté římské Církvi katolické již od nejstarších dob také jméno „*Mše*“. Slova toho užíval dle podání již papež Pius L. P. 142. po Kristu. Svatý Ambrož slova „Mše“ výslovně užívá, když píše: „Zůstal jsem ve svém úřadu, počal jsem Mši svatou sloužiti, a obětuje se Bohu, prosil jsem, aby nám ku pomoci přispěti ráčil.“[28] Svatý Augustin dí: „V čteních, které mezi Mší svatou čítati musíme, se dočteme...“[29] Hle, oba tito svatí učitelové, kteří tři sta let po Kristu Pánu žili, užívali již slova Mše; i následuje z toho, že slovo to již tehdáž v užívání bylo. Ba užíváno ho bylo ještě před tou dobou, jak dokazuje kardinál Bona ve svém učeném spisu „o věcech liturgických“.

6. Kterak bludaři proti Mši svaté brojí.

Z prudkých útoků, kterým nejsvětější oběť Mše svaté v rozličných dobách vystavena byla, lze souditi, jak svatou a jak ďáblu odpornou býti musí! Nebo kdyby Mše svatá zlému duchu tak nadmíru

neškodila, nebyl by jí zajisté tolik odpůrců mezi bludaři vzbudil.

V prvých desíti stoletích Církve katolické pozvedli se sice mnozí bludaři; avšak nikdo z nich se neopovážil Mši svaté odporovati, tím méně ji odstraniti. I dá se to vysvětliti tím, že lidé, židé i pohané, jak jsem již dříve podotkl, již přirozeným citem puzeni byli, aby Pánu Bohu oběti přinášeli. Kdyby se byli v oněch dobách, kdy lidé potřebu obětí ještě živě pociťovali i nahlíželi, bludaři odvážili proti oběti Mše svaté útočiti, byli by náboženský cit lidí v nejcitlivější věci urazili, a ti byli by se od nich zajisté s ošklivostí odvrátili. Teprve když lidé zlí počali i nejdůležitější nauky našeho svatého náboženství popírati, směl se k tomu konečně ďábel odvážiti, aby i proti nejsvětější oběti v její podstatě vystoupil.

Berengar z Túru, jenž v 11. století žil, byl první, jenž se opovážil proti nejsvětější Svátosti Oltářní učiti i psáti. Avšak postavili se jemu ihned na odpor muži nejučenější. Vyčítali mu: že všech věřících pohoršuje; že se od jednoty naší matky, Církve svaté, odlučuje; a že jednotu křesťanského státu ve zmatek uvádí. Když byly potom bludy Berengarovy na sněmích církevních zavrženy, šel před smrtí svou kajícně do sebe, s Církví se usmířil, bludy své odvolal a zemřel u vyznání víry pravé l. P. 1088.

Avšak bludy Berengarovy byly nedlouho potom opět hlásány od kacířů Albigenských. Tito bohaprázdní odštěpenci, kteříž při počátku dvanáctého století v jižní Francii povstali a mimo jiná hanebná učení i stav manželský za nedovolený prohlašovali, ale smilstvo za dovolené měli, stali se také ne-

přáteli nejsvětější oběti Mše svaté. Dopouštěli sice, aby konána byla Mše svatá slavná, v dny nedělní a sváteční, anebo i jindy u přítomnosti mnohých lidí, nižádným způsobem však nechtěli trpěti Mší svatých tichých, při nichž jen nemnozí přítomni jsou; a zakazovali je pod těžkými tresty peněžitými i tělesnými. I konali veliké ohavnosti na kněžích, kteří zákazů jejich nedbali, ale Mši svatou jakožto nejdokonalejší obět Otci nebeskému i na dále sloužiti nepřestávali.

Cesarius z Heisterbachu, jenž tehdy žil, vypravuje nám o tom následující děj:[30] „Když jistý kněz přes zákaz Albigenských přece Mši svatou sloužil, rozhořčili se oni na něho tou měrou, že mu jazyk z hrdla vyřízli. Zbožný kněz snesl tuto krutou muku i potupu s velikou trpělivostí. Poté však odešel s krvácejícími ústy do kostela, kde byl Mši svatou sloužil, poklekl pokorně před oltářem, na němž byl obětoval, žaloval v duchu Matce Boží své veliké utrpení, a poněvadž jazykem mluviti nemohl, s tím větším úsilím ji vzýval v srdci svém, aby mu k jazyku opět dopomohla. I zjevila se jemu přelíbezná Matka Boží, vložila mu vyříznutý jazyk opět do krvavých úst a řekla: „Pro poctu, kterou jsi prokázal skrze Mši svatou Pánu Bohu i mně, vracím ti tvůj jazyk, a napomínám tě, abys nepřestával tak nábožně i pilně, jako jsi posud činil, i na dále Mši svatou obětovati.“ Když byl zbožný kněz nejsvětější Matce Boží z celého srdce poděkoval, vrátil se ke shromážděnému lidu, ukázal jazyk svůj opět přirostlý a zahanbil tak zlomyslné kacíře.

Děj tento doplňuje učený polský dominikán Abraham Bzovský zprávou, že jistý Jan, školastik

v Ksantenu, jenž o tomto zázraku byl uslyšel, sám do kláštera v Clugny odcestoval, aby zázračně uzdraveného onoho kněze spatřil, jenž tam byl do kláštera benediktinů vstoupil. A tento Jan vypravoval, že onen znova přirostlý jazyk kněze na vlastní oči viděl; že byl bělejší než ostatní maso; že na místě řezu bylo posud znáti jízvu; a že celý veliký konvent tohoto zázraku svědkem jest.

Od časů Albigenských nikdo proti Mši svaté tolik nevražil, jako tak zvaní reformátoři šestnáctého století. S rouhavou opovážlivostí povstal proti tomuto tajemství Božímu Martin Luther, popíral je i tupil. Ale tak nečinil ještě hned při počátku svého odpadnutí od Církve, také ne sám ze sebe: ale, jak sám ve svém hanopise „o pokoutní mši a svěcení kněžourů" doznává, na radu ďábla! Ve spisu tom totiž výslovně vykládá, že k radě ďábla mši jakožto modlářství odklidil, ač přece dobře věděl, že ďábel všeho dobrého nenávidí a žádného člověka k něčemu dobrému nepřivádí! Zdaž neměl Luther spíše souditi: Kdyby byla Mše svatá modlářstvím, ďábel by jistě proti ní nebrojil, tím méně ji odkliditi si žádal! Naopak, on by ji jen tím více podporoval i vychvaloval, aby skrze sloužení mší tím více modlářství se dělo a Bohu Nejvyššímu tím větší potupy se dostávalo!

Takto tedy uloupil ďábel netoliko přívržencům Lutherovým, ale i kalvincům a jiným, jim podobným bludařům, tuto tak spasitelnou oběť Mše svaté, a připravil jim tak nesmírné škody. Ba ďábel takovým odporem k tomuto přesvatému tajemství je naplnil, že Mši svatou nazývají „zapíráním krvavé oběti Ježíše Krista", ba „proklatým modlář-

stvím", jak se o tom dočísti lze v heidelbergském katechismu, jehož kalvinci užívají.

Ó jaké to ohavné rouhání, při němž zbožná srdce zachvěti se musejí!

Chci toliko jedním důkazem toto rouhání vyvrátiti a k zemi sklátiti:

Kdyby toto kacířské učení na pravdě bylo, následovalo by z něho, že od časů Ježíše Krista ani jediný člověk, také žádný apoštol a žádný mučedník do nebe nevešel! Nebo svatí apoštolé a všichni kněží Mši svatou sloužili a Bohu Nejvyššímu obětovali. Všichni svatí mučedníci i vyznavači Mši svaté s nábožností obcovali a za nejvyšší bohoslužbu ji měli. Kdyby tedy Mše svatá byla rouháním a zapíráním jediné oběti Ježíše Krista, byli by se svatí apoštolé a všichni věřící samých rouhání dopouštěli, Pána Boha tedy těžce uráželi a proto i věčného zavržení si zasloužili! Poněvadž však žádný rozumný člověk něco takového tvrditi nemůže, nemůže také nikdo tomu věřiti, že by kalvínské čili helvetské učení o Mši svaté pravé bylo!

Proto budeme mnohem raději věřiti svatému Fulgentiovi, jenž výslovně dí: „Toho se přidržuj bez nejmenšího pochybování, že se jednorozený Syn Boží pro nás vtělil, a jakožto oběť Bohu Nejvyššímu přinesl, jemuž nyní Církev katolická na celém světě u víře i lásce bez přestání přináší oběti chleba a vína."[31] Či řekni sám, milý čtenáři! komu lze spíše věřiti a s důvěrou se odevzdávati: osvícenému Učiteli církevnímu, svatému Fulgentiovi, anebo odpadlíkům od Církve, Kalvinovi a Lutherovi?

Těmto oběma odpadlíkům platí také slova, jež napsal učený Petr z Clugny,[32] jejž současníci „cti-

hodným" nazývali, proti Petrobrusianům, kteříž taktéž Mši svatou zavrhovali. Napsal: „Kdyby nyní svět na vaše nové učení dbáti měl, činil by něco, čeho nikdy posud nečinil. Stal by se zajisté podobným zajatému národu, jenž jest bez zákona, bez krále, bez oběti. A když by svět přestal Bohu obětovati, přestal by také Bohu náležeti. A dělo by se v této době našeho křesťanského života, jež jest dobou milostí, něco, co se nikdy nestalo v době hněvu, za pohanství. Kdyby totiž měli křesťané od Mše svaté upustiti, byla by veškerá bohoslužba, jež vždy na světě konána byla, z něho úplně vypovězena! Proto praví vám Církev Kristova, ó vy nepřátelé Boží, že nikdy nemůže býti bez božské oběti: že se své svaté oběti nepřináší nic jiného než Tělo a Krev Spasitele; a že co On jednou učinil při své smrti, ona tolikrát opakuje, kolikrát svou oběť koná!"

Proto mějme se pilně na pozoru, aby se nám nepřihodilo, co se stalo ubohým bludařům! Těm sám nešťastný ďábel přesvatou oběť Mše svaté uloupil k jejich největší škodě. Nás katolíky však, když přesvaté oběti uloupiti nám nemohl, aspoň tolik zaslepil, že přesvaté oběti namnoze nerozumíme a její vznešeně důstojnosti a veliké moci více nechápeme. Beze vší pochyby stalo se úskokem ďábelským, že po dlouhou dobu tak málo se o tomto nejvyšším tajemství kázalo, psalo i učilo. Nebo jen tak státi se mohlo, že lidé z lenosti Mši svatou zanedbávají, anebo bez nábožnosti jí přítomni jsou!

Aby tomuto zlu odpomoženo bylo, nařídila Církev svatá na sněmu Tridentském, aby duchovní správcové často o Mši svaté kázali. Nařízení toto zní: „Svatý sněm církevní nařizuje farářům a všem

těm, kdož duchovní správu vedou, aby častěji za konání Mše svaté buď sami, anebo skrze vhodné zástupce, zejména v dny nedělní a sváteční, něco z těch věcí, jež mezi Mší svatou čítány bývají, vykládali, a zejména aby o některém tajemství této přesvaté oběti poučení činili."[33]

Hle! toť jsou vlastní slova tohoto zákona církevního, jehož všichni duchovní správcové poslušni býti mají. Nebo jestliže lid křesťanský o veliké působnosti nejsvětější oběti Mše svaté nic neví, není divu, když Mše svaté nemiluje, si jí neváží, v dny všední docela k ní nepřichází, a v dny nedělní a sváteční jen nedbale, nepobožně a povrchně jí obcuje; ba z příčin zcela malicherných a bez nejmenších výčitek svědomí docela ji zanedbává! Jestliže však křesťanský lid o Mši svaté náležitě jest poučen, není možno, aby si tohoto vzácného klenotu nevážil, srdečně ho nemiloval a této božské oběti s náležitou nábožností neobcoval. Nebo v celé katolické Církvi není tajemství důležitějšího, utěšenějšího a užitečnějšího právě nad hluboké tajemství Mše svaté! A kdyby tedy lid dokonalou známost jeho měl, zajisté že by i v dny všední nesnadno Mši svatou zanedbával.

II. O vznešenosti oběti Mše svaté.

Ačkoliv oběť Mše svaté je tak vznešená, že ani kterýkoliv anděl z nejvyššího kůru nebeských duchů toho docela pochopiti nemůže, chci přece aspoň

něco o vznešenosti její pověděti. Svatý František Saleský praví o vznešenosti Mše svaté ve svém spisu „Filothea“ čili v „Navedení k zbožnému životu“ takto: „Mše svatá je sluncem duchovních cvičení, srdcem pobožností, duší zbožnosti, plamenem božské lásky, propastí Boží dobrotivosti a převzácným prostředkem, jímž nám Bůh milosti své skutečně přivlastňuje.“[1] Sv. František chce slovy těmi říci: Chce-li se kdo státi velmi zbožným, velmi bohumilým a láskou Boží zaníceným, ten bývej jen pilně na Mši svaté; nebo tak užívá nejlepšího prostředku, aby si milostí Božích vydobyl!

Učený kněz Osorius staví Mši svatou nade všecka tajemství našeho svatého náboženství, an dí: „Ze všech věcí, jež v Církvi svaté jsou, jest Mše svatá nejvyšší a nejdrahocennější, poněvadž se v ní nejsvětější Svátost oltářní posvěcuje a Bohu Nejvyššímu ve svatou oběť přináší.“[2]

S ním souhlasí bývalý světící biskup bamberský Fornerus, jenž píše: „Velebné jsou sice svátosti, ale velebnější je Mše svatá. Svátosti jsou nádobami milosrdenství pro živé; Mše svatá však jest nepřeberným mořem štědroty Boží pro živé i pro mrtvé.“[3]

Budeme tedy uvažovati, proč Mše svatá tak vznešená jest a dle čeho tuto vzácnost její poznáme.

I seznáme vznešenost Mše svaté především z obřadů a modliteb, jež konány bývají při žehnání i svěcení kostelů i oltářů. Kdo kdy viděl posvěcení kostela a kdo porozuměl modlitbám a obřadům, jež biskup při svěcení konal, zajisté že se jim velice podivil i se jimi vzdělal; nebo každý kostel a každý oltář obětní bývají službě Boží zasvěcovány způsobem nejvýš vznešeným i slavným.

Aby tedy ti, kdož posvěcení kostela nikdy neviděli, vznešenost jeho přece poznali, popíši jim je nyní v krátku.

1. O způsobu, jakým chrámy svěceny bývají.

Jak svatým a vznešeným dílem posvěcení chrámu jest, lze z toho souditi, že i biskup, jenž chrám světiti má, i osada, v které chrám posvěcen býti má musí se na dílo to v den před svěcením postem připraviti.

Zatím co biskup zrána, kdy chrám posvětiti zamýšlí, na místě, kam den před tím svaté ostatky doneseny byly, biskupská roucha svá obléká, modlí se se svým duchovenstvem sedmero kajících žalmů a litanie ke všem svatým. Pak provázen duchovenstvem přichází k uzavřeným dveřím chrámovým, tam posvětí vodu, pokropí jí sebe i lid vůkol stojící, kráčí s průvodem kolem kostela a světí zdi jeho zevnitř na vyšších jejich místech, vždy znamením kříže a se slovy: „Ve jménu Otce, i Syna, i Ducha Svatého.“ Duchovní pějí zatím případné odpovědi. Když přišel biskup ke dveřím chrámovým, vykoná modlitbu, udeří berlou svou na dveře se slovy: „Attolite portas,“ to jest: „Vyzvedněte brány“ atd. Pak kráčí po druhé kolem chrámu, vykropuje dolní část zdí a modlí se jako po prvé. Při kostelních dveřích pomodlí se pak jinou modlitbu a opět udeří berlou do nich. Potom kráčí po třetí kolem chrámu a pokropuje prostřední část zdí. Když se zase ke dveřím chrámovým vrátil, udeří berlou svou po třikrát do nich a volá: „Otevřte, otevřte, otevřte!“ I otevrou se dveře. Biskup udělá

berlou kříž na prahu a dí: „Vizte ž znamení kříže! Nechť prchnou odtud všichni zlí duchové!“ Když pak biskup dovnitř kostela vkročil, jsou jeho první slova: „Pokoj domu tomuto!“ načež přítomní odpovědí: „A příchodu Vašemu!“

Když byl biskup doprostřed kostela pokročil, poklekne a zapěje hymnus „Veni Creator Spiritus“, t. j. „Přijď, Tvůrce Duchu!“ Po tomto zpěvu následuje litanie ke všem svatým a chvalozpěv Zachariášův: „Benedictus Dominus Deus Israel“.[4] Mezi tím zpěvem píše biskup po dlažbě kostelní, jež posypána jest popelem, nejprve abecedu řeckou a pak latinskou, v podobě kříže. Potom světí za předepsaných modliteb sůl, vodu i víno, smíchá vše dohromady a počíná se svěcením hlavního oltáře i oltářů ostatních. Začíná jako při počátku Mše svaté s veršem „Introibo ad altare Dei“ a se žalmem: „Judica me Deus“, to jest: „Vejdu k oltáři Božímu“, a „Suď mne, Bože!“[5] Zatím, co se biskup tento žalm modlí, namočí palec do vody, právě posvěcené, a udělá uprostřed oltářního kamene, jakož i ve čtyřech rozích jeho kříže, říkaje při tom: „Oltář tento budiž posvěcen † ke cti Boží, nejsvětější Panny Marie i všech svatých, jakož i ve jmenu i na památku svatého N. Ve jménu Otce †, i Syna †, i Ducha † Svatého“. Slova tato opakuje pětkrát. Potom obchází biskup oltář, jako učinili Israelité, když dobývali Jericha, po sedmkrát, a pokropuje ho svěcenou vodou, modle se zatím žalm 50. „Miserere“ t. j. „Smiluj se nade mnou, Bože!“

Když byl biskup oltář takto sedmkrát obešel, kráčí třikrát kolem zdí chrámových a pokropuje je

nahoře, uprostřed i dole, mezi čímž shromáždění se modlí tři žalmy s případnými předzpěvy. Po té pokropuje biskup, zatím co ostatní předepsané modlitby konají, s mnohými kříži dlažbu kostelní na čtyřech místech a pak se vrací k oltáři, aby se svěcenou vodou upravil maltu, potřebnou k zazdění oltářního kamene. Potom odebere se v průvodu k stánku, kde byly za minulé noci v olověné schránce uloženy svaté ostatky, jež do oltáře vloženy býti mají. Okouří je a nese pak v průvodu hořících svící a za nakuřování kolem kostela. Při vchodu do kostela dělá svatým křižmem tři kříže na bránu, říkaje: „Ve jménu Otce †, i Syna †, i Ducha † Svatého budiž branou požehnanou, zasvěcenou i posvěcenou!"

Poté odchází biskup se svatými ostatky v průvodu k hlavnímu oltáři. Tam udělá se svatým křižmem pět křížů do prohlubiny oltáře, které se „hrob" říká, a vloží schránku se svatými ostatky do ní. To se děje na památku, že za starých dob křesťanských bylo obyčejem Mši svatou obětovati nad hroby mučedníků, i musejí za dob našich do každého oltáře, na němž Mše svatá obětována býti má, svaté ostatky vloženy býti.

Když byl biskup svaté ostatky nakouřil, uzavře hrob oltáře posvěceným kamenem a posvěcenou maltou. Potom zasazený kámen oltářní pomaže svatým olejem a nakouří i celý oltář. Potom obchází některý kněz s kaditelnicí oltář a nakuřuje jej, pokud se svěcení neskončí. Posléze obejde oltář s kaditelnou biskup sám, a nakouří jej. Naposled rozleje svatý olej i křižmo po celém oltáři a pak je i sám rukou rozetře.

Když byl takto biskup svěcení oltáře dokončil, sestoupí do lodi chrámové a pomaže svatým křižmem dvanácte křížů, jež byly na rozličných místech chrámu dříve namalovány, a říká při tom - „Zasvěcen † i posvěcen † budiž tento chrám ve jménu Otce †, i Syna †, i Ducha † Svatého, ke cti Bohu i přeblahoslavené Panně Marii i všem svatým, i ve jménu a na památku svatého N (patrona). Pokoj budiž s tebou!" Potom každý kříž okouří třikrát.

Když se byl biskup navrátil k oltáři, posvětí vonné kadidlo, jež má na oltáři býti zapáleno. Děje se to takto: Položí se zrnka kadidla v podobě kříže na pět křížů kamene oltářního a na ně pět jemných voskových svíčiček, jež pak vesměs se zapálí i spálí. Zatím co paterý ohníček na oltáři plápolá, pokleká biskup na stupních jeho a modlí se: „Alleluja! Přijď, Svatý Duše, naplň srdce svých věrných, a oheň lásky své v nich rozněť!" K tomu připojí ještě jiné podobné výroky a zakončí svěcení modlitbou, zpívaje ji po způsobu preface při Mši svaté. Potom prosí Boha slovy: „Potvrzuj to, co jsi mezi námi způsobil v tomto svatém chrámu svém, jenž jest v Jerusalemě. Alleluja." Sbor pěvců pak pěje žalm 67., jenž obsahuje poděkování za dosažená dobrodiní.

Potom přikryjí oltář předepsanými rouchy a slušně jej ozdobí; potom začne slavnostní Mše svatá, kterou slouží biskup sám.

Všichni, kdo kdy takového svěcení chrámu se zúčastní, diví se rozmanitým obřadům, mazáním svatým olejem, žehnáním i modlitbám, jež se při svěcení chrámu dějí.

K čemu se však to všecko děje? K čemu obětuje se tolik námahy, tolik času a nákladu na vysvěcení kostela?

Děje se tak jedině za touto příčinou: aby se stal chrám důstojným místem, v němž by se nejsvětější oběť Mše svaté Bohu Nejvyššímu přinášeti směla; a aby zasvěcen i posvěcen byl oltář ten, na němž nejčistší a nejsvětější Beránek Boží způsobem duchovním obětován býti má!

Z toho seznati může každý křesťan, jak svaté jsou naše kostely i oltáře, a proto také jak ve veliké vážnosti býti mají. Chrám Šalamounův byl toliko stínem a předobrazem našich chrámů: a přece měl tolik vážnosti i u Židů i u pohanů! Čím více musíme my kostely své ve vysoké úctě míti, když posvěcením tak velice svatými se staly!

O zasvěcení onoho chrámu Šalamounova vypravuje třetí Kniha královská: Šalamoun obětoval 22.000 volů a 120.000 skopců, jež kněží vesměs zabili, dokonale očistili a po kusech na oltář obětní pokládali. Když se pak Šalomoun hlasitě modlil, hle! tu spadl oheň s nebe a spálil oběť tam připravenou. Celý chrám naplnil se při tom mlhou i dýmem, a Velebnost Boží ukázala se v něm. Všechen lid viděl oheň i Velebnost Boží. Všichni padli zděšeni na tváře a klaněli se Bohu z celého srdce. Král Šalomoun pak vrhl se na vyvýšeném místě na kolena a zvolal hlasem velikým: „Což tedy domnívati se máme, že v pravdě Bůh bydlí na zemi? Nebo jestliže nebe a nebesa nebes dosáhnouti Tebe nemohou: čímž méně dům tento, který jsem vystavěl!“[6]

Kdo by se nepodivil tomuto svěcení židovského

chrámu a kdo může důstojnosti jeho dostatečně pochopiti? A přece byl chrám ten pouhým předobrazem, ba jen stínem našich chrámů katolických! Nebo chrám v Jerusalemě vystavěn byl toliko k uschování archy úmluvy, v kteréž byly jen dvě kamenné desky s Desaterem Božích přikázání, jež obdržel Mojžíš od Hospodina; pak ještě nádoba s mannou a hůl Aaronova, jež byla v chrámu rozkvetla. A oběti židovské nebyly ničím jiným, leč zabitými a spálenými zvířaty, k nimž připojeny byly obětní chleby, víno, koláče a těm podobné věci. Chrámy naše však světí biskupové způsobem nade vši míru světějším; maží je svatým olejem i křižmem, jehož se užívá při udílení svatého biřmování; pokropují je svěcenou vodou; nakuřují požehnaným kadidlem; zasvěcují mnohými kříži a posvěcují sloužením nejsvětější oběti Mše svaté. Na místě archy úmluvy máme my v chrámech svých monstrance, v kterých se přechovává pravý Chléb nebeský, nejsvětější Svátost oltářní, pravé Tělo a pravá Krev Ježíše Krista. Byl-li již chrám Šalomounův v tak veliké úctě, čím více se sluší, abychom my v nejvyšší úctě chovali posvěcené chrámy své, v nichž Bůh sám osobně přebývá!

Chrámům našim říká se také „dům Boží", a vším právem, nebo každý chrám katolický vpravdě domem Božím jest, když v něm Bůh osobně přebývá a po všechny časy v něm nalezen býti může. Kůrové andělů jeho obsluhují ho zde, klaní se mu, velebí ho, uctívají ho a přednášejí mu naše modlitby.

Tato jejich služba předobrazena byla zjevením, jež se stalo arciotci Jakubovi. Když totiž tento

praotec vyvoleného národa Božího v noci na poli ulehl, viděl ve spaní řebřík, jenž sahal od země až k nebi, na něm anděly Boží vystupující i sestupující; na konci pak řebříku svrchu stál sám Hospodin. Jakub probudiv se leknutím, řekl: „Jak hrozné jest místo toto! Neboť tu je dům Boží a brána nebeská."[7] I pomazal kámen, na němž hlava jeho byla spočívala, olejem, aby byl oltářem; a když se byl ze své cesty vrátil, obětoval na něm Nejvyššímu.

Toto všecko bylo předobrazem chrámu křesťanského, v němž kámen oltářní bývá svatým olejem i křižmem pomazán a o němž vpravdě říci lze: Jak hrozné jest místo toto! Neboť tu je dům Boží a brána nebes, kde andělé sestupují i vystupují, aby nám požehnání s nebes přinášeli a modlitby naše vzhůru k trůnu nebeskému donášeli!

Chrám náš jest také oním místem, o němž mluví Bůh ústy Isaiáše proroka, řka: „Přivedu je (kteříž Bohu slouží) na horu svatou svou a obveselím je v domě modlitby své. Zápalové jejich a oběti jejich líbiti se budou mně na oltáři mém; nebo dům můj, dům modlitby slouti bude všechněm národům."[8]

Z toho všeho můžeme seznati, jak svaté jsou chrámy naše a jak velice si jich vážiti máme! Nebo že jsou domy Božími a že Ježíš Kristus v nejsvětější Svátosti, kůry andělskými obklíčen, osobně v nich jest přítomen, proto nemůžeme ani chrámů svých dosti v uctivosti míti, ani dosti nábožně se v nich modliti! Kdybychom měli hodně živou víru, toliko s bázní a třesením bychom do posvěcených chrámů vstupovali, s největší uctivostí se tam Pánu Ježíši v nejsvětější Svátosti klaněli a anděly, kteříž ho tam obstupují, zbožně uctívali!

Tak činíval král David, když do svatého stánku vstupoval; nebo říkával: „Oslavovati Tě budu, Hospodine, celým srdcem svým... Před obličejem andělů žalmy zpívati budu Tobě. Klaněti se budu k chrámu svatému Tvému, a oslavovati budu jméno Tvé.“[9] Kdo tedy v kostele mezi službami Božími tlachá, se směje, aneb jinak Boha uráží i hněvá, dopouští se velikého zneuctění Velebnosti Boží a jeho domu svatého.

Vstupuješ-li tedy do kostela, umiň si opravdově, že tam ani jediného zbytečného slova nepromluvíš ani neposlechneš a také že se nebudeš všetečně ohlížeti, nýbrž že se tam budeš pobožně modliti, Boha svého uctívati, hříchů svých želeti a milosrdenství Boží na sebe s nebes svolávati.

2. *O svěcení na kněžství.*

Vznešenost Mše svaté seznáme za druhé z přesvatých žehnání, jimiž kněží a duchovní sluhové do svatyně Páně uváděni bývají.

Každý duchovní musí sedm svěcení přijmouti, prve nežli jest způsobilý oběť Mše svaté konati. Čtyři nižší čili menší svěcení jsou hlavně k tomu ustanovena, aby jimi obdaření klerikové směli k službě kostelní a k pomoci kněze, Mši svatou obětujícího, připuštěni býti. Žádnému z nich však není dovoleno, kalicha, pateny, korporalu anebo purifikatoria ani se dotknouti. Nebo práva toho nabývá teprve podjáhen, jenž má pět svěcení. I v zákonu Mojžíšově bylo již zakázáno, aby se kdo, kromě levitů, posvátných nádob dotýkal a je čistil. A tak přísluší také toliko podjáhnům, jáhnům a

kněžím posvátných nádob, jichž se při Mši svaté užívá, se dotýkati a je čistiti.

O věcech těch vydala Církev zvláštní předpisy pro podjáhny, jáhny a kněze, jež jim za svatou povinnost ukládají, aby je v čistotě udržovali. Kdyby kněží a posvěcení sluhové chrámoví těchto předpisů nedbali, těžkou odpovědnost by na sebe uvalovali.

Podobné odpovědnosti vystavují se však i farní obce, jež lhostejně k tomu přihlížejí, konají-li jejich kněží svatá tajemství v albách spravovaných nebo docela roztrhaných; v mešních rouchách sešlých a s kalichy bídnými; a neposkytují-li s radostnou ochotou prostředků, když ovšem jimi vládnou, a kněz za pomoc jich žádá, aby nová i důstojná roucha a patřičné náčiní opatřeny byly, a aby oltář svatý, na němž Beránek Boží denně se za ně obětuje, náležitě byl vyzdoben.

Ó jak často zdává se mnohému zámožnému přílišné, má-li přinésti malé oběti k důstojné službě Pána, jenž v chrámě uprostřed nás bydlí, kdežto nezdá se mu přílišnou nižádná oběť na to, aby mohl sám každý svátek v nějakém novém módním oděvu se pyšniti!

Jak se proviňují i kněží i obce, mají-li doma skříně nabité plátnem, kdežto oltář Boha jejich má přikrývku sotva nejnutnější! Jestliže v domech jejich stoly stříbrným náčiním se stkví, ale kalich, monstrance i ciborium, jež Pána nebeských zástupů v nejsvětější Svátosti uzavírají, jsou z bezcenného kovu, cínu a mědi!

Jak smutný to úkaz, když takoví kněží a obce vznešenosti oběti Mše svaté nechápou! Či kterak by mohli na tolik nedostatku, ba chudoby svého

domu Božího v příčině posvátných rouch a náčiní hleděti a je strpěti! Jak veliké tudíž chvály zasluhují ony paní i panny, jež každoročně nějakou část svého plátna domu Božímu obětují, nebo které svých prázdných chvil k tomu používají, aby posvátná roucha a plátna oltářní v patřičném pořádku udržovaly! Jak veliké chvály zasluhují také všichni ti, kteříž rádi i s ochotou prostředků k tomu účelu poskytují, aby nová a krásná roucha a drahocenné chrámové náčiní pořízeny býti mohly! Dávají takto věru najevo, že jim jde vpravdě od srdce, když se s knězem při Mši svaté modlí: „Hospodine, miloval jsem okrasu domu Tvého a místo přebývání slávy Tvé;“[10] a že vysokou důstojnost oběti Mše svaté oceniti umějí!

Jak jsem již napsal, poznává se vznešenost oběti Mše svaté také ze *svěcení na kněžství*. Toto děje se tímto způsobem:

Jáhen, jenž na kněze posvěcen býti má, musí míti na sobě humerale čili roucho náramenné, albu, čili bílé roucho, jež mu od krku až k nohám splývá; cingulum čili pás kolem beder, a štolu čili širokou stuhu, jež mu od levého ramene dolů splývá a pod pravým ramenem svázána jest. Takto přistrojen poklekne před biskupem, jenž úvodní část Mše svaté dokončiv, usadil se na křesle na nejvyšším stupni oltáře.

Biskup představuje jáhnovi, jak těžký úřad na se vzíti chce, a pak se táže lidu, zdali tohoto jáhna za hodného má, aby na kněze posvěcen byl. Nečiní-li nikdo námitek, poklekne biskup a modlí se litanie ke všem svatým. Jáhen se je modlí s ním,

položen jsa s obličejem na zemi. Potom položí mu biskup ruku na hlavu a koná nad ním modlitbu s dlouhou prefací, načež mu složí štolu kolem krku a mešní roucho přes hlavu. Potom kleče koná nad ním dlouhou modlitbu a pěje hymnus „Veni Creator Spiritus", to jest: „Přijď, Stvořiteli, Duchu!" Potom se biskup zase posadí; a jáhen, jenž má býti vysvěcen, klekne si před něho a složí ruce na jeho klín. Biskup pomaže mu je svatým olejem uvnitř na plochých dlaních, napřed křížem, potom prsty a obě ruce jednotlivě, a modlí se: „Ó Pane, račiž tyto ruce sobě zasvětiti i posvětiti skrze toto pomázání a požehnání naše." Načež dělaje znamení svatého kříže na rukách svěceného, praví: „Čemu tyto ruce budou žehnati, budiž požehnáno; a co budou posvěcovati, budiž posvěceno a Bohu zasvěceno, ve jménu Pána našeho Ježíše Krista. Amen." Potom se sváží svěcenci obě ruce lněným šátečkem, biskup podá mu kalich s vínem a vodou, i patenu s hostií, a praví: „Přijmiž moc, božskou oběť přinášeti, Mši svatou sloužiti, jak za živé, tak i za mrtvé; ve jménu Páně. Amen." Načež onen lněný šáteček se rozváže a svěcenec umyje si ruce; biskup pak ve své Mši svaté pokračuje.

Při obětování biskupa jde nově posvěcený kněz k oběti s hořící svící, kterou biskupovi do ruky vloží, napřed ji políbiv. Potom klekne si s mešní knihou v rukou za biskupa, jenž ve Mši svaté pokračuje, a čte s ním zároveň slovo od slova ostatní částky Mše svaté, a při svatém přijímání přijme nejsvětější Hostii z rukou jeho.

Když byl potom novosvěcenec vyznání víry odříkal, pokládá mu biskup obě ruce na hlavu, a dí:

„Přijmi Ducha Svatého. Komu hříchy odpustíš, jsou odpuštěny; komu je zadržíš, jsou zadržány.“ Posléze slíbí novosvěcenec svému zákonitému, od Boha ustanovenému biskupovi poslušnost, a přijímá od světitele požehnání v následujících jeho slovech: „Požehnání Boha Otce, Syna i Ducha Svatého sestoupiž na tebe: abys i sám byl požehnán ve svém kněžském posvěcení; a abys i přinášel oběť smírnou za hříchy lidu Bohu všemohoucímu.“

Toť způsob, dle něhož všichni kněží katolické Církve vysvěceni býti musí.

Ale k čemu se to tak děje? Proč musí kněz tolikrát a s takovými podrobnostmi s tolika modlitbami a obřady svěcen býti?

Hlavně proto, aby byl dostatečně očistěn, posvěcen i uzpůsoben, aby mohl nejčistší, nejdůstojnější božskou oběť Mše svaté nevýslovné Velebnosti Boží přinášeti!

3. O oltáři, kněžských rouchách a obětním náčiní.

Vznešenost oběti Mše svaté poznati se může dále z přemnohých věcí, jichž jest k ní potřebí.

Mimo řádně posvěceného kněze, jenž osobu Ježíše Krista při ní zastupuje, zvláště těchto věcí třeba: Předně posvěceného *oltáře*.

Oltář musí býti poněkud vyvýšený, poněvadž má připomínati horu Kalvarii, na které Kristus, Beránek nevinný, byl krvavě obětován a na kříži vyvýšen. Oltářem vyrozumívá se oltářní stůl, nebo-li zdivo, jež v podobě podlouhlého čtyrhranu čtyry až pět stop nad zemi vystupuje. Ona více anebo méně umělá stavba, jež po zadní straně stolu

oltářního často až ku stropu kostelnímu vyvstává a obyčejně obrazy, sochami a všelikými řezbami vyzdobena bývá, slouží toliko k ozdobě; není tedy žádnou podstatnou částí oltáře, a tím méně oltářem samým.

Za povznášejících obřadů bývá oltářní stůl, jak již řečeno bylo, od biskupa zasvěcen i posvěcen. Dle předpisů církevních, v mešní knize obsažených, má býti stůl oltářní z kamene celý, aneb aspoň v hořejší části své, čili ve stolní desce, kde se nachází „sepulcrum" čili „hrob" se svatými ostatky. A to proto, že Kristus Pán, jenž se při Mši svaté na oltáři obětuje, kamenem úhelným jest, jehož stavitelé (nevěřící) zavrhli,[11] ale jenž proto přece nezničitelný základ duchovní stavby Církve své tvoří.

Oltář musí býti přikryt třemi plátny, z nichž jedno po obou stranách oltáře hluboce až dolů splývá.

Na oltáři musí státi kříž, jenž má býti i pro kněze i pro lid upomínkou, že oběť Mše svaté s obětí Pána Ježíše na kříži totožná jest.

Po stranách krucifixu musejí státi nejméně dva svícny s hořícími voskovicemi, jež nás mají pamatovati na Ježíše Krista, jenž jakožto světlo na svět přišel,[12] aby temnosti osvěcoval.[13] A dále jako světlo svíce vždy vzhůru k nebi neodolatelně vystupuje, tak mají hořící voskovice knězi i lidu býti stálou připomínkou, aby i oni při nejsvětější oběti ve svaté nábožnosti a v upřímném klanění srdce svá stále k Bohu obraceli.

Další potřebnosti ke Mši svaté jsou ještě: Mešní kniha a polštář anebo podstavec pod ní.

Dále tři tabulky kánonové, jež uprostřed oltáře a po obou jeho stranách postaveny jsou.

Ty obsahují ony stálé modlitby mešní, kterých kněz neříkává z knihy mešní, nýbrž z paměti.

Dále třeba šátku, jímž by si kněz ruce po umytí utřel; a mešního zvonku, jímž by služebník, který při oltáři lid zastupuje a knězi jménem jeho odpovídá, věřící lid na hlavní částky Mše svaté upozornil.

K sloužení Mše svaté třeba za druhé: kněžských *rouch*.

Úcta k Bohu a jeho svaté službě vyžaduje zejména k bohoslužbě nejvznešenější, ku konání Mše svaté, oděvu zvláštního, od každodenního se lišícího. Jestliže již pohané i židé netroufali si bohoslužeb svých konati v šatu obyčejném, smějí tím méně křesťané tak činiti, poněvadž bohoslužba naše jest nekonečně světější a ctihodnější než pohanů i Židů!

Jak nám Písmo svaté vypravuje, byla již kněžím židovským ku konání bohoslužby předepsána roucha zvláštní, co do látky, tvaru i barvy. Tak dí Pán k Mojžíšovi: „Tato pak budou roucha, kteráž udělají: Náprsník a náramník, sukni lněnou úzkou, čepici a pás. Udělají roucha svatá bratru tvému Aaronovi a synům jeho, aby mně úřad kněžský konali. A vezmou zlato a hyacint a šarlat a červec dvakrát barvený a kment."[14]

A že i v naší svaté Církvi vždy i vlastní roucha ku konání Mše svaté v užívání byla, o tom svědčí svatý Jeronym († 420), jenž píše takto: „Náboženství užívá jiných rouch ke službě oltářní, a jiných v obecném životě; tím nás poučuje, že ku svatyni toliko s čistým srdcem přistupovati máme." Poněvadž tedy již od nejstarších dob křesťanství k bohoslužbě zvláštních rouch bylo užíváno, pro-

hlašuje sněm Tridentský vším právem, že „užívání zvláštních rouch kněžských spočívá na nařízení samých svatých apoštolů.“[15]

A nyní chci roucha, která kněz ke Mši svaté obléká, pořadem vypočísti, a co znamenají, vyložiti:

Humerale čili *amiktus*, česky náramník, obléká kněz přes hlavu a pokládá pak kolem krku. Roucho toto připomíná ono lněné roucho, jímž v domě Kaifášově židé Pánu Ježíši obličej zakryli, načež pošklebujíce se mu, volali: „Prorokuj nám, Kriste, kdo tě udeřil!“

Alba jest prostorné lněné roucho s rukávy, sahající od krku až k nohám. To připomíná ono bílé roucho, jímž Krista Pána na potupu zahaliti kázal v domě svém Herodes.

Cingulum jest pás lněný, jímž kněz albu přepásá. Připomíná provaz, kterým židé Pána Ježíše v zahradě getsemanské svázali a svázaného odvedli.

Manipul je závěs na levém náručí, podobající se malé štole, jejíž oba dolejší konce k sobě přišity jsou. Týž připomíná vazby, jimiž Kristus Pán na svém náručí spoután byl.

Štola jest dlouhá, asi na píď široká páska neboli stuha, kterou si kněz na krk zavěsí a vpředu křížem přes prsa svá překládá. Ta připomíná onen řetěz, který Pánu Ježíši po jeho odsouzení kolem krku vložili.

Kasule čili *mešní roucho* sestávala v nejstarších dobách z dlouhého a širokého pláště, jenž byl ze všech stran uzavřen, jen výkrojkem pro hlavu opatřen a kněze tedy od hlavy až do paty jako v nějakém domku uzavíral. Proto rouchu tomu také říkali kasula, to jest česky „domek“. Později k lepšímu

pohodlí kněze kasulu po obou stranách nastříhli, až z ní povstala podoba, v jaké nyní se jeví. Roucho mešní připomíná nám purpurový plášť, jímž bohaprázdní vojáci Krista Pána, když ho trním korunovali, na potupu přioděli.

Kříž na zadní části mešního roucha připomíná nám onen kříž, na nějž Kristus Pán byl přibit. Sloup na přední části mešního roucha pamatuje nás na onen sloup, k němuž přivázán byl Kristus Pán, když byl bičován.

Biret jest pokrývka na hlavu, v podobě nízkého klobouku, obyčejně barvy černé, z hedvábí, sametu aneb i z látky vlněné. Biretem pokrývá kněz hlavu, když kráčí k oltáři aneb od něho, na znamení své vážnosti i důstojnosti v Církvi. Zároveň mu biret připomíná i pokoru, pamatuje ho na trnovou korunu Krista Pána.

Také různé *barvy* mešních rouch mají hluboký význam.

1. Barva *bílá*, barva světla, je znamením radosti i nevinnosti. Proto nosí kněz mešní roucho bílé o slavnostech Páně, jenž jest pramenem světla a příčinou vší radosti. Tedy o Vánocích, o Zjevení Páně, o Velikonocích, o Božím Těle, o slavnosti Posvěcení chrámu Páně. Kněz nosí mešní roucho barvy bílé také o všech svátcích Matky Boží, jež nám Ježíše Krista, Světlo světa, porodila a ve své neposkvrněné nevinnosti a svatosti Královnou panen jest; dále o slavnostech svatých andělů, kteříž ve světle věčném přebývají; o slavnostech svatých, kteříž nebyli mučedníky; a konečně o slavnosti Všech svatých.

2. Barva *červená*, barva ohně a krve, jest obrazem

lásky Boží k nám, jakož i lásky nás lidí k Bohu. Proto se užívá barvy červené při Mších svatých o svátcích svatodušních, i při všech ostatních, při kterých se kdo něčím zaslibuje Duchu Svatému, jenž oheň božské lásky v srdcích našich rozněcuje. Mešního roucha barvy červené užívá kněz dále o všech slavnostech mučedníků, kteří z lásky k Bohu krev svou prolili; a v ony památné dny, v kterých si připomínáme utrpení anebo kříž anebo jiné nástroje umučení Páně.

3. Barva *zelená* jest obrazem naděje a touhy naší po lepším a šťastnějším životě na věčnosti. Poněvadž má rok církevní naši naději vždy více oživovati a posilovati, jakož i nás následováním Ježíše Krista k životu věčnému přiváděti, jest barva zelená vlastní barvou roku církevního, vyjma ony doby, jež pokání věnovány jsou; tedy vyjma dobu adventní a svatopostní.

4. Barva *fialová* jest barvou Církve pro doby kající; tedy pro čas adventní a svatopostní, od Devítníku začínaje; dále pro vigilie a Suché dny. Barvy fialové užívá se také při udělování svátosti pokání, při procesích kajících a při průvodech v křížové či prosebné dny. V době adventní a svatopostní působí často změnu v barvě roucha mešního svátky, jež do těch dob připadají a své vlastní barvy vyžadují. Avšak v nedělích, připadajících do oněch kajících dob, jakož i v posvátném témdni před velikonocemi bývá vždy barva fialová.

5. Barva *černá* jest barva smutku. Černého roucha mešního užívá tedy kněz v památný den všech dušiček, při pohřbech, při všech zádušních Mších svatých, jakož i na Velký pátek, jakožto v úmrtní

den Páně, z bolu a zármutku pro naše hříchy, jež Syna Božího na kříž přibily.

Toť jest těch pět rozličných barev církevních. Dle toho, jakou na knězi při Mši svaté spatříš, měl bys případná hnutí ve své duši vzbuzovati a v ně ponořen, Mši svaté nábožně obcovati.

Ku konání Mše svaté jest třeba za třetí také *náčiní* obětních. Ta jsou:

Kalich od biskupa posvěcený, znamená hrob Páně; a pamatuje také na přehořký kalich utrpení, jejž Spasitel musel za nás vypíti.

Palla je bílý, lněný šáteček, jenž na čtyřhrannou tabulku natažen jest, a jímž kněz kalich přikrývá. Palla připomíná čtyřhranný kámen, jímž hrob Páně byl přikryt.

Patena je zlatá aneb aspoň pozlacená miska. Ta připomíná misku, na které byly masti, jimiž mrtvé Tělo Páně bylo pomazáno.

Korporale je čtyrhranné plátno, na němž kalich stává a na které svatá Hostie se pokládá. Připomíná roucho, do něhož bylo Tělo Páně zabaleno, než bylo do hrobu uloženo.

Purifikatorium je šáteček, jímž kněz kalich vysušuje. To připomíná ona roucha, jimiž mrtvé Tělo Páně bylo osušeno.

Velum je hedvábná pokrývka, kterou kalich bývá zakryt. Připomíná oponu v chrámě jerusalemském, jež při smrti Páně od svrchu až dolů se roztrhla.

Dvě konvičky připomínají ony dvě nádoby, jež při umučení Páně octem i žlučí byly naplněny.

Ku konání Mše svaté třeba konečně i darů obětních: *hostie*, čili bílého pšeničného chlebíčka nekvašeného, *vína* z hroznů a *vody*.

Skoro všech těchto vypočítaných věcí jest tolik třeba při Mši svaté užíti, že by se prohřešil kněz, jenž by bez některé z nich Mši svatou sloužil, vyjma případ veliké nouze. O tom slyš tento příklad:

Když mouřenínové afričtí Španělska z největší části byli dobyli, stalo se, že jistý král v Karavace mnoho křesťanů zajal. Smiloval se nad nimi, propustil je vesměs ze žaláře a dal si je představiti. Každého z nich se otázal, jakému řemeslu anebo umění rozumí, a dovolil jim, aby je provozovali. Mezi zajatými křesťany byl také jeden kněz, jenž, byv na své umění otázán, se svatou vážností odpověděl: „Umím všemohoucího Boha s nebes na zemi povolati!" Když to král uslyšel, poručil mu, aby umění své ukázal. I odpověděl mu kněz: „Nemohu tak učiniti, leč bych od křesťanů obdržel všecky ke Mši svaté potřebné věci!" I poručil král knězi, aby veškeré potřebné věci sepsal, tak aby mohly z některého křesťanského místa býti přeneseny. Kněz sepsal tedy sice všechny věci, ale na kříž zapomněl. Když pak Mši svatou začíti chtěl, tu teprv zpozoroval, že nemá na oltáři žádného krucifixu. I zamyslel se na dlouho i hluboce, nevěda, má-li Mši svatou začíti anebo ne. Král se domníval, že snad umění svému docela nerozumí; a proto se ho otázal, proč tak zmateně stojí: Kněz odpověděl: „Zapomněl jsem na kříž, a jsem nyní všecek pomaten, nemoha se rozhodnouti, mám-li Mši svatou začíti, anebo od ní upustiti." Poněvadž však zatím Boha o pomoc prosil, hle! rozstoupilo se klenutí světnice, v kteréž kněz před oltářem stál, a dva andělé, stkvící se jako slunce, otvorem tím sestoupili, nesouce ve svých rukou dřevěný, lesklý kříž,

na píď dlouhý. Kříž ten postavili na oltář a knězi poručili, aby Mši svatou začal. Král se svými mouřeníny se domníval, že tito dva andělé bohy jsou. I padli hrůzou na tváře a zůstali tak dlouho na zemi ležeti, až andělé zase zmizeli. I uvěřil král knězi, že má moc, Boha všemohoucího s nebe zavolati, a že křesťanství je pravé náboženství. - Toť původ svatého kříže španělského, jenž až posud v Karavace s největší uctivostí se přechovává. Každého roku v ten den, kdy kříž s nebe byl seslán, bývá lidu ukazován a do vody ponořen; kteroužto vodu mnozí nemocní pijí, aby jí ozdravěli.

Děj ten uvedl jsem zde proto, abych ti, milý čtenáři, znázornil, že žádná z těch mnohých věcí, jež ke každé Mši svaté náležejí, scházeti nesmí, má-li kněz tuto nejsvětější oběť řádem předepsaným vykonati.

4. O obřadech při Mši svaté.

Vznešenost nejsvětější oběti Mše svaté poznati lze dále z obřadů, jež při ní zachovávány bývají.

O obřadech těch učí naše svatá Církev katolická takto: „Poněvadž lidská přirozenost je taková, že se bez zevnějších pomůcek nesnadno k rozjímání o božských věcech povznésti může, zavedla matka Církev některé obyčeje, dle nichž při Mši svaté některé části modliteb potichu, jiné hlasitě prosloveny býti mají. Taktéž ustanovila obřady, jako: tajuplná žehnání, osvětlování, nakuřování, užívání bohoslužebných rouch a mnohé jiné věci toho druhu, a to dle učení i podání apoštolského. Těmito ustanoveními má se v prvé řadě velebnost této tak vznešené oběti patrnější státi; v druhé řadě mají také skrze

tato viditelná znamení mysli věřících povzbuzeny býti k rozjímání o oněch nejvznešenějších tajemstvích, jež v této božské oběti skryta jsou."[16]

Výklad těchto obřadů, při Mši svaté obvyklých, nachází se v poslední hlavě této knihy. Aby sis však, milý čtenáři, již nyní bohatou krásu těchto obřadů představiti mohl, povšimni si následujících věcí: Kněz znamená se při Mši svaté 16krát svatým křížem. Obrací se k lidu šestkrát. Líbá oltář osmkrát. Obrací oči své k nebi 11krát. Bije se v prsa 10krát. Pokleká 10krát. Ruce k sobě skládá 24krát. Sklání hlavu 21krát. Sklání ramena 7krát. Uklání se hluboce 8krát. Žehná oběti znamením kříže 31krát. Skládá obě ploché ruce na oltář 29krát. Modlí se s rukama rozpiatýma 14krát. Modlí se se složenýma rukama 36krát. Skládá sepiaté ruce na oltář 7krát. Pokládá levou ruku samotnou na oltář 9krát. Pokládá levou ruku na prsa 11krát. Pozvedá obě ruce k nebi 8krát. Modlí se zticha 11krát. Modlí se hlasitě 13krát. Kalich odkrývá a zase přikrývá 10krát. Přechází při oltáři tam i sem 20krát.

Kromě těchto 350 často opakovaných věcí musí kněz při Mši svaté zachovati ještě 150 jiných obřadů, což činí dohromady 500 obřadů. Mimo to musí každý kněz při Mši svaté zřetel míti na 400 předpisů neboli pravidel. Kdyby tyto také k obřadům připočteny byly, měl by kněz, jenž po způsobu římském Mši svatou slouží, 900 věcí vykonati, z nichž bez hříchu ani jediné opominouti nesmí. Nebo všecky věci ty mají duchovní význam a slouží k tomu, aby přesvatá a nejdůstojnější oběť Mše svaté náležitě a pobožně konána byla.

Také ani nelze vymysleti pohybů rukou způsob-

nějších, držení těla přiměřenějšího a chování kněze při obětování Mše svaté zbožnějšího, nežli jak je právě Církev Páně nakazuje. To vše pak Církev přikázala, aby netoliko přesvaté tajemství Mše svaté bylo na výsost uctíváno i velebeno, ale také aby nábožnost věřících byla podporována a vzdělání jich rozmnoženo i upevněno.

Zde mohl bys mi položiti otázku: Nebylo by k většímu vzdělání i poučení věřících, kdyby Mše svatá sloužena byla v našem jazyku mateřském, na místě v jazyku cizím, latinském, v němž Církev oběť Mše svaté konati velí?

Na námitku tu odpovídám: Mše svatá není kázáním, ale vznešenou službou obětní! Když kněz Mši svatou slouží, nečiní tak, aby věřící lid poučoval, nýbrž aby zaň oběť Nového Zákona obětoval! Musí ovšem kněz, maje nejsvětější oběť Mše svaté konati, také slov užívati; avšak slov těch neobrací tak ku shromážděným věřícím, jako spíše k Bohu. Proto také vyslovuje většinu slov toliko zticha, takže jim sotva rozuměti mohou ti, kteříž nejblíže oltáře stojí. A také aby kdo na ovoci oběti Mše svaté podíl míti mohl, nikterak se nevyžaduje, aby slovům kněze obětujícího rozuměl. K tomu toliko třeba, aby se jen každý s celým srdcem a se slovem upřímným v oběť kněze odporučil a Bohu potřeby své předložil. To pak může věru každý učiniti v jazyku svém, ježto Bohu na slovech nezáleží.

Můžeš ostatně také ve své mateřštině čítati modlitby, které kněz koná u oltáře, ježto se v překladech vydávají. Konečně Církev nařídila všem duchovním správcům, aby „často, zejména v dny nedělní a sváteční, vykládali něco z těch věcí, o nichž

se mezi Mší svatou čte, zejména aby často některé tajemství této přesvaté oběti objasňovali."

Kdyby měla Mše svatá v jazyku národním sloužena býti, zajisté že by se také neodvratně dostavila veliká nesnáz. Jako se totiž mezi lidmi všecko mění, tak mění se i jejich řeč. Mnohé výrazy časem zastarají, jiné změní svůj význam a ještě jiné z mluvy vůbec zmizejí.

Kdyby tedy Mše svatá v národní řeči čtena byla, musela by Církev modlitby mešní pro zastaralou řeč jejich občas měniti a v řeči novější podávati. To by však bylo velikým zlem, poněvadž by se pak Církev nemohla více odvolávati na své modlitby mešní, jako posud činí, aby nepřátelům svým dokázala, že v učení svém nikdy se nezměnila. Nebo odpůrcové její mohli by pak oproti ní tvrditi, že s řečí zaměnila i starý smysl modliteb mešních. Čtou-li však kněží Mši svatou v tomtéž jazyku latinském od staletí do staletí a konají-li také veškeré důležitější obřady beze změny v tomtéž jazyku, jenž žádným změnám více nepodléhá, nemohou jí odpůrcové její právem nižádné výčitky činiti, že by v učení svém po staletí byla něco zaměnila.

Také bych mohl na místě tomto ještě dodati, že skoro všichni národové, aby novotám v učení i bohoslužbě předešli, zůstali při jistém, tak zvaném „svatém jazyku", kterého užívali a užívají při své bohoslužbě, ač mu lid více nerozumí. A proto sluší se tím více pro Církev katolickou, jež nám jen pravdy věčné, nezměnitelné a od Boha zjevené hlásá, aby jakožto obraz své nezměnitelnosti měla také řeč svou nezměnitelnou.

Touto nezměnitelnou řečí při naší nejvzneše-

nější bohoslužbě, při Mši svaté, jest řeč latinská, kterou mluveno bývalo v Římě, odkud křesťanství bylo u nás vštípeno i utvrzeno. Jako jest jen jeden Bůh, jeden Kristus, jedna víra, jeden křest, jedna svatá římsko-katolická Církev a v této Církvi jen jedna oběť, totiž oběť Mše svaté, tak jest pro slavení této jedné svaté oběti také jen jedna řeč, a tou jest právě řeč latinská. Tato jednota v řeči, v které se oběť Mše svaté koná, jest zároveň i obrazem jednoty Církve. Katolický křesťan cítí se všude, kdekoliv na světě do chrámu katolického zavítá, vždy jako doma, poněvadž jeho svatá matka, kdekoli dítky své k své jediné oběti, totiž ke Mši svaté shromažďuje, všude jen jednou a toutéž řečí k nim mluví.

Také knězi přichází jednota bohoslužby velice vhod, ježto tak může nejsvětější oběť Mše svaté konati ve všech zemích celého světa, od východu slunce až do západu. Kdyby řeč Církve byla dle rozličných zemí také rozdílná, nemohli by kněží oběti Mše svaté konati, když by přišli do zemí, jejichž nářečí by znalí nebyli. Z toho tedy snadno seznati, proč mohla Církev plným právem prohlásiti: „Kdo by tvrdil, že Mše svatá toliko v řeči lidu obětována býti musí, z Církve vyobcován buď!“[17]

5. O nejpřednějším knězi při Mši svaté.

Ač vznešenost oběti Mše svaté jest nade vší míru veliká, jak seznati lze již z těch věcí, jež jsem posud vyložil, nemůže přece z ničeho jiného lépe seznána býti, jako z osobnosti toho, jenž tuto božskou oběť Bohu přináší.

Nebo pravým obětníkem při Mši svaté není nikdo jiný, než kněz všech kněží, biskup všech biskupů, sám jednorozený Syn nebeského Otce, sám Kristus Ježíš! Tento od Boha Otce pomazaný nejvyšší Kněz, dodává nejsvětější oběti Mše svaté tak vysoké, vše pomyšlení převyšující vznešenosti, a činí tuto obět přesvatou obětí božskou!

O tom svědčí svatý Jan Zlatoústý slovy: „Také nyní jest tentýž Kristus přítomen, jenž tento stůl připravil, aby jej také i vyzdobil. Nebo nepůsobí toho člověk, aby přinesené dary obětní, chléb a víno, proměnily se v Tělo a Krev Páně; Kristus Pán sám to působí, jenž za nás byl ukřižován."[18] Slovy těmi svatý Jan Zlatoústý jasně vykládá, že Ježíš Kristus sám osobně nejpřednější části Mše svaté vykonává; on totiž s nebe sestupuje; on chléb a víno ve své Tělo a ve svou Krev proměňuje; on sebe sama Bohu Otci za spásu světa obětuje; on jako věrný Prostředník za blaho lidu prosí. Kněží při oltáři jsou pouhými sluhy Kristovými, kteříž mu svých úst, svého hlasu a svých rukou viditelně propůjčují, aby Kristus Pán skrze jejich službu tuto nejsvětější oběť vykonal.

Kdyby kdo snad slovům svatého Zlatoústce věřiti nechtěl, podám mu důkaz, jemuž nebude moci odporovati, chce-li katolickým křesťanem zůstati. Důkaz ten vedu ze svědectví naší svaté neomylné Církve katolické, jež na všeobecném sněmu církevním v Tridentu takto se vyjádřila: „Oběť Krista Ježíše na kříži jest s obětí Mše svaté úplně totožná, ježto za přisluhování kněží při Mši svaté obětuje tentýž Obětník, jenž se na hoře Kalvarii na kříži byl obětoval; toliko způsob obětování jest rozdílný."[19]

Ó jaké nevýslovné cti a milosti se nám dostává! Jakým dobrodiním jest pro nás, že náš Spasitel tolik se k nám snižuje, že naším Knězem, Prostředníkem i Orodovníkem se stává, a sebe sama osobně Bohu Otci za nás v oběť přináší!

Totéž učí také svatý Pavel, jenž ve své epištole k Židům píše: „Takovéhoť zajisté potřebí nám bylo nejvyššího Kněze, svatého, nevinného, neposkvrněného, odděleného od hříšníků a vyššího nad nebesa; který nepotřebuje na každý den, jako kněží, nejprv za své hříchy oběti konati, potom za (hříchy) lidu: neboť to učinil jednou, sebe samého obětovav. Zákon zajisté ustanovoval za kněze lidi, mající nedostatky: ale slovo přísahy, kteréž se stalo po Zákonu, ustanovilo Syna na věky dokonalého."[20] Svatý Pavel před oči nám staví vznešenou důstojnost, ke které nás Bůh povolal, ježto nám za Kněze a Prostředníka u trůnu svého neustanovil nějakého člověka křehkého, hříšného, ale svého vlastního a jednorozeného Syna, Pána Ježíše, plného svatostí i dokonalostí, zahrnujícího v sobě ctnosti veškeré.

Nyní uvažme, proč Kristus Pán nechtěl oběti své svěřiti žádnému knězi z lidí vyšlému?

Nejpřednější příčinou byla ta, že tato Jeho oběť měla býti úplně čistá a neposkvrněná, jak předpověděl prorok Malachiáš slovy: „Od východu slunce až na západ veliké jest Jméno mé mezi národy a na každém místě obětována bývá Jménu mému oběť čistá."[21] Připověď tuto vykládá Církev svatá takto: „Touto obětí čistou jest Mše svatá, jež nižádnou nehodností ani zlomyslností obětujících poskvrněna býti nemůže."[22] Kdyby byl kněz z lidí obětníkem vlastním, mohlo by se státi, že by pře-

svatá oběť Mše svaté někdy poskvrněna i znečištěna byla, a že bychom mohli o tom pochybovati, zdali Bohu nejsvětějšímu oběť příjemná přinesena byla. Proto Bůh Otec tomu chtěl, aby jeho nejsvětější Syn jméno i úřad obětujícího Kněze pro sebe podržel, jak výslovně jemu dí: „Ty jsi knězem podle řádu Melchisedechova."

Ačkoliv tedy kněží z lidí Mši svatou slouží, nejsou oni přece obětníky vlastními, nýbrž toliko služebníky Ježíše Krista, jenž jest Obětníkem nejpřednějším sám. A jako by obyčejný služebník, kdyby od svého pána obdržel dukát, aby jej v některém poutním chrámu obětoval, této oběti pána svého neposkvrnil, i kdyby sám v hříchu smrtelném byl, když by dle vůle pána svého oběť onu přinášel, tak podobně nemohou ani kněží nejsvětější oběti Mše svaté poskvrniti a znečistiti, když jménem Pána svého, Ježíše Krista, Otci nebeskému oběť přinášejí.

Proč nechtěl Kristus Pán oběti Mše svaté svěřiti ani žádnému andělu, ani žádnému svatému, ba ani své nejčistší Matce, jež přece jest dokonale svatá, ba „milosti plná", jak ji pozdravil archanděl Gabriel, když by přece dojista nikdo z nich nejčistší oběti jeho neposkvrnil, nýbrž co nejdokonaleji obětoval?

Ó můj Bože! Jak vzdělati by musela Mše svatá, kterou by sloužil svatý Petr, nebo svatý Pavel, nebo někdo ze Serafínů nebeských? S jakou upřímnou radostí i zbožností přítomni byli by ti, kdož by na vlastní oči viděli, s jakou uctivostí i pozorností vznešené kníže nebeské Mši svatou slouží! Zajisté, že by se srdce jejich naplnilo pobožností nejvroucnější a se roznítilo láskou božskou!

Což teprve, kdyby sama Matka Boží svého přemilého a nejsvětějšího Syna na oltáři Otci nebeskému obětovala? Zjevila zajisté sama svaté Mechtildě o sobě: „Obětovala jsem Syna svého v den očišťování svého v chrámu jerusalemském Bohu Otci s takovou nábožností, že by s ní nebylo lze porovnati ani nábožnost všech svatých, kdyby do jediného srdce lidského vylita byla."[23] Jestliže přeblahoslavená Bohorodička již za pozemského svého života s takovou nesmírnou nábožností Bohu sloužiti mohla, jak by mu sloužila teprve nyní při nejsvětější oběti Mše svaté, když v nebi dlí a všemi milostmi Božími zahrnuta jest! Jak mocná, jak nad pomyšlení svatá byla by oběť Mše svaté, kterou by přinášela Bohu Nejvyššímu přeslavná Matka Boží!

Ale ač by taková Mše svatá, kterou by sloužili velicí svatí aneb vznešení Serafíni aneb i nejblahoslavenější Panna Maria, byla nevystihle svatá, nebyla by přece Bohu nekonečně svatému svatou dosti, poněvadž Jemu patří oběť taková, jež Jeho neskonalé, božské Velebnosti jest přiměřena. Proto nechtěl, ba nemohl Kristus Pán nejsvětější oběti Mše svaté svěřiti ani andělu, ani světci, a tím méně hříšnému člověku, nýbrž chtěl, ba musel oběť takovou ponechati sobě, aby sám každodenně Otci svému nebeskému pro spásu svých milých věřících oběť přiměřenou konal a tak způsobem nekonečně vznešeným a nevystihle mocným obětoval, jak jedině nejsvětější Trojici Boží líbiti se může.

Z toho všeho plyne, že každá Mše svatá je nevystihle důstojná, a že každou sám Kristus Pán s takovou nábožností, uctivostí a láskou slaví i obětuje, že to veškeré pochopení andělů i lidí pře-

vyšuje. Toto zjevil Kristus Pán sám svaté Mechtildě následujícími slovy: „Já samojediný vím a chápu dokonale, jak se denně na oltáři za spásu věřících obětuji; čehož ani Cherubíni, ani Serafíni, ani všechny mocnosti nebeské dokonale pochopiti nemohou.“[24]

Ó můj Bože! Jak výborné i nevystihlé musí býti toto obětování se Ježíše Krista při Mši svaté na oltáři, když ani nejmoudřejší mocnosti nebeské ho pochopiti nemohou! Ó nejmilejší Ježíši! Jak nevyzkoumatelné musí býti Tvoje obětování, když Ty sám dosvědčuješ, že jedině Ty sám svým božským rozumem a svou božskou moudrostí dokonale poznati je můžeš! Ó jak z míry šťasten musí býti člověk, jenž Mši svaté nábožně obcuje a tak zasluhuje, abys Ty toto nevystihlé a přespasitelné obětování za něho konal!

Uvažuj přece, milý čtenáři, o slovech těchto v srdci svém a pozoruj, jak veliký prospěch musí ti přinášeti nábožné obcování Mši svaté, když se při ní Ježíš Kristus sám za tebe obětuje, jakožto Prostředník mezi božskou Spravedlností a tvou lidskou nespravedlností vystupuje a spravedlivý trest, jehož pro každodenní pochybení zasluhuješ, od tebe buď docela odvrací aneb aspoň zadržuje! Ó kdybys to vše správně poznával, jak velice bys sobě Mši svatou zamiloval, s jakou nábožností bys jí obcoval a jak nerad by ses od ní zdržeti dal! Ba raději bys na svých časných statcích ztráty trpěl, nežli abys zanedbáním Mše svaté, tolik spasitelné, duši svou poškozoval! O vznešenosti i výbornosti Mše svaté rádi uvažovali horliví křesťané prvých století; a proto také Mši svatou tak vroucně si za-

milovali, že raději život tratili, nežli aby Mši svatou zameškali! O tom vypravuje znamenitý dějepisec Baronius z roku 303 tuto podivuhodnou událost.[25]

V africkém městě Alutě, v němž z rozkazu pohanského císaře Diokleciana všechny křesťanské svatyně byly zbořeny, shromáždili se mnozí křesťané, muži i ženy, přes zákaz císařský v jistém domě, aby tam Mši svaté obcovali. Byli tam však od pohanů vyslíděni, zajati a k císařskému soudci na veřejné náměstí odvedeni. Na tom náměstí byly také mešní kniha a jiné památné knihy, jež byli pohané křesťanům odňali, s velikou potupou do ohně vrženy; avšak Bůh seslal náhle velký liják, jenž oheň uhasil, takže knihy od spálení byly uchovány. Tím se poděsil soudce tolik, že zajaté křesťany, třicet čtyři muže a sedmnáct žen, poslal ve vojenském průvodu do města Karthaga k samému císaři. S plesáním vydali se zajatci na cestu a zpívali neustále chvalozpěvy Bohu. Když byli císaři předvedeni, představil je mu vojenský důstojník slovy: „Tyto zlomyslné křesťany jsme, ó císaři! postihli v městě Alutě, když přes tvůj zákaz své nepravé bohoslužbě obcovali." Císař velel, aby jednoho zajatce obnažili, na skřipec natáhli a ostrými háky rozdírali. Zatím zvolal však jeden z křesťanů, jménem Telika, hlasem zvučným: „Proč trýzníš, tyrane, jedině tohoto? My všichni jsme křesťané a všichni jsme s ním zároveň Mši svaté obcovali!" Na to velel císař, aby i Teliku obnažili, vedle prvého na skřipec natáhli i rozdírali, a pak se tázal: „Kdo jest původcem vašeho shromáždění?" Ten odpověděl: „Kněz Saturnin, a my všichni vesměs. Ty však, ó zlosyne! jednáš proti vší spravedlnosti, že

nás proto trýzníš. Nejsme ani vrahy, ani loupežníky, aniž jsme se čím provinili." Na to řekl císař: „Ty jsi měl rozkazu našeho šetřiti, a své nepravé bohoslužby zanechati." Telika mu však odpověděl: „Nedbám jiného rozkazu, leč rozkazu Boha mého, za něhož rád zemru." Po těch slovech nařídil císař, aby Teliku od skřipce odvázali a bez pokrmu i nápoje do žaláře odvedli.

Potom předstoupil pohanský bratr svaté Viktorie a žaloval na radního Dativa, že jeho sestru ke Mši odvedl. Ale světice řekla: „Nikoli z návodu některého člověka, ale zcela dobrovolně vešla jsem do onoho domu, a obcovala tam Mši svaté; neboť jsem křesťanka, a proto i povinna zákona Kristova poslouchati." Bratr jí na to: „Jsi beze smyslů, a mluvíš jako bláznivá!" Ale ona řekla: „Nejsem bláznivá, ale křesťanka!" Tu řekl císař: „Chceš se svým bratrem opět domů odejíti?" A ona řekla: „To neučiním, poněvadž tohoto člověka jakožto bratra svého neuznávám. Jsem křesťanka a mám ty za své bratry a sestry, kteří pro Ježíše Krista trpí." Na to řekl jí císař: „Ušetři se přece a poslechni rady bratra svého!" Ona však odpověděla: „Neodejdu od svých bratří i sester; neboť přiznávám se ti, že jsem s nimi na Mši svaté byla a nejvelebnější Svátost přijala." Uslyšev to císař, velel, aby lidé jeho všech prostředků užili, aby světici od její víry odvrátili; avšak nestalo se mu po vůli! - Viktorie byla velice sličná a pocházela z nejpřednějšího rodu v celém městě. Když ji rodiče proti její vůli chtěli provdati, seskočila s vysokého okna, dala si od kněze Saturnina vlasy ostříhati a do počtu Bohu zasvěcených panen se přijmouti.

Po té obrátil se císař k tomuto knězi Saturninovi a řekl: „Ty jsi přes náš rozkaz všechny tyto shromáždil?“ Saturnin odpověděl: „K rozkazu Páně jsem je shromáždil, a konali jsme pospolu jeho božskou službu.“ Císař se tázal: „Proč jsi tak učinil?“ Kněz odpověděl: „Poněvadž nesmíme Mše svaté opomíjeti.“ Císař se dále tázal: „Jsi ty původcem tohoto shromáždění a ty jsi je všecky k němu přemluvil?“ Kněz odpověděl: „Ano, já jsem původce, a já sám jsem Mši svatou sloužil.“ K odpovědi té kázal jej císař obnažiti a železnými háky tak dlouho rozdírati, až vnitřnosti z něho vytékaly. Načež kázal ho odvésti k ostatním do žaláře.

Potom kázal císař, aby mu byl předveden svatý Emerik; a tomu řekl: „Kdo jsi?“ Emerik odpověděl: „Jsem původce tohoto shromáždění; neboť v mém domě Mše svatá sloužena byla.“ Císař se tázal dále: „Proč jsi tyto lidi přes náš zákaz do domu svého vpustil?“ Týž odpověděl: „Poněvadž bratry mými jsou, nemohl jsem jim zabrániti; neboť nemůžeme bez Mše svaté býti.“ Potom byl i on háky rozedrán a pak do žaláře odveden.

Zatím řekl císař jakožto soudce ostatním: „Doufám, že si vezmete z těchto ubohých příklad a svého života tak lehkomyslně nezmrháte.“ Svatí mučedníci však jednomyslně prohlásili: „Jsme křesťané; a proto budeme zákon Ježíše Krista plniti, i kdybychom museli proto krev svou prolíti.“ Na to řekl soudce jednomu z nich, jenž se nazýval Felix: „Netáži se, jsi-li křesťanem, ale byl-li jsi ve shromáždění a při Mši?“ Svatý Felix odpověděl: „Jak se pošetile tážeš? Což může býti křesťan beze Mše svaté a Mše svatá bez přítomnosti křesťanů? Zuřivý

ďáble! Pravím ti, že jsme byli ve vší nábožnosti shromážděni, a že jsme se při Mši svaté co nejbedlivěji modlili." Uslyšev to ukrutník, takovým vztekem byl jat, že kázal toho muže svatého na zemi povaliti a klacky utlouci.

Takto mučedníky trýzně, ztrávil zuřivý soudce celý den; a když noc nastávala, kázal všecky do velikého žaláře uzavříti a strážcům trestem smrti pohroziti, kdyby jim nějakého pokrmu anebo nápoje podati se opovážili. I přišli sice rodiče, ženy, děti aneb přátelé zajatých k žaláři a nesli jim potajmu pod šaty nějaké občerstvení. Ale strážci, bedlivě je prohledavše, vše jim odebrali; ba zbožné a soucitné ty lidi docela hanebně zbili. Proto přece však zůstali tito věrní přátelé dnem i nocí před žalářem, plačíce i bědujíce tam, zajisté v té naději, že tak ukrutníka k slitování pohnou. Ten však se zatvrdil ve své zlosti tolik, že nechal věrných služebníků a služebnic Ježíše Krista vesměs hladem i žízní chřadnouti, až všichni přebolestnou smrtí z hladu zemřeli.

Děj tento, jejž Baronius ze starých soudních spisů do slova vypsal, dokazuje jasně, kterak Mše svatá v nejprvnějších dobách po Kristu Pánu sloužívána byla a kterak jí křesťané s takovou ochotou i nábožností obcovali, že raději bolestnou smrt podstoupili, nežli aby byli Mše svaté zameškali. Odkud to, že pro Mši svatou tolik horlili? Odtud zajisté, že převelikou vznešenost Mše svaté poznávali a ovoce z ní rádi účastnými býti chtěli. Tomu máme se i my učiti a příkladem jich povzbuzeni, k této tak spásonosné a mnohoplodné oběti svatou láskou lnouti.

6. Jak vzácný dar se při Mši svaté obětuje.

Svatý Pavel píše k Židům: „Všeliký zajisté velekněz k obětování darů a (konání) obětí ustanoven bývá. A protož potřebí jest, aby i tento - Ježíš Kristus - měl něco, co by obětoval.“[26] Svatý Pavel nedokládá, co Kristus Pán má, aby obětoval: ponechávaje, abychom sami o tom uvažovali. I musíme se tedy tázati: Jakou oběť přináší Kristus Pán svému nebeskému Otci ve svém úřadu jakožto Kněz nejvyšší?

Dar Krista Ježíše nemůže býti nepatrný a obyčejný, nýbrž musí býti obětí nekonečné ceny, aby byl hodným Boha nesmírného. Nebo čím větší a znamenitější jest pán, tím vzácnější a vznešenější musí býti i dar, jenž mu má býti věnován. Kdyby chtěl kdo krále anebo císaře poctíti hrstí bobů, špatného poděkování by se dočkal, ba velice směšným by se stal! Všemohoucí Pán Bůh je však tak nesmírně velebný a nade vši míru vznešený, že nebe i země pospolu mají vůči němu menší cenu, nežli hrsť bobů vůči císaři. Poslyš, co o něm mluví mudrc v Písmě svatém: „Jako návažek váhy (to jest: jako zrno, které na váhu kladeno bývá na vyrovnání), takť jest před tebou okršlek země; a jako krůpěje rosy před svítáním, kteráž sestupuje na zemi“.[27] Jestliže dle svědectví Písma svatého země celá jen jako krůpěj rosy oproti Bohu ceněna býti může, kde v širém světě nalézti, co by hodno bylo, aby jemu důstojně obětováno býti mohlo? Ba, co pak chce Kristus Pán i v celém nebi kromě Boha nalézti, čím by mohl nejsvětější Trojici Boží jakožto hodnou a příjemnou obětí uctíti?

Slyš a žasni! V celém širém nebi a na celém převelikém světě nalezl jen jednu věc, jež hodnou byla, aby nesmírnému Bohu obětována byla: Jest to jeho vlastní, nejsvětější, neposkvrněné, přepožehnané člověčenství. V příčině té praví vhodně svatý Jan Zlatoústý: „Kristus Pán byl i Obětí i Knězem; Obětí dle těla; Knězem dle Ducha; on sám obětoval i byl obětován."[28] A podobně vyjadřuje se i svatý Augustin, řka: „Kristus Pán jediný byl Knězem takovým, jenž byl zároveň i Obětí; neboť neobětoval Bohu Otci nic jiného, leč sama sebe," právě proto, že nemohl mezi poklady nebes i země nalézti nic jiného, co by bylo mohlo nejsvětější Trojici býti obětí důstojnou.

Toto člověčenství Ježíše Krista jest tím nejvzácnějším i nejcennějším, co všemohoucí Ruka Boží stvořila. Tak to zjevila sama Matka Boží svaté Brigitě, když jí řekla: „Člověčenství Ježíše Krista jest tím nejdrahocennějším, co kdy bylo a posud jest."[29] Neboť štědrá Ruka Boží obdařila člověčenství Ježíše Krista tolika a takovými poklady milostí, a takovou dokonalostí, že jí ani nemohla již více a větších předností uděliti.

Tomu nesmí se ovšem rozuměti tak, jako by Bůh tvoru svému již větších předností uděliti nemohl; ale rozuměti třeba slovům těm v ten smysl, že lidská přirozenost Ježíše Krista více a větších předností pojmouti již nemohla. Ačkoliv Matka Boží jest nevýslovně krásná, svatá i vznešená, není přece u porovnání s člověčenstvím Ježíše Krista více nežli hořící pochodní u porovnání se světlem slunce.

Pro tuto nejvyšší dokonalost bylo člověčenství Ježíše Krista již na zemi uctíváno netoliko od zbož-

ných lidí, ale i od milých andělů. A nyní, kdy po pravici nebeského Otce trůní, poctíváno jest tím více. A neděje se tak z jiné příčiny, leč proto, že v lidské přirozenosti Krista Ježíše, jakožto Hlavě veškerého pokolení lidského, je tolik dokonalostí soustředěno, jako jich Bůh v žádném jiném rozumném tvoru nesoustředil.

Bůh obdařil v nevýslovné štědrosti své anděly při jejich stvoření svatostí neocenitelnou a i jinými, zmíry vzácnými vlastnostmi. Také udělil z pouhé dobroty své mnohým zbožným lidem a velikým světcům při jejich stvoření mnohých vznešených milostí i ctností, i veliké svatosti. Více než všechny však zahrnul mnohými, nepochopitelnými milostmi, přednostmi i dokonalostmi nejblahoslavenější Pannu Marii, a to netoliko při jejím stvoření, ale i později v jejím přesvatém životě. Ale všechny tyto milosti i přednosti, kterých Bůh uštědřil andělům, svatým, i nejblahoslavenější Panně Marii sjednotil Duch Svatý v lidské přirozenosti Ježíše Krista. Mimo to přidal jí ještě mnohých jiných milostí, dokonalostí i nebeských pokladů. A nyní tedy posuď sám, jak nevystihle ušlechtilé, příjemné moudré, vznešené i slavné je člověčenství Ježíše Krista; ano, jaké nevystihlé moře všech dokonalostí v sobě pojímá i uzavírá!

A toto člověčenství Ježíše Krista jest jedinou vzácnou obětí, kterou nejvyšší Kněz, Ježíš Kristus, nejsvětější Trojici Boží denně ve všech Mších svatých přináší i obětuje! Ano, On obětuje netoliko toto své člověčenství, ale s ním zároveň všecko to, co tato jeho nejsvětější přirozenost lidská k větší cti a chvále nejsvětější Trojice Boží na zemi po tři-

třicet roků v nejvroucnější lásce vykonala, i co v nejtrpčích bolestech vytrpěla. Obětuje tedy veškeré skutky kající i veškerá umrtvení; veškeré kázání i učení; všechna vytrpěná pronásledování, pokořování; všechny posměchy i potupy; všechny bolesti, šlehy při bičování, bodení trnů při korunování, otřesy při přibíjení na kříž, rány, muky, trýzně; všechny své slzy; všechny krůpěje potu; všechnu vodu i růžovou Krev, jež vytekly z boku Jeho. Toto všecko představuje Kristus Pán ve všech Mších svatých nejsvětější Trojici Boží před oči a obětuje jí to způsobem právě tak mocným i pokorným, jakým totéž přemocně jí byl obětoval v životě i smrti na zemi.

Co však měrou nejvyšší ceniti dlužno, je to, že Kristus Ježíš neobětuje tohoto svého člověčenství samotného, ale že je přednáší nejsvětější Trojici zároveň spojené se svým božstvím. Nebo ač se v oběti Mše svaté nejsvětější Trojici neobětuje božství, nýbrž člověčenství Ježíše Krista, obětuje se přece toto jeho člověčenství v takové dokonalosti, jaké se mu dostalo skrze spojení s božstvím. Skrze toto spojení stalo se člověčenství Ježíše Krista samo jako božským, ano bylo obohaceno poklady neskonalými a účastno neskonalé ceny a neskonalé důstojnosti. Z toho všeho můžeš nyní uzavírati, jakou nad míru vzácnou oběť Spasitel náš ve všech Mších svatých Bohu Nejvyššímu nabízí, když mu člověčenství své způsobem tak nevystihlým obětuje!

Konečně třeba také uvážiti, že Kristus Pán neobětuje člověčenství svého v oné podobě, jakou má v nebesích, nýbrž v té podobě, v které na oltáři se nachází. Nebo v nebi je toto člověčenství Ježíše

Krista tolik oslavené a velebné, že i svatí andělé žasnou i se chvějí, když na vznešenost jeho hledí. Na oltáři však je tolik pokorné i ponížené, že se tomu svatí andělé na výsost diví. Na oltářích je toto božské člověčenství v podobách čili způsobách chleba a vína skryto, a jako v úzkém vězení uzavřeno. Tyto způsoby chleba a vína obkličují totiž člověčenství Ježíše Krista a uzavírají je tak, že žádnou mocí od nich odtrženo býti nemůže a v nich potud přítomno jest, pokud podoby čili způsoby chleba a vína trvají. V těchto tedy tak malých, pokorných i ponížených způsobách chleba a vína představuje se Kristus Ježíš nejsvětější Trojici, a obětuje se Jí způsobem tolik pohnutlivým, že nad tím žasne celé dvorstvo nebeské.

Co asi tomu říká nejsvětější Trojice Boží, když zří oslavy nejhodnější lidskou přirozenost Ježíše Krista v podobě tolik pokorné, takřka u nohou svých? Ó jaká oslava děje se nebeskému Otci, když jeho milovaný Syn, pro větší poctu jeho, jakožto Otce, pokořuje se až k takovému nejkrajnějšímu ponížení! Ó jaké nadmírné moci a vznešenosti nabývá oběť Mše svaté, v které právě toto pokorné obětování se Ježíše Krista způsobem tajuplným se děje! Jak bohatého požehnání a jak velikých užitků nabývají tedy lidé skrze nejsvětější oběť Mše svaté, když se za ně obětuje! Kolik útěchy a občerstvení dostává se ze Mše svaté i dušičkám v očistci!

V knize „O slavných mužích z řádu cisterciáků" dočítáme se o tom následující, podivuhodné události:

Za dob svatého Bernarda zemřel v Clairveaux řeholní bratr, jenž byl od Boha odsouzen k mukám

očistcovým. Týž zjevil se jednomu ze starých kněží klášterních, a sdělil s ním, že je v očistci; i prosil ho důtklivě, aby kněží kláštera, v němž byl zemřel, nepřestávali za něho Mše svaté obětovati. Po nějakém čase zjevil se zemřelý onomu knězi opět, a sice oslavou proměněný, a řekl: „Děkuji Pánu Bohu našemu, poněvadž nyní jsem již v blaženosti nebeské." Kněz se ho otázal: „Kterak jsi byl vysvobozen?" Zemřelý odpověděl: „Pojď a viz!" Po těchto slovech uvedl ho do klášterního kostela, ukázal mu, jak tam při všech oltářích kněží stáli a s největší nábožností Mše svaté sloužili, a pravil: „Viz, touto zbrojí milostí byl jsem z očistce vysvobozen. Mše svaté jsou vítěznou mocí milosrdenství Božího. Mše svatá jest onou jedinkou, ale převzácnou žertvou čili obětí smírnou, jež snímá hříchy světa. Pravím ti dle pravdy, že těmto zbraním milosti Boží, této moci milosrdenství Božího, této smírné oběti božského Spasitele naprosto nic odporovati nemůže, leč jedině srdce nekající." Když starý onen kněz opět k sobě přišel a toto zjevení bratřím klášterním byl vypravoval, naplnili se všichni novou horlivostí, aby vždy s tím větší nábožností i uctivostí nejsvětější oběť Mše svaté konali.

Pro větší oslavu nejsvětější oběti Mše svaté nyní ještě vězme, kterak Kristus Pán sám při svěcení kaple v Einsiedelnu Mši svatou s velikou slávou sloužil.

V životopisu sv. Meinrada se vypravuje, kterak v osmdesátém roce po jeho smrti zbožný biskup kostnický, svatý Konrad, se vydal do Einsiedelu, aby kapli svatého Meinrada vysvětil. Když se v noci před vysvěcením do kaple té ubíral, aby se tam mod-

lil, uslyšel zpěv andělů, kteříž pěli předzpěvy i odpovědi, kterých se užívá při svěcení chrámů. Když pak do kaple samé vstoupil, spatřil ji naplněnou anděly a Krista Pána samého, rouchem biskupským přioděného, an ji vysvěcuje. I jat byl takovým úžasem, že stál nepohnutě ve svatém ustrnutí. I viděl i slyšel zcela zřetelně, kterak Kristus Pán, obklíčen apoštoly, anděly a i jinými mnohými svatými, konal tytéž modlitby i obřady, kterých biskupové při svěcení chrámů užívají. Matka Boží, kteréžto na počest oltář i s kaplí sdělány byly, stála na oltáři v nejvyšší slávě, nad slunce lesklejší, nad blesk skvělejší. Po vysvěcení kaple sloužil Kristus Pán sám s největší slavností Mši svatou. Po Mši svaté zmizel celý nebeský zástup, a zanechal svatého Konrada v přeblažené radosti i sladkosti. Týž shledal v posvěcené svatyni šlépěje Ježíše Krista, vtlačené do nasypaného popela, a stěny svatým křižmem pomazané. Zrána přišedší páni žádali, aby svatý Konrad kapli vysvětil. On odpověděl: „Nesmím jí vysvětiti, poněvadž již způsobem tajemným vysvěcena jest.“ Když však oni nepřestávali naň doléhati, aby se svěcením začal, uslyšeli všichni pospolu hlas s nebe, jenž takto po třikrát se ozval: „Ustaň, bratře! Kaple jest již vysvěcena.“ Na to svatý Konrad od svěcení upustil, a oznámil tuto podivuhodnou událost svatému Otci do Říma.[30]

Když jsi tuto podivuhodnou událost přečetl, snad si řekneš: „Ó kéž bych byl tehdy při svatém Konradu býval, a také zřel, co on viděl! Jak bych se byl divil, jak radoval, jak nábožný byl!“ A hle, týmž podivením budeš uchvácen, těmitéž pocity svaté radosti a vroucí pobožnosti budeš proniknut,

kolikrátkoli budeš nábožně Mši svaté obcovati a při ní o vznešenosti její rozjímati. Neboť při každé Mši svaté jest Kristus Pán sám knězem obětujícím, jenž sebe sama za spásu tvou nebeskému Otci obětuje. A kolikrát sestupuje s nebe na naše otláře, obkličují ho zástupy andělů, třeba že my jich očima tělesnýma nevidíme. Jak nábožně budeš se při Mši svaté modliti a jak za šťastného budeš se pokládati, když budeš uvažovati, že uprostřed andělů klečíš, kolikrátkoli Mši svaté obcuješ!

III. O předobrazech i tajemstvích oběti Mše svaté.

Mám-li o tak vznešených i četných tajemstvích Mše svaté mluviti, musím se svatým prorokem celý svět k podivení zváti, vyzývaje, jako on: „Pojďte a vizte skutky Hospodinovy, jaké divy učinil na zemi!“[1] Kristus Pán učinil sice mnoho divů i zázraků na této zemi; mně se však zdá, že žádný z nich není vznešenější i podivuhodnější nad onen, jejž učinil při poslední večeři, když nejdůstojnější oběť Mše svaté ustanovil. Neboť Mše svatá obsahuje souhrn všech divů Božích a je sama divem tolika tajemství, že se mohl o ní svatý Bonaventura vyjádřiti takto: „Mše svatá obsahuje po svém způsobu tolik tajemství, jako moře kapek, vzduch prášků, obloha hvězd a nebe andělů!“[2]

Jaká to slova podivuhodná, ba skoro neuvěřitelná! Mělo by býti pravda, že nejdůstojnější oběť

Mše svaté obsahuje tolik tajemství, že by ani spočítána býti nemohla?

Učený kněz Sanchez souhlasí se svatým Bonaventurou, an takto píše: „Ve Mši svaté dostává se nám tak podivuhodných i opravdových pokladů, tak vzácných darů nebeských, tolik statků pro život nynější a tolik jisté naděje pro život věčný, že potřebujeme daru víry nadpřirozené, abychom to pochopiti mohli.“[3]

Proto také jmenovaný kněz Sanchez dokládá: „Jako můžeš z moře anebo z řeky stále dosti vody vážiti, aniž by jí ubývalo, tak můžeš činiti i se Mší svatou. Nebo obsahuje pokladů tak nesmírný počet, že nelze jich nejen nikdy vyčerpati, ale ani dost málo umenšiti!“

V životopisu svatého Jana z Fakunda, jenž byl zbožným mnichem řádu svatého Augustina, dočítáme se, že nikdy neopominul Mši svatou obětovati; každého rána ji sloužil velmi záhy, poněvadž tolik po tom toužil i horlil, aby mohl Krista Pána obětovati i přijmouti, že mu nebylo lze na pozdější dobu čekati. Čítal však Mši svatou tolik zvolna, že mu mešní sluhové od oltáře někdy utekli a posléze mu ani žádný přisluhovati nechtěl. Když tedy svého představeného žádal, aby bratřím přikázal, aby mu při Mši svaté přisluhovali, odpověděl mu onen s nevolí: „Proč sloužíte Mši svatou tolik zvolna, tak že se na vás bratří mrzí? Proto vám poroučím, abyste ode dneška Mši svatou právě tak sloužil, jako kněží ostatní.“ Rozkaz tento přišel nábožnému knězi tomu za těžko: ale řídil se jím přece po několik dnů. Potom však padl představenému k nohám a prosil ho, aby rozkaz odvolal. Ten řekl: „Nemohu, poněvadž svými dlouhými mšemi bra-

try mnoho sužujete." Světec však odvětil: „Z jistých příčin nemohu Mše svaté rychleji sloužiti." Představený chtěl tyto příčiny zvěděti; ale svatý Jan nechtěl mu jich oznámiti jinak, leč ve svaté zpovědi. Když se tak stalo, nařídil představený bratřím, aby Janovi při Mši svaté posluhovali, byť ji i ještě déle sloužil. Potom však chtěje tajemství Janovo i s jinými sděliti, prosil ho za svolení k tomu. A když Jan svolil, řekl představený jistému knězi, jemuž důvěřoval: „Věř mi, že náš kněz Jan proto tak dlouho Mši svatou slouží, že mu Bůh při ní ona veliká tajemství zjevuje, jež se mezi Mší svatou dějí a jež tak vznešená jsou, že žádný rozum lidský s to není, jich pochopiti. O těchto tajemstvích sdělil se mnou tak vznešené věci, že jsem posvátnou hrůzou jat, téměř bez sebe byl. Věř mi na jisto, že se Kristus Pán knězi tomu viditelně zjevuje, s ním laskavě rozmlouvá, jemu svých pět ran ukazuje a z nich tolik lesku na toho svatého muže vylévá a jej na těle i na duši tolik občerstvuje, že by i bez pokrmu i nápoje živ býti mohl. Kněz Jan vídá také Tělo Páně jako skvoucí slunce a poznává jeho neskonalou oslavu i krásu. Ba, on vídá také takové vznešené věci nebeské, kterých žádný člověk nemůže vystihnouti ani vysloviti. Když jsem na základě zjevení, knězi Janovi učiněných uvážil, jak velikých, ba skoro neskonalých dobrodiní se nám lidem skrze sloužení Mše svaté, anebo i skrze nábožnou účast dostává, pevně jsem si umínil, že toho dobrovolně nikdy neopominu, denně buď Mši svatou sloužiti anebo aspoň od jiných sloužené účasten býti, jakož i jiných k tomuto dílu přesvatému pobízeti."

Prve nežli vykládati počnu tajemství ve Mši svaté obsažená, chci ještě napřed ukázati, kterak ve Mši svaté i předobrazné oběti Starého Zákona vyplnění svého došly.

Prvým předobrazem oběti Mše svaté byla oběť zbožného i spravedlivého Abela. Ten přinesl z pravé nábožnosti Bohu Nejvyššímu oběť zápalnou z prvorozenců stáda svého, na uznání jeho neskonalé Velebnosti. Že se tato oběť milému Pánu Bohu líbila, o tom svědčí Písmo svaté slovy: „Vzhlédl Hospodin na Abele a na dary jeho.“[4] Tato oběť Abela spravedlivého líbila se Bohu proto, že mu ji přinesl u víře v budoucího Vykupitele a se srdcem i odevzdaným i pokorným, jak o tom svědčí svatý Pavel slovy: „Věru obětoval Abel lepší oběť Bohu nežli Kain; pro kteroužto svědectví obdržel, že jest spravedlivý; nebo Bůh vydal svědectví darům jeho.“[5] Toto svědectví, jež Bůh dal oběti Abelově, záleželo dle prastarého podání v tom, že ji dal stráviti ohněm s nebe, podobně jako se později za dob Starého Zákona dělo s rozličnými obětmi zápalnými.[6] Oběť Abelova líbila se všemohoucímu Bohu velmi; ale oběť křesťanstva líbí se mu nade vši míru více. Když kněz při Mši svaté oběť svou pozdvihuje, opakuje nebeský Otec slova, jež byl pronesl při křtu Páně v řece Jordanu: „Totoť jest Syn můj milý, v kterém se mi dobře zalíbilo.“

Druhým předobrazem oběti Mše svaté jest oběť arciotce Abrahama, o které se dočítáme na více místech Písma svatého v tento rozum: „Abraham vzdělal oltář Hospodinu a vzýval při něm Jméno

jeho."[7] Téhož dočítáme se také o Isákovi a Jakubovi, kteříž byli pravými služebníky Božími, že po příkladu všech služebníků Božích vícekráte Pánu všech pánů oběti zápalné i krvavé přinesli. Jestliže však Církev svatá v kánonu Mše svaté o oběti Abrahamově zmínku činí, nemá na zřeteli oběti Abrahamovy jiné, leč onu velikou i podivuhodnou, kterou přinesl tehdy, když svého jediného syna Isáka svázal, na dříví na oltáři položil, a meč vytasil, aby ho zabil. Učinil tak z poslušnosti k Bohu, neohlížeje se na zaslíbení, jež mu v příčině právě tohoto jeho syna byla od Boha učiněna. Tato oběť Isákova není toliko předobrazem krvavé oběti Ježíše Krista na kříži, ale také i živým a významným obrazem nejsvětější oběti Mše svaté. Jako totiž byl Isák obětován skrze poslušnost otce svého Abrahama, aniž byl krve své prolil a života svého ztratil, tak vykonal Kristus Ježíš oběť svou na kříži z poslušnosti k svému nebeskému Otci, kde sice umřel, ale tak, že třetího dne zase k novému životu povstal, aby byl živou, vždy trvající obětí ve Mši svaté. V této obětuje se pak způsobem nekrvavým, aniž by znova trpěl a umřel. Tak byla nekrvavá oběť Isákova předobrazem nekrvavé oběti Ježíše Krista ve Mši svaté. Duchem Svatým osvícen zřel asi Abraham v duchu při oběti syna svého oběť Krista Vykupitele, a tak radoval se i veselil v den Páně, jak to připamatoval sám Spasitel Židům jej urážejícím.[8]

Třetím a nejvýmluvnějším předobrazem oběti Mše svaté jest oběť krále i nejvyššího kněze Melchisedecha. Týž vykonal všemohoucímu Bohu oběť novou, an mu za modliteb a obřadů přednesl chléb

a víno.[9] Tak učinil z vděčnosti, že Bůh popřál arciotci Abrahamovi vítězství v boji s jeho nepřáteli.

Písmo svaté samo nazývá Melchisedecha předobrazem Kristovým, jak jsem již v prvé hlavě tohoto spisu vyložil. Na místě tomto chci podobnost Ježíše Krista s Melchisedechem dle slov svatého Pavla[10] dále rozvésti, aby se tím lépe a zřetelněji poznalo, kterak Melchisedech a jeho oběť byli předobrazy Ježíše Krista a jeho nekrvavé oběti při Mši svaté.

Jméno Melchi-sedech znamená „král spravedlnosti." Jak krásně poukazuje již to jméno ke Kristu Ježíši, jenž se v přední řadě nazývá „Spravedlivým" a „Původcem spravedlnosti!" - Melchisedech byl králem v Salemu, to jest „králem v míru"; a jest v příčině této předobrazem Ježíše Krista, jejž proroci jakožto „Krále pokoje" líčí. - Salem čili Jeru-salem, to jest „svatý mír", byl městem Melchisedechovým; ale zároveň i předobrazem říše Ježíše Krista na zemi čili Církve jeho, i nadzemského města Božího, Jerusalema nebeského. - Melchisedech byl králem a zároveň i nejvyšším knězem jediného pravého Boha. Ale zdaliž není i Ježíš Kristus Králem a zároveň i nejvyšším Knězem? Zdali není Králem spravedlnosti a knížetem pokoje, Pánem nového Jerusalema a nebeského města Božího, kde jest zároveň věčně nejvyšším Knězem u Boha Otce? - O Melchisedechovi se neví, kdo byl jeho otcem, kdo matkou, a z jakého rodu povstal; také není nic známo, kdy se narodil, a kdy se se světem rozloučil. A hle! i tím jest Kristu Ježíši podoben, o němž Písmo svaté dí: „Rod Jeho kdo vypoví?"[11] Nebo nepochopitelné a nevý-

slovné jest jeho věčné rození z lůna jeho Otce! - Melchisedech objevuje se náhle v Písmu svatém, a neví se, odkud přichází; taktéž náhle mizí, a neví se, kam odešel; i stojí tu jako posvátné zjevení. A tak i Kristus Pán přichází z lůna nevystihlé věčnosti, a vrací se zase do něho; i jest také on podivuhodným zjevem z vyššího světa. - Melchisedech měl zdánlivě jen jeden účel při svém vystoupení, a to ten, že obětoval. A tak podobně měl i Kristus Pán jen jeden účel, a to ten, že se přinesl na kříži v oběť za spasení světa; vše ostatní, co ještě vykonal, druží se jen k tomuto hlavnímu jeho činu. - Melchisedech obětoval chléb a víno; a Kristus Pán obětoval taktéž chléb a víno při poslední večeři; avšak neučinil tak jen tehdy, nýbrž činí podobně posud pro všechny dny, až do skonání světa, představuje nám tak krvavou smrt na kříži, an se za nás každodenně při Mši svaté ve způsobách čili podobách chleba a vína obětuje. - Melchisedechova oběť chleba a vína byla obětí děkovací za vítězství, jehož Abraham s pomocí Boží nad nepřáteli vydobyl. A tak podobně jest i oběť, kterou Pán Ježíš při poslední večeři sám vykonal, a kterou tehdy svým apoštolům a jejich právním nástupcům byl opětovati velel, obětí díků i chvály, že ve smrtelném svém boji mocnosti pekelné přemohl a nás tak z přepotupného otroctví ďábla vysvobodil. Oběť ta má však býti zároveň i trvalým ohlašováním tohoto jeho nejslavnějšího vítězství potud, „dokavadž nepřijde" k soudu.[12] - Melchisedechovi přinesl Abraham, praotec národa vyvoleného, dary, a jemu jakožto pánu svému se poklonil. Ale Kristu Pánu našemu neklaněli se toliko mudrci

a králové od východu, nýbrž na něm se vyplňuje den co den, v každé Mši svaté proroctví korunovaného předka jeho, pěvce Davida: „Králové Tharsis a ostrované dary obětovati budou; králové arabští a sabejští dary přinesou. A klaněti se mu budou všichni králové, všichni národové sloužiti budou Jemu.“[13] - A tak jest Kristus Pán v pravdě tím, o němž prorokoval David: „Ty jsi Knězem na věky podle řádu Melchisedechova.“[14]

O těchto prastarých obětech Abela, Abrahama a nejvyššího kněze Melchisedecha činí se výslovná zmínka při Mši svaté. Kněz totiž po pozdvihování takto se modlí: „Tvé přeslavné Velebnosti přinášíme z dobrodiní i darů Tvých oběť čistou, oběť svatou, oběť neposkvrněnou: svatý chléb života věčného a kalich spasení nekonečného. Na kteréžto dary račiž s milostivým a jasným obličejem shlédnouti, a je příjemnými shledati, jakož jsi ráčil příjemnými shledati dary svého spravedlivého služebníka Abela, a oběť našeho arciotce Abrahama, a svatý a neposkvrněný dar obětní, který Ti přednesl nejvyšší kněz Tvůj Melchisedech.“ Slovy těmi Církev svatá zajisté s dostatek ukazuje, že jmenované oběti byly předobrazy nejsvětější oběti Mše svaté, a proto i Bohu Nejvyššímu zcela příjemné a milé.

Mnozí zbožní katolíci nad modlitbou touto se pozastavují, kdežto nekatolíci se jí pohoršují. Neboť se domnívají, že kněz Boha vzývá, aby si jeho oběť mešní právě tak zalíbil, jako si zalíbil oběti Abelovu, Abrahamovu a Melchisedechovu, kdežto přece jest na bíle dni, že Mše svatá, při které se nejsvětější Tělo a předrahá Krev Ježíše Krista Bohu Nejvyššímu obětují, jest Témuž neskonale milejší,

nežli byla zvířata, i chléb a víno, které mu obětovali Abel, Abraham a Melchisedech. Dlužno si však povšimnouti, že kněz při Mši svaté neprosí Boha, aby ráčil milostivě přijmouti oběti jeho vlastní, poněvadž, co Bohu obětuje, jest Kristus Pán, jednorozený a milovaný Syn Boží sám, jenž jest Bohu Otci neskonale milejší nežli všichni tvorové na nebi i na zemi. Kněz, Mši svatou obětující, toliko prosí, aby jeho vlastní přičinění při této oběti Ježíše Krista, čili jeho osobní pobožnost při nejsvětější oběti té, při které je nástrojem Syna Božího, právě tak v milosti přijmouti ráčil, jako v milosti přijal pobožnost, s jakou Abel, Abraham i Melchisedech oběti své přinesli.

2. *O tajemstvích oběti Mše svaté.*

Mše svatá jest netoliko vyplněním předobrazných obětí Zákona Starého, ale ona zahrnuje v sobě a představuje nám také nejznamenitější tajemství celého života i utrpení Ježíše Krista.

O tom pěje již král David slovy: „Památku učinil divů svých milostivý a milosrdný Hospodin.“[15] A abychom poznali, že slovy těmi poukázati chtěl k přesvaté oběti Mše svaté, jež na oltáři Bohu zasvěcena bývá, praví týž v jiném svém zpěvu: „Obstoupím oltář tvůj, Hospodine: abych slyšel hlas chvály a vypravoval všecky divné skutky Tvé.“[16] Něco podobného naznačoval také sám Kristus Pán, když při ustanovení přesvaté oběti Mše svaté apoštolům přikázal: „To čiňte na mou památku!“ Tím chtěl říci: „Poněvadž se hodlám od vás odloučiti a po dokonaném vykoupení člověčenstva

k Otci svému nebeskému se navrátiti, ustanovuji tímto Mši svatou jakožto jedinou oběť Nového Zákona, a odevzdávám vám plnou moc, abyste ji konali tak dlouho, až se zase vrátím k soudu světa. Abyste pak na mne při ní nikdy nezapomínali, nýbrž mě vždy v živé paměti chovali, složil jsem v této oběti veškerá tajemství svého celého života i utrpení, abyste je všem věřícím povždy před zraky stavěti mohli."

Že oběť Mše svaté veškerá tajemství života i utrpení Páně v sobě obsahuje, chci nyní v krátkém přehledu dokázati i vysvětliti:

Ve Mši svaté se nejprve nejdůstojnější tajemství milostiplného vtělení netoliko představuje, nýbrž v pravdě obnovuje. Nebo jako přeblahoslavená Panna Maria tělo své i duši svou Pánu nabídla i obětovala, aby se vtělení Syna Božího skutkem stalo; a jako zastíněním Ducha Svatého Slovo Boží skutečně tělem učiněno jest, tak podobně nabízí kněz Otci nebeskému chléb a víno, obětuje obé, a Duch Svatý proměňuje je mocí slov proměňovacích v pravé Tělo a v pravou Krev Pána našeho Ježíše Krista. Tímto způsobem se božské tajemství vtělení Ježíše Krista obnovuje a kněz drží při Mši svaté právě tak Syna Božího ve svých rukou, jako ho Matka Boží nosila v panenském životě svém.

Ve Mši svaté se obnovuje dále právě tak i tajemství narození Páně a staví se nám na oči. Nebo podobně jako Kristus Pán narodil se z přeblahoslavené Panny, rodí se takřka také z úst kněze, když týž zázračná slova proměny vyslovuje. A když kněz poslední slovo při pozdvihování pronesl, drží božské Jezulátko právě tak v kněžských ru-

kou svých, jako je v náručí svém měla Matka Boží v Betlemě. Na osvědčení pravdy této kleká kněz ihned po proměně na kolena, klaní se svému Bohu i Stvořiteli, jejž s pokorou v rukou drží, vyzdvihuje ho nábožně nad hlavu a ukazuje s radostí všemu shromážděnému lidu. A podobně jako rozmilá Matka Boží své novorozené Dítko do plének zavinula a zbožným pastýřům ukázala, aby se mu klaněli, tak ukazuje také kněz shromážděnému lidu totéž Dítko božské v podobě chleba, jako v plenkách zahalené, aby ho všichni poznali a jemu jakožto Pánu i Bohu svému se klaněli. Jestliže a pokud kdo tak vpravdě činí, koná vyšší ctnost, než jakou konali pastýřové betlemští; neboť ti viděli Ježíše Krista aspoň dle těla jeho, a uvěřili v jeho božství; kdežto my nevidíme ani těla lidského, ale jen zevnější podoby chleba a vína, a přece pevně věříme i vyznáváme, že v podobách těch božství i člověčenství Ježíše Krista vpravdě se skrývá.

Ve Mši svaté přítomen jest v pravdě i Ten, jemuž klaněli se tři svatí králové; jejž Simeon do svého náručí vzal; a jejž Matka Boží Otci nebeskému v chrámě obětovala. Svatých tří králů můžeme mezi Mší svatou následovati, když budeme mezi ní s upřímnou nábožností Ježíši Kristu se klaněti. Tak mu netoliko něco velice milého prokážeme, nýbrž i zásluhu pro věčnost si získáme. - Podobně můžeme z úst kněze slyšeti, kterak Kristus Pán skrze něho hlásá své svaté evangelium; a budeme-li mu pravou pozornost věnovati, mnohému prospěšnému a k životu věčnému napomáhajícímu budeme se moci přiučiti. - Při Mši svaté vidíme dále Ježíše Krista zázrak činiti; nebo při ní pro-

měňuje víno ve svou přesvatou Krev, což jest zázrakem nepoměrně větším, nežli když o svatbě v Káni galilejské proměnil vodu ve víno. - Při Mši svaté vidíme také, kterak Kristus Pán opětně koná poslední večeři, an chléb a víno zase proměňuje v pravé Tělo a v pravou Krev svou. - Při Mši svaté vidíme konečně, kterak Kristus Pán při pozdvihování jest opět jako na kříži povýšen; a slyšíme takřka v duchu svém, jak se za nás hříšné modlí: „Otče, odpusť jim: neboť nevědí, co činí." - Všeho toho nevidíme ovšem tělesnýma očima svýma, ale přece tomu z celého srdce věříme. I zasluhujeme si pro tuto svou pevnou víru větší odplaty, než které si zasloužili oni lidé, kteříž umučení Páně na vlastní oči viděli; nebo Kristus Pán sám svědčí takto: „Blahoslavení, kteříž neviděli, a uvěřili!"[17] Čím vyšší a nepochopitelnější jsou tato tajemství, tím mocnější a záslužnější jest také víra naše a tím hojnější bude také odplata naše za ni v nebesích. Proto také píše učený kněz Sanchez: „Kdyby křesťan dovedl těchto věcí náležitě použíti, mohl by se jedinou nejsvětější obětí Mše sv. více obohatiti nežli skrze všechny ostatní, od Boha stvořené věci."[18]

Ve Mši svaté naplňuje Kristus Pán také svou utěšenou i věrnou přípověď, kterou před odchodem svým z tohoto světa miláčkům svým učinil, když řekl: „Aj, já s vámi jsem po všecky dny, až do skonání světa."[19] Přípověď tato nevztahuje se pouze k božství Ježíše Krista, s nímž ovšem na všech místech jest přítomen, ale také k jeho člověčenství, s nímž při Mši svaté a v nejsvětější Svátosti oltářní neustále mezi námi přebývá. V této nejsvětější Svátosti přebývá stále, ve dne i v noci,

osobně mezi námi, jsa vždy ochoten sluchu nám popřáti, prosby naše přijímati, a ve všech potřebách našich ku pomoci nám spěchati. Při Mši svaté však je Pán Ježíš netoliko osobně přítomen, ale zároveň jest i naší Obětí, naším Přímluvčím u Boha Otce, a Usmiřitelem hříchů našich. Nebo poněvadž Kristus Pán při Mši svaté koná svůj úřad kněžský, přísluší mu také mocí úřadu toho, jak svatý Pavel vykládá,[20] „aby obětoval dary a oběti za hříchy" (lidu); aby totiž sama sebe při Mši svaté Otci nebeskému tak obětoval nekrvavě, jako se byl obětoval krvavě na kříži. Z toho je zřejmo, že je veliký rozdíl mezi svatou Hostií v monstranci a mezi svatou Hostií při Mši svaté, ačkoliv Ježíš Kristus v té i oné stejně přítomen jest. Nebo v monstranci, jakož i v ciboři jest Kristus Pán přítomen za tím účelem, abychom se mu v té podivuhodné Svátosti klaněli a jeho jakožto pokrm duchovní přijímali; kdežto při Mši svaté je ještě zvláště přítomen jakožto naše Oběť, jakožto Prostředník našeho spasení.

Proč přemilý Spasitel až do skonání světa při nás býti chce, toho rozličné a důležité jsou příčiny.

Předně proto, že jest Hlavou Církve, a věřící jsou jeho tajemným tělem. Sluší se proto zajisté, aby Hlava byla při těle svém na zemi, když tělo nemůže ještě s Hlavou svou býti v nebesích.

Za druhé proto, že Kristus Pán jest Ženichem Církve a Církev jest nevěstou jeho, s kterou on vroucněji se spojil, než jak se ženich pozemský se svou nevěstou spojiti může. Pročež pobízí ho láska jeho, aby neustále při své nevěstě dlel. Poslyšme, jak krásně vynáší svatý Pavel lásku Ježíše Krista

k nevěstě jeho, Církvi svaté, an takto Efezským píše: „Muži, milujte manželky své, jakož i Kristus miloval Církev, a vydal sebe samého za ni; aby ji posvětil, očistiv ji obmytím vody skrze slovo života; aby sobě připravil Církev slavnou, nemající poskvrny, ani vrásky, neb cokoliv takového, ale aby byla svatá a neposkvrněná.“[21] Skrze křest svatý stávají se lidé údy Církve; i bývají skrze tuto svátost tak krásně vyzdobeni, jako milí andělé nebeští. Proto také miluje Kristus Pán duši čistou více, než jak ženich pozemský milovati může nevěstu nejkrásnější. A proto také není mu možno, aby se odloučil od této své milované nevěsty, Církve svaté na zemi, jež tak mnoho přeskvostně vyzdobených duší v lůně svém chová, nýbrž chce při ní dlíti po všechny dny až do skonání světa.

Že Kristus Pán chtěl při milované nevěstě své, Církvi svaté, býti přítomen toliko způsobem neviditelným, odtud přichází, že zasnoubení jeho s ní se neděje způsobem tělesným, nýbrž duchovním skrze svatou víru, jak on sám o tom svědectví vydává ústy proroka Oseáše, an dí: „I zasnoubím tě sobě na věky; a zasnoubím tě sobě ve spravedlnosti a v soudu a v milosrdenství a ve slitováních. A zasnoubím tě sobě u víře (tak pevně, že mi již navždy věrnou zůstaneš); i budeš věděti, že jsem já Hospodin.“[22] Poněvadž se tedy Kristus Pán zasnubuje s Církví svou u víře, sluší se také, aby skryt zůstával, aby jeho nevěsta anebo duše věřící měla příležitost, u víře se cvičiti a denně větší zásluhy pro nebe si shromažďovati.

Za třetí chce Kristus Pán vždy při nás na zemi dlíti, poněvadž se tak sluší, aby jakožto Ženich

o svou nevěstu, Církev svatou, péči měl, ji tedy potřebnou výživou opatřoval a o její blaho i spasení věrně se přičiňoval. Toto všecko, ano mnohem více činí Kristus Pán při Mši svaté a při skutečném anebo i při duchovním přijímání nejsvětější Svátosti oltářní. A tak dokazuje skutkem, že je věrným milovníkem své milované nevěsty, poněvadž ji vším, čeho k časnému i věčnému blahu je potřebí, přemilostivě opatřuje.

Ó duše křesťanská! Žiješ-li v hříchu smrtelném, propadla jsi moci ďáblově, a nešťastný satan vládne tebou! Žiješ-li však bez hříchu smrtelného a v stavu milosti Boží, jsi nevěstou Ježíše Krista, jenž tě vroucně miluje a vším, co k opravdovému blahu tvému směřuje, pečlivě opatřuje. Co myslíš, jakých milostí i dobrodiní uštědří ti asi při Mši svaté božský Ženich tvůj, jenž tě tak vroucně miluje? Kolik prostředků ti asi poskytne, abys v ctnosti se vycvičila a v blaženosti věčné jednou hojnější odměny nabyla? Poslyš a podiv se! Tvrdím ti především, že při každé Mši svaté, které ve stavu posvěcující milosti Boží s pravou nábožností obcovati budeš, se sebraností mysli modlitby mešní říkajíc, Bůh ti z pouhé lásky udělí sedm a sedmdesát rozličných milostí. K útěše tvé chci ti je nyní po sobě vypočísti, vyložiti i v knize této důkladně dokázati.

3. O sedmdesáti sedmi milostech a ovocích, jež z nábožného účastenství Mše svaté vyplývají.

1. Pro spasení tvé sesílá Bůh Otec při Mši svaté svého přemilého Syna každodenně s nebe na oltář.

2. Z poslušnosti k svému nebeskému Otci a pro tebe ponižuje se Syn Boží tak, že se v podobě svaté Hostie skrývá.

3. Duch Svatý jest to, jenž pro tvé spasení proměnu chleba a vína v pravé Tělo a v pravou Krev Ježíše Krista zprostředkuje.

4. Ano, Kristus Pán se ponižuje při Mši svaté tak velice, že i v nejmenší částce svaté Hostie jest přítomen.

5. Pro tvé blaho obnovuje při Mši svaté milostiplné tajemství svého vtělení.

6. Pro tvé blaho bývá při každé Mši svaté způsobem duchovním znova zrozen.

7. Na oltáři uděluje ti znova veškeré důkazy své lásky, jež prokázal za života pozemského lidem.

8. Pro tvé blaho obnovuje své přehořké umučení, aby tě zásluh z něho plynoucích účastným učinil.

9. Pro tvé blaho umírá způsobem duchovním při Mši svaté a obětuje za tebe nejšlechetnější život svůj.

10. Pro tvé blaho prolévá způsobem duchovním svou přesvatou krev a obětuje ji svému nebeskému Otci za tebe.

11. Touto přesvatou Krví pokropuje duši tvou a očišťuje ji od jejích škodlivých skvrn.

12. Za tebe obětuje Kristus Pán sebe jakožto pravou oběť zápalnou, a prokazuje Božství tak velikou čest, jakou přijímati jemu přísluší.

13. Když ty tyto projevy úcty Pána Ježíše Bohu obětuješ, prokazuješ mu tu čest, již jsi mu prokazovati zanedbal.

14. Za tebe obětuje Kristus Pán sebe při Mši svaté jakožto oběť chvály a nahrazuje za tebe, čeho ty jsi pro chválu Boží opominul.

15. Když ty tuto chválu Ježíše Krista Bohu obětuješ, vzdáváš mu vznešenější chválu, než jaké andělé schopni jsou.

16. Za tebe obětuje Kristus Pán sebe v dokonalou oběť díků a nahrazuje, čeho ty jsi na děkování Bohu promeškal.

17. Když tyto díky Ježíše Krista Bohu Otci obětuješ, odplácíš se mu za všechna dobrodiní, která ti prokázal.

18. Za tebe obětuje Kristus Pán sebe v nejmocnější oběť smírnou a činí ti z Boha rozhněvaného Přítele nejupřímnějšího, nejvěrnějšího a nejlaskavějšího.

19. Odpouští ti také všechny tvoje hříchy všední, když si pevně umíníš, budoucně jich se varovati.[23]

20. Kristus Pán nahrazuje při Mši svaté to mnohé dobro, jež jsi učiniti měl, ale neučinil.

21. On napravuje mnohé tvé nedbalosti, jimiž jsi se při konání dobrého provinil.

22. Odpouští ti také tvoje nevědomé a zapomenuté hříchy, z kterých jsi se nikdy zpovídati nemohl.

23. Kristus Pán obětuje sebe za tebe při Mši svaté v oběť zadostiučinění, a splácí vždy část tvého provinění i tvých trestů, kterých jsi sobě za ně zasloužil.

24. Skrze každou Mši svatou můžeš více trestů odpykati, nežli by ti lze bylo odčiniti sebe větším skutkem kajícím;[24] a to proto, že

25. Ježíš Kristus daruje ti část svých zásluh, které můžeš Bohu Otci za hříchy obětovati.

26. Kristus Pán obětuje se za tebe při Mši svaté v nejmocnější oběť prosebnou a prosí při ní za tebe tak vroucně, jako se modlil umíraje na kříži, za nepřátele své.

27. Jeho přesvatá Krev volá za tebe k nebi tolika slovy, kolik krůpějí jí z těla jeho vyteklo.

28. Jeho svaté rány volají za tebe k nebi tolika hlasy, kolik jich na přesvatém těle jeho bylo.

29. Pro tuto přemocnou oběť Páně prosebnou docházejí prosby tvé spíše vyslyšení při Mši svaté než kdykoliv mimo ni.

30. Modlitba, kterou konáš při Mši svaté, je mnohem lepší a důtklivější, než ona, kterou říkáš mimo Mši svatou; a to proto, že

31. Kristus Pán ji spojuje s modlitbami svými a nebeskému Otci svému ji obětuje.

32. On také mu věrně přednáší veškeré potřeby i nebezpečí tvá a o spasení tvé má péči zcela zvláštní.

33. Také všichni andělé, při Mši svaté přítomní, prosí za tebe a obětují spolu modlitby tvé, plné nedokonalostí, Bohu Nejvyššímu.

34. Při každé Mši svaté pamatuje kněz zejména a výslovně na všechny přítomné, a tedy i na tebe; a skrze moc z ní vycházející odhání nepřítele pekelného od tebe: a

35. činí tak Mši svatou zlým duchům zvláště hroznou.

36. Jsi-li při Mši svaté, stáváš se v duchovním smyslu knězem, jemuž Kristus Pán udílí moc, aby mohl s knězem obětujícím Mši svatou spoluobětovati, jak za sebe, tak i za jiné.[25]

37. A když Mši svatou spolu obětuješ, poctíváš spolu s knězem nejsvětější Trojici Boží darem nejpříjemnějším.

38. Ano přinášíš jí dar vzácný, že ani nebesa ani země nemají drahocennějšího.

39. Obětuješ jí dar tak skvostný, že má cenu právě tak velikou, jako Bůh sám.

40. Tímto obětováním prokazuješ Bohu tak velikou poctu, jaká mu právem prokazována býti má.

41. Tímto obětováním obveseluješ nejsvětější Trojici způsobem neskonalým.

42. Tuto tak ušlechtilou oběť přinášíš jako svůj vlastní dar, poněvadž ti jej Kristus Pán sám věnoval.

43. Jsi-li Mši svaté řádně přítomen, konáš dílo nejvznešenější bohoslužby.

44. Účastí na Mši svaté prokazuješ člověčenství Ježíše Krista nejvyšší službu a nejhodnější poklonu.

45. Tak uctíváš utrpení Ježíše Krista způsobem nejlepším a činíš se účastným ovoce jeho.

46. Také můžeš zbožnou účastí na Mši svaté způsobem nejlepším uctíti i potěšiti bolestnou Rodičku Boží.

47. Rovněž můžeš nábožnou účastí na Mši svaté uctíti všecky anděly i svaté, a to více, nežli mnoha modlitbami.

48. Nábožnou účastí na Mši svaté můžeš duši svou více obohatiti, než jakoukoli věcí jinou na světě.

49. Nebo tak konáš dílo, jež jest jedním z nejlepších dobrých skutků.

50. Konáš vznešené cvičení v pravé víře, a zasluhuješ si tak vysoké odměny.

51. Skláníš-li se při Mši svaté nábožně a pokor-

ně před svatou Hostií a před svatým Kalichem, konáš výborné dílo klanění.

52. Kolikrátkoli na svatou Hostii s nábožností i věrou pohlédneš, vždy zvláštní odměny v nebi si zasluhuješ.

53. Kolikrátkoli kajícně v prsa se udeříš, tolikrát odpuštění některých provinění dosahuješ.

54. Jestliže v hříchu smrtelném jsa, Mši svaté s myslí nábožnou jsi přítomen, nabízí ti Pán Bůh po každé milost k pokání.

55. Obcuješ-li jsa v stavu milosti Boží Mši svaté nábožně, rozmnožuje ti Pán Bůh pokaždé milost posvěcující a udílí ti mnohých milostí úkonných, čili k dobrému napomáhajících.

56. Při Mši svaté nasycuješ se duchovně Tělem Páně a napájíš Krví jeho.

57. Při ní nabýváš té milosti, že můžeš Krista Ježíše, pod svatými způsobami skrytého, na vlastní oči zříti.

58. Také se při ní stáváš účastným požehnání kněze, jež Kristus Pán v nebi potvrzuje.

59. Pilným navštěvováním Mše svaté nabýváš Božího požehnání také ve věcech časných.

60. Tak ochráněn býváš před mnohým neštěstím, do něhož bys byl jinak upadl.

61. Tak býváš také posilněn v pokušeních, v nichž bys byl jinak přemožen býval.

62. Každou Mší svatou můžeš si také zasloužiti milost k šťastné hodince smrti.

63. Každá Mše svatá, které na počest andělů a svatých nábožně přítomen jsi, získává ti způsobem zvláštním jejich přímluvy i pomoc ve všech záležitostech.

64. V hodince smrti budou ti Mše svaté, jimž jsi s nábožností obcoval, skýtati útěchy i pevné důvěry v milosrdenství Boží.

65. Půjdou s tebou k soudu Božímu a vymohou ti milost u onoho přísného Soudce.

66. Smíš se nadíti krátkého i mírného ohně očistcového, poněvadž jsi skrze mnohé Mše svaté tresty své za hříchy po většině již odpykal.

67. Každou Mší svatou umírníš si očistce více, než kterýmkoli těžkým skutkem kajícím.

68. Jedna Mše svatá, které jsi byl za živa s nábožností přítomen, prospěje ti více, než mnohé, jež za tebe po smrti slouženy budou.

69. V nebi obdržíš za Mše svaté, jimž jsi byl nábožně přítomen, zajisté vysoký stupeň oslavy, a podržíš jej na věky.

70. Nebo každá Mše svatá, které jsi byl nábožně přítomen, v nebesích o něco tě vyvýší a tvou blaženost patrně rozmnoží.

71. Za své přátele nemůžeš se vydatněji modliti, nežli když za ně Mši svatou slyšíš anebo obětuješ.

72. Dobrodincům svým odměníš se za dobrodiní co nejštědřeji, když za ně Mši svaté nábožně obcovati budeš.

73. Chuďasům, nemocným a umírajícím nemůžeš vydatnější pomoci poskytnouti, jako skrze Mši svatou.

74. Mnohým hříšníkům můžeš milost k pokání získati, když za ně Mši svaté nábožně přítomen budeš.

75. Nábožnou účastí na Mši svaté můžeš všem věřícím křesťanům vyprositi mnohých milostí k spasení potřebných;

76. taktéž ubohé dušičky v očistci přemile občerstviti.

77. Nemůžeš-li za své zemřelé přátele, příbuzné a dobrodince žádné Mše svaté dáti sloužiti, můžeš je i skrze nábožné obcování Mši sv. z očistce vyprositi.

Důkazů o tom, že Mše svaté všech těchto milostí i ovocí vydobývají, nalezneš velikou hojnost, když v knize této pilně čítati budeš.

Co se ti o milostech těch zdá, duše milá? Co soudíš tedy nyní o Mši svaté? Domníváš se ještě, že může býti na světě jiný dobrý skutek, jímž bychom si mohli tolik milostí a výborného ovoce dobýti, jako skrze Mši svatou? Nesoudíš, že na pravdě spočívá, co, jak již podotknuto, napsal učený kněz Sanchez, že totiž „kdyby jen křesťan uměl těchto věcí k svému prospěchu užíti, mohl by se jednou Mší svatou více obohatiti, než všemi věcmi ostatními, jež Bůh stvořil?“ Ba, v pravdě! pokladem velikým je Mše svatá! Blahoslavený ten, jenž s tak malým namáháním, jakého se ke Mši svaté vyžaduje, získati může poklady tak veliké! Kdož by neměl tedy rád Mši svaté obcovati? Kdož by ji měl svévolně zameškávati? Ó milá duše křesťanská! nezanedbávej přece Mše svaté, nýbrž nechávej všeho ležeti, čeho bez porušení povinností stavu svého zanechati můžeš, a spěchej každodenně ráda na Mši svatou!

Uvažuj, kterak by ses rmoutila, kdybys měla za jeden den sedm a sedmdesát desetníků, nechci říci zlatníků nebo dukátů ztratiti! Zajisté že by ses sedm a sedmdesátkrát do čela udeřila a ztráty své želela. Čím více máš se tedy rmoutiti, jestliže jsi v některý den bez potřeby, ba pro pouhou lenost

a nedbalost, Mši svatou zanedbala a tak o ty poklady, které se při ní rozdílejí, samochtíc se připravila! A což, je-li těch zanedbaných Mší svatých mnoho? A ty snad se pro ztráty tak veliké nermoutíš, jako bys žádné ztráty byla neutrpěla? Zdaž to není znamením, že převzácného pokladu Mše svaté ani neznáš, anebo aspoň si nevážíš? Budeš-li však v knize této pilně čítati, doufám, že budoucně budeš tento nebeský poklad více poznávati, i si ho vážiti, a proto i horlivěji vyhledávati.

IV. Kristus Pán obnovuje při Mši svaté své vtělení.

Ve hlavě předešlé dotkl jsem se tajemství Mše svaté jen krátce a uvažovali jsme o nich jen povrchně. Nyní však probereme jedno po druhém, vyložím je, a vezmeme si je upřímně k srdci. Začneme s tajemstvím vtělení Páně.

Že se v každé Mši svaté vtělení Ježíše Krista obnovuje, dokazuji nejprve ze svědectví slavného a zbožného učitele Marchantia, jenž dí: „Čím jiným jest Mše svatá, nežli živým i dokonalým představením vtělení Páně; ba obnovením narození, života, utrpení i smrti Ježíše Krista, a celého jeho díla vykupitelského?“[1] Je to výrok podivuhodný a skoro neuvěřitelný! Aby mu tedy nikdo víry neupíral, chci ve hlavě této jasně dokázati, jakým způsobem Kristus Pán při Mši svaté své milostiplné vtělení denně obnovuje.

Jak znamenité, mnohoplodné a nevypravitelné dobrodiní prokázala Boží dobrotivost lidskému pokolení tehdy, když Syn Boží k vůli lidem a pro jejich spasení s nebe sestoupil, působením Ducha Svatého v lůně Panny Marie člověkem se stal a z ní se narodil! Tomuto nepochopitelnému tajemství klaní se kněz při Mši svaté, když v Kredu, čili ve Vyznání víry, říká „Et incarnatus est", to jest „a vtělil se", a při slovech těchto netoliko hlavu svou sklání, nýbrž s úctou na koleno kleká, a Boží dobrotivosti i milostivosti za toto její nejhlubší pokoření všemožné díky skládá.

Církev svatá také zcela spasitelně ustanovila, aby věřící každoročně po celý advent o tomto vznešeném dobrodiní Božím, že totiž Ježíš Kristus se pro nás vtělil, bedlivě uvažovali, s nábožností je uctívali a Božímu slitování za ně vroucně děkovali, jak to zajisté naší svrchovanou povinností jest. Neboť skrze své milostiplné vtělení prokázal nám Kristus Pán tolik dobrého, že mu nebudeme moci za to nikdy, ani v tomto čase, ani za celou dlouhou věčnost, s dostatek děkovati.

Ale, ó div divoucí! Přemilý Spasitel nespokojil se, aby jen jednou člověkem se stal: ve své neskonalé moudrosti božské vymyslil a ustanovil svrchované tajemství Mše svaté, aby svému milovanému Otci i Duchu Svatému mohl denně a bez přestání obnovovati a rozmnožovati ono nejsrdečnější zalíbení, které Bůh před časy z tohoto tajemství měl. Při Mši svaté se tedy tajemství vtělení Syna Božího tak živě obnovuje, jako by se skutečně opět dělo; ba ono se skutečně opět děje, ač způsobem duchovním. Abych tvrzení toto dokázal, uvádím

na svědectví slova katolické Církve, jež v neděli devátou po Svatém Duchu v sekretě, čili v tiché modlitbě po obětování, takto praví: „Kolikrátkoli se památka této oběti krvavé děje, tolikrát se dílo vykoupení našeho koná.“ Církev takto nepraví, že se tolikrát dílo vykoupení našeho představuje, ale že se tolikrát skutečně *koná*. V čem jiném však záleží dílo Vykupitele, nežli v tom, že se za nás vtělil i narodil, trpěl a umřel? A toto všecko se tedy při každé Mši svaté skutečně koná.

O téže věci napsal ctihodný Alan: „Podobně jako se Syn Boží při pozdravení andělském skrze zastínění Ducha Svatého v Panně Marii jednou člověkem stal, tak stává se při každé Mši svaté takřka opětně člověkem, jen že jinak, totiž svátostným způsobem, ale skrze zastínění téhož Ducha Svatého.“[2]

Proto také svatý Augustin volá: „Ó vznešená důstojnosti kněze, v jehož rukou Kristus Pán opětně se vtěluje! Ó nebeské tajemství, které tak zázračným způsobem skrze kněze konají Bůh Otec, Syn, i Duch Svatý!“[3] A svatý Jan z Damašku píše: „Otázal-li by se mne kdo, kterak se chléb v přesvaté Tělo Páně proměňuje, řekl bych mu: Duch Svatý zastiňuje kněze a působí totéž, co způsobil v lůně přeblahoslavené Panny Marie.“[4] Podobně jasně svědčí o tajemství tom také svatý Bonaventura, an píše: „Nezdá se, že by Bůh méně činil, když ráčí každodenně s nebe na oltář sestupovati, jako učinil, když s nebe sestoupiv, přirozenost lidskou vzal na sebe.“[5]

Budeme-li o tomto vznešeném tajemství, jež se při Mši svaté koná, vroucně uvažovati, budeme i my

jako svatý Augustin říkati: „Ó vznešená důstojnosti kněze, v jehož rukou Kristus Pán opětně se vtěluje!“ Ó vznešená důstojnosti také každého katolíka, pro jehož spasení Ježíš Kristus každodenně při Mši svaté způsobem duchovním opět se vtěluje! Musíme také slovy Písma svatého volati: Ó, jak velice miloval nás, ubohé hříšníky, Syn Boží! Nebo „tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal“[6] za spásu člověčenstva! Ó, jaká to sladká útěcha pro nás bídné lidi, když uvážíme, že Bůh nás tak vroucně miluje, že denně s nebe opět sestupuje a své milostiplné vtělení pro spasení naše opět obnovuje! Zdaliž neměli bychom z útěchy takové největší radost míti?

Zbožný Tomáš Kempenský praví ve své knize „O následování Krista“: „Slouží-li Mši svatou, a nebo jsi-li jí nábožně přítomen, má se ti ona zdáti tolik velikou, novou a útěchyplnou, jako by Kristus Pán teprve v ten den v lůno přeblahoslavené Panny vstupoval a člověkem se stal.“[7] Jakou nevypravitelnou útěchou by nás to naplnilo, kdyby Kristus Pán teprve nyní v lůně přeblahoslavené Panny člověkem se stal a nám toto tajemství zvěstovati kázal! Kdož by s radostí nespěchal Kristu Pánu se pokořit a za milost i slitování ho prosit? Jestliže však při každé Mši svaté způsobem duchovním znova se vtěluje, proč k ní s velikou radostí nespěcháme? Proč ho při ní za milost a slitování nevzýváme? Ovšem, nejpřednější příčinou toho smutného úkazu je to, že se nám namnoze nedostává živé víry, abychom o tomto velikém dobrodiní Božím s náležitou opravdivostí rozjímati mohli.

Nyní budeme zkoumati, jakým způsobem Kristus Pán vtělení své při Mši svaté obnovuje, a jak mnoho zázraků při tom činí. Naše svatá víra nás učí, že když kněz před pozdvihováním hostii v rukou svých drží, tato jen přirozeným chlebem jest. Sotvaže však slova proměňovací nad ní vyslovil, v tom okamžiku, kdy poslední slovo pronesl, proměněna jest mocí Boží hostie v pravé a živé Tělo Ježíše Krista. S tímto Tělem spojena jest ovšem i přesvatá jeho Krev, poněvadž živé Tělo bez Krve býti nemůže. Potom má tedy kněz na místě chleba, jejž před málo okamžiky ještě před sebou měl, v rukou svých Krista Ježíše, pravého Syna Božího. Ó, jaké to nade vši míru veliké tajemství! Ó, jaký to neocenitelný zázrak, v němž jest ne jedna, ale mnoho podivuhodných věcí soustředěno!

Či není to zázrak nade všechny zázraky, když se z chleba stává pravé Tělo Ježíše Krista, a když se přirozené víno proměňuje v pravou Krev Páně? Či není to zázrak nade všecky zázraky, že po svaté proměně na oltáři nejsou více ani chléb ani víno, ač způsoby čili podoby jejich tam zůstávají? Neboť svatá Hostie podržela podobu, barvu, chuť, jak dříve při chlebu bylo; a Krev Páně má tutéž barvu, vůni, chuť, jako dříve víno před proměněním! Či není to zázrak nade všechny zázraky, že po proměnění zevnější způsoby skutečně zůstávají, ač přece na ničem nevisí, na ničem přilepeny nejsou; a že toliko způsobem nadpřirozeným udržovány bývají? Či není to zázrak nade všechny zázraky, když Kristus Ježíš, Syn Boží, pravý Bůh i pravý člověk zároveň, i se svým božstvím i se svým člověčenstvím v této malé podobě svaté Hostie jest příto-

men; ba ne toliko v ní, ale i v nejmenší částečce z ní, a to opravdově, skutečně i podstatně?

Všecky tyto i mnohé jiné veliké zázraky, o nichž pro krátkost zmínky nečiním, činí Kristus Pán mezi pozdvihováním při každé Mši svaté k našemu spasení, a prozrazuje nám tak nadmíru veliké a blahodárné dobrodiní. To poznávala velmi dobře svatá panna Gertruda, o které se dočítáme v jejích zjeveních: Když jednou Mši svaté obcovala, před pozdvihováním hluboce se sklonila a řekla Pánu Ježíši: „Ó nejsladší Ježíši! Dílo, jež nyní vykonati chceš, jest tak vznešené a převzácné, že já v bídnosti své na ně dívati se neopovažuji. Proto chci se v nejhlubší pokoru ponořiti a tak díl milostí Tvých pro sebe očekávati; neboť vím, že toto svaté proměnění všem vyvoleným ku blahu slouží." Na to jí řekl Pán Ježíš: „Ty víš, že se při Mši svaté za spásu celého světa svému nebeskému Otci obětuji; ale ani to ti není neznámo, že mnozí lidé této tak blahodárné oběti k pospěchu svému neužívají. Budeš-li ty se dle nejlepších svých sil přičiňovati, byť ti to i velice za těžko přicházelo, abys lidi vroucí láskou k oběti Mše svaté rozplamenila, tak aby ona živým i mrtvým co nejúčinněji pomáhati mohla, staneš se tak mou nejlepší pomocnicí při mém díle."[8]

Takovým způsobem měl bys, milý čtenáři, před proměnou čili před pozdvihováním uvažovati, jak veliké a podivuhodné dílo Bůh tvůj pro blaho tvé koná na oltáři. I měl bys v srdci svém vroucí touhu vzbuzovati, aby za tvé spoluúčasti přítomná božská oběť byla k větší cti Boží i k blahu věřících. I měl bys tedy jako svatá Gertruda modliti se asi takto: „Ó nejsladší Ježíši! Dílo, jež nyní konáš,

jest tak vznešené a převzácné, že já v bídnosti své na ně pohlížeti si netroufám. Proto chci se v nejhlubší pokoru ponořiti a tak díl milostí Tvých pro sebe očekávati; neboť vím, že toto svaté proměnění všem vyvoleným k blahu slouží. Ó, kéž bych mohl, nejsladší Ježíši, k předůstojnému dílu tomu svou pomocí přispěti! Jak rád bych chtěl veškerých sil k tomu vynaložiti a Tobě i za nejtěžších námah sloužiti, jen když by tato oběť, jež všem živým i mrtvým křesťanům prospívá, dle hodnosti své mohla všem co nejúčinněji pomáhati! I prosím tě vroucně, abys všem, i tomu, jenž Mši svatou slouží, i těm, kdož jí nábožně přítomni jsou, z milostí svých hojně ráčil uštědřiti, aby nejdůstojnější oběť tu k Tvé větší oslavě i k většímu blahu věřících obětovati mohli. Amen."

Nyní uvažujme, jak velikou moc dal Kristus Pán kněžím, když je pověřil, aby s málo slovy největší zázrak činili, totiž aby chléb v nejsvětější Jeho Tělo, a víno v přesvatou Jeho Krev proměňovali. O této moci kněžské praví ctihodný Alan de Rupe takto: „Moc Boha Otce jest tak veliká, že svět, i všecko, co na něm jest, vyvedla z ničeho; ale moc kněze, kterou ovšem s ním sdělil také jen týž Bůh, jest tak veliká, že kněz samého Boha Syna ve Svátost a božskou Oběť přivádí." A dále přičiňuje ještě tato památná slova: „Tato oběť působí největší díl oslavy Boží, i největší úděl radostí Bohorodičky; ona jest i rozkoší nebešťanů, nejjistější pomocí živých a nejradostnější útěchou duší trpících v očistci."[9]

Ó, žasni nad nevyrovnatelnou mocí slov proměny a nad obnoveným vtělením Ježíše Krista v ru-

kou kněze! Jaká přednost to pro tebe, když můžeš skrze oběť Mše svaté, při které Syn Boží Svátostí i Obětí se stává, nebeskému Otci větší oslavu připraviti, než jakou mu mohou připraviti i sami andělé Boží! Jaké to štěstí pro tebe, když můžeš Matce Boží, jež i tvou Matkou jest, nejvroucnější radost opatřiti, když na počest její buď Mši svatou sloužiti dáš, anebo jí nábožně přítomen jsi a jí při ní tam znova vtěleného Syna darem obětuješ! Vždyť Mše svatá jest největším údělem radostí Bohorodičky! Jak zřídka jsi asi o tom rozvažoval, že v moci tvé jest, blaženost nebešťanů rozmnožiti! A přece můžeš blaženost jejich rozmnožiti obětí Mše svaté, když ji Bohu všemohoucímu na větší jejich čest obětovati budeš! Neboť Mše svatá je nejvyšší rozkoší nebešťanů! Jaké upokojení a jaká útěcha je to pro tebe, když můžeš milým svým příbuzným a přátelům, ať živým, ať již zesnulým ku pomoci a záchraně přispěti! A hle! můžeš tak učiniti skrze božskou oběť Mše svaté, jež jest nejjistější pomocí živých a nejsladší útěchou zemřelých![10]

Na místě tomto musím opětně s Kristem Pánem zvolati: „Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.“ Tuto velikou lásku svou zjevil Bůh světu po prvé, když Syna svého s nebe seslal, aby přirozenost lidskou na se vzal. Tuto velikou lásku zjevuje však Bůh světu denně znova, an Syna svého opět s nebe sesílá, aby při Mši svaté vtělení své obnovoval. Skrze prvé vtělení své zjednal nám Kristus Pán veliké poklady milostí Božích; ve svém obnoveném vtělení tyto ne-

beské poklady milostí Božích rozdílí mezi ty, kteří Mši svatou nábožně slouží anebo slyší. Abych toto tvrzení své znázornil, uvedu podivuhodný příklad.

Letopisy Menších bratří vypravují následující událost:[11] Blahoslavený Jan z Ferma čili z Alvernie sloužíval Mši svatou s všemožnou nábožností, při čemž oplýval častěji takovou nebeskou sladkostí i blažeností, že jeho slabé síly tělesné tak veliké rozkoše snésti nemohly. Jednou měl v den Nanebevzetí Panny Marie míti slavnou Mši svatou. Tehdy pociťoval již při počátku Mše svaté takovou rozkoš i blaženost, že se právem obával, kterak bude moci ji dokončiti. Když pokročil přece až do pozdvihování, uvažoval o nesmírné lásce Ježíše Krista, jež ho nutkala, aby s nebe sestoupil a člověkem se stal a jež ho posud pudí, aby toto své člověčenství každodenně při Mši svaté obnovoval. I změkčilo se srdce jeho, a sil mu ubylo tolik, že slov proměny vysloviti nemohl. Prvá slova: „Hoc est enim" ještě ze sebe vyrazil; ale dále nemohl. Když to představený kláštera zpozoroval, sám jsa knězem, spěchal k oltáři, postavil se vedle Jana a chtěl mu pomoci, aby ostatní slova doříkal. Ostatní bratří však i mnozí světští páni a světské paní, mezi nimiž někteří mezi nejpřednější osobnosti té krajiny náleželi, stáli plni úzkostí, domnívajíce se, že se Janovi nějaké neštěstí přihodilo. Tento učinil si zatím tolik násilí, že poslední ze slov proměny, totiž „Corpus meum" s největší námahou ze sebe vyrazil. Sotva však že tak učinil, hle! proměnila se podoba hostie v podobu přerozkošného Ježíška a blahoslavený Jan držel jej jako Novorozence ve svých kněžských rukou. Ježíšek dal mu tak

jasně a zřetelně poznati svou nejhlubší pokoru, jež ho nutkala, aby před časy člověkem se stal a při každé Mši svaté toto vtělení denně obnovoval, že toto seznání všecky síly kněze strávilo a jej v sladkém omdlení k zemi sklonilo. Představený a ostatní bratři při oltáři zadrželi jej na rukou svých, aby na zem neupadl; a z přichvátavších paní snažily se některé vůní balsamu ho zase k sobě přivésti; což se jim i podařilo. Ačkoliv byl potom tolik znavený, že sám ani údy svými pohybovati, ani rukou svých pozdvihnouti nemohl, aby znamení svatého kříže udělal, přece za pomoci představeného pokročil ve Mši svaté tak daleko, že mohl nejsvětější Tělo a Krev Páně požíti. Ale sotva to učinil, tak veškerého vědomí pozbyl, že ho jako mrtvého museli odnésti od oltáře do sakristie. Tam poležel beze všeho života několik hodin, že nebylo lze jím pohnouti. Světští páni i paní bědovali nad ním a oplakávali ho již jako mrtvého, až konečně se přece zase vzpamatoval. I prosili ho pak pro lásku Boží, aby jim pověděl, co se mu při oltáři přihodilo, a co ve svém vytržení mysli byl viděl. Když ho tedy tolik snažně a opětovně prosili, řekl: „Když jsem před pozdvihováním uvažoval o lásce Ježíše Krista, jež Ho pohnula, aby před časy člověkem se stal a toto své vtělení denně ve všech Mších svatých obnovoval, změklo srdce mé jako teplý vosk a mé tělo zdálo se mi býti bez kostí, takže jsem nebyl s to, ani na nohou státi, ani svatých slov proměny vysloviti. Když jsem je však přece s největším namaháním vyslovil, hle! tu spatřil jsem na místě svaté Hostie přemilého Ježíška v rukou svých. Jedinký pohled jeho na mne pro-

nikl mé srdce a odňal mi veškeré síly těla tak, že jsem klesl do sladké mdloby a ve žhoucí lásce tohoto božského Dítka zcela jsem u vytržení mysli upadl.“ Potom vypravoval kněz ten oněm zbožným duším ještě mnoho o tom, co u vytržení mysli pocítil; a vykládal jim, jak neskonalou lásku nám ubohým hříšníkům Kristus Pán prokazuje, an pro naše spasení denně své milostiplné vtělení při Mši svaté obnovuje a nám ovoce vtělení svého přebohatě dopřává i přivlastňuje.

Pamatuj tedy, jak mnoho nám toto obnovené vtělení Páně prospívá, když Spasitel zásluhy z prvého svého vtělení při Mši svaté přivlastňuje i rozdílí všem těm, kdo jí nábožně obcují, a to každému dle jeho schopnosti. Svým hlubokým ponížením usmiřuje spravedlivý hněv Boží a zadržuje od nás tresty dávno zasloužené. Pro tato a mnohá jiná dobrodiní, jež nám Pán Ježíš při Mši svaté prokazuje, nemůžeme mu nikdy s dostatek děkovati. Nemůžeme mu však vydatněji děkovati, leč budeme-li denně, anebo kolikrát nám to možno jest, Mši svaté nábožně obcovati a ji nejsvětější Trojici Boží na poděkování za veškera obdržená dobrodiní upřímně obětovati.

V. Kristus Pán obnovuje při Mši svaté své narození.

O tomto nejsladším tajemství narození Páně pěje Církev svatá po celém oboru zemském slovy pro-

rokovými: „I bude v ten den: Kapati budou hory sladkostí, a pahrbkové potekou mlékem.“ (Joel 3, 18.) Vpravdě v onen svatý den, kdy jednorozený Syn Boží, tělem naším přioděný, v tento svět vstoupil, kapaly hory sladkostí a s pahorků teklo mléko i med. Neboť Ten, jenž nad mléko i med jest sladší, ba jenž sám jest přebohatým pramenem sladkosti veškeré, svým vstoupením do tohoto světa osladil všecko: přinesl radost pravou s nebe, oznámil pokoj všem lidem dobré vůle, přinesl srdečné útěchy zarmouceným, obveselil svět ranními červánky nové a lepší budoucnosti.

Jak velikou radost měl v oné noci Otec nebeský, když viděl svého milovaného a věčného Syna nyní znova se roditi ze své nejmilejší dcery Marie! A jakou rozkoší oplýval Syn Boží, vida sebe ušlechtilým člověčenstvím přioděného tak, že neměl od té doby toliko Otce v nebesích, ale i Matku na zemi! Jaké zalíbení měl z toho Duch Svatý, když viděl, an ten, jejž nejpevnějším svazkem s Bohem Otcem po celou věčnost spojoval, nyní jeho přičiněním také s přirozeností lidskou tak pevně se sjednotil, že dvě, neskonale daleko od sebe se různící přirozenosti, božskou i lidskou, v jedné Osobě Ježíše Krista spojil! Jakou blaženost pociťovala přeblahoslavená Panna Maria, když se na své novorozené Děťátko dívala a seznávala, že ono jest netoliko synáčkem jejím, ale i zároveň pravým, jednorozeným Synem Otce nebeského! Jakou nevýslovnou blaženost pociťovalo asi všech devět kůrů andělských, když spatřili Boha svého sestupovati na zemi, aby člověčenstvo vykoupil; a to aby pak mohlo zabrati ona nebeská sídla, jež andělé odpadlí byli ztratili!

Jak šťastni byli tehdejší lidé, jimž popřáno bylo, ono přemilostné Dítko, nejkrásnější ze všech dítek lidských, na vlastní oči spatřiti, ve vlastní náručí pojmouti a ústy svými líbati! Písmo svaté sice o tom nic nevypravuje; avšak v životopisu svatého Josefa z Kupertina se dočítáme, že se svatý Bonaventura tomuto zbožnému služebníkovi Božímu zjevil a mimo jiné věci s ním sdělil, kterak po odchodu svatých tří Králů mnozí do Betlema spěchali, aby nového Krále israelského spatřili a jako oni tři Králové také se mu klaněli. A kterak všichni žasli nad podivuhodnou krásou Dítka, a prosili Matku jeho, aby je směli do náručí vzíti a zlíbati. A blahoslavená Bohorodička svolení ráda udělovala, ale k svému ustrnutí znamenala, kterak útlé to Děťátko k panenským duším libě se mělo, k nečistým však nepřívětivě.

Ačkoliv tyto lidi za šťastné pokládáme, jsme my sami přece ještě šťastnější, poněvadž na totéž přemilé Děťátko každodenně očima víry pohlížíme a na radosti z narození jeho účast máme. Svatý papež Lev I. píše: „Evangelická i prorocká slova pomáhají nám a rozněcují nás tolik, že se nám zdá, jako bychom narození Ježíše Krista neuctívali tak jako něco minulého, nýbrž jako bychom je na své oči jakožto přítomné zřeli.“[1] Ano, tomuto milostiplnému narození Páně můžeme skutečně a každodenně přítomni býti, ba je způsobem duchovním i na vlastní oči zříti, budeme-li jen Mši svaté přítomni. Neboť při Mši svaté se narození Páně vpravdě obnovuje a k našemu blahu opětuje.

Toho se dovídáme ze zjevení věštkyně Hildegardy, abatyše řádu svatého Benedikta, jež takto

píše: „Když se při Mši svaté chléb a víno v Tělo i Krev Páně proměnily a já na oltář hleděla, objevila se mi také znamení vtělení i narození Páně jako v nějakém zrcadle, právě tak, jak se vše se Synem Božím stalo, když na světě byl.“[2] Z toho svědectví, jež i samým papežem zkoumáno a potvrzeno bylo, můžeme seznati, že se při Mši svaté narození Ježíše Krista obnovuje a nebi tak živě představuje, jako se po prvé před devatenácti věky v Betlemě stalo.

Toto duchovní narození Páně chce nám Církev svatá také před oči stavěti, když velí, aby při Mši svaté zpíván byl chvalozpěv, jejž zapěli andělé v noci, v které se Kristus Pán narodil, a jenž zní: „Gloria in excelsis Deo“, to jest: „Sláva na výsostech Bohu!“ Když tento chvalozpěv slyšíš anebo se jej modlíš, představuj si, jako by anděl i tobě říkal, co řekl pastýřům: „Zvěstuji vám radost velikou, kteráž bude všemu lidu. Neb narodil se vám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán, v městě Davidově. A toto bude vám znamením: Naleznete Nemluvňátko, plénkami obvinuté, a položené v jeslích.“ Představuj si, pravím, jako by tvůj Anděl strážný tobě říkal: „Raduj se, svěřenče můj! Nebo nyní, při této Mši svaté, Spasitel znova se rodí k tvému největšímu prospěchu; a spatříš ho na vlastní oči v podobě svaté Hostie!“ A stává se tak i skutečně. Nemělo by tě toto tajemství obzvláště těšiti? Budeš-li však živě věřiti, že se Kristus Pán při Mši svaté způsobem duchovním znova rodí, budeš se tam k Jezulátku také tak chovati, jako se k němu zachovali ti, kdož tak šťastni byli, že je mohli na vlastní oči v Betlemě zříti.

Milého Děťátka, jež pod způsobami chleba a vína na oltáři se skrývá, nemůžeme sice očima tělesnýma spatřiti; zříme je však vnitřním okem svého rozumu, jenž pravou vírou osvícen, beze všeho pochybování pevně za to má, že přesladký Pán Ježíš v těchto podobách skutečně přítomen jest. Příčin pak, proč se při Mši svaté našim tělesným očím neukazuje, jest mnoho. Nejpřednější z nich jest ta, že i tak nabýváme příležitosti, se v této tak důležité věci u víře cvičiti a při každé Mši svaté veliké odplaty si zasluhovati. Abychom pak u víře v osobní přítomnost Pána Ježíše v nejsvětější Svátosti upevněni byli, ukazoval se v ní často tělesně, a to netoliko zbožným křesťanům, ale i pohanům. O tom chci z příkladů mnohých uvésti aspoň jeden.

Dějepisec Albert Kantius[3] vypravuje, jak císař Karel Veliký po mnohá léta bojoval proti pohanským Sasům a jak se přičiňoval, aby je od modloslužby odvrátil a víře křesťanské získal. Ač je mnohokrát mocí válečnou přemohl a k odřeknutí se modlářství donutil, stávali se přece vždy znova opět věrolomnými a víru křesťanskou zapírali, poštíváni jsouce vévodou svým Vittekindem. Když tedy císař Karel po dvanácté s mocným vojskem v době svatopostní do Sas táhl a tam Velikonocí se dočkal, nařídil všem svým bojovníkům, aby se na přijetí svátostí připravili a Hod Boží velikonoční s veškerou nábožností v ležení slavili. Toho času vznikla ve vévodovi Vittekindovi veliká žádost, spatřiti ležení císařské i křesťanskou bohoslužbu. Proto odložil svůj drahocenný oděv, aby nebyl poznán, oblekl špatné, roztrhané šaty, odešel bez průvodců jako žebrák do ležení císařského a prosil

vojínů o almužnu. Zatím si všeho všímal a tak zpozoroval, že císař i bojovníci jeho na Velký pátek vesměs smutně obcházeli, přísně se postili, horlivě modlili, v předvečer velikonočního Hodu Božího se zpovídali a v neděli velikonoční ke Stolu Páně přistoupili. Mezi Mší svatou, při pozdvihování, spatřil na vlastní oči, kterak kněz držel v rukou přesličné Děťátko, a srdce jeho naplnilo se při pohledu tom tak velikou, předtím nikdy nepocítěnou rozkoší, že až do konce Mše svaté očí s kněze nespustil. Když bojovníci ke Stolu Páně přistupovali, s úžasem znamenal, že kněz každému totéž přesličné Děťátko podával, a každý ho přijímal i požíval, ač ne každý tímtéž způsobem. K některým roztomilé Děťátko pospíchalo s podivuhodnou radostí; k jiným však nechtělo vejíti, ale nohama i rukama se bránilo, až jíti donuceno bylo. Toto všecko viděl vévoda na vlastní oči a nemohl se tomuto neslýchanému tajemství s dostatek nadiviti. Po skončených službách Božích vyšel z chrámu, posadil se mezi žebráky a prosil z chrámu vycházejících o almužnu. Císař udílel všem žebrákům almužny vlastní rukou. Když Vittekind almužnu přijímal, povšiml si jeden sluha císařský, že žebrák ten má jeden prst chromý; i poznal ho dle toho a řekl císaři do ucha: „Tentoť jest Vittekind, vévoda saský; poznávám ho po chromém prstu jeho.“ I dal si ho císař zavolati do stanu a řekl mu: „Proč se vydáváš za žebráka, když jsi vévodou Sasů?“ Vittekind se zalekl a z bázně, aby nebyl jako vyzvědač zajat, řekl císaři: „Nemějte mi toho za zlé! Nebo učinil jsem tak jedině proto, abych tím volněji mohl pozorovati bohoslužby křesťanů.“ „A co

jsi tedy viděl?" otázal se ho císař. A onen odpověděl: „Spatřil jsem takové podivuhodné věci, jakých jsem posud nikdy neviděl, o jakých jsem ani nikdy neslyšel, a jichž také docela pochopiti nemohu." Potom mu vypravoval všecko, co byl viděl na Velký pátek, v předvečer Hodu Božího, i v neděli velikonoční mezi Mší svatou a prosil císaře, aby mu ta tajemství vyložil. Císař se velice podivil, že Bůh ráčil tomuto zatvrzelému pohanovi tu milost prokázati, aby mohl ve svaté Hostii na vlastní oči milé Jezulátko spatřiti, čehož přemnohým svatým dopřáti neráčil. Potom vyložil vévodovi příčinu zármutku na Velký pátek, jakož i příčinu postu, zpovídání i přijímání všech. A tímto výkladem pohnul srdcem vévodovým tolik, že se pohanství přísežně odřekl, křesťanství přijal a po dostatečném vyučení pokřtěn byl. Pak vzal také několik kněží s sebou do vlasti své, jejichž pomocí vévodství saské ponenáhlu křesťanským se stalo.

Tato podivná událost, kterou trvalé obrácení pohanských Sasů se počalo, může tě zřejmě poučiti o tom, kterak rozmilé Jezulátko v podobě svaté Hostie přítomno jest, když se netoliko zbožným katolickým křesťanům, ale docela i tomuto pohanu při Mši svaté v přirozené své podobě ukázalo. Tuto svou překrásnou podobu skrývá sice Kristus Pán tělesným našim očím, ale neskrývá jí očím svého nebeského Otce a všeho tvorstva nebeského.

Když milí andělové toto novorozené Děťátko spatřují, padají pokorně na kolena a klanějí se mu se vší uctivostí. K tomu poukazují slova svatého Pavla, řkoucího: „Když uvádí Prvorozeného na okršlek země, dí: A klanějte se Jemu všickni an-

dělé Boží."[4] V noci narození Páně uvedl Bůh Otec Prvorozeného svého po prvé na svět; při Mši svaté uvádí ho opětně na svět a na oltáře, aby se tam za nás obětoval a nám ovoce z narození svého přivlastňoval. A i tuto klanějí se mu andělé, jak Církev v prefaci při Mši svaté pěje: „Skrze kterého Velebnost Tvou chválí andělé, klanějí se panstva, chvějí se mocnosti; skrze kterého nebesa i mocnosti nebes i blažení serafíni k společnému plesání se spojují." Podobný chvalozpěv zapěly sbory andělské v noci narození Páně, totiž: „Sláva na výsostech Bohu a pokoj lidem dobré vůle na zemi!" A tak podobně máme i my zároveň se zástupy andělů nebeských Jezulátko při předrahé oběti Mše svaté velebiti, poněvadž k našemu nejvyššímu prospěchu opět s nebe přichází, aby zásluhy ze svého narození bohatě přivlastnilo všem těm, kdož Mši svaté nábožně jsou přítomni.

1. Jaké radosti nebe čerpá z toho, že Kristus Ježíš při Mši svaté obnovuje své narození.

Jak velikou radost čerpá nebe z tajemství, že Ježíš Kristus při Mši svaté narození své obnovuje, nedovede vysvětliti žádný rozum lidský, ale jest k tomu třeba vědomostí andělů. Neboť jenom andělé pozorují a okoušejí každodenně, jaká nevystihlá blaženost vzniká v nebi z neustálého obětování Mše svaté. Nelze nám pozemšťanům sice pochopiti, jakou radost má nejsvětější Trojice Boží; ale tolik přece z učení naší svaté víry víme, že má veškerou blaženost ze sebe; a že jedna Osoba božská s Druhou o radost svou se sdílí. O nestvořené

Moudrosti, totiž o Synu Božím, dí Písmo svaté: „Jest Bleskem světla věčného, neposkvrněným Zrcadlem velebnosti Boží a Obrazem Dobrotivosti jeho." (Moudr. 7, 26.) Toto Zrcadlo bez poskvrny stálo před očima nebeského Otce od věčnosti, v něm se poznává co nejjasněji a raduje se způsobem neskonalým z pohledu toho. Neboť v tomto Zrcadle viděl, vidí nyní a zříti bude po celou věčnost, jak všemocný, oslavy plný, moudrý, silný, vznešený, bohatý, přeblažený a neskonalý jest a po celou věčnost býti nepřestane. Toto jeho vlastní poznání sebe a neustálé pohlížení do tohoto božského Zrcadla jest podstatnou a neskonale dokonalou blažeností Boha Otce; takže kdyby žádné jiné radosti neměl, již tato samojediná způsobem nejdokonalejším po celou věčnost by ho oblažovala.

A toto přečisté Zrcadlo postavilo se nebeskému Otci v milostiplném narození Pána Ježíše způsobem novým před oči. Při narození Páně bylo toto božské Zrcadlo přioděno nejušlechtilejší přirozeností lidskou a kolkolem jako obloženo všelikými vzácnými ctnostmi a dokonalostmi. Proto, abychom to po lidsku vyjádřili, dostalo se nebeskému Otci při narození Pána Ježíše skrze patření do tohoto přejasného Zrcadla blaženosti nové, kterou On s celým dvorstvem nebeským sdělil. Proto také pěli andělé, rozkoší oplývajíce, sladkými hlasy svými zpěv tolik lahodný, že podobného země posud neuslyšela; a že jím zbožní pastýřové na poli až k nebeskému vytržení mysli přivedeni byli. S tímto svým chvalozpěvem „Gloria in excelsis Deo" snášeli se andělé s nebe k luhům betlemským; vrhali se na tváře před jeslemi, v nichž odpočívalo novo-

rozené Děťátko; a klaněli se nejvyššímu Božství jeho v pokoře nejhlubší.

Toto všecko, co se stalo v noci narození Páně, děje se ještě denně při všech Mších svatých, při nichž jednorozený Syn Boží v rukou kněží opět člověkem se stává. Skrze slova proměny nebývá ovšem stvořen Kristus nový, aniž osoba jeho zmnohonásobněna, nýbrž bývá toliko osobní jeho přítomnost rozmnožena; a tedy na místě, na němž dříve nebyla, skutečně vytvořena. Jest sice jen jeden Kristus, a zůstává jen jeden Kristus; ale proto přece jest způsobem netoliko duchovním, ale i tělesným při každé Mši svaté skutečně na oltáři přítomen. I zůstává v těch svatých způsobách tak dlouho přítomen, pokud tyto neporušeny zůstávají.

Když tedy Syn Boží na oltáři znova se zrodí, když toto Zrcadlo bez poskvrny, vyzdobené rozličnými dokonalostmi božskými, v rukou kněze bývá pozdvihnuto a jak od kněze, tak od přítomného zbožného lidu Bohu Otci obětováno, jakou asi radostí i slastí bývá nebeský Otec z toho oblažen! Zajisté, že se o nic méně neraduje, nežli jak se rozradoval ze Syna svého v oné noci, kdy se po prvé na tento svět narodil! Neboť i ve chlévě betlémském, i při Mši svaté zří na oltáři jednoho a téhož Syna svého, o němž sám řekl při křtu jeho v řece Jordánu: „Tentoť jest Syn můj milý, v němž se mi zalíbilo!“ Toliko v tom jest rozdíl, že tehdy byl Kristus Pán přioděn tělem smrtelným, kdežto při Mši svaté ozdoben jest tělem oslaveným a okrášlen přeskvostnými drahokamy svých svatých pěti ran. Tehdy narodil se způsobem tělesným, nyní rodí se způsobem duchovním, ale přece pravdivým.

Také věz, že nebývá toliko Bůh Otec při pohlížení do tohoto božského Zrcadla slastí naplněn, ale že také toto Zrcadlo, jež jest živé a jímž jest sám jeho Syn nejmilejší, Otce s dětinnou láskou miluje a jeho způsobem nevýslovným obveseluje. A tato sladká blaženost, kterou Bůh Otec od lidské přirozenosti Ježíše Krista přijímá, převyšuje všechny radosti i oslavy, kterých se mu dostává z chvály andělů, z úcty svatých a ze všech služeb zbožných lidí na světě. Neboť nejdůstojnější člověčenství Ježíše Krista, jež je s božstvím jeho v jednu Osobu spojeno a tak samo božským učiněno, může a i dovede jedině Božství dle jeho neskonalé vznešenosti hodně uctívati, milovati i těšiti. Toho lze se také domysliti z vlastních slov Spasitelových, která pronesl k svaté Mechtildě, když pravil: „Já jediný vím a chápu dokonale, jak sama sebe denně za blaho věřících na oltáři obětuji; čehož ani cherubíni ani serafíni, ani všechny mocnosti nebeské dokonale pochopiti nemohou.“[5] Jako tedy Kristus Pán jediný toto ví, zná také on jediný, kterak by měl denně na oltáři neskonalé Božství důstojně velebiti i oblažovati. A to také činí s takovou líbezností, že to ani cherubíni, ani serafíni, ani všechny mocnosti nebeské pospolu s dostatek nechápou a tím méně sami činiti mohou! Všecko dvorstvo nebeské přihlíží sice plno úžasu a podivu a se srdcem chvějícím k tomu, co se na oltáři děje; není však s to, tohoto způsobu a tolika neskonalé radosti i rozkoše pochopiti. A poněvadž se tak denně při tisících Mších svatých děje, kdo by mohl oceniti, kdo by mohl vysloviti, kdo by mohl vyložiti, jak

hojné, jak sladké rozkoše dostává se nejsvětější Trojici Boží denně při Mších svatých?

Ó můj nejmilejší Bože! Jak Ti té oslavy i blaženosti z toho srdce přeji! Jak se z nich z celé duše raduji! A jak si ze všech sil toho žádám, abych Ti tuto Tvou radost pobožností svou vlastní rozmnožiti mohl! Prosím Tě, ó Pane Ježíši Kriste, abys na místě mne ve všech Mších svatých nejsvětější Trojici miloval i obveseloval a Jí veškerou lásku i radost, jež jsem Jí já prokazovati zanedbal, nadměrně doplniti ráčil.

2. Jaké užitky svět z toho čerpá, že Kristus Ježíš při Mši svaté obnovuje své narození.

Konečně také shledáme, jak veliké užitky čerpá z toho hříšný svět, že Pán Ježíš své milostiplné narození každodenně ve všech Mších svatých způsobem duchovním obnovuje. O prvém narození Páně předpovídá prorok Isaiáš: „Maličký narodil se nám a Syn dán jest nám" (9, 6). Totéž lze však také říci o duchovním narození Spasitele, jež se obnovuje ve všech Mších svatých: „Maličký narodil se nám, a Syn dán jest nám." Tento Syn maličký přichází ve všech Mších svatých ze vzdálené, cizí země, ze vznešeného ráje nebeského. I přináší nám s sebou nesmírné poklady a nebeské dary: Boží milost i milosrdenství; lítost nad hříchy spáchanými;[6] odpuštění jich; také i prominutí trestů za ně; nápravu života; milost k hodince smrti; rozmnožení oslavy nebeské; taktéž i požehnání pro naše časné zaměstnání; a chrání nás před neštěstím, hříchem i han-

bou. Všech těchto a ještě mnoha jiných milostí ochoten jest Pán Ježíš při každé Mši svaté přeštědře udělovati těm, kdož jí s pravou nábožností a uctivostí obcují.

Jestliže však proroctví Isaiášovo ještě blíže uvážíme, shledáme v něm ještě více věcí, jež nám ku zvláštní útěše slouží. Neboť praví prorok, že Maličký *nám* se narodil a *nám* Syn dán jest. Jestliže tedy milý Spasitel ve Mši svaté nám se narodil a nám dán jest, tedy jest On naším vlastním; jestliže pak on sám jest naším vlastním, jest naším i všecko to, co jeho jest; a tak jest i všecko to, co on na oltáři činí, naším vlastním! Tedy jest čest, dík, služba, které on nejsvětější Trojici Boží na oltáři vzdává, také naším vlastním dílem! Nemělo by to pro člověka, jenž Mši svaté zbožně obcuje, býti velikou útěchou, když uvažuje, že netoliko Mše svatá, ale i přemilé Jezulátko jest jeho vlastnictvím? Kdybys v posvátnou noc narození Páně v chlévě betlemském byl býval, tehdy rozmilé Jezulátko na své ruce vzal, vyzvedl a nebeskému Otci v oběť přinesl, prose, aby se nad tebou pro toto přemilé Dítko smiloval, zdaliž by tě nebyl asi na milost přijal a ti všechny hříchy odpustil? Ale je-li tomu tak, čiň totéž při Mši svaté, zejména v době adventní a svatopostní! Přistupuj v duchu k oltáři, vezmi Jezulátko na své ruce a obětuj je Bohu Otci v nebesích!

Ještě jedna věc jest při tajemství tomto velice podivuhodná a vyžaduje výkladu: Ježíš Kristus se netoliko způsobem duchovním na oltáři znovu rodí, ale také přijímá na sebe podobu tolik pokornou, že se tomu i nebesa i země diviti musí. Prvé

vtělení a narození Páně líčí svatý Pavel důraznými slovy, an píše obyvatelům města Filip: „To zajisté smýšlení mějte v sobě, které bylo i v Kristu Ježíši, kterýž jsa ve způsobě Boží, nepoložil sobě toho za loupež (t. j. nevynášel se tím nad jiné, jako vítěz nějakou kořistí), že jest roven Bohu. Ale sebe samého zmařil, přijav způsobu služebníka tím, že podobným se stal lidem a ve vnějším zjevu svém shledán byl jako člověk. Ponížilť sebe sama, stav se poslušným až k smrti a to k smrti kříže." (Filip, 2, 5-8.)

Totoť jsou slova velice pozoruhodná, jimiž nám svatý Pavel nevystihlou pokoru Ježíše Krista vykládá a jeho dobrovolné ponížení před oči staví. Ale kdo uvažuje o duchovním narození Pána Ježíše mezi Mší svatou, shledává se tu s pokorou ještě větší a nepochopitelnější. Neboť při svém narození v Betlemě byl Pán Ježíš aspoň lidem podoben, an přijal na se podobu nadmíru sličného Děťátka. Ale při Mši svaté přijímá podobu chleba a nezdá se ani ničím jiným než kouskem chleba! Ba, on se tu tolik ponižuje a všeho zříká, že své vznešené božství i člověčenství skrývá až i v nejmenší částce způsoby chleba!

Ó, jaká to nepochopitelná pokora, jaké to neslýchané všeho se zříkání! O této poníženosti své může Spasitel dojista plným právem říci, co o něm korunovaný předek jeho David předpověděl slovy: „Já pak červ jsem a ne člověk: pohanění lidí a povrhel obce." (Žalm 21, 7.) Nebo co jest nepatrnějšího a nižšího, než malinká částečka svaté podoby chleba, v které se Kristus Pán z lásky k nám skrývá? Kterak velice připravil se v ní o poctu a váž-

nost, jaká mu přísluší! Nebo kde jest při nejsvětější Svátosti ona počest, jež jeho oslavenému Tělu náleží? Kde jest jeho Všemohoucnost, které se všichni klaněti mají? Kde jest jeho vznešená Velebnost, jež nebesa i zemi bázní i třesením naplňuje? - Vše to odložil a na místě toho nejhlubší ponížení přijal! Ten, jehož nebesa obsáhnouti nemohou, obklíčen jest zde malou podobou Hostie! Ten, jenž v nebi sedí na trůně božské Velebnosti, leží zde jako svázaný Beránek na oltáři, připravený, aby za nás opětně způsobem duchovním utracen byl! Ó, jaká to nevystihlá pokora nejvyššího Pána nebes i země! Ó, jaká to neocenitelná láska nejvěrnějšího Milovníka pokolení lidského!

Mimo to vydává se Pán Ježíš při Mši svaté v ruce kněží, a to netoliko zbožných, ale i vlažných a lhostejných, takže mohou po vůli své s ním zacházeti. Ba, co ještě podivnější jest: ponižuje se tolik, že se ani nevzpouzí, od nich žehnán býti, ač svatý Pavel tvrdí, že „beze všeho odporu, co menšího jest, od většího žehnáno bývá." (Žid. 7, 7.). Kterak že tedy Kristus Pán, jenž jest neskonale větší a vznešenější nežli kněží, od těchto neskonale nepatrnějších žehnání přijímá? A přece žehná kněz hostii netoliko před proměněním, ale i po něm, když se tedy již v Tělo i Krev Páně byla proměnila; a to netoliko jednou, nýbrž patnáctkrát, znamením svatého kříže. Ó, jaké to nevystihlé ponížení! Když Kristus Pán přišel k Janovi, aby od něho byl pokřtěn, zabraňoval mu Jan, řka: „Já od tebe mám pokřtěn býti a ty jdeš ke mně?" A tak podobně měl by se také kněz vlastně zhroziti a říci: „Pane Ježíši Kriste! Já bych měl od Tebe požeh-

nání přijímati; a Ty, ó Pane nejvyšší, chceš ode mne bídného hříšníka žehnán býti?"

A proč se jen Kristus Pán tolik ponižuje? Jedna z nejpřednějších příčin jest ta, že chce svým nejhlubším ponížením rozhněvaného Otce svého usmířiti a jeho spravedlivé tresty od nás odvrátiti. Neboť není vydatnějšího prostředku, jímž může kdo nepřítele svého usmířiti, jako když se před ním pokořuje a za odpuštění prosí. Tak to seznáváme při bohaprázdném králi Achabovi, o němž nám Písmo svaté takto vypravuje: Když mu prorok Eliáš zvěstoval, kterak Pán Bůh jej, manželku jeho i dítky jeho pro jeho těžké nepravosti tak krutě trestati bude, že nikdo z nich nebude pochován, nýbrž že mrtvá jejich těla psi a krkavci sežerou, pokořil se Achab před Hospodinem. Písmo svaté vypravuje o tom: „Když tedy uslyšel Achab řeči tyto, roztrhl roucho své a přikryl žíní tělo své a postil se a spal v pytli a chodil, sklopiv hlavu. I stala se řeč Hospodinova k Eliáši Thesbitskému, řkoucí: Viděl-lis, jak se ponížil Achab přede mnou? Protož, poněvadž se ponížil pro mne, neuvedu toho zlého za dnů jeho, ale za dnů syna jeho uvedu to zlé na dům jeho". (III. Král. 21).

Jestliže tedy bohaprázdný král Achab, o němž Písmo svaté dí, že „nebylo podobného Achabovi, aby činil zlé před obličejem Hospodinovým", svým pokořením a ponížením Boha všemohoucího tak dalece usmířil, že Bůh trest, jímž mu hrozil, na něho neseslal, co vše musí teprve u Boha zmoci nepochopitelné pokoření Ježíše Krista na oltáři! Tam pokořuje se zajisté Kristus Pán neskonale více, než se ponížil Achab; a to k vůli hříšníkům,

kteří svou pýchou a zlobou trestní soudy přespravedlivého Boha na sebe přivolali! Na oltáři skládá Kristus Pán roucha slávy se sebe a skrývá se v podobu svaté Hostie. Tam netoliko stojí s hlavou skloněnou, ale leží na oltáři jako svázaný Beránek obětní a volá z hloubi Srdce svého k Bohu, Otci svému, za odpuštění hříchů a odvrácení zasloužených trestů od ubohých hříšníků. Což neměl by Bůh andělům svým říci, jako řekl Eliáši Thesbitskému: „Zdali jste viděli, jak se syn můj přede mnou pokořil?" Ó, ano, odpovídají k tomu zajisté andělé; my to vidíme a žasneme nad neskonalým ponížením svého Pána i Boha! A Bůh zajisté dí: „Poněvadž se tedy můj božský Syn pro hříšníky tak mnoho ponížil a pokořil, nechci jim zlého učiniti, aniž jich trestati, jak by toho pro své těžké nepravosti zasluhovali."

Slyšíš, ó hříšníku! co Bůh mluví? Poznej z toho přece, odkud to přichází, že ti spravedlivý Bůh život tak dlouho prodlužuje a že tě již dávno dle míry nepravostí tvých nepotrestal! Věz, že to pochází v prvé řadě odtud, že jsi tak často Mši svaté obcoval a tak i odprošení Ježíše Krista účastným se stal. Pán Ježíš se tebe na oltáři ujal, sebe na místě tebe před Bohem Otcem pokořil a tak zasloužený trest od tebe odvrátil! Budiž tedy svému věrnému Přímluvčímu vděčen a rci Jemu z plna srdce:

Modlitba. Čest a chvála budiž Tobě, ó nejsladší Ježíši! za Tvou neskonalou lásku, s kterou ráčíš ve všech Mších svatých s nebe sestupovati, chléb v přesvaté Tělo své, a víno v předrahou Krev svou proměňovati; sebe v těchto nepatrných způsobách skrývati, takovou nevystihlou pokoru hněv svého

spravedlivého Otce usmiřovati a tresty, kterých jsme hříchy svými zasloužili, od nás odvraceti. Děkujeme Ti z plna srdce za tuto neocenitelnou pokoru. Chválíme i velebíme Tebe; žehnáme Tobě; oslavujeme Tebe ze všech sil svých; a prosíme celé dvorstvo nebeské, aby zároveň s námi Tebe velebilo a tak doplňovalo, čeho se naší vlastní vděčnosti nedostává. Prosíme Tě také pokorně, abys otevříti ráčil oči myslí našich, abychom milostiplná tajemství, jež každodenně ve všech Mších svatých obnovuješ, jasně poznávali a důstojně uctívali i k rozmnožení svého blaha jich užívali. Amen.

VI. Kristus Pán obnovuje při Mši svaté svůj život.

Ze všech věcí, jež oči i uši pozemšťanů obveselují, nepatří divadla, v kterých se minulé události živě představují, mezi nejnepatrnější. Neboť na divadlech mívají lidé marniví a všeteční tolik zalíbení, že na to mnoho peněz vynakládají, aby se při nich ve dne i v noci baviti mohli. Kdybychom velikých tajemství Mše svaté více dbali a je sobě živě představovati chtěli, jak Ježíš Kristus rouchy radostnými přioděn, při Mši svaté jako na jeviště vystupuje, aby všechna tajemství svého podivuhodného života tam obnovil a živě nám před oči postavil, zajisté, že bychom při prvním úderu na zvon do kostela chvátali a tam s největší žádostivostí tomuto přemilému divadlu obcovali. A tak činili by-

chom zajisté v prvé řadě za tou příčinou, kterou uvádí učený Sanchez, když píše, „že se nám v tomto přesvatém divadle zásluhy Vykupitele našeho darují i přivlastňují".[1] Takto však jest velice k podivení i politování, že lidé, ač na divadla nemálo platiti musí, přece raději na ně chodí než na Mši svatou, při které nic neplatí; a že také při nich i vzácným časem mrhají, jehož by při Mši svaté velmi prospěšně mohli užíti; neboť budeme-li při Mši svaté nábožnými diváky, budeme vždy také přebohaté odplaty účastni.

Snad na to odpovíš: „Není divu, že všeteční lidé raději do divadla než na Mši svatou spěchají, poněvadž v divadle mnohé veselé hry se konají, kdežto při Mši svaté nic se neukazuje, co by zrak i sluch obveseliti mohlo." Na to pravím: Jest to zajisté veliká zaslepenost marnivých lidí, kteří nemají jiných očí, leč které pod čely jich vyhlížejí, ale na duchu zcela oslepli jsou. Nebo kdyby očima svaté víry viděli, zajisté by mezi přesvatým divadlem Mše svaté mnoho srdečných radostí pociťovali, poněvadž *Mše svatá jest krátkým souhrnem a obnovením celého tajuplného života Ježíše Krista!* Mše svatá, pravím, není pouhým vymyšleným představováním událostí po způsobu divadel, ale jest skutečným a pravdivým opakováním toho, co Kristus Pán na světě vykonal i vytrpěl.

Při Mši svaté máme totiž totéž Děťátko před sebou, jež pastýři v plénky zavinuté byli nalezli v chlévě v Betlemě; a ještě v chatrnějších plénkách, totiž v podobě svaté Hostie. Na oltáři vidíme ležeti totéž Děťátko, jež přeblahoslavená Matka jeho svatým třem Králům představila, aby se mu klaněli,

a jež i Simeonovi do náručí vložila: abychom se jemu i my s nábožností klaněli a je jako v náručí svaté lásky vroucně objímali. Mezi Mší svatou slýcháme také kázání svatého evangelia. A ač děje se jen ústy kněze, přece nemáme z něho o nic menší užitek, než kdyby nám kázal sám Kristus Pán, jen když slovo Boží s upřímnou vírou přijímáme. Při Mši svaté činí Pán Ježíš dále mnohem větší zázrak, než jaký vykonal jednou při svatbě v Káni galilejské. Neboť tam proměnil jen vodu ve víno; při Mši svaté však proměňuje víno ve svou přesvatou Krev! Při Mši svaté obnovuje také svou poslední večeři a posvěcuje chléb i víno, jakož byl tehdy učinil. Mezi Mší svatou bývá Pán Ježíš opětně utracen, ne sice rukama bohaprázdných katanů, ale způsobem duchovním skrze ruce posvěceného kněze, jenž ho Otci nebeskému v oběť přináší. O tom píše zbožný kněz Sanchez tato památná slova: „Kdokoli chce z oběti Páně prospěch míti, ten může při Mši svaté právě tak odpuštění svých hříchů a milostí nebeských nabýti, jako kdyby byl osobně při všech tajemstvích utrpení Páně přítomen býval.“[2] Z toho lze seznati, jak blahodárna jest Mše svatá a jak mnohých milostí a zásluh při ní každý člověk získati může!

Poslyšme také, jakým způsobem zbožný Diviš Kartusián vykládá, že se tajemství života Ježíše Krista při Mši svaté obnovují; praví: „Celý život Pána našeho Ježíše Krista na tomto světě nebyl ničím jiným, leč jedinou slavnou Mší svatou, při které byl on sám oltářem, chrámem, knězem i obětí!“[3]

Kněžskými rouchy přioděl se Kristus Pán v nejsvětější sakristii, totiž v lůně přesvaté Matky své,

v němž přijal člověčenství naše a oděl se rouchem života smrtelného.

Z této sakristie vystoupil v přesvaté noci narození svého a začal tak *introit* čili úvod ke Mši svaté, an na svět vstoupil.

Když leže v jeslích plakal, zapěl *Kyrie eleison*, čili: Pane smiluj se nad námi!

Gloria in excelsis Deo, to jest: Sláva na výsostech Bohu, zpívali andělé, když se pastýřům ukázali, je k uctívání i chvále Boží povzbuzovali a ke chlévu do Betlema doprovázeli.

Kollekty čili spojené modlitby lidu konal Kristus Pán, když celé noci trávil na modlitbách a milosrdenství Božího se pro nás dovolával.

Epištolu četl Pán Ježíš, když vykládal zákon Mojžíšův i řeči proroků a poukazoval, kterak na něm samém proroctví se vyplňují.

Evangelium zpíval Spasitel, když v zemi židovské chodil z místa na místo a své svaté evangelium hlásal.

Offertorium čili obětování konal Syn Boží, když se denně svému nebeskému Otci za spásu lidí nabízel a všechno za ně podstoupiti i vytrpěti sliboval.

Prefaci čili předzpěv zanotoval Vykupitel, když na místě nás bez ustání Boha velebil a jemu za dobrodiní, nám prokázána, díky činil.

Sanktus čili „Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů, hosanna na výsostech!“ zpíval lid židovský o Květnou neděli, kdy Kristus Pán, sedě na oslátku, slavně do Jerusalema vjížděl.

Konsekraci čili posvěcení vykonal Pán Ježíš, když při poslední večeři proměnil chléb ve své přesvaté Tělo a víno ve svou předrahou Krev.

Pozdvihování Těla a Krve Páně se stalo, když Pána Ježíše, na kříži přibitého, katané vyzdvihli a celému světu jako na odiv představili.

Pater noster čili Otčenáš modlil se Kristus Pán sám, když sedm posledních slov svých s kříže promluvil.

Rozlomení svaté Hostie se stalo, když nejsvětější Duše Pána Ježíše od jeho požehnaného těla při smrti se odloučila.

Agnus Dei, čili: „Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa" proslovil vojenský setník se svými zbrojnoši, když po skonání Páně zvolal: „V pravdě! Syn Boží jest tento!"

Svaté přijímání se stalo, když mrtvé Tělo Páně pomazavše, do hrobu uložili.

Požehnání ku konci dal Pán Ježíš, když s hory Olivetské k nebesům vystupuje, naposled učedníkům svým rukama pozdviženýma žehnal.

Hle! Totoť jest ta slavná i dlouhá Mše svatá, kterou Kristus Pán na zemi sloužil. On také nařídil, aby apoštolé a jejich nástupci Mši svatou, ač mnohem kratší, sloužili denně až do skonání časů. O tom se vyjadřuje zbožný kazatel Fornerus takto: „Mše svatá jest krátkým obsahem života Ježíše Krista, v kterém se nám v půl hodině představuje, co on za tři a třicet roků pozemského života svého vykonal."[4] Nebo podobně jako důchodní ve své knize účetní dopodrobna zapisuje, mnoho-li přijal i vydal, ku konci knihy pak všechny ty jednotlivé položky sčítá a v účet uzavírá, tak bývají veškerá tajemství života i utrpení Páně při Mši svaté shrnuta a v krátkém přehledu nám před oči postavena. Jsme tudíž právě tak šťastni, ne-li ještě šťastnější, jako ti, kteří s Pánem Ježíšem na zemi kráčeli. Ne-

boť oni slyšeli a viděli jen jednu, ač velice dlouhou Mši svatou, kdežto my můžeme denně mnoho Mší svatých slyšeti i viděti a tak při namahání nepatrném ovoce celého života Pána Ježíše získati. - Abych ti však, milý čtenáři, ještě jasněji na oči postavil, kterak Kristus Pán veškerá tajemství svého života mezi Mší svatou obnovuje, povím ti o tom podivuhodný příběh.

Tomáš z Cantimpré, bývalý žák proslaveného učence Alberta Velikého v Kolíně a spolužák svatého Tomáše Akvinského, posléze světící biskup v Cambrai v severní Francii, muž nad jiné znamenitý i učený, píše takto: „Léta Páně 1254 stalo se v Douai, že jistý kněz, udíleje v čase velikonočním svaté přijímání v kostele svatého Amata, spatřil jednu svatou Hostii v prachu na zemi ležeti. I polekal se pohledem tím velice, nevěda, jak se to bylo přihodilo; a padnuv na kolena, chtěl tu svatou Hostii uctivě zvednouti. Tu však s úžasem zpozoroval, jak se ona sama od sebe ze země pozvedla a ve vzduchu vznášela. Poněvadž neměl jiného korporalu po ruce, leč ono, na kterém ciboř stála: vzal ručníček, zvaný purifikatorium, jímž kalich bývá vysušován, podržel týž pod svatou Hostií a pak ji položil na něj. Potom ji odnesl s radostí na oltář, poklekl pokorně před ní a prosil Pána Ježíše za odpuštění toho zneuctění, jehož se mu bylo tak dostalo. Když při tom na nejsvětější Svátost nábožně pohlížel, zpozoroval s velikým podivením, že podoba svaté Hostie zmizela a v podobu milostného Děťátka se proměnila. Tím byl kněz velmi dojat, že počal plakati a vzlykati a to tak hlasitě, že všichni kanovníci toho kostela z kůru pospíchali,

aby knězi onomu na pomoc přišli. Tu spatřili i on i všichni podobu Dítka podivuhodné krásy; a byli pohledem tím tolik pohnuti, že se pro samou radost a rozkoš ani upokojiti nemohli. Potom přikvapil i veškeren lid v kostele přítomný, aby spatřil onen veliký zázrak a o skutečné přítomnosti Pána Ježíše na vlastní oči se přesvědčil. Aj hle! nový, divoucí div! Ačkoliv kněží sboroví viděli rozmilé Jezulátko, lidé světští nemohli ho spatřiti; zato však zřeli na místě něho Pána Ježíše v mužné podobě, obklíčeného velebností božskou. Jakým leknutím i úžasem byli jati, nemohli ani vypověděti, ani kdy po celý život zapomenouti. Z uctivosti brzo oči své k zemi skláněli, brzo zase je pozvedali, aby Pána Ježíše viděli. Toto vznešené zjevení trvalo po celou hodinu. Kdo nám asi vypoví, mnoho-li vroucích povzdechů za dobu tu diváci k Pánu Ježíši vyslali a mnoho-li sladkosti tehdy v srdcích svých okusili? - Když se bylo nesmírně mnoho lidí sběhlo, a Pán Ježíš byl po hodině svou líbeznou podobu očím jejich opět zakryl, uzavřel kněz přesvatou Hostii do svatostánku a lid počal zprávu o tomto velikém zázraku daleko široko roznášeti. Když se o tom byl také jmenovaný světící biskup Tomáš dověděl, odcestoval z Cambrai do Douai, aby věc vyšetřil: a přišed k děkanovi sborového kostela svatého Amata, tázal se ho, co pravdy na tom, že prý se Kristus Pán ve chrámu, jeho správě svěřeném, zjevil. Děkan odpověděl: „Není na pravdě toliko to, že Pána Ježíše ve svaté Hostii přemnozí spatřili; ale mnozí ho spatřují v lidské jeho podobě skutečně posud.“ „I povstala ve mně veliká žádost,“ píše dále světící biskup, „abych i já Krista

Pána v lidské jeho podobě uzřel; a proto jsem prosil děkana, aby také mně tuto nejsvětější Hostii ukázal. I odešel tedy se mnou do kostela a s námi vstoupil také veliký zástup lidí v očekávání, že Pána Ježíše ještě jednou spatří. Děkan otevřel svatostánek ne bez bázně, vyňal nejsvětější Svátost z něho a udělil s ní požehnání shromážděnému lidu. Aj zázrak! Lid se ozval hlasitým štkáním a volal: „Ó Ježíši! Ó Ježíši!" I tázal jsem se, co by ten křik a pláč znamenati měl? A oni mi odpověděli: „Vidíme milého Spasitele svého." Ale já nemohl jsem nic jiného rozeznati, leč jedině podobu svaté Hostie. Proto jsem se velice zkormoutil a se domníval, že snad pro své hříchy nejsem hoden, abych mohl Spasitele spatřiti. Proto prozpytoval jsem zevrubně svědomí své. Když jsem však nemohl nic značnějšího v něm vyhledati, prosil jsem Pána Ježíše se slzami v očích za tu milost, abych i já ho mohl spatřiti. Když jsem se takto vroucně pomodlil, byla prosba má vyslyšena. Spatřil jsem opravdu Pána Ježíše, ale nikoli v podobě dítka, jak ho mnozí z lidu viděli, nýbrž v podobě dokonalého muže. Spatřil jsem Krista Pána zcela jasně. Nos jeho byl lepě utvářený; obočí krásně prohnuté; oči nadmíru jasné a příjemné; vlasy splývaly mu s hlavy až na ramena; vous měl dosti dlouhý a pod bradou poněkud zakroucený. Čelo jeho bylo hladké i široké; tváře poněkud hubené a bledé, hrdlo přiměřeně dlouhé a hlava poněkud nakloněná. V této krásné podobě díval jsem se na Spasitele dobrou chvíli a pohnul se pohledem tím tolik, že se srdce mé láskou i rozkoší rozplývalo. Když jsem se takto po nějakou chvíli tím-

to milostivým pohledem pokochal, změnila se lahodná podoba toho tolik krásného obličeje Páně a já ho spatřil v podobě, kterou měl při svém přehořkém utrpení. Viděl jsem ho trním korunovaného a zbroceného přemnohou krví, jež mu s čela přes obličej tekla. Tímto tklivým pohledem pohnulo se srdce mé takovou útrpností, že mi vyhrkly horké slzy a já jsem bolestiplné utrpení Páně přehořce oplakával. Ba, zdálo se mi, jako by ostnaté trní koruny Páně do mé hlavy se zabodalo, poněvadž jsem bolestných bodnutí v čele i v celé hlavě pociťoval. Hojně shromážděný lid propukl zatím ve zmatený křik, a každý dával způsobem zvláštním city své najevo, poněvadž každý Spasitele v jiné podobě spatřoval i poznával. Někteří totiž viděli Pána Ježíše v podobě přemilého Děťátka; jiní v tomtéž okamžiku v podobě krásného Pacholíka; jiní v podobě dospělého Mládence; jiní v podobě ušlechtilého Muže; a jiní v podobě velikého Trpitele. Jakých hnutí každý v srdci svém okoušel; jaké vroucí vzdechy k Spasiteli svému vysílal; kterak vnitřní hnutí své i zevnitř hlasem i pohyby svými najevo dával; jak mnoho sladkých anebo hořkých slz prolil, nechť každý domyslí se sám, poněvadž mně nelze to vše popsati."[5] A div tento potrval po více dnů a opakoval se po každé, když svatá Hostie veřejné úctě vystavena byla. I zavdaly zázračné zjevy ty příčinu k tomu, že založeno bylo při kostele svatého Amata v Douai zvláštní bratrstvo k uctívání nejsvětější Svátosti oltářní, jež vbrzku velice se rozšířilo, mezi své členy osobnosti i z nejvyšších kruhů čítalo a od více papežů přemnohými odpustky obdařeno bylo. Toto bratr-

stvo koná posud výroční památku onoho zjevení a to vždy ve středu po velikonocích s velikou slávou.[6]

A podobně, jako se Pán Ježíš tehdy způsobem zázračným a nám nepochopitelným ukazoval, tak činí až posud ve všech Mších svatých, an v nich svůj celý život i své celé utrpení obnovuje a veškeré události svého pozemského života Otci nebeskému i Duchu Svatému, své přemilé Matce i všem kůrům andělů a zástupům svatých tak jasně představuje, jako by se všecko jednotlivě opět před nimi ve skutečnosti dálo!

Kristus Pán představuje tedy všem těm, kteří při Mši svaté přítomni jsou, události ze života svého pozemského: jak totiž v jeslích ležel, jak obřezán a v chrámě obětován byl; jak do Egypta utíkal a tam ve vyhnanství žil; jak se postil; jak kázal a s místa na místo přecházel. Ukazuje jim také, jak byl pronásledován, prodán, zrazen, obžalován, bičován, korunován, ukřižován, usmrcen i pohřben; ale jak zase z mrtvých vstal, na nebesa vystoupil. Tímto živým představováním a pravým obnovováním svého svatého života i utrpení nepůsobí Pán Ježíš svému nebeskému Otci i Duchu Svatému, jakož i všemu dvorstvu nebeskému radosti o nic menší, než jakou jim působil skrze tato tajemství po celý život svůj pozemský; ano zajisté činí jim radosti daleko větší, než jakých mohou pozemšťanům poskytovati divadla druhu jakéhokoli! A proto také nabývají nebesa z každé Mše svaté nevyrovnatelně větší radosti i slasti, než jich mohou nabýti z jakéhokoli jiného předmětu nebo dobrého skutku na tomto světě.

Tuto radost působí nebešťanům netoliko živé

představování obnoveného života i utrpení Pána Ježíše, ale i modlitby a přímluvy, které člověčenství Ježíše Krista mezi Mší svatou k Bohu vysílá. Neboť ve všech Mších svatých uctívá, velebí, miluje i oslavuje Pán Ježíš nejsvětější Trojici Boží; děkuje jí a slouží jí ze vší síly božství svého, z celé moci člověčenství svého, z celé hloubi božského Srdce svého. A vše to činí způsobem tolik vznešeným a nám nepochopitelným, že jeho modlitba chvály, díků a lásky nevystihle převyšuje veškerou chválu i lásku andělů, jakož i veškeré pocty a služby svatých, které oni nejsvětější Trojici za dobu pozemského života svého prokázali. Z toho můžeš poznati, jak výbornou bohoslužbou Mše svatá jest; a čeho všeho u Boha vymoci si můžeš, když ji nábožně sloužiti nebo slýchati budeš! O ostatních službách, jež Kristus Pán svému nebeskému Otci mezi Mší svatou koná, nalezneš níže výklady další a ještě zevrubnější.

Ku konci této kapitoly ještě uvažuj, jak prospěšnou nám Mše svatá jest; a jak mnohých i velkých zásluh sobě skrze ni dobýti můžeme! Kristus Pán, náš převěrný Vykupitel, pracoval po tři a třicet roků na tomto světě a nashromáždil tak přebohatý poklad zásluh, jehož nepotřeboval pro sebe, ale uložil pro nás, ubohé dítky své. Avšak dosud nepřestává se přičiňovati, nýbrž pokračuje v pracích svých, jak sám o sobě svědčí: „Otec můj až posavád dělá, i jáť dělám.“ (Jan 5, 17). Ale nepůsobí nadále, aby ještě více zasloužil, nýbrž jen aby nás způsobilými učinil k tomu, abychom jeho zásluhy si přivlastniti mohli. Proto obnovuje ve všech Mších svatých svůj přesvatý život a opakuje

v jedné každé z nich, co vykonal za tři a třicet roků pozemského života svého. A to vše staví svému nebeskému Otci na oči, aby ho s námi usmířil. Tak obveseluje Otce svého a odnímá mu nelibost, kterou pojal proti nám pro naše hříchy. Toto všecko obětuje svému nebeskému Otci, aby zaplatil dluh náš u něho; a jestliže nábožně Mši svaté obcujeme, udílí nám ze svých zásluh dle naší schopnosti, abychom tak skrze ně zasloužené tresty si odkáli.

Nuže, děkujmež svému nejvěrnějšímu Příteli, Kristu Ježíši, jenž pro nás tolik pracoval a tak bohatý poklad zásluh nashromáždil! Uznávejmež jeho láskyplné smýšlení vůči nám, když nám z tohoto předrahého pokladu zásluh svých denně darem nabízí! Neopomíjejmež dle možnosti denně Mši svaté pobožně přítomni býti a tak s nepatrným namáháním veliký podíl z tohoto pokladu si přivlastňovati! Kdyby ses mohl ve věcech časných tak snadno obohatiti, jako můžeš při Mši svaté duši svou snadno bohatou učiniti, zdaliž bys litoval namáhání a ztráty času? Kterak tedy můžeš v příčině Mše svaté tak nadmíru váhavě si počínati a neskonalého pokladu, v ní uloženého, si nevšímati, když se o to jedná, abys vyzískal poklady, jež pro celou věčnost platnost mají?

VII. Kristus Pán obnovuje při Mši svaté svou modlitbu.

Miláček Páně, svatý apoštol Jan, píše tato památná slova: „Přímluvce máme u Otce, Ježíše Krista,

spravedlivého. A On jest obětí smírnou za hříchy naše." (I. Jan. 2, 1. 2). Zdaliž to není utěšené ujištění našeho spasení, když Písmo svaté takto výslovně dí, že sám Syn Boží a přísedící při soudu Božím, ba sám pravý Soudce živých i mrtvých, jest naším Přímluvčím, Zástupcem i Orodovníkem?

I naskytují se nám otázky: *kdy* a *kde* Kristus Pán tento úřad svůj koná? Církev katolická věří i učí, že Pán Ježíš za nás oroduje a nebeskému Otci svému nás doporoučí netoliko v nebi, ale i na zemi, a to při Mši svaté. O tom svědčí učený Suarez těmito slovy: „Kolikrát Mše svatá bývá obětována, tolikrát prosí Ježíš Kristus za toho, kdo ji obětuje, i za ty, za které on ji obětuje."[1] Kristus Pán dle toho prosí při Mši svaté za kněze, jenž ji slouží, jakož i za ty, kteříž ji s ním obětují, jakož i za všechny, za které kněz i shromáždění věřící Mši svatou zejména obětovati chtějí.

Jakým způsobem Pán Ježíš při Mši svaté Otce svého prosí a za nás se přimlouvá, to doličuje svatý Vavřinec Justiniani slovy těmito: „Když bývá Kristus Ježíš při Mši svaté na oltáři duchovně usmrcován, volává k svému nebeskému Otci a ukazuje mu rány na přesvatém Těle svém, aby svými horlivými modlitbami lidi od trestů na věčnosti ochránil."[2] To jsou zajisté krásná slova, jež nám naznačují, jak věrně se Kristus Pán za nás přimlouvá a jak horlivě se záležitostí našich ujímá! Na světě ujímal se spasení našeho tolik horlivě, že ztrávil mnoho dlouhých nocí beze spánku, v nepřetržitém modlení i bdění za nás. O tom svědčí výslovně svatý Lukáš, an píše: „Vyšel na horu k modlení a přes noc trval na modlitbě Boží."[3]

A že se tak nestalo pouze jednou, nýbrž častěji, dokládá tentýž svatý evangelista slovy: „I býval ve dne v chrámě, uče; ale v noci vycházeje, přebýval na hoře, kteráž slove Olivetská.“[4] A o něco níže ještě dí: „A vyšed podle obyčeje, šel na horu Olivetskou.“[5] Ze slov těchto patrně vysvítá, že Pán Ježíš obyčejně v noci na horu Olivetskou odešel a tam pod širým nebem na modlitbách trval. A jako modle se na svět tento vkročil, v celém svém životě nic bez modlitby nepodnikal a při poslední večeři rozloučení své s apoštoly jakožto nejvyšší Kněz modlitbou zakončil, tak modlil se i na kříži; a žehnaje učedníkům svým, za modlitby vystoupil na nebesa. Tážeš-li se, *zač* prosil a *za koho* se modlil? Odpovídá ti svatý Ambrož takto: „Pán Ježíš nemodlil se za tou příčinou, aby sám něco obdržel: ale aby něco pro mne vyprosil.“[6] Tedy nikoliv pro sebe, nýbrž pro mne, pro tebe a pro všechny lidi probděl převěrný Spasitel mnoho nocí na modlitbách, aby nás přímluvami svými u svého Otce nebeského od věčného zahynutí ochránil. Kristus Pán napřed věděl, jak mnoho milionů lidí, za které přehořkou smrt podstoupí, přece zahyne, a sice pro zvůli svou, a záhuba těchto duší vyloudila z předobrotivých očí jeho mnoho tisíc slz a z přemilosrdného Srdce jeho mnoho tisíc vzdechů!

A všecky tyto horlivé modlitby, jež náš převěrný Spasitel na této zemi pro oslavu svého nebeského Otce a pro spásu naši vykonal, obnovuje i opakuje v každé Mši svaté; a staví je jako v krátkém přehledu Bohu Otci právě tak jasně na oči, jako by je všechny ještě jednou říkal. Rovněž tak ukazuje mu veškeré své vřelé slzy, jež pro spásu hříšníků

prolil; vypočítává mu veškeré srdečné vzdechy, jež z prsou jeho vyšly; a předkládá mu, mnoho-li nocí v bdění a na modlitbách ztrávil, aby ušetření hříšníků vyprosil. Toto všecko obětuje sice za spásu světa celého, ale v prvé řadě za blaho každého z těch lidí, kteří Mši svaté nábožně přítomni jsou. - A nyní rozvaž, jak svatá, jak nábožná a jak mocná musí býti modlitba ta, kterou Ježíš Kristus, nejsvětější z nejvýš svatých, sám Syn Boží, osobně, z celé síly svého božského člověčenství Bohu Otci přednáší! - Ó Bože! jak působivá a svatá musí tato modlitba býti, jak spasitelná pro ty, za které se koná! Jak příjemna musí tato modlitba býti nebeskému Otci! Jak milá celé nejsvětější Trojici!

Věz dále, že Kristus Ježíš za všechny přítomné na oltáři netoliko se modlí, ale také, aby modlitba jeho vydatněji působila, za spásu jejich nebeskému Otci svému se obětuje! Jak mocné a blahodárné musí toto obětování býti! Kdo to s dostatek pochopí? - Poslyš, co v příčině té psáno ve zjevení svaté Gertrudy: „Při pozdvihování svaté Hostie viděla, kterak Ježíš Kristus své nejsladší Srdce v podobě zlatého kalicha svýma vlastníma rukama pozvedl, Otci svému představil a sama sebe Jemu způsobem tolik nevypravitelným za Církev svou obětoval, že žádný tvor toho pochopiti nemůže.“[7]

Uvažuj tedy, jak vznešeným tajemstvím tato božská oběť Mše svaté jest! V ní obětuje se Kristus Pán způsobem tak vznešeným, že toho nikdo dokonale postihnouti nemůže! To vyslovil i osvědčil sám Kristus Pán, když o tomto svém obětování svaté Mechtildě, sestře svaté Gertrudy, takto se vyslovil: „Toliko já sám vím a poznávám doko-

nale, jak se denně na oltáři Bohu, Otci svému, za blaho věřících obětuji; čehož ani Cherubíni, ani Serafíni, ani jakékoli mocnosti nebeské dokonale postihnouti nemohou."[8] Jak milostiplná je tedy pro nás oběť Mše svaté! Jak přemnohých spasitelných darů býváme při ní účastni!

Vedle toho všeho třeba dobře si povšimnouti, že se Pán Ježíš při Mši svaté neobětuje ve své velebnosti, v které nyní v nebesích trůní, ale v takovém pokoření a ponížení, jemuž podobného není k nalezení. Neboť na oltáři přítomen je netoliko v podobě svaté Hostie, ale i v nejmenší částečce této svaté podoby čili způsoby. Když se tedy Pán a Spasitel náš v tak nepatrné částečce způsoby chleba skrývá, jak lze pak vpravdě na něho obrátiti, co o něm král David předpovídá, když pěje: „Já pak červ jsem, a ne člověk: pohanění lidí a povrhel obce!" Nebo jak snadno se stává, že tak maličká částečka svaté Hostie nebývá pozorována a tedy také ne dle slušnosti uctívána!

V této tak malinké podobě, v tomto svém nejhlubším ponížení, volá Kristus Pán s oltáře k Bohu, k nebesům vzhůru, hlasem tolik mocným, že týž mraky rozděluje i nebe proniká, aby k milosrdenství Božímu se dostal. O králi města Ninive se dočítáme, že když z kázání proroka Jonáše zvěděl, kterak má město po čtyřiceti dnech ve zkázu upadnouti, povstal s trůnu, své královské roucho odložil, rouchem kajícím se přioděl, do popela se posadil a všemu lidu svému nařídil, aby se vší silou k Bohu za slitování volali.[9] I dosáhl touto svou pokorou i kajícností tolik, že Bůh toho mravně zpustlého města pro jeho pokání ušetřil. Jestliže

tento pohanský král pro své ponížení městu svému milost zjednal, čeho všeho dosáhne asi u nejdobrotivějšího Boha sám Kristus Pán, jenž se při Mši svaté mnohem více ponižuje! Vždyť odloživ velebnost svou, stojí před božským trůnem svého nebeského Otce, skrývaje se v nepatrné podobě svaté Hostie a volá plnou silou k Bohu všemohoucímu za slitování pro lid, takřka říkaje:

„Ó milý Otče můj nebeský! Pohleď na toto mé nejkrajnější pokoření a nejhlubší ponížení, ježto se před Tebou tolik skláním, že se spíše červu, nežli člověku podobati zdám! Tak činím pro ubohé hříšníky i hříšnice, abys jim odpustiti a jich ušetřiti ráčil. Ve své domýšlivosti povstali proti Tobě; já však se pokořuji před Tebou! Oni Tě hříchy svými rozhněvali: ale já chci Tě svým nejhlubším pokořením usmířiti! Oni Tvou spravedlivou pomstu vyvolali proti sobě; já však chci ji svými horlivými modlitbami odvrátiti od nich! Proto ušetři jich pro mne, ó nejmilejší Otče! a netrestej jich dle nepravostí jejich! Nevydávej jich odpornému ďáblu a nedopusť, aby na věky zahynuli! Neboť moji jsou: já draze vykoupil jsem je sobě Krví svou! Zejména prosím Tebe, ó nejmilejší Otče, za hříšníky i hříšnice zde přítomné, za které nyní při této Mši svaté ještě jednou život svůj kladu a svou drahou Krev způsobem duchovním prolévám, abys jich mocí svaté Krve a mé přehořké smrti od věčné smrti uchrániti ráčil."

Ó Pane Ježíši Kriste! až kam Tě zavádí láska k Tvým věřícím, že se jich tak věrně ujímáš, tolik za ně na oltáři činíš a tak horlivě za ně se přimlouváš! Této Tvé neskonalé lásky a věrnosti nebu-

deme moci nikdy s dostatek oceniti, tím méně oplatiti způsobem jiným, leč když budeme pilně a nábožně této Tvé přesvaté oběti Mše svaté obcovati! Kdož by také neměl rád Mši svaté obcovati, když ví, že při ní Kristus Ježíš sám za blaho jeho prosí; ba, nejen prosí, ale i své utrpení obnovuje a sebe sama způsobem nevystihlým v oběť přináší, jen aby přímluva jeho mocnější byla! Kdož by neměl na takovouto přímluvu spoléhati? Kdož by neměl si takového Přímluvčího u Boha žádati? - Ó, jak snadno můžeš ho míti! Ba máš ho již skutečně, když Mši svaté s náležitou nábožností obcuješ! - Není pochyby o tom, že Pán Ježíš, vise na kříži, ony věřící, kteříž pod křížem jeho stáli, svému nebeskému Otci obzvláště doporoučel a jim ovoce svého hrozného utrpení zcela zvláštně přivlastnil. A proto nemůže také býti pochybnosti ani o tom, že Kristus Pán činí totéž i při Mši svaté; že tedy zejména všem přítomným ovoce svého přehořkého utrpení přivlastňuje, kteříž ho za přímluvy u Boha Otce mocně vzývají a vroucně prosí, aby se za ně obětovati ráčil. Pak přimlouvá se za ně zajisté právě tak mocně, jako se modlil na kříži za své nepřátele. Co vše asi zmůže modlitba a přímluva taková! Kterak by mohla zůstati bez blahodárných účinků pro nás! - Ó, jak pevně zakotví se skrze Mši svatou naděje naše na budoucí spasení, budeme-li o tom přesvědčeni, že jednorozený Syn Boží ráčí se v ní za nás denně u svého Otce nebeského přimlouvati a ohroženého spasení našeho při ní tak vřele se ujímati!

Zdaž by ses nezaradoval, kdyby tak nejblahoslavenější Panna Maria s nebe sestoupila, tobě se

zjevila a na potěšení ti řekla: „Milé dítě! neboj se; neboť já ti připovídám, že nebezpečné dílo spasení tvého na sebe vezmu a Syna svého v příčině té vroucně prositi budu: ba prositi ho dříve nepřestanu, dokud mi neslíbí, že tě spaseným učiní?“ Zdaž bys nezaplesal při slovech takových a z hloubi srdce svého nezvolal: „Ó, nyní jsem srdečně potěšen; neboť nemám více starostí o spasení své! Vždyť se mi Matka Boží zjevila a opravdově mi připověděla, že nepřestane za mne u Pána Ježíše orodovati, pokud mi spasení nevyprosí?“

Jestliže tak velikou naději skládáme na mocnou přímluvu přesvaté Matky Boží, proč nespoléháme právě tak, ba mnohem více, na všemohoucí přímluvu oslavy nejhodnějšího Syna Božího? A ten nám netoliko slibuje, že se spasení našeho ujme a Otce svého nebeského za dosažení ho prositi bude, nýbrž on také vpravdě ve všech Mších svatých, jimž skutečně přítomni jsme, za nás prosí; ba přísné spravedlnosti Boží takřka násilí činí, aby nás dle provinění našeho netrestala, nýbrž potřebných milostí ku spasení nám poskytovala. A neprosí sám; s ním zároveň prosí, ba volají jeho slzy s tolika prosbami, kolik jich prolil! S ním volají i jeho svaté rány tolika hlasy, kolik jich na jeho přesvatém těle bylo! S ním prosí i jeho přesvatá Krev tolika slovy, kolik krůpějí jí z jeho bolestných ran vyteklo! S ním volá také božské Srdce jeho tolika pohyby, kolik povzdechů z něho vyšlo! Toto volání přesvaté Krve, jeho ran, slz i vzdechů je všemohoucí. Ono proniká oblaky, rozdílí nebe a hýbá otcovským srdcem nebeského Otce. Čeho všeho nezmůže tato úpěnlivá modlitba Ježíše Kris-

ta? Kterých milostí nebude nám moci vyprositi? Kterých zlých věcí nebude moci od nás odvrátiti?

Když tedy nyní dobře víš, že Pán Ježíš při Mši svaté zcela obzvláštně za všechny přítomné Otce nebeského prosí, proč tedy jí s nábožností neobcuješ, aby ses modlitby jeho účastným stal? Tak často si stěžuješ a naříkáš, že nejsi s to, nábožně se modliti: proč tedy nechodíš na Mši svatou, aby se tam Kristus Pán za tebe a na místě tebe modlil a tvé nedostatečné modlitby doplnil? Vždyť přece tak laskavě tě tam k sobě zve, an dí: „Pojďtež ke mně všickni, kteříž pracujete a obtíženi jste: a já vás občerstvím." Proč tedy nejednáš dle tohoto pozvání Syna Božího, člověče nebohý? Proč nepospícháš k němu při Mši svaté? - Když se ti zle daří, běháš k lidem, aby sis jim postěžoval a jich prosil, aby se za tebe pomodlili. Spoléháš-li na modlitbu lidí, proč nespoléháš mnohem více na všemohoucí modlitbu Ježíše Krista? Vždyť přece žiješ v bídě nevýslovně veliké, neb vězíš ve stálém nebezpečí věčného zahynutí! O tom tázali se učedníci božského Mistra, když slyšeli, jak nesnadno jest, do nebe se dostati: „I kdož může spasen býti?" A on jim odpověděl: „U lidí jest to nemožné, ale ne u Boha." (Mar. 10, 26. 27.). Když tedy z úst samého Syna Božího slyšíš, že se nemůžeš z vlastní síly spasiti, ber tedy v tomto největším svém nebezpečí každodenně útočiště ke Mši svaté, aby se při ní Kristus Pán za tebe modlil a spasení na nebeském Otci svém ti vyprosil!

Snad řekneš: Ach, já ubohý člověk, nejsem toho hoden, aby za mne Kristus Pán prosil! Takto nesmýšlej; nýbrž buď ubezpečen, že budeš-li při Mši

svaté Krista Pána třebas vždy jen jediným vroucím povzdechem oslavovati, on zajisté pro ten již bude za tebe prositi; ba on musí tak učiniti! Neboť svatý apoštol jeho Pavel tvrdí: „Všeliký zajisté kněz, z lidí vzatý, pro lidi bývá ustanoven v těch věcech, kteréž jsou Boží, aby obětoval dary a oběti za hříchy" (Žid. 5, 1.). Poněvadž tedy Kristus Ježíš jest od Boha, Otce svého, za nejvyššího Kněze našeho ustanoven; a poněvadž právě při Mši svaté svůj úřad nejvyššího Kněze koná, musí také mocí úřadu svého za lid svůj prositi a nejsvětější oběť Mše svaté zaň obětovati. A on tak skutečně také činí netoliko za všechny dohromady, ale i za každého jednotlivce zvláště; podobně, jako sice za všechny dohromady, ale také za každého jednotlivce zvláště trpěl; a podobně, jako sice o všechny lidi vůbec péči má, ale také i o každého jednotlivce zvláště pečuje. Proto netřeba, abys o tom pochyboval, zdali Kristus Pán i za tebe prosí; ale naopak máš o tom pevně býti přesvědčen, že tak vpravdě při každé Mši svaté činí, které zbožně přítomen jsi.

Z toho všeho, co posud řečeno bylo, zajisté jsi se s dostatek poučil, kterak mocně i horlivě Pán Ježíš za nás na oltáři prosí; a jak spasitelná jest nám ubohým pozemšťanům tato jeho modlitba! Zbývá již jen to, abys modlitbu svou s modlitbou Ježíše Krista spojoval a jeho prosil, aby i on modlitbu svou s modlitbou tvou spojovati ráčil. Skrze toto spojení stane se modlitba tvá tolik mocnou, že jí žádná jiná modlitba ani zdaleka převýšiti nemůže. To vyjadřuje Fornerus, biskup Hebronský, následujícími slovy: „Modlitby, které ten, jenž Mši svaté nábožně jest přítomen, Bohu za sebe obě-

tuje a s nejsvětější obětí Mše svaté spojuje, jsou mocnější, nežli všechny modlitby ostatní, jaké by kdo třebas po celé hodiny s velikou horlivostí konal, ba, kdyby při nich třebas i u vytržení nebeském byl! Takové převysoké ceny nemají modlitby ty ovšem samy o sobě, nýbrž pro zásluhy z utrpení Pána Ježíše; kteréžto zásluhy moc svou převelikou ukazují právě při Mši svaté, v které milosti Boží a statky nebeské způsobem zázračným i nadbytečným nám přivlastňují."[10] Toto své tvrzení dokládá Fornerus ještě tímto důkazem: „Neboť jako hlava jest nejušlechtilejším údem těla, jenž všechny ostatní údy důstojností svou překonává, tak i překonává modlitba Ježíše Krista, jenž jest Hlavou Církve a při Mši svaté za nás se modlí, spojené modlitby všech křesťanů, kteříž jsou údy tajemného těla jeho."

Podobně jako peníz měděný, do roztaveného zlata vhozený, se pozlatí, tak bývá také naše chatrná modlitba, když ji při nekrvavé oběti Ježíše Krista s prosbami jeho spojujeme, skrze toto spojení s modlitbami jeho zušlechtěna a Bohu Otci jakožto příjemný dárek nabízena. Z toho následuje, že i modlitba, které při Mši svaté bez viny s náležitou pozorností nekonáš, přece mnohem vzácnější modlitbou jest, nežli kterákoli nábožná modlitba, kterou doma vykonáš. Proto jednají nemoudře a na svých zásluhách mnoho se poškozují ti kněží, kteří své kněžské hodinky a ti nekněží, kteří své obyčejné modlitby doma vykonávají, kdežto by je snadno mezi Mší svatou vykonati mohli. Kdyby totiž pobožnosti své mezi Mší svatou konali, zároveň s tím úmyslem, aby i Mši svatou slyšeli a

modlitbu svou s modlitbami Ježíše Krista při jeho nekrvavé oběti spojovali, měli by z pobožností svých mnohem větší zisk, než jaký jim připadá, když je doma anebo na poli konají. Neboť stali by se účastnými veškerých těch milostí, o nichž v této knize psáno, a nashromáždili by si tak veliký poklad zásluh pro nebe.

VIII. Kristus Pán obnovuje při Mši svaté své utrpení.

O žádném tajemství ze života Páně nemůžeme s větším užitkem rozjímati a také žádné není většího uctívání hodno, jako právě tajemství přehořkého utrpení a přebolestné smrti Páně, skrze které vykoupení naše se stalo. Překrásné činí v příčině té výklady svatí Otcové a slibují těm, kdož o utrpení a smrti Páně horlivěji rozjímají, že obdrží za to přehojné odplaty od Boha. Ačkoliv je mnoho užitečných způsobů, jimiž přehořkého utrpení Páně nábožně uctívati můžeme, mám přece zato, že nelze ho lépe a důstojněji uctívati, jako právě nábožným obcováním Mši svaté. Neboť při ní jest Pán Ježíš vpravdě na oltáři přítomen, aby tam své přehořké utrpení a svou přebolestnou smrt opakoval a znova představil. Proto nelze o umučení Páně nikde lépe rozjímati, jako právě mezi Mší svatou.

Že se umučení Páně mezi Mší svatou obnovuje, můžeme takřka na vlastní oči viděti a vlastníma

rukama hmatati, poněvadž při ní všecko na utrpení Páně pamatuje i poukazuje. Zejména je to znamení kříže, jež se nám při ní stále a všude na oči staví. Na kameni oltářním je pět křížů vytesáno, jež byl biskup zajisté více než stem znamení kříže posvětil. Na oltáři stojí kříž s obrazem Ukřižovaného; na hostii jest kříž vytisknut; v knize mešní jest před kánonem Kristus Pán na kříži vyobrazen. Na humeralu jest kříž vyšit; na manipulu, na štole, na mešním rouchu jsou kříže našity; kříže jsou i na kalichu i na pateně. Kněz poznamenává při Mši svaté znamením kříže sebe 16krát, oběť 29krát. Co znamenají mnohé tyto kříže jiného, nežli že se při Mši svaté krvavá oběť Ježíše Krista čili přehořké utrpení a přebolestná smrt jeho představuje, opakuje a obnovuje?

1. Jakým způsobem Pán Ježíš při Mši svaté utrpení své obnovuje.

Ačkoliv Kristus Pán při poslední večeři apoštolům pravil: „To čiňte na mou památku!“ koná se Mše svatá nicméně netoliko na památku jeho, nýbrž také na obnovení utrpení jeho. Neboť Církev katolická, na sněmu Tridentském shromážděná, učí takto: „Kdyby někdo tvrdil, že oběť Mše svaté jest.. pouhou upomínkou na oběť, kterou Kristus Pán vykonal na kříži... budiž vyobcován.“ A na jiném místě: „V této božské oběti, jež se skrze Mši svatou koná, jest tentýž Ježíš Kristus obsažen, a tentýž způsobem nekrvavým se obětuje, jenž sama sebe jednou na oltáři kříže způsobem krvavým byl obětoval.“[1] Kdybychom o tom ani jiného důkazu

neměli, leč tento jediný, musel by nám katolickým křesťanům dostačiti a nás všech pochybností zbaviti. Neboť čemu katolická Církev učí a co nám k věření předkládá, to musíme beze všeho pochybování za pravdu přijímati; tomu nesmíme ani v nejmenším odporovati, poněvadž bychom jinak pravověrnými katolíky býti přestali. Církev Páně učí, že tentýž Ježíš Kristus, jenž se před časy způsobem krvavým a přebolestným na kříži obětoval, při Mši svaté vpravdě i skutečně přítomen jest a způsobem nekrvavým opět zabit bývá.

Na důkaz toho praví Církev: „Neboť oběť na kříži a oběť na oltáři je jedna a táž oběť; a za pomoci obětujících kněží z lidí je při oběti na oltáři jeden a tentýž Obětník, jenž obětoval také na kříži; toliko ve způsobu obětování jest rozdíl." Tím chce Církev Páně říci: „V obé oběti, v oné na kříži i v této na oltáři, zabíjena i obětována bývá tatáž Oběť, totiž Beránek Boží; a obě oběti obětuje tentýž Obětník, Ježíš Kristus; jen způsob, jakým se obětoval na kříži, jest rozdílný od toho, jakým se obětuje na oltáři. Neboť na kříži obětoval Kristus Pán sama sebe způsobem krvavým, ač ho bezbožní katané rukama svýma zabili; a na oltáři obětuje Kristus Pán rovněž sama sebe, ale způsobem nekrvavým, ačkoli činí tak skrze ruce a službu kněží pozemských, kteříž ho způsobem duchovním usmrcují."

Slova „zabíti (utratiti)", latinsky „immolare", užívá Církev svatá v knize mešní velice zhusta. Svatý Augustin užívá slova toho taktéž, když dí: „Což nebyl Kristus Pán jednou na kříži utracen? A přece bývá opět utracen v nejsvětější Svátosti, každého dne a za všechny národy!"[2] Tento výraz

„zabíti“, „utratiti“, jest velice pamětihodný. V Písmě svatém užívá se ho totiž více nežli stokrát a sice ve smyslu tom, že obětní zvířata byla zabita a tak Bohu obětována. Užívá-li tedy Církev svatá téhož slova při Mši svaté, chce tím zajisté najevo dáti, že Kristus Pán nebývá při Mši svaté slovy kněze a pozdvihováním nejsvětější Svátosti toliko obětován, ale že bývá při Mši svaté jakožto Beránek obětní způsobem duchovním také mučen, usmrcen i Bohu v oběť utracen, jak později ještě jasněji bude vyloženo.

Nebo svatý Cyprian mluví takto: „Utrpení Páně jest toutéž božskou obětí, kterou i my obětujeme.“[3] Tím chtěl říci: Když sloužíme Mši svatou, obnovujeme totéž, co se stalo při umučení Páně. Ještě jasněji vyjadřuje se v příčině té svatý Řehoř, an dí: „Ten, jenž z mrtvých vstal, neumírá více; ale přece trpí v oběti Mše svaté způsobem tajemným za nás.“[4] Právě tak jasně vyslovuje se ve věci té také Theodoret, řka: „My neobětujeme žádné jiné oběti, leč tu, jež na kříži obětována byla.“[5]

Takových svědectví dalo by se veliké množství uvésti; ale, abych pojednání tohoto zbytečně neprodloužil, omezuji se na to, co praví neomylné svědectví Církve Páně. A ta se modlí v neděli devátou po Svatém Duchu v sekretě, čili tiché modlitbě po obětování, takto: „Prosíme Tě, ó Pane! rač nám dáti, abychom toto tajemství často i hodně konali: poněvadž, kolikrátkoli památku této oběti slavíme, tolikrát dílo vykoupení našeho se děje.“ Zde se naskytá otázka, co se tím „dílem vykoupení našeho“ vyrozumívá? Ale na otázku tuto dovedou nám věru již i děti odpověděti. Neboť otážeš-li se

jich: čím jsme byli vykoupeni? Odpovědí ti zajisté: Umučením Pána našeho Ježíše Krista! Praví-li tedy Církev, že toto dílo vykoupení našeho ve všech Mších svatých se koná, následuje z toho, že umučení Páně ve všech Mších svatých se obnovuje. A tutéž myšlenku vyjadřuje Církev svatá také v sekretě Mše svaté na počest více svatých mučedníků konané, kde se modlí: „Tvé bohaté požehnání, ó Pane! nechť sestoupí, aby Tobě dary naše učinilo příjemnými a nám se z nich svátost vykoupení stala." Těmto slovům nesmíme ovšem rozuměti tak, jako bychom snad obětí Mše svaté znova vykoupeni byli. Smysl slov těch jest ten, že se nám síla vykoupení, vyplývajícího z utrpení Páně, ve Mši svaté přivlastňuje. Tak to Církev Páně ještě na jiném místě mešní knihy vyjadřuje slovy: „Aby nám skrze tuto Svátost působení našeho vykoupení připadlo."[6]

Podobně táže se Mansi: „Čím jiným jest Mše svatá, nežli jistým obnovením vykoupení našeho?"[7] A Molina praví velice krásně: „Mše svatá převyšuje všecky jiné oběti měrou nevystihlou, poněvadž vykoupení naše nejen představuje, ale sama tímtéž dílem vykoupení našeho jest, jež se v podivuhodných tajemstvích na oltáři vpravdě děje."[8] Tato svědectví mohou každému dostačiti, aby nabyl přesvědčení, že Mše svatá jest obnovením i pokračováním utrpení Páně; a že přetichý Beránek Boží ve všech Mších svatých způsobem duchovním opět zabíjen bývá. Krásný příklad nechť toto všecko ještě živěji na oči postaví!

Amerumnes, kníže Saracenů, poslal jednoho dne syna bratra svého do města Amplony v Syrii, kde

byl znamenitý chrám ke cti svatého Řehoře vystavěný. Když tento Saracen chrám ten zdaleka spatřil, nařídil služebníkům svým: „Zaveďte velbloudy naše do toho kostela a položte jim obrok na oltář!“ Když sluhové rozkaz pána svého vykonati chtěli, řekli kněží knížeti: „Varuj se, pane, tak učiniti! Neboť dům tento jest chrámem Božím, jehož bez trestu zneuctíti nelze.“ Ale kníže nedbaje výstrahy, kázal přece velbloudy do chrámu hnáti. Ti však upadli ihned mrtvi k zemi. Toho se kníže velice ulekl a proto poručil sluhům svým, aby mrtvé velbloudy odklidili. Tou dobou konala se však právě veliká slavnost a v kostele bylo veliké množství lidu shromážděno, aby Mši svaté obcovalo. Nikoliv bez úzkosti začal kněz přece posvátné dílo, obávaje se, aby Saracen nejsvětější Svátosti nějak nezneuctil. Ten však se postavil podle oltáře, aby bohoslužbu křesťanů lépe viděl.

Když tedy kněz dle obřadu řeckého při Mši svaté svatou Hostii nožem na čtyři díly rozdělil, spatřil Saracen v rukou kněze Pacholíčka, jenž byl zabit a jehož Krev do kalicha vlita byla. To popudilo Saracena tou měrou, že chtěl kněze u oltáře probodnouti; avšak žádost, aby ještě více spatřil, zadržela ho od provedení toho úmyslu. Při svatém přijímání spatřil, že lidé, kteříž ke stolu Páně přistupovali, z masa toho Dítka požívali. Pohledem tím se pohan tolik roztrpčil, že pravil sám k sobě: „Zdaliž nejsou křesťané netvory, když při své modloslužbě dítě zabíjejí a jako divoká zvěř lidského masa požívají? Avšak toto ukrutné zavraždění tohoto nevinného dítěte já vlastní rukou pomstím a těmto divým lidožroutům hanebnou smrt způsobím.“

Po Mši svaté požehnal kněz chléb pro ty, kteříž ke stolu Páně přistoupiti byli si netroufali, rozdělil jej mezi ně a podal i Saracenovi kousek. Tento se ho otázal však arabsky: „Co jest to?“ Kněz jemu odpověděl: „Požehnaný chléb.“ Na to rozkřikl se hněvivě pohan: „Což jsem právě neviděl, že jsi chléb ten obětoval, ty hanebný pse, ty nelidský vrahu! Co jsem toho na vlastní oči nespatřil, jak jsi ty to krásné Pacholátko zabil, krev jeho do kalicha vlil, tělo jeho na čtyři díly rozkrojil a na misku položil? Což jsem nespatřil, kterak jsi z masa Dítěte jedl, a z krve jeho pil i také ostatním k požívání podával?“ Kněz se velice podivil řeči té a pravil: „Pane! nejsem toho hoden, abych tak veliká tajemství spatřil; poněvadž však ty jsi je spatřil, jsem o tom přesvědčen, že jsi zajisté veliký před Pánem.“ Slovy těmito poněkud uchlácholen tázal se Saracen dále: „Což neviděl jsem správně?“ A kněz odpověděl: „Zajisté, pane! správně jsi spatřil. Ale já sám toho velikého tajemství nevídám, poněvadž jsem člověk hříšný; já vídám toliko podoby chleba a vína, které my kněží posvěcujeme a tak v Tělo i Krev Ježíše Krista proměňujeme.“ Uslyšev ten výklad, Saracen velice byl jím dojat. I velel, aby služebníci jeho i shromáždění křesťané kostel opustili; a pak pojav kněze za ruku, pravil: „Nyní poznávám, že náboženství křesťanské veliké jest. Proto tě prosím, otče můj! abys mne ráčil do něho přijmouti a mne po křesťansku pokřtíti.“ Kněz odvětil: „Odpusť mi, pane! Toho učiniti nemohu. Nebo sotva že by se tvůj strýc o tom dověděl, zabil by mne a tento kostel by zničil. Chceš-li však opravdu pokřtěn býti, odejdi k našemu bisku-

povi na hoře Sinai. Vypravuj mu, co se ti zde přihodilo; a on tě zajisté ve víře naší vyučí a pak pokřtí."

Potom vrátil se Saracen ke svým, ale nepověděl jim nic z toho, co se mu bylo přihodilo. Sotva se byli k odpočinutí uložili, odešel tajně k onomu knězi, odložil svůj skvostný oděv, oblekl se v hrubé roucho poutnické a prchl bez vědomí ostatních na horu Sinai. Tam vypravoval biskupovi příčinu svého obrácení, přijal poučení o pravdách křesťanských, byl na jmeno Pachomius pokřtěn a později i do stavu řeholního přijat. Když byl po tři léta přísný život vedl, odebral se se svolením svých představených k svému otci, naděje se, že ho k svaté víře obrátí. Ale nepodařilo se mu to! Naopak, byl hrozně zmučen a konečně ukamenován.[9]

Tento zázrak nám znázorňuje, kterak netoliko pravé Tělo a pravá Krev Ježíše Krista v nejsvětější Svátosti přítomny jsou, ale také, kterak Pán Ježíš mezi Mší svatou vpravdě bývá zabíjen, sice ne způsobem tělesným, ale duchovním. Že právě tento Saracen při Mši svaté duchovní zabití Děťátka spatřil, stalo se proto, aby se tento pohan, jenž posud žádné známosti naší svaté víry neměl, nejprve podivením naplnil a pak ku přemýšlení a konečně ku přijetí víry křesťanské pohnut byl. Bůh si ale také přál, aby událost ta byla zaznamenána, abychom se o tomto tajemství lépe poučili a ve své svaté, pravé víře tím více upevnili.

Ačkoliv tedy nebývá Ježíš Kristus při Mši svaté zabíjen způsobem tělesným, nýbrž duchovním, ukazuje se při ní přece svému Otci i celému dvorstvu nebeskému v politováníhodném vzezření, které měl při svém bičování, korunování i ukřižování;

a to tak živě, jako by všecko to skutečně znovu za svět trpěl. Proto také píše kněz Lancicius: „Mše svatá jest představením utrpení i smrti Ježíše Krista, a to nejen ve slovech, jako bývá v divadlech, nýbrž ve skutečnosti a vpravdě."[10] A tak učí i svatý sněm Tridentský,[11] že se „v této viditelné oběti Mše svaté představuje ona krvavá oběť, jež jednou na kříži obětována byla, poněvadž v božské oběti Mše svaté tentýž Kristus obsažen jest a způsobem nekrvavým zabíjen bývá." Proto nazývají také svatí Otcové Mši svatou opětovaným utrpením Ježíše Krista; a tvrdí, že Pán Ježíš v nejsvětější Svátosti způsobem tajemným svého utrpení znova zakouší a znova zabíjen bývá. Něco podobného v příčině této píše také ctihodný Marchantius v následujících slovech: „Mše svatá není pouhým představením utrpení Páně, ale jest i jeho duchovní a nekrvavou obnovou. Nebo podobně jako Pán Ježíš jednou trpě, hříchy celého světa na se vzal, aby je Krví svou smazal, tak skládáme my hříchy své denně na něho, jakožto na téhož Beránka Božího, jenž na oltáři má zabit býti, aby shladil nepravosti naše."[12] - Slovy těmito naznačena jest příčina, pro kterou Pán Ježíš utrpení své ve Mších svatých obnovuje. Ve stati následující si ještě více o tom promluvíme.

2. *Proč Pán Ježíš při Mši svaté utrpení své obnovuje.*

V prvé stati této hlavy ukázal jsem tuším s dostatek, jakým způsobem Pán Ježíš při Mši svaté utrpení své vpravdě obnovuje. Ale *proč* tak činí, jest snad

mnohému neznámo; a proto si o příčině té pohovoříme ve stati této.

Příčinu, pro kterou Pán Ježíš své přehořké utrpení podstoupil, líčí nám velice zbožný i učený kněz Segneri následujícími slovy: „Když Kristus Pán na zemi žil, viděl dle božské vševědoucnosti své, že, ač bude hrozná muka za spásu člověčenstva trpěti, přece přemnoho milionů lidí bude na věky zavrženo; a že tedy ovoce vykoupení jeho nebudou účastni. Ale jakožto náš Bratr miloval spásu lidí způsobem neskonalým a pociťoval proto nevystihlou útrpnost s těmi, kdož jí na věky měli býti zbaveni. Proto nabídl svému nebeskému Otci, že bude netoliko po tři hodiny, ale po všechny dny až do skonání světa živý na kříži viseti, aby tak těmi svými předlouhými mukami, svými vždy tekoucími slzami, svými vroucími modlitbami a vzdechy přísnou spravedlnost Boží upokojil a libým milosrdenstvím Božím pohnul, aby stanovilo prostředky, jimiž by tak převeliké záhubě tolika milionů duší přítrž učiněna byla.“[13]

Že chtěl Kristus Pán až do konce světa na kříži viseti, o tom svědčí také svatý Bonaventura ve svých rozjímáních. S ním souhlasí také zbožný učitel života duchovního Avila i jiní. Ano, Kristus Pán sám mnohým světcům způsobem zvláštním zjevil, že ochoten byl i za každého jednotlivého hříšníka zvláště všecko to vytrpěti, co vytrpěl pro spásu světa celého! Když se tedy milý Spasitel nabídl, že až do skonání světa na kříži viseti bude, odepřel mu to Otec jeho nebeský, řka: Jest toho nadbytečně dost, když zůstaneš po tři hodiny živý na kříži viseti. Kdo si ani potom ještě nebude chtíti

těchto zásluh z tvého přehořkého utrpení přivlastniti, ten nebude moci tobě, ale bude museti samému sobě viny přičítati, když na věky zavržen bude!

Touto zápornou odpovědí Boha Otce nebyla však vroucí láska Pána Ježíše k nám ubohým lidem uhašena, nýbrž jen ještě více roznícena, takže se jen tím více roztoužil po tom, aby nám ubohým hříšníkům ku pomoci přispěl. Proto vynalezl ve své božské moudrosti jiný prostředek, pomocí jehož by i po své smrti na světě zůstávati, ve svém milostiplném utrpení pokračovati a takřka způsobem tělesným na kříži vise, bez ustání o Bohu za naše spasení modliti se mohl. A tímto podivuhodným prostředkem jest právě nejsvětější a nejdůstojnější oběť Mše svaté. V této trpí za nás posud denně, ba bez přestání způsobem duchovním na kříži vise, volá za nás k Bohu svým všemohoucím hlasem za slitování.

V životě svaté panny Kolety se vypravuje, že měla zvláště velikou lásku ke Mši svaté; a proto také každodenně s největší nábožností přítomna jí bývala. Když jednou byla na mši svaté, kterou její zpovědník sloužil, začala při pozdvihování znenadání hlasitě volati: „Ó můj Bože! ó Pane Ježíši! ó Ježíši! ó vy andělé i svatí Boží! ó vy lidé i hříšníci! vizte i slyšte zázraky nad zázraky!“ Takto a podobně volala nějakou chvíli a pohnula všech přítomných k podivení i k útrpnosti. Po Mši svaté tázal se jí její zpovědník, proč tak žalostně volala a plakala. A ona odpověděla: „Já jsem viděla i slyšela tak podivuhodné věci, že kdybyste vy, ctihodný otče, byl je viděl a slyšel, byl byste snad ještě hlasitěji volal, nežli jsem činila já.“ „A co jsi

viděla?" otázal se jí kněz. A ona odpověděla: „Ač takové věci tak vznešené, ano božské jsou, že se nesluší člověku o nich mluviti, chci přece z poslušnosti o nich něco s vámi sděliti. Když jste, ctihodný otče, nejsvětější Svátost pozdvihl, spatřila jsem Ježíše Krista s krvácejícími ranami na kříži viseti a slyšela jsem ho k Bohu úpěnlivě se modliti těmito a podobnými slovy: Popatř, milý Otče, na postavu mou, v které jsem visel na kříži a v které jsem trpěl za spásu světa! Popatř na mé rány; popatř na mou prolitou Krev; považ, co jsem vytrpěl, jak bolestně jsem umíral! A toto všecko vytrpěl jsem proto, aby ubozí hříšníci byli zachráněni a nezahynuli. Ty však je chceš ve spravedlnosti své pro hříchy jejich zatratiti a ďáblu odevzdati. Kdo odplatí mi pak přehořkou smrt mou? Pak nebudu moci od hříšníků, kteří zahynuli, nejen žádných díků očekávati, ale oni budou mně a utrpení mému jen tím více zlořečiti, poněvadž se budou pro ně v pekle jen tím více trápiti! Dostanou-li se však do života věčného, budou mi po celou věčnost dobrořečiti a mně za mé přehořké utrpení díky vzdávati. Proto Tě, Otče nejmilejší, vroucně prosím, abys ušetřil ubohých hříšníků k vůli mně a zachoval jich od věčného zahynutí pro přehořké utrpení mé!"[14]

Ze slov těchto můžeš snadno seznati, jak věrně Pán Ježíš při Mši svaté za nás prosí a k svému Otci nebeskému za slitování volá. Nebo, poněvadž Mše svatá jest obnovením utrpení Pána Ježíše, musí se při ní také něco díti, co se též na kříži dělo. Tehdy volal Pán Ježíš hlasem velikým a se zrakem slzavým: „Otče, odpusť jim, nebo nevědí, co činí!"

A proto právě tak volá také při Mši svaté na oltáři, sice za všechny hříšníky celého světa, ale zejména za všechny ty, kteří Mši svaté přítomni jsou. Tento jeho hlas není mdlý a slabý, nýbrž všemohoucí a nevýslovně silný. Neboť hlas ten rozděluje oblaky, proráží nebe a vniká do srdce Otce nebeského. Při Mši svaté koná Ježíš Kristus zajisté úřad Přímluvčího, jak Písmo svaté dí: „Přímluvce máme u Otce, Ježíše Krista spravedlivého. A On jest Oběť slitování za hříchy naše." (I. Jan 2, 1, 2). A svatý Pavel o něm píše: „Kristus Ježíš, kterýž za nás umřel, ano, kterýž i z mrtvých vstal, kterýž jest na pravici Boží, kterýž se také přimlouvá za nás" (Řím. 8, 34). On se za nás sice přimlouvá také v nebi; ale obzvláště se za nás modlí na oltáři, poněvadž tam koná svůj úřad kněžský; a poněvadž se dle slov Písma sluší, aby kněz obětoval a se modlil za odpuštění hříchů lidu.

O tom svědčí nám svatý Vavřinec Justiniani, když píše: „Zatím co Kristus Pán bývá na oltáři obětován, volá k svému Otci a ukazuje mu rány na těle svém, aby přímluvami svými lidi od muk věčných ochránil."[15] Ó, jak mnoho dobrého vykonává Kristus Pán svou modlitbou na oltáři! Jak často byli by země i lidé zahynuli, kdyby jich Kristus Pán modlitbami svými nebyl zachoval! Jak mnoho tisíců těch, kteříž nyní blaženosti nebeské užívají, bylo by v pekle, kdyby jich nebyl Kristus Pán všemohoucí svou přímluvou od zahynutí vysvobodil! Nuže tedy, ó hříšníku, ó hříšnice! obcujte přece rádi a často Mši svaté, abyste se stali účastnými přímluv Ježíše Krista; abyste všeho zlého byli uchráněni a abyste pro tohoto všemohou-

cího Přímluvce od Boha obdrželi, čehož vlastními prosbami a zásluhami dosíci nemůžete!

Z toho, co posud bylo řečeno, vysvítá prvá příčina, pro kterou Pán Ježíš utrpení své při Mši svaté obnovuje a jež jest: aby se tak mocně jako na kříži učinil, za nás modlil; a představováním svého utrpení nebeského Otce k milosrdenství pohnul.

Nyní si povšimneme ještě jiné příčiny, kterou dobře-li poznáme, poslouží nám známost ta k velikému užitku a k sladké útěše. Kristus Pán obnovuje totiž utrpení své při Mši svaté také za tou příčinou, *aby nám tak zásluhy ze své oběti na kříži přivlastnil.*

Abys tomu lépe rozuměl, věz, že Kristus Pán vyzískal ve svém celém životě, zejména však na kříži, nesmírný poklad zásluh, z něhož tehdy nikomu podílu nedal, leč jen těm nemnohým zbožným, kteří se tohoto převzácného pokladu hodnými ukázali. Z tohoto pokladu zásluh rozdílí denně při rozličných příležitostech, zejména při Mši svaté. My ubozí hříšníci nebyli jsme účastni té milosti, abychom byli mohli krvavé oběti Páně na kříži přítomni býti na hoře Kalvarii a ovoce její si přivlastniti. Přicházíme-li však na Mši svatou a obcujeme-li jí s patřičnou nábožností, přivlastňuje nám při ní Kristus Pán i cenu a moc krvavé své oběti na kříži, i cenu a moc veškerého utrpení svého, ač nikoli všem způsobem stejným, nýbrž jednomu každému zvláště, dle jeho zbožnosti při Mši svaté.

Nyní věz, jak velice nám prospívá, že Pán Ježíš při Mši svaté utrpení své za nás obnovuje a nám je daruje i přivlastňuje! Za jakou příčinou Kristus

Pán to pro nás činí? Činí tak hlavně proto, abychom mohli zásluh z jeho utrpení i smrti jakožto majetku svého používati a Bohu pro největší svůj zisk obětovati. A mnoho-li nám takové obětování zásluh Ježíše Krista prospívá, o tom poučiti se můžeme od svaté Mechtildy, které Kristus Pán řekl: „Hle! Přivlastňuji ti veškeré hořkosti z utrpení svého, abys je mohla mně jakožto své vlastnictví zpět dáti i obětovati." A abychom zvěděli, že Kristus Pán i nás, zejména při Mši svaté, takového obdarování účastnými činí, proto oné světici dále řekl: „Kdo mi mé utrpení, jež jsem jemu daroval, obětuje, tomu je přivlastňuji v odplatu dvojnásob. A v tom smyslu má rozuměno býti přípovědi mé: Stokrát více vezme a životem věčným vládnouti bude."[16]

Nejsou-liž slova tato nadmíru potěšitelná? Zdaliž nemáme se cítiti nevýslovně šťastni, když nám Pán Ježíš zanechal Mši svatou, v které nám tak vzácných pokladů uděluje, jež můžeme ještě tak snadno rozmnožiti i zvětšiti? Nebo povzdechneš-li jen: „Ó Pane Ježíši! Obětuji Ti Tvé přehořké utrpení!" odpovídá on tobě: „Milé dítě! A já vracím ti je dvojnásob!" Rceš-li opětně: „Ó Pane Ježíši! Obětuji ti Tvou růžovou Krev!" dí On: „Milé dítě! A já vracím ti ji dvojnásob!" Zkrátka, kolikrát ty jemu něco z utrpení jeho v oběť přineseš, tolikrát dostaneš totéž, ale s rozmnožením zpět. Proto obětuj jen velmi často Pánu Ježíši něco z utrpení jeho, neboť tak se můžeš snadno poklady milosti Boží obohatiti velice.

Nacházím ještě jednu příčinu, pro kterou chce Pán Ježíš utrpení své při Mši svaté obnovovati.

Činí tak proto, aby věřící jeho, kteří nemohli přítomni býti krvavé oběti jeho na kříži, mohli aspoň přítomni býti nekrvavé oběti při Mši svaté a tak právě tolik milostí i zásluh si vyzískati, jako kdyby byli pod křížem jeho stáli, jen když by se stejnou nábožností při oběti Mše svaté přítomni byli. Poslyš, co v příčině té praví učený kněz Molina: „Kristus Pán nařídil, aby Církev jeho povždy tutéž oběť obětovala, již on sám na kříži obětoval. Neměla sice tato oběť býti obětí krvavou, avšak s onou krvavou podstatně totožnou. A poněvadž Mše svatá jest s obětí Páně na kříži totožná, musí míti tutéž moc a tytéž zásluhy a proto také býti Bohu Otci právě tak příjemná, jako oběť krvavá na kříži. Že pak Mše svatá toutéž skutečnou i podstatnou obětí jest, kterou Kristus Pán na kříži dokonal, vyplývá z toho, že má tentýž obětní Dar, téhož obětujícího Kněze a že se také témuž Bohu obětuje a za toutéž příčinou. Rozdíl mezi oběma tkví pouze v tom, že Mše svatá obětuje se jiným způsobem, než jakým obětována byla krvavá oběť na kříži. Neboť tehdy byl Kristus Pán plný krve a bolestí, kdežto při Mši svaté obětuje se bez krve a bez bolesti.“[17]

Rozjímej přece o těchto krásných i důrazných slovech! Uvažuj, jak neocenitelnou obětí Mše svatá jest; jak vznešenou cenu a jak působivou moc má! Neboť nemluví o ní tak jen uvedení zbožní a učení muži, ale, opakuji, sama neomylná Církev Páně výslovně učí, že „oběť Mše svaté a oběť Pána Ježíše na kříži jsou obětí jednou a toutéž“![18]

Z toho všeho tedy zcela patrně vysvítá, že se Pánu Ježíši právě tak velice vděčíme a sobě právě

tak velikých zásluh dobýváme, když Mši svaté nábožně přítomni jsme, jako kdybychom byli nábožně na hoře Kalvarii pod křížem jeho stáli; jen když vpravdě při Mši svaté s takovou nábožností přítomni jsme, s jakou bychom byli pod křížem přítomni bývali. Nemáme-liž se tedy pokládati za šťastné, že můžeme denně při Mši svaté přítomni býti utrpení Páně a stávati se účastnými ovoce jeho? Nemáme-liž býti blaženi, když nám popřáno jest denně při nejdůstojnější oběti Mše svaté pod křížem umírajícího Spasitele státi; jej očima svýma viděti, s ním rozmlouvati, jemu utrpení svá žalovati a od něho pomoci i útěchy dostávati, právě jako oni, kteří pod Jeho křížem tělesně stáli? Ó, křesťané! važte si milosti té, kterou vám Kristus Pán denně prokazuje! Neopomíjejte nikdy milostí těch si přivlastňovati, které nám Kristus Pán denně při Mši svaté nabízí! Osvojujte si z toho pokladu, z něhož vám Kristus Pán denně udíleti ochoten jest, a nepřestávejte mu za nevýslovné milosti, ze Mše svaté plynoucí, děkovati asi takto:

Modlitba děkovná. Uvažuji-li o Tvé nevýslovné lásce, Pane Ježíši, takovým úžasem se naplňuji, že nemohu ani vysloviti, co v srdci svém pociťuji. Ty tedy, ó můj Bože, výše ceníš spasení duše mé, nežli je cením já? Ty tedy více činíš pro blaho mé, nežli činím já? Ty tedy ustanovil jsi pro nás hříšníky onu božskou oběť a vynalezl jsi tak účinný prostředek, jímž bychom mohli spravedlnost Boží upokojiti i usmířiti? Klaním se Tobě, chválím i velebím Tebe, Ty Horliteli pro spásu mou, na všech oltářích, kdekoli přítomen jsi. A ve spojení s oním díkůčiněním, které Ty jsi obětoval svému nebes-

kému Otci při poslední večeři, děkuji já také Tobě za to, že jsi onu božskou oběť ke cti svého Otce a pro spásu našich duší ustanoviti ráčil. A k tomuto svému díkůčinění zvu také všechny ony svaté, kteří tuto nejdůstojnější oběť zvláště nábožně uctívali a její mocí i působivostí do radosti věčné se dostali. Zvu je k díkůčinění proto, aby Tebe ve spojení se mnou chválili, velebili i oslavovali za všecko to dobré, jež nám při každé oběti Mše svaté uštědřuješ a až do konce časů v Církvi své uštědřovati chceš. Prosím Tě nejúpěnlivěji, uděl mi tu milost, abych mohl oné přesvaté oběti denně s pravou nábožností obcovati a ovoce, z ní plynoucí, měrou nejhojnější si přivlastňovati. Amen.

IX. Kristus Pán obnovuje při Mši svaté svou smrt.

Kristus Pán řekl: „Větší lásky nemá žádný nad tu, by život svůj položil za přátele své.“ (Jan 15, 13.) Poněvadž nikdo nic cennějšího ani příjemnějšího nemá nad život svůj, nemůže také nikomu nic vzácnějšího dáti nežli právě život. Avšak láska Ježíše Krista k nám byla nepoměrně větší, poněvadž on života svého nepoložil toliko za své přátele, ale i za své nejhorší nepřátele; a nepoložil za ně života obyčejného člověka, ale obětoval za ně duši nejšlechetnější a nejsvětější! V témže evangeliu svatého Jana praví Spasitel také: „Život svůj dávám za ovce své.“ Slova tato zdají se k něčemu

zvláštnímu poukazovati. Nebo Spasitel nepraví: „Život svůj vydám za ovce své;“ také nedí: „Život svůj vydal jsem za ovce své;“ nýbrž: „Život svůj *dávám* za ovce své.“ To znamená: „Já nepřestávám života svého vydávati za ovce své.“ A tak činí denně při Mši svaté, v které smrt svou obnovuje. Jak se to děje, chci nyní vyložiti.

Na některých místech představují utrpení Pána Ježíše truchlohrou. Mezi jinými ději připínají mladého muže na kříž, a po delším zavěšení konečně jako bolestmi smrtelnými svírán, zdá se ducha vypouštěti a umírati. I představuje někdo děj ten tak dojemně, že diváci, útrpností jati, v slzách se rozplývají. Při Mši svaté však neděje se truchlohra taková, že by někdo jiný umírajícího Spasitele při ní představoval, nýbrž Spasitel představuje sám smrt svou tak, že při ní způsobem duchovním umírá skutečně! Úkolu toho nechtěl svěřiti ani andělům, ani svatým, poněvadž by oni nemohli jí očím našim tak živě a tak přirozeně představovati, jako to činí on sám. Aby tedy Bůh, celé dvorstvo nebeské i veškeré člověčenstvo tuto truchlohru smrti jeho denně před očima měli, představuje Kristus Pán sám při každé Mši svaté smrt svou právě tak, jak ji na kříži podstoupil. To chci nejprve podivuhodným příkladem znázorniti a pak i výklady bohoslovců dokázati.

Cesarius z Heisterbachu vypravuje takto: „U nás v klášteře žil mnich, jménem Gottšalk, jenž se narodil na zámku Wolmersteinu a prve než vstoupil do kláštera, byl kanovníkem při arcibiskupském chrámu v Kolíně nad Rýnem. Když tento mnich před šesti roky na úsvitě Narození Páně při po-

stranním oltáři Mši svatou sloužil a při ní pln nábožnosti hojné slzy proléval, spatřil po pozdvihování v rukou svých na místě svaté Hostie Děťátko tolik krásné, že by se byli dojista i sami andělé pohledem na tolik krásy rozradovali. Kněz vzal Děťátko to do svého náručí a líbal je s nevýslovnou rozkoší. Po nějaké chvíli Děťátko zmizelo a kněz ten dokončil oběť Mše svaté s obzvláštní nábožností. Brzo potom se roznemohl a před svou smrtí zjevil vidění své našemu prelátu Jindřichovi. Týž vypravoval pak na své cestě do Frieslandu tuto zázračnou událost faráři Adolfu z Dieverenu, jenž povinnosti svého svatého úřadu právě s valnou horlivostí nekonal. Když týž byl takto o zjevení mnicha uslyšel, povzdechl a pravil: Proč zjevuje Bůh věci takovéto světcům a mužům ve víře dokonalým? Spíše měl by zjevení takových dopřáti mně, ubohému hříšníku, a lidem mně podobným, kteříž často pochybnostmi zmítáni býváme, zdali Kristus Pán v nejsvětější Svátostí skutečně přítomen jest. Brzo poté měl tento kněz totéž zjevení při Mši svaté, které oblažilo zbožného mnicha Gottšalka. Když chtěl totiž před Agnus Dei svatou Hostii rozlomiti, spatřil náhle v rukou svých překrásné Děťátko, jež se naň milostivě usmívalo. Zprvu se toho zjevení velice ulekl. Když se však poněkud vzpamatoval, pohlížel na Děťátko se srdečnou radostí. Po nějaké chvíli chtěl zvěděti, co se na druhé straně svaté Hostie nachází. A hle! sotva ji obrátil, spatřil Krista Pána na kříži, jak svou hlavu sklání a ducha vypouštěti se zdá. Pohled ten dojal srdce jeho tolik, že skoro z toho onemocněl a ze soustrasti přemnohé slzy roniti

počal. I viděl podobu umírajícího Spasitele tak dlouhou chvíli, že byl na rozpacích, má-li v dalším sloužení Mše svaté ustati, nebo pokračovati. Shromážděný věřící lid pohlížel udiven na kněze a nemohl si vyložiti, proč tak hořce pláče a co se mu přihodilo. Zatím zmizela podoba trpícího a umírajícího Spasitele, svatá Hostie nabyla své dřívější podoby a farář dosloužil Mši svatou za hojných slz. Lid chtěl zvěděti, co se mu přihodilo, proč tak dlouho Mši svatou sloužil a proč tolik plakal. Proto vystoupil on na kazatelnu, vypravoval tam, jak se jemu Jezulátko zjevilo, a chtěl posluchačům popsati také bolestiplnou postavu umírajícího Spasitele. Avšak srdce jeho při tom tolik změklo, oči jeho tolik slzely a ústa jeho tolik vzdychala, že nemohl srozumitelného slova ze sebe vypraviti. Proto sestoupil plačky s kazatelny a ztrávil několik dnů o samotě, oplakávaje svých hříchů a rozjímaje o přehořkém utrpení a přebolestné smrti Páně. Teprve později mnohým zbožným lidem dopověděl, jaké zjevení se mu tehdy při Mši svaté stalo. A toto zjevení utkvělo mu po celý další život tak hluboko v srdci, že život svůj polepšil, spáchané hříchy pokáním odčinil a své osadníky potom jakožto horlivý pastýř duchovní ve všech dobrých věcech vždy příkladem předcházel."[1]

Kdyby se i nám té milosti dostávalo, abychom mohli ve svaté Hostii svého umírajícího Spasitele spatřiti, kterak rádi bychom pak ke Mši svaté přicházeli, jak nábožně bychom při ní se modlili a jak srdečnou soustrast bychom se svým Vykupitelem měli! Ale ač svého umírajícího Spasitele nevidíme

mezi Mší svatou očima tělesnýma, patříme naň očima ducha svého, totiž ve svaté víře! A kolikrát tuto víru v sobě vzbuzujeme, tolikrát Pánu Ježíši velikou službu prokazujeme a veliké odměny sobě zasluhujeme. Abychom tomu však tím pevněji věřili, dává nám Kristus Pán mezi Mší svatou o smrti své některá patrná znamení, jež bohoslovci následovně vykládají:

Když Pán Ježíš při poslední večeři chléb a víno ve své přesvaté Tělo a svou předrahocennou Krev proměňoval, nechtěl tak učiniti najednou a také ne pod jednotnou způsobou, nýbrž chtěl dvakráte a pod dvojí způsobou zázrak ten učiniti, aby nám tak smrt svou velmi živě na oči postavil. Mohl zajisté nad chlebem takto říci: „Totoť jest mé Tělo i má Krev!" a chléb byl by se slovy těmi vpravdě proměnil i v živé Tělo i v živou Krev jeho. Ale kdyby byl takto učinil, byla by tato podoba čili způsoba chleba sama jeho přehořké smrti zajisté jasně nepředstavovala. A proto proměnil zázračnými slovy svými nejprve jen chléb ve své přesvaté tělo a dal je učedníkům svým jísti; poté proměnil podobně také jen víno ve svou přesvatou Krev a dal ji učedníkům svým píti. A konečně nařídil, aby totéž a taktéž činili i oni. Skrze Ducha Svatého vnukl Církvi své, aby také kněží nejprve chléb v jeho přesvaté Tělo proměňovali i pozdvihovali; poté aby i víno v jeho přesvatou Krev proměňovali i pozdvihovali a tak lidu smrt jeho jasně a zřetelně na oči stavěli.

O tomto obrazném představování smrti Ježíše Krista pod rozdílnými způsobami chleba a vína píše Lancicius takto: „Poněvadž přirozená smrt

tím nastává, když se krev od těla docela odděluje, umřel tak i Kristus Pán na kříži, když se přesvatá Krev od jeho požehnaného těla oddělila; a způsobem tímto se obětoval. A podobně zobrazuje se také smrt jeho při Mši svaté *oddělením* Krve jeho od Těla jeho. Nebo zázračnými slovy proměny představuje se Tělo jeho pod způsobou chleba a Krev jeho pod způsobou vína."[2]

Tím, že Kristus Pán při Mši svaté Bohu Otci smrt svou na oči staví, osvědčuje i obětuje mu znova nejdokonalejší poslušnost, kterou mu na zemi s největší ochotou vždy prokazoval. Byl nebeského Otce svého sice ve všech věcech dokonale poslušen; avšak lidské jeho přirozenosti nepřišla poslušnost v žádné věci tolik zatěžko, jako když měl z poslušnosti k němu podstoupiti smrt a sice tu nejbolestnější. Poslušnost tu popisuje nám svatý Pavel slovy: „Ponížilť sebe sama, stav se poslušným až k smrti, a to k smrti kříže." Abychom však zvěděli, jak milou tato tvrdá poslušnost Bohu Otci byla, a jak přeštědře On ji odměnil, svatý apoštol dokládá: „Protož i Bůh povýšil ho a dal mu jméno (čili důstojnost a slávu), kteréž jest nade všeliké jméno."[3] A tuto dokonalou poslušnost obětuje Pán Ježíš Otci svému nebeskému při Mši svaté; a s ní zároveň také veškeré své vznešené ctnosti, které při smrti konal, zejména svou nejvyšší nevinnost, svou nejhlubší pokoru, svou nepřemožitelnou trpělivost i svou ohnivou lásku, kterou v v Srdci svém choval netoliko k Otci svému, ale i ke svým katanům, k svým nepřátelům i ke všem nevděčným hříšníkům.

Pán Ježíš ukazuje při Mši svaté svému nebeské-

mu Otci také všechny své přehořké bolesti, jež při své smrti snášel; všechny ty smrtelné rány, jež Srdce jeho rozrývaly, veškeré hrůzy smrti, jež trpěl a konečně i ono násilné bodnutí kopím, jímž Srdce jeho bylo prokláno. Toto všecko představuje mu tak živě, jako by se to právě dělo a znova opakovalo. Takto obnovuje Kristus Pán ono neskonalé zalíbení, jež měl Otec jeho při skutečné smrti jeho, an viděl, kterak Syn jeho z lásky k Němu a pro větší čest jeho přeochotně nejbolestnější smrt podstupuje. Jako tehdy Kristus Pán hněv Otce svého utišil, hříšníkům milosrdenství vydobyl a svět s Bohem usmířil, tak činí totéž opět ve všech Mších svatých a zjednává nám tak blaho veliké, čehož mu nikdy nebudeme moci s dostatek oplatiti!

A nyní o pravdách těchto uvažujme poněkud zevrubněji a ze svědectví bohulibých Učitelů poznávejme, jak veliký prospěch nám tato obnovená smrt Páně přináší! Svatý papež Řehoř píše: „Tato oběť smírná zachraňuje duše způsobem obzvláštním od záhuby věčné, ježto se tímto blahodárným tajemstvím smrt jednorozeného syna Božího představuje.“[4] Ó, jak utěšený jest tento výrok pro všechny ty, kteříž se pro své hříchy obávají zavržení! Neboť svatý Řehoř, jenž byl zvláště učeným a zbožným Učitelem Církve, dosvědčuje nám slovy těmi výslovně, že přehořká smrt Páně, jež se při Mši svaté způsobem duchovním představuje i obnovuje, má v sobě tu velikou moc, že zvláště duše před záhubou věčnou ochraňuje. Chceš-li tedy i ty smrti věčné uchráněn býti, přicházej pilně na Mši svatou, uctívej při ní přehořkou smrt Páně a obětuj ji Bohu Otci!

Také velice pamětihodné jest, co píše učený Mansi: „Mše svatá není pouhou upomínkou na onu krvavou oběť, jež na oltáři kříže vykonána byla, nýbrž toutéž obětí, kterou Kristus Pán na hoře Kalvarii obětoval, když tam přebolestnou smrt za nás podstoupil. A proto má oběť Mše svaté také tak velikou cenu, jako ona oběť na kříži dokonaná.“[5]

Totéž vyjadřují také slova kardinála Hosia, jenž přeutěšeně dí: „Ačkoliv Ježíše Krista při Mši svaté znova nezabíjíme, přece si zásluhy z jeho smrti přivlastňujeme právě tak, jako kdyby nyní právě smrt podstupoval. Při krvavé oběti na kříži byla také smrt jeho krvavá; v této nekrvavé oběti Mše svaté jest smrt jeho nekrvavá a děje se způsobem tajemným; ale přece působí tato smrt nekrvavá právě tak, jako smrt ona krvavá, kdyby v přítomném okamžiku nastávala.“[6]

V příčině té dí také opat Rupert z Deutzu: „Jako Kristus Pán v oné postavě, v které na kříži pněl, vpravdě vydobyl odpuštění hříchů všem těm, kteříž ho od počátku světa očekávali, počínaje od Abela spravedlivého až do lotra, jenž po boku jeho byl ukřižován; právě tak opravdově zjednává všem věřícím odpuštění jejich hříchů pod způsobami chleba a vína.“[7] Jakým způsobem pak Mše svatá odpuštění hříchů působí, poví níže hlava 15. Z tohoto výroku zbožného i učeného opata Ruperta můžeš zatím čerpati tu útěchu, že značnou část trestů, jichž jsme si hříchy svými zasloužili, můžeme odkáti tím, když budeme s nábožností Mši svaté obcovati.

O předmětu tomto praví také P. Segneri velice krásně toto: „Oběť Páně na kříži je příčinou obecnou, že se nám hříchy odpouštějí; oběť Páně na

oltáři jest pak příčinou zvláštní, jež sílu i působivost prolité Krve Páně tomu a onomu dle způsobilosti jeho přivlastňuje. Přehořké utrpení a smrt Páně poklad nashromáždily, Mše svatá jej rozdílí. Smrt Páně jest společnou pokladnicí, Mše svatá jest klíčem, jenž ji otvírá.[8] To jsou věru povznášející slova, jež dodávají zmužilosti všem těm, kteříž na zásluhy chudi jsou, aby pilně na Mši svatou přicházeli a skrze ni se obohacovali. P. Segneri však ve výkladu svém pokračuje ještě takto: „Uvažuj tedy, co znamená oběť Mše svaté konati; a co znamená, jí účasten býti! Obětuji-li, působím, že Syn Boží, jenž za všechny lidi vůbec umřel, nyní opět způsobem duchovním čili nekrvavým umírá za mne a za každého z nás, a to právě tak, jako by za každého jednotlivce zvláště znova umíral." Vezmi si slova tato k srdci. V této svaté oběti umírá za tebe Ježíš Kristus způsobem duchovním, a byl by ochoten i tělesně znovu za tebe umříti, kdyby to možné i potřebné bylo!

Takto se vyjádřila i blahoslavená Panna Maria k Alanovi, velikému služebníku Božímu: „Můj Syn miluje ty, kteříž Mši svaté rádi obcují, tak velice, že by chtěl za každého z nich, kdyby třeba bylo, tolikrát umříti, kolikrát ve svém životě Mši svaté nábožně přítomen jest."[9] To jsou věru slova tolik podivuhodná, že jim sotva uvěřiti lze! A přece jsou v souhlasu s neskonalou láskou Ježíše Krista, jež ho pobízí, aby denně netoliko jednou, ale mnoho tisíckrát způsobem duchovním za ubohé hříšníky znova umíral! - Uč se tedy z toho denně nábožně Mši svaté obcovati; a mysli si při každé, že kráčíš s Pánem Ježíšem na horu Kalvarii, abys mu při

utrpení i smrti jeho nápomocen byl! Tomu tě učí také nábožný Tomáš Kempenský, když takto píše: „Tak velikým, novým i utěšeným se ti má jeviti, když Mši svatou sloužíš nebo posloucháš, jako kdyby Kristus Pán právě nyní a v tento den na kříži pněl a za spásu lidí trpěl i umíral."[10]

Ó Bože! Jaká to láska, jaká to milost pro nás! Jak velice nám tedy prospívá, když umíme si bohaté ovoce ono přivlastňovati, jež se nám při Mši svaté nabízí! Kdybys byl býval při smrti Páně na hoře Kalvarii a byl tam Otci nebeskému ukrutné muky a smrtelné úzkosti jeho umírajícího Syna v oběť přinášel, zdaliž by ti nebyl pro tuto oběť tvou veškeré tvé hříchy odpustil, kdybys ho byl tehdy jako kající hříšník vroucně za odpuštění prosil? Nuže tedy! Čiň při Mši svaté, co bys byl činil na hoře Kalvarii! Neboť na oltáři jest tentýž přemilostný Spasitel přítomen a i duchovně za tebe umírá! A po pozdvihování říkej v srdci svém nebo i ústy:

Nejsvětější Otče! Viz, kterak Tvůj jednorozený Syn, jenž před věky za nejprudších bolestí za mne zemřel, nyní opět způsobem duchovním za mne umírá a zásluhy své přehrozné smrti Tobě za hříchy mé v oběť přináší! Ve spojení s touto jeho obětí přednáším Tobě skrze přesladké Srdce Pána Ježíše veškeré bolesti, tresty, muka, rány i urážky, jež Syn Tvůj při svém umučení vytrpěl; zejména obětuji Ti jeho nejtrpčí boj smrtelný a jeho nejpotupnější smrt. Viz, nejmilejší Otče nebeský! Toto všecko vytrpěl Syn Tvůj za mne! A toto všecko obnovuje on na tomto oltáři a obětuje za mne! Všecko to mi přivlastňuje a v majetek darem mi dává! A

já všecko toto, jakožto svůj majetek, předkládám zase před zraky Tvé a obětuji Ti to k větší cti Tvé a pro spásu duše své. I prosím Tě nejúpěnlivěji, abys mi ráčil pro tuto mou oběť hříchy odpustiti, zasloužené tresty prominouti, nápravu života uděliti a mne pro přehořkou smrt Syna svého od smrti věčné milostivě ochrániti. Amen.

X. Kristus Pán Krev svou při Mši svaté znova prolévá.

Svatý Pavel popisuje nám starozákonní zvyk, dle něhož býval lid krví zvířete obětovaného pokropen a tak očištěn i posvěcen, těmito slovy: „Když Mojžíš ohlásil všemu lidu každé přikázání Zákona, vzav krev telat a kozlů s vodou a s vlnou šarlatovou a s yzopem, pokropil jak i knihu tak i všechen lid, řka: Toto jest krev úmluvy, kterou s vámi učinil Bůh. Také i svatostánek i všechno nádobí bohoslužebné podobně pokropil. A téměř všecko podle zákona krví očištěno bývá a bez vylití krve není odpuštění. Protož zajisté bylo potřebí, aby ty obrazy věcí nebeských těmi věcmi se očišťovaly; samy pak nebeské věci lepšími obětmi, nežli jsou ony.“ (Žid. 9, 19-23). Toto prolévání krve zvířat obětních a to pokropování byly předobrazy prolití Krve Kristovy a pokropení jeho božskou Krví, jímž mnohem lépe býváme od hříchů očištěni, než jak od hříchů očištěni bývají židé krví zvířat. Neboť praví tentýž svatý Pavel takto: „Nebo jestliže

krev kozlů a býků a pokropení popelem z jalovice posvěcuje poskvrněné k očištění těla, čímž spíše Krev Kristova, kterýžto skrze Ducha Věčného sebe samého obětoval jako oběť bezúhonnou Bohu, očistí svědomí naše od skutků mrtvých, k sloužení Bohu živému?" (Žid. 9, 13, 14).

Tu snad někdo řekne: „Kristus Pán prolil svou svatou Krev při svém umučení a pokropil jí věřící, kteří tehdy žili; my jsme však tehdy nebyli ještě narozeni a proto nejsme také této veliké milosti účastni." Milý příteli, proto se nezarmucuj; neboť svatá Krev Páně byla na kříži zrovna tak i za tebe prolita, jako za věřící tehdy žijící. Neboť svatý Pavel výslovně dí: „Kristus Ježíš dal sebe samého na vykoupení za všecky;"[1] a „za všecky umřel."[2] Jestliže Kristus Pán za všecky zemřel a za všecky na vykoupení se dal, tedy nezemřel toliko pro spásu věřících tehdy žijících, nýbrž i za tebe, i za mne, i za všechny, kteří ještě až do skonání světa budou žíti. Mimo to vymyslil ve své božské moudrosti ještě jiný prostředek, pomocí jehož svou svatou Krev denně prolévá a duše naše jí pokropuje i očišťuje. To se děje v každé Mši svaté. A to ti ihned zevrubně dokáži.

Jakožto prvního svědka uvádím svatého Augustina, jenž takto píše: „Ve Mši svaté prolévá se Krev Kristova za hříšníky."[3] Tato slova jsou tolik jasná, že výkladu nepotřebují; a tento svědek jest tolik poctivý, že mu nikdo víry neodpírá! Jakožto druhého svědka jmenuji svatého Jana Zlatoústého, jehož slova znějí takto: „Při Mši svaté bývá Beránek Boží za tebe zabit a Krev jeho teče způsobem duchovním na oltáři. Krev jeho, jež jest v kalichu,

čerpá se k očištění tvému z jeho neposkvrněného boku."[4]

Když kněz slova proměny nad kalichem říká, jimi takřka Krev z boku Ježíše Krista čerpá, odkud ona do kalicha vtéká, z něhož způsobem duchovním na duše přítomných věřících kropena bývá. Slovo proměny zní: „Totoť jest kalich Mé Krve, Nového i věčného Zákona, tajemství víry, která za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů." Toť jsou slova Kristova, jimiž víno proměnil ve svou svatou Krev. Táž slova vyslovují také všichni kněží při Mši svaté a to z rozkazu Pána Ježíše. A slov těch nevyslovují tak, jako by posvátný děj poslední večeře jen vypravovali a tedy i uváděli, co do slova Pán Ježíš nad kalichem vyřkl. Nebo kdyby jen takto vypravovali, svaté proměny by nezpůsobili! Oni vyslovují slova proměny zároveň také jakožto tvrzení; totiž s tím úmyslem, že slova pravdivá vyslovují a že i pravdivými státi se mají; jakož i skutečně pravdiva jsou a vpravdě se děje, co obsahují, že se totiž jimi víno proměňuje v přesvatou Krev Páně.

Kněz nepraví jen: „Totoť jest kalich mé Krve," nýbrž také dodává: „Která za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů." Podobně tedy, jako slova první neomylně vyplněna byla, musí i slova následující naplněna býti. Proto bývá také přesvatá Krev Ježíše Krista při Mši svaté vpravdě prolévána, a to „za vás a za mnohé". Slova ta znamenají: Krev Páně prolévá se za vás, kteříž Mši svaté přítomni jste; jakož i za mnohé nepřítomné, kteří Mši svatou sloužiti dali, i za ty, kteříž by rádi Mši svaté obcovali, jen kdyby mohli; a také i za ty, kteříž pro

nemoc, zajetí, nebo pro důležité a neodkladné zaměstnání Mši svaté sice neobcují, ale aspoň do ní se doporoučejí. Za tyto mnohé bývá při Mši svaté Krev Páně prolita na odpuštění hříchů.

Ó, zdaliž toto není vznešené tajemství a svědectví o nevýslovné lásce Pána Ježíše k nám ubohým hříšníkům? Kterak máme tomu věřiti, že přesladký Pán Ježíš, jenž předrahou Krev svou až do poslední krůpěje za nás prolil, tutéž přesvatou Krev svou skutečně po všechny dny i všechny hodiny za nás při Mších svatých vždy opět znovu prolévá, a to na odpuštění hříchů našich a pro spásu naši? Ó, vpravdě tomu věřiti můžeme; ba my tomu věřiti i musíme, a to proto, že to tvrdí Kristus Pán sám! Jak veliké milosti, jak velikého oblažení dostává se tedy těm, kdož Mši svaté nábožně obcují! Krev Ježíše Krista nebývá za ně toliko prolita, ale bývá prolita na odpuštění jejich hříchů! „Nebo kolikrátkoli Krev Ježíše Krista prolita bývá, tolikrát na odpuštění hříchů prolita bývá;“ tak učí sv. Ambrož. Kdo by tedy neměl rád na Mši svatou choditi, když ubezpečen jest, že tam odpuštění hříchů svých dosíci může? (Jakým způsobem se to děje, o tom rozpráví níže hlava patnáctá.)

Není vzácnější svaté věci v celé Církvi katolické nad přesvatou Krev Páně, poněvadž jedinká krůpěj z ní větší cenu má nežli všecky poklady celého světa, ba celého nebe, a to proto, že je to Krev samého Bohočlověka. A tato předrahocenná Krev není toliko při Mši svaté přítomna, ale jest i majetkem naším, právě tak, jako každý jiný poklad jest majetkem naším, když jsme ho po právu nabyli. Nebo poněvadž Kristus Pán sám celý ve Mši

svaté naším majetkem jest, jak jsem ve hlavě páté vyložil, je tudíž majetkem naším také i veškerá jeho přesvatá Krev a my ji můžeme jakožto vlastnictví své Bohu nebeskému obětovati.

1. Kterak bývá při Mši svaté přesvatou Krví Páně kropeno.

V prvém odstavci této hlavy jsme rozjímali, jak přesvatá Krev Páně ve všech Mších svatých vylita bývá. Pojednání o tom, kterak přesvatou Krví i kropeno bývá, zůstalo až na toto místo. Věz nyní, milý čtenáři, že, jako blahoslavená Krev Páně se za nás při Mši svaté vpravdě prolévá, právě tak bývá i způsobem duchovním na všechny přítomné kropena a na jejich ubohé duše vylita. O tom máme v Zákonu Starém patrný předobraz, který nám vykládá svatý Pavel; a to při Mojžíšovi, jenž prolitou krví kozlů a telat na veškeren lid kropil a pravil: „Totoť jest krev Úmluvy, kterou s vámi učinil Bůh.“[5] A skoro táž slova vyslovil Kristus Pán při poslední večeři nad kalichem, když pravil: „Tento kalich jest nová úmluva (potvrzená) mou Krví, kteráž se za vás vylévá.“[6] Svatý Pavel připojuje k slovům, právě uvedeným“ ještě toto: „Protož zajisté bylo potřebí, aby obrazy věcí nebeských těmi věcmi se očišťovaly; nebeské pak věci samy jsou lepšími obětmi, nežli jsou tyto.“[7] Tím chtěl říci: synagoga židovská, jež byla předobrazem Církve katolické, byla očištěna skrze pokropení krví zvířecí; Církev katolická očišťována bývá skrze pokropování převzácnou Krví zabitého Beránka Božího. Nemůže však nic krví a vodou očištěno býti, leč by bylo krví a vodou pokro-

peno. Poněvadž tedy duše naše bývají při Mši svaté skrze Krev Ježíše Krista očišťovány, musí jí také býti pokropovány! A to chci také dokázati následujícím:

Svatý Jan Zlatoústý praví: „Vidíš-li Pána obětovaného na oltáři, kněze nad Obětí tou nakloněného a se modlícího a všechny přítomné zbarvené onou drahocennou Krví, zdali můžeš se ještě domnívati, že jsi mezi lidmi a na zemi? Zdaliž nemáš býti ihned do nebe vytržen, svrhati se sebe veškeré tělesné žádosti a přehlížeti s volnou duší a čistým srdcem to, co se v nebi děje?"[8] Slovy těmi tento znamenitý Učitel Církve zřejmě vyjadřuje, že lid bývá při Mši svaté Krví Páně pokropen a zbarven. Z toho následuje, že Krev Páně bývá při Mši svaté netoliko za nás prolita, ale i na nás vylita. S tím souhlasí také Marchantius, když píše: „Předrahá Krev Páně bývá při Mši svaté jakožto oběť vylita a přítomní věřící bývají toutéž Krví způsobem duchovním pokropeni."[9] Jasněji nemohl se ani vyjádřiti; a jemu podobně jasně dí též svatý miláček Páně takto: „Kristus zamiloval nás a umyl nás svou Krví od hříchů našich."[10] Hle! Zde tvrdí svatý Jan, že nás Kristus Pán svou svatou Krví netoliko pokropuje, ale docela v ní i umývá!

O věci té podávám zde ještě velice jasné svědectví ze slov svatého Pavla, jenž píše: „Přistoupili jste ku Prostředníku Nového Zákona, k Ježíšovi, a ku pokropení Krví, kteráž lépe mluví než Abelova."[11] Táži se: kdy přistupujeme k Pánu Ježíši, Prostředníku svému? A odpovídám: Ve svatém přijímání přistupujeme zcela blízko k němu a přijímáme ho do srdcí svých. Ve svatém přijímání nepřistupujeme však k Pánu Ježíši jakožto

k Prostředníku, nýbrž ho požíváme jakožto pokrm svých duší. Ale ve Mši svaté přistupujeme k němu jakožto k svému pravému Prostředníku a Přímluvčímu. Neboť při Mši svaté kněz Ježíše Krista jen zastupuje, kdežto On sám jest vlastním nejvyšším Knězem, jemuž mocí úřadu jeho přísluší, aby za lid prosil. Jestliže pak při Mši svaté k Pánu Ježíši přistupujeme jakožto k Prostředníku svému, přistupujeme k němu zároveň k pokropení jeho přesvatou Krví, jak svatý Pavel učí. To se neděje sice při Mších svatých způsobem tělesným, nýbrž duchovním; to jest: v žádné Mši svaté nebývají sice Krví Páně pokropena naše těla, ale ve všech pokropeny bývají naše duše. Při svém hrozném umučení proléval Kristus Pán svou Krev jen tak, že kapala na ruce a šaty katanů, konečně také, že stékala na kameny a po zemi. Při Mši svaté prolévá tutéž Krev; jenže ona při ní nekane na zemi ani na těla, nýbrž rozlévá se na duše přítomných věřících. Ano, jako Mojžíš pokropil lid židovský krví zvířat a kněz katolický pokropuje křesťanský lid svěcenou vodou, tak způsobem duchovním pokropuje Kristus Ježíš duše lidské krví svou, jež se za ně při Mši svaté prolévá.

Toto zkropení duše prospívá nám mnohem více nežli zkropení těla. Toho důkazem jsou katané i židé, kteří sice božskou Krví Páně na rukou i obličejích svých, tedy na tělích, pokropeni byli, ale přece se neobrátili, nýbrž jen ve své zatvrzelosti a rozhořčenosti se upevnili. Kdyby byl trpící Spasitel Krví svou duše jejich pokropil, byli by se bezpochyby obměkčili, obrátili i očistili. Tak by také i nám málo prospělo, kdyby při Mši svaté toliko

těla naše Krví Páně pokropena byla; ale velice mnoho nám prospívá, když duše naše Krví Syna Božího pokropeny bývají. Nebo tak bývají očištěny i posvěceny a nadmíru krásně vyzdobeny.

Poslyš, co v příčině této praví svatá Magdalena de Pazzi: „Přijme-li duše lidská Krev Páně, nabývá takové důstojnosti, jako by drahocenným rouchem přioděna byla. Ba ona počne se tolik stkvíti a tak krásně svítiti, že kdybys mohl lesk duše, Krví Páně pokropené, viděti, chtěl by ses jí takřka klaněti."[12] Ó, jaká to památná slova! Přeblažená duše, jež krásou takovou přioděna jest! Blažené oči, jež na tak podivuhodnou krásu hleděti mohou! Ó, milý příteli! spěchej hodně často na Mši svatou, abys při ní byl Krví Ježíše Krista pokropen a rouchem tolik drahocenným přioděn, aby ses mohl přede všemi anděly i svatými po celou věčnost stkvíti. Abys byl ještě více posilněn u víře té, že se nejdůstojnější Krev Ježíše Krista při Mši svaté na nás vylévá, povím ti o tom podivuhodný příklad.

Platina, jenž popsal životy papežů římských, vypravuje ze života papeže Urbana IV. událost, jež se stala kolem roku 1263 v Bolseně, městě nedaleko Říma ležícím. Jistý kněz, když slova proměny nad hostií vyslovil, počal pochybovati, zdali i ta svatá Hostie, kterou v rukou držel, pravým Kristem Pánem jest. I pomyslil si: „Nic při této Hostii nevidím, nic při ní necítím, nic při ní neznamenám; tedy také není pravda, že by tato hostie Kristem Pánem byla!" Takto o přítomnosti Pána Ježíše v nejsvětější Svátosti nejen pochyboval, ale ji docela i popíral a upadl tak do ohavného bludu. Nicméně ve Mši svaté pokračoval a svatou Hostii

vzhůru pozdvihl. A co se stalo? Z pozdvižené svaté Hostie počala téci krev, podobně jako když jemný dešť s oblaků sprchá. Pohledem tím polekal se kněz tolik, že nevěděl, co by činiti měl. Jako u vytržení zůstal po chvíli s pozdviženou svatou Hostií státi a pozoroval s úžasem i hrůzou, jak krev jemně a klidně z ní vytéká. Přítomný lid, zázrak ten vida, tolik se na mysli pohnul, že počal hlasitě volati: „Ó svatá Krvi, co to znamená? Ó božská Krvi, kdo jest příčinou tvého prolévání?" Jiní pak volali: „Ó růžová Krvi, vylévej se na duše naše a očisti je od hříchů jejich! Ó drahocenná Krvi, volej za nás k Bohu za slitování!" Zkrátka, jeden volal tak, jiný jinak; jeden se bil v prsa, jiný ronil horké slzy. Tímto zmateným křikem lidu vzpamatoval se kněz ze svého ztrnutí, spustil svatou Hostii dolů a chtěl ji na korporale položiti. Tu však zpozoroval, že korporale jest na všech místech přesvatou Krví Páně tolik navlhčené, že na něm sotva suchého místečka nalézti mohl, na něž by Boha svého položil. Tím otevřely se mu oči a on poznal provinění své i jal se nevěry své želeti z celého srdce. Ve sloužení Mše svaté sice pokračoval; ale činil tak s tolika slzami, že se musel pro pláč častěji zastaviti. Po svatém přijímání složil zkrvácené korporale, schoval je a chtěl veliké a zázračné znamení to zatajiti. Lid se však shromáždil po Mši svaté kolem něho a dotazoval se, co se to mezi Mší svatou přihodilo? I chtěl zvěděti, zdali na pravdě spočívá, co byl spatřil. Tím byl kněz donucen, aby schované korporale zase vyňal a lidu ukázal. Když zbožní lidé korporale Krví Páně zbrocené spatřili, tolik se v myslích pohnuli, že na kolena padali,

v prsa se bili, hořce plakali a Boží slitování s pokorou vzývali. Pověst o tomto zázraku roznesla se v brzku široko daleko; i chvátali zástupové lidí s nábožností do Bolseny, aby ten veliký div spatřili. Když se o tom dověděl také papež Urban IV., jenž se tehdy v sousedním městě Orvietu zdržoval, vzkázal knězi, aby k němu přišel a ono korporale s sebou přinesl. Kněz se dostavil s velikou úzkostí, padl před papežem a shromážděnými kardinály i duchovními na kolena, ukázal jim zkrvácené korporale a vypravoval, kterak o přítomnosti Páně v nejsvětější Svátosti pochyboval a kterak Krev Páně na korporale prolita byla. Papež i všichni kardinálové i kněží padli na kolena, klaněli se svaté Krvi Páně, zlíbali úctyhodné korporale a byli při pohledu na ně velice pohnuti. K uctění svaté Krve Páně kázal pak papež v Bolseně vystavěti nádherný chrám a nařídil, aby se na památku tohoto zázraku každoročně slavné procesí konalo. Tento zázrak stal se také hlavní příčinou, pro kterou papež Urban IV. l. P. 1264 slavnost Božího těla pro Bolsenu potvrdil.[13]

Až do té doby konána bývala totiž slavnost ta, a sice do roku 1246, toliko od biskupa Roberta v Lutychu. Dělo se tak na pobídky svaté Juliany, panny klášterní, jež v příčině té měla zvláštní zjevení od Boha. Slavnost Božího těla byla později na sněmu církevním, ve Vienně konaném, od papeže Klementa V. pro celou Církev nařízena.

Zázračnou událost, v Bolseně zběhlou, potvrzují také přemnozí jiní dějepisci. Zázračné korporale se dosud chová v katedrále Orvietské, kdežto oltářní kámen, na kterém se onen zázrak stal, uctívá se v Bolseně.

Co se stalo před lety v Bolseně viditelně, stává se posud denně ve všech kostelích, při všech Mších svatých neviditelně. Když kněží při nejsvětější oběti nejdůstojnější Hostii a posvěcený Kalich pozdvihují, stéká božská Krev z obou, podobně jako mírný déšť s oblak sestupuje; nestéká na zemi, ani na hlavy lidí, nýbrž na srdce, na duše, na mysli přítomných, netoliko zbožných, ale i zlých. Zbožné očišťuje a ozdobuje; činí je plodnými na dobré skutky; je občerstvuje v jich slabostech a působí v nich ještě mnoho jiného dobrého, při každém dle schopnosti jeho. Duše, jež nejsou zbožné, snaží se zbožnými učiniti; srdce zatvrzelá obměkčiti; myslí hříšných obrátiti; a nabízí všem nepřátelům odpuštění i milost. Je-li pak hříšník tolik zatvrzelý, že milosti Boží přijmouti nechce, volá tato přesvatá Krev přece za něho o milost a zdržuje spravedlivou pomstu Boží od něho.

Uvažuj tedy, ó duše Boha milující, jak veliké milosti stáváš se účastnou, když při každé Mši svaté býváš vpravdě krůpějemi božské Krve Kristovy pokropena, očištěna i ozdobena! Ó, kdyby ses mohla sama v této své ozdobě i kráse spatřiti, jak srdečně by ses rozradovala, jak vroucně bys Bohu děkovala a jak velice by ses rozhorlila, abys velmi často a pobožně Mši svaté přítomna byla!

Kdybys byl na hoře Kalvarii pod svatým Křížem stál a stékajícími kapkami přesvaté Krve Pána Ježíše pokropen býval, zda bys to nebyl za největší milost od Boha považoval? Je však nade vši pochybnost jisto, že když Mši svaté nábožně obcuješ, způsobem duchovním vpravdě pod křížem Páně stojíš a že duše tvá bývá právě tak Krví jeho po-

kropena, jako by bylo bývalo pokropeno toutéž Krví tělo tvé, kdybys byl tělesně pod křížem Páně na hoře Kalvarii stál. Budeš-li tedy při Mši svaté právě tak pobožně přítomen, jako bys byl býval pod křížem, bude ti pokropení Krví Páně při Mši svaté právě tolik prospívati, jako by ti bylo pokropení toutéž Krví prospělo na hoře Kalvarii.

2. Kterak při Mši svaté přesvatá Krev Páně volá za nás do nebe.

Z milostí a dobrodiní, kterých nabývají účastníci při oběti Mše svaté, mezi nejpřednější náleží milost ta, že božská Krev Ježíše Krista, když na oltáři bývá vylita, volá za ně k Bohu a slitování jeho jim vyprošuje. Jak užitečné je hříšníkům volání toto! Jak mocně zadržuje přísnou pomstu Boží od nich! O některých těžkých hříších lidí Písmo svaté výslovně tvrdí, že volají k Bohu do nebe o pomstu a hněv jeho proti vinníkům popouzejí. Nebo takto praví Bůh ke Kainovi, jenž prvý ze všech napojil zemi lidskou krví: „Hlas krve bratra tvého volá ke mně o pomstu.“[14] O jiném hříchu dí Pán: „Křik o Sodomských a Gomorských rozmnožen jest a hříchy jejich nabyly veliké tíže. Sestoupím a pohledím, zdali skutky jejich jsou opravdu příčinou křiku, který ke mně přišel.“[15] A těm, kdož ve své nespravedlnosti utiskují chudé vdovy a sirotky, praví Duch svatý: „Zdaliž slzy vdovy nesestupují na líce a křik její na toho, kterýž je vyvádí? S líce zajisté vstupují až do nebes, a Hospodin, jenž slyší, nebude se v nich těšiti.“[16] Jinou nespravedlnost označuje svatý Jakub jakožto hřích do nebe

volající, když píše: „Aj mzda dělníků, kteří žali krajiny vaše, kterouž jste jim zadrželi, křičí; a křik jejich vešel v uši Pána zástupů.“[17] Ba ústy proroka Isaiáše nazývá Bůh hříchy těžké vůbec křikem: „Vinice zajisté Hospodina zástupů, dům israelský jest; a muži judští, plod jeho rozkošný. A očekával jsem, aby činil soud: a hle, nepravost! a (aby činil) spravedlnost: a hle, křik!“[18] to jest: slyšeti jest křik těch, jimž se ubližuje. Ze slov těchto jest patrno, že hřích smrtelný vystupuje jako hrozný křik bez ustání k Bohu a vyvolává jeho spravedlivý hněv proti hříšnému světu.

Kdo tedy tento neskonalý hněv Boží utišuje? Kdo od nás tuto hroznou pomstu přespravedlivého Boha odvrací? Ani na nebi, ani na zemi není k tomu nikdo způsobilejší nad hlas předrahocenné božské Krve Ježíše Krista! Nebo ač jest křik bezpočetných hříchů tolik mocný, že až do nebe zaznívá, je přece hlas prolité Krve Bohočlověka mnohem mocnější, poněvadž je všemohoucí a neskonalý; a naplňuje netoliko povětří, ale i celé širé nebe a proniká otcovské Srdce Boží. Ačkoliv hrozný křik tak mnohých, děsných nepravostí Srdce Boží velice roztrpčuje, jest přece líbeznost hlasu prolité Krve Ježíše Krista tak neskonale sladká, že veškerou nevoli i nechuť z Božího Srdce vylučuje a je více utišuje, než je křik hříchů rozhněvati mohl.

Snad máš otázku na jazyku: Ale kterak může tato svatá Krev Kristova do nebe volati, když přece nic z toho neslyšíme ani neznamenáme? I já odpovídám otázkou: Kterak mohla prolitá krev Abelova volati do nebe, když přece Abel byl mrtev a krev jeho z ran jeho klidně vytékala? A přece

řekl Bůh Kainovi: „Hlas krve bratra tvého volá ke mně o pomstu!“ Jest zřejmo, že je tu řeč nikoliv o hlasu tělesném, ale o duchovním; a tento duchovní hlas byl tedy tak mocný, že od země až k nebi vystupoval, Srdce nebeského Otce pronikal a je k pomstě proti bratrovrahu vybízel. A právě tak jest hlas prolité Krve Ježíše Krista při Mši svaté hlasem duchovním, ale tak mocným, že rozhněvaného Boha k slitování nakloňuje.

Že vpravdě tato předrahá Krev Páně při Mši svaté k Bohu volá, chce nám svatý Pavel na mysl uvésti, když píše: „Přistoupili jste k Ježíši, k Prostředníku Nového Zákona, a k pokropení Krví, kteráž lépe mluví než Abelova.“[19] Že přistupujeme při Mši svaté k Pánu Ježíši, Prostředníku svému a k pokropení Krví jeho, bylo předchozí statí s dostatek objasněno. Z toho následuje nyní dle smyslu slov apoštolských, že když k pokropení touto přesvatou Krví Páně přistupujeme, ona k Bohu za nás volá. Svatý Pavel sice nepraví, že Krev Páně „volá“, ale že pokropení Krví tou, anebo vylití její „mluví“. To znamená, že přesvatá Krev Páně, pokud ještě v jeho převelebném těle byla, nevolala, ale mlčela; když však při jeho přehořkém utrpení bolestně a nevinně vylévána byla, počala mluviti, mluvila mocně, čili volala hlasem až všemohoucím, a to za slitování pro hříšníky.

A právě tak mocně mluví, čili pronikavě volá tato drahocenná Krev, když bývá při Mši svaté prolita, k Bohu všemohoucímu asi těmito slovy: „Viz i pozoruj, ó spravedlivý Bože! jak já, drahocenná Krev Tvého jednorozeného Syna, tak hanebně, tak bolestně, tak bohatě i tak milostně pro-

lita jsem byla! Viz i považ, s jakým násilím, s jakým posměchem a s jakou ukrutností jsem byla zneuctěna, poplivána, zlořečena i nohama šlapána! A toto vše snášela jsem s největší trpělivostí proto, aby hříšníci mohli býti mnou očištěni i spaseni. Ty pak, ó přísný Soudce, chtěl bys je pro hříchy jejich zatratiti a do propasti pekelné uvrci? Kdo mi dá pak náhradu za všecko vytrpěné pohanění? Kdo odplatí mi pak za posměchy a pošklebky, které jsem snesla? Proklatci v pekle zajisté nahrazovati mi nebudou, nýbrž budou mi spíše s ďábelskou nenávistí klnouti a zlořečiti! Budou-li však hříšníci pro mne spaseni, budou mne věčně velebiti a všemožnými způsoby se mi vděčiti. Slyš proto, ó Bože milosrdný, mé spravedlivé volání! Pro mne popřej hříšníkům milosti k pokání a života polepšení! Spravedlivým pak rozmnož pro mne milosti, aby ve všem dobrém až do smrti věrně vytrvali!"

Jestliže tedy úctynejhodnější Krev Páně takto k Bohu volá, kterak by bylo možno, aby Bůh volání takového nevyslyšel? Vždyť i nevinně prolitá krev Abelova volala hlasem tolik mocným ze země k nebi, že Boha samého na zemi svolala a k pomstě proti bratrovrahu roznítila, jak Hospodin sám vyznal, řka: „Hlas krve bratra tvého volá ke mně se země. Protož nyní zlořečený budeš na zemi, kteráž otevřela ústa svá a přijala krev bratra tvého z ruky tvé." Mohla-li tedy prolitá krev Abelova něco takového dokázati, což teprve dokáže nevinně prolitá Krev Ježíše Krista, když bývá denně při Mši svaté opětně prolita i obětována? Vždyť svatý Pavel tvrdí: „Přistoupili jste k po-

kropení Krví, kteráž *lépe mluví než Abelova!*" Neboť krev Abelova volala o pomstu, kdežto Krev Ježíše Krista volá o slitování. Bůh pak jest více nakloněn ke slitování nežli k pomstě, jak Církev v jisté modlitbě za zemřelé praví: „Bože, jehož vlastností jest, vždycky se slitovávati a odpouštěti." A svatý Petr tvrdí: „Bůh nechce, aby kteří zahynuli, ale aby se všichni k pokání obrátili."[20] Proto také prolitá Krev Páně mnohem snáze slitování vyprosí, nežli krev Abelova pomstu Boží vyvolala.

Tato božská Krev Ježíše Krista volala k Bohu za usmíření světa, když byl on obřezán, když se potil na hoře Olivetské, když byl bičován, korunován, křižován. A usmíření toho také se dovolala, jak svědčí svatý Pavel slovy: „Zajisté Bůh smířil s sebou svět v Kristu."[21] A právě táž Krev Páně volá také při Mši svaté, a to netoliko hlasem jedním, ale hlasy tolika, kolik krůpějí Krve té prolito bylo. I volá hlasem pronikavým, všemohoucím; volá z plné síly své božské i lidské; volá netoliko při jedné Mši svaté, ale při všech těch tisících Mších svatých, jež denně slouženy bývají. A Krev Páně nevolá sama, nýbrž s ní volají zároveň i rány jeho; a sice tolika slovy, kolik jich na přesvatém jeho Těle bylo. S Krví volá také Srdce Páně; a to v tolika prosbách, kolikrát ono se pohnulo. Konečně volají s Krví Páně také i ústa jeho, a to s tolika modlitbami, kolik vzdechů z božských úst Páně vyšlo. Bylo by možno, že by toto pateronásobné volání, jež přichází z Krve Krista Pána, z jeho Srdce, z jeho úst, z jeho ran, z jeho duše, nemělo Srdce Boha Otce proniknouti a obměkčiti? I kdyby se byl Bůh Otec vážně rozhodl, že hříšníků še-

třiti nebude, nýbrž že je dle zasloužení potrestá, má přece božská Krev Ježíše Krista takovou moc i působivost, že jí musí ustupovati všecko na nebi i na zemi; a že jí Boží spravedlnost nižádné slušné prosby odepříti nemůže.

Na doklad toho připomenu nyní známý původ zázračného korporale ve Walldürnu, kam v oktávu Božího těla po celá století až na nynější den přečetná procesí přicházejí. Walldürn jest městečko v Odenwaldu, v bývalé arcidiecési mohučské. Tam sloužil léta Páně 1330 místní farář Otto Mši svatou, při které z nepozornosti kalich s Krví Páně převrhl, takže se po korporalu rozlila. A hle! V tom okamžiku objevily se na něm: uprostřed Kristus Pán, na kříži visící, a po obou stranách jeho jedenáct korunovaných a krví zbrocených hlav, podobných oněm, jaké vídáme na obrazích svaté Veroniky. I byly podoby ty tak přirozené a tak umělé, že by podobných zajisté žádný malíř vytvořiti nedovedl. Tohoto divu ulekl se farář tolik, že se na celém těle chvěl a i od Boha i od biskupa svého velikého trestu se bál. Proto skryl to krvavé korporale po Mši svaté pod kámen oltářní. Léta uplynula od té doby, ale farář nemohl nabýti pokoje svědomí, že tento div Boží lásky a slitovnosti zatajil. I bral si tu věc tolik k srdci, že se proto na smrt rozstonal; ba, jsa stále úzkostmi smrtelnými na duši i na těle hrozně trýzněn, přál si umříti. Když však dlouho se smrtí zápasil a ani žíti ani umříti nemohl, nabyl toho přesvědčení, že těmito smrtelnými úzkostmi proto tolik hořce trýzněn jest, že ono krvavé korporale zastrčil. Proto povolal k sobě sousedního faráře, vyzpovídal se

mu, kterak z nepozornosti Krev Páně rozlil a pak zkrvácené korporale uschoval; načež mu dal také dovolení, aby veřejně oznámil, co se mu při Mši svaté bylo přihodilo. Brzo po vyznání tom zesnul. Potom byl kámen oltářní dle veškerých předpisů církevních, v příčině takové platných, ohledán a i vyzdvižen a na korporalu shledány skutečně ony podoby, podivuhodně zachované. Ihned také počaly se při tom podivuhodném korporálu díti rozmanité zázraky, o nichž záhy zpráva donesena byla až do Říma. Papež Urban V. celou záležitost dle předpisů církevních přísně vyšetřiv, udělil hojné odpustky všem těm, kdož by k uctění přesvaté Krve Páně do Walldürnu putovali.[22]

Naskýtá se otázka, proč asi Bůh chtěl, aby rozlitá svatá Krev Páně v podobě Ukřižovaného a jedenácti korunovaných hlav Kristových na tom korporalu se objevila? Mezi jinými příčinami hádám také tu, že prolitá Krev Páně volá k Bohu o milosrdenství. Po lidsku řečeno, jsou právě ústa tím údem, jímž voláme a křičíme. Jedenáct hlav, každá se svými ústy, ukázalo se na tomto korporalu snad proto, že právě tolik krůpějí z převrženého kalicha na korporale se rozlilo. A tato ústa volala k Bohu ne o pomstu a trest, ale o milost a slitování, i pro onoho faráře, i pro lid, jenž by tu svatou Krev navštěvovati a uctívati chtěl. Knězi vyprosila tato Krev tu milost, že svého hříchu před svou smrtí oželel a se z něho svátostně vyznal. A milost, kterou vyprosila svatá Krev Páně lidu tehdejšímu, vyprošuje všemu lidu i dnes, takže i největší hříšníci, kteří hříchů svých po dlouhá léta zamlčovali, před ní k poznání jich přicházejí, jich oplakávají a upřímně

z nich se vyznávají. Abychom my ubozí lidé takřka na vlastní oči zříti mohli, že prolitá Krev Páně při Mši svaté k Bohu za nás volá, chtěl Kristus Pán, aby prolitá i rozlitá Krev jeho na korporale ve Walldürnu v podobě Ukřižovaného a vedle téhož v podobě jedenácti hlav se objevila a až na nynější den se zachovala. Nyní nejsou sice ony hlavy dosti zřetelné, ale posud viděti lze, když se k onomu zcela neporušenému korporalu přiblížíme, patrné skvrny na oněch místech, kde ony svaté hlavy byly.

Mimo všemohoucí volání božské Krve Páně jest si třeba ještě povšimnouti, že ona má ještě jednu vlastnost, jež rozhněvaného Boha usmířiti může. Když je totiž na oltáři vylita, vystupuje z ní libá vůně, jež je s to, hněv Boží proti hříchům lidí usmířiti. Nebo čteme v Písmu svatém již o židovských obětech zápalných: „Přinášejte mi v předepsanou dobu příslušné oběti, pokrmy k spálení, ve vůni velmi příjemné... Tak činiti budete každého dne po sedm dní, podávajíce pokrmy k spálení, k vůni velmi líbezné Hospodinu, která se bude vznášeti z celopalů a z úliteb k nim příslušných."[23] Jestliže byla již vůně, jež vystupovala ze spáleného masa a z prolité krve obětovaných zvířat, Bohu všemohoucímu líbeznou a k usmíření hněvu jeho způsobilou, čehož vymůže teprve tato nade vši míru sladká i mocná vůně z Krve Ježíše Krista, když bývá Bohu jakožto důstojná oběť zápalná na oltáři vylita i obětována!

Když kněz kalich obětuje, říká: „Obětujeme Ti, ó Pane, kalich spasení a prosíme milostivost Tvou, aby před obličejem Tvé božské velebnosti k našemu, i celého světa spasení s příjemnou vůní vy-

stupoval. Amen.“ To jsou ta slova, jimiž bývá Bohu v kalichu obětováno víno, které určeno jest, aby bylo proměněno v sladkou i líbeznou Krev Ježíše Krista. Svatý Pavel dí: „Kristus miloval nás a vydal sebe samého za nás v dar, a to v oběť krvavou Bohu, k vůni líbezné.“[24] Když tato drahocenná oběť byla na kříži obětována a Krev Páně v bolestech vylita, vystupovala z ní k nebesům vůně tak líbezná, že docela zapudila zápachy, jež vystupovaly k nebi z hanebných obětí modlářů a z přemnohých a ohavných hříchů všech lidí. Neboť měl Bůh více zalíbení na přehořké smrti a prolité Krvi Syna svého, nežli měl ošklivosti na všech hříších světa. Kolikrát tedy tato drahocenná oběť zápalná na oltáři se děje a tato sladká Krev Páně způsobem duchovním vylita bývá, tolikrát denně vystupuje čerstvá a líbezná vůně k Bohu do nebe. Jestliže tedy při Mši svaté lítostivě sladkou Krev Páně obětuješ, zaháníš skrze příjemnou vůni této božské krve odporný zápach hříchů vlastních a připravuješ také Bohu mnohem líbeznější vůni, než jak jsi mu nelibosti způsobil zápachem svých hříchů.

Na místě Písma svatého, kde se vypravuje o tom, že osleplý praotec Izák políbil syna svého Jakuba, rouchy Esauovými přioděného, čte se dále: „Když ucítil Izák vůni roucha jeho, žehnaje mu, řekl: Hle, vůně syna mého jako vůně pole plného, kterémuž požehnal Hospodin.“[25] Jako tedy vůně roucha přinesla Jakubovi požehnání otce jeho Izáka, právě tak působí sladká vůně prolité božské Krve Ježíše Krista tolik, že milý Bůh se nakloňuje k tomu zbožnému člověku, jenž mu ji při Mši svaté v oběť přináší a své požehnání mu uděluje. Také

všichni svatí v nebi bývají takovou obětí Mše svaté zvláště obveseleni, poněvadž líbezná vůně Krve Ježíše Krista tak sladce a příjemně s oltáře vystupuje, že celé nebe provívá a všechny jeho obyvatele občerstvuje i obveseluje. Proto snaž se, ó duše Boha milující, aby ses i ty ve všech Mších svatých nejsvětější Krvi Páně s nábožností klaněla, ji srdečně vzývala a s důrazem obětovala. Můžeš tak činiti třebas takto:

Modlitba. Ó nejsvětější Trojice Boží! Viz při této božské oběti, jakož i při všech Mších svatých, na celém světě v tuto hodinu sloužených, vpravdě přítomnou drahocennou Krev Ježíše Krista, kterou za mne i za všechny hříšníky vylíti ráčil, když byl bolestně obřezán, když se v hrozných úzkostech na hoře Olivetské potil, když byl bičován, trním korunován, obnažen, ukřižován, po smrti do boku boden. Přináším tu svatou Krev před trůn božské velebnosti Tvé a obětuji ji Tobě, svému pravému i živému Bohu, skrze božské Srdce Páně i skrze ruce všech kněží a přeji si, abych Ti ji mohl obětovati netoliko nyní, ale i v každém okamžiku celého života svého, i při smrti své; a sice s toutéž láskou i s toutéž bolestí, s kterými ji Pán Ježíš sám za nás vylil! Také Ti obětuji veškeré ty krvavé krůpěje potu, jež Tvůj přemilý Syn na hoře Olivetské vypotil; dále všechny slzy, jež za nás vyronil a konečně i onu tak svatou i spasitelnou vodu, jež mu z boku vytekla! A s touto obětí spojuji také veškerou krev, kterou prolili mučedníci při svých mukách a vyznavači při svých skutcích kajících. Toto všecko Ti obětuji ve spojení s touto obětí Mše svaté, jakož i se všemi obětmi vůbec, k Tvému

neskonalému zalíbení na dokonalé odpuštění hříchů svých, k náležitému zadostučinění za tresty, jichž jsem zasloužil, a na úplnou náhradu všeho toho dobrého, jež jsem vykonati měl i mohl, ale obmeškal. Zároveň obětuji Ti všecko to k potěšení zarmoucených, k posilnění se smrtí zápasících, k občerstvení duší v očistci a na obrácení všech nevěřících, bloudících i zatvrzelých hříšníků. Amen.

XI. Mše svatá je nejznamenitější obětí zápalnou.

V Zákoně Starém byly oběti hlavně čtvery: Předně *oběti zápalné* na uznání nejvyšší velebnosti Boží; za druhé *oběti chvály a díkůčinění* za dosažená dobrodiní; za třetí *oběti pokojné a prosebné* na vyprošení dobrodiní od Boha; a konečně za čtvrté *oběti smírné a kající* na odpuštění hříchů a umoření trestů. Každá z těchto obětí přednášena byla Bohu dle předpisu Zákona způsobem zvláštním a nebylo tedy dovoleno různé oběti konati způsobem týmž.

Od počátku světa až do časů Pána Ježíše obětovány byly Bohu všemohoucímu nesčíslné oběti zápalné, jež mu dle svědectví Písma svatého příjemné byly. Dle předpisu zákona Mojžíšova museli židé v oběť zápalnou obětovati denně dva jednoroční beránky, jednoho ráno a druhého u večer; v den sobotní pak museli obětovati i ráno dva beránky i u večer dva. V době každého nového měsíce museli přinésti v oběť zápalnou vždy sedm

beránků, dvě telata a jednoho berana; a právě tolik museli obětovati o Veliké noci a o slavnosti Letnic, vždy po sedm dnů za sebou jdoucích. O slavnosti Stánků museli v oběť zápalnou přinésti po sedm dnů za sebou jdoucích denně čtrnáct beránků, třináct telat, dva berany a jednoho kozla. Mimo tyto drahé, ale nařízené oběti, obětovali jednotlivci ještě oběti zvláštní, každý dle své nábožnosti, voly, telata, ovce, beránky, skopce, holuby, víno, chléb, kadidlo, sůl, koláče, vždy na některý z uvedených čtyř úmyslů.

Toto všecko na místě tomto vypočítávám za tím úmyslem, abys seznal, jak nákladné, namáhavé a nečisté oběti arciotcové i kněží židovští tehdy měli. A přece prokazovali těmito svými drahými obětmi Bohu všemohoucímu čest jen nepatrnou a zasluhovali si jimi toliko nepatrné odměny, jak se o tom svatý Pavel v epištole k Židům na více místech zmiňuje. Jestliže však Písmo svaté, jak jsem v předešlé hlavě vyložil, přece o obětech těch tvrdí, že byly Bohu k vůni líbezné, přichází to odtud, že byly předobrazy krvavé oběti Ježíše Krista. Z toho můžeš seznati, jak ubozí byli tehdejší židé a jak šťastni jsme my katoličtí křesťané. Nebo Spasitel náš dal nám takovou oběť zápalnou, že, ač téměř nic nestojí a snadno obětována býti může, přece jest Boží velebnosti nejpříjenmější, nebi nejradostnější a očistci nejutěšenější.

Kdyby byl někdo veškeré krvavé oběti, jež od počátku světa až do časů Pána Ježíše obětovány byly, vlastní rukou a za nejvyšší nábožnosti vykonal, a tedy všecka ta zvířata sám obětoval, zabil a spálil, byl by těmito tisíci tisíců obětí bezpochyby

Bohu velikou službu prokázal. A přece by tato jeho služba ani porovnána býti nemohla s onou službou, jež se Boží velebnosti děje jediným obětováním zápalné oběti křesťanské. Bože můj! Kdo může tomu uvěřiti? Jak je něco takového možné! A přece tomu uvěříš a poznáš, že to možno jest, když ti zkrátka řeknu: Touto zápalnou obětí Církve katolické jest oběť Mše svaté!

Jak ti již povědomo, jest sacrificium zevnější, viditelný dar, jenž jedině a výhradně Bohu bývá obětován a od kněze, řádně vysvěceného, na uznání nejvyšší vlády Boha nade všemi tvory jemu bývá zasvěcen. Svatý Tomáš Akvinský praví: „Touto obětí zápalnou osvědčujeme, že Bůh jest prvním počátkem všeho stvoření a posledním cílem vší blaženosti, i nejvyšším vládcem všech věcí. Jemu přinášíme na znamení své povinné poddanosti a uctivosti něco viditelného, abychom obětováním tohoto viditelného předmětu označili oběť vnitřní, v které duše naše sama v oběť se přináší Bohu, jenž jest počátkem jejího stvoření a cílem její blaženosti.“[1] Toť krátký výklad toho, čím oběť zápalná jest. Lidem neučeným zdá se asi výklad tento těžký a temný; ale stane se jim srozumitelnějším, budou-li bedlivěji sledovati to, co dále vykládám.

Tuto oběť zápalnou vyhradil Bůh samému sobě: a proto nikdy nedovolil, aby jinému obětována byla. Tak praví ústy proroka Isaiáše: „Já jsem Hospodin, toť jest jmeno mé! Slávy své nikomu nedám ani chvály své rytinám.“[2] Jestliže Bůh již v Starém Zákoně zakázal, aby někomu jinému oběť zápalná obětována byla, z toho snadno usoudíš, že naše oběť zápalná, totiž Mše svatá, nesmí býti oběto-

vána žádnému tvoru, ani Matce Boží ne, ani žádnému svatému. Dovolil sice Bůh, abychom jeho milé světce chválili, milovali, uctívali, vzývali, jim na počest kadidlo zapalovali, světla rozsvěcovali a jim rozličné zevnější i vnitřní služby konali; ale nikdy nám nedovolil, abychom jim obětovali svou oběť zápalnou, totiž Mši svatou. Proto také praví sněm Tridentský: „Ačkoliv Církev na počest a památku svatých mnohdy i některé Mše svaté sloužiti dává, přece neučí, že oběť Mše svaté se přináší světcům, nýbrž vyznává, že Mše svatá obětuje se jen samému Bohu, jenž světce ctí a slávou korunoval. Proto také neříká kněz při Mši svaté: obětuji tobě, ó Petře anebo Pavle! Mši svatou, nýbrž děkuje Bohu za vítězství, k nimž jim Bůh milostí svou dopomohl; a svaté toliko za ochranu vzývá, aby se totiž v nebi přimlouvali za nás, když my památku jejich konáme na zemi.[3] Z tohoto učení Církve Páně tedy seznáváš, že oběti Mše svaté nepřinášíme žádnému světci, nýbrž toliko a výhradně Pánu Bohu k uctění jeho svatých.

A nyní poukáži k podstatě i způsobu oběti zápalné v Zákoně Starém, abychom tím snáze chápali, jak vznešená jest naše oběť zápalná. Při zápalných obětech (celopalech) židovských bylo všechno maso ohněm stráveno. Při jiných obětech tak nebylo, nýbrž spálena byla toliko část obětí, kdežto ostatek rozdělen byl mezi kněze a obětující a byl požit. Při oběti zápalné bylo proto všecko spáleno, aby bylo naznačeno, že Bohu všecko náleží a proto i všecko k službě i cti jeho obětováno býti má. Právě tak mohl by Bůh dle své přísné spravedlnosti žádati, aby mu každý člověk život svůj

obětoval, jako poručil Abrahamovi, aby mu syna svého Izáka zabil i obětoval. Bůh se však uspokojil tím, když jen ochotnou poslušnost Abrahamovu byl spatřil. V Starém Zákoně Bůh také přikázal, aby mu všichni prvorozenci obětováni byli, udávaje za příčinu: „Neboť mé jest to všecko“;[4] uspokojil se však tím, když matky dítky své jen do chrámů přinesly a tam darem je vykoupily.

Tam musel mu od své panenské matky Marie obětován býti také jeho jednorozený Syn. A ač ho Matka jeho pěti loty stříbra vykoupila,[5] nespokojil se Bůh tím přece, ale chtěl, aby ho Matka později i k umučení i zabití vydala, aby tak touto drahocennou smrtí všecky lidi osvobodil od té povinnosti, aby Bohu životy své v oběť zápalnou obětovali. V příčině té píše svatý Pavel: „Poněvadž jeden za všecky umřel, tedy všickni (v něm) zemřeli a za všecky umřel Kristus.“[6] Život Pána Ježíše však byl neskonale šlechetnější nežli život všech lidí pospolu; a proto byla také smrt jeho před očima Božíma neskonale záslužnější a milejší, než by mu byla bývala smrt všech lidí. Poněvadž pak Pán Ježíš bývá ve všech Mších svatých Bohu v oběť přinášen, nabývá Bůh Otec již z každé jednotlivé Mše svaté více cti i služby, než kdyby k jeho cti všichni lidé byli jakožto oběti zabiti, jemu přednešeni a spáleni.

Proto také praví jistý zbožný učitel života duchovního: „Mše svatá jest ze všech skutků nábožnosti a bohomyslnosti skutkem nejznamenitějším.“ A tak dí právem; neboť při Mši svaté osvědčujeme ani tak ne slovy, jako spíše skutkem, že Bůh toho hoden jest, aby přijal oběti života našeho. I máme

tuto nejsvětější oběť přinášeti s takovým úmyslem, jaký v době starozákonné kněz židovský při své oběti zápalné vyslovoval, když asi říkal: „Jako toto zvíře Bohu ke cti zabíjím, tak mohl by také Hospodin, jakožto nejvyšší Pán náš, kdyby chtěl, zničiti nás vesměs. Neboť hoden jest toho, abychom život svůj vydávali k jeho cti, což zabitím tohoto zvířete obětního osvědčuji. A tak objevuji se zde před Tebou, ó Pane! abych ti v oběť přinesl život zvířete tohoto, místo abych obětoval život svůj."

Podobně vyjadřuje se také učený kněz Sanchez, řka: „Při Mši svaté konáme Bohu službu tolik důstojnou, že mu na celém světě nemůže žádná větší i milejší prokázána býti. Neboť Mší svatou osvědčujeme, kterak velebnost Boha je tak veliká, že hoden jest, aby uctíván byl obětí takovou, v které by mu nebyly přinášeny životy telat, ani krev kozlů, nýbrž život nejdrahocennější a Krev nejsvětější samotného jeho jednorozeného Syna."[7] Uvažuj o těchto vznešených slovech a viz, jak neskonalou čest prokazujeme všemohoucímu Bohu přesvatou obětí Mše svaté! Zdaliž neměl bys tedy rád na Mši svatou choditi, abys mohl zároveň s knězem tuto nejvyšší čest prokazovati Bohu všemohoucímu, jakožto Pánu svému svrchovanému? Jestliže lehkomyslně Mši svatou zanedbáváš, Bohu svému takřka té úcty ukrádáš, kterou bys mu byl skrze Mši svatou prokázati mohl!

Poslyš dále, kterak se vyslovuje Marchantius, když praví: „Čím jest Mše svatá jiným, než jako poselstvím k nejsvětější Trojici Boží, jež jí přináší neocenitelný Dar, který jí obětujeme na uznání její

svrchované moci nade vším stvořením a na důkaz naší neomezené uctivosti k ní? Bohu trojjedinému, jenž jest Pánem života i smrti, obětujeme život i smrt Ježíše Krista jakožto každodenní poplatek Církve na zemi bojující, a to za spolupůsobení a v přítomnosti Církve v nebi vítězící. I činíme tak proto, aby Bohu jedinému ve třech Osobách prokazována byla nejvyšší čest ode všeho stvoření; a aby také jeho nejvyšší moc, moudrost, dobrota a neskonalá dokonalost, jež z tohoto tajemství vysvítají, po zásluze poctěny byly. A co může býti Bohu Nejvyššímu milejší, než když nebesa i země se spojují, aby jeho velikou moc i slávu uznaly i uctily?"[8]

Této nejvyšší cti, které se Bohu dostává zápalnou obětí křesťanskou Mší svatou, nedostává se mu ani od lidí, ani od andělů, nýbrž od samého Krista Pána. Neboť jen on sám zná neskonalou velikost a nevystihlou oslavu Boží velebnosti a také jen on dokonale ví i poznává, jaká neskonalá čest Bohu náleží. Proto také může toliko on sám Boží velebnost náležitě uctívati; a on tak vpravdě činí při všech Mších svatých a s tak nevýslovnou uctivostí, jak se pro velebnost Boží sluší. Ačkoliv mohou andělé i lidé pro poctu Boží mnoho činiti, jest přece všecko toto proti poctě, kterou Kristus Pán Bohu prokazuje, skoro jako pouhé nic.

Poněvadž se Syn Boží v moc naši odevzdává, takže ho můžeme jakožto nevinného Beránka způsobem duchovním také nejsvětější Trojici Boží jakožto pravou oběť zápalnou obětovati, můžeme také skrze něho nejsvětější Trojici tak velikou poctu i službu prokazovati, jaká nevystihlé veleb-

nosti Boží náleží. Kdyby nám byl Kristus Pán této oběti zápalné, totiž Mše svaté, nezanechal, museli bychom proti Bohu po všechny časy největšími dlužníky zůstávati a také v dluzích svých umírati. Zdaliž neprokázal nám tedy Spasitel dobrodiní nejvyšší tím, že z pouhé lásky k nám nejsvětější oběť Mše svaté ustanovil? Zdaliž nejsme proto svrchovanou měrou povinni, abychom jemu za to převeliké dobrodiní s vroucím srdcem děkovali a také tohoto daru jeho na umoření dluhu svého u Boha používali? Při počátku této hlavy jsi se dočetl, kterak ubozí židé mnoho drahocenných celopalů Bohu všemohoucímu obětovali a kterak se svrchovanou měrou přičiňovali, aby mu náležitou poctu i službu konali. Ale nepoměrně drahocennější oběť zápalnou, než jaké židé měli, máme v oběti Mše svaté. A hle! Ta tě ani nic nestojí; vždyť ti ji Kristus Pán dobrovolně darem dává, abys ji nejsvětější Trojici Boží obětoval a tak jí náležitou poctu vzdával. A ty že bys neměl v sobě žádosti pociťovati, abys tento vzácný dar Spasitelův přijal a Pánu a Bohu svému v oběť přinášel? Kterak budeš chtíti za nedbalost takovou jednou odpovídati? - Proto zařiď si své časné záležitosti tak, abys mohl velmi často, pokud možná každodenně, Mši svaté nábožně obcovati. Mezi ní můžeš se modliti takto:

Modlitba. Hleď, Otče nebeský! Jednorozený Syn Tvůj je zde pod způsobami chleba a vína skrytý přítomen a přináší se Tobě sám za oběť k nejvyšší poctě i oslavě Tvé. A tohoto Tvého Syna, Ježíše Krista, jenž se mi za vlastnictví dává, přináším Ti já v oběť zápalnou, Tobě přemilou a v oběť vůně nejlíbeznější. Touto obětí vyznávám, že ty jsi

nejvyšším Pánem všech věcí, prvním počátkem všeho stvoření, posledním cílem i koncem nebeské blaženosti, Bohem nejvyšší velebnosti, jemuž samotnému takováto oběť náleží. Tuto oběť přináším Ti také na důkaz povinné své nejhlubší poníženosti, jakož i na uznání veškerých, nesčíslných dobrodiní, kterých jsi mi prokázati ráčil. Pro moc této nejvyšší oběti zápalné Tebe prosím, abys mne ve svou otcovskou ochranu vzíti a duši i tělo mé ode všeho zlého povždy chrániti ráčil. Amen.

XII. Mše svatá je nejvyšší obětí chvály.

Jak nade vše pomyšlení mocným Pánem Bůh všemohoucí jest, nemůže žádný člověk pochopiti a žádný anděl vypověděti. Bytost jeho jest nekonečná, svatost jeho nevyzkoumatelná, sláva jeho neocenitelná, bohatství jeho nevyčerpatelné. On jest nejpřísnější ve spravedlnosti, nejlíbeznější skrze milosrdenství, nejlahodnější pro krásu; zkrátka: Bůh je souhrnem vší dokonalosti. Ačkoliv ho andělé i svatí z celého srdce milují, chvějí se přece před jeho hroznou velebností a klaní se jí v nejhlubší pokoře. Ze všech sil svých chválí, velebí, blahoslaví jeho neskonalou dokonalost a nemohou se chválami Božími ani nasytiti. Této chvály také Bůh od nich vyžaduje, poněvadž jemu jakožto svrchovanému Pánu náleží.

Od věčnosti, prve ještě nežli co stvořeno bylo, chválil sebe všemohoucí Bůh sám, any tři Božské

osoby se kochaly navzájem ve své velebnosti a slávě. Bůh Otec chválil nevyzkoumatelnou moudrost Syna svého, Bůh Syn velebil nejlíbeznější dobrotu Ducha Svatého; a Duch Svatý blahoslavil všemohoucnost Boha Otce. To seznati můžeme ze zjevení svaté Mechtildy, které Kristus Pán řekl: „Chceš-li mne chváliti, veleb mne ve spojení s onou převelikou oslavou, kterou poctívali mne od věčnosti Bůh Otec ve své všemohoucnosti a Duch Svatý ve své dobrotivosti! Chval mne ve spojení s onou nejvyšší oslavou, kterou já ve své nevyzpytatelné moudrosti jsem velebil Boha Otce i Ducha Svatého a s kterou Duch Svatý skrze svou nezměnitelnou dobrotivost vyvyšoval Boha Otce i mne od věčnosti."[1]

Svou neskonalou dobrotivostí puzen, stvořil milý Bůh nebe i zemi, anděly i lidi, tvory živé i neživé, aby ode všech byl dle důstojnosti i možnosti jejich chválen i uctíván. Že vpravdě tato oslava Boha byla nejpřednějším účelem stvoření, o tom svědčí Písmo svaté slovy: „Všecko pro sebe samého učinil Hospodin,"[2] to jest, aby od svých tvorů byl poznán i uctíván. To činili milí andělé hned od stvoření svého, činí tak posud, a činiti tak budou i po celou věčnost. To činily také i slunce i měsíc se všemi hvězdami, jak Bůh sám o tom svědectví vydává, když dí Jobovi: „Kde jsi byl, když jsem zakládal zemi?... Když mne chválily spolu hvězdy jitřní a plesali synové boží?"[3] I hvězdami jitřními, i syny božími vyrozumívají se andělé, kteří dříve stvořeni byli, nežli základy země položeny byly. Všichni tvorové, i nerozumní i bezcitní, totiž všechna zvířata, krotká i divoká, všechny

stromy i rostliny, všechny kovy i kameny chválí také Boha; každý tvor totiž po svém způsobu a dle své možnosti slouží Bohu Stvořiteli k chvále i poctě, poněvadž on způsobil, že vznikli.

Jestliže všichni tvorové Boha chválí, čím více jsme chválou i úctou povinni jemu my lidé, když nás obzvláště k účelu tomu Bůh stvořil a rozumem obdařil! To uvážil i poznal z arciotců Starého Zákona zejména velice dobře král David; a proto ve svém vřelém roztoužení, aby mohl Boha náležitě chváliti, sepsal a i sám se modlil anebo zpíval ony vznešené zpěvy, kterým žalmy říkáme a jež téměř nic jiného neobsahují, leč čistou chválu Boží. Ba, aby mohl Boha náležitě uctívati, svolává tento svatý pěvec nebe i zemi a zve všechny bytosti živé i neživé, aby jemu nápomocny byly v tom, aby mohl svého i jejich Boha co nejvíce chváliti i velebiti. Aby pak také potomci ve chvále Boží pokračovali, zůstavil žalmy své v rukou kněží i levitů a velel jim, aby Boha izraelského denně při službách Božích způsobem takovým oslavovali. Krále Davida s horlivostí následovali tři mládenci v peci ohnivé, kteříž uprostřed plamenů chválu Bohu pěli a k chvále té také všecko tvorstvo zvali slovy: „Dobrořečte všecka díla Páně Pánu; chvalte a nade všecko vyvyšujte ho na věky! Dobrořečte andělé Páně Pánu: chvalte a nade všecko vyvyšujte ho na věky“ atd.[4]

Jestliže již lid židovský Boha s takovou horlivostí chválil, čím více jsme k tomu zavázáni my, křesťané, když nás Bůh k cíli tomu na křtu svatém za dítky své přijal, jak v příčině té píše svatý Pavel: „Předurčil nás ku přijetí za syny své skrze Ježíše

Krista... aby se velebila sláva milosti jeho."[5] Bůh tedy přijal nás křesťany za dítky své, abychom jeho milost chválili i velebili. Toto jest tedy naší nejvyšší povinností, jež nás lidi všechny váže tak, že kdo jí neplní, proti Bohu se prohřešuje. To pociťovali mnozí zbožní císařové, králové i knížata tak hluboce, že mnoho nádherných chrámů zbudovali, klášterů i ústavů založili, aby v nich ve dne i v noci hodinkami církevními chválen i veleben byl bez přestání vznešený Pán nebes i země. Proto také nařídila Církev katolická, aby každý duchovní, jakmile již na podjáhna vysvěcen byl, až do smrti své každodenně předepsané hodinky církevní se modlil a jimi Boha chválil a to pod hříchem smrtelným. Tutéž povinnost mají také skoro všechny klášternice, jež ke službě v kůru zavázány jsou, jakož i klášterníci, o nichž s radostí slýcháme, že všichni, ve dne i v noci, Boha a Stvořitele svého s horlivostí i nábožností chválí.

K této horlivé chvále Boží napomíná také moudrý Sirach všech lidí těmito důraznými slovy: „Oslavujte Pána, jakžkoli moci budete; však ještě převyšovati bude, a předivná jest velebnost jeho. Dobrořečíce Pánu, vyvyšujte ho, jakž můžete: nebo větší jest nade všecku chválu."[6] A korunovaný pěvec David pěje ve svém posledním žalmu: „Chvalte ho z mocných skutků jeho; chvalte ho podle množství velikosti jeho!"[7] Kdo však může tak činiti, když velikost Páně jest nekonečná i nepochopitelná; a když všecku chválu andělů i lidí převyšuje? Kterak tedy můžeme povinnosti své dostáti a Boha, jak mu náleží, chváliti a velebiti?

Když Kristus Pán viděl, že lidé při slabosti své

nemohou Boha hodně velebiti, ustanovil při poslední večeři Mši svatou, která právem *obětí chvály* se nazývá a také jakožto pravá oběť chvály od Církve Bohu Nejvyššímu denně přinášena bývá. Vždyť říkají přece kněží vícekrát při Mši svaté dle knihy mešní slova: „Obětujeme Ti, ó Pane! oběť chvály;“ anebo: „Přinášíme Ti, ó Pane! oběť chvály ke cti Svatého tvého.“ A jak vznešená chvála bývá Bohu při Mši svaté zpívána ve chvalozpěvu: „Gloria in excelsis Deo!“ Tu zpívá se: „Chvála na výsostech Bohu a pokoj lidem dobré vůle na zemi! Chválíme Tě, dobrořečíme Tobě, klaníme se Tobě, oslavujeme Tebe“ atd. A ku konci preface dí kněz: „Sanctus“, to jest: „Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů! Nebe i země plny jsou slávy Tvé! Hosanna na výsostech! Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně! Hosanna na výsostech!“ Zdaliž to nejsou vznešené chvály Boha? Zdaliž nepějí takové trojnásobné „Sanctus“ také serafíni nebeští? Zdaliž nepěly „Hosanna na výsostech“ nedospělé dítky, zajisté z vnuknutí Ducha svatého, když Pán Ježíš vjížděl na oslátku do Jerusalema? Při Mši svaté oslavujeme tedy Boha onou chválou, jež mu v nebi i na zemi zaznívala a jak ji posud pějí ústa kněží mnohotisíckrát po všechny dny, kolikrátkoli totiž tuto nejdůstojnější oběť Pánu Bohu na oltářích obětují.

My lidé jsme k tomu stvořeni, abychom Boha chválili i velebili způsobem nejdokonalejším, ba neskonalým. Nebo, poněvadž vznešenost Boha jest neskonalá, patří jí také chvála neskonalá. Kdo by však mohl takový chvalozpěv vynalézti, jenž by veškeré dokonalosti Boží v sobě obsahoval a dle

hodnosti je velebil? Poněvadž toho nikdo nemůže, jsme Kristu Pánu k neskonalým díkům zavázáni, že nám ve Mši svaté takový chvalozpěv dal, jímž můžeme veškeré své nedostatky nahraditi a Bohu všemohoucímu důstojnou oběť chvály obětovati.

Také svatí Otcové církevní označují Mši svatou jakožto oběť chvály. Z nich vybral jsem si jen jednoho, jenž pro svou učenost i zbožnost jako kníže nad ostatní vyniká. Je to svatý Augustin. Ten dí: „Církev obětuje v Tělu a Krvi Ježíše Krista oběť chvály."[8] A jak krásně zve nás svatý Tomáš Akvinský k chvále Boží, když pěje:

„Chval Sione Spasitele,
Chval Pastýře, Vůdce, vřele,
Prozpěvuj mu v písních čest!
Rozezvuč se k chválám Krále,
Nevyzpíváš dokonale,
Jak on velký, dobrý jest!"

V příčině té dí také svatý Vavřinec Justiniani: „Jisto jest, že žádnou jinou obětí nebývá Bůh uctivěji chválen, jako neposkvrněnou obětí oltáře, kterou Kristus Pán proto ustanovil, aby mohla Církev chválu božskou konati."[9] Slova tato nás poučují, že chceme-li Boha důstojně chváliti, nemůžeme tak lépe činiti, jako když s nábožností Mši svaté obcujeme a Bohu ji obětujeme. Jak Bůh takto bývá chválen, to krásnými slovy líčí slavný Molina pravě: „Při Mši svaté obětuje se Bohu Otci jeho jednorozený Syn se vší tou chválou a poctou, kterou mu na zemi prokázal."[10] Skrze Mši svatou dostává se tedy Bohu Otci chvály neskonalé, totiž božské

chvály jeho vlastního Syna. Ano, Kristus Pán velebí Boha na oltáři chválou tak vznešenou, jakou Bůh zasluhuje, aby jí chválen byl; chválou takovou, jaké mu prokazovati nemohou ani andělé, ani svatí v nebi, a tím méně lidé na zemi. Proto také dostává se Bohu jedinkou Mší svatou větší chvály, než jaké se mu může dostávati ode všech andělů i svatých v nebi.

P. Segneri vypravuje o panně, jež vroucně toužila, aby mohla Boha co nejvíce chváliti. Proto také často vzdychala k nebesům: „Ó, kéž bych měla tisíc jazyků, kterými bych mohla Tebe, Bože můj, chváliti. Kéž bych měla všechny lidi v moci své, aby se mnou Boha chválili! Kéž bych mohla všechny nerozumné tvory rozumem i citem obdařiti, aby se mnou Boha bez ustání chválili! Kéž bych mohla nová nebe utvořiti a samými serafíny naplniti, kteří by Boha věčně chválili! Kéž bych měla tolik sil duševních i tělesných, abych se ti, ó Bože můj, mohla více klaněti, více Tě chváliti, uctívati, velebiti, i více Ti blahořečiti, nežli to činí všichni sborové andělů a veškeré zástupy svatých: ó, jak za přeblaženou bych se pak měla!“[11] A když se opět jednou touto svatou žádostí roznítila, uslyšela hlas: „Věz, dcero má, že jedinká Mše svatá vzdává mně netoliko chválu takovou, jakou ty mi obětovati si žádáš, ale i nepoměrně větší, než jaké ty si jen žádati můžeš! Proto obcuj s horlivostí Mši svaté a obětuj mi při ní onu chválu, které se mi při ní dostává: a budeš mne dle žádosti své chváliti a i touhu svou ukojíš!“

Z toho můžeš, nábožná duše, uzavírati, jak zmíry vznešenou musí býti oběť Mše svaté, když se z ní

Bohu dostává větší pocty i oslavy, nežli z veškeré chvály duchů nebeských!

Jestliže o tomto řádně uvažujeme, musíme Krista Ježíše tím více chváliti i milovati, poněvadž nám ustanovením nejdůstojnější oběti Mše svaté tak snadný prostředek poskytl, jímž bychom mohli Velebnost Božskou po zásluze chváliti i uctívati. Uvažování takové má v nás vzbuditi také vroucí touhu po tom, abychom Mši svaté často i nábožně obcovali a tak svou povinnost konali, jež nás zavazuje Boží velebnost uctívati. Bůh nás také povolal k víře, abychom ho i pro tuto velikou a nezaslouženou milost srdečně chválili i také čest a oslavu jeho rozšiřovali. Toto se líbí velebnosti Boží velice a slouží jí k zvláštní poctě, jak Bůh sám to vyjadřuje slovy: „Oběť chvály uctí mne." (Ž. 49.)

Máš-li koho chváliti, musíš věděti, co chvalitebného při sobě má. Nevíš-li o něm nic dobrého, nemůžeš také nic dobrého o něm vypravovati. Víš-li však mnoho dobrého o něm, můžeš i mnoho dobrého o něm rozšiřovati. A právě tak tomu jest i s Pánem Bohem. Andělé i svatí vědí mnoho dobrého o Bohu, poněvadž ho vidí tváří v tvář; a proto také poznávají při něm takovou dokonalost, že jí nemohou ani dost vynachváliti ani vypověděti. Proto chválí nejvyšší velebnost Boha tolik dle sil svých a oslavují nevystihlou dokonalost jeho aspoň tak dobře, jak toho schopni jsou. Ale chvála jejich není přece ničím více, leč chválou bytostí stvořených; a proto není také nikdy tak vznešenou, jaké neskonalá velebnost Boží zasluhuje.

Lidská přirozenost Ježíše Krista pro své osobní spojení s přirozeností božskou samotná poznává

dokonale, jak neskonale vznešená je bytost Boží a jak velice zasluhuje, aby chválena byla. Proto také toliko lidská přirozenost Pána Ježíše všude, kde přítomen jest, Boha chválí i velebí tak, jak on toho hoden jest. Tuto chválu vzdává Kristus Pán Bohu hlavně na oltáři při Mši svaté, poněvadž ona jest obětí chvály a pro nejvyšší oslavu Boží obětována bývá. A nyní pozor na to, co následuje! Chválu tu, kterou Kristus Pán na oltáři Bohu vzdává, obětuje zvláště jménem těch, kteří Mši svaté přítomni jsou; a nahrazuje tak za ně, čeho oni ve chválení Boha opominuli! Ba, on jim docela tuto svou chválu Boha věnuje, aby ji mohli Bohu Nejvyššímu jako svou vlastní obětovati a tak povinnost svou vůči němu naplniti. Když tedy člověk tak činí, že ve svém srdci dí: „Bože můj! obětuji Ti tutéž chválu, kterou Ti přemilý Syn Tvůj na oltáři přednáší," obětuje tak sám Bohu všemohoucímu vyšší chválu, nežli kterou mu vzdali anebo vzdávati mohou všichni andělé i svatí. Neboť tito obětují mu, jakožto bytosti stvořené, toliko chválu omezenou a konečnou; kdežto člověk, chválu Ježíše Krista Bohu přednášející, neobětuje chvály lidské, nýbrž přednáší Bohu chválu božskou a nekonečnou.

Aby ses však nedomníval, že mluvím sám ze sebe, uvedu ti na důkaz ještě některá svědectví jak zbožných tak učených mužů, jimž bezpečně věřiti můžeš. Vysoce osvícený kněz Jan de Angelis píše o Mši svaté takto: „Uvažuji-li o vznešených tajemstvích Mše svaté, zdají se chvála a oslava, kterých se nebeskému Otci obětováním Syna jeho při Mši svaté dostává, tak výbornými, že mu chvála, kte-

rou mu duchové nebeští vzdávají, u porovnání s chválou touto, skoro jako žádné rozkoše nepůsobí. Nebo ač andělé a svatí Boží Pánu Bohu služby znamenité prokazují a způsobem důstojným chválu Bohu pějí, jest přece tato jejich chvála skoro jako bez ceny oproti chvále oné, kteréž se nejsvětější Trojici dostává skrze Mši svatou. Neboť když ti, kteříž Mši svaté nábožně obcují, obětují nebeskému Otci vtěleného Syna jeho, obětují mu Boha; a proto také i čest a chválu a dík beze všeho konce."[12]

Tato památná slova nám ukazují, že Všemohoucí Bůh nabývá při Mši svaté od lidské přirozenosti Ježíše Krista větší chvály, nežli ode všech tvorů. Ba, nebesa i země i veškeré stvoření velebí při této nejdůstojnější oběti Pána Boha, jak vysvítá z věrohodných zjevení, jichž se dostalo svaté Brigitě. Táž praví: „Když jednou kněz Mši svatou sloužil a až k pozdvihování pokročil, viděla i slyšela jsem, kterak slunce i měsíc i se všemi hvězdami, ba veškerá nebesa se pohybovaly a v nejsladších libozvucích chválu Bohu pěly, takže jejich zpěv daleko i široko slyšeti bylo. A k nim se přidružilo nesčíslné množství pěvců nebeských, jejichž milostného zpěvu popsati naprosto nelze. Sborové andělů pohlíželi na kněze a skláněli se před ním v nejhlubší úctě. Ďáblové však hrůzou se chvěli a prchali odtud. Sotva kněz slova proměny nad chlebem vyřkl, proměnil se týž v živého Beránka, jenž však měl obličej lidský. A všichni andělé, jichž tu bylo tolik, jako prášků v paprscích slunečních, klaněli se a sloužili Jemu. Přítomno bylo také tak veliké množství svatých duší, že jich oko mé ani přehlédnouti nemohlo; a i tyto velebily a chválily Boha

zároveň s anděly a prokazovaly úctu Beránku Božímu."[13]

A uprostřed těchto andělů a svatých stojíš, ó duše nábožná, když Mši svaté obcuješ a pomáháš jim Boha svého chváliti i velebiti! Uvažuj tedy, jak veliké oslavy a jak vznešené chvály dostává se Bohu všemohoucímu při Mši svaté od nich i od tebe! Ale ač ta chvála, kterou Bohu pospolu vzdáváte, veliká jest, přece čest ona, které se Bohu skrze Mši svatou samu dostává, je neskonale větší. Nebo že Kristus Pán jest při Mši svaté sám i Obětí i Knězem, kdo by mohl popírati, že chvála i pocta, které se Bohu při Mši svaté dostává, pro neskonalou vznešenost osoby Ježíše Krista, jenž při ní obětuje i obětován bývá, způsobem neskonalým převyšuje veškerou chválu i poctu, kterou mu všichni tvorové prokazují? Ano, kolikrátkoli se božská oběť Mše svaté obětuje, tolikrát bývají vlny svaté lásky v moři bytosti Boží rozčeřeny, takže se Syna na Otce, s Otce na Syna se přelévají.

Jaké neskonalé lásky, jaké vznešené oslavy se nejsvětější Trojici dostává z každé Mše svaté! Jak přebohatě nahrazuje se Boží velebnosti skrze ni veškera ona chvála, kterou my jí vzdávati velmi často jsme opomíjeli! Ba, veškeré pohany i potupy, jež se denně Bohu od lidí zlých dějí, bývají skrze Mši svatou opět odčiněny. Kdyby tomu nebylo tak, nebylo by možno, aby ještě trval svět, v němž a od něhož Bůh všemohoucí denně způsoby nesčíslnými bývá tupen! Jak se mu taková rouhání protiví, o tom svědčí sám ústy proroka Isaiáše takto: „A nyní, co jest mně tuto (činiti)?... Ustavičně, celého dne Jméno mé haněno bývá."[14] Tím

chtěl říci: „Proč mám déle ve světě prodlévati, kde mne bez ustání haní, tupí, proklínají? Chci tedy se světa odejíti a moci ďábla jej ponechati. Ba, svět zahubím a rouhače do pekla uvrhnu.“ Zajisté má Bůh příčin až dosti, aby takto smýšlel i jednal, poněvadž již jediný hřích smrtelný by k tomu dostačil, aby celý svět po právu od Boha zničen byl. A proč tedy Bůh tak nečiní? Co ho zdržuje od spravedlivé pomsty? Jsem toho pevného přesvědčení, že právě nejdůstojnější oběť Mše svaté přede všemi ostatními skutky nábožnými nejvíce způsobilá jest k tomu, aby spravedlivé tresty Boží od nás zdržovala. Nebo ač bezbožníci velebnosti Boží bez ustání se rouhají, bývá právě tak tato Boží velebnost bez ustání obětováním tolika tisíců Mší svatých denně uctívána a od Krista Pána samého dle zásluhy a důstojnosti své oslavována.

Zdaliž nemáme tedy sdostatek příčin, abychom Kristu Ježíši z celého srdce děkovali, že pro nás oběť Mše svaté ustanoviti ráčil, pro kterou bezbožný svět bývá zachován, rouhači bývají propasti pekelné uchráněni a nekonečný Bůh bývá způsobem nejdůstojnějším chválen, veleben a uctíván? Náležíš-li i ty k oněm, kteříž tak často opomíjeli Boha náležitě chváliti i oslavovati: modlívej se v náhradu za svou nedbalost při Mši svaté asi takto:

Modlitba. Nejsvětější Otče! S bolestí i zármutkem vyznávám se Ti, že jsem Tebe nikdy, jak jsem povinen byl, náležitě nechválil, nýbrž ve chvále Tvé velice nedbalý a lenivý byl. Chci se nyní o to pokusiti, abych své pochybení, seč jsem, opět napravil. Proto beru při této Mši svaté útočiště k pokladu zásluh Tvého božského Syna a vyžaduji si

z něho tolik, mnoho-li potřebuji, abych nedbalost svou nahradil. Abych Ti tedy za promeškanou chválu důstojnou náhradu dal, přináším Ti skrze přesladké Srdce Pána Ježíše, Syna Tvého, onu božskou a Tobě tak příjemnou chválu, kterou Tobě Tvůj jednorozený Syn z hloubi Srdce svého přebohatě vzdal a po celou věčnost vzdávati bude v nebi. Také Ti skrze totéž Srdce Pána Ježíše přináším onu výtečnou poctu, kterou Tvůj jednorozený Syn ve všech Mších svatých posud Ti vzdal a ještě vzdá až do skonání světa. Zejména obětuji Ti skrze téhož milovaného Syna Tvého, v moci Ducha svatého, onu nejdokonalejší oslavu i poctu, kterou Ti Tvůj božský Syn právě v této Mši svaté jakož i ve všech Mších svatých, jež této chvíle na oboru zemském slouženy jsou, vzdává v božském Srdci svém a vyslovuje přesvatými Ústy svými. Toto všecko stalo se pro mne, darováno jest mně; to vše přijal jsem já! A proto jest všecko toto moje, a já Ti to jakožto majetek svůj přináším v oběť. A poněvadž všecky tyto chvály vpravdě božské a neskonalé jsou, proto netoliko onu chválu, kterou jsem opominul, úplně nahrazují, ale ji i způsobem nevystihlým předstihují! Proto pevně důvěřuji, že Ty, ó můj Bože, tuto nadbytečnou náhradu ráčíš dobrotivě a laskavě přijmouti a že mi dřívějšího zanedbání Tvé chvály nebudeš více přičítati! Ano, pevně a s důvěrou očekávám, že mi pro tuto božskou oběť milosti své tak hojně udělíš, abych Ti budoucně věrněji sloužil, Tebe na zemi tím nábožněji chválil a tak si zasloužil, abych Tebe i po celou věčnost se všemi vyvolenými Tvými v nebi chváliti i velebiti mohl. Amen.

XIII. Mše svatá je nejlepší obětí děkovací.

Dobrodiní, kterých se nám ze přeštědré ruky Páně zdarma dostalo a posud denně dostává, jsou tak veliká a rozmanitá, že jich nemůžeme ani spočítati, tím méně oplatiti. Neboť Bůh nás stvořil, daroval nám smysly a zdravé údy těla a učinil duši naši k obrazu svému; Duch svatý duši naši vodou křestní očistil, ctnostmi vyzdobil a za snoubenku svou vyvolil. Bůh ustanovil zvláštního anděla strážného k službě naší; on živí nás jako své dítky; on odpouští nám ve svátosti pokání hříchy naše; on nasycuje nás nejsvětějším Tělem svým, předrahou Krví svou; Bůh snáší s trpělivostí všecku tu pohanu, kterou mu činíme; on shovívavě vyčkává dobu našeho obrácení; on udílí nám dobrých vnuknutí, ano předchází nás milostí svou. Bůh poučuje nás, vyslýchá naše pokorné prosby a ochraňuje nás ode všeho zlého. Bůh těší nás v souženích našich, posiluje nás v pokušeních, přijímá dobré skutky naše milostivě a prokazuje nám vůbec nesčíslných dobrodiní.

Tato a ještě mnohá jiná dobrodiní prokázal nám již předobrotivý Bůh. A přece se tím štědrota jeho ještě neuspokojila, nýbrž jako by toho všeho ještě málo bylo, připojil Bůh k dobrodiním svým ještě i to, že nás za dítky své přijal. Toto neocenitelné dobrodiní vychvaluje svatý Jan těmito slovy: „Pohleďte, jakou lásku prokázal nám Otec, totiž abychom synové Boží slouli a byli.“[1] A svatý Pavel připojuje k tomu: „A jestliže jsme synové, tedy i dědicové; dědicové zajisté Boží a spoludědicové

Kristovi."[2] Zdaliž to není dobrodiním zmíry velikým, že všemohoucí Bůh a Pán nás ubohé žebráky přijmouti ráčil za dítky své a řádné dědice své?

Ke všem těmto dobrodiním připojil Bůh ještě jiných zmíry velikých. Když jsme totiž pro hříchy své byli v moc ďábla upadli, vysvobodil nás z jeho okovů skrze vlastního Syna svého. Toto nevyrovnatelné dobrodiní chtěl nám Kristus Pán hluboko v srdce vštípiti, když řekl: „Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal;"[3] a netoliko k tomu, aby naší přirozeností se přioděl, ale také aby smrt nejbolestnější za nás vytrpěl. A přitom třeba uvážiti, že nám milý Bůh tohoto nesmírného dobrodiní neprokázal jakožto svým přátelům, nýbrž jakožto svým nepřátelům, což nám i svatý Pavel důtklivě na srdce klade, když píše: „Dokazujeť pak Bůh lásku svou k nám, nebo když jsme ještě hříšníci byli, podle času umřel Kristus za nás."[4] Tato láska Boží jest tak veliká, že jí nikdy nebudeme moci ani pochopiti ani odplatiti.

Kdyby ti Bůh žádné jiné milosti nebyl prokázal, nežli že by byl na tebe jen jedenkrát laskavě pohlédl, nemohl by ses mu nikdy za tak veliké dobrodiní dosti hodně poděkovati, neřku-li jemu dobrodiní takové oplatiti, poněvadž Bůh jest Pán neskonalé velebnosti, kdežto ty jsi jen bídný červík na této zemi. Kterak mu tedy oplatíš to, že se z lásky k tobě vtělil, bolestiplný život vedl a smrtí nejtrpčí skonal na kříži?

Zbožný a učený Osorius praví: „Jestliže jsi od koho přijal mnoho dobrého, jsi povinen, bohatě se jemu za to odplatiti, nechceš-li nevděčným se zdáti."[5] Když jsi však od Boha přijal dobrodiní

bezpočetných, jsi povinen dbáti a přemýšleti, jak bys mu je hodně odplatil. Proto rci častěji jako král David: „Čím se odplatím Bohu Hospodinu za všecko, co učinil mi?“[6] Aneb povzdechni s prorokem Micheášem: „Co hodného obětovati budu Hospodinu?“[7] Anebo mluv často, jak prohlásil mladý Tobiáš: „Kterou mzdu dáme jemu? anebo co hodným může býti za jeho dobrodiní?“[8] Co tito svatí muži mluvili i činili, i ty mluv i čiň! Jsi povinen Bohu za všechna uvedená veliká dobrodiní se vděčiti, nechceš-li upadnouti ve velikou nepravost, které nevděk se říká, a skrze ni se proti Bohu hrubě prohřešiti.

Co tedy nyní učiníš? Ó ubohý člověče, kterak svůj veliký dluh uplatíš? Poslyš, jakou radu pro tebe má král David, když dí: „Obětuj Bohu oběť chvály a splň Nejvyššímu sliby své!“[9] Nejvyšší obětí chvály, kterou Boha poctíti můžeš, je přesvatá oběť Mše svaté, jak jsem v předešlé hlavě vyložil. Proto nemůžeš dle rady Davidovy svému největšímu Dobrodinci žádného lepšího vděku prokázati, nežli když budeš pilně na Mši svatou choditi a každou Bohu na odplacení jeho dobrodiní obětovati. Nebo takto učí svatý Irenej: „Tato božská oběť jest proto ustanovena, abychom nebyli Bohu svému nevděčni.“[10] Slovy těmi chtěl vyjádřiti: Kdybychom neměli oběti Mše svaté, neměli bychom na světě nic, čím bychom se mohli Bohu za obdržená dobrodiní hodně odplatiti; a proto nám Spasitel náš Mši svatou ustanovil, abychom měli mocnou oběť děkovací na odplacení Božích dobrodiní.

Že Mše svatá vpravdě obětí děkovací jest a na poděkování za obdržená od Boha dobrodiní obě-

tována bývá, můžeme snadno ze slov mešní knihy vyčísti. Viz, jak vznešeně kněz milému Pánu Bohu děkuje, když se v Gloria takto modlí: „Chválíme Tě, velebíme Tebe, klaníme se Tobě, oslavujeme Tebe. Díky Tobě vzdáváme pro velikou Tvou slávu, Pane Bože, Králi nebes, Bože Otče všemohoucí!“ V prefaci napomíná kněz, abychom Bohu vděčni byli, těmito slovy: „Díky čiňme Pánu, Bohu našemu. Vpravdě důstojno i spravedlivo, slušno i spasitelno jest, abychom Tobě vždy a všude díky činili, Pane svatý, Otče všemohoucí, Bože věčný, skrze Krista, Pána našeho.“ Tato slova preface obsahují tak vznešenou chválu a tak znamenitý dík, že Církev sotva může Bohu všemohoucímu obětovati vznešenějších.

Když pokročí kněz až k proměňování, říká tato slova: „Pán Ježíš přijal chléb ve své svaté a úctyhodné ruce, pozdvihl očí svých k nebi, k Tobě, Bohu, Otci svému všemohoucímu, Tobě díky činil.“ Ó, jak líbezně pozdvihl asi Pán Ježíš očí svých! Jak mocně děkoval, takže díky jeho převýšily díky všech andělů a nahradily díky všech lidí! A poněvadž my nejsme s to, Bohu svému sdostatek děkovati, ustanovil Kristus Ježíš při poslední večeři Mši svatou jakožto oběť děkovací, aby naší nedostatečnosti odpomohl. A co tehdy učinil, totéž činí posud po všechny dni na všech oltářích; tu při Mši svaté své líbezné oči k svému nebeskému Otci pozvedá a jemu za všecka nám prokázaná dobrodiní děkuje. Poněvadž toto díkůčinění je skutkem jedné z božských Osob, jest i ono neskonalé, jako Bůh sám. A poněvadž je neskonalé, nemůže Bůh žádného většího od nás žádati; a poněvadž Bůh nemůže od

nás žádného většího díkůčinění žádati, musí se mu toto také nejlépe líbiti.

Obcuješ-li tedy Mši svaté, spojuj také srdce své i vůli svou se Srdcem a s vůlí Ježíše Krista a děkuj Bohu ze všech sil, a z celého srdce! Aby pak díky tvé byly tím mocnější, obětuj Bohu Otci také ono díkůčinění, jež mu činí božský Syn jeho pod způsobami chleba a vína, a při němž on na místě tebe za všecka tobě prokázaná dobrodiní Bohu nadbytečné díky vzdává.

Z toho následuje, kdybys byl od probuzení rozumu svého až do této hodiny Bohu na kolenou za všechny prokázané milosti díky činil, že bys přece vším tím srdečným děkováním ani tolik nebyl dokázal, jako když jedinké Mši svaté nábožně obcuješ a při ní Bohu děkuješ! Kdybys byl k rozmnožení svých díků všech zbožných lidí poprosil, aby zároveň s tebou milému Bohu za dosažená dobrodiní děkovali, a kdyby tito všichni pospolu s tebou po celý život svůj Bohu všemožné díky vyslovovali, přece by všichni tito pospolu Bohu tolik díků nevzdali, mnoho-li on má z jedinké Mše svaté, když jí kdo nábožně přítomen jest a jemu ji na poděkování v oběť přináší! Ba, kdybys byl i celé dvorstvo nebeské vzýval a kdyby všichni blažení duchové pospolu s tebou a se všemi zbožnými dušemi na zemi bez přestání s andělskou nábožností Boha velebili a jemu děkovali, přece by mu tak velikých i milých díků neprokázali, jaké mu prokazuje jeho božský Syn skrze jedinkou Mši svatou.

Bezpochyby že se výroku tomu divíš a si žádáš příčinu jeho zvěděti; i chci ti příčinu tu málo slovy oznámiti. Mudrci říkávají pořekadlem: „To, co

konečné jest, nestojí v žádném poměru k tomu, co nekonečné jest!" Co nekonečné jest, překonává totiž to, co konečné jest, způsobem nekonečným. Nyní věz, že veškeré díkůčinění všech tvorů nebeských i pozemských jest jen konečné, čili omezené, jako jsou i oni sami; a má tedy moc jen konečnou a cenu omezenou. Ale díkůčinění Syna Božího, jež on při Mši svaté svému nebeskému Otci vzdává i obětuje, jest nekonečné čili neomezené, jako jest On sám; a má tedy moc nekonečnou a cenu neomezenou. Proto se také Bohu Otci nekonečně více líbí, nežli díkůčinění celého nebe i veškeré země. Toto neomezené díkůčinění vzdává Ježíš Kristus svému nebeskému Otci na oltáři obzvláště za tebe, duše Boha milující, když Mši svaté nábožně obcuješ; ano, dává ti je i ve vlastnictví. Můžeš je tedy Bohu Otci jakožto vlastní díkůčinění odevzdávati i obětovati. A činíš-li tak, nevzdáváš Bohu díků konečných a omezených, ale díky neomezené i božské!

Ó Bože, kéž bychom hodně poznávali, jak veliký poklad ve Mši svaté máme, jak přešťastni bychom byli! Jak bychom sami sebe blahoslavili, když bychom mohli Mši svaté přítomni býti; a s jakou horlivostí bychom jí obcovali! Vždyť jest Mše svatá jediným prostředkem, jímž můžeme Bohu za dosažená dobrodiní hodně děkovati! Svatý Tomáš Akvinský dí: „Milosti Boží musí díkůčiněním Bohu odplaceny býti; a musí Bohu toutéž cestou vráceny býti, kterou přišly od Boha k nám." Avšak veškeré nebeské dary přicházejí k nám skrze Krista Ježíše, jenž nám je svou obětí na kříži získal i zasloužil. Proto musíme je také skrze Krista Ježíše

samého v oběti Mše svaté Bohu Otci zpět odesílati. Jestliže tedy Mši svaté nábožně obcuješ a Otci nebeskému Ježíše Krista, Jeho milovaného Syna v oběť přinášíš a díky své s děkováním Pána Ježíše spojuješ, naplňuješ tak co nejdokonaleji povinnost, kterou vůči Bohu máš, abys mu totiž za dosažená dobrodiní co nejlépe děkoval. To je také učení svatého Pavla, jenž věřících stále napomíná, aby Bohu „díky činili vždycky ze všeho ve jménu Pána našeho Ježíše Krista."[11]

Na konec věz ještě, co v příčině této velice krásně píše kněz Segneri. „Uvažuj u sebe, ó zbožný křesťane! jak mnoho jsme Pánu Ježíši k díkům zavázáni za to, že oběť Mše svaté ustanovil. Bez ní nemohli bychom Bohu za dosažená dobrodiní nikdy s dostatek děkovati. Tím nám ukázal Bůh právě neobyčejnou lásku svou, že nám netoliko nesčíslných dobrodiní prokázal, ale že nám zároveň dal na ruku také nejlepší prostředek, abychom mu mohli za tak veliká dobrodiní přiměřeně děkovati. Ó, kéž bychom toto své štěstí přece hodně vysoko cenili a k svému prospěchu ho užívali! Obcujeme-li Mši svaté, stává se Kristus Pán, jenž za nás bývá na oltáři utracen a svému nebeskému Otci obětován, majetkem naším. Je-li pak Kristus Pán celý vlastnictvím naším, náležejí nám také jeho nekonečné zásluhy. A ty můžeme tedy Otci Bohu častěji obětovati, a si tak těžké břímě, jež nás tak tvrdě tlačí, ulehčovati."[12]

Chceš-li tedy Bohu za každodenní jeho dobrodiní náležité díky vzdávati, přicházej jen pilně na Mši svatou! Mezi Mší svatou obětuj pak Otci nebeskému jeho jednorozeného Syna se vší tou vděčností, kterou

on jemu na zemi prokázal a posud denně při božské oběti své na oltáři prokazuje; a říkej asi takto:

Díkůčinění. Ó, jak četná i veliká jsou dobrodiní, ó Pane! jimiž Ty mne nebohého bez mých zásluh zahrnuješ a zahrnovati nepřestáváš! Čím se Ti mám odplatiti za všecko to, co jsi mi posud daroval, když pranic nemám, co by neskonalé velebnosti Tvé hodno bylo? Chválím Tě, oslavuji Tě, velebím Tě z celého srdce a ze všech sil Tobě díky vzdávám za všecka ta dobrodiní, jež jsi mi na duši i na těle tak přeštědře prokázal! Také zvu všechny lidi se všemi tvory ostatními, aby se se mnou spojili, Tobě díky činili a Tvou neskonalou štědrotu všemožně oslavovali i velebili. Také co nejzdvořileji zvu vás všechny obyvatele vlasti nebeské, zejména tebe, ó Panno přeblahoslavená a Rodičko mého Boha, abyste se mnou nejsvětější Trojici Boží za všechna mně prokázaná dobrodiní vysoce velebili, chválou vyvyšovali a jí nejvroucnější díky vzdávali! Poněvadž pak všechny tyto chvály i díky Tvé neskonalé velebnosti, ó Bože! ještě daleko nejsou hodny; beru útočiště k nepřebernému pokladu Tvých zásluh, Pane Ježíši Kriste, a přináším Tobě a skrze Tebe nejsvětější Trojici Boží, k hodnému odplacení všech dobrodiní, ony božské chvály i díky, které Ty sám jsi jí za pozemského života vzdával a posud ve všech Mších svatých denně tak mocně z božského Srdce svého vzdáváš i obětuješ. Ty pak, ó nejsvětější Trojice Boží! račiž tyto tak příslušné díky, jež já ve spojení s Pánem Ježíšem Tobě obětuji a bez ustání obětovati si žádám, milostivě přijímati a k hodnému odplacení svých dobrodiní nejdobrotivěji připočítati. Amen.

XIV. Mše svatá je nejmocnější obětí prosebnou.

V zákoně Mojžíšově nařídil Bůh židům, aby mu neobětovali toliko obětí zápalných, jimiž by jeho svrchovanou moc nade vším stvořením uznávali, ale aby mu přinášeli také oběti pokojné, jimiž by si mohli vydobýti statků časných a uchrániti se příhod škodlivých. Tyto oběti pokojné čili oběti prosebné měly pro židy velikou důležitost, poněvadž jim vyzískaly mnoho pozemských statků a ochránily je od mnohých zlých věcí. Tak se dočítáme v Písmě svatém, že když Filištínští přepadli syny israelské, volali tito k Samuelovi, aby se za ně u Boha modlil. Tento obětoval za lid beránka, který ještě ssál, a prosil Boha za pomoc. I poslal Bůh na Filištíny veliký strach, takže je Israelité snadno zahnali.[1] Také David obětoval oběť pokojnou a tak odvrátil od lidu mor, kterým ho Bůh trestal.[2] A podobných případů nalézá se v Písmě svatém mnoho.

Jestliže Bůh dal židům již oběť prosebnou tak mocnou, čím spíše ustanovil asi oběť takovou pro vyvolený národ Zákona Nového, pro své milé křesťany, kterouž by si mohli všeliké statky duševní i tělesné od něho vyprošovati a věci zlé od sebe odvraceti! A jestliže již v Zákoně Starém zabitý a obětovaný beránek, jakožto oběť pokojná, tak mnoho milostí vymohl u Boha těm, kdo ho obětovali, čím větší moc musí pak míti nevinný Beránek Boží, když bývá za nás na oltáři zabit a od nás i s celým pokladem svých zásluh Bohu Otci obětován!

Církev svatá je mnohem šťastnější, nežli synagoga čili náboženská společnost židovská. Nebo v Zákoně Starém nebylo dovoleno, aby oběť krvavá mohla na rozličné úmysly Bohu přednesena býti, nýbrž každá oběť sloužila jen jedinému účelu. Oběť zápalná židů sloužila toliko k tomu, aby byla znamením, že se obětující svrchované vládě Boží podrobuje. Oběť jejich smírná byla toliko na odpuštění hříchů; a oběť prosebná byla jen k tomu nařízena, aby si židé skrze ni něco od Boha vyprošovali. Také byla každá oběť svým zvláštním způsobem a za vlastních obřadů obětována; a nebylo dovoleno, jednu a tutéž oběť způsobem dvojím a na úmysly různé obětovati. Jinak jest v Církvi katolické! Ač Církev má jen jednu jedinou oběť, může tuto na rozličné úmysly obětovati a skrze tuto svou jedinou oběť více způsobiti, než způsobili židé veškerými svými obětmi zápalnými, smírnými i prosebnými.

Že Mše svatá může na rozličné úmysly obětována býti, o tom nás poučuje sněm Tridentský takto: „Kdyby kdo říkal, že oběť Mše svaté jest pouhou obětí chvály a díků; anebo pouhou památkou na oběť krvavou, jež vykonána byla na kříži, a ne zároveň i obětí smírnou; anebo že prospívá toliko tomu, kdo sám jí užívá a že nesmí obětována býti za živé i za mrtvé, na odpuštění hříchů i trestů, na zadostičinění a v jiných potřebách, budiž z Církve vyobcován.“[3] Slova tato jsou článkem víry, jemuž nikdo bez hříchu smrtelného odpírati nesmí. A tak tedy jest jisto, že jediná Mše svatá může na rozličné úmysly sloužena býti; a že jednou Mší svatou můžeme mnoho věcí od Boha si vyprositi i ob-

držeti. Tak mohu Mši svatou sloužiti nebo slyšeti, nebo dáti sloužiti ke cti Boží, k radosti Rodičky Boží, k poctě andělů a svatých, pro své spasení, na dosažení i udržení svého zdraví, na ochranu před neštěstím, na odpuštění hříchů, pro nápravu svého života a na dosažení šťastné hodinky smrti. A toho všeho mohu se skrze oběť Mše svaté doprošovati netoliko pro sebe, ale i pro své přátele, i pro všechny věřící; a tutéž Mši svatou mohu také sloužiti nebo slyšeti nebo sloužiti dáti na ten úmysl, aby jí ubohé duše z očistce vysvobozeny byly.

Jak mocná je Mše svatá jakožto oběť prosebná, o tom nás poučují učitelé bohoslovní, z nichž jeden takto píše: „Tato božská oběť má při vyprošování moc nesmírnou, poněvadž i cena oběti této je nesmírná; i důstojnost Ježíše Krista, pravého Obětníka při ní, je neskonalá; takže žádná milost a žádná věc není tak veliká, že by nemohla obětováním této oběti vyprošena býti. A kdyby byl počet těch, kteří při Mši svaté prosí, sebe větší, všichni obdrží skrze tuto božskou oběť všecko, když ji sami za sebe obětují nebo od jiných za sebe obětovati dají. Příčina toho je ta, že Kristus Pán, vlastní Kněz při Mši svaté obětující, Bohu Otci neskonale příjemný jest; dále že také zásluhy jeho, jež Otci svému obětuje, neskonalé jsou; a že jeho utrpení, jeho Krev a jeho rány mají cenu nevystihlou.“[4]

Tato jasná slova nám ukazují, odkud ta veliká moc Mše svaté přichází; totiž ze vznešené důstojnosti osoby Ježíše Krista, jenž jakožto vlastní Kněz tuto oběť přináší; dále z nevystihlé ceny zásluh, plynoucích z jeho utrpení i smrti, které on při Mši svaté svému nebeskému Otci v oběť přináší. Jestliže

tedy Kristus Ježíš svému nebeskému Otci při Mši svaté ještě více obětuje, nežli on od něho žádá, kterak mohl by jemu něco odepříti?

S tím, co jsem právě napsal, souhlasí také svatý Vavřinec Justiniani v následujících krásných slovech: „Žádná oběť není větší, žádná užitečnější, nežli jest oběť Mše svaté. V této připomínají se a obětují Bohu Otci rány, jež Prostředník náš obdržel; potupa, kterou snesl; a šlehy, které vytrpěl. Při Mši svaté obětuje se Bohu Otci také lidská přirozenost Ježíše Krista, kterou byl na se přijal, aby Bůh na to patřil, koho na svět poslal, aby se přímluvou jeho dostalo hříšníkům odpuštění, kleslým pomoci a spravedlivým života."[5] Jestliže tedy kněz, jenž Mši svatou slouží, a lid, jenž ji slyší, nebeskému Otci utrpení i smrt, rány i zásluhy Ježíše Krista obětují, vydobudou ovšem tyto znamenité dary zcela snadno vyplnění jakýchkoli slušných proseb.

V Starém Zákoně nařídil Bůh soudcům, aby žádných darů nepřijímali, řka: „Nebudeš přijímati osoby, ani darů; nebo darové oslepují oči moudrých a změňují slova spravedlivých."[6] Právem zapověděl Bůh soudcům, dary přijímati, poněvadž téměř nemožno jest, aby bohaté dary při soudech nezkracovaly spravedlnosti. Neboť není srdce tak drsného a tvrdého, jež by se dary neobměkčilo a dárci příznivě nenaklonilo. Také není váhy tolik správné, jež by se nenaklonila na onu stranu, na které zlato leží. Kdo by tedy mohl pochybovati o tom, že se Bůh k nám nakloní, když mu při Mši svaté Dar tolik vzácný přineseme? Bůh má zajisté srdce velice jemné a přelaskavé. Kterak by tedy s radostí nepřijal přeušlechtilého daru, který mu nabízíme, totiž svého

přemilého Syna, a k vůli němu přísného soudu spravedlnosti své podstatně nezměnil? - Ačkoliv Písmo svaté dí, že „darové oslepují oči moudrých", nelze přece říci, že takovýto Dar oči Boha nejvýš moudrého zaslepí! Ale přece dím, že Bůh pro oběť Mše svaté soud své spravedlnosti změňuje i umírňuje; a to proto, že obětování jeho Syna božské Spravedlnosti zadost činí a tímto převzácným Darem vážka jeho milosrdenství na naši stranu a v náš prospěch se sklání.

Zbožný učitel duchovní dí: „Při Mši svaté jménem Božího milosrdenství a pro dobrotivost Boží za milosti a dobrodiní netoliko prosíme, nýbrž také v oběť přinášíme onu cenu, kterou Kristus Pán svým utrpením zasloužil, takže nás proto Spravedlnost božská vyslyšeti musí."[7] Uvažuj, jak vzácné dary při Mši svaté obětujeme, a jak draze obdržená dobrodiní od Boha vykupujeme! Vždyť obětujeme lidskou přirozenost Ježíše Krista, jež s božskou přirozeností jeho osobně jest spojena a tím spojením způsobem nejvyšším jest zušlechtěna! Obětujeme Bohu toto ušlechtilé člověčenství, jež pro větší čest Boží bylo bičováno, trním korunováno i ukřižováno. Obětujeme mu tyto rány, jakož i slzy a předrahou Krev Ježíše Krista, které on ve svém úctyhodném člověčenství prolil.

Obětováním Mše svaté dáváme tedy Bohu vpravdě více, nežli čeho se modlitbou svou domáháme. Není tedy příčiny, proč by Bůh našich slušných proseb vyslyšeti neměl. Či měl by přeštědrý Bůh, jenž ani poháru vody studené bez odměny nenechati slíbil, nás bez odměny nechati, když mu s nábožností obětujeme kalich plný nejsvětější Krve

jeho božského Syna, jež se při Mši svaté znova prolévá? Ano, slyšel-li Bůh hlas krve Abelovy, jež se k nebi ozývala, čím spíše vyslyší nás, když při Mši svaté tato božská Krev jeho Syna pro nás za milost volá a milosrdenství jeho pro nás vzývá.

Kristus Pán řekl při poslední večeři: „Amen, amen, pravím vám: Budete-li zač prositi Otce ve jménu mém, dáť vám."[8] Ale kdy můžeme Boha Otce ve jménu jeho Syna lépe prositi, ne-li při Mši svaté, při které ho samého osobně Bohu Otci na oči stavíme a zároveň se všemi modlitbami, které On na světě vykonal, Bohu Otci obětujeme? Svatý Bonaventura dí: „Drží-li kdo vojevůdce v zajetí, nepropustí ho dříve, pokud by se týž velikou částkou peněz nevykoupil. A tak nemáme ani my Krista Ježíše, jejž při Mši svaté v zajetí držíme, dříve propustiti, pokud by nám odpuštění hříchů našich neudělil a nám přístupu do nebe nepřipověděl. Proto také, když kněz Tělo Páně na oltáři vzhůru pozdvihuje, jako by ke všemu shromážděnému lidu volal: Vizte! Ten, jehož celý svět obsáhnouti nemůže, jest jakožto zajatec v rukou našich. A proto nepropustíme ho dříve, pokud neobdržíme, zač prosíme!"[9] Zajisté že dobrou radu dává nám svatý Bonaventura, a měl by jí tedy jeden každý používati a jako arciotec Jakub říkati: „Pane, nepustím Tebe, leč mi požehnání dáš!"[10]

Co vše může Mše svatá způsobiti, když kdo při ní s důvěrou Otce nebeského ve jménu Pána Ježíše prosí, to objasním nyní ještě lépe několika příklady.

V Letopisech kapucínů se dočítáme, že l. P. 1582 žila ve městě Spellu zbožná žena, jež měla muže

velice zlého. Ten jí ubližoval denně netoliko hanlivými a potupnými slovy, ale i bitím. Tak žila několik roků, až si posléze téměř zoufala. Toho času přišli k ní jednoho dne na almužnu dva kapucíni, bratr Laktanc a bratr František z Nursie. Ubohá žena stěžovala si jim na bídu svou s mnohými slzami. Bratři ji těšili a byli jí tou radou, aby denně Mši svaté obcovala a při ní svou velikou bídu Bohu všemohoucímu v oběť přinášela. I ujistili ji, že surový muž její mocí Mše svaté mírnějším se stane a budoucně lépe s ní zacházeti bude. Žena se jim poděkovala za dobrou radu a slíbila, že se dle ní bedlivě zachová. Ale muž se k ní choval tak tvrdě, že jí nikdy nedovolil, aby v den všední na Mši svatou odcházela. I rmoutila se žena ta velice, že dle rady bratří jednati nemohla. Brzo poté podnikl muž dalekou cestu, čímž žena nabyla příležitosti, aby denně Mši svaté obcovati mohla. I činila tak se zvláštní nábožností, doporoučela sebe i svého zlého muže do Mše svaté a vzývala Boha z celého srdce, aby mysl mužovu na lepší stránku obrátiti ráčil. Tento se vrátil dříve ze své cesty, nežli se žena nadála. A když od služebné zvěděl, že jeho manželka v kostele jest a že za jeho nepřítomnosti denně Mši svaté obcovala, rozvzteklil se hněvem, proklínal ji do pekla a hrozil, že ji zabije. Když se tedy ubohá žena vrátila, popadl ji za krk a chtěl ji zardousiti. Ve své úzkosti volala nešťastná žena k Bohu a prosila Pána Ježíše skrze moc Mše svaté, aby nedopustil, by byla zardoušena. A hle! Pomoc Boží byla tu okamžitě! Ruce rozhněvaného muže zdřevěněly, takže nemohl ani jimi ženu rdousiti, ani jich od ní zpět stáhnouti. Tím se ještě více

roztrpčil, ženu svou za čarodějnici prohlásil a všemožně se namáhal, aby ji usmrtil. Tato jeho zatvrzelost však rozmnožila i pomstu Boží proti němu. Ruce jeho zmrtvěly ještě více, staly se chladnými jako kámen, až docela ztuhly a nepohnuty zůstaly. Tu teprv poznal zuřivec trestající ruku Boží, želel hříchů svých a slíbil manželce polepšení, jestliže ho svou modlitbou od toho trestu osvobodí. Žena přípovědem jeho zprvu nedůvěřovala a si myslila, že jí bude milejší muž chromý, než mučitel zuřivý. Konečně sliboval jí muž se vší opravdivostí, že bohaprázdný život svůj polepší a s ní jakožto s řádnou manželkou svou zacházeti bude. Potom vzývali oba slitování Boží a činili mnohé sliby i přípovědi Bohu, až prosby jejich konečně vyslyšení došly. To působilo na toho bohaprázdného muže tolik, že od té chvíle život svůj zcela proměnil, se svou manželkou mírně i laskavě zacházel a i s ní velmi pilně a nábožně Mši svaté přítomen býval.

Snad mi namítneš: Je-li Mše svatá oběť tak vzácná a působivá, kterak tedy, že Bůh nevyslýchá vždy těch, kteří mu ji obětují? K otázce této odpovídá kardinál Bona takto: „Plyne tak z povahy prosby; prosící předpokládá při dárci takovou svobodu, že může dle vůle své prosbu vyslyšeti nebo ji zamítnouti. Ve své prosbě k Bohu udáváme sice příčinu, pro kterou se domníváme, že by Bůh žádost naši vyslyšeti mohl; ale tím není on ještě nucen, aby nám po vůli byl. Ba my vyslyšení prosby své dojista nedojdeme, když vůle naše v příčině věci, za kterou prosíme, nesrovnává se s vůlí Boží; čehož my ovšem věděti nemůžeme, když za věc

prosíme. Ale proto přece jest jisto, že oběť Mše svaté bez účinku nezůstává, i když nám Bůh při ní vyslyšení některé prosby odpírá. Neboť byť nám i dáti nechtěl věci, za kterou právě žádáme, udílí nám za ni zajisté jinou, jež nám jest užitečnější a ku spasení příhodnější. A kdyby nám této nedal ihned, udělí nám ji přece v čas příhodný, kdy on sám ráčí. Některé milosti, za které prosíme, bývají také tak veliké, že nám jich Bůh neudílí ihned, když jednou nebo dvakrát na Mši svatou přijdeme, jednou nebo vícekrát ho za ni prosíme, nýbrž žádá, abychom více Mším svatým přítomni byli a vroucněji, zbožněji i vytrvaleji ho za milosti vyžadované prosili."[11]

Podobné odpovědi můžeme se také dočísti ve zjeveních svaté Gertrudy. Když se také jednou Pána Ježíše tázala, proč se její modlitby tak často účinkem míjejí, odpověděl jí Pán: „Jestliže Já, Moudrost nevystihlá, někdy modlitby tvé dle přání tvého nevyslýchám, stává se tak najisto proto, abych ti dal věci užitečnější, poněvadž ty sama při lidské slabosti své nemůžeš vždy rozeznati, co ti více prospívá."[12] Jindy zase tázala se světice tato Krista Pána: „Co prospívá přátelům mým, že se za ně tak často modlím, když při nich žádného polepšení neznamenám?" A Spasitel jí odpověděl: „Nediv se tomu, že svýma tělesnýma očima ovoce modlitby své nevidíš, kdežto já ovoce takové podle své věčné moudrosti pro lepší prospěch rozděluji. Pravím tobě, čím častěji se za koho modlitby konají, tím blaženější bude. Neboť nižádná věrná modlitba nezůstane bez ovoce, ačkoliv lidem zůstává tajným způsob, jakým se ovoce to ukazuje."[13]

Odpovědí touto může se každý potěšiti. Jestliže dle připovědi Páně žádná modlitba nezůstává bez ovoce, čím méně zůstane bez ovoce Mše svatá, kterou kdo sloužil anebo které nábožně přítomen byl! Neboť Mše svatá je nejlepší modlitbou na světě, jak dále podrobněji vyložím. Zapamatuj si zatím dobře, co pověděno bylo ve zjevení svaté Gertrudě, že „nižádná věrná modlitba nezůstane bez ovoce!" Věrná modlitba záleží zejména v tom, když se modlíme s důvěrou v Boha a s dokonalou horlivostí. Kdo se modlí bez důvěry v Boha, dokáže modlitbou svou ovšem málo, nebo nedokáže vůbec nic, jak vidno z následujícího příkladu.

V životopise svatého opata Severina se vypravuje, že spadlo jednou blíže zámku Korullisu nesmírné množství kobylek, jež veškeré stromy i ovoce ničily. V této nesnázi všichni postižení lidé se utekli k jmenovanému světci, a prosili ho, aby svými přímluvami u Boha to neštěstí od nich odvrátil. Pln soucitu svolal opat lid do kostela a napomínal důrazným kázáním k pokání a k modlitbě. Nakonec pravil: „Poněvadž neznám lepší modlitby nad oběť Mše svaté, budu ji nyní na odvrácení tohoto soužení sloužiti; vás pak napomínám, abyste ji zároveň se mnou Pánu Bohu obětovali a nejpevnější důvěru v tuto přesvatou oběť skládali." Stísněný lid toho napomenutí s radostí i horlivostí uposlechl. Jen jeden člověk řekl nezbedně: „Vaše naděje je marná a ničemná. Kdybyste třeba všechny Mše slyšeli a po celý den na modlitbách vytrvali, přece tím ani jedné kobylky neodeženete!" Po slovech těch odešel domů po své práci; ostatní však zůstali v kostele, nábožně obcovali

Mši svaté a prosili Boha s horlivostí, aby kobylky zahnati ráčil. Když byla Mše svatá dokonána a i lidé své pobožnosti dokončili, rozešli se na svá pole, aby shlédli, čeho slyšením Mše svaté a modlitbou svou docílili. A hle! K jejich velikému podivení mohutný chumel kobylek náhle se zdvihl a odletěl. I zaradovali se z toho velice a vzdávali Bohu s pohnutým srdcem díky. Také onen opovážlivec byl přítomen a viděl pln podivení kobylky do vzduchu se vznášeti, takže sotva očím svým věřiti chtěl. Ale hříšná nedůvěra jeho měla býti ztrestána. Nebo, hle! Celé množství kobylek, jež již daleko bylo odletělo, vrátilo se náhle, spustilo se na roli onoho muže a sežralo s ohromnou hltavostí veškeru úrodu jeho. Nyní, když bídu svou na vlastní oči zřel, prosil sice se slzavýma očima Boha o pomoc; ale marně! Kobylky dříve neodletěly, pokud celého jeho pole nezpustošily.[14]

Skládejme tedy na působnost Mše svaté velikou důvěru! Poslyšmež, jak nás k tomu vybízí svatý Pavel, když píše: „Přistupmež tedy s doufáním k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a nalezli milost k příhodné pomoci!“[15] Ale kde stojí ten trůn milosti, k němuž máme přistoupiti? Není jím nebe; neboť tam nemůžeme vystoupiti. Také jím není onen trůn, jenž upevněn byl nad archou úmluvy; neboť ten byl pouhým předobrazem trůnu milostí. Ale jest jím oltář, na němž Beránek Boží bývá usmrcován, vydávaje život svůj na ten úmysl, aby nám milost a slitování vyprosil. A k tomuto tedy trůnu milosti máme denně přistupovati a tam pomoci ve všech potřebách vyhledávati! Ale musíme tam přicházeti s nábožností, uctivostí i dů-

věrností. Neboť je to trůn milosti a nikoliv pomsty! Jest to trůn slitování, a ne spravedlnosti! Je to trůn, kde nacházíme pomoci a nikoliv zavržení. Chceš-li si tedy při Mši svaté něco vyprositi, je třeba, aby ses při ní se vší opravdivostí i pobožností modlil, asi takto:

Modlitba. Pohleď, ó Otče milosrdenství! při této Mši svaté přistupuji s důvěrou k trůnu Tvému, abych si vyprosil od Tebe odpuštění svých hříchů a pomoc ve svých potřebách. Skládám nejvyšší svou důvěru na přesvatou oběť Mše svaté a doufám pevně, že skrze tuto oběť všeho od Tebe dosáhnu. Neboť důstojnost Toho, jenž tuto oběť přináší, totiž Krista Ježíše, Syna Tvého, jest neskonalá. Dar, jenž se Ti při ní obětuje, má nekonečnou cenu; a nevystihlá jest i moc této přesvaté oběti. A tato trojí nekonečnost při oběti té Tebe, ó Bože můj! takřka s násilím nutí, abys mi dožadovaného dobrodiní udělil, nepřičí-li se to úctě Tvé a spasení mému. Proto prosím Tebe s největší důvěrou, pro nekonečné zalíbení, které ve Mši svaté máš, rač mi pro svou větší čest dožadované milosti uděliti; důvěru mou k milostiplné oběti Mše svaté rozmnožiti; mně i všem, za které modliti se mám, dáti všecko, čeho nám ku spasení třeba; a milostivě odvrátiti nás od všeho, co by nám na duši nebo na tělo záhubně působiti mohlo. Amen.

XV. Mše svatá je nejmocnější obětí smírnou.

Že zkažená lidská přirozenost, jež nás tak často přivádí k pádu, oběti usmiřující potřebuje, to uzná-

vá již sám náš rozum; i praotcové to uznávali již před zákonem Mojžíšovým. Jak Písmo svaté vypravuje, konávaly dítky Jobovy radostné hostiny u příležitosti svých narozenin. Ale když bylo po hodech, svolával je Job k sobě, posvěcoval je a obětoval za ně oběti zápalné. Nebo říkal sobě: „Aby snad nebyli zhřešili synové moji a nezlořečili Bohu!“[1] Z toho jest patrno, že praotcové, kteří toliko dle zákona přirozeného žili, od nejstarších dob z vnuknutí rozumu svého Bohu oběti usmiřující čili smírné přinášeli a jej za odpuštění prosívali. V zákoně Mojžíšově Bůh sám oběť smírnou nařídil takto: „Člověk,... který by poznal hřích svůj, ať činí pokání za hřích a obětuje ze stáda ovci neb kozu; a modliti se bude za něj kněz, i za hřích jeho. Pakli by nemohl obětovati hovado, ať obětuje dvě hrdličky aneb dvé holoubátek Hospodinu, jedno za hřích a druhé v oběť zápalnou... I bude prositi za něho kněz i za hřích jeho a odpuštěn bude jemu.“[2]

Jestliže tedy Starý Zákon, jenž byl pouhým stínem Zákona Nového, k největší útěše a spáse Židů měl oběť smírnou, sluší se zajisté tím více, aby také Církev měla oběť smírnou a to tím dokonalejší, čím výše stojí křesťanství nad židovstvím! Touto křesťanskou obětí smírnou za hříchy celého světa je krvavá oběť na kříži; avšak aby toto usmíření, jehož Kristus Pán na dřevě kříže dobyl, nám za naše každodenní hříchy až do skonání světa přivlastňováno bylo, ustanovil Pán Ježíš při poslední večeři přesvatou oběť Mše svaté, jak sám praví, „na odpuštění hříchů“. Tato oběť Mše svaté není obětí novou a zvláštní, nýbrž jenom nekrvavým

obnovením a představením krvavé, smírné oběti na kříži: a s touto krvavou obětí podstatně jedna a táž. Proto také nazývá Církev oběť Mše svaté právem obětí smírnou;[3] a také nám výslovně dí, proč ji Pán Ježíš při poslední večeři ustanovil, vykládajíc takto: „Aby totiž své milované choti, Církvi, zanechal oběť viditelnou, pomocí které by nám krvavá oběť na kříži byla jako přítomná představována a její blahodárná moc k odpouštění těch hříchů, kterými se denně proviňujeme, přivlastňována." Slova tato jsou článkem víry, jemuž nikdo odpírati ani nemůže, ani nesmí; a ta nám jasně ukazují, že Mše svatá jest vpravdě obětí smírnou, poněvadž ji Kristus Pán k účelu tomu ustanovil, aby Církev jeho měla sakrificium čili božskou oběť na odpuštění hříchů každodenních. Ó spasitelná oběti Mše svaté! Jak blahoslaviti sluší Církev katolickou, jež v sobě má tak mocnou oběť smírnou!

Že tedy Mše svatá pravou obětí smírnou jest a na odpuštění hříchů lidu sloužena i obětována bývá, k tomu poukazuje kněz již při jejím počátku. Hluboce k zemi skloněn modlí se hlasitě Confiteor, čili obecné vyznání hříchů, a bije se při modlitbě té třikrát v prsa. Když potom i služebník při oltáři jménem svým i jménem lidu shromážděného taktéž konfiteor se pomodlil a v prsa se bil, říká kněz nad lidem: „Smilujž se nad vámi všemohoucí Bůh, odpustiž hříchy vaše a přivediž vás k životu věčnému. Amen." Potom se poznamenává znamením svatého kříže a říká: „Prominutí, rozhřešení a odpuštění hříchův našich uděl nám všemohoucí a milosrdný Bůh. Amen." A brzo potom volá hlasitě k milosrdenství Božímu za od-

puštění hříchů Kyrie eleison! to jest: „Pane, smiluj se nad námi!“ Zdaliž toto vše není pokorným i zbožným voláním, jež do nebe proniká a nám u Boha milosti a odpuštění vyprošuje? Také v mnohých kollektách čili sebraných modlitbách, v sekretách čili tichých modlitbách po obětování, jakož i v konečných modlitbách po svatém přijímání modlí se kněz dosti často za odpuštění hříchů našich. Konečně proslovuje také třikrát jasným hlasem Agnus Dei, t. j. „Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi! a uděl nám pokoje!“ Toto všecko je zajisté jasným svědectvím, že Mše svatá jest obětí smírnou a že se tedy obětuje na odpuštění hříchů našich.

O tom píše Marchantius takto: „Podobně jako trpící Spasitel vzal na sebe hříchy celého světa, aby je Krví svou odkál, tak nakládáme my jemu, jakožto Oběti krvavé, hříchy své; aby je odkál, na oltáři. Na označení toho sklání se kněz při počátku Mše svaté na stupních oltáře tak hluboko, a představuje se v duchu pokory, jako hříchy všeho lidu obtížen, Otci nebeskému, aby milosrdenstvím jeho pohnul. Způsobem takovým představuje Krista Ježíše na hoře Olivetské, jenž pro velikou tíži hříchů světa, jež na něho složena byla, na tváři ležel, krví se potil a k svému Otci za slitování i smíření volal. Tak podobně modlí se také kněz na místě Ježíše Krista za odpuštění hříchů i svých, i všech přítomných, ano za odpuštění hříchů celého světa a obnovuje za ně kupní cenu, kterou Kristus Pán jednou za vykoupení naše složil, aby tak opětně sloužila na zničení našich každodenních hříchů.“[4]

A nyní povšimněme si také toho, co mluví svatí

Otcové o Mši svaté, jakožto o oběti smírné a kterak oni ji vykládají.

V liturgii svatého apoštola Jakuba se praví: „Obětujeme Ti, ó Pane! tuto nekrvavou božskou oběť na odpuštění hříchů, jichž jsme se dopustili z nevědomosti, my i lid.“ Na místě tomto si pamatuj, že my lidé mnoha hříchů se dopouštíme, v nichž se nepoznáváme a z nichž přece bude nám vydávati počet. Že pak i nepoznané zločiny hříchy jsou, poznáváme ze slov krále Davida, jenž za odpuštění jich prosí těmito slovy: „Hříchů mladosti mé a nevědomostí mých nevzpomínej!“[5] A opět se modlí: „Proviněním kdo rozumí? Protož od tajných mých provinění (t. j. mně nepovědomých) očisť mne: a cizí (hříchy) odpusť služebníku svému!“[6] Abychom tedy před tvář Boží nepředstoupili neočištěni od svých tajných a nám nepovědomých hříchů, velice se zamlouvá, abychom hodně pilně na Mši svatou přicházeli, jež „obětována bývá na odpuštění hříchů, z nevědomosti lidu vzešlých“.

Totéž tvrdí Marchantius: „Oběť Mše svaté, jež Bohu přinášena bývá, slouží také na usmíření hříchů smrtelných, zejména však nepovědomých, totiž oněch, na které se ani po pilném zpytování svědomí více upamatovati nemůžeme.“[7] Mše svatá sama o sobě ovšem hříchů nesmazává, ale získává nám lítost, napřed zvláště nade všemi hříchy nám povědomými, pak také vůbec nade všemi hříchy, i nepoznanými i zapomenutými. O těchto nevědomých hříších mluví také svatý Řehoř, když píše: „Spravedliví nelekají se pro hříchy své vědomé, poněvadž se z nich zpovídali a za ně se káli. Ale

strachují se pro své hříchy nevědomé, o nichž píše svatý Pavel takto: Ničeho sobě povědom nejsem, ale tím ještě nejsem ospravedlněn; neboť kdo mne soudí, Pán jest,[8] jenž má ovšem bystřejší oči nežli člověk! Poněvadž tedy my ubozí lidé budeme jednou na soudu Božím pro své nevědomé hříchy ve velkém nebezpečí vězeti a bude nám pro ně mnoho úzkostí snésti, jest zajisté velice prospěšno, abychom všecky Mše svaté Bohu spravedlivému obětovali na odpuštění svých hříchů nepovědomých.

Abychom se zase vrátili k tomu, co svatí Otcové praví o Mši svaté jakožto o oběti smírné, uvádím dále, co píše svatý papež a mučedník Alexander I.: „Obětováním této božské oběti bývá Pán usmířen a odpouští nám veliké množství hříchů."[9] Viz tedy, duše zbožná! jak snadno můžeš odpuštění hříchů svých nabýti, když budeš na úmysl ten Mši svatou obětovati, kdežto mimo Mši svatou takovéto usmíření jen nesnadno se děje. Svatý Cyril Jerusalemský dí: „Krista Pána obětujeme jakožto Beránka Božího zabitého za hříchy své, aby nám všem Boha naklonil ku smířlivosti."[10] A podobně vyjadřuje se také svatý Ambrož: „Kristus Pán obětuje jakožto Kněz sama sebe, aby nám Bůh hříchy naše odpustil."[11] I musil bych celé archy popsati, kdybych měl všechny výroky svatých Otců uvésti, jimiž od nejstarších dob křesťanských Mši svatou jakožto oběť smírnou označují. Uvedu zde jen výrok naší katolické Církve, jež o Mši svaté jakožto oběti smírné se vyjadřuje na sněmu Tridentském takto: „Svatý sněm církevní učí, že tato oběť jest skutečnou obětí smírnou, jež působí, že, když při ní se srdcem zkroušeným, u pravé víře, s bázní i ucti-

vostí, s lítostí i kajícností k Bohu přistupujeme, milosrdenství Jeho nabýváme, i milosti nalézáme v době, kdy pomoci potřebujeme."[12] Jak utěšená i příjemná jsou slova tato! Jak mnoho díků i chvály dluhujeme tedy Kristu Ježíši za to, že nám oběť tolik působivou zanechal, abychom jí hněv Boží usmiřovati mohli!

Snad ti nyní tane na mysli otázka: K čemu nám tato oběť smírná, když hněv Boží usmířiti můžeme i bez ní, upřímnou lítostí? Na to ti odpovídám: Jest skutečně pravda, že upřímnou lítostí hněv Boží usmířiti můžeme. Ale rád bych od tebe zvěděl, odkud má zlomyslný hříšník takovéto upřímné lítosti nabýti? Sám ze sebe jí nenabude; nebo něco takového právě tak nemůže dokázati, jako nemůže mrtvý sama sebe vzkřísiti! Kdyby totiž hříšník mohl sám ze sebe pravou lítost vzbuzovati, bylo by asi málo lidí navěky zavržených, poněvadž by každý při svém konci lítost vzbuzoval, aby milosti u Boha došel. Tomu, kdo důtklivá a pohnutlivá kázání poslouchá, nebo nábožné knihy čítá, může se sice přihoditi, že se k pravé lítosti nakloňuje; avšak ani to se neděje beze zvláštní milosti Boží! Ale rozhněvaný Bůh není nikomu povinen této milosti udíleti, a také jí zpravidla neudílí, nebývá-li o ni jinak prošen. Ale ani na nebi ani na zemi nenacházíme ničeho, co by Bohem spíše pohnouti mohlo, aby nám milostí svých dopřál, jako právě oběť Mše svaté. V příčině té praví zbožný učitel bohosloví P. Gobat:[13] „Mše svatá stává se těm, kdo jí nábožně obcují, obětí smírnou tím způsobem, že jim Bůh udílí té milosti, aby mohli vykonati to, čeho jim k odpuštění hříchů

smrtelných nezbytně je potřebí; Bůh udílí jim totiž při Mši svaté té milosti, aby hříchy své dobře poznali, zkroušeně jich želeli a dokonale se z nich vyzpovídali."

Jak snadno lze obětováním Mše svaté odpuštění hříchů dojíti, možno seznati také ze slov Pána Ježíše, která mluvil k svaté Gertrudě. Když v antifoně ve svatém témdni zpíváno bylo: „Byl obětován, poněvadž sám chtěl," řekl Pán této své věrné služebnici: „Věříš-li, že bych nebyl Bohu, Otci svému, na kříži jakožto oběť přinesen býval, kdybych nebyl sám chtěl, věř i tomuto, že si posud co nejvroucněji žádám, témuž Bohu, Otci svému, za každého jednotlivého hříšníka právě tak milostivě se obětovati, jako jsem se tehdy za blaho veškerého člověčenství obětoval. Proto také může každý, byť i nejhoršími hříchy obtížen byl, odpuštění jejich doufati, bude-li jen mému božskému Otci mé utrpení i mou smrt v oběť přinášeti; a sice v té pevné víře, že tato oběť může mu milosti vpravdě vymoci a s tím pevným přesvědčením, že pamatování na mé utrpení, spojené s živou vírou a s upřímnou lítostí, jest nejpůsobivějším prostředkem proti hříchu."[14]

Ó, vpravdě sladká a útěchy plná jsou tato slova! Ó, naplňuj tedy, ubohý hříšníče! toto horoucí přání svého božského Vykupitele a obětuj denně častěji Bohu Otci nevinné utrpení a přehořkou smrt jeho přemilého Syna, s tou pevnou důvěrou v zaslíbení Ježíše Krista, že se také i tobě dostane spasitelného ovoce odpuštění hříchů. Toto obětování může se díti netoliko při Mši svaté, ale i mimo ni; a netoliko ústy, ale i srdcem. Neboť v uvede-

ných slovech Krista Pána není o tom zmínky, že by se ono obětování musilo díti právě při Mši svaté a ústně.

Jestliže však již pouhé duchovní obětování utrpení i smrti Páně tak důležité i mocné jest, jak působivým stane se teprve obětování skutečné i živoucí, jak se děje při Mši svaté! Nebo při Mši svaté obětuješ Ježíše Krista netoliko slovy, nebo způsobem duchovním, ale obětuješ ho skrze ruce kněze ve skutečnosti a způsobem tělesným, poněvadž obětuješ totéž, co obětuje kněz. Kněz obětuje pravé Tělo a pravou Krev Ježíše Krista netoliko jménem svým, ale i jménem všech přítomných, ba jménem všech věřících, jak více o tom pověděno bude v hlavě 25.

Abychom se zase vrátili k tomu, že Mše svatá jest obětí smírnou, musím ještě dodati, co řekl Kristus Pán svaté Mechtildě. Pravil: „Přicházím s takovou mírností ke Mši svaté, že nemůže při ní býti hříšníka tak velikého, abych ho s trpělivostí nesnesl a abych mu hříchů neodpustil, když jen za to prosí."[15] Tato utěšená slova nám naznačují, jak mocnou obětí smírnou Mše svatá jest, když Krista Pána tolik udobřuje, že ani nejhoršího nepřítele, jenž by se k ní dostavil, od ní nevypuzuje, ani při ní nelaskavě na něho neshlíží, ale jako s otevřenou náručí ho přijímá, jsa ochoten jemu ihned i s radostí odpustiti, když by jen jediný povzdech nad jeho hříchy od něho uslyšel.

Zdaliž nejsme proto svému nejsladšímu Spasiteli k velikým díkům zavázáni, že nám tak spasitelnou a vzácnou oběť smírnou ustanovil, kterou můžeme Boha rozhněvaného tak snadno usmířiti

a svá těžká provinění bez namáhání odčiniti? Jak nešťastni byli proti nám křesťanům staří židé, kteříž tak nákladné oběti smírné konati museli, takže za nepatrná provinění obětovali ovci nebo kozu, chudáci dva holuby, bohatí býka nebo krávu! A přece nemohli ani těmito drahými oběťmi ani jediného hříchu smazati, jak v příčině té svědčí svatý apoštol Pavel slovy: „Nemožno jest, aby krev býků a kozlů shladila hříchy!“[16] Kdybychom měli za každý hřích obětovati ovci neb kozu, odkud bychom jich tolik sehnali? Kde bychom na zakoupení těch zvířat peněz nabrali? Zajisté, že bychom musili hříchů svých nechati neusmířených, a Bůh by nás s nimi jednou do pekla uvrhl! Máme-li ve Mši svaté oběť tolik mocnou, kterou můžeme beze všech výloh z hříchů svých se odkáti, a přece této přesvaté oběti tak lehkomyslně zanedbáváme nebo jí jen nedbale a nepobožně obcujeme, co bychom byli teprve činili, kdybychom byli žili před narozením Páně a za dob Zákona Starého? Uvažuj přece, ubohý hříšníku, jak neprávě jednáš, že tak mnohé Mše svaté lehkomyslně zanedbáváš a odpykání za hříchy své až do života budoucího odkazuješ! Naprav přece svou lehkomyslnost a nedbalost novou horlivostí, obětuj Bohu velmi často oběť smírnou a obcuj tedy s myslí kající oběti Mše svaté!

1. Kterak Mše svatá působí odpuštění hříchů těžkých a obrací hříšníky zatvrzelé.

Že Mše svatá má moc Boha usmířiti, dosvědčuje svatý Tomáš Akvinský následujícími slovy: „Vlastní

účinek Mše svaté jest ten, že Bůh bývá jí usmířen."[17] Na důkaz svého tvrzení užívá porovnání: „Jako člověk odpouštívá bližnímu křivdu, které se proti němu dopustil, když na usmíření obdržel vzácný dar anebo prokázána mu byla příjemná služba, tak podobně bývá opět usmířen i rozhněvaný Bůh tou příjemnou službou, kterou mu prokazujeme, když oběti Mše svaté nábožně obcujeme a tím převzácným darem, který mu obětováním Těla i Krve Ježíše Krista přinášíme." Totoť jest výrok andělského učitele, jemuž všichni bohoslovci přisvědčují a jenž také z Písma svatého dokázati se dá.

Praotec Jakub si rozhněval bratra svého Esaua, poněvadž ho byl o otcovské požehnání a o prvorozenství obelstil. Když pak se obával, že se mu rozhněvaný Esau bude mstíti, řekl sám u sebe: „Ukrotím ho dary, kteréž předcházejí a potom uzřím ho; snad mi bude milostiv."[18] I poslal mu mnoho velbloudů, krav, volů, oslů, ovcí, koz, beranů a tak usmířil rozhněvaného bratra. Budeš-li ty při Mši svaté obětovati rozhněvanému Otci nebeskému ctnosti i zásluhy, rány i bolesti, utrpení i smrt jeho přemilého Syna, usmíříš ho mnohem snáze, nežli usmířil Jakub Esaua, poněvadž tyto právě dary mají cenu neskonalou a Bohu Otci z míry se líbí. Hříchy, jichž jsi se dopustil, volají sice o pomstu; ale Krev Ježíše Krista, jež se při Mši svaté prolévá, volá o slitování. A poněvadž hlas její jest všemohoucí, dále proniká, nežli hlas hříchů tvých. Proto také píše Albert Veliký: „Tímto vzácným darem zhasínáme veškeren hněv a všecku nevoli Boží."[19]

Že tedy moc Mše svaté hříšníka kajícího s Bohem usmiřuje, o tom nepochybuje nikdo. Naskýtá

se však otázka, zdali Mše svatá usmiřuje s Bohem i hříšníky nekající? To jest: Zdali mocí této božské oběti ve stav milosti Boží přichází a s Bohem tedy usmířen bývá člověk, jenž jsa ve stavu nemilosti, čili v hříchu smrtelném, Mši svaté sám obcuje nebo ji za sebe sloužiti dává; aneb když někdo jiný za něho Mši svaté nábožně přítomen jest? K otázce této odpovídám zkrátka: Nikoliv! Neboť žádný hříšník nemůže z nemilosti u Boha v milost jeho vejíti jinak, leč skrze pravou lítost. Jestliže tedy hříšník bez lítosti Mši svaté obcuje, anebo ji za sebe sloužiti dává, nebývá jí s Bohem usmířen, nýbrž zůstává ve stavu nemilosti.

Co tedy prospěje hříšníku nekajícímu Mše svatá, kterou slyšel nebo za sebe sloužiti dal? Prospívá mu věru velice, a to i v ohledu časném i věčném. V ohledu časném prospívá mu tím, že ho Bůh pro ni ochraňuje od rozličných nehod, nebo mu uděluje pozemských darů. Příčinou toho jest, že Bůh dle učení Církve katolické ve své neskonalé dobrotivosti bez odměny nenechává ani nejmenšího dobrého skutku, který jsme vykonali. Kterak by tedy mohl bez hojné odplaty nechati Mše svaté, jež mu byla obětována a jež se mu zmíry líbí? Každá Mše svatá, které kdo nábožně obcoval, zasluhuje sice odplaty na věčnosti; ale poněvadž nekající hříšník odplaty věčné schopen není, odplácí mu Bůh za Mši svatou, které obcoval neb kterou za sebe sloužiti dal, dle nevýslovné dobroty své statky pozemskými, totiž tak, že mu některých dobrodiní a štěstí na zemi uděluje a od neštěstí ho ochraňuje. A tak tedy velice prospívá lidem každá Mše svatá i v příčině blaha pozemského.

Ale Mše svatá prospívá lidem mnohem více v příčině blaha jejich záhrobního. Neboť dle učení bohoslovců působí Mše svatá bezprostředně milost Boží předcházející, mocí které hříšník bývá přiveden k poznání smutného stavu duše své a k ošklivosti oproti svým hříchům smrtelným. Dále pomáhá Mše svatá hříšníku i k pomoci Boží, aby nad hříchy svými upřímný žal a lítost vzbuzoval, v dokonalé kajícnosti ze hříchů svých svátostně se vyzpovídal a tak odpuštění hříchů došel. Tato pomoc Boží, které si lidé zasluhují, že Mši svaté nábožně obcují nebo ji za sebe sloužiti dávají, nepůsobí u všech lidí stejným způsobem, nýbrž u jednoho více, u jiného méně. Není-li totiž hříšník, jenž Mši svaté obcuje nebo za něhož se slouží, příliš zatvrzelý, nýbrž aspoň poněkud k lítosti je nakloněný, přivádí ho milost Boží, ze Mše svaté plynoucí, snáze k poznání hříchů a k pokání. Je-li však hříšník pevně odhodlán, ve svém hříchu setrvati, nabízí mu Bůh pro Mše svaté sice rovněž zvláštní pomoci své, které by mu mimo Mši svatou jinak nebyl nabídl, ale hříšník milosti té nepřijímá, nýbrž ji zavrhuje a od sebe odpuzuje.

Ale ačkoliv hříšník nabízené pomoci a předcházející milosti Boží nepřijímá, nýbrž ji od sebe odpuzuje, nenásleduje z toho snad, že Mše svatá není pak více obětí smírnou. Mše svatá obětí smírnou jest a zůstává a musí za takovou vždy považována býti; neboť takto učí Církev Páně: „Kdo by říkal, že oběť Mše svaté není obětí smírnou, z Církve budiž vyobcován.“[20] Mše svatá nazývá se zajisté proto obětí smírnou, poněvadž připravuje ze zásluh Ježíše Krista hříšníkovi pomoc, aby se ve

svých hříších poznal a pokání za ně činil. Pomoc tato je jistá a připadá těm, kdo Mši svaté obcují. Toto není sice v Písmě svatém výslovně vyřčeno, ale jasně se poznává z učení Církve a z úsudků bohoslovců. Nebo kdyby Mše svatá hříšníkům pomoci k pokání nepřinášela, neměla by žádné větší moci, aby nám zásluhy z vykoupení Páně přivlastňovala, nežli jakýkoli jiný dobrý skutek, jejž některý zbožný člověk za hříšníka obětuje. Abych to pověděl v podobenství, pravím: Při Mši svaté přikládá Kristus Pán zatvrzelému hříšníku ve smyslu duchovním na jeho tvrdé srdce náplasť, aby se pod ní smrtelný vřed otevřel a jedovatý hnis vytekl. Tuto léčivou náplast připravil Kristus Pán na kříži, když své rány, slzy, krůpěje potu, svou prolitou Krev i vytrpěné bolesti jako výborné léčivé masti na plátno natřel a tak mocný lék proti smrtelným ranám na duši upravil.

Nestává se vždycky, že by účinek Mše svaté byl ihned patrný a že by se tedy hříšník ihned obrátil; avšak přes to vše najde Bůh vhodnou dobu k jeho obrácení. Vždyť víme, že ač Kristus Pán na kříži za hříšníky s očima slzavýma se modlil a své přehořké utrpení za ně obětoval, přece z mnoha tisíc přítomných jen nemnozí se obrátili, kteří kajícně v prsa se bili a u pravé víře vyznali, jako setník: „Vpravdě Syn Boží byl tento!“ Ostatní zůstali zatvrzelí ve své zlobě a pohrdli milostí Boží, jim nabízenou. Avšak v den Letnic, když po seslání Ducha Svatého svatý Petr svým kázáním tvrdými jejich srdci pohnul a ku přijetí milosti Boží je uzpůsobil, tu teprve se ukázal účinek modlitby a oběti Ježíše Krista na kříži, když tři tisíce posluchačů najednou

se obrátilo. A podobně neobrací oběť Mše svaté hříšníků vždy hned najednou, nýbrž ponenáhlu a v příhodnou dobu, když totiž zatvrzelost hříšníka pominula a srdce jeho způsobilejším se stalo, aby milost Boží přijmouti mohlo. Takovéto pozdější obrácení hříšníka dříve zatvrzelého jest, tuším, hlavním účinkem Mše svaté, které hříšník obcoval nebo kterou za sebe sloužiti dal. To dosvědčuje také Marchantius, an píše: „Mše svatá nesmazává hříchů, nýbrž dobývá nám lítosti anebo aspoň žádosti pravé kajícnosti. Této lítosti udílí Bůh hříšníkovi někdy již mezi Mší svatou, jež se za něho obětuje, někdy teprve v pozdější době, ale přece jakožto účinek oběti Mše svaté. A tak se stává, že mnozí teprve po dlouhém čase zvláštním přispěním Božím bývají obráceni, aniž vědí, že se to děje mocí Mše svaté. Někdy nebývají hříšníci obráceni, a to proto, že nepřijímali pomoci, které jim Bůh nabízel; anebo s ní spolu nepůsobili, nýbrž jí zneužívali."[21]

O tom svědčí také Církev katolická na sněmu Tridentském slovy: „Přicházíme-li kajícně ke Mši svaté a obětujeme-li ji Bohu, bývá Pán obětí touto usmířen, uděluje nám milostí k pokání, a odpouští nám zločiny, byť byly sebe větší."[22] Ó, jak útěchyplná jsou slova tato pro hříšníky, jak veliké naděje poskytují malomyslným a zmalátnělým! Při Mši svaté se naplňuje, co pravil moudrý Sirach v Zákonu Starém: „Oběť spravedlivého (nebo hříšníka kajícího) naplňuje oltář tukem (to jest činí ho Bohu příjemným) a jest vůní líbeznou před obličejem Nejvyššího."[23] Když totiž ubohý kající hříšník při Mši svaté Otci nebeskému jeho jednorozeného Syna obětuje na usmíření, nakloní ho k mírnosti pro zásluhy

Ježíše Krista, jež mu jsou tolik milé. Proto také praví mudrc v Písmě svatém: „Dar skrytý ukrocuje hněv, a dar do klína rozhněvání největší.“[24] To znamená, že dar, který rozhněvanému tajně do klína vložíme, umírní ho. Tímto skrytým darem což jest jiného, nežli právě Tělo Páně pod způsobou chleba? a nežli sladký Ježíšek, odpočívající na klíně Bohorodičky? A tento skrytý a vzácný Dar máme tedy při Mši svaté obětovati, abychom prudký hněv Soudce věčného uhasili i usmířili.

A to činí kněz, jak tvrdí svatý Bonaventura, když svatou Hostii po proměně pozdvihuje a jako naším jménem takřka dí: „Ó, Otče nebeský! Zhřešili jsme a prudce jsme Tě rozhněvali. Ale pohlížej nyní v obličej Pomazaného svého, kterého Ti s nábožností představujeme, abychom Tě pohnuli, abys hněv svůj v milosrdenství proměnil. Neodvracej tedy obličeje svého od božského Syna svého, o němž jsi řekl: Totoť jest Syn můj milý, v němž se mi dobře zalíbilo. Pro Něho obrať nás k sobě a odvrať od nás hněv svůj!“[25] Takovýmto prošením i obětováním dosáhli již mnozí hříšníci milosti k pokání, kteréž by snad jinak nebyli obdrželi. Neboť takovéto obětování oběti smírné má v sobě tu moc, že tvrdá srdce obměkčuje a zatvrzelé hříšníky obrací. K tomu poukazuje také Církev Páně, když se v sobotu před Smrtelnou nedělí při Mši svaté takto modlí: „Prosíme Tě, ó Pane! dej se tímto naším darem obětním obměkčiti a také naši vzdorovitou vůli k sobě obrať!“ Tohoto nedoprošovala by se Církev u oltáře od Boha, kdyby nevěděla, že skrze obětování této mocné oběti smírné mohou i zatvrzelí hříšníci obráceni býti a že také

skutečně často již obráceni byli. Proto má každý hříšník, byť sebe hlouběji v bahně hříchů vězel, a byť se i domníval, že se již obrátiti ani nemůže, přece Mši svaté často obcovati a pln důvěry takto se modliti: „Prosím Tě, ó Pane! Dej se tímto mým darem obětním obměkčiti a obrať k sobě milostivě i vzdorovitou vůli mou!“ Pak Bůh modlitbu jeho vyslyší a mocí Mše svaté mu té milosti udělí, aby se obrátil.

Ale snad mi nyní někdo namítne: Mnoho-li může taková modlitba prospěti, když Písmo svaté výslovně dí: „Kdo uchyluje uší svých, aby neslyšel zákona, modlitba jeho bude ohavností?“[26] K otázce této odpovídá svatý Tomáš Akvinský: „Ačkoliv Písmo svaté na mnohých místech jasně vyjadřuje, že se Bohu nelíbí modlitba člověka, jenž žije v hříchu smrtelném, nezavrhuje předobrotivý Bůh přece nikterak modlitby oné, jež z dobrého vnuknutí přirozenosti naší pochází, nýbrž přijímá ji milostivě pro svou neskonalou dobrotivost.“[27]

Ale dejme tomu, že by rozhněvaný Bůh modlitby hříšníka zatvrzelého přijmouti nechtěl: jest přece jisto, že nepohrdne Mší svatou, kterou týž jemu obětuje, nýbrž že ji s největším zalíbením přijme. Nepravím, že se Bohu líbí modlitba, kterou hříšník mezi Mší svatou koná; nýbrž tvrdím, že Mše svatá, kterou zatvrzelý hříšník obětuje, Bohu zmíry je příjemna. Kdyby ti na příklad nepřítel tvůj poslal po služebníku svém tisíc dukátů, zdaliž bys jich nepřijal? Mám za to, že ano, a rád, když bys jich mnoho potřeboval; a řekl bys asi samému sobě: „Ačkoliv dárce jest mým nepřítelem, jehož nenávidím, jsou mi přece milými a užitečnými dukáty, které mi daroval!“

Jakže, řekne snad někdo, spravedlivý Bůh že by měl rád přijímati Dar nejskvostnější, totiž Tělo a Krev svého božského Syna, z rukou hříšníka, jenž se mu zcela protiví a jehož nenávidí? Ano, zcela jistě! Ba, pravím ti, že Bůh řekne samému sobě: Ačkoliv tento hříšník jest nepřítelem mým a ohavností přede mnou, jest mi přece milým a příjemným Dar, který mi z dobrého srdce přináší. A poněvadž mi jím zvláštní úctu prokazuje, chci jemu pro ten Dar nabídnouti milost svou. Přijme-li ji, chci zapomenouti na potupu, kterou mi způsobil, a přátelství své s ním obnoviti!

Toto jsem si já nevymyslil a nemluvím ze sebe, nýbrž to vážím z výslovného učení Církve svaté, jež jsem již dříve uvedl: „Přicházíme-li kajícně ke Mši svaté a obětujeme-li ji Bohu, bývá Pán obětí touto usmířen, uděluje nám milostí k pokání a odpouští zločiny i hříchy, byť byly sebe větší." Ó, jaká to utěšená slova! Čerpej tedy, ó hříšníku malomyslný! novou naději, vzbuzuj pevnou důvěru v Boha, že ti nápomocen bude k pokání i ku spasení! Ó, rychle se zbavuj okovů zoufalství skrze všemohoucí oběť smírnou! Byť i Písmo svaté pravilo, že „V jednostejné nenávisti jsou u Boha bezbožník i jeho bezbožnost,"[28] poznal jsi přece právě, jak se slovům těm rozuměti má! Přicházej jen pilně na Mši svatou a obětuj ji Bohu svému s celou opravdivostí! Bys i byl při Mši svaté právě v jednom anebo i ve více hříších smrtelných, nedopouštíš se přece tím, že na Mši svatou přicházíš, žádného nového hříchu smrtelného, jako smrtelně hřeší ti, kdož nehodně k stolu Páně přistupují; ale obdržíš pomoc i milost, abys ze stavu hříchu smrtelného vybřednouti mohl.

Totéž se děje, jestliže některý člověk zbožný za člověka zlého Mši svatou slyší a ji za obrácení jeho nábožně obětuje. O tom máme znamenitý důkaz ve zjeveních svaté Gertrudy. Tato nevěsta Kristova prosila jednou při Mši svaté Pána, aby hříšníky, kteří se mají obrátiti a spaseni býti, milostí svou předešel a jim pro vysokou důstojnost Mše svaté před určitým časem milosti k pokání popřál. Při té příležitosti byla by také ráda prosila za obrácení oněch hříšníků i hříšnic, kteří měli zavrženi býti. Měla s těmi ubohými velikou útrpnost; ale netroufala si za ně prositi, obávajíc se, že vyslyšena nebude. Ale Pán ji chtěl pro tuto bázeň a malomyslnost pokárati; a proto pravil: „Cožpak toho důstojná přítomnost mého neposkvrněného Těla a mé předrahé Krve nezasluhuje, aby se i ti, kteří k záhubě spějí, opět k lepšímu životu navrátili?" I podivila se světice těmto přelaskavým slovům velice, uvažovala o nich v srdci hluboce a řekla pak s velikou důvěrou Bohu svému: „Prosím Tě, ó nejdobrotivější Spasiteli! pro důstojnou přítomnost Tvého neposkvrněného Těla a Tvé předrahé Krve, rač přece některým hříšníkům, do záhuby spějícím, milosti k obrácení dopřáti. A abych vyslyšena byla, obětuji Tobě, a skrze Tebe nejsvětější Trojici Boží tuto přesvatou oběť Mše svaté, i se vším, co Ty pro blaho ubohých hříšníků na tomto oltáři činíš i působíš!" I přijal Pán tuto vroucí modlitbu s velikou dobrotivostí a ujistil svatou Gertrudu, že prosbu její vyslyšel a některé hříšníky ze stavu zavržení do stavu spasení přeložil.[29]

Nuže tedy, ubohý hříšníku! čerpej z tohoto svědectví novou naději na své spasení! Často obcuj

s velikou nábožností Mši svaté a obětuj ji Otci nebeskému za obrácení své, jakož i za obrácení ostatních zatvrzelých hříšníků!

2. Kterak Mše svatá působí usmíření hříchů všedních.

Mše svatá usmiřuje netoliko hříchy těžké a tedy smrtelné; ale i hříchy všední, jež milého Boha více urážejí, než my ubozí hříšníci se domníváme. Jak velikou zlobu v sobě uzavírá i každý všední hřích, o tom nás poučuje svatý Basil, když takto píše: „Co bychom asi soudili o synu, jenž by se takto vyjádřil: Budu se varovati toho, abych otce zradil nebo jiného těžkého zločinu proti němu se dopustil, pro který by mne mohl vyděditi; ale ve všech ostatních věcech budu následovati rozmaru svého a činiti vůli svou, ač mi je známo, že jednání mé otci líbiti se nebude. Smýšlel by takovýto syn vpravdě synovsky? Dojista že nikoliv!"

A přece, ó duše křesťanská! takto mluvíš oproti Bohu, svému Otci nebeskému, ne-li slovy, tak přece skutky, kolikrátkoli zúmyslně hříchu všedního se dopouštíš! Tehdy říkáš: „Vím, že na Bohu docela závisím; že všecko, co mám a čím jsem, Jemu vděčím; že mi posud každodenně přemnoho dobrého prokazuje. Avšak Bůh musí býti spokojen s tím, že mu nečiním žádných mrzutostí velikých! Ale s tím ať nepočítá, že bych ho chtěl urážek malých ušetřovati! Vím, že se mu nelíbí marnivost má; ale já nemám chuti, jí se odříci! Vím, že se mu protiví hnutí hněvu, jehož dosti mocně nepotlačuji; ale já si nechci násilí činiti! Vím, že proti je-

ho vůli jednám, když celé hodiny prozahálím, když tolik neužitečných a lehkomyslných slov mluvím, při modlitbě tak málo nábožným jsem, srdce své tak mnoho na věci časné věsím, tak mnoho příležitostí k dobrému bez užitku propouštím. Toto všecko dobře vím, ale nepociťuji v sobě popudu, abych se ve věcech těchto napravil." Rci, duše křesťanská! není neslušné, proti Bohu takto mluviti? Nesvědčí o nevděčnosti, takto se k němu chovati? A přece tak jednáš, když se skoro denně hříchů všedních dopouštíš a tak hněv Boží a spravedlnost jeho k trestání popouzíš! Kdybys neměl žádné oběti smírné, kterou bys mohl hněv svého nebeského Otce usmířiti, kam bys konečně v bídě své dospěl? Ačkoliv tvé každodenní nevěrnosti proti Bohu nejsou hříchy smrtelnými, potřebuješ přece velice oběti smírné, aby se hněv Boží proti tobě konečně nerozmohl a tebe jakožto syna neužitečného z domu nevyhnal!

Aby tomuto zlu předešel, ustanovil předobrotivý Spasitel k spáse všech lidí mocnou oběť smírnou, kterou jest božská oběť Mše svaté, jež zejména hříchy všední mocně umořuje. O tom svědčí sněm Tridentský těmito slovy: „Kristus Pán ustanovil při poslední večeři oběť Mše svaté, aby nám spasitelná moc této oběti přivlastňována byla na odpuštění těch hříchů, jimiž se denně proviňujeme."[30] To jsou slova Církve Páně, jež výkladu nepotřebují, poněvadž zcela jasně vyjadřují, že Mše svatá ustanovena jest od Pána Ježíše hlavně na odpuštění hříchů každodenních neboli všedních.

Pascharius vyjadřuje se v příčině této zevrubněji takto: „Tato oběť Mše svaté opakuje se denně,

poněvadž denně hřešíme a takových hříchů se dopouštíme, jichž při lidské křehkosti své ubrániti se ani nemůžeme. Poněvadž tedy křesťan denně klesá, Kristus způsobem duchovním denně za něho zabit bývá."[31] Kristus Pán poskytl nám sice ještě i jiných prostředků, abychom jimi hříchy všední odpykávali: veškeré způsoby postu a umrtvování; modlitby a pobožnosti; almužny a úkony lásky k bližnímu vůbec, když je s myslí kající na odpuštění hříchů konáme. Ale žádný z těchto prostředků není tak mocný, jako obětování Mše svaté!

V příčině této praví učený Suarez: „Jest pravdě podobné, že ti křesťané, kteří Mši svatou obětují na odpuštění svých všedních hříchů, milosti té také účastnými se stávají; a to proto, že netoliko tak mocného prostředku na odpuštění hříchů užívají, nýbrž také tím obětováním najevo dávají, že mají vůli takovou, jež hříchům všedním odporuje."[32] Tak chtěl říci: Poněvadž žádný všední hřích nebývá nám odpuštěn, leč bychom ho želeli, je zase jistým znamením, že hříchů svých všedních opravdu želíme, když přicházíme na Mši svatou s tím úmyslem, abychom si při ní odpuštění vyprosili. Když si tedy kdo odpuštění hříchů žádá, dává tím najevo, že by jich rád zproštěn byl.

Kdož by tedy neměl rád na Mši svatou choditi, když způsobem tak snadným své každodenní hříchy umořiti může?

Jak velikou moc na odpuštění hříchů všedních Mše svatá má, to dokazuje učený Suarez těmito slovy: „Kristus Pán ustanovil oběť Mše svaté a spojil s ní cenu své přehořké smrti; a tu nám přivlastňuje k odpuštění hříchů našich všedních."

Tím chtěl říci: Poněvadž Kristus Pán při Mši svaté způsobem duchovním opět za nás umírá, odpouští nám mocí přehořké své smrti naše všední hříchy. Proto také praví Osorius: „Skrze oběť Mše svaté bývají s nás tresty za hříchy sňaty, a hříchy všední nám prominuty i s povinností, abychom za ně trest trpěli.“[33] A jiný vysoce zbožný učitel života duchovního Jakub Stratius se vyjadřuje vším právem takto: „Ovoce Mše svaté je úžasně veliké, poněvadž nám přivlastňuje nevystihlé poklady zásluh a zadostiučinění Ježíše Krista. Hříchy všední rozpouštějí se při Mši svaté jako vosk při ohni; a mnohé tresty, jichž jsme svými hříchy zasloužili, bývají od nás zadržovány mocí Mše svaté.“[34] Všední hříchy bývají zajisté stráveny ohněm božské lásky, jenž při Mši svaté plápolá na oltáři. Proto, ó duše Boha milující! říkej na počátku Mše svaté při konfiteor: „Ó, Bože spravedlivý! Všechny hříchy života svého skládám se srdcem zkroušeným a s pevnou důvěrou na tento oltář, aby byly ohněm Tvé božské lásky úplně stráveny, předrahou Krví mého Pána Ježíše zcela smazány, a skrze Jeho neskonalé zásluhy dočista splaceny. Amen.“

K uvedeným průpovědím připojuji ještě tento výrok Marchantiův: „Je zřejmo, že oběť Mše svaté již dle svého ustanovení hříchy všední umořuje. Poněvadž totiž Kristus Pán dobře věděl, že přirozenost naše je slabá a pro hřích zděděný k zlému nakloněná, poskytl jí proti této její křehkosti pohodlný prostředek, na zahlazení každodenních pochybení ustanoviv také každodenní svatou oběť.“[35] Za toto převeliké dobrodiní nemůžeme Spasiteli nikdy dosti děkovati; ba nelze nám ho ani dosti vy-

soko oceniti! Nebo kdybychom této božské oběti neměli nebo jí k odčinění hříchů svých neužívali, s jak velikou tíží hříchů bychom se před soudnou stolicí Boží dostavili! Jak dlouhé a bolestné muky musili bychom za ně v životě onom vytrpěti! Neboť o hříších všedních pěje král David: „Rozmnožily se nad vlasy hlavy mé. Obklíčily mne zlé věci, jichž není počtu;“[36] a „Proviněním kdo rozumí,“[37] to jest: kdož jich všech zná? Těchto hříchů ani my namnoze nepoznáváme; a proto také se z nich nezpovídáme, jich nenapravujeme. Umořujeme jich však a konáme za ně dostiučinění přemocnou obětí smírnou, kterou nám náš největší Dobrodinec tak přelaskavě daroval.

Chceš-li zvěděti, jak by ses měl chovati, abys při Mši svaté odpuštění hříchů svých všedních dosáhl, následuj příkladu svaté Gertrudy, jež o sobě ve „Zjeveních“ svých píše takto: „Když jednou při Mši svaté, jež jest opravdovým a nejvydatnějším usmířením veškeré viny lidské, Beránek Boží byl od kněze na oltáři obětován, podala jsem ho já Gertruda Bohu na umoření veškerých hříchů svých; a Bůh Otec přijal tuto oběť milostivě dle nevystihlého milosrdenství svého.“[38]

Této svaté panny následuj a říkej při pozdvihování svaté Hostie: „Ó, Otče nebeský! S takovou zbožností a s takovým důrazem, jako učinila svatá Gertruda, obětuji Ti také já skrze ruce kněze tuto nejdůstojnější oběť Těla a Krve Tvého božského Syna, abych Tě náležitě usmířil a dokonalého očištění ode všech i těžkých i všedních hříchů dosáhl. Otče nejdobrotivější! Poněvadž tato přesvatá oběť je nejpůsobivějším i nejmocnějším prostředkem,

jenž může veškeré provinění lidské zahladiti, račiž se jí usmířiti, mně mé nesčetné hříchy odpustiti a zaviněné tresty prominouti. Amen." Čím častěji a horlivěji budeš v tomto úmyslu Mši svatou obětovati, tím větší počet hříchů všedních umoříš.

Dále také věz, že oběť Mše svaté netoliko hříchy všední umořuje, ale že také očišťuje duši ode všech skvrn a nedostatků. O tom svědčí svatý Jan Damascenský takto: „Neposkvrněná a nekrvavá oběť Mše svaté napravuje veškeré škody a očišťuje ode všech poskvrn."[39] O tom předpovídal také prorok Ezechiel slovy: „A vyliji na vás vodu čistou a očištěni budete ode všech poskvrn svých."[40] Toto očištění stává se skrze onu nejsvětější vodu, jež vytekla z otevřeného boku Páně, jak o tom vypravuje svatý Jan slovy: „Jeden z vojáků otevřel bok jeho kopím a hned vyšla Krev a voda."[41] To se nestalo náhodou, nýbrž ze zvláštního ustanovení Božího. Neboť chtěl předobrotivý Spasitel tuto ránu do boku obdržeti a po smrti své otevřenou zanechati, aby se nám stala „studnicí vody, tryskající do života věčného".[42]

O této studnici předpověděl prorok Zachariáš takto: „V ten den bude studnice otevřena domu Davidovu, i obyvatelům jerusalemským, k obmytí hříšníků."[43] Z tohoto zřídla odtéká bez ustání drahocenný proud Krve a Vody Páně a poskytuje volného přístupu všem, aby se mohli od poskvrn svých očistiti a žízeň svou uhasiti. Ale tento proud teče jen na ty, kteří k němu přistupují; a neprospívá leč tomu, kdo z něho čerpá na odpuštění hříchů. Toto spasitelné zřídlo vydává proud svůj ve všech Mších svatých na všechny přítomné, po-

něvadž se při této příležitosti bok Páně znova otvírá. Ó, jak blaženi jsme, že nám tento božský pramen k očištění našemu bez ustání teče! Jak přešťastni jsme, že tato studnice vždy jest otevřena a každému, kdo přistupuje, vody udílí nadbytečně a zdarma! Jak mnoho nečistých hříšníků k studnici té již přistoupilo a odtud s radostí přelíbezného balzámu a vody růžové navážilo, jak o tom svědčí prorok Isaiáš slovy: „Vážiti budete vody s radostí ze studnice Spasitelovy."[44] Hříšníky, kteří k studnici této z nedbalosti nepřistupují, ale raději ve spoustě a ohavnosti hříchů žízní hynou, zve Spasitel s láskou i s důrazem k této studnici, an ústy proroka svého dí: „Všichni žízniví pojďte k vodám; i vy, kteříž nemáte stříbra, pospěště, kupujte a jezte! Pojďte, kupujte beze stříbra, a beze vší odměny víno a mléko!"[45] A podobně zve nás také svatý Jan slovy: „A Duch i choť řkou: Přijď! A kdo slyšíš, rciž: Přijď! A kdo žízní, přijdiž; a kdo chce, naber vody života darmo!"[46]

Uvaž tedy, s jakou laskavostí prorok Isaiáš i apoštol Páně Jan nás zvou k této spasitelné studnici, jež při Mši svaté tryská; s jakou dobrotivostí nás vybízejí, abychom k tomuto léčivému zřídlu přistoupili a v něm duše své obmyli, očistili i posvětili! A hle! oni nás pobádají, abychom jen přišli a této nejušlechtilejší a nejdrahocennější ze všech vod si nakoupili zadarmo, bez peněz! Neboť ke Mši svaté můžeš přece přicházeti zadarmo i bez peněz! Za nás se slouží; nám při ní vytryskuje pramen milostí a spasení, z něhož můžeme zadarmo navážiti vody života, jež vyšší cenu má, nežli všecka království tohoto světa. Jakým nevděkem by bylo,

kdybychom tento pramen milostí nechávali marně téci, když bychom totiž z lehkomyslnosti nebo nedbalosti opomíjeli Mši svaté kajícně i nábožně obcovati a při ní duše své od poskvrn i hříchů očišťovati. Proto modlívej se při Mši svaté takto:

Modlitba. Pane Bože nebeský! Na oltář Tvůj obětní skládám všechny své hříchy i provinění, jichž jsem se dopustil od onoho dne, kdy jsem prvního hříchu schopen byl, až na den nynější. Zapal je tu všecky pospolu, spal je ohněm lásky své a znič pak veškeré poskvrny z hříchů mých! Ó, Ty nejčistší Beránku Boží, jenž jsi byl za spásu světa zabit a mír jsi ujednal mezi nebem i zemí! Neodpuzuj mne od sebe, jenž se k tobě s důvěrou přibližuji, ale očisti svědomí mé od všelikého provinění a vrať mi svou milost, kterou jsem ztratil svými hříchy! Odpusť mi je a ve svém nevystihlém milosrdenství připusť mne k sobě k políbení pokoje. Amen.

XVI. Mše svatá je nejdůstojnější obětí na zadostučinění.

Ačkoliv obětí smírnou vyrozumívá se také oběť na zadostučinění, přece je mezi oběma, jež takto spolu zahrnovány bývají, nemalý rozdíl, k němuž již rozličná pojmenování poukazují. Skrze *oběť smírnou* bývá totiž Bůh s kajícím hříšníkem usmířen; čili Bůh odpouští hříšníkovi urážky neboli *hříchy;* skrze *oběť na zadostučinění* bývají hříšníkovi prominuty *tresty*, kterých si svými hříchy zasloužil. Proto obě ty oběti

od sebe rozeznávám a o Mši svaté, jakožto o oběti na zadostučinění, pojednávám tuto ve hlavě zvláštní.

Jest tedy třeba hned zprvu říci, že každý hřích čili urážka Boha plodí hlavně dvě zla: provinění a trest. Provinění čili nemilost Boží odpouští se křesťanům skrze lítost a svátostní zpověď; ale trest za provinění bývá sice také skrze lítost, svátostní zpověď a skutky kající odpuštěn, ale jen zřídka zcela; obyčejně odpuštěn bývá toliko zčásti. Dle toho, je-li žel vroucnější, zpověď upřímnější, skutky kající přísnější, odpouštěna bývá větší nebo nepatrnější část zaslouženého trestu. Poněvadž však lítost naše bývá obyčejně velice slabá, zpověď v mnohých částech nedostatečná a horlivost ke skutkům kajícím nepatrná, bývá nám také málo ze zasloužených trestů prominuto. Co nám na trestech zbývá, musíme nahraditi buď na světě modlitbami, bděním, posty, almužnami, poutěmi, zpověďmi, sv. přijímáním, odpustky anebo odpykati po smrti v očistci. Veškeré způsoby pokání zemského se smyslům našim velice protiví; a proto jich přemnozí vůbec nevykonávají. Ale což nemáme ještě jiného prostředku, jímž bychom tresty za hříchy odpykali a muk očistcových buď vůbec se uchránili, nebo aspoň trvání jejich ukrátili?

Ó, zajisté, prostředek takový máme! Čiňmež jen tak, jak onen služebník ve svatém evangeliu, o němž sám Spasitel vypravuje takto: „Podobno jest království nebeské člověku králi, kterýž chtěl počet klásti se služebníky svými. A když počal počet klásti, podán jest mu jeden, kterýž mu byl dlužen deset tisíc hřiven. A když neměl čím zaplatiti, kázal ho pán jeho prodati, i ženu jeho, i děti, i všecko, což

měl, a zaplatiti. Tedy padnuv služebník ten, prosil ho, řka: Poshov mi a všecko zaplatím tobě!"[1] Kdo by se nepodivil tomuto opovážlivému služebníku, jenž neprosil za prominutí anebo umenšení dluhu svého, ale toliko za odložení a trpělivost s placením! Neboť pravil: Poshov mi, ponech mne jen po nějaký čas ve službě své, prodluž mi jen o něco málo život můj, a já všecko zaplatím tobě správně! Ale kterak by bylo možno bývalo, aby tento ubohý služebník byl mohl zaplatiti onen nesmírný dluh, i kdyby byl třebas ještě dvě stě i více let žil? Nebo jedna hřivna obnáší dle našich peněz skoro dva tisíce zlatých. Deset tisíc hřiven činí tedy asi dvacet milionů. Kterak že by byl mohl pouhý služebník býti s to, aby tolik kdy zaplatil?

Ale věz, milý čtenáři, že Pán Ježíš nevypravoval události skutečné, nýbrž že mluvil v podobenství. A tímto služebníkem vyrozumíval velikého hříšníka, jenž se mnoha těžkých hříchů dopustil a za ně i velikých trestů si zasloužil. Tobě tedy, ó hříšníku, vyčítá Spasitel: „Nevíš, že jsi bídný, ubohý a chudý, i slepý, i nahý!"[2] Ba nevíš a také tomu ani nevěříš, jak hluboko v dluzích u Boha vězíš! Kterak že chceš všemi skutky svými dobrými zaplatiti deset tisíc hřiven, jenž za celý život svůj nemůžeš si zasloužiti ani hřivny jedné? Neboť již jediný hřích smrtelný má v zápětí tak veliký trest, že bys ho ani za celou věčnost nepřetrpěl, kdybys toliko o vlastních silách zaň dostučiniti měl! Ale máme přece prostředek, jímž se můžeme z těch nesmírných dluhů vymaniti. Padej jen jako onen služebník na kolena před Pánem Bohem svým a říkej zkroušeně, jako on: „Pane, poshov mi! Popřej mi jen ještě

něco času k pokání! A já všecken dluh správně zaplatím Tobě!" A čím zaplatíš? Prostředkem tím jest Mše svatá, jakožto oběť na zadostučinění za dluh tvůj, který jsi na sebe uvalil svými hříchy! Nemáš-li majetku, abys mohl dáti Mše svaté sloužiti, můžeš snad aspoň ode dneška velmi často a s upřímnou nábožností Mši svaté obcovati a ji Otci nebeskému na zaplacení svých nesmírných dluhů obětovati.

Tutéž radu udílí nám také učený kněz Sanchez, když píše: „Slyšíš-li Mši svatou, uvažuj, že ona jest tvým majetkem; že ti ji totiž darovali Bůh Otec i Bůh Syn."[3] Že vpravdě tvým majetkem jest, praví ti kněz, když se po obětování ku všem shromážděným obrací a dí: „Orate fratres!" to jest: „Modlete se, bratři, aby i moje i *vaše* oběť líbeznou byla u Boha, Otce všemohoucího!" Všem shromážděným tedy kněz praví, že oběť, kterou obětuje, není toliko obětí jeho, ale také obětí jich všech; a proto patří ona také tobě! A když jsi to náležitě uvážil, rci Bohu svému: „Pane Bože! mnoho-li Ti jsem dlužen? Snad sto nebo tisíc nebo docela deset tisíc hřiven? Pane, uznávám dluh svůj a jsem ochoten Ti jej zaplatiti. Ze zásluh svých nemohu ovšem nic uplatiti; ale mohu zaplatiti z přebohatých zásluh Syna Tvého, jenž na tomto oltáři jest přítomen a mně ve vlastnictví odevzdán. A tento poklad nabízím Tobě. Vezmi z něho tolik, mnoho-li Ti dluhuji!" Věru, že se tomu právem divíš a nad tím žasneš, kterak můžeš tak veliké dluhy své uplatiti, čili tolika časných trestů za hříchy své se zbaviti toliko nábožným obcováním Mši svaté!

Abych však důvěru tvou ve Mši svatou ještě zvýšil, chci ti moc i působivost její ještě obšírněji

vyložiti a pověděti, co v příčině této píší učitelé bohosloví. Ale napřed si ještě připamatuj, co jsem již dříve o Mši svaté pověděl: že Kristus Pán sám jest při Mši svaté vlastním Knězem obětujícím, jakož i vlastním Beránkem obětním, jenž za nás způsobem nekrvavým zabit bývá. Co tedy Mše svatá obsahuje, jakou má cenu a působivost, nepochází od slabých a hříšných lidí, nýbrž z Krista Pána, Bohočlověka samého!

Síla a působivost oběti Mše svaté nemůže tedy zbožností obětujícího kněze člověka býti zvýšena, ani hříšností jeho umenšena; ale jakmile se Mše svatá způsobem zákonitým a pravoplatným obětuje, má sama ze sebe, z moci sobě vlastní, cenu neskonalou a působnost zázračnou. Bohoslovci vyjadřují se v příčině té takto: Mše svatá působí „*ex opere operato*", to jest: sama sebou, pro zásluhy Ježíše Krista; a nikoliv „*ex opere operantis*" čili pro spolupůsobení kněze člověka nebo spolupůsobení přítomných. Tím stojí oběť Mše svaté přímo proti obětem Starého Zákona. Nebo krev býků a kozlů byla dle učení svatého Pavla bez ceny u Boha; toliko samo obětování těchto věcí mělo cenu a sílu dle toho, jakého smýšlení byli obětující; zdali totiž Bohu obětovali u víře, naději a lásce k němu. Proto praví bohoslovci: Oběti Starého Zákona působily „ex opere operantis", to jest: měly jen sílu a cenu dle smýšlení obětujících; nikoliv samy ze sebe, čili „ex opere operato".

Když se tedy Mše svatá obětuje, prýští se při ní neomylně, mocí právě tohoto obětování, nepřeberný pramen zásluh, který nám otevřel Kristus ve svém svatém životě, ve svém přehořkém utrpení, zejména

pak svou přebolestnou smrtí. A každý může k tomuto prameni zásluh Ježíše Krista přistoupiti, když volí Mši svaté pobožně obcovati. I může si z něho načerpati na odpykání svých trestů časných tolik, kolik si jen přáti může a to dle schopnosti a zbožnosti své. Nebo tento poklad zásluh Ježíše Krista je tak bohatý, že kdyby jej Pán Bůh mezi všechny bývalé, nynější i budoucí hříšníky a hříšnice rozdělil a každému tolik dal, co by k dokonalému odčinění veškerých provinění potřeboval, takto by všecky dluhy všech dohromady nadbytečně zaplatil a ještě by pro nesčíslné světy s dostatek zbylo. Mnohokrát nám Kristus Pán z tohoto pokladu svých zásluh udělil, kolikrátkoli jsme totiž pravou lítost v sobě vzbuzovali; kolikrátkoli jsme se zkroušeně zpovídali a ke Stolu Páně přistoupili nebo některý jiný dobrý skutek vykonali. Ale nikdy neudílí z pokladu toho tak štědře, jako právě při Mši svaté. O tom vydává nám svědectví Církev svatá na sněmu Tridentském slovy: „Ovoce krvavé oběti na kříži bývá skrze nekrvavou oběť Mše svaté rozdíleno i přijímáno způsobem nejhojnějším.“[4] Příčiny toho poznal jsi již dříve. Vždyť Mše svatá jest obětní službou nejznamenitější, Bohu nejmilejší a lidem nejspasitelnější právě proto, že při ní je Kristus Pán sám i vlastním Knězem obětujícím i Darem obětním zároveň. A aby věřící Mši svaté tím raději obcovali, rozdílí Kristus Pán při ní z pokladu svého tím štědřeji. V příčině té vyjadřuje se Marchantius takto: „Při Mši svaté přivlastňují se nám mocně zásluhy Ježíše Krista a otvírají se nám jeho bohaté poklady, abychom si z nich nebeské statky vybrali a všecky své dluhy nadbytečně zaplatiti mohli.“[5]

Toto rozdílení z pokladů zásluh Ježíše Krista můžeš si představiti tak, jako by náš božský Spasitel při Mši svaté s oltáře sestupoval, od jednoho z přítomných k druhému kráčel a každému kus nebeského zlata do rukou kladl, na odměnu za to, že Mši svaté nábožně přítomen byl. Z podělování takového vyloučen bývá jen ten, jenž žije v hříchu smrtelném; anebo kdo mezi Mší svatou tlachá, se směje, žertuje, všetečně vůkol pohlíží, jiné z modlitby vytrhuje anebo dobrovolně spí. Všichni ostatní dostávají něco z tohoto nebeského pokladu; avšak ne všichni stejně mnoho! Někdo obdrží více, jiný méně, podle toho, zdali s větší anebo menší nábožností Mši svaté obcuje. A toto nebeské zlato z pokladů zásluh Ježíše Krista může a má každý shromažďovati, je Bohu Otci obětovati, jím své dluhy u něho upláceti, milost Boží v sobě rozmnožovati a svou budoucí oslavu v nebi zvětšovati. Ó, kéž by o slovech těchto všichni ubozí hříšníci pilně uvažovali; a když by se zapomněli a Boha hříchem urazili, ihned do kostela spěchali a Mši svaté nábožně obcovali! Když by pak tuto Mši svatou Bohu Otci obětovali na odpuštění svých hříchů, na uplacení dluhů svých u Boha a na polepšení svého života, užívali by nejlepšího a nejmocnějšího prostředku, aby odpuštění od Boha dosáhli, zasloužilých trestů se zbavili a budoucího poklesnutí do hříchu se uchránili.

Jestliže jsi, milý čtenáři, přední část této hlavy s pozorností pročetl, bezpochyby si přeješ zvěděti, *mnoho-li trestů za hříchy své si můžeš skrze Mši svatou odpykati?* To ti nemohu však dříve pověděti, po-

kud ti nevyložím, mnoho-li jedna Mše svatá ceny má. Nepovím ti toho slovy svými, nýbrž vyložím ti to výrokem právě tak učeného jako zbožného kněze Lancicia, jenž takto dí: „Cena oběti Mše svaté je nesmírná a to ze své vlastní moci. Neboť, ač nyní konána bývá skrze ruce kněze člověka, má přece tutéž převelikou cenu, jakou měla táž oběť, když ji Kristus Pán sám při poslední večeři svému nebeskému Otci obětoval, poněvadž právě při Mši svaté vlastním Knězem obětujícím, jakož i pravým Darem obětním jest opět Kristus Pán sám. Při poslední večeři konal Kristus Pán oběť božskou, čili sakrificium neskonalé ceny, poněvadž všecky jeho skutky, jež na světě vykonal, měly neskonalou cenu pro nevystihlou důstojnost, kterou on jakožto Bohočlověk měl. Z toho tedy následuje, že i Mše svatá nyní ještě má cenu neskonalou.“[6]

Potom dokazuje Lancicius, že, ač cena Mše svaté je nesmírná, přece nikomu měrou nesmírnou se nepřivlastňuje. Neboť kdybychom mohli jednou Mší svatou veškeré své ohromné dluhy splatiti a nesmírné tresty odpykati, nemusili bychom tedy budoucně ani žádného pokání více činiti. To by se protivilo však učení naší svaté Církve katolické. Ale tolik jest jisto, když Mše svatá má cenu neskonalou, že skrze ni také velice mnoho trestů odpykati můžeme. Ba, kdyby člověk s takovou nábožností, jaká jemu vůbec možná jest, Mši svaté obcoval, mohl by tak i své ještě zbývající provinění i tresty odpykati najednou!

Ó, můj Bože! jak velice jsme k díkům zavázáni Pánu Ježíši, že nám tak vzácnou oběť dobrovolně daroval a nám tak prostředek do ruky vložil, jímž

bychom těžká provinění svá odčiniti mohli! Poněvadž každá Mše svatá, ať ji slouží kněz jakýkoli, má cenu nevystihlou, můžeme tedy zajisté skrze každou, které nábožně obcujeme, veliký díl svých zasloužených trestů odpykati; a to díl mnohem větší, nežli jakýmkolivěk jiným i těžkým skutkem kajícím odpykati s to jsme.

O tom vydává svědectví také svatý Vavřinec Justiniani, když píše: „Vložte na jednu vážku veškeré své dobré skutky, totiž: modlitby, bdění, posty, trýzně, umrtvování, pouti a těm podobné; a na vážku druhou položte toliko jednu Mši svatou! Pozdvihnete-li pak váhu, shledáte, že mezi vážkami není rovnováhy; nýbrž že vážka, na kterou jste položili Mši svatou, hluboko sklesla. Nedivte se tomu! Neboť při Mši svaté obětuje se Ten, v němž mocnost božská tělesně přebývá; jenž sám v sobě nevyrovnatelný poklad uzavírá a jehož přímluva všemohoucí jest!"

Kněz Ludvík z Argentanu, bývalý provinciální představený v Normandii, muž neobyčejné zbožnosti a učenosti, píše takto: „Vážím si sice velice všech různých skutků kajících, které na odpuštění hříchů svých konáme. I mám za to, že kdyby kdo po celý život svůj o vodě a chlebě se postil, kdyby všecky poklady celého světa chudým na almužny rozdal a kdyby až do skonání světa v nábožných modlitbách trval, že by tyto svaté skutky zajisté byly veliké i záslužné před Bohem, a i velice cenné přede všemi lidmi. A přece, kdyby je kdo položil na váhu božské Spravedlnosti, ještě daleko by tolik nevážily, jako jedinká Mše svatá, při které se obětuje předrahá Krev Ježíše Krista. Neboť tato Krev

má cenu neskonalou, s kterou žádných skutků lidských vůbec ani porovnati nelze. Přes to vše nejsou skutky naše kající zbytečny, nýbrž k napravení života a pro vykořenění zlých navyklostí velice potřebny."[7]

Ale nesmíš, milý čtenáři, těchto výroků mužů svatých a učených nedobře si vykládati a snad si mysliti: „Má-li oběť Mše svaté cenu neskonalou a mohu-li skrze ni všecky časné tresty za hříchy své nejsnadněji odpykati, budu jenom na Mši svatou choditi a nemusím se žádným jiným skutkem kajícím mučiti, abych dluhy své u Boha umořil!" Máť zajisté oběť Mše svaté cenu neskonalou; avšak ty můžeš z neskonalých zásluh Ježíše Krista při Mši svaté vyzískati k odpykání časných trestů za hříchy jen tolik, pokud si zasluhuješ pro své upřímně kající smýšlení. Lítost a kajícnost pro své hříchy nejlépe však dokazuješ posty, modlitbami, almužnami a jinými dobrými skutky. Mše svatá nečiní tedy věcí těchto nepotřebnými, nýbrž tě k nim spíše pobádá, aby ses pro ně stal tím hodnějším, bys skrze nejdůstojnější oběť Mše svaté co možná nejvíce milostí získal na odpuštění trestů za své hříchy. Proto také píše výše jmenovaný kněz Ludvík z Argentanu: „Skutky kající nejsou zbytečny, nýbrž k napravení života a pro vykořenění zlých navyklostí velice potřebny!" A témuž učí také naše svatá Církev katolická na sněmě Tridentském, když praví: „Tyto tresty na zadostučinění odvolávají nás beze vší pochyby mocně od hříchů, udržují nás takřka na uzdě a činí kajícníky pro budoucnost opatrnějšími a bdělejšími. Také umořují v nás pozůstatky po hříších a odnímají nám skrze opačné úkony

ctnostné hříšných navyklostí, jež z hříšného způsobu života našeho v nás se byly urodily."[8]

Kdyby se chtěl však někdo ještě dále tázati, *mnoho-li muk očistcových se jednou Mší svatou umořuje anebo ukracuje*, odpovídám mu, že o této věci Bůh Církvi žádného zjevení neučinil, právě tak jako s ní také nesdělil, mnoho-li a jak těžkých časných trestů duším ukládá za hřích smrtelný anebo za hřích všední. Ale uvážíme-li, že „do nebe nic poskvrněného nevejde,"[9] dále, že očistec jest „žalářem, z něhož nikdo nevyjde, dokudž by nenavrátil posledního dlužného penízku,"[10] konečně, že Církev za těžké hříchy ukládala jindy víceleté skutky kající, lze z toho všeho snadno uhodnouti, že spravedlnost Boží ubohé duše po dlouhou dobu v očistci k očištění chová, každou dle toho, mnoho-li hříchů se dopustila a mnoho-li trestů si za ně zasloužila. Ale právě proto, že nevíme, jak dlouho tresty dušičkám v očistci trvají, koná za ně Církev ještě stále výroční památky a modlí se za ně, i když již před sty lety z tohoto světa odešly. Ale jednu věc známe najisto z neklamného učení Církve, že totiž „můžeme ubohým dušičkám v očistci pomáhati svými modlitbami, zejména pak Bohulibou obětí Mše svaté."[11] Nemůžeme tedy ubohým dušičkám lepší služby prokázati, jako když hodně často Mši svaté obcujeme a při ní vroucně za ně se modlíme; anebo když Mši svatou za ně obětovati dáme. Neboť tato oběť dle svědectví svatých otců Cypriana, Basilia, Ambrože a Jana Zlatoústého umořuje docela, anebo aspoň z větší části muky, které jim ještě vytrpěti zbývá, ač odpuštění těžkých hříchů byly dosáhly.

Bohoslovci katoličtí také mají za to, že dušičky v očistci mívají na ovoci oběti Mše svaté, jež za ně sloužena bývá, tím větší podíl, čím více se ve svém pozemském životě takovéto pomoci hodnými činily a jí si žádaly. Chceš-li tedy trestů očistcových ujíti anebo si jich ukrátiti, přicházej nyní velmi pilně na Mši svatou, a zbožně se při ní modlívej. Hleď! Kdybys byl pro těžký zločin odsouzen, abys půl hodiny na rozžhaveném roštu ležel a bylo by ti na vůli dáno, buď Mši svaté pobožně přítomen býti, nebo tuto půlhodinu v mukách ohně přetrpěti, zdaž bys raději nevolil ne jedné, ale dvaceti, ba stu Mší svatých pobožně obcovati, abys mohl oné hrozné muce ujíti? Ale jest pravděpodobno, že po smrti neodejdeš rovnou cestou do nebes, nýbrž že ti bude po dlouhý čas v očistci trpěti. Rovněž jisto jest, že nenajdeš bezpečnějšího prostředku, jímž by ses muk očistcových uchránil, nad nábožné obcování Mši svaté. Kterak můžeš tedy býti tak pošetilý, že tak mnohou Mši svatou zcela lehkomyslně zanedbáváš, když jsi přece zvěděl, že můžeš každou Mší svatou, které s kajícností a nábožností obcuješ, tak mnoho časných trestů za hříchy své odpykati, muky očistcové umírniti a dobu trestu znamenitě ukrátiti?

Snad se nyní někdo otáže: „Jestliže nábožné obcování Mši svaté tolika trestů po smrti zbavuje, *mnoha-li trestů zbaví se ten, kdo Mši svatou sám za sebe sloužiti dává?*“ Odpovídám: Kdo za sebe za živa Mši svatou sloužiti dává, odpykává ze svých trestů za hříchy mnohem více, nežli když Mši svaté toliko nábožně obcuje. Neboť zvláštní ovoce Mše svaté připadá v prvé řadě tomu, za něhož ji

kněz obětuje a jemuž je dle vůle Boží přivlastňuje. Ale mnoho-li trestů každému umořeno bývá, o tom Kristus Pán Církvi zjevení žádného neučinil. - Při té příležitosti také dodávám, že ten, jenž za sebe Mši svatou sloužiti dává, mnohem většího ovoce z ní nabývá, když jí sám také s náležitou pobožností přítomen jest. Svědčí o tom Marchantius slovy: „Kdo za sebe Mši svatou sloužiti dává, nabývá z ní většího užitku, když jí také přítomen jest, nežli když sám jí není účasten. Neboť ačkoliv, nepřítomen jsa, nabývá užitku, jejž mu kněz přivlastňuje, nenabývá přece zásluhy, která by mu připadla, kdyby byl také Mše svaté účasten."[12]

Nyní následuje ještě důležité naučení, jež jen nemnohým známo jest. Když totiž lidé obyčejní přicházejí požádat kněze, aby Mši svatou sloužil na počest některého svatého, aby si na Bohu něco vyprosili nebo zlého zbaveni byli, říkávají asi takto: Přál bych si Mši svatou ke cti Matky Boží nebo za nemocné dítě a podobně; a nečinívají při tom úmyslu, aby jim samým anebo někomu jinému zásluha z této Mše svaté přivlastněna byla. Jestliže také kněz na to nepamatuje a ovoce oběti Mše svaté nikomu nepřivlastní, připadá ono dle učení mnohých bohoslovců pokladnici církevní, leč by je dobrotivý Bůh, k prostotě lidí takových přihlížeje, jim sám přivlastnil. Dáváš-li tedy ty na Mši svatou, aby sloužena byla na počest některého svatého nebo na vyprošení některého dobrodiní u Boha, měj vždy na mysli, abys zásluhu z té Mše svaté sobě samému vyhradil i přivlastnil. Máš pak dvojnásobný zisk z takovéto oběti Mše svaté. Neboť uctíváš matku Boží nebo některého světce, jemuž na počest Mši svatou slou-

žiti dáváš a zároveň uplácíš také mnoho z dluhů Bohu, ježto tak umořuješ tresty, které bys jinak za spáchané hříchy své vytrpěti povinen byl. Chceš-li si skrze Mši svatou, kterou sloužiti dáváš, něco vyprositi, vyprosíš si to skutečně, prospívá-li to vpravdě k tvému blahu; a mimo to uplatíš zároveň značnou část svých dluhů u Boha. Tohoto by měl každý šetřiti, poněvadž mnoho na tom záleží.

Z toho všeho, co jsem v této hlavě pověděl, máme čerpati novou horlivost, abychom Mši svaté často a nábožně obcovali a o to se přičiňovali, bychom každého všedního dne alespoň na jedné Mši svaté byli; v neděli pak a ve svátek, pokud možno, na dvou i na třech, abychom tak své zbývající tresty za hříchy již na tomto světě umořili. Jak spasitelné jest, Mši svaté s nábožností obcovati, seznati můžeš z následujícího podivuhodného příkladu.

Šimon z Montfortu, slavný vítěz nad Albigenskými, býval denně s velikou nábožností Mši svaté přítomen. O tom věděli i nepřátelé jeho zcela dobře a proto použili jednoho dne, když Šimon právě Mši svaté v polní kapli obcoval, té příležitosti a přepadli ležení katolíků. Za velikého hluku, jenž se při tom strhl, pospíšili důstojníci k Šimonovi a hlásili mu, že nepřátelé vpadli do ležení, že jeho vlastní lid zbrojný v největším nebezpečí vězí a že bude zničen, jestliže mu okamžitě na pomoc nepřispěje. Ale vojevůdce tento, právě tak zbožný jako udatný, odpověděl: „Dovolte, abych přednost dal věcem božským před lidskými a abych Spasiteli svému v této Mši svaté povinnou službu vykonal.“ Potom dal důstojníkům přiměřené rozkazy a obcoval Mši svaté s největší nábožností dále. Brzo dostavili se

jiní poslové, zvěstující, jak velikých škod Albigenští byli již nadělali. Ale Šimon pravil: „Neodejdu z tohoto místa, pokud bych svého Spasitele neuzřel a jemu se nepoklonil." Potom s tím větší vroucností poroučel Kristu Pánu zbrojný lid svůj, v takové tísni právě postavený, a prosil ho pro tuto jeho svatou oběť, aby mu přece na pomoc přispěl. Když byl při pozdvihování svatých způsob svému přítomnému Bohu a Spasiteli se pokořil a Otci nebeskému Tělo i Krev jeho Syna za vojska svá obětoval, povstal a pravil jasným hlasem: „Nyní, Panel propustíš služebníka svého v pokoji, poněvadž oči mé viděly Spasitele." A obrátiv se k důstojníkům, řekl: „Nuže, nyní tam odejdeme; a je-li to vůle Boží, zemřeme za Toho, jenž ráčil za nás zemříti na kříži." Potom se ozbrojil, vyskočil na svého oře válečného, rozdělil svých osm set jezdců a nepatrný zástup pěšáků do tří vojů a napadl rekovně mnohočetného nepřítele. Na nepřátelské voje vrhl se Šimon ve jménu nejsvětější Trojice, jeho zástupy příkladu jeho následovaly a dobyly skvělého vítězství. Dvacet tisíc nepřátel zůstalo na bojišti a ostatní se svými vojevůdci, Raimundem hrabětem z Tulúsu a Petrem, králem aragonským, dali se na útěk. Toto veliké vítězství, kterého dobyl Šimon z Montfortu r. 1211, připisovali všichni jeho udatnosti. Tento zbožný rek však prohlásil slavnostně, že tohoto slavného vítězství nevydobyl silou svého lidu válečného, jenž sotva tři tisíce mužů čítal, ale silou oběti Mše svaté, při které v pokoře za pomoc Boží byl prosil.[13]

Doufám, že mnozí z těch, kteří tento příklad čísti budou, naplní se podobnou důvěrou v sílu a působivost oběti Mše svaté a pak s horlivostí

přičiňovati se budou, aby této předůstojné oběti tím pilněji a nábožněji obcovali. Zejména mají tak činiti velicí hříšníci, kteří za svá provinění posud jen nepatrné pokání vykonali. Nechť uvažují, že přísná spravedlnost Boží nižádného hříchu bez pokuty nenechává; a proto nemají nikterak zapomínati na přísloví, zcela pravdivé: „Aut poenitendum, aut ardendum!" to jest, „Třeba buď se káti, anebo jednou se páliti!" Zajisté však jest pro tebe, ubohý hříšníku, mnohem lepší, aby ses za hříchy své nyní zde na tomto světě sám kál, nežli abys musil přísné spravedlnosti Boží na onom světě dostičiniti! Nechceš-li pak nyní žádných těžkých skutků kajících činiti, alespoň tohoto snadného prostředku ku pokání se chápej a proto velmi pilně a nábožně Mši svaté bývej přítomen! A mezi Mší svatou modlívej se se srdcem zkroušeným na umoření trestů, kterých jsi zasloužil za hříchy své, asi takto:

Modlitba. Ó, Bože, Otče nebeský! Zhřešil jsem před nebem i před Tebou a vyznávám, že moje hříchy jsou veliké a četné. Doufám sice, že jsi mi je ve svém neskonalém milosrdenství odpustil, poněvadž jsem jich upřímně želel a zkroušeně se z nich vyzpovídal. Avšak, jak nepatrné jsou kající skutky mé oproti mým mnohým hříchům! Jak málo odkál jsem posud za tresty, kterých jsem zasloužil svými hříchy! Jak velice se podobám onomu služebníkovi, jenž pánu svému zůstal dlužen deset tisíc hřiven! Pane a Bože můj! Kterak budu moci odpuštění hříchů svých dosíci, kterak trestů svých odpykati? I kdybys mi prodloužil život ještě na mnohá léta, a kdybych konal i nejtěžší skutky kající, přece bych nebyl s to, spravedlnosti Tvé za-

dost učiniti a zasloužené tresty odpykati! K odpykání provinění i trestů neznám lepšího prostředku, nežli jest oběť Mše svaté. Hleď tedy, ó Pane! S tímto úmyslem chci této oběti Mše svaté nábožně obcovati, abych Tobě větší čest a radost způsobil, za své hříchy zadost učinil a zasloužené tresty umořil. I obětuji Ti onen přesvatý život, ono nejtrpčí utrpení, onu nejbolestnější smrt, které Tvůj milovaný Syn vytrpěl a které nyní zde i ve všech Mších svatých obnovuje. Ano, obětuji Ti jeho hořké slzy, jeho krvavý pot a jeho předrahou Krev, kterou prolil a ve všech Mších svatých způsobem tajemným znova prolévá a Tobě obětuje. Obětuji Ti všechny jeho skutky kající, jeho nevystihlé ctnosti a zásluhy. A nyní Tě prosím, ó Bože spravedlivý! polož veškeré tyto převzácné dary obětní na jednu vážku spravedlnosti své a hříchy mé na vážku druhou; a pak zajisté převáží zásluhy Ježíše Krista daleko veškeré dluhy mé. Doufám tedy i důvěřuji v tuto předrahou obět více, než ve všecky své skutky kající; a chci se přičiňovati, abych pilnou i zbožnou účastí na Mši svaté veliký dluh svůj uplácel a slávu nebeskou pro neskonalé zásluhy Pána našeho Ježíše Krista si zasloužil. Amen.

XVII. Mše svatá je nejznamenitějším dílem Ducha Svatého.

Již na více místech knihy této dotkl jsem se poměru oběti Mše svaté k Bohu Otci i k Jeho jedno-

rozenému Synu, Pánu Ježíši; nyní uvážíme o poměru Mše svaté k Bohu Duchu Svatému. Abychom seznali, jak mocně při oběti Mše svaté Duch Svatý působí, vkládám na místě tomto zvláštní tuto hlavu, odporoučeje ti, milý čtenáři, abys ji čítal zejména o svátcích svatodušních.

Jak mnoho dobrého Duch Svatý milým křesťanům prokazuje, nelze ani s dostatek poznati a tím méně lze to vypověděti. Vždyť Duch Svatý jest božská Láska a božské Slitování, jež bez ustání o to péči má, Boží Spravedlnosti dostičiniti a ubohé hříšníky záhuby věčné uchrániti. Duch Svatý k dílu našeho vykoupení tak mnoho přispěl, an dílo to i začal i dokončil. V panenském lůně přeblahoslavené Panny Marie Duch Svatý dílo našeho vykoupení začal, ježto jeho spolupůsobením Slovo tělem se stalo, nejsvětější duše Ježíše Krista jakožto člověka byla stvořena a božství jeho s člověčenstvím jeho způsobem nevystihlým v jednu jedinou Osobu se spojilo. Dílo vykoupení našeho dokončil Duch Svatý o Letnicích, když sám se s věřícími spojil v podobě ohnivých jazyků, žárem lásky své je roznítil a zatvrzelé hříšníky, kteří ani patřením na zázraky a utrpení Ježíše Krista obměkčiti se nedali, milostí svou obrátil. Duch Svatý při pravých věřících také stále zůstává; a ač ho mnozí zneuctívají, přece jich neopouští, nýbrž na jejich srdce klepe a opětně při nich přebývati si žádá.

Všechny tyto věci jsou veliké božské skutky. Přesto však odvážil jsem se nad hlavu tuto napsati slova: *Mše svatá jest nejznamenitějším dílem Ducha Svatého*. Čím nápis ten ospravedlním? Učiním tak snadno tímto způsobem. Všichni bohoslovci tvrdí,

že tajemství vtělení Syna Božího je zázrakem ze všech největším, a to proto, že v něm neskonale veliké božství s nízkým člověčenstvím v jedné Osobě Ježíše Krista spojeno bylo. Ale tento největší zázrak vykonal Duch Svatý, jak to vyslovujeme v apoštolském vyznání víry, říkajíce v třetím jeho článku: „Jenž se počal z Ducha Svatého, narodil se z Marie Panny." A ač tento zázrak vtělení Syna Božího neskonale jest veliký, zdá se přece, že zázrak, jenž se děje při Mši svaté, jest ještě větší. Neboť při Mši svaté se vznešené božství i dokonalé člověčenství Ježíše Krista tolik ponižuje, že i v nejmenší částečce svaté Hostie jest osobně přítomen.

Že pak toto ponížení se děje působením Ducha Svatého, o tom máme výslovné svědectví v liturgii čili v mešním řádě, který připisují apoštolu svatému Jakubovi. V této tedy liturgii se čtou přímo před pozdvihováním tato slova: „Pána a Dárce života, jenž s Tebou, Bože Otče a s Tvým jednorozeným Synem trůní i panuje a s Tebou jest jedné bytnosti od věčnosti, sešliž také nyní na nás a na tyto předložené svaté dary: aby přišel, svou svatou, spasitelnou a neocenitelnou přítomností tento chléb posvětil a jej svatým Tělem Páně a tento kalich předrahou Krví Pomazaného Tvého učinil."

A podobně čteme v liturgii svatého Jana Zlatoústého: „Požehnej, Pane, tomuto chlebu svatému! Učiň tedy chléb tento předrahým Tělem Pomazaného svého! Požehnej, Pane, tomuto svatému kalichu. A to, co kalich tento obsahuje, učiň předrahou Krví Pomazaného svého, proměňuje to skrze Ducha Svatého." Hle, kterak tito dva velicí světci proměnu chleba a vína Duchu Svatému při-

pisují a Jej k dokonání tohoto svatého díla vzývají,[1] ač proměna sama děje se skrze zázračná slova Spasitelova. Jako totiž Duch Svatý, dle svědectví archanděla Gabriele, vtělení Syna Božího v Panně Marii způsobil, an v ni vstoupil a ji zastínil,[2] tak bývá vzýván, aby podobně při obnovování člověčenství Ježíše Krista při Mši svaté spolupůsobil.

K tomu poukazuje také kněz při Mši svaté: nežli udělá prvý kříž nad obětovanou hostií a nad kalichem, oči k nebi pozdvihuje, obě ruce i rámě rozpíná, pak oboje zase skládá a se srdečnou nábožností Ducha Svatého vzývaje, takto se modlí: „Veni Sanctificator", to jest: „Přijď, Posvětiteli, všemohoucí, věčný Bože a požehnej tuto oběť, Jménu Tvému svatému připravenou." Podobně zní také modlitba svatého Ambrože před početím oběti Mše svaté: „Nechť tedy, ó, Pane! sestoupí neviditelná velebnost Ducha Svatého, podobně jako před věky sestoupil na obětní dary praotců!"

Toto sestoupení Ducha Svatého popisuje nám sv. abatyše Hildegarda ve svých zjeveních takto: „Když kněz, rouchy posvátnými oděný, k oltáři přistoupil, spatřila jsem, že jasně zářící světlo s nebe sestoupilo, celý oltář obklíčilo a tak dlouho trvalo, až kněz po dokonané Mši svaté od oltáře odešel. Když pak kněz ve Mši svaté až k Sanktus dospěl a ona nevýslovná tajemství začala, hle! tu sestoupil s nebe na chléb a víno plápolající oheň, nadmíru krásné jasnosti, jenž dary obětní pronikl tak, jako slunce paprsky svými proniká a osvětluje sklo. Zatím pozdvihlo totéž světlo chléb a víno vzhůru k nebesům a vrátilo je ihned zase na oltář,

ale již to nebyly chléb a víno, nýbrž pravé Tělo a pravá Krev Ježíše Krista, ačkoliv očím lidí chlebem a vínem se zdály. A když jsem nyní na toto Tělo a na tuto Krev Páně hleděla, tu jsem při nich viděla vtělení, narození, utrpení i umírání Spasitele našeho právě tak, jak se s Božím Synem jednou stalo."[3]

Podobně jako oheň přirozený dřevo proniká a v žhavý uhel je proměňuje, tak proniká způsobem zázračným oheň Ducha Svatého chléb a víno, když bývají slova Ježíše Krista nad nimi proslovena, a proměňuje je v Tělo a Krev Páně. Co tedy osvícená abatyše Hildegarda spatřila, děje se skutečně způsobem tajemným při každé Mši svaté. V okamžiku, kdy kněz zázračná ona slova Páně nad chlebem a vínem vyslovuje, sestupuje neviditelně oheň nebeský na oltáře, aby proměnil chléb a víno v pravé Tělo a pravou Krev Páně.

O tom máme dva krásné předobrazy v Starém Zákoně. Prvý z nich se stal při prvé oběti Aaronově. „I ukázala se sláva Hospodinova všemu množství. A hle! vyšel oheň od Hospodina, shltil oběť zápalnou, i tuky, kteréž byly na oltáři. Což když uzřeli zástupové, chválili Hospodina, padše na tváře své."[4] Druhý se stal při zasvěcování chrámu Šalamounova. „A když dokonal Šalamoun modlitby, oheň sestoupil s nebe a shltil oběti zápalné, i (jiné) oběti; a velebnost Hospodinova naplnila dům... Všichni synové israelští viděli sestupující oheň a slávu Hospodinovu na dům a padše tváří na zemi, na podlahu, dlážděnou kamením, klaněli se a chválili Hospodina: že dobrý jest, že na věky trvá milosrdenství jeho."[5]

To byly jasné předobrazy toho, co se děje při naší oběti Mše svaté, při které oheň Ducha Svatého stále s nebe spadá, chléb a víno stravuje a v Tělo a Krev Páně proměňuje. Ačkoliv my ubozí hříšníci té milosti účastni nebýváme, abychom tento podivuhodný oheň zříti mohli, viděli jej přece jiní přemnozí. Tak vypravuje proslavený dějepisec Baronius o svatém Ignáci, patriarchu cařihradském, že když s velikou láskou k Bohu a s neobyčejnou sebraností myslí Mši svatou sloužil, nezřídka svatý chléb podobu svou před ním změnil a jevil se jako žhavý uhel, leskem nebeským obklíčený."[6] Poněvadž jest Duch svatý Láskou Boha Otce i Syna, proto ukazuje se lidem rád v obraze lásky, to jest v podobě hořícího ohně.

Něčeho podobného dočítáme se také v životě bohomyslného kněze Josefa z Kupertina. Když tento svatý kněz měl při Mši svaté slova proměny vysloviti, pociťoval po každé tak velikou bázeň a úzkost, že je sotva vysloviti mohl. Ale když tato úzkost pominula, pronesl slova ta zcela rychle. I otázal se ho jednou představený jeho, proč slova proměny proslovuje někdy ztěžka, jindy zase velmi rychle? A on odpověděl: „Tato svatá slova připadají mi jako hořící uhlové v ústech; a stává se mi jako někomu, kdo má velmi vřelé sousto v ústech, jež pro vřelost v ústech s místa na místo přehazuje, až je konečně z úst pouští, že žáru jeho snésti nemůže!" S jakou nábožností a uctivostí mají tedy všichni kněží vyslovovati tato předůstojná slova, jež z božských úst samého Spasitele vyšla a jejichž zázračnou mocí jejich vlastní Stvořitel s nebe do jejich kněžských rukou sestupuje!

Proslavený kněz Mansi píše: „Nekrvavá oběť Mše svaté je tolik podivuhodná a vznešená, že Duch Svatý sám s nebe sestupuje, aby ji posvětil, a že zástupové andělů, vůkol stojíce, dílu tomu s největší rozkoší se podivují a nad ním žasnou.“[7]

Ó, jak svatá tedy jest oběť Mše svaté, když ji Původce vší svatosti, Duch Svatý sám žehná a svatostí svou naplňuje! Jak silný, jak líbezný a sladký musí tedy býti tento Chléb nebeský, jejž sám Duch Svatý připravuje! Avšak oheň Ducha Svatého nepřipravuje svaté Hostie toliko nám za pokrm, ale hlavně k naší oběti, abychom ji mohli obětovati Bohu na větší jeho uctění a sobě k spasení. Jak vzácnou a drahocennou obětí je tedy Mše svatá! Jak veliká jest působnost Ducha Svatého při ní, když ji činí lidem pramenem požehnání pro čas i pro věčnost! Vždyť píše svatý Učitel národů o působení Ducha Svatého takto: „Nápomocen jest mdlobě naší; nebo zač bychom se měli modliti, jak sluší, nevíme: ale sám Duch prosí za nás úpěním nevypravitelným. Ten pak, kterýž zpytuje srdce, ví, čeho Duch žádá, protože podle Boha prosí za svaté.“[8]

Takto napsal svatý Pavel. I jest smysl slov jeho ten, že jedna božská Osoba druhé neprosí, poněvadž všechny tři v božství jednom jsou a stejným způsobem i velí i rozdělují. Poněvadž však na rozeznání Osob připisuje se Bohu Otci spravedlnost, Bohu Synu moudrost a Bohu Duchu Svatému dobrota a milosrdenství, lká tedy božské Milosrdenství k božské Spravedlnosti, aby hříšníků dle zasloužení nezatratila, nýbrž z milosti spasiti ráčila. Tak se musí rozuměti slovům svatého Pavla, že Duch Svatý „za nás prosí úpěním“. - Ale naskytuje se otázka,

kdytedy asi zvláště Duch Svatý za nás prosí úpěním nevypravitelným? K otázce této odpovídám: Ačkoliv je jisto, že Duch Svatý za nás prosí povždy, jest právě tak jisto, že tak činí způsobem obzvláštním při Mši svaté.

To lze souditi zejména z té okolnosti, že i andělé obzvláště při oběti Mše svaté za nás prosí. Neboť o nich dí svatý Jan Zlatoústec: „Při Mši svaté nevolají k Bohu toliko lidé, ale i andělé sklánějí při ní kolena svá a archandělé modlí se za nás." A aby to doložil, dí: „Mají k tomu dobu příhodnou, ježto mají oběť přesvatou k službám svým. I poukazují k Tělu Páně na oltáři a prosí za pokolení lidské."[9] A podobně jako andělé volí dobu oběti Mše svaté, aby za nás prosili, poněvadž ona jest dobou milosrdenství, v které rozhněvaný Bůh tak mocnou obětí smírnou udobřen bývá, právě tak lze se domnívati, že i božská Dobrota, Duch Svatý, v téže době, kdy lidská přirozenost Ježíše Krista u Boha Otce za nás oroduje, kdy rány i Krev Syna Božího za slitování pro nás volají, zároveň s těmito s úpěním nevypravitelným za nás prosí a svou božskou slitovností přísnou spravedlnost Boží usmířiti hledí. Bůh Otec pak, jenž zpytuje srdce, ví, že Duch Svatý za nic jiného nežádá, než co „podle Boha" jest čili co se s vůlí Boží dokonale srovnává, co k větší oslavě jeho směřuje a nám lidem ku spasení napomáhá.

Z vylíčení tohoto seznati lze neskonalou dobrotivost Ducha Svatého. Neboť že se tak horlivě spasení našeho ujímá a za nás netoliko prosí, ale i s nevypravitelným úpěním o slitování pronás žádá, kdo by tomu mohl uvěřiti, kdyby to výslovně v Písmě

svatém nebylo znamenáno? Kdo by tedy neměl s radostí věřiti, že Duch Svatý je naším nejvěrnějším a nejlepším přítelem? Proto tedy s velikou důvěrou spoléhej na tohoto svého věrného přítele a obzvláštní láskou se jemu zasvěcuj! A poněvadž zejména při Mši svaté za tebe prosí, aspoň někdy jí obcuj na ten úmysl, abys mu vděčnost a lásku svou osvědčil. Obětuj mu ji k jeho zvláštní úctě a k jeho zalíbení, modle se při ní asi takto:

Modlitba. Prosím Tebe, ó Duše Svatý! abys všem kněžím, kteří tu předůstojnou oběť slaví, ku pomoci přicházel, jim Ducha svého vdechoval a jejich srdce ohněm svým rozněcovati ráčil tak, aby toto tajemství, svrchované úcty vyžadující, konali vždy k větší cti nejsvětější Trojice Boží, k rozmnožení blaženosti všech duchů nebeských, k rozmnožení spásy všech věřících, k obrácení všech nevěřících a k občerstvení všech ubohých dušiček v očistci se trápících! Uděl také všem, kteříž této svaté oběti obcují, té milosti, aby jí s živou věrou a upřímnou nábožností přítomni byli a tak ovoce jejího účastnými se stali. Amen.

XVIII. Mše svatá je nejsladší radostí Bohorodičky a svatých nebešťanů.

Královna Esther neokoušela v celém životě větší cti a radosti, jako v onen den, kdy ji král Asvér ze všech panen z celého království svého vyvolil, vlastníma rukama korunoval a královnou četných

svých zemí učinil. A podobně lze říci, že Panna Maria, přeblahoslavená Bohorodička, nikdy nepocítila radosti a cti větší, jako v onen den, kdy ji Syn její do radostí nebeských uvedl a na Královnu nebes i země korunoval. Tato její radost a pocta byly tak veliké, že větší ani vymyšleny býti nemohou. A přece pravím v nápisu hlavy této, že Mše svatá je nejsladší radostí Panny Marie, Bohorodičky.

Kterak to dokáži? Sám ze sebe ovšem nikoliv! Mohu to však dokázati ze slov zjevení, jež stalo se blahoslavenému Alanovi, věrnému služebníku nejblahoslavenější Panny. Slova ta znějí: „Jako božská Moudrost vyvolila jedinou Pannu, aby se z ní narodil Vykupitel světa, tak tentýž Vykupitel zřídil jediné kněžstvo, aby skrze ně poklady díla svého vykupitelského světu po všechny časy přivlastňoval obětí Mše svaté a udílením svátostí. A to jest nejvyšší rozkoší Bohorodičky; toť nejvyšší slastí nebešťanů; toť pevnou pomocí živých; toť největší útěchou zemřelých!“[1]

Ve slovech těchto výslovně se dí, že Mše svatá je nejvyšší rozkoší Bohorodičky. Abys tomu lépe porozuměl, musíš věděti, že Matka Boží a ostatní nebešťané mají dvojitou blaženost v nebesích: blaženost *podstatnou* a blaženost *nahodilou*. Podstatná blaženost záleží v patření na Boha, v poznávání i požívání ho, jakož i v onom stupni slávy, na který byl světec při svém vstoupení do nebe postaven. V této výši oslavy zůstane světec po celou věčnost; a tato jeho podstatná blaženost nemůže býti ani zvýšena, ani snížena. Blaženost nahodilá čili radosti nahodilé záležejí v tom, že se světci někdy dostává pocty a radosti zvláštní, když mu

totiž Bůh nebo jiní světci nebo lidé nějakou zvláštní poctu prokazují nebo něco příjemného obětují. Tak na příklad můžeme věřiti, že když se svátek některého světce na zemi koná, téhož dne také v nebi Bůh a ostatní blahoslavení duchové mu zvláštní pocty prokazují. Tehdy k většímu potěšení nabízí mu také jeho anděl strážný jako vonnou kytici nebo jako převzácný dar všecko to, co každý jeho ctitel na světě k jeho cti se pomodlil nebo vykonal. O tom lze se mnoho pěkného dočísti ve zjeveních svaté Gertrudy. Jakých dalších ještě nahodilých radostí člověčenství Pána Ježíše a všichni andělé i svatí v nebi schopni jsou, seznati lze z těchto slov Spasitelových: „Pravímť vám, že bude radost v nebi nad každým hříšníkem, pokání činícím.“[2] Také tato radost milých andělů a svatých Božích v nebesích není radostí jejich podstatnou, nýbrž toliko nahodilou, poněvadž ona se tolikrát obnovuje, kolikrát někdo z hříšníků se obrátil; a opět přestává, když který hříšník obrácený do hříchů svých zpět upadl.

Z výkladu tohoto můžeš již seznati, kterak jest rozuměti oněm předeslaným slovům, že „Mše svatá je největší rozkoší Bohorodičky“; je totiž největší rozkoší její z nahodilých, nikoli z podstatných radostí. Neboť ačkoliv můžeme milou Bohorodičku způsobem přemnohým uctívati a jí zvláštní radosti i rozkoš působiti, nepřevyšuje přece žádná z nahodilých jejích rozkoší té radosti, které se jí dostává skrze Mši svatou. To ti chci vyložiti tímto způsobem. Jestliže ty na počest Bohorodičky mnohé růžence se modlíš, žalmy pěješ a i jiné modlitby s nábožností říkáš a je k větší poctě a radosti její obětu-

ješ, někdo jiný však jí na počest Mši svaté s nábožností obcuje a milého Syna jejího, jenž na oltáři přítomen jest, s uctivostí jí představuje, kdo že z vás dvou obětuje jí dar milejší a činí jí radost větší? Beze vší pochyby nikoliv ty, ale ten druhý, jenž jí na počest obětuje tuto bohoslužbu nejvyšší. Neboť obnovená přítomnost jejího Syna působí jí mnohotisíckrát větší radost, nežli jaké ty jí všemi žalmy, litaniemi a jakýmikoli modlitbami kdy prokázati můžeš.

A mimo to působíš Matce Boží ještě jinou a velmi velikou radost, kolikrátkoli Mši svaté s pravou nábožností obcuješ. Poněvadž totiž přeblahoslavená Bohorodička nade všecko miluje a vyhledává všecko to, co k větší úctě Boží a k spasení duší směřuje, má také nevýslovnou rozkoš i radost, když vidí, že nábožnou účastí při Mši svaté nejsvětější Trojici nejvyšší čest prokazuješ a jí nejvzácnější Dar obětuješ. Dále: Co mohlo by se asi nejsvětější Matce Boží přihoditi příjemnějšího, sladšího a radostnějšího, jako když nábožně přítomen jsi přesvaté oběti Mše svaté, při které se pak jejímu jednorozenému Synu v pravé víře klaníš, před ním se srdcem kajícím se pokořuješ, jeho se vší opravdovostí za odpuštění hříchů svých prosíš, jeho přehořké utrpení Bohu Otci na oči stavíš a předrahou Krev Spasitele na očištění své mu obětuješ?

Jestliže tedy přemilá Matka Boží tak veliké cti i radosti nabývá nábožnou účastí na Mši svaté, můžeš z toho snadno posouditi, jak ráda asi ku pomoci spěchá těm, kdož jí na počest Mši svaté přítomni jsou aneb na její oslavu Mši svatou obě-

tovati dávají. Na doklad toho povím nyní událost, kterou zaznamenal proslavený dějepisec Baronius. L. P. 998 obléhal Robert, král francouzský, pevný hrad St. Germain s velikou mocí válečnou. Obležení statečně se hájili a dělali králi nemalé škody. Tím se král rozhněval tak prudce, že si umínil, šestého dne obléhání s veškerým vojskem svým podniknouti na tu pevnost útok. V tísni své hledali obležení útěchu i pomoc u zbožného kněze Gisleberta, z řádu svatého Benedikta. Ten jich napomínal, aby naději svou skládali na Bohorodičku a jí na počest aby Mši svatou nábožně slyšeli. On sám ji pak sloužil u oltáře blahoslavené Panny a celá posádka jí obcovala s největší nábožností. A hle! Mezi Mší svatou roztáhla se hustá mlha nad celou pevností, takže obléhatelé nemohli ji viděti a na ni útočiti. Posádka však mohla dobře nepřátele rozeznávati a nadělala jim hrozných škod. Když tedy král pozoroval, že válečná moc jeho jest velice oslabena, ba v nebezpečí úplného potření, zřekl se rychle obléhání a odtáhl.

Ačkoliv podobné zázraky na přímluvu Bohorodičky vždycky se nestávají, není přece vzývání její nikdy bez užitku, nýbrž bývá při jiných příležitostech zase jinak a bohatě odměněno. Čím stojí Panna Maria nejsvětější Trojici v důstojnosti své jakožto Matka Boží blíže než ostatní obyvatelé nebe, tím mocnější je také i přímluva její u Boha, nežli jsou přímluvy ostatních svatých. Způsobem obzvláštním zjevena byla tato moc přímluvy nejblahoslavenější Panny blahoslavenému Alanovi z řádu kazatelského, jenž pak pro větší poctu Bohorodičky napsal a zanechal nám následující poučení:

1. Čeho si Maria na Bohu žádá, toho se jí vždy i dostává. - 2. Bůh se ustanovil na tom, každému milosrdenství prokázati, za koho Panna Maria prosí. - 3. Přímluva Bohorodičky má na osudy lidí mocný vliv. - 4. Maria miluje hříšníky více, než člověk člověka milovati může. - 5. Maria miluje blaho hříšníků tolik, že by denně všechny muky celého světa na zadostučinění za každého vytrpěti chtěla, kdyby to Bůh dopustil. - 6. Nejnižší služba, kterou kdo Panně Marii prokáže, má mnohem větší cenu, nežli jakákoli jiná služba, kterou kdo jinému světci prokázal. - 7. Jedinké Zdrávas Maria, s nábožností proslovené, jest pro ni převzácným darem. - 8. Oč jest celé nebe větší než jediná hvězda na něm, o tolik jest větší milosrdenství Panny Marie oproti milosrdenství kteréhokoli jiného světce. - 9. Oč více světu prospívá slunce než všechny hvězdy, o tolik mocnější a užitečnější jest nám přímluva Bohorodičky oproti přímluvám ostatních světců. - 10. Služba, kterou kdo Panně Marii prokazuje, obveseluje zároveň všechny svaté. - 11. Služba, kterou kdo prokazuje svatým, má cenu jako stříbro; služba, kterou kdo koná Bohorodičce, rovná se zlatu; služba, kterou kdo Kristu Pánu prokazuje, rovná se ceně drahokamu; služba, kterou kdo se nejsvětější Trojici zasvěcuje, rovná se ceně hvězd. - 12. Panna a Bohorodička Maria osvobozuje denně některé duše z očistce.[3]

Těchto dvanácte výsad čili milostí jsou jako korunou o dvanácti hvězdách, kterou svatý Jan ve zjevení viděl na hlavě Panny Marie.[4] Kdo o nich pozorně uvažuje, cítí se takřka jako násilím puzen k tomu, aby Matce Boží sloužil a ji uctíval. Neboť

kdo by se neměl jí na počest rád pomodliti Zdrávas Maria, když věří, že jediné takové pozdravení jest pro ni darem převzácným? Kdo by jí neměl s radostí sloužiti, věří-li, že nejnepatrnější služba, Panně Marii prokázaná, daleko převyšuje veškery služby, jež ostatním nebešťanům prokazovány bývají? - Služ tedy Panně Marii se vší bedlivostí, a zejména častým i zbožným obcováním Mši svaté; a při té představuj jí jejího nejsladšího Syna, Pána Ježíše. Neboť kolikrátkoli Mše svatá bývá sloužena, tolikrát bývá Kristus Pán znova narozen a tolikrát zastkvívá se znova i Panna Maria v důstojnosti své mateřské.

Působí nám také velikou útěchu i radost, když víme, kterak a mnoho-li prospívá Mše svatá i milým nebešťanům; a kterak ji můžeme o slavnostech jejich k rozmnožení jejich cti slyšeti i obětovati. Jakým způsobem může nahodilá radost svatých nebešťanů rozmnožena býti, již svrchu jsem vyložil. A k tomu na místě tomto ještě připojuji, že si toho světci od nás zasluhují, abychom je uctívali. Neboť Bůh sám je jako své věrné služebníky poctil a ještě stále poctívá; a také si pro své ctnosti zasluhují, abychom i my je poctívali, jak dí Spasitel: „Choditi budou se mnou v rouše bílém; nebo jsou toho hodni.“[5] A Bůh pravil: „Kdožkoli oslaví mne, oslavímť ho.“[6] První tedy příčina, pro kterou světce uctívati máme, je ta, že Bůh sám je poctívá. Druhá příčina je, že pro své ctnosti pocty takové jsou hodni. A další příčiny udávám tím, že světci, pokud na zemi žili, poctám se vyhýbali a ve své pokoře za nehodné poct se měli; ba od bohaprázdných a zlomyslných lidí namnoze nevinně

bývali v opovržení a snášeli rozličné potupy a mnohá pronásledování. Proto také chce Bůh, aby jejich nevinnost a jejich ctnosti na světlo vyšly a od křesťanů úcty docházely.

Příklad o tom máme při Mardocheovi, jenž přesto, že Bohu upřímně sloužil, od nadutého Amana na smrt byl pronásledován. Bůh spravedlivý však zmařil zámysl Amanův a způsobil, že jeho věrný služebník nabyl cti přede vším lidem. Neboť když se král otázal Amana: „Co se má státi muži, kterého král chce uctíti?" odpověděl Aman: „Člověk, jehož král chce uctíti, má býti oblečen v roucho královské a posazen na koně, na kterémž jezdí král, a vzíti korunu na hlavu svou, a přední z knížat královských a mocnářů ať drží koně jeho a po ulici města jda, ať volá: Tak bude ctěn, kohokoli by král ctíti chtěl." A král řekl jemu: „Pospěš, a vezma roucho i koně, učiň, jakž jsi řekl, Mardocheovi židu, kterýž sedí přede dveřmi paláce. Hleď, abys ničeho z toho, co jsi mluvil, neopominul!"[7]

Jestliže tedy tento pohanský král Asvér Mardocheovi pro věrnou službu takovouto čest prokázati velel, jak velikou čest asi předobrotivý Bůh prokazuje věrným služebníkům svým za tak mnohé služby, jež mu vykonali; a jak veliké pocty připraví jim asi i od celého dvorstva nebeského! A poctu tu prokáže jim zajisté zejména v ony dny, kdy způsobem přeslavným do nebe byli uvedeni a kdy jejich svátky v celém světě se světí. I vnukl Církvi své skrze Ducha Svatého, aby v takové dny jeho věrné služebníky a vyvolence nebeské uctívala církevními hodinkami, modlitbami i pobožnostmi, kázáními i chvalozpěvy, slavnostními pro-

sebnými průvody; zejména pak konáním nejsvětější oběti Mše svaté. Neboť „člověk, jehož Král nebeský chce uctíti, takto má poctíván býti!“

Nejznamenitější čest, kterou milým svatým prokázati můžeme, bývá jim vzdána předrahou obětí Mše svaté, jestliže ji na jejich počest kdo slouží aneb slyší a Bohu všemohoucímu na rozmnožení jejich oslavy anebo i nahodilých radostí obětuje.

Poddaní hrávají divadlo na počest panovníka svého; a on, ač se o něm v představení snad ani zmínka nečiní, přece je s radostí přijímá, právě proto, že se jemu na počest dává. A podobně mají také svatí nebešťané zvláštní radost z oběti Mše svaté, ačkoliv se při ní toliko život a utrpení Páně představuje a Bohu všemohoucímu obětuje, právě proto, že se toto přesvaté představení jim na počest koná a celá nebesa z něho spolu se radují.

Jestliže však jméno některého světce při Mši svaté prosloveno bývá, cítí on se ještě více poctěný, raduje se ještě více a Mše svatá stává se mu příjemnější, jak tvrdí svatý Jan Zlatoústý: „Jestliže poddaní připravují králům svým vítězoslávu, bývají vedle jmen jejich oznamována také jména jejich soudruhů v bojích, kteří proti nepříteli udatně bojovali. A tak je také pro svaté velikou ctí, když při Mši svaté, u přítomnosti svého Pána, jehož i život i utrpení jako ve vítězoslávě se představuje a oslavuje, bývají jmenováni; a když velebeny bývají jejich vznešené skutky, které v boji proti nepříteli pekelnému byli vykonali.“[8] Při tom konají se také Bohu všemohoucímu díky za sílu, které jim v boji poskytl; a za milosti, s nimiž jim k vítězství dopomohl. V příčině této vyjadřuje se uče-

ný Molina takto: „Svatým nemůže býti prokázána žádná služba příjemnější, jako když kdo v jejich jménu Bohu všemohoucímu oběť Mše svaté přináší, jemu při ní děkuje za dobrodiní, kterých jim prokázal; jejich zásluhy si připomíná a je zároveň se Mší svatou nejsvětější Trojici obětuje."[9]

Kdo chce nahodilé radosti některého světce rozmnožiti, musí netoliko Mši svaté, jemu na počest sloužené, přítomen býti, aby při ní Bohu děkoval za milosti, kterých On mu udělil, nýbrž musí také tuto Mši svatou čili Krista Pána v nejsvětější Hostii se vší nábožností obětovati Bohu Otci k rozmnožení nahodilých radostí a blažeností tohoto světce. To činívala vždy sv. Gertruda a také své klášterní spolusestry pobožností takové přiučila. I spatřila často v duchu, jak prospěšným se takové obětování ukázalo.

O tom dočísti se lze v jejích zjeveních takto: „O svatém Michaeli archandělu obětovala nejsvětější Svátost Těla a Krve Páně při Mši svaté Bohu Otci se slovy: K poctě tohoto Tvého vznešeného knížete obětuji Ti, ó Pane nejdobrotivější, tuto nejsvětější Svátost. Obětuji Ti ji k chvále a k rozmnožení radosti Tvého archanděla, i k větší oslavě a blaženosti všech andělů i svatých. - Potom spatřila, jak Bůh Otec tu jemu obětovanou Svátost způsobem podivuhodným k sobě přitáhl a duchům nebeským z ní tak nevýslovnou blaženost vlil, že se nade všecku míru rozradovali a blažeností ze vší míry vysokou oplývati se zdáli. Proto přišli všichni andělé i svatí pořadem k svaté Gertrudě a s velikou uctivostí jí za tu její oběť děkovali."[10]

Při události právě vypravované třeba si po-

všimnouti té okolnosti, že sv. Gertruda neobětovala nejsvětější Svátosti andělům, nýbrž Bohu Otci. Na to nesmíš, milý čtenáři, zapomínati, co jsem řekl již při počátku této knihy i při jiných příležitostech: že jakákoli oběť vůbec, ale oběť Mše svaté zvláště, nemůže obětována býti tvoru, tedy ani Bohorodičce, ani kterému andělu nebo člověku, nýbrž jedině a výhradně Bohu Nejvyššímu, Stvořiteli a Pánu všech bytostí. Nebo dílo obětování je nejpřednějším způsobem klanění; z čehož samého již následuje, že vlastní oběť přinesena býti může toliko Bohu samému. Totéž vyslovuje také Církev Páně sama, když knězi při počátku kánonu klade v ústa tato slova: „Tebe tedy, nejdobrotivější Otče! skrze Ježíše Krista, Syna Tvého, Pána našeho, pokorně prosíme a žádáme, abys v milosti přijal i požehnal tyto dary, tyto dávky, tyto neposkvrněné oběti, jež *Tobě* přinášíme!" Jestliže to, co v této hlavě vykládám, pozorně přečteš, nikde neshledáš, že bych byl řekl, kterak se Bohorodičce, andělům nebo svatým Mše svatá obětuje; ale shledáš, že tvrdím, kterak se k větší poctě svatých Mše svatá nejsvětější Trojici Boží obětuje. Při tomto obětování Mše svaté stává se sice také zmínka o svatých; ale nikdy v tom smyslu, jako by se jim obětovalo. Neboť, abych užil slov sv. Augustina: „My nezřizujeme oltářů mučedníkům, nýbrž toliko k památce mučedníků. Či který kněz stál kdy poblíže svatých těl u oltáře a modlil se takto: „Obětujeme tobě, Petře, Pavle, Cypriáne?"[11] A skoro těchže slov vysoce osvíceného Učitele tohoto užívá také naše svatá Církev, když na sněmu Tridentském takto se vyslovuje: „Ač-

koliv Církev na počest a na památku svatých někdy některé Mše svaté koná, neučí přece tím, že se oběť přináší svatým; nýbrž tvrdí, že přináší se toliko Bohu samému, jenž svaté korunoval. Proto také neříká kněz: obětuji tobě, Petře nebo Pavle, tuto oběť; nýbrž děkuje Bohu za vítězství jejich, prosí jich toliko za ochranu, aby se totiž oni za nás u Boha v nebi přimlouvati ráčili, jejichž památku my zde na světě slavíme."[12] V takovémto smyslu předrahou oběť Mše svaté na počest svatých slaviti jest správno i slušno, jak to Církev svatá opětně i výslovně tvrdí, když učí: „Kdyby kdo říkal, že jest podvodem, na počest svatých a na dosažení přímluvy jejich u Boha Mše svaté obětovati, jak Církev Páně v úmyslu má, budiž vyobcován."[13]

Abych lépe znázornil, kterak čest i blaženost nebešťanů skrze oběť Mše svaté rozmnoženy bývají, povím ještě jiný příklad ze zjevení svaté Gertrudy. Když jistá panna z kláštera svaté Gertrudy po zbožném životě bohumile zemřela, slyšela jiná panna z téhož kláštera Mši svatou za tu zemřelou a modlila se při pozdvihování svaté Hostie takto: „Otče nebeský! Obětuji ti tuto svatou Hostii Těla a Krve Pána Ježíše za naši zemřelou spolusestru; s touto svatou Hostií obětuji Ti zároveň veškeré důkazy lásky a oddanosti, jež Ti nejsladší Srdce Pána Ježíše vždy prokazovalo." Hned potom otevřel Bůh řeholnici té duchovní zrak a ona spatřila, že ta blahoslavená sestra radostí nebeských již požívá; ale zdálo se jí, že v tomtéž okamžiku k vyššímu stupni blaženosti byla vyvýšena, jako by byla k vyšší důstojnosti přeložena, jasnějšími rouchy přioděna a ctihodnějšími služebníky obklíčena. A tak se dělo

tolikrát, kolikrát zbožná řeholnice obětování Mše svaté za zemřelou opětovala.[14]

Jaké to vznešené ovoce takovéhoto obětování! Jak velice rozmnoženy byly nahodilé radosti této duše, v nebi již blažené! Kdo by tomu mohl věřiti, kdyby o tom tato nebeská zjevení, velmi dobře osvědčená, svědectví nevydávala? Mohla tedy skutečně ona duše blahoslavená býti skrze obětování Mše svaté k vyššímu stupni oslavy povznesena a krásnější ozdobou vyznamenána? Dobře si však zapamatuj slova zmíněného zjevení! Nepraví se v nich, že tato duše na vyšší místo byla postavena, nýbrž že se zdálo, jako by na vyšší stupeň oslavy byla povýšena. Neboť vyšší stupeň oslavy patří k podstatné blaženosti svatých, jež zvýšena býti nemůže. Zmíněná duše nenabyla tedy v nebi obětováním Mše svaté vyššího stupně blaženosti podstatné, ale velmi velikého rozmnožení radostí svých nahodilých.

Poznej z toho, jak velikou radost můžeš světci některému způsobiti obětováním i jediné Mše svaté! Kdyby ses jemu na počest pomodlil třebas celý žaltář, nepřipravil bys mu přece ještě tolik radostí, kolik připravila ona řeholnice v Pánu zesnulé spolusestře své málo slovy; a kolik ty můžeš připraviti svému sv. patronu obětováním Mše svaté! Budeš-li tedy budoucně chtíti milé nebešťany řádně uctívati, obcuj jim na počest často Mši svaté; a při pozdvihování svaté Hostie obětuj Bohu jeho přemilého Syna také k větší cti a radosti svých svatých patronů. Pohlížej tedy denně do kalendáře, kterého svatého památka připadá a mezi Mší svatou říkej tomuto svatému takto: „Milý svatý N.! Tuto

Mši svatou chci slyšeti na počest tvou!" A při pozdvihování říkej: „Milý Bože! Obětuji Ti tuto Mši svatou k větší oslavě a radosti tohoto svatého N." Co tím způsobíš, zvíš ve své hodince smrti.

XIX. Mše svatá je největším užitkem pro věřící.

V této stati, v které chci vyložiti užitky, kterých lidé ze Mše svaté nabývají, měl bych tolik a tak podivuhodných věcí vypovídati, že skoro ani nevím, kde začíti a kde ukončiti. Neboť svatí Otcové a učitelé, učeností i zbožností proslulí, vypravují v příčině té tolik, že to sotva přehlédnouti lze. Z těch uvádím předem svatého Vavřince Justiniani, jenž takto píše: „Dojista nemůže toho nikdo jazykem lidským vypověděti, jak přebohaté ovoce z obětování Mše svaté vzrůstá; a jak veliké dary i milosti nám z něho vyplývají." Po těchto slovech některé ty milosti a dary vypočítává takto: „Obětováním Mše svaté bývá hříšník s Bohem usmířen; a člověk spravedlivý stává se spravedlivějším. Zločiny bývají odpuštěny, zásluhy zvětšeny, ctnosti rozmnoženy, nepravosti umenšeny a nástrahy ďábla přemoženy."[1]

Ctihodný kněz Antonín Molina, zbožný i učený kartuzián španělský, napsal ve své knize „O důstojnosti stavu kněžského" o oběti Mše svaté tolik věcí znamenitých, že se srdce každého člověka láskou k ní naplňovati musí. Vyjímám z díla jeho

jen tento výrok: „Nic není člověku užitečnější, nic ubohým duším v očistci prospěšnější a nic k dosažení pokladů milostí Božích vydatnější nad oběť Mše svaté. Jest oběť ta tolik znamenitá, že i ony dobré skutky, jež ve dne i v noci ve spojení s výbornými ctnostmi konáme, oproti oběti Mše svaté, když se řádně koná, jako za nic považovati můžeme.“[2] To jsou věru slova vznešená i utěšená, jež skoro veškerou chápavost lidskou přesahují! Vždyť zdá se býti víře nepodobným, že by mohlo řádné obětování Mše svaté tak znamenitým býti, aby s ním ani zdaleka porovnány býti nemohly veškeré skutky naše dobré; ba ani ona cvičení ve ctnostech, jež konáme s pravou nábožností, s celou pozorností, v hluboké pokoře, s vroucí láskou a s čistým úmyslem! A přece, milý čtenáři, pravdu tuto snadno pochopíš, jestli jsi předešlé hlavy této knihy pozorně četl a dobře o nich uvažoval. Abys však ke slovům těmto s tím větší vírou přilnul, uvedu ti zde ještě více dokladů.

Fornerus, biskup Hebronský, vyslovuje se o užitcích ze Mše svaté plynoucích takto: „Kdo bez hříchu smrtelného Mši svaté nábožně obcuje, nabývá více zásluh, než kdyby z lásky k Bohu i nejobtížnější dílo vykonal nebo dalekou pouť na některé místo milostí podnikl. A ne bez příčiny. Neboť dobré skutky naše nabývají ceny i důstojnosti dle toho, jak znamenitou věc jsme jimi vykonali. Co může tedy býti ušlechtilejšího, drahocennějšího ano více božského, než právě přesvatá oběť Mše svaté?“[3] Ó, jak utěšená jsou slova tato! Při tomto místu by měli uši i srdce otevříti všickni ti, kteříž duchovního zisku vyhledávají a Bohu svému milé

služby konati si žádají. Tento učený i zbožný biskup Forner, jenž tak vznešené věci o Mši svaté napsal, učí, že ten, kdo ve stavu milosti Boží Mši svaté obcuje, u Boha více si zasluhuje, nežli kdyby z lásky k němu nejobtížnější dílo podnikal nebo nejdelší a nejobtížnější pouť vykonal. Kdo by tedy neměl rád Mši svaté obcovati, když si jí může tak velikou zásluhu získati a Bohu Nejvyššímu tak velikou poctu prokázati? Dle mého zdání nejedná tedy moudře ten, jenž se na dalekou pouť vydává, ale zatím mnoho Mší svatých zanedbává. Neboť nemůže si svým namáhavým cestováním ani zdaleka nahraditi té škody, kterou zameškáním i jediné Mše svaté trpí.

Konečně uvádím nejmocnější důkaz, svědectví svaté Církve katolické, jež takto učí: „Vyznáváme, že nemohou věřící křesťané vykonati žádného jiného tak svatého a božského díla, jako jest právě toto úžasné tajemství, v kterém se ona oživující oběť denně skrze kněze na oltáři děje, jež nás s Bohem Otcem opět usmiřuje.“[4] Kdybychom neměli jiného svědectví o tom, jak velice nám Mše svatá prospívá, nežli toto jediné, musilo by samo dostačiti, aby všemi zbožnými dušemi pohnulo, by denně s nábožností Mši svaté obcovali.

Nedomnívej se, že Církev slov těchto užívá toliko o kněžích! Vždyť výslovně dí, *že věřící křesťané* nemohou nic lepšího vykonati. Ovšem, kněží nemohou vykonati nic světějšího; ano nic, co by tak božské bylo, nežli když konají oběť Mše svaté; ale i lidé světští nemohou činiti nic světějšího, nic více božského, jako když Mši svaté nábožně obcují, při ní přisluhují, ji s knězem spolu obětují, Mši svatou

sloužiti dají, mešní modlitby spolu s knězem vyslovují a tak duchovně Mši svatou spoluslouží. A poněvadž toto všecko je dílo nejsvětější, ano božské, proto také konati je jest dílo nejužitečnější a nejzáslužnější.

Otevři tedy, ó duše, Boha milující, oči své a viz; otevři uši své, a slyš; otevři srdce své, a pociť, co tvá milá matka, Církev katolická, k útěše tvé praví a čemu tě pro větší blaho tvé přiučuje! Nemůžeš se v žádné ctnosti cvičiti, jež by ti tolik prospívala, tolik ku blahu napomáhala a zásluhy množila, jako když nábožně obcuješ oběti Mše svaté! Neboť tento úkon má dle výroku Církve Páně přednost přede všemi skutky dobrými. Jako slunce překonává všechny hvězdy leskem i silou a samo o sobě zemi mnohem více prospívá než všechny hvězdy dohromady, právě tak překonává zbožná účast na Mši svaté v době ranní veškeré dobré skutky celého následujícího dne svou důstojností a užitečností. A jako kus zlata mnohem znamenitější jest a cenu mnohem vyšší má, nežli kus olova, právě tak znamenitější jest také nábožné obcování Mši svaté, nežli všechny tvé ostatní modlitby a skutky kající. Jak můžeš tedy Mši svaté nedbale obcovati, nerozvážně ji zanedbávati nebo pro nějaký nepatrný zisk ji opomíjeti?

Svatý František Saleský cenil účast na Mši svaté výše, nežli duchovní rozjímání, ač toto jest nejznamenitějším způsobem modlitby. Neboť, když jednou nařídil jisté řeholnici z řádu, který byl založil, aby někde jinde nový klášter založila, napsal jí brzo potom: „Milá dcero! Prosím, abyste nejprve zařídily kapli, aby vám možno bylo denně Mši svaté

obcovati. Není-li vám možno, abyste měly Mši svatou doma, choďte denně se vší počestností do nejbližšího kostela. Neboť po celý den bývá mocně posilována duše toho, jenž ráno tak blízko stál při svém Spasiteli, jenž je v božské oběti té přítomen."[5] Potom odpověděla tato řeholnice, svatá Johana Františka Fremiotová, svému duchovnímu otci a otázala se ho takto: „Mám tedy rozjímání přerušiti, nebo docela opominouti, abych mohla Mši svaté obcovati? Či mám v dny všední Mši svatou opouštěti, abych se mohla rozjímání věnovati?" A světec jí odpověděl: „Je mnohem užitečnější, když budeš denně Mši svaté obcovati, nežli kdybys Mši svatou zanedbávala pod záminkou, abys mohla doma rozjímati. Neboť skutečná přítomnost Ježíše Krista, kteréž při Mši svaté užíváme, nemůže nahražena býti přítomností Páně při rozjímání, zejména, když Církev katolická velice si toho přeje, aby každý člověk denně Mši svaté obcoval."

Z této odpovědi svatého Františka Saleského vyplývá, že nábožné obcování Mši svaté jest lepší a užitečnější, nežli rozjímání; zejména těm, kteří nedovedou si rozjímání tak zaříditi, aby z něho skutečný prospěch čerpali. O tom svědčí také Forner, biskup Hebronský: „Modlitba toho, jenž Mši svatou nábožně slyší a Bohu za sebe obětuje, převyšuje daleko všechny jiné modlitby i nebeská nazírání."[6] I udává také příčinu tvrzení svého takto: „Děje se tak pro zásluhy z utrpení Ježíše Krista, jež při Mši svaté podivuhodným množstvím milostí a nadbytkem statků nebeských mocně působí."

Jsi-li však jiného náhledu a chceš-li o nejsvětějším životě i utrpení Pána Ježíše rád rozjímati, ne-

můžeš toho věru nikdy činiti lépe, jako právě při Mši svaté, kde máš před očima všechna tajemství života i utrpení Páně, jež se při Mši svaté obnovují. Chceš-li si Ježíše Krista představiti nebo s ním si promluviti, máš ho tu osobně přítomného v jeho přirozenosti lidské i božské. Nemysli, že by tě kněz v rozjímání tvém vyrušoval. Neboť to není žádnou roztržitostí, nýbrž právě pravou sebraností mysli, když úkony kněze při oltáři pozoruješ a o významu obřadů uvažuješ.

XX. Mše svatá rozmnožuje milosti Boží i nebeskou blaženost.

V městech i v městečkách odbývají výroční trhy, při kterých nabízejí rozličných užitečných věcí na prodej. A podobně koná Církev svatá, ba celé nebe denně trh, při němž nejdrahocennější věci ke koupi nabízejí. A co dávají na prodej? Milost Boží a oslavu nebeskou! A ač toto zboží velice drahocenné jest, lze ho nakoupiti zcela levně, ba bez peněz! Poslyš, jak nás prorok Isaiáš na tento trh zve, když volá: „Vy, kteříž nemáte stříbra, pospěšte... kupujte beze stříbra a beze všeho platu!“[1] Taktéž tvrdí žalmista Páně, že věci nebeské zadarmo jsou k dostání, an pěje: „Milost a slávu dá Hospodin.“[2] Udílí sice Hospodin milosti a slávy při mnohých příležitostech; avšak zřídka kdy štědřeji, než při Mši svaté. To chci v hlavě této dokázati; avšak dříve ještě vyložím, *co milost jest*.

Milost jest vnitřní, nadpřirozená pomoc, kterou nám Bůh udílí pro zásluhy Ježíše Krista k spáse našich duší. Rozeznáváme dvojí milost: *posvěcující* a milost *pomáhající*. Milost Boží *posvěcující* jest nezasloužený, nadpřirozený dar, jejž Duch svatý duši naší udílí, abychom se stali z hříšníků spravedlivými, dítkami Božími a dědici nebeskými. Podstata posvěcující milosti Boží záleží v tom, že ona tvoří nadpřirozenou, duši naší vlitou jakost, pomocí kteréž býváme nad svou vlastní přirozenost vyzdviženi, přirozenosti Boží účastni anebo jí podobnými učiněni. Milost posvěcující popisuje Katechismus římský takto: „Milost tato jest, jak církevní sněm Tridentský všem věřícím pod pokutou vyloučení z Církve k věření předkládá, netoliko odpuštěním hříchů a netoliko jakousi zevnitřní přízní Boha k nám, nýbrž božskou, v duši vězící vlastností neboli jakostí; jest jako leskem a světlem, jímž veškeré poskvrny duší našich bývají zničeny a duše samy krásnějšími a skvělejšími učiněny."[3] A tato milost zůstává v duši na věky, leč by ji člověk hříchem smrtelným odtud vypudil. - Milost Boží *pomáhající* pak jest ona vnitřní, nadpřirozená pomoc, kterou Bůh rozum náš osvěcuje a vůli naši pobádá, abychom se zlého varovali a dobrého si žádali a je vykonávali. Milost Boží pomáhající slouží k tomu, aby milost Boží posvěcující do duše naší byla uvedena; nebo aby, když již ve stavu milosti posvěcující jsme, tato byla konáním dobrých skutků v nás rozmnožena a uchována. Čím více poznáme milost Boží posvěcující v její velikosti a vznešenosti, tím lépe dovedeme oceniti také božskou moc a vysoký význam milosti Boží pomáhající.

Jak vzácnou věcí milost Boží jest, o tom učí svatý Tomáš Akvinský, zvaný „anděl školy", těmito slovy: „Cena celého světa se vším, co v něm jest, má před Bohem cenu nepatrnější, než milost jednoho jedinkého člověka."[4] Pravdě této ovšem sotva lze uvěřiti a tím méně ji pochopiti; a přece ona spočívá na nejpevnějších základech. Neboť má-li člověk milost Boží, jest přítelem Božím; a umře-li v této milosti Boží, dopřává mu Bůh statků nebe; ba on sám dává se mu za odměnu, jak prohlásil Abrahamovi, řka: „Jáť jsem obránce tvůj a odplata tvá velmi veliká!"[5] Poněvadž pak všechny poklady nebes i země v Bohu jsou; ba poněvadž Bůh neskonale více platí, nežli všecko, co na nebi i na zemi jest, následuje z toho, že když člověk za věrné užívání milosti Boží Boha samého v odplatu obdrží, na sta tisíckrát více vyzískává, než kdyby celý svět i se všemi jeho poklady byl zasloužil! Z toho můžeš snadno posouditi, jak pošetile jednají lidé, kteří lehkomyslněji nežli Esau opouštějí dědictví, větší nežli svět, pro bídný, okamžikový, hříšný požitek! Prorok Jeremiáš diví se pošetilosti takové slovy: „Užasněte se nebesa nad tím a brány jeho zkormuťte se velmi."[6] Kdo by byl tolik opovážlivý a nesmyslný, aby pro krátký, hříšný požitek chtěl, aby slunce ze světa zmizelo, hvězdy aby s nebe spadly, všechny živly aby se vzbouřily a tak aby celý svět obětován byl jeho hrdlu i jeho žádostivosti?! Co ale znamená záhuba celého světa u porovnání se ztrátou milosti Boží? A přece lidé ztrácejí milost Boží tak snadno, tak často! A jak málo jest těch, kteří se snaží, tak hrozné ztráty uchovati sebe nebo jiné! A jak velmi málo těch, kteříž pro

ztrátu takovou aspoň se rmoutí a ji oplakávají!

Uvažuj dále, že člověk zbožný každým dobrým skutkem milost Boží posvěcující v sobě rozmnožuje; a čím déle zbožně žije, tím více milostí si zasluhuje; a netoliko dobrými skutky velikými, ale i každým nepatrným; jako když nějakou dobrou myšlenku v sobě vzbuzuje, vůli svou k dobrému rozněcuje, před Bohem se pokořuje; ba třebas v srdci svém jen povzdechne: „Ó, můj Bože! ó nejmilejší Ježíši!" a podobně. Všechny takové myšlenky, slova i skutky rozmnožují v člověku milost Boží posvěcující; za každý z takových úkonů dostává se člověku milosti nové, ale i také odplaty hojnější v nebi, jak o tom svědectví vydává sám Spasitel, když ujišťuje: „Kdožkoli dá nápoje jednomu z těchto nejmenších číši vody studené, toliko ve jménu učedníka, zajisté pravím vám, neztratí odplaty své!"[7] Takto činící obdrží totiž větší poctu i radost v nebi; Bůh udělí mu jich štědřeji; dá se mu lépe poznati; dá mu větší způsobilost, aby ho mohl vroucněji milovati a dokonaleji požívati. Lze-li si tedy milosti Boží posvěcující tak snadno zasloužiti a za věrné užívání jí tak veliké odplaty dosíci, kdož by neměl rád lidem dobře činiti a Bohu z celého srdce sloužiti?

Poslyš dále, jaké podivuhodné věci milost Boží v duši působí:

Předně činí duši nevýslovně krásnou a tak spanilou i příjemnou, že krása slunce, hvězd, květin i lidí s ní ani porovnána býti nemůže. Kdybys mohl duši, milostí Boží vyzdobenou, tělesnýma očima spatřiti, musil bys vyznati, že veškerá krása přirozená, pozemská před ní bledne. Že tento nebeský

lesk milosti Boží našemu oku tělesnému, ba i zraku našemu duchovnímu neviditelný jest, tím neztrácí nic ze své výbornosti; ba právě tato vlastnost jeho svědčí o jeho vznešenosti, poněvadž vše, co očima tělesnýma viděti a rozumem ducha svého postihnouti můžeme, toliko velice omezenou a pozemskou krásou se může vyznačovati. „Tolik je jisto," praví bohomyslný Blosius, „kdyby mohla krása duše, milostí Boží ozdobená, viděna býti, že by diváky nesmírným podivením i úžasem naplnila, takže by jako bez sebe byli!" Když Bůh tuto krásu jednou svaté Kateřině Sienské u vidění ukázal, zulíbala šlépěje těch, kteříž se snažili hříšníky k milosti Boží zpět přivésti a úžasem jako bez sebe řekla zpovědníkovi svému: „Ó, otče můj! Kdybyste byl spatřil krásu duše, milosti Boží ozdobené, šel byste zajisté za každou na smrt tisíckrát!" A Kristus Pán sám, jenž pro tento lesk svatých duší s nebe na svět přišel, řekl svaté Brigitě, že „kdyby lesk ten očima tělesnýma spatřiti měla, byla by od něho oslepena a tak přemožena, že by se jako zpuchřelá nádoba rozsypala a bez života k zemi sklesla."

Za druhé: milost Boží přivádí duši k přátelství s Bohem a působí, že Bůh a duše omilostněná stávají se dvěma věrnými a důvěrnými přáteli. O tomto přátelství zmiňuje se Spasitel, když dí: „Již vás nebudu nazývati služebníky... ale nazval jsem vás přáteli."[8] „Co jest většího," poznamenává k slovům těmto svatý Cyril Alexandrijský, „co jest vznešenějšího nad to, býti a nazývati se přítelem Kristovým? Důstojnost tato převyšuje všechny meze přirozenosti lidské. Neboť veškeré věci slouží Stvořiteli, jak žalmista Páně pěje; a není, co by j u

jeho ku sloužení nepodléhalo. Ale je-li tomu tak, povznáší Pán služebníky své, kteříž přikázání jeho věrně plní, k oslavě nadpřirozené, když jich nenazývá služebníky, ale přáteli a také jako k přátelům se k nim chová."[9] A v tomto přátelství s Bohem činí nás milost Boží účastnými božské přirozenosti; vtiskuje nám nadpřirozený obraz jeho do duše a činí nás tak jaksi Bohu rovnými a jeho nejvroucnější důvěrnosti hodnými. Ano, milost Boží přirozenost naši tolik proměňuje a s Bohem tak vroucně spojuje, že Bůh nadále v nás jako sama sebe nachází a tak nás s toutéž láskou milovati může, jako miluje sama sebe. Takto bývá člověk, v bídě a nečistotě zrozený, milostí Boží nade všechna nebesa vyzdvižen a od Boha jako pravý přítel objímán. Ano, když i hříšník nevěrností svou, čili těžkým hříchem tuto pásku přátelství s Bohem přetrhl, nechtívá ho Bůh přece nadobro opustiti; nýbrž zůstává takřka před prahem duše jeho státi a klepá stále, jako prose, aby opět vejíti mohl, jak sám dí: „Aj, stojím u dveří a tluku. Jestliže kdo uslyší hlas můj a otevře dveře, vejdu k němu a budu s ním večeřeti, a on se mnou."[10]

Za třetí: duše člověka bývá milostí Boží tolik zušlechtěna, že se stává netoliko přítelkyní Boží, ale i dítkem Božím. Kdyby císař přijal žebravé dítě za své, jak veliká čest by to byla pro takové ubohé dítě! Ale tisícetisíckrát větší ctí je pro duši, když ji oslavynejhodnější Bůh přijal za dítko své! Tomu diví se miláček Páně, když píše: Pohleďte, jakou lásku prokázal nám Otec, totiž abychom synové Boží sluli a byli!"[11] A svatý Pavel k tomu dodává: „A jestliže synové, tedy i dědicové; dě-

dicové zajisté Boží a spoludědicové Kristovi."[12] Ó, jak bohatý jest podíl toho, kdo jest dědicem Božím! Jako nelze postihnouti, jak velikým i bohatým Pánem jest nekonečný Bůh, tak také pochopiti nelze, jak velikou ctí a milostí jest, býti dítkem i dědicem Pána Boha. Nic tedy ku vznešenosti milosti Boží tolik nepoukazuje, jako právě to, že ona nás činí dítkami Božími; jako s druhé strany nic nás tolik nepobádá, abychom nad láskou Pána Boha k nám žasli, jako právě to, že nás za dítky své přijal.

Z toho, že nás Bůh přáteli svými učinil, ba že nás i za dítky své přijal, vyplývá, že jest Bůh k duši člověka nesmírně štědrý a že s ní dary své sdílí hojně. Udílí jí ctnosti i bohomyslnosti; naplňuje ji útěchami, dobrými žádostmi a vnitřními radostmi. Ochraňuje ji, posilňuje ji, řídí i spravuje ji; ba, jak jsme již slyšeli, odevzdává jí sebe sama a spojuje se s ní docela, jak dí Písmo: „Všecky věci Boží moci... darovány jsou nám... Skrze Pána Ježíše daroval nám Bůh veliká a drahá zaslíbení, tak abychom skrze ně božské přirozenosti účastni učiněni byli."[13] Zdaliž to nejsou vznešené, nade vše pomyšlení bohaté dary? Jestliže přízně a blahosklonnosti vysoce postavených pánů si vážíme, ano s horlivostí vyhledáváme, s čím větší horlivostí a žádostivostí máme tedy vyhledávati tak drahocenné přízně a milosti u Boha!

1. Mše svatá obzvláště rozmnožuje milost Boží.

Z tohoto krátkého výkladu můžeš již poněkud seznati, jak vznešenou věcí je milost Boží a jak toho vpravdě zasluhuje, aby ses o ni se vší pílí přičiňo-

val. Po prvé ti Bůh milost svou posvěcující daroval na křtu svatém; a když jsi ji těžkým hříchem ztratil, vrátil ti ji opět při kajícím přijetí svátosti pokání. Tuto milost Boží posvěcující rozmnožuješ každým dobrým skutkem, který vykonáš ve stavu této milosti Boží. Čím dokonalejší skutek jest a čím lépe jej vykonáš, tím větší a hojnější milosti od Boha zaň obdržíš. Z toho suď, jak mnoho milosti Boží posvěcující získati můžeš nábožným obcováním Mši svaté, když ona jest jedním z nejlepších dobrých skutků, jak jsi se v knize této již přesvědčil! Že Mše svatá milost Boží vpravdě a obzvláště rozmnožuje a oslavu nebeskou zvyšuje, o tom svědčí bohoslovci na mnohých místech svých spisů, z nichž nyní některé uvedu.

„Netoliko kněží, nýbrž také ti, kdož Mši svatou sloužiti dají a kdo Mši svaté nábožně obcují, mohou si dle hodnosti své rozmnožení posvěcující milosti Boží a nebeské oslavy zasloužiti; i zasluhují si dle toho, až do jaké míry při oběti Mše svaté spolupůsobí.“ Slovy těmi vyjadřuje zbožný učitel života duchovního, kněz Gervasius,[14] že se kněžím, kteří Mši svatou obětují, dostává při každém obětování rozmnožení milosti Boží posvěcující i budoucí oslavy. Jak mnoho si zasluhují, lze z toho posouditi, že kněz při každé Mši svaté musí vykonati přes pět set obřadů, jak předpisy mešní vyžadují. Poněvadž pak obřady ty koná z poslušnosti, má z nich již proto větší zásluhu. Když tedy kněz, Mši svatou sloužící, při obřadech veškerá slova zřetelně vyslovuje a Mši svatou vůbec s pozorností, pobožností a rozvahou obětuje, zásluhy své stále rozmnožuje. Oproti tomu, kdyby který předepsa-

ných obřadů valně nedbal a se Mší svatou pospíchal, netoliko zásluhy své, z ní plynoucí, by mrhal, ale také tolika hříchů by se dopustil, kolik obřadů a předpisů z hříšné nevědomosti nebo nedbalosti by řádně nevykonal.

Rozmnožení posvěcující milosti Boží a budoucí oslavy zasluhují si dále ti, kteříž si vyžadují, aby za ně nebo za jiné Mše svatá obětována byla. Neboť jsouce příčinou, že se Mše svatá Bohu obětuje, stávají se také účastnými moci i ovoce téže Mše svaté; a jsou-li ve stavu milosti Boží posvěcující, nabývají rozmnožení téže milosti.

Ti, kdo Mši svaté nábožně obcují, nabývají velikého rozmnožení milosti Boží posvěcující a budoucí oslavy netoliko pro pobožnost, kterou při Mši svaté najevo dávají, ale také pro rozmanité ctnosti, které při Mši svaté konají. Neboť předně vzbuzují žal a lítost tolikrát, kolikrát při ní se srdcem zkroušeným a pokorným v prsa se bijí. Dále osvědčují způsobem znamenitým svou víru, ježto za pravdu mají, že Pán Ježíš ve svaté Hostii skutečně jest přítomen a na oltáři svému nebeskému Otci za hříšníky se obětuje. Tato víra je základem našeho spasení. A poněvadž se u víře rozum náš pod slovo Boží s pokorou sklání, jest osvědčování víry zároveň jedním z nejzáslužnějších dobrých skutků. Kolikrátkoli tedy na svatou Hostii pohlédneš, nebo nemůžeš-li na ni hleděti, kolikrátkoli sobě představíš, že Pán Ježíš na oltáři je přítomen, tolikrát konáš dílo velice ctnostné a zasluhuješ si velikých milostí, jež ti po smrti tvé pomohou, abys o několik stupňů v nebi výše postoupil.

Vedle ctnosti víry osvědčuješ při Mši svaté také ctnost klanění; a netoliko jednou, nýbrž tolikrát, kolikrát se skloníš a Bohu svému uvnitř i zevnitř uctivost svou najevo dáš. Ačkoliv tak jen svou povinnost konáš, má Kristus Pán na tvém počínání přece zvláštní zalíbení a odměňuje tě za ně novou milostí. Když po proměně při pozdvihování na nejsvětější Tělo a kalich s předrahou Krví Páně s pokorou pohlížíš, osvědčuješ tak výbornou zbožnost; a jestliže pravé Tělo a pravou Krev Pána Ježíše, v těchto svatých způsobách skryté, Otci nebeskému v oběť přinášíš, prokazuješ mu nejvyšší čest a největší službu. Neboť tento Dar je tak znamenitý, že Bůh stává se proň člověku Dlužníkem. Ba, kolikrát při Mši svaté řekneš: „Můj Bože! obětuji Ti Tvého milého Syna; obětuji Ti jeho přehořké umučení, obětuji Ti jeho přebolestnou smrt", tolikrát osvědčuješ ctnost štědrosti vůči Bohu a zasluhuješ si každým takovým obětováním nové milosti a nové odplaty. Jestliže se při Mši svaté modlíš: „Pane! obětuji Ti tuto Mši svatou za všechny živé i mrtvé; zejména za ty, za které nejvíce povinen jsem se modliti," osvědčuješ tím lásku k bližnímu a zasluhuješ si bohaté odměny. Jestliže při Mši svaté duchovně přijímáš, čili si žádáš, abys směl s knězem Tělo i Krev Páně skutečně přijímati, zasluhuješ si tak zvláštní milosti a dostane se ti také duchovního nasycení i napojení. Především pak věz, že pobožné obcování Mši svaté jest jedním z nejznamenitějších a nejzáslužnějších dobrých skutků; ba skutkem božským, jak o tom svědčí Církev svatá slovy: „Musíme nutně vyznati, že věřící křesťané nemohou vykonati jiného díla tolik svaté-

ho, ba božského, jako když Mši svatou slouží, anebo jí obcují." Proto také nabýváš při Mši svaté podstatného rozmnožení milosti Boží i oslavy budoucí. Poněvadž jinověrci namnoze Mši svaté se rouhají, jí pohrdají a za modlářství ji vydávají, líbí se také Bohu Nejvyššímu velice, když tyto potupy Mše svaté snažíme se umořiti i napraviti nábožným obcováním při ní. To odplácí Bůh ještě zvláštními milostmi, jak svatí Otcové výslovně dosvědčují.

Svatý Cyril Jerusalemský dí: „Mezi ty, kdož Mši svaté důstojně obcují, bývají hojně rozdíleny dary duchovní."[15] Svatý Cyprian píše: „Tento nadpřirozený Chléb a tento posvěcený Kalich slouží k životu a k spasení celého člověka."[16] Papež Innocenc III. praví: „Mocí oběti Mše svaté bývají všechny ctnosti naše rozmnoženy a ovoce všech milostí nám hojně rozdíleno."[17] Proto právem napomínal mučedník svatý Maximus křesťany, „aby nikdy nezanedbávali oběti Mše svaté a to pro milost Ducha Svatého. kterou on přítomným měrou nejštědřejší rozdílí." Konečně praví Forner: „Síla zásluh z utrpení Ježíše Krista mocně působí při Mši svaté množstvím milostí podivuhodných a nadbytkem statků nebeských."[18] Zdaliž slova tato nejsou znamenitými svědectvími svatých Otcův o božské milosti, která při Mši svaté bohatě, ano nadbytečně bývá udílena?

K těmto svědectvím musím ještě připojiti, co píše Osorius: „Kdyby otec dal synu svému deset tisíc hřiven zlata, aby s nimi obchodoval, zdaliž by tento syn i při nepatrném přičinění nemusil se v brzku bohatým člověkem státi? A nyní pozoruj, jak veliké poklady tvůj nebeský Otec tobě dává

při Mši svaté, abys podoben byl kupci, jenž vzácné perly hledá a mnoho vyzískává. Bůh Otec odevzdává ti při Mši svaté svého jednorozeného Syna, v němž plnost božství osobně dlí a v němž všechny poklady moudrosti a umění skryty jsou.[19] Jestliže i Syna svého za nás všechny vydal, kterak by nám nebyl s ním i všeho ostatního daroval?"[20] Tak dává ti tedy Bůh Otec při Mši svaté svého Syna a s ním zároveň všechny jeho zásluhy i zadostičinění. Dává ti jeho Tělo i Krev, jeho lidské Tělo i lidskou Duši, a všechny jeho poklady i vzácnosti, kterých si byl dobyl. Pozoruj tedy, jak četné a jak veliké dary denně při Mši svaté dostáváš a jak s malým přičiněním se obohacuješ, když totiž Bohu svému Syna jeho i se všemi zásluhami jeho v oběť přinášíš! Ale jaký zisk měl jsi až posud ze Mše svaté? Nejsi-li posud bohat na poklady milosti Boží posvěcující, zdaliž toho viny nenese tvá nedbalost?

Uvážíš-li nyní tyto milosti a připomeneš-li si dále také oněch sedmdesát sedm užitků a dobrých darů, z nábožného obcování Mši svaté plynoucích, jak jsem již v třetí hlavě této knihy vyložil, musíš uznati, že není na světě dobrého skutku, kterým bys sobě mohl vydobýti tolik milostí a získati tolik zásluh, jako jest právě oběť Mše svaté, ať si ji nábožně sloužíš anebo slyšíš!

2. Mše svatá obzvláště rozmnožuje nebeskou oslavu.

Jak skvostným, ale i nepochopitelným darem jest oslava nebeská, pro kterou jsme stvořeni, po které vzdycháme a které požívati nejvroucněji si přejeme!

Ale co ještě říci o rozmnožení této oslavy nebeské, když i nejmenší částka její jest již tak veliká a sladká, že dle slov svatého Pavla: „Čeho oko nevídalo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, připravil Bůh těm, kteříž ho milují?“[21] Církev katolická sice učí,[22] že veškeré dobré skutky člověka spravedlivého zasluhují rozmnožení milosti Boží a oslavy nebeské; ale nepraví a nemůže také pověděti, mnoho-li milosti a oslavy nám dobývají. V příčině Mše svaté řekl Spasitel svaté Gertrudě: „Každý člověk rozmnožuje a shromažďuje své zásluhy k životu věčnému, kolikrátkoli nábožně Mši svaté obcuje.“[23] Slovy těmi jest naznačeno, že když se kdo snaží Mši svatou s nábožností slyšeti, rozmnožuje si svou oslavu v nebi. Jak mnoho pak si kdo dobrými skutky oslavu svou v nebesích rozmnožiti může, k tomu poukazuje Spasitel svou přípovědí: „Dávejte a bude vám dáno; míru dobrou a natlačenou a natřesenou a osutou dají v lůno vaše.“[24] Jak velikou musí tedy býti teprve odplata naše v nebi za nejznamenitější ze skutků dobrých, totiž za nábožné obětování Mše svaté!

Tolik je jisto, že každý člověk každou Mší svatou, které s nábožností obcuje, vždy nového stupně oslavy nebeské si zasluhuje. Podobně jako kdo po schodech vystupuje, každým krokem výše přichází, tak člověk, jenž božské oběti Mše svaté s nějakou nábožností obcuje, postupuje každou Mší svatou o stupeň výše v nebi. Kdo pak s větší nábožností Mši svaté obcuje, vystupuje o dva stupně výše v nebi; a kdo ještě s větší sebraností mysli a nábožnosti Mši svatou slyší, vystupuje při každé o tři i více stupňů v nebi. Čím výše pak kdo v nebi

vystoupí, tím více se Bohu přiblíží a tím jasněji ho také poznává, tím vroucněji ho miluje, tím svrchovanější měrou ho i požívá. Také na každém stupni vyšším stává se krásnějším, lesklejším, výbornějším oslavenějším a u všech svatých váženějším. Kolikrát Mši svaté obcuješ, tolikrát se to v nebi zaznamenává a vyšší stupeň oslavy se ti určuje. A této oslavy neztratíš nikdy, leč jedině tehdy, kdyby ses dopustil smrtelného hříchu. Když by ses však potom kajícím přijetím svátosti pokání s Bohem opět smířil, obdržíš také zpět tentýž stupeň oslavy, který jsi byl předtím ztratil. Budeš-li tedy po celý život svůj denně Mši svaté s nábožností obcovati, kolik že stupňů oslavy nebeské bude ti za tuto horlivost tvou přiřknuto! Jak znamenitým knížetem, nebo jak vznešenou kněžnou budeš potom v nebi! Ó, jak mnoho bohatství a radostí budeš tam míti! Jestliže jsi pak denně býval na dvou anebo na třech Mších svatých, bude také oslava tvá v nebi dvojnásobně anebo víceronásobně zvýšena.

Poslyš, jak podivuhodně v příčině této píše svatý Pavel: „Neboť toto nynější kratičké a lehké soužení naše působí v nás převelmi velikou váhu slávy věčné.“[25] Vezmi si slova tato k srdci a uvažuj o smyslu jejich! Neboť jsou tak vznešená, že jim sotva uvěřiti lze. Kdo by tomu také mohl věřiti, že kratičké a lehké soužení může nám zjednati ze vší míry velikou oslavu, kdyby nám to Písmo svaté samo slovy tak jasnými netvrdilo? Ale mohl-li svatý Pavel napsati, že i za kratičké a lehké soužení budeme míti odplatu tak vznešenou, můžeme zajisté vším právem tvrditi, že odplaty nesmírné dostane se i těm, kdož nábožně Mši svaté obcují. Neboť

Mši svaté obcovati znamená zajisté kratičkému a lehkému soužení čili zapírání sebe se podrobiti. Když máš daleko do kostela; když cesta k němu je blátivá a namáhavá; když v zimě při Mši svaté mrzneš; když musíš k vůli Mši svaté dříve z lože povstati; když musíš některé práce odložiti, abys mohl Mši svaté obcovati; když častěji při Mši svaté nemůžeš mysli své s dostatek sebrati a s vroucí nábožnosti se modliti - jsou tyto a podobné obtíže lehkými umrtvováními, kterým se nepodrobuješ pro věci časné, nýbrž pro vykonání bohoslužby nejvznešenější, pro vykonání nejpřednějšího ze skutků dobrých, pro obcování Mši svaté. Z toho však následuje, že toto kratičké a lehké soužení a nepohodlí zjednává ti velikou oslavu v nebi; a že ti každé z těchto sebezapření o několik stupňů v nebi výše pomůže.

Jakousi představu o této veliké oslavě v nebi ukáži ti v pěkné legendě. Jistý rolník měl tak velikou úctu a lásku ke Mši svaté, že když při práci na poli nebo v lese ke Mši svaté sezváněti slyšel, zanechal svého pluhu i svých volků a rovnou spěchal do kostela. Tento zbožný obyčej začal v mládí svém a setrval v něm pilně až do stáří. A když tak jednou z pole do kostela šel a cesta pro špatné počasí velice obtížnou mu byla, řekl sám k sobě: „Jsem nyní starý muž a nemohu již tak vykračovat jako v mládí. Domnívám se, že se Bůh nebude pro to na mne horšiti, když nebudu nadále více z pole tak daleko do kostela docházeti. Až budou ke Mši svaté sezváněti, budu-li doma, půjdu ovšem na Mši svatou; ale budu-li na poli, budu ve jménu Páně ve své práci pokračovati.“ Když se byl takto

rozhodl, slyšel za sebou někoho přicházeti; a když se ohlédl, spatřil anděla, jenž měl klín naplněný kvetoucími růžemi. Anděl ten byl tolik krásný, že se rolník domníval, že vidí samého Pána Boha. Proto padl před ním na kolena a řekl: „Ó, můj milý Bože! Čím jsem si milosti té zasloužil, že ke mně přicházíš?" Anděl odpověděl: „Nejsem Bůh, ale tvůj anděl strážný." I řekl rolník: „Ó, milý anděle můj! co to znamená, že jsem se stal hodným tebe spatřiti?" Anděl řekl: „Bůh mne poslal, abych za tebou chodil; a to jsem také vždy činil, když jsi z pole na Mši svatou odcházel." „A k čemu to?" tázal se rolník. Anděl odpověděl: „Kolik kroků jsi učinil ke kostelu, tolik růží vypučelo na tvých šlépějích. Ty jsem po každé sebral a do nebe donesl." Pak otevřel svůj klín, ukázal mu růže, a řekl: „Hleď, to jsou ty růže, které jsem sebral dnes na stopách tvých! Proto ti radím, abys nečinil, na čem jsi se právě ustanovil; nýbrž abys nepřestával tak pilně do kostela přicházeti, jak jsi byl od mládí činil. Setrváš-li v tomto chvalitebném díle svém věrně až do konce, korunovati budu hlavu tvou při smrti tvé růžemi; a ověnčím i trůn tvůj v nebi růžemi, na tvou věčnou čest i oslavu." Potom anděl zmizel. Rolník zulíbal šlépěje andělovy, prolévaje slzy radosti a děkoval Bohu za toto utěšené zjevení. Zjevení toho nemohl pak více z mysli své zapuditi; i byl krásou anděla a líbeznou vůní růží tolik nad nebeskými věcmi rozradostněn, že se mu vše pozemské hnusilo. I žil jen krátký čas po tomto zjevení a zemřel více z touhy po radostech nebeských, nežli pro bolesti v nemoci.

Jestliže Bůh mu již každý krok ke chrámu Páně

tak bohatě odměnil, oč více odměnil ho asi teprve za nábožné obcování Mši svaté!

3. O duchovním svatém přijímání.

Milost Boží posvěcující a oslava v nebi bývají také rozmnoženy a zvýšeny duchovním svatým přijímáním, když s pravou nábožností je konáme. Duchovní svaté přijímání je horoucí žádost, abychom mohli Krista Pána přijmouti a se s ním spojiti. Toto spojení s Pánem Ježíšem může se státi také mimo svátostné přijímání a může člověku mnoho spasitelných milostí zjednati. Pokud Kristus Pán v lidské podobě na zemi kráčel, uzdravil mnoho nemocných vzkládáním svatých rukou svých; ale uzdravil také mnoho nepřítomných pouhým svým slovem; jako dceru ženy kananejské, syna královského úředníka, služebníka setníkova. A podobně udílí mnoho milostí těm, kdož ho v nejsvětější Svátosti hodně přijímají; ale neméně činí milosti své účastnými i ty, kteříž velikou žádost mají, aby ho přijmouti mohli. O tomto duchovním svatém přijímání sluší rozuměti, co pravil Pán Ježíš: „Jáť jsem Chléb života (čili oživující). Kdo přichází ke mně, nebude lačněti; a kdo věří ve mne, nebude žízniti nikdy!“[26] Neboť co znamená ke Kristu přicházeti, nežli v něho věřiti, v něho doufati a jeho milovati? Ale kdo toto činí anebo činiti si přeje, duchovně přijímá a nikdy žízniti nebude. Kristus Pán nepřipjal milostí svých k svátostem tak, aby jich mimo přijímání svátostí udíleti nemohl, nýbrž udílí mnohému člověku více milostí při svatém přijímání duchovním, nežli jinému při svatém při-

jímání svátostném, když totiž onen má mnohem větší touhu po něm, nežli tento. Neboť čím vroucněji si kdo žádá Krista Pána přijmouti, tím hojněji nabývá také milostí ze sv. přijímání duchovního.

Tážeš-li se tedy, jak se sluší duchovně přijímati? Odpovídá ti právě tak zbožný jako učený biskup hebronský Forner takto: „Všichni ti, kteříž Mši svaté obcují a se hodně připravují, bývají Tělem Kristovým duchovně nasyceni skrze ústa kněze. Neboť síla Mše svaté je tak veliká, že všichni ti, kteříž úmysl svůj s úmyslem kněze při oltáři spojují a oběti Mše svaté účastni býti si žádají, zároveň s knězem obětujícím z této oběti jedí a ovoce tohoto duchovního pokrmu přijímají."[27] Naučení toto je velice potěšitelné, zejména pro ty, kteří by rádi duchovně přijímali, ale nevědí, jak by se při tom úkonu zachovati měli. Neboť dle výroku učeného Fornera postačuje, když si toliko myslí: „Spojuji úmysl svůj s úmyslem kněze; a žádám si s knězem zároveň ke stolu Páně přistoupiti a ovoce této oběti Mše svaté účastným se státi."

Že nekněží způsobem duchovním přijímají s knězem, dokazuje tentýž učitel duchovní následujícím porovnáním. „Podobně jako údy těla zrovna tak nasyceny bývají jako ústa, ač samy nejídají, nýbrž toliko sama ústa: právě tak bývají lidé při Mši svaté, ačkoliv sami způsobem tělesným nic nejedí ani nepřijímají, způsobem duchovním nasyceni skrze ústa obětujícího a přijímajícího kněze. Neboť jest slušno, aby ten, jenž při stolu Páně s knězem zároveň Bohu slouží, také s tímto knězem v duchu nasycen byl. A jako by nepříslušné bylo, aby ten,

kdo při královské tabuli přisluhoval, hladový odcházel, tak nelze mysliti, že by ten bez pokrmu duchovního odcházel, jenž Mši svaté s nábožností obcoval."

Biskup Forner ještě dále dí: „Podobně, jako při slavnostní hostině nikdo z domácích hladu netrpí, děje se i při Mši svaté, v které se koná veliká večeře, že nikdo z přítomných s prázdnou neodchází, leč by svévolně uzavíral ústa srdce svého před rukou Ježíše Krista, jež mu duchovní pokrm podává." A dále: „Podobně jako ve sklepě, naplněném vínem novým, již vzduch, vůní vinnou prosycený, sám příchozího opojuje, nachází se při oběti Mše svaté takové množství milostí, že ony netoliko veškeré zlo od účastníků zapuzují, ale i na všechny proudem nebeské blaženosti se rozlévají." Tato porovnání zajisté jsou s to, aby nám znázornila, kterak všichni přítomní při Mši svaté duchovním svatým přijímáním nasyceni bývají.

Svaté a spasitelné jest tedy toto duchovní svaté přijímání, poněvadž člověk může skrze ně mnoho milostí dosíci. Tomu učí také naše svatá Církev na sněmě Tridentském, tvrdíc, že „ti, kteříž v žádosti tento (na oltáři jim) předložený nebeský Chléb jedí, skrze živou víru, jež skrze lásku působí, pociťují jeho ovoce i užitku."[28] Uvažuj tedy, duše zbožná, jak utěšené i radostné je toto učení Církve Páně! Nemůžeš-li Těla Páně přijímati v nejsvětější Svátosti denně skutečně, není ti přece nic na závadu, abys ho mohla denně při Mši svaté u víře a se žádostí přijímati duchovně a tak účastnou se stávati bohatých milostí jeho.

XXI. Mše svatá je bezpečnou kotvou naděje pro umírající.

Jak hořká je smrt, nemůže nikdo věděti, leč ten, kdo jí okusil. Ale přece můžeme aspoň tušiti, jak hořká smrt jest, když stojíme při smrtelné posteli umírajícího a pozorujeme jeho smrtelný boj. Pak věru porozumíme slovům, jež pronesl mudrc starořecký Aristoteles, řka: „Ze všech věcí hrozných není hroznější nad smrt!" A věcí nejhroznější není smrt pouze proto, že jest odloučením duše od těla, ale spíše proto, že jest branou k věčnosti a přivádí nás na přísný soud Boží. Když si umírající obě tyto hrozné věci živě představuje, naplňuje se duše jeho takovou úzkostí, že se mu srdce v těle chvěje a studený pot na něm vyráží.

Co máme v této nejvyšší bídě činiti? Čím se má umírající potěšiti, aby nezmalomyslněl? Čeho se má přidržovati, aby ho ďábel do zoufalství neuvrhl? Odpovídám: Má se připnouti k milosrdenství Božímu, na ně pevně důvěřovati. Tak praví svatý Řehoř: „Kdo činil v životě svém, co činiti povinen byl, spoléhej pevně na milosrdenství Boží, jež ho zajisté neopustí. A kdo nečinil, co by byl měl činiti, ten na ně nespoléhej, neboť se klame!"[1] Ale kde je člověk ten, jenž vždy činil, co by byl mohl učiniti? Věru, mezi obyčejnými křesťany najdeme mezi tisíci sotva jednoho. Neboť všichni mohli bychom mnohem více dobrého vykonati, než konáme, jen kdybychom - chtěli.

Táže-li se mne tedy někdo, nač může člověk umírající nejbezpečněji spoléhati, odpovídám mu: že

nemůže na nic spoléhati bezpečněji, než na oběť Mše svaté, jestliže ji v životě svém upřímně miloval, nábožně slýchal, mocně spoluobětoval a zřídka zameškal. To prokáži z Písma svatého slovy žalmisty Páně, jenž pěje: „Obětujte oběť spravedlnosti (s úmyslem upřímným): a doufejte v Hospodina!"[2] Obětí spravedlnosti není však žádná jiná oběť, leč oběť Mše svaté, jež božské Spravedlnosti uplácí dluhy, které jsme u ní způsobili svými hříchy; a jež spravedlivě odčiňuje potupy, které jsme mu učinili. Toho dokázati naprosto nemohly oběti Starého Zákona; pročež také obětmi spravedlnosti naprosto nemohly býti nazývány, jak obšírně rozvádí Forner ve svém výkladu posledního verše žalmu Miserere a slov „tehdáž přijmeš oběť spravedlnosti".

Poněvadž tedy David pěje: „Obětujte oběť spravedlnosti a doufejte v Hospodina," mluví v duchu k nám křesťanům a napomíná zejména kněží, aby Mši svatou, oběť to spravedlnosti, pilně obětovali, a pak bezpečně na Pána spoléhali, poněvadž touto obětí hněv jeho usmířili a tresty za hříchy dle spravedlnosti odpykali. To seznati lze také z následujícího verše žalmu téhož: „Plodem obilí, vína a oleje rozmnoženi jsou."[3] Kněží bývají totiž při vysvěcení svém pomazáni svatým olejem a obětují při Mši svaté plod obilí a vína, jež proměněním přinášejí Bohu všemohoucímu jakožto obět nejlíbeznější, a obohacují se tak zásluhami a ctnostmi. Proto král Davis pěje dále: „V pokoji proto spáti a odpočívati budu: neboť Tys, Hospodine, obzvláště v naději postavil mne!"

Slova tato mluví David jménem každého umírajícího křesťana a poukazuje, nač by měl ve své

hodince smrti nejvíce spolehnouti. Že žalmista Páně slova tato mluví jménem umírajících, dává Církev svatá najevo tím, že těchto jeho slov používajíc, o zemřelých praví: „Odpočívají v pokoji.“ Král David praví: „V pokoji spáti budu,“ „in pace requiescam“; a Církev o zemřelých praví: „Resquiescant in pace“; „nechť odpočívají v pokoji!“ Tak tedy může každý, kdo v životě svém radou krále Davida bedlivě se řídil a oběť spravedlnosti čili Mši svatou s knězem často Bohu obětoval, pevně na přemilosrdného Boha spoléhati a v hodince smrti s Davidem říkati: „V pokoji spáti a odpočívati budu, na oběť spravedlnosti čili na Mši svatou spoléhaje a v ni důvěřuje; čili v pokoji chci začíti svůj spánek smrtelný, a v pokoji v hrobu svém odpočívati až do dne soudného. Nelekám se smrti věčné, poněvadž Ty jsi mne, ó Pane můj! v naději zvláště upevnil. Nemohu si mysliti, že bych měl na věky zavržen býti, ježto jsem Tobě, Bohu svému, tak často nejpříjemnější oběť spravedlnosti přinesl a skrze ni tak často neskonalé zalíbení Ti způsobil, nekonečnou čest prokázal a nesmírné urážky, které jsem Ti svými hříchy způsobil, dle spravedlnosti odpykal. Proto jsi mne také způsobem obzvláštním v naději na život věčný upevnil. S touto pevnou nadějí chci v Pánu zesnouti; s touto pevnou nadějí chci v pokoji odpočívati; a s touto pevnou nadějí chci také před přísný soud Tvůj předstoupiti!“

Takto může se každý umírající křesťan ve své největší malomyslnosti potěšovati a proti zoufalství posilovati. Pak sezná, že na pevném základu naději svou postavil, podobně jako onen zbožný

muž, o němž vypravuje Pinellus. Tento zbožný muž miloval nadmíru Mši svatou a obcoval jí skoro denně se zvláštní nábožností. Když pozoroval, že se hodinka smrti jeho blíží, skládal největší důvěru svou ve Mši svatou a skonal tak v pokoji. Jeho farář, jenž ho pro velikou jeho zbožnost a pro velice ctnostný, křesťanský život jeho ve zvláštní lásce měl, velice se pro jeho smrt rmoutil a pilně se za pokoj duše jeho modlil. Jednoho dne zjevil se mu zemřelý u veliké oslavě. Farář se ho otázal, kdo by byl? I obdržel odpověď: „Jsem tvůj zemřelý osadník, za něhož se tak pilně modlíš." I otázal se farář: „Jak se máš na onom světě?" A zjevení odpovědělo: „Milostí Boží stal jsem se dítkem v blaženosti nebeské. Ač jsem modliteb tvých nepotřeboval, děkuji ti přece velmi, že jsi se tak horlivě za mne modlil." Farář se otázal: „Který dobrý skutek z tvého ctnostného života na zemi uznal Bůh v životě onom za nejmilejší sobě?" Duše odpověděla: „Mým nejznamenitějším dobrým skutkem bylo každodenní nábožné obcování Mši svaté. To mi vyneslo šťastnou hodinku smrti a milostivý soud." Farář se tázal: „A kterak jsi Mši svaté býval přítomen?" Duše odpověděla: „Když jsem šel z domu, poznamenal jsem se vždy znamením svatého kříže a po cestě ke kostelu modlil jsem se Otčenáš, prose Boha, aby mi té milosti uděliti ráčil, abych Mši svaté se vší nábožností obcovati mohl. Když jsem přišel do kostela, padl jsem na kolena před křížem a pomodlil se k úctě pěti ran Krista Pána pět Otčenášů a Zdrávasů. Při Mši svaté nechoval jsem se jinak, než jako bych byl býval na hoře Kalvarii a vídal Spasitele svého na

kříži viseti. Při pozdvihování svaté Hostie klaněl jsem se Pánu a Vykupiteli svému a obětoval i jeho, i duši a tělo své zároveň Bohu Otci. To byla denní moje pobožnost, za kterou byl jsem pro zásluhy Krve a ran Pána Ježíše Krista odplatou nevýslovnou odměněn v nebi." Při těchto slovech zmizelo zjevení a zanechalo faráře v nejvyšším utěšení a radostném roznícení.

Tohoto zbožného muže mohou zajisté následovati lidé všichni, zejména ti, kteří bydlí ve městech, kde záhy i později tolik Mší svatých slouženo bývá; a mohou si s nepatrným namáháním získati i šťastnou hodinku smrti, i soud milostivý, jakož i nevýslovnou odplatu v nebi. Ti pak, kteří nemohou Mše svaté slyšeti, měli by si aspoň, jsou-li pány svými, čtvrt hodinky od práce ujmouti a Bohu obětovati, aby mohli modlitby mešní odříkati. Neboť, pokud vím, není prostředku mocnějšího, na který bychom v hodince smrti jistěji spolehnouti mohli, nad každodenní nábožné obcování Mši svaté. A to dokáži takto:

Dle naší svaté víry nemůžeme na žádnou věc tak pevně spoléhati a důvěřovati, jako na zásluhy z utrpení a smrti Páně. Tyto zásluhy Pána Ježíše Krista jsou však při Mši svaté vpravdě přítomny a bývají ode všech, kteří Mši svaté řádně obcují, obětovány i vzývány. A co více jest, bývají všem, kdož bez hříchu smrtelného přítomni jsou, skutečně a pravdivě přivlastňovány a měrou přebohatou odevzdávány. Kdo tedy na Mši svatou spoléhá, spoléhá na zásluhy z utrpení i smrti Páně.

Nyní mohl by někdo namítnouti: „Každý umírající musí zajisté pevně důvěřovati v utrpení a

smrt Páně; neboť proto Kristus Pán tolik trpěl, aby hříchy naše smazal a nás od smrti věčné ochránil; a proto také musíme mnohem více doufati v utrpení a smrt Páně, nežli ve Mši svatou." K tomu odpovídám: Ovšem, že musíme doufati v utrpení a smrt Páně; ale tak, že se nám ovoce a zásluhy z utrpení a smrti Páně přivlastňují. Jestliže se nám nepřivlastňují, marná jest naděje naše na utrpení a smrt Páně! Neboť jaký prospěch mají velcí hříšníci z toho, že za ně Kristus Pán trpěl i umřel, jestliže přece zavrženi budou? A proč bývají hříšníci zavrženi? Poněvadž jim nebývají zásluhy z utrpení a smrti Páně přivlastněny! A proč jim nebývají přivlastněny? Poněvadž se takovéhoto přivlastnění zásluh, z utrpení a milosti Páně plynoucích, hodnými neučinili. A čím se stáváme hodnými, abychom na zásluhách Pána Ježíše podíl míti mohli? Skrze pravou lítost, skrze hodné přijetí svátostí, skrze konání dobrých skutků, zejména pak, když Mši svatou s nábožností sloužíme nebo jí obcujeme. Neboť takto učí Církev svatá na sněmu Tridentském: „Ovoce z krvavé oběti na kříži rozdílí se nám a přijímáno bývá od nás skrze nekrvavou oběť Mše svaté měrou nejhojnější."[4] A tamtéž dále učí: „Mše svatá jest k tomu ustanovena, aby nám skrze ni přivlastňována byla spasitelná síla oběti na kříži, na odpuštění těch hříchů, jimiž se denně proviňujeme."[5] Poněvadž se nám tedy při Mši svaté zásluhy Ježíše Krista bohatě přivlastňují, můžeme vším právem pevnou důvěru na ni skládati.

Tak tedy může se každý člověk, jenž za života svého často, rád a s horlivostí Mši svaté obcoval, při smrti své těšiti a říkati: Zdaliž jest možná, aby

se na mne Bůh hněval, když jsem mu přece obětováním tolika Mší svatých mnohé i veliké služby prokazoval a mnohé vzácné dary věnoval, jež jemu nade všecky poklady nebes i země milé jsou? Jest možná, aby Bůh hříchů mých ještě pamětliv byl a mně tresty za ně vyhražoval, když jsem ho denně tak pokorně za odpuštění prosil a jemu na uplacení dluhů svých přebohaté zásluhy jeho Syna v oběť přinášel? Mělo by možno býti, že by modlitby mé byl oslyšel, když přece jeho milovaný Syn ve všech Mších svatých se mnou a za mne se modlil a své svaté rány a svou předrahou Krev za mne obětoval?

Kdo takto doufá, nespoléhá na sebe, ani na své zásluhy, ale staví naději svou na samého Krista Pána a na modlitbu i zásluhy jeho, jež se mu skrze Mši svatou přivlastňují. Kdo takto důvěřuje, důvěřuje v utrpení Ježíše Krista, jehož památka se při Mši svaté koná. I spoléhá na Krev Páně, jež se při Mši svaté obětuje a kterou způsobem duchovním pokropen bývá. Spoléhá dále na zásluhy Vykupitele, které Pán Ježíš s ním ve Mši svaté sděluje a kterých on tedy účastným se stává. Spoléhá také na převzácný Dar, který kněz při Mši svaté v rukou svých obětuje a který Bůh v nevýslovné dobrotivosti své s díkem přijímá. Spoléhá konečně na modlitbu, kterou Kristus Pán sám skrze kněze za něho říkal a Bohu Otci za spásu jeho obětoval. V tyto věci naději svou skládati i máme, i můžeme, i budeme.

I jest naděje tato tolik pevná, že mohl učený Sanchez napsati: „Při Mši svaté nabýváme tak pevné naděje na budoucí život, že potřebujeme daru nadpřirozené víry, abychom naději takovou pochopi-

ti mohli."[6] Tím chce říci: Působivost Mše svaté a užitek z ní jsou tak veliké, že bychom tomu ani uvěřiti nemohli, kdyby nás Bůh způsobem nadpřirozeným, skrze dar svaté víry, k tomu neposiloval. To poznávali dobře svatí Otcové, kteří měli v obyčeji, právě nábožným sloužením Mše svaté na nastávající smrt se připravovati.

O svatém Theodoru Studitovi, jenž byl znamenitým i mocným obráncem víry katolické oproti obrazoborcům, vypravuje Baronius,[7] že týž upadl před smrtí do tak těžké nemoci, že vypadal spíše jako mrtvý, nežli jako živý. Když byl již v posledním tažení, prosil Boha ještě za tu jedinou milost, aby mu život prodloužil jen tak dlouho, aby mohl ještě jednou Mši svatou sloužiti a se tak na tvrdý boj smrtelný připraviti. K prosbě této nemoc poněkud ulevila a Theodor poněkud se zotavil. Proto k podivení všech přítomných povstal, odešel bez cizí pomoci pěšky do kostela a sloužil Mši svatou s takovou nábožností, že všichni přítomní s ním plakati musili. To byla jeho poslední i nejlepší příprava na smrt. Neboť když se po Mši svaté zas na lůžko uložil, usnul tiše a blaženě v Pánu.

Věc podobnou vypravuje Baronius[8] také o svatém Tarasiovi, patriarchu cařihradském. Ač týž těžce stonal a skoro všech sil zbaven byl, nedal se přece ničím zdržeti a obětoval Mši svatou denně. I sloužil ji vždy s plamennou láskou k Bohu, při službě své pranic nedbaje ani bolestí nejprudších. A když již pro velikou mdlobu zpříma státi nemohl, přece sloužení Mše svaté neopomíjel, nýbrž prsy na oltář spoléhaje, takto Otci nebeskému nejsvětější oběť konal. To činil po všechny dny až do

konce života a zasloužil si tak blahou smrt a život věčný.

Takovouto pobožnost konají i nyní ještě mnozí zbožní kněží; nevědouce o žádné lepší přípravě na smrt, slouží denně s nábožností Mši svatou. A věřící dávají Mši svatou sloužiti za šťastnou hodinku. Blahoslaveni jsou ti, kteří až do konce života s horlivostí i nábožností Mše svaté slýchali; neboť budou skrze nadpřirozenou sílu Mše svaté proti nástrahám ďábelským mocně posilněni a záhuby věčné uchráněni. Tuto útěchu dává jim papež Řehoř, když píše: „Oběť Mše svaté chrání duši od záhuby věčné.“[9] Archanděl Rafael mohl Tobiášovi říci: „Almužna od smrti osvobozuje a onať jest, ježto čistí hříchy a činí, že nalézáme milosrdenství a život věčný.“[10] Mohl-li Rafael tyto vznešené účinky přičítati almužně, oč více říci lze o Mši svaté, že ona osvobozuje duše od zlé smrti, očišťuje od hříchů, zjednává milosrdenství a získává život věčný!

A nyní poslyš ještě, jak znamenité přípovědi učinil Kristus Pan sám těm, kteří s nábožností Mši svaté obcují. Prohlásil totiž svaté Mechtildě: „Pravím tobě, že tomu, kdo s horlivostí i nábožností Mši svaté obcovati bude, pošlu na ochranu a útěchu při smrti, jakož k doprovození duše jeho na věčnost tolik světců svých, kolik Mší svatých on na zemi s nábožností slyšel!“[11] Ó, jaká to sladká slova! jaká to utěšená přípověď! Kdo by neměl k takovéto přípovědi rád na Mši svatou přicházeti? Slova tato nejsou sice článkem víry; ale pocházejí přece z osvědčených zjevení svaté Mechtildy a všechny duše zbožné je posud za věrohodná považovaly. - Ó, Pane Ježíši! Chceš-li tuto svou

přípověď při mně uskutečniti, budu moci při smrti své jako král David říkati: „Hospodin osvícení mé a spasení mé: koho se budu báti? Hospodin obránce života mého: koho se budu strachovati?“[12] Neboť, jestliže mi při smrti dle přípovědi své pošleš tolik svatých na útěchu a k ochraně oproti ďáblu, kolik Mší svatých jsem s nábožností slyšel nebo aspoň s nábožností slyšeti si žádal, nebudu se ani celého válečného šiku duchů zlých lekati! Neboť každý jednotlivý světec jest mocný dosti, aby mohl všecky duchy pekelné zahnati. Naplň tedy, ó nejdobrotivější Ježíši! tuto svou přípověď při mně a nedopusť, abych v doufání svém byl zahanben! Abych však přípovědi Tvé hoden byl, chci, pokud možná, každodenně s největší nábožností Mši svatou slyšeti a ji skrze ruce kněží k Tvé větší cti a oslavě obětovati.

Takovým způsobem odchází duše z tohoto světa plna nadějí a předstoupí, na sílu Mše svaté spoléhajíc, bez bázně před soudnou stolici Kristovu. Ale, jak asi se jí povede na této cestě? To ti nemohu lépe znázorniti, jako když ti povím událost, o které vypravuje slavný dějepisec Baronius[13] a kterou sdělil svatý Bonifác, arcibiskup mohučský, se svou sestrou. Tehdy byl jistý bratr řeholní po smrti své opět k životu vzkříšen; a ten vypravoval svatému arcibiskupovi, co se s ním po smrti dálo, následovně: „Když jsem byl k soudu Božímu veden, přišly mi všechny mé spáchané hříchy vstříc, v podobách ohyzdných a jeden po druhém mne oslovovaly takto: Já jsem marnivost, s kterou jsi se nad ostatní lidi vyvyšoval! Jiný prohlásil: Já jsem lež, s kterou jsi hřešil! Třetí pravil: Viz tu ona

marná slova, která jsi tak často mluvil! Opět jiný řekl: Pohleď zde na ony neužitečné myšlenky, jimiž jsi se v kostele i mimo něj zabýval! A tak se mi představily pořadem všechny mé hříchy, z kterých jsem se z nedbalosti, zapomětlivosti a nevědomosti nezpovídal; žalovaly na mne a řvaly hlasy hroznými proti mně. Také ďáblové byli přítomni a vyčítali mi, kdy a kde jsem se hříchů těchto dopustil. Potom vyšli mi vstříc také ti nemnozí dobří skutkové, které jsem za života svého vykonal, a řekli pořadem jeden po druhém: Já jsem poslušnost, kterou jsi svým představeným prokazoval. Jiný pravil: Já jsem půst, jímž jsi tělo své trýznil. Opět jiný prohlásil: Já jsem modlitba, kterou jsi konal. A tak předstupoval jeden dobrý skutek po druhém, a těšily mne. Přítomní andělé vydávali svědectví o mně a tyto dobré skutky mé znamenitě vynášeli."

Co se přihodilo tomuto zbožnému bratru, o němž svatý Bonifác takto vypravuje, přihodí se bezpochyby i tobě, i mně, i všem umírajícím. Hříchy spáchané postaví se nám v hrozné podobě na oči; ale dokonalé skutky dobré budou nás posilovati a potěšovati. Jestliže jsi však mnoho Mší svatých slyšel, přijdou ti ony v podobě překrásné vstříc a odejmou ti veškerou hrůzu. Jak velikou útěchou bude to pro tvou stísněnou duši!

I můžeš se nadíti, že se ti stane jako blahoslavenému Nankerovi, biskupu vratislavskému, co o něm vypravuje církevní dějepisec Raynald[14]. Týž Nanker choval obzvláštní důvěru ke Mši svaté a býval proto, pokud mu možno bylo, denně s nábožností přítomen všem Mším svatým, jež v jeho chrámu

byly slouženy. Při jeho hodince smrti zaslechla jistá zbožná paní tak sladký a líbezný zpěv andělů, že se jí zdálo, jako by v ráji byla. Když si tedy velice přála zvěděti, co by tento nebeský zpěv znamenal, uslyšela hlas řkoucí: „Duše biskupa Nankera právě z těla svého odešla a nesena jest od svatých andělů do nebe." Paní ona se tázala: „Čím si tento biskup tak veliké cti a milosti zasloužil?" A hlas odpověděl: „Skrze přesvatou oběť Mše svaté, které tak rád a vždy se zvláštní nábožností obcoval." Hle! Zbožný biskup Nanker přišel do nebe bez očistce; ba milí andělé Boží nesli ho tam docela s velikou oslavou a za sladkých a radostných zpěvů! A nejhlavnější příčinou toho byla zvláštní uctivost ke Mši svaté, skrze kterou veškeré své viny odpykal a si tak blaženého konce a rovněž tak důstojného nanebevzetí zasloužil. Chceš-li tedy také ty takovéto veliké milosti dosíci, dlouhých muk očistcových ujíti a v nebi na vysoký stupeň povýšen býti, následuj tohoto příkladu a pilně přicházej na Mši svatou. Nemůžeš-li tolik Mší svatých slyšeti, jako onen blahoslavený biskup, můžeš přece aspoň žádost v sobě vzbuzovati, abys mohl právě tolik, ba i ještě více Mší svatých denně a s nábožností slyšeti. Nemáš-li předem tolik uctivosti a vážnosti ke Mši svaté jako on měl, můžeš přece aspoň žádost tu v tobě vzbuzovati, abys takovou, ba i ještě mnohem větší uctivost měl. Pak bude Bůh s touto dobrou vůlí tvou spokojen, a můžeš se od něho vpravdě blaženého konce života svého nadíti.

XXII. Mše svatá je nejjistějším vykoupením zemřelých.

Jak hrozné muky jest ubohým duším v očistci trpěti, nemůžeme nyní ještě pochopiti; ale seznáme to jednou k svému největšímu hoři! Co ubohé dušičky v očistci trpí, o tom nechci mluviti slovy svými, ale slovy svatých Otců. Mezi těmi jest jedním z nejprvnějších svatý Augustin, jenž se takto vyjadřuje: „Jedním a týmž ohněm trýzněn bude vyvolený i zavržený. Oheň jest prudčí nežli všecko, co můžeme na tomto světě viděti, mysliti a cítiti.“[1] Považ jen, jak bolestných muk lidé v rozličných nemocích tělesných okoušeti musí! Čítej dále v životech svatých a dozvíš se, jak hrozné muky způsobeny byly svatým mučedníkům! A pak snadno budeš moci z toho usouditi, jak ukrutnou, jak hroznou a jak přebolestnou musí býti teprve muka v ohni očistcovém!

Svatý Cyril Jerusalemský praví: „Kdyby kdo všecky tresty, muky a bolesti, jež na světě vymyšleny býti mohou, porovnal s mukou, která jest v očistci nejmenší, zdály by se všechny hrozné věci na tomto světě jako utěšením proti muce této.“[2] Když tomu tak, ó Bože, jak nesnesitelné tedy jsou muky očistcové všecky! Svatý Tomáš Akvinský dí: „Jedinká jiskřička ohně očistcového překonává nejtěžší utrpení tohoto života.“[3] Jaká to hrozná slova! Ó Pane, kterak budeme my ubozí hříšníci moci obstáti, jestliže po smrti do plamenů očistcových uvrženi budeme! Ach, co nám bude pak přetrpěti! Ó Pane Ježíši! Jak budeme pak v těchto zuřivých

plamenech trýzněni! A přece jest skorem jisto, že nebudeme moci bez této muky do nebe vejíti, poněvadž nežijeme ani svatě ani dokonale, ale jsme plni hříchů a zlých žádostí!

Mohl bych mnoho jiných znamenitých výroků z řečí svatých Otců na místě tomto uvésti; ale chci se již omeziti toliko na výrok svatého Bernardina, jenž takto dí: „Mezi naším ohněm přirozeným a mezi ohněm očistcovým jest takový rozdíl, jako mezi ohněm malovaným a mezi ohněm skutečným." V životě svaté Magdaleny de Pazzis, jež oheň očistcový často viděla, ano bratra svého v něm nalezla, dočítáme se těchto slov: „U porovnání s ohněm očistcovým nemůže býti veliký pozemský požár ceněn jinak, leč jako příjemný libosad!" Všecky tyto výklady muk očistcových mají nás mocně pobízeti, abychom se za hříchy své káli na tomto světě a nemusili za ně odpykávati po smrti v onom nesnesitelném ohni očistcovém. Rovněž má to v nás vzbuditi upřímný soucit s ubohými dušičkami, jež v onom ohnivém žaláři očistcovém tak rozmanité a tak ukrutné muky trpěti musí, že jich ani s dostatek litovati nemůžeme.

Trpícím duším lze sice rozličnými způsoby pomáhati a je z muk jejich vysvoboditi. Ale není mocnější pomoci pro ně právě nad obět Mše svaté. O tom vydává svědectví Církev katolická na sněmu Tridentském, když vykládá, že očistec jest, a že duším tam žalářovaným skrze přímluvy věřících, ale hlavně skrze bohulibou oběť oltáře pomáháno bývá.[4] To tedy jest učení Církve a článek svaté víry, jemuž nikdo odporovati nesmí. A článek ten nám jasně ukazuje, že duším v očistci obětí Mše

svaté nejlépe pomáhati lze. Právě tomu učil o několik století dříve svatý Tomáš Akvinský, když napsal, že „jest obecným obyčejem Církve za zemřelé obětovati i se modliti; a že tato oběť a přímluvy živých v Pánu zesnulým velice užitečné jsou.“[5]

Příčinou toho jest, že při Mši svaté nejen kněz a shromáždění věřící Boha všemohoucího za vysvobození ubohých duší vroucně prosí, ale že mu také ještě zbývající dluhy jejich vpravdě uplácejí a tak zároveň spravedlivý hněv Boží usmiřují. Kdyby kdo i důtklivě prosil soudce přísného, aby zprostil vazeb chuďasa, jehož byl pro dluhy do vězení vsadil, sotva by co pořídil; jestliže by však orodovník k prosbám svým přiložil tolik peněz, mnoho-li vězeň dlužen zůstal, zajisté že by ho zcela brzy vězení zbavil. A ubohé dušičky v očistci nejsou u Boha v nemilosti, nýbrž v milosti; neboť hněv jeho usmířily upřímnou lítostí a zpovědí. V ohnivém žaláři očistcovém vězněny jsou toliko proto, že dluhují posud Bohu, aby za hříchy své také přiměřené tresty vytrpěly a poskvrn, jež na nich pro hříchy jejich posud lpí, dokonale se zbavily. Jestliže se tedy z útrpnosti za ně horlivě modlíš a jim cenu čili zásluhu ze své modlitby přivlastňuješ, uplácíš tak sice něco z jejich těžkých dluhů, ale sotva je z přehořkých muk jejich vysvobodíš, ježto sám Soudce nebeský takovýto ortel vyslovil a pravil: „Amen, pravím tobě, nevyjdeš odtud, dokud posledního penízku nenavrátíš!“[6] Z těchto slov Pána Ježíše poznej, jak on přísný jest, když ani tomu, kdo mu dluhuje deset tisíc hřiven, ani jediného haléře neodpustí, nýbrž až do posledního zaplacení žádati bude! Ale jestli za

ubohou duši Mši svatou sloužiti dáš anebo slyšet a Bohu spravedlivému za ni obětovati budeš, uplatíš velikou část dluhu této ubohé duši žalářované.

Mnoho-li trestů Mší svatou uplaceno bývá, známo nám není, poněvadž toho Bůh své svaté Církvi nezjevil. Ale tolik je zcela jisto, že Mše svatá, kterou kdo za života svého pozemského sám slyšel anebo sloužil, mnohem více prospívá; a že člověk skrze ni mnohem více trestů uplácí, nežli skrze Mši svatou, jež po jeho smrti za ubohou duši jeho sloužena bývá. Na důkaz tohoto tvrzení uvádí učený Forner[7] slova svatého Anselma: „Jedna Mše svatá, kterou kdo za živa slyší, více platí, nežli mnohé Mše, jež za něho po smrti slouženy bývají!" Poslyš proč:

Předně: Když dáš za sebe za živa Mši svatou sloužiti anebo když ji třebas jen slyšíš ve stavu milosti Boží, nabýváš tak rozmnožení nebeské oslavy; což se nestává, kdyby za tebe po smrti tvé i na sta Mší bylo slouženo anebo slyšeno. Nebo po smrti nebudeš více žíti v času, v němž bys sobě zásluhy shromažďovati mohl.

Za druhé: Když dáš za sebe za živa Mši svatou sloužiti anebo když ji slyšíš ve stavu nemilosti u Boha, snad ti Bůh z milosrdenství poskytne potřebné milosti, abys přišel k poznání svých hříchů, je upřímně oželel a tak v stav milosti Boží povolán byl. Této milosti nemůže se ti však dostati po smrti. Ba, kdybys byl měl snad v těžkých hříších umříti, mohou ti Mše svaté, již jsi za života svého s nábožností slyšel anebo za sebe sloužiti dal, tolik prospěti, že konečně ve stavu milosti Boží zemřeš.

Za třetí: Mše svaté, jež před svou smrtí slyšíš anebo za sebe sloužiti dáš, čekají na tebe po smrti

tvé; půjdou s tebou na soud, budou za tebe volati o milost a milosrdenství a uchrání tě buď muk očistcových docela nebo aspoň tresty ti umírní a ukrátí. Ale budou-li Mše svaté teprve po tvé smrti za tebe slouženy, budeš musit na ně čekati v očistci, jestliže jsi se na světě ze všeho již neodkál; a čekání v očistci je čekání obtížné a bolestné! Dejme tomu, že bys zemřel odpoledne a musil bys čekati v očistci, až by za tebe druhého dne Mše svatá sloužena byla; ach, jak dlouhou a bolestnou stala by se ti ta noc! Ba, kdyby kněz začal Mši svatou za tebe sloužiti v okamžení tom, v kterém budeš umírati, a ty bys musil až k jejímu konci čekati a zatím v nejkrutějších plamenech očistcových se páliti, ach, jak dlouhou by ti byla asi tato půlhodina! Kdybys musil za života tohoto po dobu trvání jediné Mše svaté jen ruku v ohni držeti, zdali že bys byl s to, tuto muku přetrpěti? Čeho všeho by ses raději nezbavil, abys utrpení takovému ušel? Proč tedy, ač snad velmi snadno můžeš, nedáš za života svého nepatrné almužny na odsloužení Mše svaté, abys tak ukrutným mukám v očistci ušel? Vždyť přece jest lépe, aby Mše svaté čekaly na tebe, nežli abys ty v tak hrozném utrpení musil čekati na ně!

Za čtvrté: Když dáš za života svého almužnu na Mši svatou, zbavuješ se majetku svého a dáváš jej dobrovolně v oběť milému Pánu Bohu. Po své smrti nezbavuješ se více žádného majetku svého, poněvadž nepatří nic více tobě, nýbrž vše tvým dědicům. Uvažuj také dále, jak často pozůstalí velice nedbale a váhavě poslední vůli umírajícího plnívají! Proto měj o spásu duše své sám péči za života svého, pokud jsi ještě pánem svého majetku,

a neponechávej péče té dědicům! Jak často plní se věru přísloví: „Sejde s očí, sejde z mysli!“

Za páté: Mše svatá, kterou kdo za živa slyší nebo za sebe sloužiti dá, může mnohem více trestů uplatiti, nežli mnohé Mše svaté, jež za zemřelého slouženy bývají. Neboť že na tomto světě jest čas milosti, na onom světě pak doba odplaty, můžeš také nyní Soudce spravedlivého mnohem snáze usmířiti, nežli potom. Neboť takto dí svatý Bonaventura: „Bůh cení nepatrné, ale dobrovolné pokání v životě tomto mnohem výše, nežli pokání mnohem těžší, ale nedobrovolné v životě onom; podobně jako malý kousek zlata daleko více platí, nežli veliký kus olova.“[8]

Jak dobrým skutkem jest, za ubohé duše v očistci dáti Mši svatou sloužiti nebo ji slyšeti, a jak užitečnou a spasitelnou věcí jest, i pro trpící dušičky, i pro tebe: chci ti ukázati z děje, jenž se teprve v nejnovějším čase stal.

Ve městě P. žila mladá dívka, jménem Marie B. Byla švadlenou a pro svůj zbožný a ctnostný život v obecné vážnosti a lásce. Jedním z nejmilejších úkonů ctností jejích byl ten, že dávala každého měsíce sloužiti Mši svatou za onu duši v očistci, jež byla nejblíže vysvobození. Jako Bůh právě ctnostné rád křížky svými navštěvuje, aby ctnost jejich vyzkoumal, tak učinil i oné zbožné Marii. Upadla do těžké nemoci, jež ji po celý rok na lůžko upoutala. Než se konečně přece zase uzdravila, pozbyla skoro všech svých zákaznic a nezbylo jí tedy jiného, nežli aby si nějakou službu hledala. Touto myšlenkou úplně zaujata, obrátila v den prvého svého vyjíti z domu kroky své ke kostelu. Na cestě

si vzpomněla se zármutkem na to, že po celou dobu nemoci své onen milý úkon za dušičky obmeškala; že totiž nedala každého měsíce oběť Mše svaté sloužiti za onu dušičku v očistci, jež vstoupení do nebe nejbližší byla. Co měla v nynějším svém postavení činiti? Veškeré její úspory byly se za dlouhé nemoci její seschly a zbyl jí jediný zlatý. Mohla jej tedy sice na jednu Mši svatou obětovati; ale pak byla by i bez veškeré pomoci i bez chleba; a trpěla již hladem. I uvažovala o tom, že ubohá duše přece trpí muku ještě mnohem ukrutnější. I bojovala uvnitř sama se sebou po nějakou chvíli; ale pak zvítězila v srdci jejím láska a ona se ustanovila na tom, že tuto novou oběť přinese; načež chtěla se docela odevzdati do rukou prozřetelnosti Boží. I vstoupila do kostela, kde se právě kněz ke Mši svaté připravoval. Přiblížila se k němu a tázala se ho, zdali snad této Mše svaté posud nikomu nepřipověděl. A když kněz řekl, že nikoli, oznámila mu, na jaký úmysl si přeje, aby tuto Mši svatou obětoval. Pak jí se vší nábožností obcovala, modlila se za onu duši, kterou vysvoboditi chtěla a i v její prospěch ke stolu Páně přistoupila.

Když Marie z chrámu odešla, vydala se na cestu k své přítelkyni, u které se nadála útěchy, pomoci i podpory. A hle! Tu postavil se jí v cestu mladý muž nejušlechtilejší postavy a přemírného vzezření, jenž ji pozdravil a takto oslovil: „Není-liž pravda: Hledáš místo služebné?“ „Ano, pane!“ odpověděla Marie, zcela překvapena otázkou touto, „ale nemám té cti, vás znáti: kterak tedy můžete věděti, čeho jsem posud nikomu nesvěřila?“ „Na tom nezáleží,“ odvětil cizinec, blahosklonně se

usmívaje. „Jdi jen do té a té ulice, do čísla toho a toho; a tam nalezneš paní, ke které můžeš do služby vstoupiti a kde se budeš úplně šťastnou cítiti.“ A potom, aniž by jí byl času k odpovědi nechal, ještě jednou vlídným pokynem jí pozdraviv zmizel.

Celá udivená odebrala se Marie bez meškání na ono místo, jež jí byl mladý muž označil. Zastavila se u vzácného domu a zazvonila u jeho dveří. Paní velice ctihodná otevřela jí sama dveře. Marie jí vyložila příčinu, proč přišla. „Jest sice pravda,“ řekla paní, „že hledám služebnou; ale kterak mohla jsi o tom zvěděti ty? Teprve včera večer propustila jsem z důležité příčiny svou dřívější služebnou a já sama jsem o tom posud s nikým nemluvila. Právě jsem se chystala v záležitosti této odejíti. Proto nemohu si vyložiti, od koho jsi se o mém postavení dověděla?“ Dobrá Marie vypravovala nyní paní o setkání s oním mladým mužem a kterak v plné důvěře v jeho výborné chování dle návodu jeho učinila.

Poté uvedla paní Marii do svého pokoje. Když Marie tam vstoupila, padl zrak její na podobiznu mladého muže v životní velikosti. „Paní,“ řekla Marie celá udivená, „tohle je ten dobrý pán, jenž mne poukázal, abych s vámi promluvila. Poznávám jeho postavu a onen výraz dobroty v jeho obličeji, jehož nezapomenu nikdy.“

Při slovech těch zbledla ta paní, sklesla slzíc na stolici a pravila: „Co to pravíš? Podobizna tato představuje mého syna, jehož jsem před čtyřmi roky smrtí ztratila!“ Marie poznala z toho nyní ihned podivuhodnou dobrotivost, kterou jí Bůh najevo

dal. I padla před ubohou tou matkou, v slzách se rozplývající, na kolena, a jala se jí s nejpohnutlivější upřímností a otevřeností vypravovati všecko, co se jí toho rána přihodilo. Vyložila, kterak dlouho stonala; kterak o poslední zlatý v srdci svém bojovala, nemohouc se rozhodnouti, má-li ho užíti pro sebe nebo věnovati jej na odsloužení oběti Mše svaté za duši, jež vysvobození jest nejbližší; kterak se setkala s oním mladým mužem atd.

Ubohá matka, dojmy i smutnými i radostnými všecka rozechvělá, vrhla se plačíc Marii do náručí a zvolala: „Ó, ty dobrá dívko! Tobě děkuji za vysvobození dítěte svého z muk očistcových! Zemřel před čtyřmi roky, ale tak dokonale do vůle Boží odevzdán, že jsem zcela určitě soudila, že je již v nebi. Ale bez tvé oběti byl by se musil snad ještě dlouho v plamenech očistcových trápiti. Tobě děkuji tedy za to štěstí, jehož můj syn nyní v nebi požívá. On tě ke mně poslal; budiž za to Bohu tisícerá chvála! Ano, u mne navždy zůstaneš, avšak ne jako služebná, ale jako mnohomilovaná přítelkyně i sestra."

Tak tedy obdržela láska této chudé dívky k ubohým dušičkám v očistci odplatu již na tomto světě! Slyšel jsem vypravování toto z úst ctihodného kněze, s nímž je Marie B. sama sdělila.

Mnoho-li trestů očistcových obětí Mše svaté odpykáno bývá, jak již praveno, říci nelze. Ale tolik víme z neklamného učení Církve katolické zcela určitě, že můžeme ubohým duším v očistci pomáhati, zejména obětí Mše svaté, Bohu svrchovaně milou. Ó, kdybychom mohli zříti ty proudy milostí, jež se mezi Mší svatou s oltáře do očistce vylévají! jak bychom žasli nad mocí i působivostí

oběti Mše svaté! Kdybychom viděti mohli, kterak touto přesvatou obětí ubohé, trpící dušičky bývají občerstveny i vysvobozeny: s jakou horlivostí bychom asi usilovali o to, aby za ně Mše svatá sloužena byla! Nemůžeš-li pro nemajetnost žádné Mše svaté dáti sloužiti, aspoň za ně mnohým Mším svatým přítomen bývej; a pros také přátele své, aby za ně aspoň nějakou Mši svatou slyšeli, poněvadž skrze tyto zásluhy jejich mohou dušičky snadno vysvobození dojíti. Tutéž radu dal zbožný učitel duchovní jisté chudé vdově, jež si mu stěžovala, že pro chudobu nemůže žádné Mše svaté za svého zemřelého muže dáti sloužiti. Řekl jí: „Tedy mnoho Mší svatých slyš a obětuj je Bohu za ubohou duši svého muže! Neboť tak může ona dříve z očistce vysvobozena býti, nežli kdyby za ni Mše svatá jen tak někdy obětována byla." Tuto radu také já schvaluji a udílím ji všem chudým lidem, kteří nemohou žádné Mše svaté dáti sloužiti. Neboť, ačkoliv více platí, dáme-li Mši svatou za nějakou duši sloužiti, nežli když ji za ni jen slyšíme, má z toho ubohá duše přece zvláštní útěchu, když za ni Mši svaté nábožně obcuješ a Krev Pána Ježíše duchovně na ni vyléváš.

Ano, mají z toho milé dušičky v očistci zvláštní útěchu, když za ně předrahou Krev Ježíše Krista při Mši svaté obětujeme a ji na ně duchovně vyléváme. Předobraz toho máme v Starém Zákoně, kde Bůh praví: „Duše těla v krvi jest a já dal jsem ji vám, abyste se jí očišťovali na oltáři za duše vaše, a krev aby byla na očištění duše."[9] O výroku tomto praví svatý Tomáš Akvinský: „Ve slovech těchto jest předem naznačeno, že oběť Těla a Krev Ježíše

Krista má moc i působivost pro duše, jež si tresty v očistci odpykávají."[10] Neboť jestliže krev zabitých a Bohu obětovaných kozlů a telat židům sloužila na očištění duší jejich, čím více moci i působivosti má pak předrahá Krev Ježíše Krista, na oltáři přítomná i obětovaná, aby i duše naše od poskvrn ze hříchů očistila, i také trpící duše v očistci vytříbila a z muk je vysvobodila!

Když Krev Páně po prvé na kříži prolita byla, vysvobodila veškeré duše ze žaláře očistcového, jak svědčí o tom prorok Zachariáš, jenž budoucího Vykupitele takto oslovil: „Také Ty v Krvi zákona svého vypustil jsi vězně své z jámy, v níž není vody;"[11] to jest: ze žaláře. Slovy těmi chce prorok naznačiti, že obecné vykoupení duší dlužno přičítati prolité Krvi Ježíše Krista. Co máme tedy říci o moci Mše svaté, v které tatáž přesvatá Krev Nového a věčného Zákona neustále prolévána bývá na odpuštění hříchů našich? Beze vší pochyby má velikou sílu, aby mohla duše občerstviti, očistiti i vysvoboditi. Nikdy pohár studeného nápoje neochladí a neobčerství člověka, prudkou horečkou stiženého, tolik, jako drahocenná Krev Ježíše Krista ochlazuje i občerstvuje ubohé duše v očistci, když při Mši svaté způsobem duchovním bývá na ně vylita.

Toho krásným dokladem jest událost ze života blahoslaveného Jindřicha Susa z řádu kazatelského. Když v Kolíně nad Rýnem studoval, smluvil se s jistým knězem, s nímž ve velkém přátelství žil, že ten z nich, kdo druhého přežije, za zemřelého několik Mší svatých odslouží. Po dokonaných studiích zůstal Jindřich v Kolíně, kdežto přítel jeho

byl poslán do Švábska. Po několika letech zemřel tento kněz a o smrti jeho bylo knězi Jindřichovi učiněno oznámení. Tento se rozpomenul sice na svůj závazek, ale poněvadž právě byl přetížen povinností za jiné sloužiti, nemohl závazku svému vůči tomuto zemřelému knězi ihned dostáti. A proto modlil se mnoho, postil se tuze a konal jiné skutky kající za milého nebožtíka. Po několika dnech zjevil se mu zemřelý v podobě tolik sklíčené, že se Jindřich na celém těle hrůzou zachvěl. Duše oslovila ho vážně a pravila: „Příteli nevěrný! Jakže plníš přípověď svou, kterou jsi mi byl učinil?" Dobrý Jindřich ulekl se ještě více, nežli prve, a řekl v hrozné úzkosti: „Nehněvej se na mne, milý příteli, ježto jsem pro překážky slíbených Mší svatých za tebe odsloužiti nemohl. V náhradu za ně jsem se mnoho za tebe modlil, přísně postil i jiné mnohé kající skutky vykonal." Duch odpověděl: „Bohu milá modlitba tvá není mocnou dosti, aby mne mohla z utrpení vysvoboditi. To může toliko Krev Ježíše Krista, jež se za mne při Mši svaté obětuje. Kdybys byl slíbené Mše svaté za mne odsloužil, byl bych již z ohnivého žaláře vysvobozen; ale že posud hořeti musím, tím vinen jsi jedině ty sám!" Po těchto slovech opustil duch polekaného kněze, jenž zjevením tím tolik se zkormoutil, že skoro onemocněl. Když se byl poněkud zotavil, odešel k svému představenému, vypravoval mu o zjevení svém a prosil ho, aby mu dovolil obětovati za duši onoho přítele kněze, jak se mu byl zavázal. Když se tak stalo, zjevil se mu duch onen opět a oznámil mu, že je nyní vysvobozen a že se za něho v nebi přimlouvati bude.[12]

Z tohoto památného příkladu můžeš poznati, jak mocná jest Krev Ježíše Krista při Mši svaté; a jak velikého občerstvení dostává se dušičkám v očistci skrze ni, když za ně při Mši svaté obětována bývá. Jestliže zbožná modlitba blahoslaveného Jindřicha Susa, jenž byl mužem podivuhodné trpělivosti a znamenité svatosti, přece nebyla dosti mocná, aby mohla duši z očistce vysvoboditi, co vymůže u Boha teprve modlitba naše roztržitá? Jestliže se však při Mši svaté modlíme a při ní modlitbu svou s modlitbou Pána Ježíše spojujeme, nabývá modlitba taková moci i působivosti podivuhodné, jak se dovíš ve hlavě následující. Z tohoto tedy příkladu vezmi si naučení, že máš při Mši svaté Krev Ježíše Krista vždy i za ubohé dušičky v očistci obětovati, čímž bývají ony v mukách svých velice potěšeny i občerstveny.

Abys tím raději Mši svatou za zemřelé slýchal, nebo za ně konati dával, uvedu zde ještě některé výroky svatých. Svatý Řehoř dí: „Muky očistcové bývají odpuštěny těm zemřelým, za které Mše svatá sloužena bývá a za které kněz obzvláště se modlí.“[13] S výrokem tím souhlasí také svatý Jan Zlatoústý, když praví: „Ne nadarmo ustanovili svatí apoštolové, aby při slavení vznešených tajemství pamatováno bylo také na zemřelé. Věděliť zajisté, že jim z toho plyne užitek i prospěch veliký. Kterak neměli bychom jim zjednati smíření s Bohem svou modlitbou, při které veškeren shromážděný lid stojí s rozpjatými pažemi, veškeren sbor duchovenstva pokorně k Bohu volá a úcty nejhodnější Oběť na oltáři spočívá?“[14] Hle, jak tito dva velicí učitelé Církve, Řehoř a Zlatoústec, spolu

souhlasí, že oběť Mše svaté dušičkám, v očistci trpícím, velikou útěchu působí!

Také kropení hrobů zemřelých svěcenou vodou a nakuřování jich kadidlem sloužívá ubohým duším v očistci k nemalému umírnění. Ovšem, že svěcená voda dotýká se toliko hrobu; avšak síla modliteb Církve, v ní spočívající, a síla tvé víry, s důvěrou spojené, pronikají do očistce a občerstvují tam ubohé dušičky. Proto tedy pokropuj hroby svých přátel často vodou svěcenou a připravíš duším jejich věru mnoho útěchy a velikého občerstvení.

XXIII. Kterak se při Mši svaté kněz i andělé za přítomné modlí.

Mnozí zbožní lidé často si stěžují, že při svých modlitbách obtěžováni bývají myšlenkami roztržitými. Takovým nevím lépe poraditi než tak, aby tím pilněji přicházeli na Mši svatou a tam aby svou bídnou modlitbu spojovali s modlitbou Ježíše Krista a obětujícího kněze. Tím se jejich špatná modlitba zlepší, podobně jako bývá měděný halíř pozlacen, když byl do tekutého zlata vhozen. O tom vydává svědectví často jmenovaný biskup Forner, když dí: „Modlitba, kterou kdo spojuje se Mší svatou, které nábožně obcuje, jest působivější, nežli každá jiná modlitba, byť i po celé hodiny a s horlivostí konaná.“ Příčinu toho chci v této hlavě k větší tvé útěše zevrubně vyložiti.

Dle předpisu knihy mešní povinni jsou kněží při Mši svaté netoliko za všechny věřící vůbec se modliti a ji pro blaho jejich Bohu všemohoucímu obětovati, ale musí také při ní několikrát zcela zvláště a výslovně modlitby své za kolemstojící k nebi vysílati. Jsi-li tedy Mši svaté přítomen, bývají modlitby ty také za tebe konány a prospívají ti právě tolik, jako bys jen sám s knězem v kostele byl.

1. Kterak se při Mši svaté kněz modlí za přítomné.

Kněz několikrát pozdravuje těch, kteříž kolem oltáře jsou shromážděni, svatým pozdravem: „Dominus vobiscum," to jest: „Pán s vámi!" Jest to pozdravení dle Písma svatého, neboť takového užívali před časy andělé i lidé. Tak pozdravil totiž anděl Gedeona,[1] Booz své žence,[2] archanděl Gabriel přeblahoslavenou Pannu Marii.[3] Pozdravem tímto, který kněz osmkrát opakuje, přeje lidu všeho blaha, všeho spasitelného. Nebo je-li Bůh s námi, pak s námi jest i jeho milost, jeho požehnání, jeho pomoc a jeho milosrdenství.

Kněz neříká modliteb mešních jménem svým, nýbrž jménem Kristovým a jako v osobě Jeho; a jménem křesťanstva, jehož u oltáře řádným zástupcem jest. Neboť celá katolická Církev, to jest, všichni katoličtí křesťané, vysílají kněze jakožto poslance svého k oltáři Božímu a odevzdávají své prosby, aby je při konání božského úřadu svého Bohu předkládal a s ním se jako umlouval o všech těch nejzávaznějších věcech, jež se dotýkají jejich blaha pozemského i záhrobního; dále o spáse všeho křesťan-

stva na zemi, i o vysvobození ubohých dušiček z očistce. Jakým způsobem a kterými slovy má kněz s Bohem za nás a za duše v očistci vyjednávati, Církev svatá přesně naznačila a v knize mešní předepsala.

Když tedy kněz k oltáři přistoupí a se před obličej Boží postaví, nepohlíží na něho Bůh Otec jako na ubohého hříšníka, nýbrž jako na zplnomocněného vyslance své milé Církve; poslouchá záležitosti jeho a neodpírá mu žádné slušné prosby. Ba on kněze i ctí jakožto vyslance svého jednorozeného Syna, jenž osobu jeho při oltáři zastupuje, jenž roucha umučení při Mši svaté na sobě má, a jenž jeho jménem vyslovuje slova proměny: „Totoť jest Tělo mé. Totoť jest kalich mé Krve." Poněvadž tedy kněz osobu Ježíše Krista při oltáři zastupuje, platí modlitba jeho mnoho u Boha; ba Kristus Pán sám přednáší ji ústy kněze svému Otci nebeskému. Také se kněz při oltáři netoliko modlí, ale také obětuje dar; a to klenot neskonalé ceny, totiž nově proměněné Tělo i Krev Ježíše Krista. A proto nemůže Bůh Otec tohoto nabízeného Daru odmítnouti; a proto také ne knězi slušné žádosti odepříti. Jestliže tedy svou chybnou modlitbu spojíš s modlitbou kněze při oltáři, velice ji zdokonalíš, vysoce zušlechtíš a zároveň s modlitbou jeho do nebe odešleš. Takovýmto způsobem pomáhá ti kněz při modlitbě; a čeho nemůžeš dosíci pro svou nepobožnost, doplněno bývá mocnou modlitbou kněze.

Dále uvažuj, že kněz modliteb mešních neříká toliko za tebe, ale i nad tebou, podobně jako bývají konány modlitby a zažehnávání a čtena evangelia nad nemocnými, trpícími a posedlými. Jestliže pak

takovéto modlitby a zažehnávání osvobodily mnoho nemocných od jejich běd a uchránily mnoho zbožných lidí od mnohých neštěstí, co vše zmohou teprve modlitby Mše svaté, jež jsou ve spojení s oněmi slovy, která Syna Božího s nebe svolávají a chléb a víno v Tělo a Krev Jeho proměňují! Při Mši svaté bývají nad tebou také dvě evangelia čtena a mnohé kollekty za dosažení spásy a odvrácení zlých příhod prosloveny. Na konec žehná ti kněz svatým křížem, aby tě toho dne žádná škodlivá příhoda nepotkala a vše aby se k tvému blahu dařilo.

Snad by se mohl nyní někdo tázati, zdaliž také všechny Mše svaté stejně dobré jsou? Mám-li k otázce té odpověděti, musím předem říci, že v příčině této třeba rozeznávati dvojí, a to: oběť samu a zbožnost toho, jenž ji koná. Tážeš-li se tedy, zdali oběť jest stejně dobrá, koná-li ji kněz zbožný anebo vlažný, zní odpověď „Ano." Podobně jako křest zůstává křtěnci vždy stejně dobrým, bez rozdílu, udělil-li jej hříšník nebo spravedlivý, jen měl-li křtitel vůli křest vykonati a při něm užil slov i obřadů, jak je Církev svatá předpisuje, právě tak jest i Mše svatá stejně dobrá, ať od hříšníka nebo od spravedlivého sloužená, byl-li jen obětník řádně vysvěcen, nebyl z Církve vyobcován, měl úmysl oběť Mše svaté konati a užíval při ní slov i obřadů předepsaných. O tom viz v hl. XVI. této knihy.

Tážeš-li se pak, zdali všichni kněží oběť stejně zbožně konají a mysli přítomných vzhůru povznášejí a vzdělávají, zní odpověď ovšem: „Nikoliv!" Neboť některý kněz koná oběť Mše svaté nábožněji a vzdělává jí více nežli jiný. A proto také je jisto, že způsob obětování činí Bohu některou Mši sva-

tou milejší, jinou méně příjemnou. Proto také obrací se kněz po obětování darů ke všem přítomným se snažnou prosbou: „Orate fratres," to jest: „Modlete se, bratři!" Tak osvědčuje žádost, aby mu přítomní pomáhali, by mohl dílo obětní vykonati s vroucí nábožností a tak svou i jejich oběť učiniti příjemnou Bohu všemohoucímu. Mše svatá, kterou slouží kněz nepobožný a nedbanlivý, nelíbí se Bohu tak jako ona, kterou slouží kněz zbožný a horlivý. Ba ani všechny Mše svaté téhož kněze zbožného nelíbí se Bohu Nejvyššímu stejnou měrou: nýbrž ony, které zbožný kněz s větší nábožností slouží, jsou mnohem příjemnější nežli ony, jež tentýž kněz odloužil s menší zbožností a s větší roztržitostí.

Tak soudí také svatý Bonaventura, když píše: „Všechny Mše svaté jsou stejně dobré, co se Krista Pána dotýká; ale co se kněží obětujících dotýká, jest některá Mše svatá lepší nežli jiná. Proto každý lépe činí, když obcuje Mši svaté kněze zbožného, nežli kněze nepobožného."[4] A kardinál Bona potvrzuje to taktéž slovy: „Čím světější a Bohu milejší kněz jest, tím příjemnější jest i modlitba i oběť jeho Bohu; a s čím větší nábožností kněz Mši svatou obětuje, tím více užitku také skrze ni působí. Nebo jako ostatní dobré skutky člověka zbožného tím záslužnější jsou, s čím větší horlivostí a zbožností byly vykonány, tak jest tomu i při Mši svaté! S čím větší horlivostí bývá sloužena, tím více prospívá i knězi, i těm, za které sloužena bývá."[5] Proto také kněz při Mši svaté často prosí, aby Bůh oběť jeho milostivě přijal a ji i pro něho i pro lid spasitelnou učiniti ráčil.

2. Kterak orodují andělé při Mši svaté za přítomné.

Že milí andělé Mši svaté přítomni jsou, jest nepopiratelně jisto. Církev katolická tomu učí a žalmista Páně o tom svědčí slovy: „Andělům svým přikázal o tobě, aby ostříhali tě na všech cestách tvých.“[6] Z toho plyne, že andělé všude s námi chodí, všude nás obkličují a dle svědectví svatého Pavla jako „duchové služební“ k ochraně i službě naší přikázáni jsou. Ó, jak rádi nás provázejí, když chodíme na Mši svatou! Jak se radují, když jí s nábožností obcujeme! S jakou horlivostí odhánějí zlé duchy, aby nám v pobožnosti nepřekáželi! - Tak tedy je Mši svaté přítomno aspoň tolik andělů, kolik tam je lidí, poněvadž při každém člověku stojí jeho anděl strážný, jenž mu pomáhá se modliti a Kristu Pánu, na oltáři přítomnému, se klaněti. Pros tedy svého anděla strážného, aby s tebou a za tebe Mši svatou slýchal; a s tebou Kristu Pánu se klaněl, se obětoval a jeho vzýval, aby tvá nedostatečná modlitba modlitbou jeho byla nahrazena a nejdůstojnější oběť Mše svaté Bohu všemohoucímu tím milejší učiněna.

Mimo svaté anděly strážné lidí obcují tomuto vznešenému tajemství Mše svaté také mnozí z vyšších kůrů andělských s velikou nábožností a slouží při ní Pánu Bohu s nejvyšší uctivostí. Neboť že na oltáři osobně přítomen jest Král andělů a koná nejvyšší dílo své božské všemohoucnosti, sluší se také, aby přítomni byli jeho královští služebníci a konali při Pánu svém povinnou službu.

Toto účastenství andělů při oběti Mše svaté dá se také dokázati ze slov svatého Pavla, jenž dí:

„Přistoupili jste... k zástupu mnoha tisíc andělů... a k Prostředníku Nového Zákona, k Ježíšovi..."[7] Slova tato lze vhodně vztahovati na Mši svatou, poněvadž při ní přítomen jest Kristus Pán, náš pravý Prostředník, a předůležitý úřad Přímluvčího našeho koná, při čemž ho tisícové andělů obkličují. Obcuješ-li tedy Mši svaté, můžeš vpravdě jako král David pěti: „Oslavovati Tě budu, Hospodine, celým srdcem svým... Před obličejem andělů žalmy zpívati budu Tobě. Klaněti se budu k chrámu svatému Tvému a oslavovati jméno Tvé, pro milosrdenství Tvé a pravdu Tvou."[8] Při Mši svaté klečíš uprostřed andělů, obklíčen jsa jimi; a ti obcují s tebou zároveň předůstojné oběti té a s horlivostí se přimlouvají za tebe. Proto při Mši svaté měj na mysli napomenutí svatého Jana Zlatoústého: „Pomni, ó člověče! kdo při této hrozné oběti kolem tebe stojí. Nalézáš se tu uprostřed cherubínů a serafínů a jiných mocností nebeských!"[9] Proto chovej se při Mši svaté také tak, abys těchto vznešených společníků svých nepobožností svou nezarmucoval, nýbrž abys je horlivostí svou obveseloval!

Že andělé při Mši svaté za nás orodují, o tom svědčí tentýž svatý Učitel Církve těmito jasnými slovy: „Když kněz koná předůstojnou oběť Mše svaté, stojí při něm v téže době andělé a celý sbor duchů nebeských pozvedá hlasu svého. Taktéž obklíčeno jest od sborů andělských místo kolem oltáře na počest Toho, jenž na oltáři duchovně zabit bývá."[10] A na jiném místě dí: „Tou dobou nevolají k Bohu toliko lidé, nýbrž kolena svá před Bohem sklánějí také andělé a archandělové orodují za nás. Je to doba pro lidi příhodná; neboť tehdy nestojí

jim na prospěch toliko přesvatá oběť, ale i modlitby andělů, kteří asi takto se modlí: „Prosíme za ty, ó, Pane! které Syn Tvůj tolik miloval, že za ně smrt podstoupil. Přimlouváme se za ty, za které Syn Tvůj krev svou prolil. Orodujeme za ty, za které Syn Tvůj toto tělo své obětoval.“[11] Pozoruj, s jakou horlivostí milí andělé za přítomné prosí a za to se přimlouvají, aby se ubohým hříšníkům milosrdenství dostalo! Tato modlitba andělů je mnohem mocnější, nežli modlitba nás ubohých lidí. Neboť andělové Boha nade všecko milují, na něho patří tváří v tvář a prosí z hloubi svatého srdce svého. A proto také vyprošují si od Boha mnohem snáze něčeho, nežli my ubozí hříšníci skrze své modlitby chladné, roztržité a nedbalé. Spojíš-li tedy při Mši svaté modlitbu svou s modlitbou andělů, pronikne ona s modlitbou jejich oblaka a dojde mnohem snáze vyslyšení, nežli kdyby ses modlil soukromě doma.

Ale andělé nejsou toliko Mši svaté přítomni, nýbrž oni ji také zároveň s modlitbami našimi Bohu všemohoucímu obětují. O tom nás poučuje svatý miláček Páně slovy: „A jiný anděl přišel a postavil se před oltářem, maje kaditelnici zlatou; i dáni jsou mu zápalové mnozí, aby je dal do modliteb všech svatých na oltář zlatý, kterýž jest před trůnem Božím. I vystoupil dým zápalů z modliteb svatých z ruky anděla před Boha.“[12] Slova tato jasně nám oznamují, že andělé v kostele lidem nábožným modlitby od úst odbírají, je jednomu z nejvznešenějších andělů odevzdávají, aby on je do nebe odnesl a je jako vonné kadidlo na zlatém oltáři, jenž před trůnem Božím stojí, Bohu obětoval a zapálil a tak jemu nejlíbeznější vůni připravil. Která mod-

litba mohla by se však Bohu Otci líbiti více, nežli modlitba naše při Mši svaté, jež se tu spojuje s modlitbou samého milovaného, jednorozeného Syna jeho? Proto také snaží se andělé Boží s obzvláštní horlivostí právě tyto modlitby naše jako převzácné kadidlo do nebe odnášeti, aby se tam zároveň s obětí Syna Božího před tváří velebnosti Boží objevily.

Z toho všeho, co jsem právě pověděl, můžeš snadno seznati, že andělé Mši svatou i se všemi modlitbami, jež se mezi ní dějí, s radostí k nebi odnášejí a je nejsvětější Trojici Boží k nejpříjemnější a nejlíbeznější vůni přednášejí. Z toho vyplývá, že modlitba, kterou mezi Mší svatou konáme, mnohem mocnější jest, nežli modlitby mimo Mši svatou, byť i se stejnou nábožností vykonané. Proto se o to přičiňuj, abys mohl denně Mši svaté obcovati a tak zároveň s anděly, ba uprostřed tisíců andělů modlitby své konati, je skrze jejich svaté ruce do nebe odesílati a jich samých prositi, aby modlitby tvé Bohu Nejvyššímu doporoučeli a tvou nepobožnost pobožností svou nahrazovali.

XXIV. Mše svatá práci nevadí, nýbrž podporuje ji.

Ze všech věcí, jež lidi od účasti na Mši svaté obyčejně zdržují, na pravém místě bývá práce, které tolik oddáni jsou, že se pro časný zisk ve dne i v noci lopotí a každou hodinu, které nevěnovali práci, za ztracenou mají. Zejména mají onu hodinu

za ztracenou, kterou mají věnovati k tomu, aby mohli obcovati Mši svaté. Ale jak velice na omylu jsou a jak hrozně sami sebe klamou, musím jim hned při počátku této hlavy ukázati. Potká-li kdo na cestě ku práci na poli svého dobrého přítele, jenž mu mnohé příjemné novinky vypravuje, zajisté že i půl hodiny ho poslouchá, a nemyslí si proto, že povinen jest do práce jíti. Ale kdyby měl zatím na Mši svaté býti, zajisté že by ho desetkrát obtěžovalo pomyšlení, aby odešel a práci svou konal. Kdyby kdo jinému, do práce jdoucímu, nabízel doušek dobrého piva, zajisté by ho snadno přiměl k tomu, aby s ním půl hodiny popíjel, aniž by si on pro ztrátu času výčitky činil. Ale kdyby měl před odchodem do práce záhy zrána na Mši svatou jíti, měl by tuto půlhodinu za čas úplně ztracený.

Poznáváš z toho, milý čtenáři! jak hanebně nás ďábel oklamává a jak nás všemožným způsobem ode Mše svaté zdržeti se snaží? Proto v této hlavě chci vyložiti, že obcování Mši svaté žádnému pracovníku nepřináší škody, ale že ovšem každému velice prospívá; že práci nevadí, nýbrž ji podporuje.

Toho nemohu dokázati lépe, nežli z úst samého Boha, jenž pokárav nadmírnou starostlivost člověka o získání chleba tělesného, takto dodal: „Hledejte tedy nejprve království Božího a spravedlnosti jeho: a toto všecko bude vám přidáno.“[1] Slov těchto lze velmi dobře užíti o obcování Mši svaté. Znamenají, jako by byl Kristus Pán řekl: „Nebuďte příliš starostlivi o pokrm tělesný; nýbrž obcujte před prací svou se vší nábožností oběti Mše svaté! Budete-li se Pánu Bohu touto službou pro-

půjčovati, dá vám za odměnu i potřebného pokrmu tělesného." Když kdo prokáže vznešenému pánu velikou a velice příjemnou službu: zdaliž nechá on ji bez odplaty? Ale jestliže Mši svaté aspoň s nějakou nábožností jsi přítomen a milému Pánu Bohu v oběť ji přinášíš, prokazuješ mu službu neocenitelnou, i úctu neskonalou, a připravuješ mu zalíbení nevystihlé, nabízeje mu Dar tolik stkvostný, že cenou svou převyšuje celé neocenitelné nebe. A tu mohl by ses domýšleti, že tento tak uznalý Pán za tuto tvou službu a za tento převzácný Dar nechá tě do škody přijíti? To by bylo věru k neuvěření! Nebo poněvadž Bůh vše dobré odměňuje, nemůže věru bez náležité odměny nechati služby největší, kterou mu prokazuješ při Mši svaté. A kdyby tak přece učiniti chtěl, mohl bys mu říci v den soudný: „Pane! Na počest Tvou obcoval jsem Mši svaté a Ty jsi mi za to nic nedal; ba Ty jsi mi místo odplaty škodu způsobil!" Abychom jemu však takových výčitek činiti nemohli, dokáže on před celým světem, že každému bohatě odplácí za Mše svaté, jimž s nábožností obcuje; a že nebešťanům za ně i po celou věčnost odpláceti bude. Kterak Bůh mnohým za to odplatil, že na Mši svatou přicházeli, dokáži nyní některými příklady.

Svatý Jan Almužník rád vypravoval tuto událost, jak lze se dočísti v jeho životopisu. V Alexandrii žili tehdy dva obuvníci, z nichž jeden měl ženu a děti, ale obdařen byl od Boha pozemskými statky, poněvadž denně na Mši svatou chodil. Druhý neměl dítek, pracoval dnem i nocí a přece se mu všude nedostávalo, poněvadž v témdni nikdy na Mši svatou nechodil. I odebral se tento jednoho dne

k onomu obuvníkovi šťastnějšímu a otázal se ho: „Kterak to, že máš ve všem štěstí, ač tolik nepracuješ jako já?“ Zbožný obuvník vypravoval mu, že nalezl poklad, z něhož si každého dne něco přivlastňuje. Potom vzal druha svého s sebou na Mši svatou, a to po dvakrát. I řekl onen velice mrzutě: „Cestu ke kostelu znám sám; a také jsem se tomu dávno již vyučil, jak se při Mši svaté chovati máme. Proto nebylo třeba, aby ses mi posmíval, když jsi mi pokladu svého ukázati nechtěl.“ Načež řekl obuvník zbožný: „Nehněvej se na mne, milý sousede! Neboť neposmíval jsem se tobě, ale ukazoval jsem ti jen místo svého pokladu! Místem pokladu mého je kostel a pokladem mým je Mše svatá! Z této čerpám denně tolik dobrého, že v domě mém není žádné nouze. Budeš-li i ty denně před prací svou Mši svaté s nábožností obcovati, bezpochyby že i tebe obdaří Bůh stejným dobrodiním. Za svědka uvádím ti Krista Pána, jenž ve svém evangeliu takto prohlásil: „Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho a ostatní bude vám přidáno!“ Já hledal jsem od počátku svého manželství království Boží a každodenně s nábožností Mši svaté obcoval; a vpravdě jsem seznal, že Bůh statky časné nádavkem dává. Ale ty jsi této spasitelné rady Krista Pána nešetřil a Mše svaté pro práci zanedbával; a proto musil jsi také zkusiti, že ti Pán Bůh věcí pozemských odňal a za ně chudobou tě opatřil.“ Toto napomenutí uvážil onen upřímně. A od té doby i on denně na Mši svatou přicházel a brzo též patrného Božího požehnání v domácnosti své zakoušel.

Příklad tento není vymyšlen, vypravoval jej svatý Jan, patriarcha alexandrijský, jenž pro svou

velikou dobročinnost „almužníkem“ byl nazýván a l. P. 619 v Pánu zesnul. Zcela správně nazýval onen zbožný obuvník Mši svatou pokladem, neboť ona jest vpravdě pokladem, o němž praví Duch Svatý: „Neskončený jest poklad lidem, jehožto kteříž užívají, účastni jsou přátelství Božího.“[2] Ano, Mše svatá je zlatým dolem, z kterého dobývati lze zlata i pozemského i nebeského. Neboť kdo přichází na Mši svatou ve stavu milosti Boží, stává se účastným zásluh Ježíše Krista a odchází z kostela vždy bohatší, nežli do něho vstoupil. Přijímá také požehnání od Otce nebeského, a to bohatší a lepší, než dal Isák Jakubovi, když mu řekl: „Dejž tobě Bůh z rosy nebeské a z tučnosti zemské hojnost obilí i vína!“[3] Neboť toto požehnání Isákovo bylo jenom požehnáním pozemským; ale požehnání, jehož nabýváme při Mši svaté, je zároveň i požehnáním nebeským. Vždyť se kněz modlí po pozdvihování: „abychom všichni, kdožkoliv ve spojení s oltářem nejsvětější Tělo a Krev Syna Tvého přijmeme, všelikým požehnáním nebeským a vší milosti naplněni byli. Skrze téhož Krista, Pána našeho, Amen.“ Mocí této modlitby a působivostí obětované Mše svaté nabýváme tedy požehnání pro tělo i pro duši, v pracích i zaměstnáních, ve věcech časných i věčných. Ba naplňuje se na nás požehnání Boží, o němž v Písmu svatém čteme: „Požehnaný buď v městě a požehnaný na poli. Požehnaný plod života tvého, i úroda země tvé, i plod hovad tvých, stáda skotů tvých, a chlévy ovcí tvých. Požehnané stodoly tvé, a požehnané ostatní věci tvé! Požehnaný budeš vcházeje i vycházeje.“[4]

Je obecně známé i pravdivé přísloví, že „na Bo-

žím požehnání všecko záleží". Pravdivosti toho zakoušejí i řemeslníci i rolníci. I kdyby s největší bedlivostí při konání prací svých si počínali, přece z nich užitku nemívají, nedopřává-li jim Bůh svého požehnání při jejich námahách. Ale není na světě lepšího prostředku, jímž si můžeme jistěji milostiplného požehnání Božího získati, jako právě nábožné obcování Mši svaté. Neboť při Mši svaté neudílí nám toliko kněz požehnání svého kněžského, ale Kristus Pán sám udílí nám při ní požehnání svého božského! Tak spatřila jednou svatá Brigita, kterak Kristus Pán při pozdvihování svaté Hostie pravicí svou udělal kříž nad shromážděným lidem a pravil: „Žehnám vám všem, kteříž ve mne věříte." Takovéto požehnání udílí Kristus Pán všem těm, kteří Mši svaté přítomni jsou, a zároveň žehná i všechněm jejich pracím a zaměstnáním. Ale jestliže lehkomyslně Mši svatou zanedbáváš, ač bys jí přece snadno obcovati mohl, mrháš požehnání Boží a práce tvá nebude ti tak prospívati, jako kdybys ji byl s požehnáním Božím začal i skončil.

Ba, jestliže opomíjíš denně na Mši svatou přicházeti a v domácnosti své nedostatkem trpíš, nemusíš se mnoho dotazovati po tom, odkud chudoba tvá pochází? Poněvadž jsi skoupý k Bohu, jest i Bůh skoupý k tobě! Poněvadž mu ze samé nedbalosti odpíráš onu službu, kterou bys mu nábožným slyšením Mše svaté prokázati mohl, odpírá on zase tobě potřebného pokrmu a odnímá ti své požehnání. Proto varuj se, abys říkal: „Co mi je platna Mše svatá? Ještě jsem se nestal bohatším proto, že jsem jí obcoval; ani chudším proto, že jsem ji zanedbal. Mám z toho právě tolik,

byl-li jsem na Mši, jako když jsem na ní nebyl!" Slova taková mluví toliko lidé nerozumní, kteří nevědí, co Mše svatá jest. Ale ty jsi při pročítání této knihy zvěděl o nadpřirozené moci i působivosti Mše svaté, že se zajisté srdce tvé z toho rozradovalo. A proto víš, že kolikrátkoli Mši svaté nábožně obcuješ, tolikrát prospíváš netoliko duši své, ale i tělu svému. Proto také praví učený biskup Forner: „Pokrm, jehož požiješ v den, kdy jsi Mši svatou slyšel, půjde ti lépe k duhu; práce, kterou vykonáš, když jsi byl Mši svaté obcoval, lépe se ti zdaří; kříže a utrpení, jež na tebe doléhají, stanou se ti skrze Mši svatou snesitelnějšími!" Podobně vyjadřuje se jiný zbožný učitel života duchovního, an dí: „Kdo byl zrána Mši svaté nábožně přítomen, bude míti toho dne více štěstí při své práci, při svém řemesle, při svém obchodu a na svých cestách. Bůh bude ho posilovati na duši i na těle; andělé Boží budou u něho raději prodlévati a pečlivěji ho ochraňovati. A kdybys měl téhož dne, v který jsi Mši svaté hodně nábožně přítomen byl, nenadále zemříti, bude Kristus Pán při tvém posledním zápase u tebe, jako ty jsi byl u něho při Mši svaté!"

Já připojuji k slovům těmto ještě více a tvrdím, že obcování Mši svaté práci netoliko není na závadu, ale je jí spíše na podporu. Toho jsem zakusil často při sobě a jiní mají podobné zkušenosti. O svatém Isidorovi, sedláku španělském, dočítáme se v jeho životopise, že se zavázal za jistý roční poplatek role bohatého šlechtice madridského vzdělávati. Činil to s velikou pilností; ale neopominul nikdy, každého rána bez výminky, obcovati Mši

svaté. A tato jeho pobožnost líbila se Bohu tak velice, že mu posílal anděly své na pomoc, aby při vzdělávání role nic promeškáno nebylo. Když totiž jeho zbožná manželka mu jídlo na pole donesla, spatřila častěji, jak dva andělé s bílými voly a s dvěma pluhy pomáhali mu orati. Toho svatý Isidor sám neviděl a manželka jeho mu toho také nezjevila, aby se z toho snad nestal domýšlivým. Ale někteří sedláci, kteří byli poddanými toho šlechtice a svatému druhu svému záviděli, žalovali na něho u svého pána a pravili: „Zdalipak také víte, milý pane, že Isidor, kterému jste vzdělávání svých rolí svěřil, každého rána do Madridu na Mši svatou odchází, pak pozdě se vrací a sotva polovinu práce vykoná. My, vaši věrní poddaní, chtěli jsme vám to oznámiti, poněvadž takto k veliké škodě přicházíte!" Šlechtic se pro oznámení to velice rozhněval, odešel na pole a vypeskoval tam Isidora důkladně jakožto dělníka nevěrného. Ale světec odpověděl klidně: „Uznávám sice, že jsem nájemcem vaším; avšak já jsem také povinen sloužiti Králi králů a služby této nemohu zanedbávati. Bojíte-li se tedy, že vám způsobím škodu tím, když později nežli ostatní do práce přicházím, nahradím vám ji ve žních z úrody své vlastní." Touto přívětivou odpovědí šlechtic se usmířil a zbožnému muži nadále nepřekážel, aby mohl denně na Mši svatou choditi. Ale aby dokonale zvěděl, jak pozdě Isidor do práce přichází, odešel jednoho rána záhy do polí a ukryl se tam za skalou. Odtud tedy viděl, že Isidor skutečně mnohem později nežli ostatní orati začal. Tím podrážděn, vyskočil ze svého úkrytu a zamířil zrovna k poli svému, aby

tam nájemci svému vyhuboval. Ale tu spatřil, že po obou stranách pluhu Isidorova pracují na poli ještě jiní dva oráči se spřežením bílých volů. Udiven se zastavil a pozoroval bílé voly i nové oráče zcela dopodrobna. Po nějaké chvíli postoupil vpřed, aby si je ještě zevrubněji prohlédl. Ale když jim zcela na blízko přišel, hle! zmizeli mu náhle před očima oráči i se svými pluhy i se svými voly. Divě se zjevení tomuto velice, přistoupil k svatému Isidorovi, pozdravil ho zdvořile a řekl: „Milý nájemče! Prosím tě pro Boha: pověz mi přece, kde jsou ti muži, kteříž ti orati pomáhají?" Světec se usmál otázce té a nevěděl, co by měl odpověděti. I řekl šlechtic: „Ujišťuji tě, že jsem viděl ještě dva jiné, kteří podle tebe orali. Ale když jsem se k nim přiblížil, zmizeli mi před očima." Svatý Isidor odpověděl: „Před Bohem ujišťuji, že jsem při své práci žádného pomocníka nespatřil, tím méně koho k ní volal, mimo samého Boha, za jehož pomoc denně prosím." Z toho seznal šlechtic, že oni dva oráči byli andělé; i rozradoval se z toho velmi, že tak svatého nájemce má.[5]

Z této pravdivé události můžeš jasně seznati, že obcování Mši svaté práci nepřekáží, nýbrž jí prospívá, ježto Bůh věci pak tak zařídí, že práce lépe se daří, rychleji ubíhá a lepší výsledek má. Není tedy ztracen, nýbrž velice dobře vynaložen čas, který věnujeme službě Boží; čas, který takřka sobě ukrádáme, abychom jej Bohu darovali; čas, v kterém zisku pozemského se odříkáme, abychom v něm pro čest Boží horovali. Za čas takto vynaložený nahradí nám Bůh statky časnými i věčnými hojně. Poslyš ještě, jak jiný světec v příčině této soudil.

Svatý Ferdinand z Talavery, prvý arcibiskup granadský, žil dříve po delší čas při královském dvoře a vyřizoval z vůle panovníka nejdůležitější záležitosti říšské. Jako obyčejně mnozí závidí velmožům a mocnářům této země, tak záviděli mnozí také svatému Ferdinandovi. A poněvadž na něm nemohli nalézti žádné jiné příčiny k pokárání, vyčítali mu, že den co den oběti Mše svaté obcuje, ač má tak důležité starosti, že zanedbávání jich má prý následky nejškodlivější. Říkali: „Kdo žije u královského dvora, není v klášteře; a proto také nepotřebuje v témdni oběti mešní obcovati." Jistý přítel toho zbožného muže jednoho dne důvěrně s ním sdělil, co mu nepřátelé jeho vyčítají. S úsměvem i klidem odpověděl Ferdinand: „Právě proto, že mi král pozemský ukládá tolik a tak namáhavých zaměstnání, utíkám se ke Králi nebeskému a přináším si z oběti Mše svaté moc i sílu nadpřirozenou, abych pod tíží práce neklesal, pro svět na nebe a pro zaměstnání světská na spásu duše své nezapomínal!"

Jak zahanbuje příklad tohoto světce ony lidi, kteří ve své vlažnosti a lenosti pro nejnepatrnější zaměstnání Mši svaté buď vůbec neobcují nebo před ukončením z chrámu utíkají! Povšimni si také, kde je více mravnosti a i větší pozemský blahobyt: zdali v oněch osadách, kde ve všední dny toliko nemnozí lidé na Mši svaté bývají; anebo v oněch, kde ještě vládne krásný obyčej, hodně četně Mši svaté denně obcovati? Pozoruj! Kde jest větší pořádek v hospodářství, lepší kázeň při čeledi, pečlivější vychování dítek, větší příchylnost jejich k rodičům: zdali v oněch rodinách, které mezi týdnem nikdy

na Mši svatou nepřicházejí, nebo v oněch, kde patří k domácímu řádu, aby aspoň jeden člen rodiny denně oběti Mše svaté obcoval? Ó, vy ubozí lidé, kteří se necháváte od ďábla tolik zaslepovati, že nevidíte ani nepoužíváte pokladu, jenž se vám denně při Mši svaté otvírá! Jak snadno byste mohli to na sobě samých pozorovati, jak štědře na duši i na těle odplácí Bůh tu službu, kterou jemu prokazujete, obcujíce Mši svaté! Vždyť přece řekl sám Spasitel svými neklamnými ústy: Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho; a všeho ostatního časného bude vám hojně přidáno! Jako by řekl: Obcuj přece zrána nejprve Mši svaté a odbržíš ve svých časných věcech požehnání hojné!

XXV. Proč máme Mši svatou spoluobětovati?

Tuto kapitolu, duše zbožná, čítej z obzvláštní pozorností a vštěp si ji hluboko do paměti. Neboť přemnoho na tom záleží, abys o ní uvažovala; a pak řídíc se naučením, jež obsahuje, veliký užitek získala.

Mše svatá jest, jak jsem již dříve dokázal, pravou, jedinou a nejvyšší obětí křesťanstva; a ti, kteří jí řádně obcovati chtějí, musí ji dříve Bohu Nejvyššímu v oběť přinášeti. Nebo takto praví zbožný a učený bohoslovec: „Obcování Mši svaté není vlastně modlitbou, ale klaněním se a obětováním (sacrificatio). Neboť všickni, kteří Mši svaté přítomni jsou, konají sakrificium čili oběť božskou

s knězem zároveň. Nejpřednějším Knězem a Obětníkem je však Kristus Pán, jenž všechny Mše svaté, které slouženy bývají, Otci nebeskému v oběť přináší. Po něm následuje jakožto druhý - kněz, jenž oběť božskou koná, jsa lidským nástrojem Ježíše Krista a propůjčuje mu rukou i jazyka svého k službě. V třetí řadě tohoto novozákonného kněžství stojí všichni ti, kteříž Mši svaté přítomni jsou. Také oni mají do jisté míry moc, oběť svatou obětovati. A do čtvrté řady stavím ony, kteří Mši svatou objednali, anebo k obětování potřebné náčiní, jako kalich, roucho mešní, albu atd. darovali. Do páté řady postavil bych ty, kteříž pro nutné a neodkladné povinnosti nemohou se osobně ke Mši svaté dostaviti, ale aspoň v duchu jí přítomni jsou a způsobem duchovním s knězem spolu svatou oběť konají. Všichni tito patří do jisté míry k obětujícím a stávají se účastnými ovoce svaté oběti sami a mohou je také přivlastniti i jiným."[1] Slova tato obsahují krásné i utěšené naučení.

Mám za to, že mezi nejpřednější milosti, jimiž Bůh pravověrné své vyznavače obdařil, náleží ta, že dopřál nejdůstojnější božskou oběť Mše svaté velebnosti své obětovati netoliko kněžím, ale i všem věřícím: mužům, ženám i dětem. Milosti takové židům nepopřál; neboť v Zákoně Starém nejen že nesměli lidé světští přinésti mu žádné oběti krvavé, ale nebylo jim ani dovoleno, kadidlo v chrámu zapáliti. Jediné tolik bylo dovoleno ba i nařízeno, aby ke každé oběti zápalné i pokojné kadidla přiložili; ale aby je také v chrámě zapálili, tolik dovoleno nebylo. Kdo by byl kadidlo opovážlivě zapálil, dopustil se hříchu.

Proto vypravuje nám Písmo svaté, že když král Oziáš chtěl na oltáři zápalném kadidlo zapáliti, kněží mu to vytýkali a pravili: „Neníť to tvůj úřad, Oziáši, abys zapaloval kadidlo Hospodinu; ale kněžský (úřad) to jest: synů Aronových, kteříž posvěceni jsou k té službě. Vyjdiž ze svatyně, nepotupuj jí; nebo nebude to počteno tobě k slávě od Hospodina Boha." I rozhněval se Oziáš a drže v ruce kaditelnici, aby kadil, hrozil kněžím. A hned vzešlo malomocenství na čele jeho před kněžími, v domu Hospodinovu, u oltáře vonných věcí. A když spatřili kněží malomocenství na něm, spěšně vyhnali ho ven ze svatyně. A tak byl Oziáš malomocný až do dne smrti své."[2] Hleď, jaký trest stihl Oziáše, poněvadž se opovážil přes zákaz Hospodinův kadidlo zapáliti.

V Zákoně Novém jsme zcela jinak postaveni. Tu se obyčejným lidem netoliko nezapovídá, nýbrž milostivě dovoluje, aby netoliko kadidlo, ale i nejsvětější Tělo a Krev Ježíše Krista při Mši svaté obětovali. Poslyš a podiv se tomu, jak svatý Petr tuto přednost křesťanů vynáší, když k věřícím takto mluví: „Ale vy (jste proti židům) rod vyvolený, královské kněžstvo, národ svatý, lid dobytý... abyste, jako kamení živé, vzdělávali se v dům duchovní, v kněžstvo svaté, k obětování duchovních obětí, příjemných Bohu, skrze Ježíše Krista."[3]

Slovy těmito chce svatý Petr naznačiti, že všichni věřící, obého pohlaví, při Mši svaté způsobem duchovním kněžími se stávají a od Boha moc mají, oběti duchovní jemu přinášeti. Jestliže pak Mši svatou skrze ruce kněze obětují, neobětují jí způsobem jen duchovním, nýbrž i tělesným, ježto prá-

vě to Bohu přednášejí, co kněz v rukou drží, jak ještě zevrubněji níže vyloženo bude. Ó, jak velice milostivá to přednost pro věřící! Jaké to veliké dobrodiní pro ně, že ze samé milosti, bez jakýchkoli výloh, mohou si opatřiti nejdrahocennější poklad, Tělo a Krev Páně; a je bez námahy, s málo slovy, Bohu obětovati k nejvyššímu užitku svému! Ó zbožný křesťane! Užívej přece pilně této milostivé výhody! Nemáš věru snadnějšího prostředku, jak bys veliké poklady milostí získal, jako když konáš úřad duchovního kněžství svého při Mši svaté.

Toto obětování jest také nejznamenitějším dílem, jež mezi Mší svatou konati máš; neboť bez něho nemůžeš ani Mše svaté náležitě slyšeti. Jistý zbožný učitel života duchovního napsal: „Slyšeti Mši svatou neznamená jen tolik, aby jí kdo přítomen byl, nýbrž třeba, také ji s knězem zároveň spoluobětovati.“[4] Slov těchto dobře si povšimni a skutkem věrně jich následuj, chceš-li ze Mše svaté hojného užitku nabývati. A nyní ještě věz, co tento učitel dále dí: „Všichni věřící mohou Mši svatou obětovati, ale ne sami o sobě, nýbrž skrze ruce kněze. Ale aby o nekněžích praveno býti mohlo, že Mši svatou obětují, musí také způsobem obzvláštním při ní spolupůsobiti; totiž tak, že buď Mši svatou objednají, nebo při ní slouží, nebo s pozorností ji slyší. O nepřítomných nemůže řečeno býti, že obětují, ačkoliv údy Církve jsou, jestliže při Mši svaté nějakým z uvedených způsobů spolu se nepřičiňují.“

Tomuto výroku úplně přizvukuji a pravím: Chceš-li Mši svatou k prospěchu svému slyšeti, nestačí ti, abys jen osobně při ní byl; ale musíš také

zároveň s knězem při ní Bohu obětovati. Nebo patří k podstatě oběti Mše svaté, aby Bohu vpravdě přednášena byla. Proto ti věřící, kteří při Mši svaté jiné modlitby, než které skutečné obětování obsahují, s nábožností vyslovují, sice vyhovují zákonu Církve, že máme v neděli a v zasvěcený svátek celou Mši svatou nábožně slyšeti. Ale jestliže ani slovy, ani v myšlenkách Mše svaté v oběť nepřinášejí, nemívají z ní tak velikého prospěchu jako ti, kteříž ji spolu obětují.

1. Kterak máme Mši svatou Bohu obětovati.

Chci blíže vyložiti, kterak máš Mši svatou Bohu v oběť přinášeti. Kdyby se někdo mnoho růženců nábožně pomodlil a je Kristu Pánu a jeho přeblahoslavené Matičce v oběť přinesl; a kdyby někdo jiný jedinkou Mši svatou slyšel a ji Bohu všemohoucímu horlivě v oběť přinesl, zajisté že by oba dary příjemné obětovali a veliké odplaty si zasloužili. Ale kdo z obou přinesl by milému Pánu Bohu oběť ušlechtilejší a zasloužil si tedy i odplaty větší? Beze vší pochyby poslednější by obětoval dar nepoměrně ušlechtilejší a zasloužil by si odplaty mnohem větší. Nebo co daruje Pánu Bohu ten, kdo mnoho růženců obětuje? Obětuje sice modlitby přesvaté, zčásti z úst samého Bohočlověka vyšlé; ale tyto modlitby, i s největší nábožností proslovované, jsou přece jen úkony a modlitbami lidí; a proto zůstávají také vždy dary jen nedokonalými. Ale co daruje Pánu Bohu ten, kdo mu Mši svatou v oběť přináší? Daruje samé dary nadpřirozené, ba nejdokonalejší, nejvznešenější, Boha nejhodnější! Obě-

tuje Tělo Páně, Krev Páně, slzy Kristovy, smrt Kristovu a všechny zásluhy Kristovy. Zdaliž to nejsou dary nejdokonalejší a Bohu Otci nejpříjemnější?

Ale snad mi namítneš: „Kdo obětuje růžence nebo jiné modlitby, obětuje dary vlastní a přičinění při nich vlastní; kdo však obětuje Mši svatou nebo zásluhy Ježíše Krista, neobětuje darů svých, nýbrž cizí, Kristu Pánu příslušící." Na to ti odpovídám, že kdo Mši svatou slyší a při ní zásluhy Ježíše Krista Bohu v oběť přináší, neobětuje darů cizích, nýbrž své vlastní! Nebo skrze Mši svatou bývají nám zásluhy Ježíše Krista darovány a přivlastněny. Na doklad toho mohl bych ti uvésti mnoho výroků mužů zbožných i učených, z nichž jeden dí: „Skrze nekrvavou oběť Mše svaté přivlastňujeme si vše, co Kristus Pán utrpením, smrtí i Krví svou zasloužil."[5] Jak posilující a povznášející jsou slova tato! Ale kdybys jim snad víry odepříti chtěl, uvedu ti slova Církve, jimž víry odepříti nesmíš! Tak praví obecný církevní sněm tridentský: „Ovoce krvavé oběti Páně na kříži bývá skrze nekrvavou oběť Mše svaté bohatě přijímáno."[6] Pozoruj! Slovy těmi učí Církev svatá, že ten, kdo Mši svatou slyší, zásluh Ježíše Krista nabývá a ovoce utrpení jeho co nejštědřeji přijímá. Poněvadž pak to, co komu darováno bylo, právě tak jeho vlastní jest jako to, co sám vyzískal, můžeme při Mši svaté Bohu Otci zásluhy Ježíše Krista právě tak jako své vlastní obětovati a tak jeho nejvyšší velebnost ze vší míry potěšiti.

A nyní uvaž, jak velikou milost ti Kristus Pán prokazuje, že tě při Mši svaté duchovně knězem činí a moc ti dává, abys mohl Bohu Otci nejdů-

stojnější oběť Mše svaté spolu obětovati, a to netoliko za sebe, ale i za jiné, podobně jako činí obětující kněz! Nebo takto praví učený Forner: „Mši svatou obětuje za sebe a za jiné netoliko kněz, ale tak činiti můžeš i ty! Každý křesťan může, kolikrátkoli Mši svatou slyší, obětovati ji za sebe i za všechny své přátele.“[7] To dosvědčuje také Církev Páně mešní knihou, kdež knězi velí, aby po Sanctus modlil se takto: „Pamětliv budiž, ó Pane, služebníků i služebnic svých, i všech kolem stojících, jejichž víra Ti známa a zbožnost povědoma jest; za které Ti obětujeme nebo kteříž Ti obětují tuto svatou oběť chvály za sebe a za všechny svoje.“ Hle, jak slova tato jasně naznačují, že každý, kdo Mši svaté obcuje, tuto přesvatou oběť právě tak jako kněz Bohu obětovati může; a netoliko za sebe, ale i za všechny své přátele i dobrodince, za živé i za mrtvé.

Když kněz říká „Orate fratres“, obrací se a prosí všechny přítomné, aby mu při obětování Mše svaté pomáhali, říkaje: „Modlete se, bratří, aby moje i vaše oběť příjemnou byla Bohu, Otci všemohoucímu.“ Slovy těmi chce kněz říci: Prosím vás, abyste mi pomáhali se modliti i obětovati, poněvadž máte při oběti této takový zájem jako já, ježto oběť ta není toliko mou, ale rovněž i vaší!“

V kánonu po pozdvihování Kalicha modlí se kněz takto: „Tak tedy i my, služebníci Tvoji, ó Pane! jakož i lid Tvůj svatý... obětujeme převznešené velebnosti Tvé z Tvých darů i dobrodiní...“ Hle! Na místě tom mluví kněz výslovně k Bohu, že neobětuje toliko sám, ale že i lid svatý tuto čistou oběť přináší s ním zároveň. Ale jestli-

že přítomní ani slovy ani v myšlenkách Mše svaté s knězem neobětují, kněze takřka oklamávají; nebo, lépe řečeno, oklamávají samy sebe, poněvadž se o velikou zásluhu olupují. Nebo takto vyjadřuje se často jmenovaný Forner: „Na místě tomto měli by lidé dobře uvážiti, o jak veliký statek olupují se ti, kteří zřídka na Mši svatou přicházejí; jakož i ti, kteříž sice Mši svaté obcují, ale při ní o to péče nemají, aby ji také za sebe a za svoje spoluobětovali."[8]

Velice nespravedlivě tedy vůči sobě jednají nejen ti, kteří Mši svatou lehkomyslně obmeškávají; ale velice si škodí i ti, kteří Mši svaté jen tak ledabylo obcují nebo při ní jen své každodenní modlitby konají a Mše svaté s knězem vůbec v oběť nepřinášejí. Neboť Mši svatou s knězem spoluobětovati jest to nejlepší, co při Mši svaté dělati můžeme. A čím častěji a srdečněji kdo ji spoluobětuje, tím více Boha obveseluje, tím více na svých trestech za hříchy odpykává a tím větší odplatu si shromažďuje pro nebe. Kolikrát tedy při Mši svaté vyslovíš: „Obětuji, obětuji!" tolikrát zaznívá to před Bohem, jako bys volal: „Platím, platím! Vypočítávám Ti, ó Pane, zlato zásluh Ježíše Krista, abych jím zaplatil dluhy za hříchy své; vysazuji Ti toto zlato, abych si za ně nakoupil statků nebeských; vyplácím Ti toto zlato, abych jím ubohé duše z očistce vysvobodil!"

Můžeme sice kdykoliv s velikým užitkem takto říkati: „Pane, obětuji Ti Tvého milého Syna; obětuji Ti jeho utrpení a smrt; obětuji Ti jeho ctnosti a zásluhy." Avšak toto obětování mimo Mši svatou jest méně mocné, nežli když je činíš při Mši svaté.

Neboť mimo Mši svatou děje se obětování toto pouhými slovy a jest obětí pouze duchovní; při Mši svaté děje se však skutečně a stává se obětí opravdovou. Při Mši svaté je Kristus Pán osobně přítomen a s ním jsou zároveň přítomny i jeho ctnosti a zásluhy. Při Mši svaté bývá znova způsobem duchovním usmrcován a jeho utrpení a smrt bývají skutečně obnoveny. Při Mši svaté Spasitel zásluhy své štědře rozdílí, ba nám je také proto dává, abychom je mohli Bohu Otci obětovati. Svrchovanou měrou mocné i působivé jest již pouhé obětování zásluh Ježíše Krista, jež se koná mimo Mši svatou, jak zjevil on sám svaté Gertrudě, řka: „Jakkoli kdo jest hříchy svými obtížen, může přece odpuštění jich doufati, jestliže mému božskému Otci obětuje mé utrpení a mou smrt." Jestliže pak již obětování utrpení Páně pouhými slovy, mimo Mši svatou konané, tak mocně působí: co teprve dokáže obětování utrpení jeho, jež se děje mezi nekrvavou obětí jeho, při které Kristus Pán netoliko přítomen jest, ale ji i také všem přítomným přivlastňuje? - Mezi Mší svatou řekl jednou Kristus Pán svaté Mechtildě: „Hle! přivlastňuji ti svou božskou lásku, svou zbožnost a své přehořké utrpení. Všecky tyto věci Ti přivlastňuji, abys je mohla jako svoje opět nazpět dáti. Bude-li tak která duše činiti, budu já jí dvojnásob vraceti, co ona darovala mně. A kolikrátkoli bude mi toto obětování opakovati, tolikrát budu já jí dvojnásob navraceti. Totoť jest ta stonásobná odplata, které se člověku dostává v tomto životě; po smrti pak obdrží za odměnu život věčný."[9] Ze slov těchto lze seznati, že Kristus Pán neudělil zásluh svých při

Mši svaté toliko svaté Mechtildě, ale že je udílí také nám; a my že můžeme je zase obětovati jemu k převelikému prospěchu svému.

2. Jakou cenu má obětování Mše svaté Bohu.

Učený kněz Sanchez praví:[10] „Ze všech částí a důležitých věcí Mše svaté největší útěchy a nejvyšší duchovní radosti poskytuje modlitba, kterou kněz říká po pozdvihování Kalicha, když neposkvrněného Beránka, jenž hříchy světa snímá, Bohu Otci obětuje těmito slovy: „Ó Pane, my, služebníci Tvoji, jakož i lid Tvůj svatý... obětujeme převznešené velebnosti Tvé z Tvých darů i dobrodiní oběť čistou, oběť svatou, oběť neposkvrněnou." I nazývá kněz lid „svatým" proto, že bývá skrze Mši svatou posvěcen, jak to Kristus Pán sám praví: „Já posvěcuji sebe samého za ně, aby i oni posvěceni byli v pravdě."[11] I posvěcuje také kolemstojící pokropením Krve své, kterou za ně vylil při pozdvihování Kalicha, jak dí svatý Pavel: „Posvětil lidi Krví svou."[12]

Uvažuj, s jak důraznými slovy kněz jménem lidu Bohu svatou oběť přináší, když se po pozdvihování modlí: „My, služebníci Tvoji, jakož i lid Tvůj svatý, obětujeme převznešené velebnosti Tvé z Tvých darů i dobrodiní oběť čistou, oběť svatou, oběť neposkvrněnou." Ó, jak drahocenná jest oběť tato!

Co obětují kněz i vůkolstojící, když slova tato vyslovují? Obětují všemohoucímu Bohu dar tolik vzácný, že kdyby komu celý svět jakožto vlastnictví náležel a on by jej chtěl Bohu velkomyslně obětovati, přece by mu nepřinášel daru tak veli-

kého, jako mu přináší ten, kdo mu při Mši svaté jeho přemilého Syna s nábožnou myslí obětuje!

Co dává Bohu ten, kdo mu Krista Pána při Mši svaté obětuje? Dává mu tím dar tolik převzácný, že týž má cenu právě tak velikou, jakou má všemohoucí, neskonalý Bůh sám ve své nevystihlé dokonalosti a velebnosti! Vyššího ocenění učiniti již nemohu, poněvadž nelze nalézti ani vymysliti něco vyššího, nežli jest právě Bůh.

Při Mši svaté neobětujeme sice vlastně božství Ježíše Krista, nýbrž člověčenství jeho, totiž Tělo, Duši, Krev jeho. Avšak že člověčenství Ježíše Krista s božstvím jest tak úzce spojeno, že od něho odloučeno býti nemůže, obětujeme s člověčenstvím Páně také zároveň i božství jeho. Jestliže tedy při Mši svaté Krista Pána Otci nebeskému obětuješ, věnuješ mu nejdrahocennější drahokam: božství jeho, zároveň s převzácným kalichem člověčenství jeho; a nabízíš mu tak nejdokonalejší klenot, jenž cenou svou převyšuje nebe i zemi; ano, právě tolik platí, jako plnost božství. Jak neskonalou čest a radost působíš tedy Otci nebeskému, když mu tento neocenitelný dar obětuješ! Vždyť věnuješ mu Toho, o němž on sám se vyjádřil: „Tentoť jest Syn můj milý, v němž jsem sobě zalíbil.“ Jak bohaté odplaty dosáhneš jednou za Dar tento! Neboť ten, jemuž tento převzácný Dar věnuješ, jest Pánem nejštědřejším a nejvděčnějším na nebi i na zemi. Jak mnoho dluhů jemu tímto uplatíš, poněvadž Dar tento neskonale vyšší cenu má, než jakou ty jsi prodlužiti mohl.

A tento Dar není darem cizím, nýbrž naším vlastním, poněvadž nám jej před časy dobrovolně da-

roval Bůh a nám jej ještě denně ve všech Mších svatých znova dává. O tom svědčí také kněz, častěji proslovuje mezi Mší svatou, že tato oběť Těla a Krve Ježíše Krista není toliko obětí jeho, ale jest i obětí lidu, i naší. Poněvadž tedy Kristus Pán při Mši svaté jest náš, jsou i jeho nesmírné poklady naše. Z toho můžeš seznati, jak velice se můžeme při Mši svaté obohatiti. Proto na pravdě spočívá, co praví učený kněz Sanchez: „Dovede-li jen člověk Mši svatou náležitě slyšeti, může se v ní bohatším státi nežli skrze všechny od Boha stvořené věci."[13] Proto také při Mši svaté obzvláště toho dbej, abys Bohu Otci často Syna jeho obětoval; nebo čím častěji ho budeš obětovati, tím bohatším se staneš!

Také toho bedlivě šetři, abys Mši svatou vždy skrze ruce kněze obětoval, říkaje: „Pane, obětuji Ti Tvého přemilého Syna skrze ruce kněze." Neboť tím jako bys říkal: „Pane, nejsem hoden, abych směl k tomuto oltáři svatému přistoupiti a Tvého přemilého Syna do svých nehodných rukou vzíti. Proto přistupuji jen v duchu, podkládám obě své ruce pod ruce kněze a pomáhám jenom svatou Hostii i Kalich s Krví Páně pozdvihovati." O králi anglickém Jindřichu I. vypravuje církevní dějepisec Raynald, že týž slýchal denně tři Mše svaté a při nich klečíval na nejspodnějším stupni oltáře. Když pak kněz svatou Hostii a Kalich s Krví Páně pozdvihoval, podkládal král ruce své pod rámě kněze a pozdvihoval tak zároveň s knězem k nejvyšší útěše srdce svého nejsvětější Svátost do výše."[14] Ó, kdyby tento posvátný obyčej posud platil, zdaliž by každý rád na Mši svatou nespěchal, aby byl

v kostele nejprvnější a mohl zároveň s knězem nejsvětější Svátosti pozdvihovati? Poněvadž však tento způsob již vymizel, spokojuje se Bůh s vůlí tvou, když jen říkáš: „Pane, obětuji Ti Tvého přemilého Syna skrze ruce kněze." Neboť rozumí tomu dobře, co slovy těmi vyjádřiti chceš.

Mimo svatou Hostii musíš také kalich s nejdůstojnější Krví Ježíše Krista Bohu Otci obětovati. Je to dílo tak záslužné, že toho nelze ani s důstatek vyložiti. V životopise svaté Magdaleny de Pazzis, v Římě vytištěném, čteme v hlavě 101. takto: „Bůh poučil světici, že obětování Krve Ježíše Krista je velice mocné k usmíření Boha, pro hříchy světa rozhněvaného. Proto stěžoval si jí Bůh, že tak málo lidí na světě jest, kteří by se snažili hněv jeho usmiřovati. I napomenul ji, aby ona to činila. Proto obětovala Bohu denně často, obyčejně padesátkrát, s velikou horlivostí přesvatou Krev Ježíše Krista za živé a za mrtvé. A Spasitel ukázal jí často ony duše, jež obětováním přesvaté Krve obrátila nebo z očistce vysvobodila."

Táž také říkávala: „Jest se obávati, že nekajícnost hříšníků zaviněna jest leností naší. Nebo kdybychom za ně horlivé modlitby a Krev Ježíše Krista byli obětovali, byli by se zajisté obrátili a muk věčných uchránili. Proto obětujmež tedy Krev i utrpení Páně bez ustání za hříšníky!" Slova tato zasluhují povšimnutí, poněvadž nám označují snadný prostředek, jímž můžeme Boha usmířiti, hříšníky obrátiti, zemřelé vysvoboditi a hříchy vlastní odkáti. Toto obětování přesvaté Krve Páně může se díti vždycky a na všech místech; ale mnohem mocnější a užitečnější jest, když je konáme při Mši

svaté, poněvadž se při ní toto obětování neděje jen slovy, ale i skutkem. Neboť kněz má vpravdě Krev Páně v kalichu a obětuje ji způsobem tělesným netoliko jménem svým, ale i jménem Církve celé, zvláště jménem přítomných. Jestliže tedy kdo mezi Mší svatou říká: „Ó Pane, obětuji Ti tuto svatou Krev skrze ruce kněze," obětuje Krev přesvatou způsobem tělesným, poněvadž obětuje tutéž, kterou kněz v kalichu má; a dobývá si tak mnohem větší zásluhy, nežli kdyby byl Krev Páně obětoval mimo Mši svatou pouhými slovy.

Jak velikou cenu obětování takové má, o tom můžeš rovněž se dočísti v životě téže světice Magdaleny de Pazzis. Táž praví: „Jestliže člověk přesvatou Krev Páně Bohu Otci obětuje, věnuje mu Dar tolik vzácný, že Bůh nemá dosti pokladů, aby jej oplatil. Neboť Dar tento jest tak veliký, že se Bůh oproti tvoru svému takřka k díkům zavázán cítí." Ó, jak vznešená a podivuhodná jsou tato slova! Jest možno, aby obětování této přesvaté Krve bylo darem takovým, že by Bůh neměl statku s ním rovnocenného, aby jej oplatiti mohl, ale obětujícímu k díkům zavázán se cítí? Jest tomu vpravdě tak! Neboť co jest mimo Boha v nebi nebo na zemi, co by se drahocenné Krvi Páně cenou vyrovnalo? Vždyť jedna jediná krůpěj této nejdůstojnější Krve má větší cenu nežli celé moře, krví svatých mučedníků se pěnící! Ano, „jedinká krůpěj přesvaté Krve Páně," tvrdí svatý Tomáš Aquinský, „jest mocnou dosti, že by mohla celý svět od hříchů jeho očistiti!"

Kdybys byl býval na Kalvarii a byl měl takovou víru v Ježíše Krista a takovou lásku k němu jako nyní máš; a kdybys byl stékající Krev Kristovu

oběma rukama se země nabíral, s pravou důvěrou k nebesům pozdvihoval a se srdcem zkroušeným Bohu Otci obětoval, zdaž bys nebyl měl pevné důvěry, že dokonalé odpuštění hříchů i trestů obdržíš? A hle! Tento tvůj Vykupitel jest na oltáři osobně přítomen; a jako tehdy celý zraněný a zkrvácený na kříži pněl, tak obnovuje nyní při Mši svaté způsobem duchovním své utrpení vůči svému nebeskému Otci a jeho přesvatá Krev stéká z ran jeho do Kalicha. Jestliže tedy tutéž Krev jeho způsobem duchovním do svých rukou bereš a s takovou nábožností, s jakou bys ji byl býval na hoře Kalvarii obětoval, Bohu Otci obětuješ, čerpáš zajisté z obětování toho nemenší prospěch, než jaký bys byl čerpal tehdy na Kalvarii! Neboť nižádný hřích není tolik ohavný, že by nemohl smyt býti Krví Kristovou; a žádná vina není tolik hrozná, že by nemohla zaplacena býti cenou Krve Bohočlověka! Tato božská Krev může více očistiti, více usmířiti a více uplatiti, nežli celý svět může znečistiti, zhřešiti a zaviniti. Proto skládej pevnou důvěru v přesvatou Krev Páně a obětuj ji horlivě při Mši svaté Bohu nejvyššímu. Pros také dle návodu svaté Magdaleny de Pazzis milé anděly, aby za tebe přesvatou Krev obětovali a milost odpuštění hříchů ti vyprošovali.

XXVI. Důtklivé napomenutí, abychom Mši svaté obcovali každodenně.

Jestliže jsi tuto knihu až potud pozorně četl a jen poněkud o obsahu jejím uvažoval, probudila se

v tobě, doufám, veliká horlivost pro Mši svatou, a netřeba ti dalšího napomenutí, abys každodenně na Mši svatou přicházel. Ale abych horlivost tvou pro každodenní obcování Mši svaté ještě více roznítil, hodlám přece ještě něco dodati.

Především ti pravím, že není žádná denní hodina drahocennější právě nad tu, kdy Mši svatou slyšíš a nejsvětější Trojici obětuješ. Hodina tato je vpravdě hodinou zlatou, kdy můžeš celé denní dílo své dobrým úmyslem a požehnáním Božím, ze Mše svaté se prýštícím, takřka ve zlato proměniti; kdežto všecko, co bez požehnání, z oběti Mše svaté plynoucího, po celý den pracuješ, má cenu kovu toliko prostého.

Snad mi namítneš: „Práce jest přece nutnější nežli obcování Mši svaté, ježto bez práce nemohu sehnati potřeb životních ani pro sebe, ani pro svoje." Ale já ti odpovídám: „Mši svaté obcovati jest věcí nutnější nežli pracovati, poněvadž beze Mše svaté spasení sotva dojdeš." Nepravím, že nemáš pracovati; nýbrž pravím, že si máš práci svou tak zaříditi, abys mohl Mši svatou slyšeti; ba že si máš od práce půl hodinky ujmouti, abys ji mohl Bohu v oběť přinésti, ježto se ti pak mnohem snáze bude pracovati a Bůh ti mnohem více požehná. Jestliže pro časný zisk nebo z nedbalosti Mši svatou slyšeti zanedbáš, proměníš zlaté hodiny denního díla svého v hodiny olověné; a způsobíš si velikou škodu. Zanedbáním jedinké Mše svaté, kterou bys byl mohl slyšeti, zbavuješ se stonásobně většího prospěchu, než jaký si můžeš získati prací celého dne. Toho dovtípiti se můžeš ze slov Písma svatého, jež Kristus Pán pronesl s velikým důrazem, řka: „Co jest platno člo-

věku, byť všechen svět získal a na své duši škodu trpěl?"[1]

Ó, kéž by o věci této uvažovati chtěli oni řemeslníci, kteříž pro nepatrný zisk zanedbávají Mše svaté ve všední dny! Zajisté, že by své dílo, zejména ve městech i městečkách, buď teprve po Mši svaté začínali nebo je mezi Mší svatou přerušovali, aby do kostela pospíšili. Mnoho-li může asi řemeslník při svém řemesle aneb rolník při své polní práci za půl hodiny vydělati? A mnoho-li může během půlhodiny vydělati hospodyně anebo služebná domácí prací? Zdaliž nejsou tedy lidé velice pošetilí, že pro nepatrný zisk časný Mši svatou zanedbávají? A přece by si mohli jedinkou Mší svatou, které by nábožně obcovali, bohatých pokladů vydobýti pro nebe! Ale oni se drahocenných pokladů těchto dobrovolně zříkají proto, aby neztratili něco halířů pozemských! Ba, co dím? Vždyť nábožnou účastí na Mši svaté ani docela žádného zisku pozemského neztrácejí, poněvadž Bůh dennímu jejich dílu pro oběť Mše svaté tím hojněji žehnává! A co říci o úřednících, kteří vůbec mají ranní hodiny volné?

Pošetilost lidí, kteří ve všední dny tak lehkomyslně Mši svatou zanedbávají, dokáži ještě zřejměji. Kdyby s nebe pršelo zlato, zdaliž bys rychle nezanechal svého obchodu a všech svých prací a neběžel na ulici zlato sbírat? Zdaliž neměl by tě každý právem za blázna, kdybys chtěl při práci své vytrvati a sbírání zlata zanedbati? A hle! takovým pošetilcem se ukazuješ, když z lehkomyslnosti a nedbalosti na Mši svatou přicházeti opomíjíš! Neboť při každé Mši svaté leje se s nebe

zlato; ne sice pozemské, ale lepší, nadpozemské, nebeské; a každý má na vůli nasbírati si tolik, kolik mu libo. Snad bys rád věděl, jaké že zlato mezi Mší svatou s nebe se leje? Poslyš tedy! Leje se s nebe rozmnožení milosti Boží; leje se s nebe rozmnožení zásluh i ctností; leje se s nebe rozmnožení oslavy nebeské; leje se s nebe sladká útěcha a nebeská zbožnost; leje se s nebe Boží požehnání pro všecky statky pozemské; leje se s nebe odpuštění všedních hříchů, prominutí mnohých provinění i trestů; lejí se s nebe podíly na zásluhách Ježíše Krista. Ano, leje se při Mši svaté s nebe samé štěstí, samá spása, samá milost, samé slitování. A nejsou-liž věci tyto samým osvědčeným zlatem? Jestliže tedy pro nepatrnou námahu, již bys musel podstoupiti, nebo pro nepatrný zisk, jehož by ses musil odříci, Mši svatou ve všední dny zanedbáváš, zdaliž mnohem pošetileji nejednáš než někdo, kdo by za deště zlata chtěl raději pracovati, nežli zlata si nasbírati?

Všichni učitelé duchovní jsou toho mínění, že život duše v milosti Boží udržen i podporován býti může jedině neustálým cvičením se v dobrých skutcích. Jestliže se duše v dobrých skutcích stále necvičí, život její v milosti Boží zasychá i odumírá; podobně jako hořící lampa uhasíná, když nového oleje nedoléváme. Ze všech dobrých skutků nejpřednějším je však nábožné obcování Mši svaté. Tento dobrý skutek překonává všechny ostatní o tolik, jako slunce všechna ostatní tělesa nebeská. Světlo slunce svítí zajisté jasněji, žár jeho je větší a síla jeho zemi mnohem užitečnější nežli jasnost, teplo a síla všech ostatních hvězd dohromady. A tak jest i zbožné obcování Mši svaté Bohu

příjemnější, tobě užitečnější, světu spasitelnější a dušičkám v očistci utěšenější nežli ostatní tvé denní modlitby i ostatní dobré skutky. Kterýmkoli dobrým skutkem prokazuješ sice Bohu zajisté velikou službu i zálibu; ale Mší svatou prokazuješ mu čest neskonalou a zálibu nadmírnou. Všemi dobrými skutky svými obveseluješ všechny anděly a svaté; ale Mší svatou připravuješ jim radosti nepoměrně větší. Všemi dobrými skutky svými získáš si ovšem zásluhy; ale Mší svatou zasluhuješ si při menším namáhání odměny mnohem vyšší.

Účastí na Mši svaté nalézáš poklad nade vše pomyšlení veliký, stávaje se účastným drahocenných zásluh Ježíše Krista, jež rozdíleny bývají všem přítomným; a to měrou tak přehojnou, že toho ani pochopiti nemůžeš. Proto nazývá učený Forner Mši svatou „bohatým zlatodolem", v němž ten, kdo v něm pracuje, mnohem více zasluhuje nežli ten, kdo se v jakémkoli jiném dolu namáhá. A tak obohacuje se také ten, kdo Mši svatou s nábožností slýchá, mnohem více milostmi i zásluhami než někdo jiný, kdo jiné dobré skutky koná. Také Církev svatá označuje Mši svatou jakožto nejsvětější ze všech dobrých děl těmito slovy: „Musíme nutně vyznávati, že nemohou věřící křesťané konati jiného tolik svatého i božského díla, jako jest právě toto hrůzyplné tajemství oběti Mše svaté."[2] Jestliže dle výslovného učení Církve Páně je Mše svatá dílem nejsvětějším, ano božským, je zajisté také i prostředkem nejvýhodnějším, jímž si můžeme pokladů nebeských zjednati. A jako Písmo svaté tvrdí o moudrosti, že „všeliké zlato u přirovnání k ní jest písek drobný a jako bláto",[3] tak

jsou i veškeré dobré skutky naše u přirovnání ke Mši svaté jen jako bezcenný písek a bláto.

Poslyš také, kterak nábožný Tomáš Kempenský ve své knize „O následování Krista Pána" nás napomíná, abychom velmi často, pokud možno každodenně, na Mši svatou přicházeli. Praví: „Kdyby toto nejsvětější tajemství slaveno bylo toliko na jednom místě ve světě a od jednoho kněze, s jakou žádostivostí by křesťané toužili po tom, aby mohli na tom místě a při tom knězi Božím býti a konání božských tajemství obcovati! Ale Kristus Pán bývá denně obětován na mnohých místech a od mnohých kněží, takže milost i láska Boží k lidem tím větší se jeví, čím dále účast s Tělem Kristovým světem se rozšiřuje... Jak velmi sluší se tedy želeti naší vlažnosti i lenivosti, že nás to s větší náklonností netáhne ke Kristu Pánu, v němž přece veškerá naše naděje a veškerá naše zásluha spočívá; jenž jest Vykupitelem i Spasitelem naším; jenž jest útěchou poutníků pozemských a věčným požitkem obyvatelů nebeských! Jak velice sluší toho želeti, že tak mnozí tak málo dbají tohoto spasitelného tajemství, jež přece nebe obveseluje a celý svět zachovává! Ó, jaká to zaslepenost i necitelnost lidského srdce, když tak nevýslovné milosti více necení, ale při každodenní příležitosti jen lhostejným k ní se stává!"[4]

1. Proč máme každodenně na Mši svatou choditi.

Napomínám tě, křesťanský čtenáři, se vší láskou, ale i s důtklivostí, abys každodenně na Mši svatou chodil, pokud ti to jen poněkud možno jest. Uva-

žuj, že jsi od Boha proto stvořen, abys jemu sloužil, abys ho službou svou každého dne uctíval. Ale nemůžeš Bohu svému lépe sloužiti, jako když každodenně Mši svaté obcuješ, poněvadž ona jest *bohoslužbou nejvyšší*, kterou Pána svého poctíti můžeš. Uvažuj dále, že jsi povinen Bohu za tolik dobrodiní, jež duši i tělu tvému denně prokazuje, také patřičné díky vzdávati! Nemůžeš se však Bohu lépe zavděčiti, jako když také každodenně Mši svaté obcovati budeš, ježto ona jest *nejvyšší obětí děkovací*. Uvažuj dále, že jsi proto na světě, abys Boží velebnost dle zasloužení velebil i chválil. Kterak mohl bys to lépe činiti, nežli skrze Mši svatou, jež jest *nejhodnější obětí chvály?* Uvažuj také o těchto slovech Páně: „Všeliký strom, který nenese ovoce dobrého, vyťat bude a na oheň uvržen."[5] Ale nemůžeš lepšího ovoce přinášeti, jako když, jsa ve stavu milosti Boží, Mši svaté obcuješ, poněvadž ona jest *nejlepším ze skutků dobrých všech!* Nemůžeš tedy dluhu svého u Boha lépe upláceti, jako když často a s horlivostí Mši svatou slyšíš, poněvadž ona jest *obětí nejbohatšího zadostučinění*. Uvažuj též, že každodenně vězíš v nebezpečí hříchů i neštěstí! Zdaliž můžeš toto stálé nebezpečí lépe odvraceti, jako když často i nábožně Mši svatou slyšíš, jež jest *nejmocnější obětí prosebnou?* Uvažuj, kterak i smrt i ďábel vždy v patách tě následují, aby ti život odňali a do pekla tě uvrhli. Kterak by ses mohl proti nástrahám ďábla pevnější záštitou vyzbrojiti, jako když každého dne Mši svaté obcuješ, jež jest *nejlepší ochranou proti všemu zlému?* Konečně ještě uvažuj, že mnoho budeš míti potřebí přispění svatých Božích v hodince smrti své; ale že si ho nemůžeš

ničím více zabezpečiti, nežli když na počest jejich velmi často Mši svatou budeš slýchati. Vždyť slíbil Kristus Pán svaté Mechtildě, „že každému pošle v hodince jeho smrti na útěchu a pomoc tolik svatých, kolik on Mší svatých v životě svém nábožně byl slyšel“! Proto vezmi si toto důtklivé napomenutí hodně k srdci a učiň to nejpevnější předsevzetí, že od dnešního dne, pokud ti jen poněkud možno bude, budeš každodenně Mši svatou slyšeti!

Nemůžeš-li však naprosto ve všední dny Mši svaté obcovati, tedy dávej někdy Mše svaté za sebe sloužiti, abys tak zanedbání bohoslužby, pokud jsi se jím provinil, opět odčinil, dluhy své u Boha uplatil a odvrátil od sebe tresty, jichž každodenními poklesky si zasluhuješ. Jsi-li pak tolik stísněn, že za sebe nemůžeš dáti žádné Mše svaté obětovati, povím ti o jiném prostředku, jenž ti velice prospěje. Dostaví-li se ke dveřím tvým nějaký žebrák, za almužnu prosící, podej mu několik haléřů nebo prokaž mu nějaké jiné dobrodiní a rci jemu: „Toto vám dávám, abyste dnes nebo zítra za mne šel na Mši svatou!“ Lidé chudí, jimž dobrodiní prokážeš, prosbě tvé snadno vyhoví; a tak budeš si moci bohatých milostí ze Mše svaté vydobýti. Když totiž někdo Mši svatou slyší za tebe, daruje ti ovoce milostí, jichž ze Mše svaté nabyl; a zjednává ti také zvláštní milost u Boha, jež tě před časným i věčným neštěstím chrání.

Jeden za druhého může snáze Mši svatou slyšeti, nežli za něho ke stolu Páně přistoupiti. Zajisté, že jsi již často uslyšel z úst lidí zbožných: „Chci k svatému přijímání přistoupiti a je obětovati za toho nebo onoho, nebo za dušičky v očistci.“ Tomuto

učení nesmí se ovšem tak rozuměti, jako bychom vůbec mohli za někoho některé svátosti přijímati. Podobně jako nemohu se za někoho najísti, tak nemohu také za nikoho pokrmu pro duši přijmouti. Jestliže tedy dle tohoto krásného a spasitelného obyčeje za někoho svaté přijímání obětujeme, čeho nabývá ten, za něhož je obětujeme? Odpovídám: Poněvadž všechny naše dobré skutky umořují nějakou část trestů, jichž jsme hříchy svými zasloužili, a tedy beze vší pochybnosti i svaté přijímání jakožto dílo přesvaté velikou část našich provinění umořuje, můžeme se zisku tohoto odříci a přivlastniti jej tomu, za něhož k svatému přijímání, přistupujeme. A poněvadž po svatém přijímání ve stavu milosti Boží býváme, můžeme se také tím horlivěji za jiné modliti a jim jisté milosti vyprositi.

Jinak tomu však jest s obcováním Mši svaté za někoho jiného. Neboť Mše svatá ustanovena jest právě k tomu účelu, abychom ji netoliko za sebe, ale i za jiné mohli sloužiti nebo slyšeti. Proto také modlí se kněz v kánonu mešním: „Buď pamětliv, ó Pane, služebníků i služebnic svých, jakož i všech vůkolstojících, jejichž víru i pobožnost znáš; za které my Ti tuto oběť chvály přinášíme, anebo kteří Ti ji sami přinášejí za sebe a za všechny svoje“... Hle! Slova tato nám označují jasně, že můžeme Mši svatou i za sebe i za svoje obětovati a touto vznešenou obětí jim mnoho milostí vyprositi. Mimoto dostává se každému, kdo Mši svaté obcuje, podílu na zásluhách neboli na dostiučinění Ježíše Krista; kterýžto podíl může jiným darovati, za které právě Mši svatou slyší. Proto mám za to, že mnohem výhodnější jest za jiného Mši svatou slyšeti nežli za

něho Svátost oltářní přijímati. Ale nejlépe dělá ten, kdo při Mši svaté, kterou za jiného obětuje, zároveň i ke stolu Páně přistupuje, poněvadž tak sebe i jiné s Obětí na oltáři co nejúžeji spojuje.

2. Svatí nás příkladem svým povzbuzují, abychom každodenně Mši svaté obcovali.

Příslovím z obyčejného života se říká: „Slova pohnou, příklady táhnou," to jest: pudí nás k skutečnému následování. Nemohla-li tebe má posavadní slova ještě pohnouti, abys denně Mši svaté obcoval, postavím ti na oči ještě rozličné příklady svatých, kteříž měli tatáž, ba snad mnohem důležitější zaměstnání nežli máš ty, ale přece denně na Mši svatou přicházeti neobmeškávali.

Svatý Augustin píše o své milované matce, svaté Monice, jež v Pánu zesnula l. P. 387, že neopominula ani jediného dne Mši svaté obcovati. Neboť dobře znala vysokou cenu této přesvaté oběti, kterou náš dluhopis jednou smazán byl. Když, domova ještě vzdálená, na sobě pozorovala, že se smrti přibližuje, neuložila svému synu při odchodu svém ze světa nic o skvostném pohřbu: ale pronesla svou poslední vůli v ten rozum, aby syn její nikdy na ni nezapomínal při svaté oběti své na oltáři.[6]

Svatá Hedvika, vévodkyně slezská a polská, jež zemřela l. P. 1243, měla Mši svatou v takové nábožné uctivosti, že každodenně častěji Mši svaté přítomna bývala; a jestliže dosti kněží v její dvorní kapli Mše svaté nesloužilo, povolávala jiných, jen aby si toho štěstí dopřála, aby mohla denně mnohým Mším svatým obcovati.

Svatý Ludvík, král francouzský († 1270), býval denně na dvou, nezřídka docela na třech anebo čtyřech Mších svatých. Když jednou doslechl, že ho někteří dvořané z toho kárali, ježto prý tak správě říše mnoho času odnímá, řekl: „Jak jsou ti páni starostliví! Zajisté, kdybych ještě jednou tolik času zmrhal při hře nebo na honbě, ani slovíčkem by mne nikdo z nich nepokáral!“[7] Vpravdě znamenitá to odpověď, jež se dotýká tvrdě netoliko oněch dvořanů, ale i nás všech pospolu! Nebo kdybychom měli v den všední jedné anebo dvěma Mším svatým obcovati, tu již, zajisté z vnuknutí samého ďábla, se domníváme, kdo ví jakou škodu z toho ve svých časných záležitostech trpíme. Ale jestliže hodinu nebo dvě ztrávíme při tlachání, hře, pití, spaní nebo před zrcadlem, neděláme si z toho žádných výčitek svědomí; nýbrž máme za to, že jsme hodin ztracených ještě velice dobře užili! Ó, jak veliká to zaslepenost!

O Jindřichu I., králi anglickém, píše dějepisec Raynald, že každodenně na třech Mších svatých býval, ačkoliv naň doléhaly záležitosti říšské velice těžké. Když ho kdysi král francouzský navštívil a jemu řekl, že by měl spíše kázání nežli Mši svaté přítomen býti, odpověděl jemu Jindřich se vší zdvořilostí: „Mně jest milejší, mohu-li přítele svého často vídati, nežli o něm chválu slýchati!“[8] A tak smýšlím i já; a proto také radil jsem mnohým, kteří se mne tázali, co lepší jest, zdali Mši svatou nebo kázání slýchati: Lépe jest slýchati Mši svatou nežli kázání. Tím ovšem nepravím, že bychom měli kázání zanedbávati, ježto i kázání s pozorností poslouchati máme. Zejména prospívá velice ku spa-

sení hříšníkům, když kázání s pozorností poslouchají, aby tak hříchy snáze poznali a ošklivostí k nim se naplnili.

O svatém Václavu, vévodovi země české, jenž jakožto mučedník zemřel l. P. 929, vypravuje legenda: Když císař Otto konal říšský sněm v Řezně, nařídil, aby se veškerá knížata i panstva sešla určitého dne do sezení. Svatý Václav, jenž tam byl přítomen, zašel si téhož dne nejdříve na Mši svatou a byl jí až do konce přítomen. S nevolí čekali naň zatím dlouho císař i knížata; a když pořád ještě nepřicházel, řekl císař: „Začneme již s poradami. Až Václav přijde, ať nikdo nepovstane, aby ho uvítal a místo mu udělal!" Když bylo po Mši svaté, vstoupil Václav do zasedací síně a císař spatřil dva anděly po stranách jeho kráčeti. Proto rychle se svého trůnu povstal, šel mu vstříc a objal ho. Knížata se pak hněvala, že císař přes svůj vlastní zákaz takto se k Václavovi zachoval. Ale císař se omluvil řka: „Viděl jsem dva anděly podle vévody českého; proto jsem povstal, abych mu úctu svou prokázal." Také císař svatému Václavovi na tomto sněmu nabídl hodnost královskou.

O římském císaři Lotharovi vypravuje církevní dějepisec Baronius, že týž i při polní výpravě míval obyčej, denně třem Mším svatým obcovati.[9] O císaři Karlu V. vypravuje Surius při roku 1559, že týž po celý život svůj denně na Mši svaté byl, a toliko jednou, na polní výpravě do Afriky, Mši svatou slyšeti opominul. O svatém Kazimírovi, královském princi polském, jenž zemřel l. P. 1483, vypravuje římský brevíř, že obcoval denně slavné Mši svaté s horoucí nábožností.

Šlechetný Tomáš Morus, jenž l. P. 1583 položil v Anglii život svůj za svatou víru katolickou, neobmeškal nikdy, ani jako kancléř královský, vždy před početím svých prací Mši svatou slyšeti, ač jakožto první ministr krále nejtěžšími záležitostmi říšskými zahrnut býval. Když ho jednou zrána mezi Mší svatou posel ke králi volal a prohlásil, že v záležitosti velice naléhavé, odpověděl kancléř: „Jen strpení! Musím dříve ještě vyššímu Pánu poklonu svou vzdáti a při nebeském slyšení u něho až do konce vytrvati.“ Týž neměl toho ani jako říšský kancléř království pod svou důstojnost, aby také při Mši svaté přisluhoval. Když mu to kdosi vytýkal, ježto prý se to nesrovnává s vysokým postavením jeho, odpověděl klidně: „Považuji to spíše za největší čest, že mohu Nejvyššímu ze všech vznešených tak nepatrnou službou se propůjčiti.“[10]

Jestliže tedy tak mnozí vznešení králové, knížata, páni i paní, kteříž byli těžkým řízením záležitostí celých říší zahrnuti, přece denně netoliko jedné, ale i dvěma, třem Mším svatým nábožně obcovali, kterak budeme se moci Bohu omluviti my, kteříž pro mnohem nepatrnější zaměstnání Mše svaté ve všední dny tak často a tak lehkomyslně zanedbáváme?

Jestliže Mši svatou zanedbáváš, netřeba ani tak přihlížeti ke škodě, kterou tím trpíš, ale spíše sluší zřetel míti k povinné úctě, kterou tak Pánu Bohu a svatým jeho ubíráš. O tom píše ctihodný Beda takto: „Jestliže některý kněz, jsa v milosti u Boha, bez náležité příčiny, nikoliv z uctivosti k přesvaté oběti, ale spíše z nedbalosti Mše svaté neslouží, odnímá, co na něm jest, nejsvětější Trojici Boží

poctu, jež jí náleží; a zkracuje anděly o radost; hříšníky o odpuštění a milost; dušičky v očistci o občerstvení; Církev o dobrodiní; a sebe sama o lék. Zdaliž to není veliká škoda, kterou takto nedbalý kněz působí? A ne o mnoho menší škodu způsobuje ten, jenž by sice tajemstvím nebeským přítomen býti mohl, avšak z nedbalosti toho nečiní."[11]

Podobně se vyjadřují také svatý Bonaventura a jiní, dávajíce nám na srozuměnou, jaká škoda povstává z toho v nebi, na světě i v očistci, když kněz bez podstatné příčiny Mši svatou sloužiti opomíjí. A byť ne právě tak veliké škody, přece škody o nemnoho menší působí nebi, zemi a očistci každý katolík, jenž z lehkomyslnosti, lenosti a nedbalosti anebo z nepatrné příčiny opomíjí ve všední dny Mši svaté nábožně přítomen býti. Proto také praví učený Forner: „Věz, že největší škodu trpíš v dny ony, v které Mši svatou slyšeti opomíjíš."[12] Věru, že bys propustil takové čeledíny, kteří by ti denně tolik škody nadělali, jako ty působíš Bohu tím, že z nedbalosti Mši svatou zanedbáváš!

Mohl bych ti uvésti mnoho příkladů o takových, kteří pro zanedbávání Mše svaté od Boha potrestáni byli. Avšak spokojím se s vypravováním události toliko jedné, jež zběhla se v zimě r. 1570 blízko Říma. Tři obchodníci odcestovali z Gubbia do Cisterna na výroční trh a ubytovali se spolu v jednom hostinci. Když bylo po trhu, na kterém mnoho peněz byli stržili, řekli večer dva třetímu: „Zítra se vydáme záhy zrána na cestu, abychom mohli ještě záhy u večer opět do Gubbia doraziti." Ale třetí řekl: „S tím nesouhlasím; nýbrž

jsem té rady, abychom dříve Mši svatou slyšeli, poněvadž jest zítra právě neděle; pak se nasnídali a potom teprve ve jménu Páně se vydali na zpáteční cestu." Ale prvější dva nedbali rady svého druha, nýbrž trvali na tom, že se záhy vydají na cestu, aby ještě téhož dne do domova svého dorazili. Třetí se jich otázal: „Což vy chcete zítra, v neděli, Mši svatou zanedbati?" Ale ti mu odvětili: „Půjdeme zato v některý jiný den na dvě Mše svaté; tak nám toho snad Bůh nebude míti tak za zlé, když zítra pro tak důležitou příčinu žádné Mši svaté přítomni nebudeme." Marně je třetí přemlouval, ale když řečí svou nic nezmohl, nechal jich napřed odejeti a sám šel na Mši svatou, pak se nasnídal a potom teprve vydal se na cestu. Když oba druzi jeho přijeli až do Korfuone, dvě míle od Cisterna, a po dřevěném mostě přejeti chtěli, tu most, byv povodní poškozen, pod nimi se probořil a oni se utopili. Tak ztratili náhle peníze i život a kdo ví, ne-li i spasení duší svých. Za hodinu potom dorazil i třetí druh jejich do Korfuone. Tu uslyšel od obyvatelů o té smutné příhodě a spatřil i těla nešťastníků, která byla zatím z vody vylovena, na břehu ležeti. I ulekl se velmi, poznal v tom trestající ruku Boží i děkoval Bohu, že ho od nenadálé smrti ochrániti ráčil proto, že Mši svaté obcoval. I dokonal šťastně pak cestu svou a byl prvním, jenž manželkám nešťastníků smutnou novinu přinesl.[13]

Kéž by zmoudřeli všichni ti, kteříž se neostýchají pro časný zisk beze všech výčitek svědomí zanedbávati Mši svatou netoliko ve všední dny, ale i v dny nedělní a sváteční! Zajisté, že nelze jich omluviti od hříchu smrtelného, ježto není dovo-

leno pro pouhý časný zisk Mši svatou v dny nedělní a sváteční zanedbati.

Prohřešují se též rodiče, když bez nutné potřeby dítky své zdržují, aby v dny nedělní a sváteční na Mši svatou šly, jak zákon Boží velí.

Hospodáři a hospodyně jsou také povinni netoliko dítky své, ale i čeleď ke Mši svaté přidržovati a jich také napomínati, aby se tam nábožně i příkladně chovali. Tak nepravím sám ze sebe, nýbrž dle slov svatého Pavla, jenž takto napsal: „Jestliže pak kdo o své a obzvláště o domácí péče nemá, zapřel víru a jest horší než nevěřící."[14] Tato velice pamětihodná, ba hrozná slova vykládá svatý Jan Zlatoústý takto: „Péči o domácí míti neznamená dle učení svatého Pavla toliko o tělesné jejich opatření se přičiňovati; ale také o blaho jejich duší se starati."[15] Jestliže již onen hospodář, jenž dítkám i domácím svým potřebného pokrmu a oděvu opatřovati omeškává, v očích Božích horší je nežli pohan a nevěřící; čím horším zapíračem víry, pohanem a nevěřícím jest u Boha teprve ten, kdo o duchovní blaho dítek a domácích svých starostí si nepřipouští!

XXVII. Napomenutí, abychom Mši svaté nábožně obcovali.

Jest litovati, že mnozí lidé tak nepatrnou nábožnost při Mši svaté najevo dávají a jí tak špatně a beze vší horlivostí obcují. Mnozí takoví lidé jen

sem a tam lelkují; vcházející i odcházející okukují; toliko ústy, bez jakéhokoliv hnutí srdce, modlitby odříkávají; ze samé lenivosti i po pozdvihování v lavicích usedají; ba tak se chovají, jako by ani katolíky nebyli a v oběť Mše svaté pranic nevěřili. Jak to bolí člověka v srdci a jak musí se rmoutiti, když pozoruje, že takovíto bídní lidé Bohu Nejvyššímu, jenž na oltáři pro spasení naše dílo tak důležité koná, tak nepatrnou úctu prokazují!

S jakou uctivostí Mši svaté obcovati máme, o tom nás poučuje naše svatá Církev na sněmu tridentském těmito slovy: „Poněvadž musíme nutně vyznávati, že věřící křesťané nemohou konati žádného jiného tak svatého a božského díla, jako jest toto hrozné tajemství..., vysvítá z toho s dostatek, že musíme také všeliké přičinění a všemožnou píli na to vynakládati, abychom je konali, pokud nám vůbec lze, s největší vnitřní čistotou a neporušeností srdce, jakož i se zevnější patrnou nábožností."[1] Netřeba, abychom při Mši svaté pociťovali nábožnost takovou, jakou bychom mohli i smysly pojímati, ale dostačuje pevná a horlivá vůle, že chceme této přesvaté oběti s pravou pozorností a uctivostí přítomni býti.

Pravá nábožnost nezáleží totiž ve sladkých citech, ale v upřímné žádosti, abychom Bohu horlivě sloužili a v této jeho službě věrně vytrvali. Jestliže si tedy přeješ Mši svaté hodně nábožně obcovati a přece žádných sladkých citů při ní neokoušíš, nenechávej se proto ve své modlitbě vyrušovati; nýbrž před Bohem se jen více pokořuj a mysli si, že nejsi té milosti hoden, aby tě Bůh při modlitbě tvé sladkými pocity těšil, a v modlitbě

bez omrzení pokračuj. Jen tehdy se prohřešuješ a mnohých zásluh i veliké útěchy se zbavuješ, když žádné nábožnosti při Mši svaté nepociťuješ, ale také ani žádné žádosti v sobě nevzbuzuješ, abys nábožným byl; a když žádné píle na to nevynakládáš, aby ses nábožným stal.

Když svatá Mechtilda jednou Mši svaté obcovala, spatřila Krista Pána seděti na vysokém křišťálovém trůnu, zpod něhož vytékaly dva velice jasné a krásné potůčky. Když se tomu divila, bylo jí toto zjeveno: „Jeden potůček znamená odpuštění hříchů; druhý duchovní utěšení a nábožnost. Obě tyto milosti bývají každému, kdo Mši svaté přítomen jest, mnohem dříve a snáze uděleny pro mocnou přítomnost Ježíše Krista." Svatá Mechtilda dále vypravuje: „Když kněz svatou Hostii pozdvihl, povstal Kristus Pán na svém křišťálovém trůnu a pozdvihl své svaté Srdce oběma rukama vzhůru. Srdce bylo zcela průhledné a balsámem naplněné, jenž kolkolem přetékal, ale přece ho neubývalo. Srdce mnohých přítomných vznášela se pod Srdcem Kristovým ve vzduchu a naplňovala se balsámem, jenž ze srdce Krista Pána vytékal, a vzplanula v jasném plameni. Ale srdce ostatních přítomných byla obrácená, k zemi nakloněná, zcela vyprázdněná a beze světla."[2] I bylo světici zjeveno, že ona srdce, jež se naplnila balsámem ze Srdce Krista Ježíše vytékajícím a pak v jasných plamenech vzplanula, patří oněm přítomným, kteří ohněm svaté nábožnosti zanícení oběti Mše svaté obcovali. Ale ona srdce, jež k zemi byla obrácena, že patří těm přítomným, kteříž i na místě tom posvátném ještě naplněni jsou myšlen-

kami pozemskými, marnými i hříšnými a bez nábožnosti i bez horlivosti i bez lásky k Bohu na Mši svaté prodlévají.

Snad se otážeš: „Co mám tedy činiti, když někdy žádné nábožnosti při Mši svaté nepociťuji a i přes všecko své namáhání nábožným státi se nemohu?" Zachovej se dle rady, kterou udělil Kristus Pán svaté Gertrudě, jak se v jejích zjeveních vypravuje. Když se jednoho dne v kůru velice pozorně zpívati snažila a přece pro lidskou slabost často roztržitou byla, řekla sama k sobě: „Co mi takováto nestálá modlitba prospěje? Lépe udělám, když ji docela přeruším." I povstala a chtěla z kůru odejíti. Tu zjevil se jí Kristus Pán, drže Srdce své v rukou, a pravil: „Hleď! Zde ti představuji Srdce své, abys mu nařizovati mohla, by vše věrně vyplnilo, k čemu se ti sil vlastních nedostává. Způsobem tímto objeví se před očima mýma veškeré skutky tvé svrchovanou měrou dokonalými." Tomu se svatá Gertruda velice podivila, ale považovala to za neslušné, aby šlechetné Srdce Ježíše Krista mělo veškeré její nedokonalosti napravovati. Nato řekl jí Pán toto podobenství: „Jako bys nevrlá byla, kdybys měla krásný hlas a velikou chuť ke zpěvu, a jiná, hlasu krásného nemající, by tě za sebe zpívati nenechala; právě tak si toho božské Srdce mé velice žádá, abys mu, byť i ne vždy slovy, tak aspoň nějakým pokynutím k vykonání přikazovala, čehož sama dobře vykonati nemůžeš."[3] Jaká to utěšená slova, jaké to vznešené naučení! Jak snadno lze tedy nepobožnost při Mši svaté nahraditi! Jsi-li tedy při ní příliš roztržitý a přese všechno namáhání pobožným státi se nemů-

žeš, rci jen: „Nejmilejší Ježíši! Srdečně toho želím, že při své modlitbě tolik roztržitý jsem. Proto doporoučím se Tvému sladkému Srdci, pokorně prose, aby mé nepobožnosti doplniti ráčilo!“

Abys tedy Mši svatou nábožně slyšel, zachovej se při ní takto: Když hodláš na Mši svatou odejíti, uvaž dobře, kam jdeš a co při Mši svaté činiti chceš. Nemáš do chrámu Páně přicházeti jako farizej nebo publikán, jen aby ses tam modlil; nýbrž máš tam přicházeti jako král David, abys tam také obětoval, jak on o sobě pěje slovy: „Ó Hospodine, jáť jsem služebník Tvůj, já služebník Tvůj a syn děvečky Tvé. Tobě obětovati budu oběť chvály a jméno Hospodinovo vzývati budu.“[4] Jdeš-li na Mši svatou, odcházíš tam proto, abys ve svaté oběti nejvznešenější bohoslužbu vykonal. Odcházíš tam, abys Bohu přinesl oběť přeušlechtilou, jež jemu tak milá jest jako on sám sobě. Poslyš, kterak v příčině té vyjadřuje se kněz Gobat: „Obcování Mši svaté nezáleží vlastně v modlitbě, ale v klanění se a obětování, čili v konání oběti božské. Neboť všichni, kdož Mši svaté nábožně obcují, mají také s knězem spoluobětovati.“[5] A co tím spoluobětováním vyrozumívá, vykládá na jiném místě takto: „Božskou oběť obětovati znamená, konati nejznamenitější dílo ze všech mravních ctností. Neboť jestliže obětujeme, osvědčujeme tím, že Bůh jest nejvyšším Pánem, jemuž nekonečná čest náleží; a že my jsme jeho poddaní, s nimiž on může zacházeti dle zalíbení svého. Proto jest oběť ze všech úkonů ctnostných Bohu nejmilejší a nám lidem nejužitečnější.“[6]

Hle! Tak znamenitým dílem jest oběť; a proto

také velice mnoho na tom záleží, abys ji důstojně konal. Proto vzbuzuj při počátku Mše svaté pevné předsevzetí, že jí budeš obcovati s nábožností a pro spásu duše své. Jestliže sis umínil, že při Mši svaté budeš říkati některé modlitby, nebo jsi-li povinen mezi ní jisté pobožnosti vykonati, konej je až do pozdvihování. Při pozdvihování však modlitby své přeruš a Kristu Pánu zároveň s knězem se klaněj a jeho obětuj. Neboť máš při pozdvihování a po něm konati výhradně modlitby, jimiž svou nejhlubší poklonu a oběť vyjadřuješ, chceš-li z obcování Mše svaté veliký prospěch míti.

Při Konfiteor čili při obecném vyznání hříchů na začátku Mše svaté bij se třikrát v prsa a vzbuzuj tak velikou lítost nad svými hříchy, jak ti jen vůbec možno jest. Také si představuj, jak Kristus Pán na hoře Olivetské na obličeji svém ležel; hříchy, od tebe spáchané, krvavými slzami oplakával a krvavým svým potem umýval. Potom dle návodu své modlitební knihy sleduj modlitby kněze; aneb také říkej modlitby, které jsi vykonati povinen anebo které vykonati sis umínil. Potom soustřeďuj pozornost svou především k první hlavní části Mše svaté, jíž jest obětování. Modli se s knězem, aby Bůh na dary obětní, chléb a víno, milostivě shlédnouti ráčil, ježto ony určeny jsou k tomu, aby se staly Tělem a Krví jeho přemilého Syna; a obětuj Otci nebeskému i sama sebe i se všemi záležitostmi svými.

Při Sanktus hluboce se skloň a před nejsvětější Trojicí Boží se pokořuj. Neboť toto troje Sanktus čili Svatý zpívají Bohu trojjedinému serafíni v nebesích, jak svědčí prorok Isaiáš. Proto sluhové při

oltáři dávají při Sanktus znamení zvonkem, aby se každý přítomný v pokoře skláněl a Bohu se vší uctivostí se kořil.

Po Sanktus začíná kánon čili tichá Mše. Tichou Mší se tato část nazývá, poněvadž kněz modlitby této části říká hlasem tichým, sotva slyšitelným, aby tak vyjádřil naši hlubokou uctivost k přesvatým tajemstvím, jež se tu konají. Co bychom měli mezi tichou Mší činiti, vyjadřuje svatý Jakub ve své liturgii následujícími slovy: „Každý člověk má nyní mlčeti a bázní se chvěti; i nemá na nic pozemského mysliti, poněvadž blíží se Král všech králů a Pán všech zástupů, aby byl zabit a věřícím za pokrm dán. Před ním kráčejí sborové andělů se vší mocí i silou, zakrývajíce obličeje svoje a zpívajíce s velikým plesáním chvalozpěvy."

Na tomto místě nemohu opominouti, abych ještě jednou neopakoval krásných slov, jimiž svatá Brigita tyto andělské chvalozpěvy popisuje: „Když kněz, konaje slavnou Mši svatou, až k pozdvihování pokročil, slyšela jsem, kterak běh i pohyb slunce, měsíce i hvězd vydávaly v nejkrásnějších libozvucích chvalozpěv, daleko se rozlévající; a ten rozšiřovaly po celém nebi. Také přítomno bylo nesčetné množství nebeských zástupů, jejichž sladkého zpěvu nemůže žádný lidský smysl pochopiti a žádný lidský jazyk vypověděti. Kůrové andělští pohlíželi na kněze a skláněli se před ním v pokoře a v nejhlubší úctě. Ale ďáblové se chvěli a třásli a utíkali s hrůzou odtud."[7]

Kdo by se nepodivil této velkolepé přípravě celého nebe k proměně a pozdvihování, aby tento největší zázrak a toto nejhlubší tajemství po zá-

sluze uctěny byly? A my, ubozí červíčkové země, tak často tomuto božskému tajemství beze vší uctivosti přítomni jsme, ani dost málo neuvažujíce, co se na oltáři děje! Ó, kéž by Bůh otevřel oči ducha našeho, jak je otevřel svaté Brigitě: jaké zázračné věci bychom uzřeli! Spatřili bychom, kterak celé nebe se tím zaměstnává, aby se na nové představení života, utrpení i smrti Páně co nejdůstojněji připravilo.

Až posud rozjímali jsme o přípravě ku svaté proměně; nyní si povíme, kterak bychom se při proměně samé chovati měli. Má-li se toto nepochopitelné tajemství konati, otvírají se brány nebes a Syn Boží sestupuje osobně a s nejvyšší velebností, aby dílo vykoupení našeho obnovil. Jakým způsobem pak přichází, ráčil sám zjeviti blahoslavené řeholnici Mechtildě těmito slovy: „Předně přicházím s takovou pokorou, že nikdo z přítomných při Mši svaté není tolik opovržený, abych se k němu s pokorou nesklonil a ho nenavštívil, když si toho žádá. Za druhé přicházím s takovou trpělivostí, že i největšího nepřítele svého, Mši svaté přítomného, netoliko s trpělivosti snáším, ale se s ním i usmiřuji a jemu s radostí veškerá jeho provinění odpouštím, když mne za to prosí. Za třetí přicházím s tak velikou láskou, že nikdo nemá srdce tak chladného a zatvrzelého, jehož bych neobměkčil a ohněm své lásky neroznítil, když jen on sám chce. Za čtvrté přicházím ke Mši svaté s tak líbeznou štědrostí, že při ní není člověka tolik chudého, jehož bych nechtěl poklady milosti své obohatiti. Za páté přicházím s pokrmem tolik sladkým, že nikdo není tolik potřebný a lačný, jehož bych

neobčerstvil a až nadbytečně nenasytil. Za šesté přicházím se světlem tak jasně svítícím, že není srdce tak zaslepeného a temností zakrytého, jehož bych přítomností svou neosvítil. Za sedmé přicházím s hojnou svatostí a milostí, že není člověka tolik lenivého a nenábožného, jehož bych nemohl ze spánku jeho probuditi."[8]

Viz, jakým milostiplným způsobem předobrotivý Spasitel mezi Mší svatou s nebe na oltáře naše sestupuje; a jak upřímně si žádá, aby mohl nízké a od světa opovržené přijmouti; nepřátele své nejen snésti, ale i se s nimi smířiti; srdce zatvrzelých obměkčiti; chudé obohatiti; nevědomé osvítiti a nenábožné povzbuditi! Také při Mši svaté naplňuje, co jednou řekl, že „Syn člověka přišel, aby hledal a spasil, co by zahynulo",[9] a že „neposlal Bůh Syna svého na svět, aby soudil svět: ale aby spasen byl svět skrze něho".[10] Kristus Pán sestupuje při Mši svaté na naše oltáře, ne aby hříšníky potrestal a zavrhl, nýbrž aby je na milost přijal a milosrdenství jim prokázal. Proto nemá se nižádný hříšník ostýchati, ale má na Mši svatou choditi; neboť není tam Kristus Pán soudcem, nýbrž Prostředníkem a Přímluvčím. Také se člověk hříšný nedopouští hříchu nového, když ve stavu nemilosti Mši svatou slyší; nýbrž uzpůsobuje se, aby milosrdenstvím Božím ve stav milosti posvěcující přijíti mohl. I kdyby pro lidskou křehkost Mši svatou roztržitě a nepobožně slyšel, nebude mu toho Bůh zvláště počítati za hřích, jestliže jen přede Mší svatou opravdový úmysl vzbudil, že bude přesvaté oběti s nábožností obcovati; a jestliže skutečně také se snaží roztržitosti své v pokoře potírati.

A nyní přicházíme ku proměně. Co asi pociťuje lidská přirozenost Ježíše Krista, když poznává, kterak mocí zázračných slov proměny jest takřka znova zrozena; a když na samu sebe hledí ve způsobě svaté Hostie! Avšak Kristus Pán nepohlíží na sebe v podobě chleba snad tak, jako se člověk vzhlížívá v zrcadle. Neboť člověk vidí v zrcadle toliko svou zevnější podobu. Kristus Pán však vidí ve způsobách chleba a vína svou osobní přítomnost rozmnoženu. A přece nestal se jiným, poněvadž nebyl rozmnožen on, nýbrž rozmnožena čili zvíceronásobena byla toliko přítomnost jeho. Vidí sebe na dvou místech; ba nejen na dvou, ale na tolika, na kolika proměna při Mši svaté se děje. Tím se radost jeho rozmnožuje, když pozoruje, že ho věřící na tolika místech ve způsobě chleba milují a se mu klaní.

Poslyš, co vypravuje svatá Brigita o proměně. Píše: „Jakmile vyslovil kněz slova proměny, spatřila jsem v podobě chleba živého Beránka, jenž měl obličej jako člověk. Beránka obkličoval jasně svítící plamen; nesčíslní andělové klaněli se jemu a sloužili mu. I bylo jich asi tolik, jako prášků ve vzduchu. Také přítomen byl tak veliký zástup svatých duší, že jich oči moje přehlédnouti nemohly."[11]

Kdybychom mohli spatřiti, co se děje na oltáři při pozdvihování, ó Bože, kterak bychom se hrůzou zachvěli! Svatý František vyjadřuje se v té příčině takto: „Celý člověk by měl ztuhnouti, celý svět by se měl zatřásti a celé nebe mělo by se zhroziti, když Syn Boha živého spočívá v rukou kněze na oltáři! Ó, podivuhodná pokoro, v které jednorozený Syn Boží, Pán všeho stvoření, tak velice se

ponižuje, že se pro spásu lidí v nepatrné způsobě chleba skrývá!"[12] Poněvadž však tohoto tajemství ponížení Páně na vlastní oči nevidíme, také si ho nevšímáme; kdežto andělé, kteříž na ně hledí, se chvějí, jak se o tom zmínka činí v prefaci mešní. Ba i ďáblové prchají plní hrůzy, když toto tajemství spatřují, jak to zjevil Kristus Pán svaté Brigitě, řka: „Podobně jako jsem pouhými slovy: Jáť jsem! nepřátele své způsobem tělesným k zemi srazil, právě tak prchají ďáblové, když kněz vyslovuje slova má: Totoť jest Tělo mé! a přestávají duší obětujících pokoušeti."[13]

Z toho můžeš seznati, jak veliká tajemství při pozdvihování se dějí! Zdaž není tedy naší povinností, abychom i my podobně jako andělé a svatí všemožně Kristu Pánu zcela sloužili a při této nejdůstojnější oběti spolupůsobili? Proto máš při pozdvihování své obyčejné modlitby přerušiti, očí k oltáři pozvednouti, živou víru v přítomnost Krista Ježíše vzbuditi, Beránku Božímu s pokorou se klaněti a jej Otci nebeskému obětovati. A v tomto klanění máš tak dlouho setrvati, pokud Kristus Pán na oltáři přítomen jest.

Ale jak mnoho jest lidí, kteří při pozdvihování i po něm nejinak se chovají, než jako kdyby Kristus Pán na oltáři přítomen nebyl. Jak neslušné to jest, ukáži ti v podobenství. Kdyby tě přítel tvůj často písemně byl prosil, abys přece jednou k němu přišel a se s ním laskavě pobavil; a ty by ses byl dal uprositi a byl bys pro něho dalekou cestu k němu vykonal, co bys asi potom řekl, kdyby tě přítel ten při příchodu tvém ani nepozdravil, ani nepřivítal, nýbrž státi nechal, jako by tě ani neznal? Zdaž by

tě taková nezdvořilost přítelova velice nezamrzela? Zdaliž bys neželel, že jsi jemu k vůli tak dalekou cestu vykonal? A nyní pozoruj, kam toto podobenství směřuje! Kristus Pán přichází při všech Mších svatých tobě k vůli s nebe na oltáře; přichází tě navštívit, potěšit, milostmi obdařit. Stojí před tebou na oltáři, pohlíží na tě s očima láskyplnýma a očekává, co mu řekneš a jak se k němu zachováš? Jak ho musí zarmucovati, když se k němu chováš právě tak, jako by ho tu ani nebylo!

Snad se mne otážeš: „Co mám tedy činiti, když kněz pronesl slova proměny?" Na to odpovídám: Dělej totéž, co vidíš činiti kněze! Sotva totiž kněz svatá slova proměny vyslovil, pokleká a klaní se Pánu a Bohu svému. Čiň totéž! Vrhni se také ty na kolena, skloň hlavu a klaň se u zbožné víře Bohu svému, jenž z lásky k tobě v podobě chleba přítomen jest. Již rozum ti praví, že povinen jsi svému přítomnému Pánu patřičnou úctu prokazovati. Také Písmo svaté ukazuje nám v mnohých příkladech, kterak se Pánu Ježíši za jeho pozemského života klaněli a pocty mu prokazovali. O mudrcích, od východu přišlých, dí: „Všedše do domu, nalezli Dítě s Marií, Matkou jeho, a padše, klaněli se Jemu."[14] Když slepý od narození z úst Pána Ježíše uslyšel, že on Syn Boží jest, tu „padna, klaněl se Jemu".[15] Když uzřely nábožné ženy Krista Pána vzkříšeného, tu „přistoupivše, chopily se nohou jeho a klaněly se Jemu".[16] A totéž máš činiti i ty, když po proměně kněz pokleká a Kristu Pánu se klaní. Neboť to jest tvá povinnost; a nekonáš-li jí, sotva chyby prost budeš!

XXVIII. Jaké pobožnosti máme při pozdvihování svatých způsob konati.

Nejsvětější chvílí Mše svaté je pozdvihování Těla a Krve Páně. Tento obřad pozdvihování byl za vedení Ducha Svatého od Církve svaté nařízen a ku vzdělání a prospěchu věřících vždy konán. Ó, jaké plesání zaznívá po každé v nebi, když kněz přesvatou Hostii a posvěcený Kalich nad oltářem pozdvihuje! A jak veliký prospěch splývá s něho na věřící na zemi! Jaké občerstvení prýští pak dolů do plamenů očistcových! Jaká hrůza naplňuje pak peklo! Ó, jaký převzácný Dar kněz nabízí nejsvětější Trojici Boží, když nejdůstojnější Dary obětní vzhůru pozdvihuje, aby je skrze ruce svatého Anděla do nebe vznésti dal! Jaké nevystihlé radosti nabývá nekonečný Bůh, když na tento podivuhodný obraz pohlíží!

A co myslíš, jaká že je to podoba, kterou kněz při pozdvihování Bohu Otci na oči staví? Je to jeho jednorozený Syn! Je to tak jedině vzácný klenot, že drahocennějšího marně bychom hledali i na zemi i v nebi! A ukazuje ho kněz Otci nebeskému pod nejrozmanitějšími podobami. Ukazuje ho, jako by se právě byl znova narodil; jako by znova cestu utrpení nastupoval; tedy jako by se opět krví potil, bičován, trním korunován, ukřižován a usmrcen byl. Kněz ukazuje při pozdvihování člověčenství Ježíše Krista, jak přehořkým utrpením svým pokolení lidské vykupuje, za hříchy světa dosti činí a na kříži za hříšníky prosí. Ukazuje Bohu Otci nejvyšší nevinnost, nejhlubší pokoru, nepře-

možitelnou trpělivost, nejvroucnější lásku, nejdokonalejší poslušnost; zkrátka všechny ty ctnosti, které Syn jeho z lásky k němu na zemi konal a jimiž si u svého nebeského Otce tak veliké zalíbení byl vydobyl. Ó, jak sladké radosti pociťuje asi Bůh Otec při pozdvihování těch svatých způsob!

Ale i Kristus Pán sám představuje se Otci svému nebeskému při pozdvihování před oči a obětuje se mu způsobem takovým, že ho žádný rozum stvořený ani pochopiti nemůže. Takto se dočítáme ve zjeveních svaté Gertrudy: „Při pozdvihování svaté Hostie viděla jsem, jak se Kristus Pán sám představoval svému Otci nebeskému a způsobem takovým za své věrné věřící se obětoval, že toho rozum žádného z tvorů pochopiti nemůže.“[1] Čím méně však toto setkání Krista Pána s Otcem jeho nebeským při svatém pozdvihování pochopiti a vysloviti můžeme, tím vroucnější a nábožnější může i má býti ta modlitba, kterou ve chvíli té k němu vysíláme.

Dle návodu svatého Bonaventury mohou i kněz i lid při pozdvihování říkati asi takto: „Viz, ó Otče věčný! Tento Tvůj jednorozený Syn, jehož celý svět obsáhnouti nemůže, jest nyní vězněm naším. My ho nepropustíme, leč bychom skrze něho dosáhli, čeho tak usilovně od Tebe žádáme. Skrze tohoto Syna Tvého prosíme Tě za odpuštění hříchů svých, za rozmnožení milostí Tvých, za hojnost ctností a za radosti života věčného!“[2] Mezi pozdvihováním svaté Hostie mohl by kněz lidu právem říkati: „Hleďte, milí křesťané! Zde jest náš Spasitel, náš Vykupitel a Oblažitel. Pohlížejte na něho s pravou, živou vírou a vylévejte před ním

srdce svá v modlitbách nejvroucnějších! Blahoslavené oči, jež tu vidí, co vy vidíte! Blahoslavení jsou ti, jejichž oči na tuto nejdůstojnější Hostii s nábožností hledí a přitom pevně věří, že pod těmito způsobami Pán a Spasitel náš vpravdě přítomen jest!" Každý z nás může tu říkati, jako arciotec Jakub řekl: „Viděl jsem Boha tváří v tvář a spasena jest duše má."[3] Ba, ještě s větším právem nežli Jakub, můžeš takto při pozdvihování říkati: neboť onen viděl toliko anděla, od Boha poslaného, ale ty vidíš skutečně Spasitele svého, jehož obličej toliko jemnou rouškou podoby chleba zahalen jest! Jestliže tedy při pozdvihování s živou věrou Spasiteli svému povinnou čest vzdáváš, veliký prospěch ti z toho vzejde, takže vpravdě budeš moci jako arciotec Jakub říkati: „Viděl jsem Boha tváří v tvář a spasena jest učiněna duše má!"

Při pozdvihování má všechen lid oči k oltáři pozvedati a na nejsvětější Svátost hleděti. Jak velice se toto Bohu líbí a lidem prospívá, ráčil Kristus Pán zjeviti svaté Gertrudě těmito slovy: „Kolikrát člověk na posvěcenou Hostii s nábožností hledí, nebo, je-li mu to nemožno, aspoň vroucí žádost v sobě vzbuzuje, aby na ni pohleděti mohl, tolikrát rozmnožuje zásluhy svoje pro nebe; a tím větší radost bude jednou míti z pohlížení na Boha v nebi."[4] Viz a slyš, jak štědrou odplatu slibuje ti Kristus Pán za každé zbožné pohlédnutí na svatou Hostii! Proto ho nikdy neobmeškej z lenosti nebo nepozornosti! Také neskláněj při pozdvihování hned hlavu, nýbrž pozdvihni nejprve oči k oltáři, abys mohl na Spasitele s vírou a nábožností patřiti. Tak tomu chce také naše svatá Církev, jež proto

kněžím v knize mešní předpisuje, aby svatou Hostii a pak posvěcený Kalich nad hlavou drželi, aby ony mohly od zbožného lidu býti viděny a náležitým klaněním uctěny.

Jak spásonosné je toto pohlížení u víře na Pána, dotvrdím ti nyní pěkným předobrazem Zákona Starého. Když byl lid izraelský proti Bohu i proti Mojžíšovi reptal, poslal Hospodin mezi ně ohnivé hady, kteří mnohé z nich jedovatě uštknuli i usmrtili. I volal poděšený lid k Mojžíšovi o pomoc a Mojžíš zase prosil Boha, aby ušetřil nešťastného lidu. Na to řekl Hospodin Mojžíšovi: „Udělej hada měděného a polož ho na znamení (čili vyzdvihni ho na dřevě). Kdož by uštknut jsa, pohleděl na něho, živ bude." Udělal tedy Mojžíš hada měděného a položil ho na znamení; na nějž, když uštknutí hleděli, uzdraveni bývali.[5] Že tento měděný had byl předobrazem Krista Pána, svědčí Spasitel sám slovy: „Jako Mojžíš povýšil hada na poušti, takť musí povýšen býti Syn člověka, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný."[6] Toto povýšení, o němž Kristus Pán slovy těmi mluví, stalo se na kříži. Ale jako ondy pohled na měděného hada tolik síly měl, že mohl Izraelity ochrániti před smrtí tělesnou, tak má nábožné pohlížení na Krista Pána, když při Mši svaté pozdvihován bývá, tu moc, že může duše, jedem hříchů poraněné, uzdraviti; a srdce zarmoucená a malomyslná potěšiti i posilniti.

Žádáš-li si, aby ti toto pohlížení na nejsvětější Svátost také tak požehnané ovoce přinášelo, musíš vzbuzovati hodně živou víru v Krista Ježíše, na oltáři přítomného, a v oběť, kterou On Otci svému nebeskému za ubohé duše přináší. Toto vzbuzo-

vání víry jest dílem velice záslužným; neboť věřiti znamená, na pouhé slovo Páně něco za pravdu míti, čehož ani viděti, ani smysly svými poznati nemůžeme. Jak veliké zásluhy si věrou takovou získati můžeme, prohlásil Pán sám slovy: „Blahoslavení, kteříž neviděli, a uvěřili.“[7] Tím chtěl říci: Ti, kteříž mne v nejsvětější Svátosti nevidí, a přece v živé víře o přítomnosti mé v ní přesvědčeni jsou, konají ctnost tak výbornou, že si jí blaženosti věčné zasluhují. Čím častěji tedy a čím mocněji kdo tuto víru v sobě vzbuzuje, tím vyšší stupeň milosti si zasluhuje na zemi a tím vyšší stupeň oslavy v nebi.

Jak záslužná je tato víra, seznati můžeš z následujícího příběhu. Hugo ze svatého Viktora, znamenitý učitel i zbožný kněz, jenž v Pánu zesnul l. P. 1140, již dlouho choval v sobě touhu, aby mohl Krista Pána jednou osobně spatřiti; a již často a horlivě za tu milost Boha prosil. Bůh konečně modlitbu jeho vyslyšel a jeho vroucí přání naplnil. Když jednoho dne Mši svatou s velikou nábožností sloužil, spatřil Pána Ježíše v podobě přemilostného Děťátka na korporalu ležeti. Radost jeho z pohledu toho byla nesmírná a potrvala po delší dobu. Konečně řeklo Dítko: „Hugo! Poněvadž jsi mne chtěl očima tělesnýma spatřiti, ztratil jsi velikou zásluhu ze své víry.“ Po těchto slovech zmizelo a zanechalo kněze i smutného, že zásluhu ztratil, i také rozradostněného, že tak zázračné vidění měl. Z příkladu toho si vezmi naučení, jak záslužné jest, na svatou Hostii pohlížeti u pevné víře.

Toto bylo také velmi dobře známo svatému Ludvíkovi, králi francouzskému († 1270), a proto

se nechtěl zásluhy takové zbaviti. Když totiž jednou kněz za jeho nepřítomnosti v dvorní kapli Mši svatou sloužil a při pozdvihování svaté Hostie místo ní milé Jezulátko všem přítomným se ukázalo, pospíšil jeden služebník ke králi a prosil ho, aby rychle vešel do kaple a podíval se tam na Pána Ježíše v lidské podobě přítomného. Ale král odpověděl: „Nechť se na Pána Ježíše podívají, kdo nevěří; já, jenž v jeho osobní přítomnost v nejsvětější Svátosti pevně věřím, nežádám si očima tělesnýma ho spatřiti.“ Bezpochyby, že si tento svatý král také přál překrásné Jezulátko spatřiti. Neboť co by se mohlo člověku v tomto životě přihoditi vzácnějšího a radostnějšího, nežli když by mohl spatřiti Nejkrásnějšího ze všech synů lidských? Ale aby nepozbyl zásluhy z víry, svatý Ludvík rozkoše té očím svým raději odepřel. Následuj tohoto svatého krále; a byť se i veliká žádost v tobě ozývala, abys mohl Krista Ježíše ve svaté Hostii osobně spatřiti, uspokojuj se přece tím, když můžeš na něho nyní očima víry pohlížeti, abys mohl na něho jednou za odměnu této své víry v budoucí slávě tím dokonaleji patřiti tváří v tvář.

Když jsi se byl Kristu Pánu ve svaté Hostii u víře poklonil, máš ho také Otci nebeskému obětovati. O síle a moci tohoto obětování pověděl jsem mnoho již ve hlavě 25. Na místě tomto připojuji jen výrok svaté Gertrudy, jenž takto zní: „Obětování svaté Hostie jest nejopravdovějším a nejmocnějším usmířením veškerého lidského provinění.“[8] Tím chtěla říci: Ničím nemůžeme Boha rozhněvaného lépe usmířiti, jako když mu při Mši svaté nejdůstojnější Hostii Těla i Krve Syna jeho obětujeme.

Ježto všichni hříšníci jsme, měli bychom sobě toto dobře v srdce vštípiti a proto při pozdvihování svatou Hostii s nejvroucnější nábožností Otci nebeskému za odpuštění hříchů svých obětovati!

Po pozdvihování Těla Páně následuje pozdvihování svatého Kalicha, jež má rovněž zvláštní význam a moc nadpřirozenou, ježto v onom okamžiku bývá drahocenná Krev Ježíše Krista způsobem duchovním znova prolita a na všechny přítomné kropena. To vysvítá jasně ze svatých slov proměny, jež takto zní: „Neboť totoť jest Kalich mé Krve, Nového a věčného Zákona, tajemství víry, která za vás i za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů." Jsi-li tedy Mši svaté přítomen, stáváš se účastným téže milosti, jako kdybys byl na hoře Kalvarii zkroušeně pod křížem stál a tam Krví Krista Pána pokropen býval. Jako bys byl tehdy od hříchů svých očištěn býval, tak býváš, jestliže oběti Mše svaté s myslí kající obcuješ, při pozdvihování Kalicha způsobem duchovním Krví Krista Pána pokropen a tak od poskvrn, z hříchů pocházejících, i očištěn.

Izraelitům řekl Bůh v Zákoně starém: „Vezmi každý beránka, po čeledích a domech svých... a bude ho obětovati všecko množství synů izraelských... a vezmou z krve jeho a položí na obě veřeje a na podvoje domů... Bude pak krev ta vám na znamení na domech, v nichž budete. A uzřím krev a pominu vás; aniž bude mezi vámi rána zahanbující, když bíti budu zemi egyptskou."[9] Jestliže krev beránka obětního, kterou židé veřeje dveří svých pokropili, ochránila je od anděla zhoubce, čím spíše uchrání nás Krev nevinného Beránka

Božího, jež jednou na dřevě kříže byla prolita a kterou nyní každodenně při Mši svaté způsobem duchovním kropeno bývá, zuřivosti onoho zlého anděla, o němž svatý Petr píše, že „obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by sežral".

Ale co mají činiti ti, kteří jsou mimo kostel nebo daleko od něho a proto Mši svaté obcovati nemohou? Těmto na prospěch jest v naší Církvi katolické zaveden krásný obyčej, že se dává při pozdvihování svaté Hostie i svatého Kalicha znamení zvonem nad kostelem, aby tím všichni nepřítomní byli upozorněni, že náš milý Pán i Bůh bývá při Mši svaté k spáse naší pozdvihován. Při tomto znamení zvonem mají všichni pokleknouti, ať kdekoli jsou, doma nebo na poli, a obličejem ke kostelu se obrátiti, aby se Pánu i Bohu svému, v rukou kněze spočívajícímu, poklonili. Ó, jak mnozí opomíjejí toho svatého úkonu z bázně lidské, Bohu náležité úcty nevzdávají a tak se o velikou zásluhu připravují! Neboť kdo se Kristu Pánu při pozdvihování klaní a jej obětuje, koná ctnost víry, pokory i nábožnosti; a stává se tak účastným hojného ovoce, ze Mše svaté plynoucího. Kdo však posvátného úkonu toho z bázně lidské opomíjí, toho dotýká se slovo Páně: „Kdo by se styděl za mne a za řeči mé, za toho bude se styděti i Syn člověka, když přijde ve slávě své a Otce i svatých andělů."[10]

A nyní ještě uvážíme, co máme činiti po pozdvihování svatého Kalicha. Mnozí modlívají se tehdy pětkrát Otčenáš a pětkrát Zdrávas Maria za sebe a za svoje. Modlitba tato jest sice velmi dobrá, avšak pro tuto chvíli nepřiměřená. Jiní pokračují toutéž dobou ve svých modlitbách povinných

anebo oblíbených, k oběti Mše svaté zřetele nemajíce. Tážeš-li se ty mne, jak se po pozdvihování svatého Kalicha zachovati, nedovedu ti dáti rady lepší, nežli abys činil totéž, co dělá kněz. Poněvadž oběť ta nenáleží toliko knězi, ale i tobě, ježto máš spolu obětovati, proto máš se také tak při Mši svaté zachovati, jak se při ní chová kněz. Ačkoliv týž před pozdvihováním tuto oběť Bohu již mnohokráte věnoval a ačkoliv při pozdvihování Tělo i Krev Páně výslovně obětoval, nepřestává přece i nyní obětovati, poněvadž právě nic lepšího činiti nemůže, než když tento nejšlechetnější Dar Bohu Otci úplně věnuje a častějším obětováním jeho radost i zalíbení rozmnožuje.

Proto také praví kněz, když byl svatý Kalich opět na oltář postavil: „Tak také my, služebníci Tvoji, ó Pane, jakož i lid Tvůj svatý, pamatujíce na téhož Krista, Syna Tvého, Pána našeho blahoslavené utrpení, jakož i z mrtvých vzkříšení, i také slavné nanebevstoupení, obětujeme převznešené velebnosti Tvé z Tvých darů i dobrodiní oběť čistou, oběť svatou, oběť neposkvrněnou: Chléb svatý života věčného a Kalich spasení ustavičného.“ O slovech těchto píše učený Sanchez: „V celé Mši svaté nemluví kněz slov utěšenějších, jako když po pozdvihování říká: „Tak také my, služebníci Tvoji, jakož i lid Tvůj svatý... obětujeme...“ Neboť ani kněz ani veškeren shromážděný lid nemohou nic lepšího učiniti, nežli Bohu Mši svatou obětovati.“[11].

Věru, čím vládneme my ubozí lidé, co bychom mohli Bohu neskonale bohatému v oběť milou přinésti? Jsme sice chudi na ctnosti a milosti; ale přece můžeme mu při Mši svaté přinésti v oběť

Klenot, nad nějž není nic skvostnějšího ani v nebi ani na zemi! A tento Klenot má na mysli svatý Pavel, když píše: „Bůh vydal vlastního Syna svého za nás všecky; kterakž nám také s ním nevydá všeho?“[12] A tak Bůh skutečně netoliko před časy učinil, ale vydává svého jednorozeného Syna opětně za nás při každé Mši svaté; a uděluje nám s ním zároveň i všechno své bohatství, abychom mu je na uplacení provinění svých obětovati mohli. Kdo tedy Mši svaté náležitě obcovati chce, musí také pokladu svého dobře užívati a jej Bohu horlivě obětovati. Ti, kdož čísti mohou, nalézají ve svých modlitebních knihách poučení, jak by to obětování konati měli. Ale jiní, kteří čísti nemohou, mají všecko, co o Kristu Pánu vědí, Bohu Otci v oběť přinášeti asi takto:

Obětování. Otče nebeský! Obětuji Ti tuto Mši svatou; obětuji Ti přemilého Syna Tvého; obětuji Ti jeho vtělení; obětuji Ti jeho narození; obětuji Ti jeho přehořké utrpení; obětuji Ti jeho krvavý pot; obětuji Ti jeho bičování; obětuji Ti jeho trním korunování; obětuji Ti jeho nesení kříže; obětuji Ti jeho ukřižování; obětuji Ti jeho přehořkou smrt; obětuji Ti jeho předrahou Krev; i obětuji Ti všecko, co Tvůj přemilý Syn za nás vykonal i vytrpěl, a co v této Mši svaté opět obnovuje. Toto všecko obětuji Ti k Tvé nejvyšší cti a k spáse své duše. Amen.

Modlitba tato jest sice prostá, nestrojená, ale velice mocná. Lidé, kteříž čísti nedovedou, mohou si ji snadno zapamatovati a ji při Mši svaté po pozdvihování opakovati. To jim prospěje velice, jak vysvítá ze slov samého Krista Pána, jež promluvil k svaté Mechtildě. Řekl jí: „Viz, daruji ti všechnu

hořkost svého utrpení, aby byla jako tvá vlastní; a ty abys ji mohla mně opět navraceti i obětovati. Bude-li tak kdo činiti, odplatím jemu dvojnásobně!"[13] Z těchto slov Krista Ježíše můžeš velikou sílu takovéhoto obětování seznati a nahlédnouti, jak mnoho zásluh si mohou nashromážditi i lidé neučení, když dle daného tohoto naučení utrpení Ježíše Krista Otci nebeskému v oběť přinášejí.

Tak prospějí si mnohem více, než když mezi proměnou, při pozdvihování i po něm nepřestávají se modliti na růženci. Také tomu mají navykati, aby po každé Krista Pána prosili, aby jejich nenábožnosti a nedostatečné obětování doplniti ráčil; ano, aby sám na místě jejich tuto Mši svatou svému Otci nebeskému obětovati ráčil. Jak záslužné je takové počínání, vyrozuměj z následujícího zjevení. Když jednou svatá Mechtilda na počest devíti kůrů andělských devětkrát Otčenáš se byla pomodlila a svého anděla strážného žádala, aby modlitbu tu ostatním andělům přednesl, řekl jí Kristus Pán: „Pros mne, abych to já učinil; neboť mne velice těší, takto činiti. Tuto oběť a modlitbu, které já Otci nebeskému jménem tvým přináším, vznešeně zušlechťuji. I stává se s nimi podobně, jako když kdo hodí peníz z nepatrného kovu do žhavého zlata: že se totiž peníz ten se zlatem spojí a pak nadále nezdá se již býti tím, čím dříve byl; nýbrž tím, čím se skrze spojení své se zlatem stal."[14] Slov těchto měl by si jeden každý dobře povšimnouti a proto při Mši svaté říkati: „Nejlaskavější Ježíši! Poněvadž Mše svaté dobře obětovati nedovedu, přenáším ji na Tebe a prosím Tě, abys Ty ji Otci svému sám za mne obětovati ráčil."

XXIX. S jakou uctivostí povinni jsme Mši svaté přítomni býti?

O obětech židovských vypravuje dějepisec Josef Flavius, že v chrámu židovském denně sedm set kněží a levitů služby konalo; ti zvířata obětní zabíjeli, očišťovali, dělili a na oltáři spalovali. A vše to činili s takovou uctivostí a s takovým tichem, jako by jen jediný kněz v chrámu prodléval. Jestliže tedy židé při své oběti zvířecí, jež byla pouhým předobrazem naší oběti Mše svaté, s takovouto uctivostí se chovali, s čím větší uctivostí máme teprve my křesťané obcovati převznešenému tajemství, oběti Mše svaté, v které nejsvětější Beránek Boží za spásu naši způsobem duchovním usmrcen bývá! S jakou nábožností, pozorností a mlčelivostí máme jí býti přítomni!

Příkladem kněží židovských řídili se také první křesťané. Svatý Jan Zlatoústý vypravuje nám o nich: „Když se chystali do chrámu vstoupiti, políbili pokorně prah u dveří a zachovávali při Mši svaté takové ticho, jako by nikoho v kostele nebylo.“ Takové uctivé ticho nařizuje křesťanům také liturgie svatého Jakuba, jež dí: „Všichni lidé mají při Mši svaté mlčeti, s bázní a třesením státi, na nic pozemského nemyslíce, poněvadž přijde Král všech králů, Pán náš Ježíš Kristus, aby byl zabit a věřícím svým za pokrm vydán.“ Tohoto napomenutí velice dbalý byl svatý biskup Martin, jak se o něm vypravuje v jeho životopise. Nikdy v kostele nesedal, nýbrž vždycky buď klečel nebo stál a s tváří bledou a ustrašenou se modlíval. Když

se ho kdosi jednou tázal, proč tak činí, řekl: „Zdaliž se nemám báti, když před Pánem Bohem svým stojím?“ Touto posvátnou bázní proniknut, pěje také král David: „Já pak dle množství milosrdenství Tvého vejdu do domu Tvého: klaněti se budu při chrámě svatém Tvém v bázni Tvé.“[1]

Zde mohu také právem užíti slov, jež Bůh mluvil k Mojžíšovi z hořícího kře, řka: „Zuj obuv s nohou svých; neboť místo, na kterém stojíš, země svatá jest!“[2] Ještě světější je zajisté každý náš chrám, jejž biskup za mnohých obřadů, mazáním svatým olejem a modlitbami vysvětil a jenž obětováním Mší svatých denně znova posvěcován bývá! Jestliže tedy David, miláček Páně, toliko s bázní a třesením vstupoval do svatého stánku, kdež toliko archa úmluvy stála, čím spíše máme my, ubozí hříšníci, s bázní a třesením vcházeti do posvěcených chrámů, kde se nejsvětější Svátost oltářní přechovává a božská oběť Mše svaté koná, abychom tam bohoslužbě nejvyšší přítomni byli! Proto také praví Bůh všemohoucí: „Bojte se svatyně mé! Já Hospodin.“[3] Rozkaz tento platí mnohem více o chrámech našich nežli o svatostánku Izraelitů; podobně jako i naše chrámy mnohem více předobrazeny byly žebříkem Jakobovým v Bethelu nežli samotný chrám Šalomounův; a proto také mnohem více platí slova Jakubova o chrámech našich: „Jak hrozné jest místo toto! Zde dům Boží jest a brána nebeská.“[4]

Jak hříšně tedy jednají ti, kteří s tak malou nábožností i uctivostí do chrámu přicházejí a se tam chovají tak, jako by ve svých domech nebo docela na ulici byli, aniž by uvážili, že chrám jest domem Božím a skutečným sídlem Syna Božího! Někteří

jsou docela tolik opovážliví, že mezi Mší svatou všetečně se ohlížejí, všechny vcházející i vycházející okukují, na světské věci myslí a bez ostychu šeptají a tlachají! Těmto může Kristus Pán plným právem říci, co řekl prodavačům v chrámu jerusalemském: „Dům můj dům modlitby slouti bude; a vy jste jej učinili peleší lotrovskou!“[5] Chrámy naše jsou mnohem více, nežli pouhými modlitebnami; ony jsou domy Božími, poněvadž v nich Kristus Pán přebývá skutečně i podstatně v nejsvětější Svátosti oltářní. Svatý Jan Almužník nestrpěl, aby kdo v kostele tlachal. Kdo tak učinil, tomu přede všemi ukázal dveře chrámové a řekl: „Přišel-li jsi sem se modlit, tedy srdcem i ústy se modli! Ale přišel-li jsi sem tlachat, věz, že jest psáno: Dům Boží dům modlitby jest! A proto nečiň ho tlachárnou!“

O všetečném ohlížení po kostele při Mši svaté vypravuje blahoslavená panna Veronika z Binaska tuto událost: „Když jsem jednou mezi Mší svatou na jistou sestru, u oltáře klečící, všetečně pohlížela, pokáral mne můj anděl strážný s takovou přísností, že jsem hrůzou téměř omdlela. Ó, jak hrozně se na mne podíval a jak tvrdá slova ke mně promluvil! Řekl: Proč jsi žádosti srdce svého nevzala v uzdu a proč jsi se všetečně po sestře své ohlížela? Zdalipak také víš, že jsi se tím proti Bohu nemálo prohřešila? Takto a podobně se mnou anděl mluvil a uložil mi k rozkazu Pána Ježíše pro toto všetečné ohlížení těžké pokání. Po tři dny jsem proto hořce plakala; a když nyní Mši svaté obcuji, netroufám si hlavy pozvednouti z bázně před božskou Velebností.“[6]

Jestliže již všetečné ohlížení je hřích, jakým hříchem jest asi teprve mezi Mší svatou tlachati a se smáti! Poněvadž můžeme ústa mnohem snáze na uzdu vzíti nežli oči, proto také je tlachání v kostele hříchem mnohem větším nežli ohlížení se; zejména také, že jím netoliko Bůh bývá urážen, ale že jím bývají také ostatní přítomní pohoršováni a ve svých modlitbách vyrušováni. Filip II., král španělský, propustil dva urozené pány od svého dvora, poněvadž mezi Mší svatou tlachali, a řekl: „Lidé takoví, kteříž Králi svému nebeskému tak málo úcty prokazují, dají se také snadno svésti, aby odepřeli povinnou úctu mně, králi pozemskému!"

Chceš-li oběti Mše svaté náležitou úctu prokazovati, hleď při ní, pokud možno, klečeti. Již svatý Pavel nám velí: „Bůh dal Pánu Ježíši jméno, kteréž jest nade všecko jméno, aby ve jménu Ježíšovu každé koleno klekalo, nebeských, zemských i pekelných."[7] Čím více máš tedy na kolena klekati, když oslavy nejhodnější Pán Ježíš na oltáři osobně přítomen jest, aby dílo vykoupení našeho obnovil? Mnozí lidé, zejména muži, mají ten zlozvyk, že po celou Mši svatou stojí; při pozdvihování sice na ten okamžik poklekají, ale ihned zase povstávají, právě tak, jako by Kristus Pán potom na oltáři přítomen více nebyl. Kdo nemůže klečeti po celou Mši svatou, nechať stojí nebo sedí od počátku až do pozdvihování; ale pak ať klečí, až kněz přesvatou Krev Páně požil. Zbožná císařovna Eleonora, choť Leopolda I. († 1720), obcovala Mši svaté vždy jen na kolenou. Když jí jednou řekli, aby se přece šetřila a se posadila, ona krásně odpověděla: „Nikdo z mých dvořanů se neopovažuje, aby

si u mé přítomnosti sedl; ale všichni se přede mnou, ubohou hříšnicí, uklánějí; a já bych si měla dovoliti jinak se chovati před Stvořitelem a Pánem svým?"

Na konec musím ještě pokárati veliký zlořád při poslouchání Mše svaté. Mnohé paní i dívky se do kostela tak vystrojují, jako by šly k tanci nebo do divadla.

Takovým praví svatý Jan Zlatoústý: „Jdeš snad jako nevěsta ku svatbě? Či jdeš proto do kostela, abys lidem ukázala svou krásu a nádheru? Jdeš-li do kostela Boha za odpuštění prosit, proč jsi se tak nádherně vystrojila? Oblek tvůj přece není pro kající hříšnici! Pro svou nádheru nejen že odpuštění hříchů neobdržíš, ale hříchy své jen rozmnožuješ a nového hněvu Božího si zasluhuješ!"

O takových fintivých paních a pannách praví svatý Ambrož: „Čím bujnější ukazují se před lidmi, tím hanebnější jsou před Bohem; a čím více se jim lidé diví a je chválí, tím více pohrdá jimi a nenávidí jich Bůh!" Bohu se ošklivi takové fifleny a uzavírá si uši před jejich modlitbami.

Avšak o tomto předmětě nechci dále psáti; spíše podám jakožto zakončení této knihy ještě jednu hlavu, v které vyložím obřady Mše svaté. Tak ti chci, milý čtenáři, býti nápomocen, abys mohl této předůstojné oběti obcovati s tím větší pozorností a nábožností a s tím hlubší uctivostí.

XXX. Výklad obřadů Mše svaté.

Prve nežli začnu obřady Mše svaté vykládati, podotýkám, že Mše svatá se skládá ze tří hlavních

částí: z obětování, proměny a přijímání. Tyto tři hlavní části nařídil Kristus Pán sám.

Obětováním rozumí se žehnání a díkůčinění nad chlebem i vínem, čímž oba tyto dary věnovány bývají Bohu. Ty shledáš také při poslední večeři, při které Pán Ježíš vzal chléb a víno, Otci svému nebeskému díky činil a dary ty požehnal.

Proměna pozůstává ve vyslovení slov, jež Kristus Pán při poslední večeři vyřkl: „Totoť jest Tělo Mé. Totoť jest Krev Má!" Proměna jest nejdůležitější částí Mše svaté, poněvadž se skrze ni Kristus Pán na oltáři přítomným stává a poněvadž právě v ní podstata oběti záleží, jak jsi se již dříve v této knize dočetl.

Přijímáním nazýváme požívání přesvatého pokrmu obětního. Také o tom jest při poslední večeři řeč, an při ní Kristus Pán podal svým apoštolům své Tělo a svou Krev v podobách chleba a vína k požívání.

Všecko, co předchází obětování, totiž rozličné žalmy, modlitby i čtení, nazývalo se dříve mší katechumenů, poněvadž při přípravné části této přítomni býti směli i katechumeni čili lidé, kteří se křesťanskému náboženství učili, ale posud pokřtěni nebyli; načež před vlastní Mší svatou, jež teprve obětováním začíná, bylo jim vyjíti z chrámu.

A nyní tedy vyložím obřady těchto jednotlivých částí Mše svaté.

1. Výklad úvodu ke Mši svaté čili Mše katechumenů.

Přede Mší svatou umývá si kněz ruce, prose při tom Boha za milost, aby mohl bez poskvrny těla

i duše svatou oběť vykonati. Pak se obléká, rozličné modlitby říkaje, v posvátná roucha; bere do ruky kalich se vším příslušenstvím a odchází s ministranty čili služebníky mešními k oltáři. Přišed ke stupňům oltáře, pokleká tam, je-li na oltáři svatostánek s nejsvětější Svátostí; jinak jen se uklání. Pak vystoupí po stupních oltářních a postaví kalich, rouškou přikrytý, na rozestřené korporale. Potom otevře knihu mešní a když v ní mešní modlitby na ten den připadající byl vyhledal, vrací se opět do prostředka oltáře. Odtud sestoupí po stupních oltářních dolů, poklekne nebo se jen hluboce pokloní a udělá znamení svatého kříže, aby upamatoval na oběť svatého kříže, jež má nyní na oltáři obnovena býti; nebo také aby naznačil, že všechna spása a všechno požehnání z kříže přichází. Potom se modlí střídavě s ministranty žalm 42. Žalm tento „*Judika*" zvaný vyjadřuje všechny city, jimiž mají i kněz i shromážděný lid proniknuti býti v okamžení, kdy bohoslužba nejvznešenější začíná; totiž cit horoucí touhy, aby mohli přinésti oběti chvály i díků, Boha hodné; cit posvátné bázně a srdečného zármutku při vzpomínce na vlastní nehodnost; cit důvěry, že Bůh obětí srdce zkroušeného nepohrdne. V době od Smrtné neděle do velikonoc se žalm Judika neříká, leč by v té době nějaký svátek připadl, poněvadž v době té má v nás převládati pocit zármutku; a také že introitus čili úvodní modlitba z mešní knihy žalmem Judika začíná.

Potom modlí se kněz, hluboce jsa skloněn, střídavě s ministranty *Konfiteor* čili obecné vyznání hříchů. Všichni se bijí v prsa, podobně jako kající publikán, aby kajícnost srdce i způsobem zevnějším

najevo dali. Potom, vzpřímiv se, říká kněz ujištění, že nám Bůh pro kajícnost hříchy odpustí, v modlitbách, začínajících slovy „*Misereatur*“ a „*Indulgentiam*“. Následující veršíky čili krátké modlitbičky, jež kněz střídavě s ministranty říká skloněn a pak zase vzpřímen, mají všem naznačiti, kterak kněz i lid ujištěním, že jim Bůh odpustí, bývají v myslích pozdviženi a potěšeni. Poněvadž modlitby tyto konány bývají při stupních oltářních, nazývají se *modlitbami stupňovými*.

Po modlitbách stupňových vystupuje kněz po stupních oltáře a líbá oltář na znamení uctivosti ke Kristu Ježíši, jenž jakožto Dar obětní na oltář sestoupí; dále na znamení láskyplného společenství s oněmi svatými nebešťany, jejichž ostatky v prohlubině oltáře odpočívají. Při slavnostních Mších svatých koná se nyní *okouření* oltáře. To má býti zevnějším znamením naší nejvyšší uctivosti k Bohu. I má nás pamatovati na to, abychom modlitby své k nebi vysílali, podobně jako se kouř vzhůru k nebesům vznáší. Na konec bývá okouřen i kněz, i z uctivosti k jeho úřadu, i na znamení, že on má podobně jako kadidlo svým ctnostným životem líbeznou vůni v osadě rozšiřovati.

Potom přistupuje kněz ke knize mešní, znamená se znamením kříže a čte *Introit* čili úvod. Introit se skládá obyčejně z nějaké průpovědi z Písma svatého a z jednoho verše některého žalmu. Obsah jeho se odnáší nejvíce ke zvláštním dobám roku církevního nebo k jednotlivým svátkům a vzbuzuje k radosti nebo k touze, jindy k zármutku; a hledí vůbec pohnouti k citům takovým, jež při slavnosti té mají oživovati kněze i lid. Introit končívá chvalo-

zpěvem na nejsvětější Trojici: „Sláva Otci i Synu i Duchu svatému."

V pocitu, že na Bohu naprosto závisí a sám i lid svrchovanou měrou mají potřebí pomoci, modlí se kněz střídavě s ministranty, jakožto zástupci lidu, *Kyrie eleison! Kriste eleison! Kyrie eleison!* a to po třikrát se zřetelem na tři božské Osoby. Jsou to slova řecká a znamenají: „Pane, smiluj se nad námi!" Tato slova řecká, jakož i jiná hebrejská, jako: „Amen, Alleluja, Hosanna!" byla v liturgii mešní podržena na označení, že jediná, svatá, apoštolská a katolická Církev shromažďuje k jediné oběti své národy všech jazyků, na víru obrácené židy i pohany.

Na toto volání za slitování a milost následuje *Gloria* čili „Sláva na výsostech Bohu!", jež jest výrazem díků i radosti nad spasením, jež při každé Mši svaté obnovené na svět přichází. Začátek tohoto chvalozpěvu obsahuje slova, jež pěli andělé při narození Páně; pokračování obsahuje chválu i díky Bohu. Poněvadž jest Gloria zpěvem radostným, vypouští se v čase adventním a postním, při Mších zádušních, jakož i o všech dnech, kdy se neslaví zvláštní svátek.

Když kněz počíná Gloria zpívati nebo hlasitě říkati, pozvedá ruce, aby tímto pohybem naznačil radost svou i radost lidu z milosti našeho vykoupení. Ale když v modlitbě té pokračuje, má ruce sepiaty na prsou, aby jako v nitru svém zadržel radost, jež ho naplňuje. Ke konci Gloria znamená se kněz znamením kříže, aby víru svou v nejsvětější Trojici Boží veřejně vyznal a zároveň osvědčil, že kříž je zřídlem vší útěchy a vší radosti.

Po Gloria, nebo bylo-li vypuštěno, bezprostředně po Kyrie, líbá kněz oltář, obrací se k lidu a dí: *Dominus vobiscum*, to jest: „Pán s vámi!“ a lid odpovídá ústy sluhy při oltáři: „Et cum spiritu tuo!“, t. j. „I s duchem tvým!“ Kněz přeje shromážděným věřícím, aby Pán byl s nimi a jim pomáhal, by mohli modlitby své vykonati důstojně a užitečně; neboť dobrá modlitba je darem Božím. Lid pak vrací knězi totéž přání, jakoby říkaje: Pán pomáhej i tobě při tvé modlitbě a při konání oběti svaté! Toto přání bývá při Mši svaté vícekrát opětováno na znamení vzájemných přímluv kněze i lidu a obapolného povzbuzování k nejvytrvalejší a nejhorlivější modlitbě.

Potom přistoupí kněz ke knize mešní a pobízeje všech k modlitbě a hlavu svou z uctivosti proti krucifixu skláněje, říká: *Oremus*, to jest: „Modleme se!“ V dřívějších dobách bývali věřící voláním „Flectamus genua“, t. j. „poklekněme na kolena!“, vybízeni, aby poklekli a chvíli se modlili potichu; načež na zvolání „Levate!“, t. j. „povstaňte!“, povstávali, aby modlitbu kněze vyslechli. Podobný způsob vyzývání k modlitbě zachoval se posud v některé dny jakožto zbytek tohoto starého obyčeje.

Následující modlitby slují *kollekty* čili sebrané modlitby, poněvadž v nich kněz záležitosti Církve i shromážděných věřících jako v jedno shrnuje a Bohu přednáší. První z těchto kollekt vztahuje se vždycky ke zvláštní slavnosti toho dne a je tedy rozdílná vždy dle svátků, výročních období a příležitostí. Kněz uzavírá modlitby ty vždy slovy: „Skrze Krista, Pána našeho,“ poněvadž máme zaslíbení, že nám Otec nebeský všeho popřeje, zač ho jmé-

nem jeho Syna prositi budeme. Ke konci kollekty odpovídá lid „Amen“, t. j. „Staň se!“.

Při „Dominus vobiscum“ a „Oremus“ rozpíná kněz ruce, je pozdvihuje a zase je spíná, aby naznačil, že vyslyšení modlitby své očekává shůry. Spíná je na znamení pokory, jež se vlastních sil odříká a Pánu zcela se odevzdává. Po každé při kollektě kněz ruce drží rozpiaty, připomínaje Spasitele, jenž na kříži s rukama rozpiatýma za celé pokolení lidské se modlil.

Po kollektách následuje *čtení* z Písma svatého. Z Nového zákona se čte jen ze Skutků apoštolských, z listů svatých apoštolů a ze Zjevení svatého Jana. Toto čtení pozůstává po většině z úryvků listů svatých apoštolů, proto se jemu také říká *epištola*, poněvadž psaní řecky se nazývá epistolé. Epištola každé Mše svaté vybrána jest vždy se zřetelem na církevní dobu nebo na slavnost toho dne a má v nás vzbuditi tu svatou náladu, jež s jednotlivými svátky anebo slavnostními dobami ve shodě jest. Epištola má nám znázorniti poučení, jehož nám Bůh poskytl skrze sluhy své, skrze arciotce i proroky, prve nežli přišel Syn Boží sám, aby svým evangeliem dílo našeho poučování doplnil. Při čtení epištoly pokládá kněz ruce na knihu mešní, dílem na znamení, že Písmo svaté jest majetkem Církve a že jí Kristus Pán vykládání ho svěřil, dílem na označení, že kněz naučením a pravdám, jež epištola obsahuje, dokonale přizvukuje. Když bylo čtení dokonáno, vyslovuje lid ústy ministranta díky za obdržené poučení slovy: *Deo gratias!* to jest: „Bohu díky!“

Po epištole následuje několik veršů, jež jsou zbyt-

ky žalmu, jenž dříve zpíván býval na stupních oltáře, zatím co se jáhen potichu připravoval na čtení evangelia. Proto se také veršům těm říká *Graduale* čili zpěv stupňový. V době velikonoční nastupuje na místo graduale vítězoslavný zpěv *Alleluja*, to jest: „Velebte Pána"; kdežto v době svatopostní zpíván bývá *Traktus*, to jest: vážný, táhlý zpěv. Ve Mši svaté velikonočních a svatodušních svátků, jakož i po celé následující oktávy, dále na slavnost Božího těla následuje vzletný zpěv, zvaný *Sekvence*. Říká se mu tak proto, že jest jaksi pokračováním a doplněním graduale. Takovou sekvenci má také Mše na slavnost Sedmi bolestí Bohorodičky, a to píseň „Stabat Mater", to jest: „Stála Matka litující"; a Mše zádušní „Dies irae", to jest: „Den hněvu".

Mnohem vznešenější než epištola jest *Evangelium* a to proto, že obsahuje zjevení Boží, jež se nám dostalo nikoliv ústy lidí, nýbrž skrze jednorozeného Syna Božího samého. Proto také bývalo od nejstarších dob a jest posud čtení evangelia provázeno nejslavnějšími obřady. Uprostřed oltáře modlí se kněz s hlavou skloněnou „Munda cor meum", to jest: „Očisti srdce mé a ústa má, všemohoucí Bože!... a dej mi tu milost, abych mohl Tvé svaté evangelium důstojně hlásati." Při slavnostních Mších koná modlitbu tuto jáhen kleče na stupni oltáře a pak vyžaduje si a přijímá požehnání od kněze. Po této modlitbě odchází kněz na levou stranu oltáře na znamení, že když učení svatého evangelia zavrhli židé, přešlo ono k pohanům. Při slavnostní Mši svaté obrací se jáhen, jemuž evangelium zpívati přísluší, tváří k severu. Sever jest dle učení

svatého Řehoře Velikého obrazem pohanstva. Tím, že evangelium směrem severním bývá čteno nebo zpíváno, má býti naznačeno, že světlo učení a příkladu Ježíše Krista určeno jest k tomu, aby zaplašilo temnosti pohanstva. Totéž připomínají i světla, jež při slavnostních Mších po obou stranách knihy, z které jáhen evangelium zpívá, bývají od ministrantů držena; kdežto vystupující kadidlo naznačuje naši hlubokou uctivost k slovu Božímu.

Čtení anebo zpívání evangelia začíná pozdravem „Dominus vobiscum" a slovy: „Sequentia sancti evangelii secundum Mathaeum", to jest: „Co následuje, vyňato jest z evangelia svatého Matouše" a pod. K tomu odpovídá ministrant jménem lidu: „Gloria Tibi, Domine!" to jest: „Sláva Tobě, Pane!" Při tom znamenají se znamením kříže na čele, na ústech a na prsou kněz i lid, aby naznačili, že prosí Boha, aby jim ráčil rozum osvítiti a srdce otevříti, aby svaté slovo Boží s ochotou přijímali a ústa ochotnými učinili, aby slovo to také s radostí vyznávali. Kněz dělá předtím ještě znamení kříže přes knihu evangelií, poněvadž Evangelium jest kniha Ukřižovaného a poněvadž ze slov jeho vyplývá požehnání i spása. Lid poslouchá hlásání evangelia stoje, aby najevo dal uctivost k slovu Božímu a naznačil ochotu, že chce bez meškání jednati dle něho.

Co se týká obsahu úryvku z evangelia, jenž při Mši svaté zpíván nebo čítán bývá, obsahuje o vysokých svátcích vždy událost nebo tajemství, jež k slavnosti podnět daly. Jindy řídí se výběr čtení z evangelia pořadem roku církevního. O slavnostech svatých bývají čteny výroky Páně, jimiž se

tito svatí v životě svém hlavně řídili, takže se věřícím čtením tohoto úryvku z evangelia objasňuje pravdivost průpovědi, že „život svatých jest uskutečněné evangelium".

Když kněz čtení evangelia dokončil, děkuje ministrant jménem lidu za dobrodiní, jehož se mu naučením nebeským dostalo, slovy: *Laus Tibi, Christe!* To jest: „Chvála Tobě, Kriste!" Kněz políbí potom knihu evangelií z úcty k slovu Božímu a také na označení, že se nám skrze ně milosti i smíření dostalo. K tomu poukazují také slova, jež při tom říká: „Nechať slova evangelia umoří naše provinění!" Od nejstarších dob připojováno bylo v dny nedělní a sváteční k čtení evangelia naučení, od oltáře nebo s kazatelny, jemuž nyní kázání říkáme. Po této přednášce bývali v prvých dobách křesťanských katechumeni propuštěni. Po přečtení a vyložení evangelia byla tedy příprava ke Mši svaté dokončena.

Následuje *Kredo* čili vyznání víry dle usnesení sněmu v Nicei konaného, jež tvoří přechodní část k vlastní slavnosti obětní. Kredo jest jako ovocem hlásaného evangelia. Středem jeho jest tajemství vtělení Syna Božího, jemuž se kněz v nejhlubší úctě poklekaje klaní, když říká: „Et incarnatus est", to jest: „a vtělil se". Ke konci Kreda, při slovech „věřím v budoucí život věčný", znamená se kněz znamením kříže na upamatování, že toto znamení Syna člověka v den všeobecného vzkříšení a soudu světa na nebi se zastkví; a že pro zásluhy Ježíše Krista, jež získal svou smrtí na kříži, budeme moci do života věčného vejíti. Kredo říká kněz ve všecky neděle, o slavnostech Páně a pře-

blahoslavené Panny, jakož i o svátcích svatých apoštolů, učitelů církevních a některých svatých; konečně i v oktávách těchto vyjmenovaných svátků. Jako jest Kredo ovocem z hlásaného evangelia, tak tvoří také i přechod k vlastní slavnosti obětní; neboť nejsme-li pravou věrou živě proniknuti, nemůžeme také konání svatých tajemství slušně i užitečně obcovati.

2. *Výklad prvé hlavní části Mše svaté čili obětování.*

Po Kredo obrací se kněz k lidu s pozdravem: „Pán s vámi!" a vyzývá ho slovem: „Oremus!" „modleme se!" k pozornosti a k účastenství při modlitbách obětních i při obětování samém. Krátká průpověď, kterou nyní kněz říká a jež se *Offertorium* nazývá, vyňata je z Písma svatého a spojuje konání oběti buď se slavností, jež se právě koná, nebo s dobou církevního roku. Potom odkrývá kněz kalich, bere hostii na misku (patenu), pozdvihuje ji a prosí Otce nebeského, aby tu neposkvrněnou hostii v milosti přijmouti ráčil v oběť za potřeby všech věřících a jejich spasení. Pozdvihování hostie naznačuje odevzdávání Bohu věřících všech vůbec a přítomných zvláště. Zároveň obrací kněz oči své k nebi, aby vyjádřil svůj úmysl, že chce dar obětní Bohu přednésti; ale vzpomínaje na svou nehodnost, opět je ihned sklání. Ke konci modlitby dělá s patenou, na které hostie leží, znamení kříže nad korporalem, aby upamatoval na oběť, jež se stala na kříži a jež se při Mši svaté opětuje.

Potom upraviv kněz kalich po straně epištolní, vlévá do něho vína, žehná vodu, z které několik

kapek do vína přiměšuje, a prosí Boha, „abychom skrze tajemství vody a vína se stali účastníky božství Toho, jenž ráčil se státi člověčenství našeho účastným, Ježíše Krista, Pána našeho". Víno nebývá žehnáno, ježto představuje Krista Pána, jenž sám jest, jakožto věčný Syn Otce nebeského, zřídlem požehnání veškerého. Vodou představován bývá lid, jenž požehnání potřebuje. Smíšení vína s vodou znamená, dle výkladu osvědčených učitelů, spojení lidské i božské přirozenosti v Kristu Ježíši. Vrátiv se k prostředku oltáře, pozdvihuje kněz kalich a prosí s očima pozdviženýma Otce nebeského, aby ten spásonosný kalich za blaho celého světa milostivě přijmouti ráčil. Potom dělá i s kalichem znamení kříže nad korporalem, staví jej na oltář a přikrývá pallou.

Dary obětní nazývá kněz „hostií neposkvrněnou" a „kalichem spasení" se zřetelem k tomu, že mají býti proměněny v Tělo a Krev Ježíše Krista. Toto přednášení darů obětních nesmí omylem býti považováno za svatou oběť samotnou. Neboť oběť svatá nepozůstává v přednášení chleba a vína, nýbrž v přednášení Těla i Krve Páně, jež se teprve při proměně děje.

Potom hluboce se skláněje nad oltářem, pokořuje se kněz v modlitbě před Bohem, opět se pozvedá, žehná dary obětní a prosí Ducha Svatého, aby s nebe sestoupil a sám je požehnal.

Při slavnostní Mši svaté následuje okuřování obětních darů, oltáře i kněze, jak jsem již svrchu vyložil. Oblak kadidlový, jenž celý oltář zahaluje, připomíná také velebnost Páně, jenž nyní brzo již na oltář sestoupí, jako ondy při vysvěcení chrá-

mu v Jerusalemě sestoupil, celý dům mrakem naplnil a tak najevo dal, že mu modlitba a oběť na místě tom příjemny jsou.

Přednesení čili upravení darů obětních končí se *umýváním rukou*, jež koná kněz při epištolní straně oltáře, modle se při tom žalm 25. Kněz i lid mají tímto umýváním upamatováni býti na povinnost, že mají s čistýma rukama a s čistým srdcem před Bohem se ukazovati. Když se byl kněz zase k prostředku oltáře vrátil, modlí se, pokorně se skláněje a ruce spínaje, k nejsvětější Trojici a opakuje prosbu, aby milostivě přijmouti ráčila tuto oběť, kterou jí přináší „na památku umučení, vzkříšení i nanebevstoupení Ježíše Krista, Pána našeho; jakož i na počest přeblahoslavené Marie vždy Panny a všech svatých". Potom obrací se k lidu a slovy: *Orate fratres!* „Modlete se, bratři!" vybízí všechny přítomné, aby se za tutéž milost s ním spolu modlili. A když lid ústy ministranta ho byl ujistil, že se v modlitbě své s knězem spojovati chce, odpovídá kněz: „Amen!" „Staň se!"

Obrátiv se zpět k oltáři, začíná kněz *sekrety* čili modlitby tiché, jež se proto tak nazývají, že říkány bývají potichu. Jest jich počtem i pořadem tolik, kolik jest kollekt; nezačínají však vyzváním: Oremus, modleme se! poněvadž toto vyzvání věřících k modlitbě stalo se již při Orate fratres.

Co do obsahu spojují modlitby tiché vždy předmět svátku čili doby slavnostní s obětováním darů a proslovují prosby, aby je Bůh, jakožto záruky našich díků a naší lásky, blahosklonně přijal. Slova na zakončení poslední modlitby tiché, „Per omnia saecula seculorum", to jest „po všecky věky věků",

jež kněz již buď nahlas říká anebo zpívá, jsou počátkem preface.

Preface čili předzpěv tvoří přechod ke druhé hlavní části Mše svaté, k proměně. Když se byl kněz pozdravem „Pán s vámi!“ a pozdravem lidu „I s duchem tvým!“ k společné modlitbě s přítomnými věřícími spojil, pozvedá slavnostně a důstojně ruce vzhůru, aby lidu vzlet duše znázornil, a volá k němu: „Sursum corda!“ „Srdce vzhůru!“ Načež lid jemu odpovídá: „Habemus ad Dominum“, „Máme je k Bohu pozdvižené“. Potom povzbuzuje kněz přítomných, aby ve spojení s ním Otci všemohoucímu, Bohu věčnému, díky činili a jeho oslavovali skrze Krista Pána, „skrze něhož andělé chválí velebnost jeho, panstva se jí klaní, mocnosti před ní v bázni se chvějí, nebesa i síly nebes, jakož i blažení serafíni v jednohlasném plesání ji velebí“. A poněvadž se knězi díkůčinění a chvály, z úst smrtelných přicházející, příliš slabými a nedostatečnými zdají, spojuje je s věčným vítězoslavným zpěvem blažených kůrů andělských a volá s nimi, naplněn jsa svatým nadšením: *Sanctus,* „Svatý, svatý, svatý Pán, Bůh zástupů! Plná jsou nebesa i země slávy jeho! Hosanna na výsostech!“ A jako se kněz připojil k duchům nebeským, aby Otce věčného velebil, spojuje se nyní také se zbožným zástupem věřících, aby vtěleného Bohočlověka radostně pozdravil, jenžto jižjiž se blíží, aby na oltář sestoupil. Slova, jimiž ondy obyvatelé jerusalemští Spasitele, ve vítězoslávě k chrámu se blížícího, radostně vítali, říkají nebo zpívají nyní také kněz i lid; a naplněni jsouce přeblaženým a pevným očekáváním, volají: „Benedictus, qui ve-

nit", to jest: „Požehnaný, jenž přichází ve jménu Páně! Hosanna na výsostech!"

3. Výklad druhé hlavní části Mše svaté čili Proměny.

Modlitbám od Sanktus až do Pater noster říkáme *kánon*, což znamená asi tolik, jako pevné pravidlo. Takto se tato část nazývá proto, že se až na nepatrné výjimky nemění, nýbrž po celý rok zůstává tatáž; kdežto jiné modlitby a obřady, jež se mimo kánon konají, podléhají dle rozličných výročních dob, svátků i potřeb rozličným změnám. Modlitby kánonu koná kněz potichu, poněvadž řeč tichá k něčemu skrytému a tajemnému vůbec poukazuje. Tiché vyslovování kánonu a slov proměny má přítomnému lidu naznačovati, že se nyní děje tajemství nevýslovně hluboké. Středem kánonu jsou slova proměny.

Když kněz začíná kánon, pozdvihuje oči i ruce k nebi. Napodobuje tak Pána Ježíše, jenž zraky své vzhůru obracel, prve než zázraky činil. Také chce tím kněz najevo dáti svou zbožnost a důvěru v Boha. Ale ihned zraky své zase sklání, líbá oltář, vzpřímí se opět a modlí se podobně jako Mojžíš s rukama pozdviženýma. Jako modlitby při obětování, obsahují také modlitby před posvěcením dvojí prosbu: aby Otec nebeský věnované dary blahosklonně přijmouti a nám své milosti popřáti ráčil. K těmto všeobecným prosbám připojují se pak prosby ještě zvláštní, aby totiž Bůh popřáti ráčil ovoce této neposkvrněné oběti Církvi svaté v celosti, zejména papeži, příslušnému biskupovi a všem

pravověřícím vyznavačům víry katolické i apoštolské. Dále aby Bůh ve svém slitování pamětliv býti ráčil svých služebníků i služebnic N. N., i všech přítomných; těch, kteří tuto svatou oběť konati dávají; taktéž i oněch, za které se koná, jakož i všech jejich milých.

Když se byl takto kněz pomodlil za Církev na zemi bojující vůbec, jakož i za některé členy její zvláště, koná také památku Církve vítězné, svatých v nebi, aby Bůh „se zřetelem k jejich zásluhám i přímluvám nám milostivě uděliti ráčil toho, abychom ve všech potřebách svých přemocné ochrany jeho okoušeli". Mezi svatými, kteříž zde dle jmen uváděni bývají, stojí v prvé řadě přeblahoslavená Panna Maria, jež nám Syna Božího porodila, kterýž se chce nyní hned na oltáři jakožto oběť naše objeviti. Potom následují jména dvanácti apoštolů, poněvadž oni byli svědky oběti této. K nim přistupují jména dvanácti mučedníků z prvotních dob křesťanských, poněvadž oni oběť Ježíše Krista prolitím krve vlastní napodobovali. Jména zde vypočítaných dvanácti apoštolů a dvanácti mučedníků tvoří počet dvacetičtyř, na památku čtyřiadvaceti starců v nebi, kteříž jsou zástupci všech svatých.

V Zákonu starém bylo obyčejem, že obětující skládal ruce své na zvíře obětní, prve než bylo zabito, a prosil Boha za odpuštění hříchů i prominutí trestů, jakož i za udělení toho, co se mu pro tělo i pro duši potřebné i spasitelné zdálo. A podle tohoto starozákonného obyčeje obětního vzkládá kněz novozákonný jménem svým i jménem lidu ruce své nad dary obětní, prve než bývá Beránek usmiřující tajemným způsobem na oltáři zabit; a

prosí Boha, aby ráčil s nimi se vším lidem „usmířen, všem v životě tomto pokoje popřáti, všech věčného zahynutí uchrániti a k zástupu svých vyvolených připočísti."

Nyní jako by se kněz přemístil do večeřadla v Jerusalemě, kde Pán Ježíš v předvečer svého utrpení přesvatou oběť Mše svaté ustanovil a slavil, koná nyní totéž, co Kristus Pán tehdy učinil tam. Když byl kněz chléb v přesvaté Tělo a víno v přesvatou Krev Páně zázračnými slovy jeho proměnil, pokleká, klaněje se, pak pozdvihuje přesvaté způsoby a je ukazuje lidu, aby i on se jim klaněl. Hlas zvonku upozorňuje věřících, že přesvatý ten okamžik nastal, kdy Kristus Pán jakožto Bůh i jakožto člověk, skutečně a pravdivě na oltáři je přítomen; on, jemuž čest a klanění přísluší na věky. Plni pokory bijí se přítomní, na kolenou klečíce, v prsa a vzdychají potichu: „Ježíši, Tobě žiji! Ježíši, Tobě umírám! Ježíši, Tvůj jsem v životě i při smrti!"

Jakožto Oběť naše nachází se nyní Kristus Ježíš nekrvavě usmrcený na oltáři! V nejhlubší pokoře a se zvýšenou vroucností volá kněz nyní k Otci nebeskému, aby ráčil tuto přesvatou oběť milostivě přijmouti a se zřetelem k ní popřáti netoliko živým požehnání i milosti, ale i všem v Pánu zesnulým místa občerstvení, světla i pokoje. Potom přerušuje kněz, kajícně v prsa se bije, slavnostní ticho slovy: *Nobis quoque peccatoribus*, t. j. „Také nám hříšníkům", a pak se modlí opět potichu dále: „služebníkům svým, kteří v plnost Tvých slitování doufáme, račiž nějakého společenství i obcování popřáti se svatými apoštoly a mučedníky". Svatí, jejichž jména se tuto vyslovují, jsou tito: Jan

Křtitel, svatý Matěj, jehož jméno před pozdvihováním v počtu apoštolů vysloveno nebylo; pak svatí ze všech zemí, z každého povolání, stáří, pohlaví. Církev chce tak naznačiti, že křesťan všude a v jakémkoli povolání na svém spasení může i pracovati i ho dojíti. Kněz končí pak tuto modlitbu slovy: „Skrze Krista, Pána našeho" a připojuje k nim poslední větu kánonu, jež obsahuje slova požehnání a oslavy Boží. Říká: „Skrze kteréhož (Krista) Ty, ó Pane, všecko toto dobré vždy tvoříš, posvěcuješ, oživuješ, požehnáváš a nám udílíš; skrze něhož, s nímž a v němž jest Tobě, ó Bože, Otče všemohoucí, v jednotě Ducha Svatého všecka čest a sláva na věky věků. Amen." Co tato slova kněz říká, drží svatou Hostii nad Kalichem, obojí poněkud pozvedá, aby tak i zevně naznačil, že uvnitř souhlasí s chválou, o které ústy mluvil. Modlitbou tou končí se kánon a následuje třetí hlavní část Mše svaté.

4. Výklad třetí hlavní části Mše svaté čili přijímání.

Jako preface jest úvodem ku kánonu, tak jest *Pater noster* čili „Otčenáš" přechodem k svatému přijímání. Při proměně se Kristus Pán za nás obětoval; nyní můžeme tedy Boha, jakožto Otce svého, pozdravovati; smíme mu prosby své s dětinnou důvěrou přednášeti a míti účast na hostině nebeské při svatém přijímání. Modlíce se v Otčenáši „Chléb náš vezdejší dej nám dnes!" vyslovujeme zároveň touhu svou po Chlebu andělském, jenž nám bývá podáván při svatém přijímání.

Aby všech přítomných pobídl, by se s ním po-

spolu modlili, modlí se kněz Otčenáš hlasitě a s rukama pozdviženýma a uzavírá jej tichým „Amen". Potom navazuje na poslední prosbu Otčenáše, „Ale zbav nás zlého", přednáší Bohu Otci v modlitbě tiché tu prosbu, aby ráčil jej i všechny přítomné na přímluvu svatých zbaviti všech zlých věcí minulých, přítomných i budoucích a pokoje nám všem uděliti. Za této modlitby učiní kněz patenou znamení kříže nad sebou, patenu políbí a Tělo Páně na ni položí. Pak nábožně pokleknuv, klaní se kněz svaté Hostii, rozlamuje ji, jako Kristus Pán při poslední večeři Chléb lámal, a spouští část jí do kalicha. Podobně jako rozdělení obou způsob naznačuje smrt Páně, připomíná opětné spojení Těla i Krve Páně vzkříšení Jeho.

Obracel-li se kněz dříve se všemi prosbami svými k Bohu Otci, obrací se nyní k Ježíši Kristu, Spasiteli svému, s touto modlitbou, kterou říká třikrát: *Agnus Dei*, to jest: „Beránku Boží, jenž snímáš hříchy světa: smiluj se nad námi!" Na místě „Smiluj se nad námi" říká po třetí: „Dona nobis pacem", t. j. „Uděl nám pokoje!" Pak následuje ještě modlitba za pokoj. Při slavnostní Mši svaté líbají se na místě tomto obětující kněz a přisluhující duchovenstvo. - V prvních dobách křesťanských, kdy věřící byli při Mši svaté dle pohlaví přísně od sebe odděleni a všichni přítomní skutečně ke stolu Páně přistupovali, bývalo líbání takové obyčejem obecným. Jen ti, kteří v lásce a přátelství pospolu žijí, jsou hodni, aby Boha pokoje u stolu Páně přijímali.

Potom připravuje se kněz, hluboce skloněn a oči k nejsvětější Svátosti upíraje, modlitbami svrchovanou měrou vroucími k svatému přijímání. Pak

svatou Hostii do ruky bera, říká se srdcem zkroušeným, jako onen setník v Kafarnaum, po třikrát: *Domine, non sum dignus*, to jest: „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou; ale toliko rci slovem a uzdravena bude duše má.“ Potom přijímá kněz přesvaté Tělo a přesvatou Krev Páně a spojuje se tak s ním; pročež se také svatému přijímání říká *communio*, což znamená tolik jako „spojení“. Také přítomným, kteříž si přejí, podává kněz nejsvětější Tělo Páně k požívání.

Po svatém přijímání vyplachuje kněz kalich a umývá si nad ním vínem a vodou prsty, jež se svaté Hostie dotýkaly. Mezitím říká modlitby, k požívání nejsvětější Svátosti se vztahující. Zatím přenesena byla mešní kniha na pravou stranu oltáře. Tam se modlí kněz tak zvané *Communio*, to jest průpověď z Písma svatého, jež jest zbytkem zpěvu, který v dřívějších dobách konáván býval mezi svatým přijímáním lidu. Potom odchází kněz k prostředku oltáře, tam se obrací k lidu, opakuje pozdrav „Pán s vámi!“ a koná modlitby na zakončení. Tyto modlitby na zakončení slují také v latině *Postcommunio*, poněvadž po svatém přijímání konány bývají. Obsahují díky kněze i věřících Bohu, že jim popřáti ráčil účastenství při svatých tajemstvích; a zároveň i prosbu, aby v nás Bůh ovoce svaté oběti a svatého přijímání uchovati ráčil. Postcommunio opakuje obyčejně ještě jednou základní myšlenku svátku nebo doby církevní. Kněz začíná Postcommunio vyzváním „Oremus“ a vyslovuje nebo zpívá modlitby ty s rukama pozdviženýma. Počet těchto modliteb na zakončení řídí se přesně dle počtu kollekt a sekret. Jest za-

jisté slušno, abychom Bohu za obdržená dobrodiní právě tolikrát díky činili, kolikrát jsme ho byli za ně prosili. V dny svatopostní, v které se žádný svátek neslaví, následuje po modlitbách na zakončení ještě jedna modlitba zvláštní, jež začíná vždy těmito slovy: „Humiliate capita vestra Deo", to jest: „Sklánějte hlavy své před Bohem!" Tato modlitba má nám býti povzbuzením, abychom, hříchů svých jsouce pamětlivi, před Bohem se pokořovali a Jej za milost a slitování prosili.

Po opětném pozdravu „Pán s vámi!" oznamuje nyní kněz lidu od středu oltáře zakončení služby svaté slovy: *Ite, missa est!* to jest: „Odejděte, Mše svatá jest dokonána!" Měly-li v dřívějších stoletích po Mši svaté následovati ještě nějaké zvláštní pobožnosti, prohlašoval kněz na místě „Ite, missa est" „Benedicamus Domino!" to jest: „Dobrořečme Hospodinu!" Slovy těmi pobízel kněz lidu, aby ještě v chrámu setrval a následujících nábožných cvičení se zúčastnil. Za dob našich říká nebo zpívá kněz Ite, missa est po každé, když při počátku Mše svaté konán byl chvalozpěv Gloria. V dobách kajících, jakými jsou Advent a Půst, odpadá Gloria a tudíž také Ite, missa est; a místo toho říká nebo zpívá kněz Benedicamus Domino! Potom dává kněz přítomným věřícím požehnání a čítá na zakončení celé slavnosti obětní při levé či evangelní straně oltáře obyčejně počátek evangelia dle sepsání svatého Jana. Jako při Kredo, tak sklání kněz i nyní kolena při vzpomínce na vtělení Páně, když totiž říká: „Slovo Tělem učiněno jest." Za dobrodiní, že se nám dostalo božského zjevení a vykoupení, jichž nejhlavnější tajemství obsažena jsou v evangeliu

svatého Jana, vyjadřují nakonec kněz i vykoupený a omilostěný lid s vděčným srdcem své díky slovy: „Deo gratias!“ to jest: „Bohu díky!“

5. Výklad obřadů Mše svaté za zemřelé.

Mše svatá za zemřelé má ve svých obřadech některé odchylky.

Při modlitbě stupňové vynechává se žalm Judica, poněvadž týž vyjadřuje radost, že můžeme vstoupiti v dům Hospodinův, kdežto Církev truchlí, že duše zemřelých v očistci trpí a do radosti Páně a do domu nebeského posud vejíti nemohou.

Při Introitu neznamená kněz znamením svatého kříže sebe, nýbrž knihu mešní, jako by před ním ležel zemřelý, jemuž míní žehnati a jemuž hned při úvodu Mše svaté přeje odpočinutí věčné a světlo věčné. „Sláva Otci“ atd. se neříká ani zde ani po žalmu při umývání rukou, poněvadž jest výrazem radosti.

Za stejnou příčinou vypustí se také Gloria na znamení zármutku, poněvadž dušičky nestojí posud s anděly před trůnem Beránka a nemohou s nimi ještě pěti chvalozpěvu nebeského. - Na místě radostného Graduale a Alleluja prosí Církev v Traktu za vysvobození zemřelých z muk očistcových a udělení jim blaženosti v životě věčném. Smutná i vážná sekvence, začínající slovy „Dies irae“, jest voláním k Boží spravedlnosti za smilování a vroucí modlitbou za milosrdenství pro zemřelé. Před evangeliem nemodlí se kněz „Pán budiž v srdci mém“ a jáhen nevyprošuje si požehnání. Rovněž nelíbá kněz knihy mešní po přečtení evangelia a

také neříká: „Nechať slova evangelia“ atd. Také odpadá Kredo, poněvadž všecky tyto modlitby jakousi radost najevo dávají. Ale církev i věřící truchlí nad tím, že zemřelí, za něž svatá oběť se koná, nepřijali ještě plného požehnání Slova Božího, ani políbení pokoje věčného s Bohem.

Při vlévání vody do vína nežehná kněz vodě, ježto ona představuje věřící živé, kdežto zemřelí, za které se obětuje, nepodléhají více pravomoci Církve na zemi, nýbrž spravedlnosti Boží. - Při Agnus Dei neříká kněz: „Smiluj se nad námi!“ a „Uděl nám pokoje!“ nýbrž modlí se po dvakrát „Uděl jim pokoje!“ a po třetí dodává: „Uděl jim pokoje věčného!“ Tuto trojí modlitbu za pokoj vykládají bohoslovci v ten rozum, že Církev modlí se tak, aby se zemřelým dostalo nejprve vysvobození od trestů, pak oslavy duše a konečně i oslavy těla, čímž teprve blaženost jejich dokonalou se stává. - Dále odpadá modlitba za pokoj, jakož i políbení pokoje, poněvadž obé se vztahuje k Církvi bojující. - Na místě „Ite, missa est“ říká nebo zpívá se „Requiescant in pace!“ to jest: „Nechať odpočívají v pokoji!“ Načež lid odpovídá: „Amen!“ - Ku konci svatého díla obětního neudílí kněz lidu požehnání, poněvadž ovoce i požehnání, ze Mše svaté plynoucí, připadati mají hlavně zemřelým.

Tímto jsem ti tedy, zbožný čtenáři, stručně vyložil význam obřadů Mše svaté a končím jím celý svůj výklad. I prosím pokorně i snažně toliko za to, aby všichni ti, jimž se tato kniha do ruky dostane, často a pozorně v ní čítali. Tak zajisté naplní se láskou i uctivostí ke Mši svaté a budou jí obcovati tím častěji i nábožněji.

Kdo tuto knihu s pozorností pročetl, zajisté seznal, jak znamenitým dílem jest Mši svatou nábožně slýchati a jak nade vše pomyšlení vysoké odplaty si tak zasloužiti můžeme. Ba, kdo na základě těchto poučení mnoho Mší svatých nábožně slýchal, bude z nich míti i mnoho útěchy na smrtelném loži a tím větší radost v blaženosti nebeské. Ti pak, kteří si Mše svaté málo váží, bez nábožnosti jí obcují, z lehkomyslnosti a nedbalosti ji zameškávají, poznají v hodince své smrti, jak velikou ztrátu utrpěli. Budou pak, ovšem pozdě, nedbalosti své želeti a na onom světě za ni pykati. I prosím milého Pána Boha, skrze Ježíše Krista, jednorozeného Syna jeho, v moci Ducha Svatého, aby všem, kdož v knize této čítají, rozum osvítiti, vůli posilniti a srdce obměkčiti ráčil tak, aby nejdůstojnější obětí Mše svaté vždy se všemožnou nábožností obcovali a i mne ubohého v modlitbách svých při ní pamětlivi byli! Amen.

Poznámky

Kapitola první. [1] I. Mojž. 4, 4. 5; [2] De Civit. Dei lib. 10, cap. 4; [3] Lib. 1. cap. 18. contra advers. leg.; [4] Summa 2. 2. qu. 85. a. 1; [5] II. Mach. 3, 2; [6] Efes. 5, 2; [7] Žid. 10, 5-7; [8] Žid. 10, 12-14; [9] Sess. 22, cap. 1; [10] I. Mojž. 14, 18; [11] Žalm 109, 4; [12] Žid. 8, 3; [13] Žid. 5, 1-11; [14] Malach. 1, 10. 11; [15] Žalm 2, 8; [16] I. Kor. 10, 12; [17] Isai. 64, 6; [18] Luk. 22, 19, 20; [19] I. Kor. 5, 7; [20] Žid. 10, 5; [21] I. Kor. 11, 24; [22] Jan 6, 52; [23] Concil. Trid. sess. 22, cap. 1; can 1, 2; [24] I. Tim. 3, 15; [25] Žid. 7, 20-24; [26] Žid. 13, 10; [27] Concil. Trid. sess. 22. o Mši svaté cap. 4; [28] Epist. ad Marcellinam n. 4; [29] Sermo 21. de temp.; [30] Dialogus miraculorum ed. Strange Col. 1851; [31] De Fide ad Petr. c. 19; [32] Contra Heinric. et Petrobrus. haereses lib. 1. epist. 2; [33] Sess. 22, cap. 8.

Kapitola druhá. [1] II. díl 14. kap.; [2] Conc. de missa; [3] Concio 69; [4] Luk. 1, 68; [5] Žalm 42; [6] III. Král. 6, 27; [7] I. Mojž. 28, 17; [8] Isai. 56, 7; [9] Žalm. 137, 1, 2; [10] Žalm 25, 8; [11] Žalm 117. 22; a Mat. 21, 42-44; [12] Luk. 2, 32; [13] Jan, 1, 5; [14] II. Mojž. 28, 4, 5; [15] Sess. 22, 22, 5; [16] Concil. Trid. sess. 22, cap. 5; [17] Concil. Trid. sess. 22, cap. 9; [18] Chrysost. de proditione Judae hom. 1; [19] Srovn. sess. 22, cap. 2; [20] Žid. 7, 26-28; [21] Malach. 1, 11; [22] Conc. Trid. sess. 22, cap. 1; [23] Revel. lib. 1. cap. 19; [24] Revel. lib. 2, c. 31; [25] Annal. ad ann. 303 Nr. 35; [26] Žid. 8, 3; [27] Moudr. 11, 23; [28] Hom. I. de cruce; [29] Revelat. 3 sv. 13. kap.; [30] Stalo se tak v září roku 948. Dr. Hefele, Beiträge zur Kirchengeschichte. Tübingen. 1864. I. Bd. s. 273.

Kapitola třetí. [1] Žalm 45, 9; [2] De virtut. theolog. lib. 6. cap. 19; [3] Thesaur. Missae c. 1; [4] I. Mojž. 4, 4; [5] Žid. 11, 4; [6] Srovn. III. Mojž. 9, 23; III. Král. 18, 38; II. Paralip. 7, 1; [7] Srovn. I. Mojž. 12. 7; 13, 18; [8] Srovn. Jan 8, 56; [9] I. Mojž. 14, 18-20; [10] Žid. 7, 1. a násl.; [11] Isai. 53, 8; [12] Srovn. I. Kor. 11, 24-26; [13] Žalm 71, 10. 11; [14] Žalm. 109, 4; [15] Žalm 110, 4; [16] Žalm 25, 6. 7; [17] Jan 20, 29; [18] Thesaur. Missae c. 2; [19] Mat. 28, 20; [20] Žid. 5, 1; [21] Efes. 5, 25-27; [22] Oseáš, 2, 19. 20; [23] Srovn. níže: Hlava 15. § 2; [24] Srovn. Hlava 16; [25] Srovn. Hlava 24.

Kapitola čtvrtá. [1] Hortus pastorum „ad sacrificium missae“;

[2] Alan. de Rupe: Liber p. 1. c. 27; [3] Homil. 2. in Ps. 37; [4] De orthod. fide lib. 4. cap. 14; [5] De informat. novit. p. 1. cap. 11; [6] Jan, 3, 16; [7] Kniha 4. kap. 2; [8] Život i zjevení 3. kniha, 6 kap.; [9] Op. cit. pars 4. cap. 27; [10] O tom více níže: Hlava 19. a 22; [11] Chronic. chinorum pars 3. lib 2.

Kapitola pátá. [1] Opera s. Leonis M. Sermo 9. in Nativ. Dei; [2] Revel. lib. 2. visio 6; [3] De rebus Saxon., lib. 2, c. 8; [4] Žid. 1, 6; [5] Revel. lib. 2. cap. 31; [6] Srovn. níže: Hlava 15. a 16.

Kapitola šestá. [1] Thesaur. Missae cap. 11; [2] Thesaur. Missae cap. 2; [3] De vita sacerdotali art. 16; [4] Conc. 80 in psalm. Miserere; [5] Cantiprat. lib. Apum II. c. 40; [6] Fastes et légendes du S. Sacrement par Gaulle. Cambray, 1863.

Kapitola sedmá. [1] Disput. 79. sect. 2; [2] Sermo devotissimus de Corpore Christi; [3] Luk. 6, 12; [4] Luk. 21, 37; [5] Luk. 22, 39; [6] Liber 5. in Lucam; [7] Revelat. 2. svaz., 4. kniha, 62. kap.; [8] Revel. lib. 2, cap. 31; [9] Jonáš 3, 1 a násled.; [10] Conc. 38. n. 10. in psalm. Miserere.

Kapitola osmá. [1] Conc. Trid. sess. 22, can. 3. cap. 3; [2] Epist. 23. ad Bonifac.; [3] Epist. ad Cecil.; [4] Homil 137; [5] In cap. 8. Hebr.; [6] Fer. III. p. Domin. 3. Quadrag.; [7] Bibliot. moralis tom. III. tract. 48. discurs. 5; [8] Tract. de Missa 4. cap. 6; [9] Apud Bollandum ad vitam s. Georgii M. 23. April; [10] De Missa num. 223; [11] Sess. 22, cap. 1; [12] Hort. pastor. Cand. myst. tract. IV. lect. 15; [13] Homo christ. Tom. I. discurs 12. c. 14; [14] Bollandus in vita s. Coletae ad diem 6. Martii; [15] Sermo de Corpore Christi; [16] Revel. lib. 1. cap. 14; [17] De Missa tract. 4. cap. 5; [18] Concil. Trid. sess. 22, cap. 2.

Kapitola devátá. [1] Dial. mirac. vol. 2. dist. 9. cap. 2 a 3; [2] De Missa cap. 5; [3] Filip. 2, 8. 9; [4] Homil. 37. in Evang.; [5] Bibl. moral. tom. III. tract. 48 discurs. 3; [6] De Eucharistia cap. 41; [7] Comment. in evang. s. Joannis Lib. XIV. in cap. VI.; [8] Homo christ. disc. 12. c. 9; [9] B. Alan rediv. p. 2, c. 7; [10] O následování Krista kn. 4. hl. 2.

Kapitola desátá. [1] I. Tim. 2, 5; [2] I. Kor. 3, 15; [3] Sermo 11. de sanctis. Tom. V.; [4] De Eucharistia; [5] Žid. 9, 20. 23; [6] Luk. 22. 20; [7] Žid. 9, 23; [8] De sacerd. lib. 3. cap. 4; [9] Candel. myster. tract. IV. recollect. ad sacrif. Missae; [10] Zjev. 1, 5; [11] Žid. 12, 24; [12] In Monitis, vita eius annexis cap. 14. n. 4; [13] Platina in vita Urbani IV. Pontif.; [14] I. Mojž. 4, 10; [15] I. Mojž. 18, 20, 21; [16] Sir. 35, 18, 19; [17] Jak. 5, 4; [18] Isai. 5, 7; [19] Žid. 12, 24; [20] II. Petr. 3, 9. [21] II. Kor. 5, 19; [22] Fas-

tes et Légendes du Saint Sacrement. str. 225; [23] IV. Mojž. 28, 2. 24; [24] Efes. 5, 2; [25] I. Mojž. 27, 27.

Kapitola jedenáctá. [1] Summa theol. 2, 2, qu. 85; [2] Isai. 42, 8; [3] Sess. 22, cap. 3.; [4] II Mojž. 13, 2; [5] IV. Mojž. 18, 16; [6] II. Kor. 5, 14. 15; [7] Thesaur. Missae cap. 12.; [8] Hort. past. candel. myst. tract. 4. ad sacrif. missae.

Kapitola dvanáctá. [1] Revelat. lib. 1, cap. 33; [2] Přísl. 16, 4; [2] Job. 38, 4, 7; [4] Dan. 3, 57, 58; [5] Efes. 1, 5, 6; [6] Sir. 43, 32. 33; [7] Žalm 150, 2; [8] Lib. 1. c. 20 contra advers. Legis [9] Sermo de Corpore Christi; [10] De Missa tract. 3. cap. 9; [11] Homo christ. disc. 12, c. 4; [12] De Missa tract. 2, cap. 13; [13] Zjevení kniha 8. k. 56; [14] Isai. 52, 5.

Kapitola třináctá. [1] I. Jan 3, 1; [2] Řím 8, 17; [3] Jan 3, 16; [4] Řím. 5, 8, 9; [5] Conc. de Missa; [6] Žalm 11, 3.; [7] Mich. 6, 6; [8] Tob. 12, 2; [9] Žalm 49, 14; [10] Adv. haeres. lib. 4, cap. 22; [11] Efez. 5, 20; [12] Homo christ. disc. 12. c. 11.

Kapitola čtrnáctá. [1] I. Král. 7, 7 a násled.; [2] II. Král. 24, 25; [3] Sess. 22, can. 3; [4] Marchantius, Candel. myst. tract. 4. lect. 15; [5] Sermo de Corp. Christi; [6] V. Mojž. 16, 19; [7] Kisel, alv. 2. conc. 36; [8] Jan 16, 23; [9] Expositio Missae, cap. 4; [10] I. Mojž. 32, 26; [11] De Missa tract. ascet. cap. 1; [12] Zjev. kniha 3. hl. 34; [13] Tamtéž hlava 30; [14] Surius, Vitae Sanctorum, in vita s. Severini abbatis 2. januarii; [15] Žid. 4, 16.

Kapitola patnáctá. [1] Job 1, 5; [2] III. Mojž. 5, 4-10; [3] Concil. Trid. sess. 22. can. 3; et sess. 2, cap. 3; [4] Candel. myst. tract. IV. lect. 15; [5] Žalm 24, 7; [6] Žalm 18, 13, 14; [7] O. cit. tract. 4, lect. 15; [8] I. Kor. 4, 4; [9] Epist. 1, cap. 4; [10] Catech. mystag. cap. 5; [11] Offic. lib. 1. cap. 48; [12] Sess. 22, cap. 2; [13] Alphab. Sacri aud. n. 528; [14] Zjev. 4. kn. 25. kap.; [15] Revel. 5. kn. 18. hl.; [16] Žid. 10, 4; [17] Pars 3. qu. 49. art. 4; [18] I. Mojž. 32, 20; [19] De Eucharist. dist. 2. tract. 2, c. 1; [20] Concil Trid. sess. 22, can. 3; [21] Candel. myst. tr. 4, lect. 15; [22] Sess. 22, cap. 2; [23] Sir. 35, 8; [24] Přísl. 21, 14; [25] In explicat. Canonis; [26] Přísl. 28, 9; [27] 2. 2. qu. 83, a. 16. [28] Moudr. 14, 9; [29] Revel. 3. lib. 9. cap.; [30] Sess. 22. cap. 1; [31] De Corpore et sang. Christi, cap. 9; [32] In III. p. disp. 79, sec. 5; [33] Conc. 4. de missa; [34] De Sacrificio Missae, sect. 1. c. 8; [35] Candel. myst. 4, lect. 15. pr. 4; [36] Žalm 39, 13; [37] Žalm 18, 13; [38] Zjev. kn. 3, kap. 14; [39] De orthod. fide lib. 4, cap. 14; [40] Ezech. 36, 25; [41] Jan 19, 34; [42] Jan 4, 4; [43] Zachar. 13, 1; [44] Is. 12, 4; [45] Is. 55, 1; [46] Zjev. 22, 17.

Kapitola šestnáctá. [1] Mat. 18, 23-26; [2] Zjev. 3, 17; [3] Thesaur. missae cap. 9; [4] Sess. 22, cap. 2; [5] Candel. myst. tract. IV. ad sacrif. missae; [6] De missa lib. 2. n. 294; [7] Exercit. Christ. tom. 2; 11, § 3; [8] Sess. 14, cap. 8; [9] Zjev. 21, 27; [10] Mat. 5, 26; [11] Concil. Trid. sess. 25. de purgat.; [12] Candel. myst. tract. 4, l. 15, pr. 3; [13] Fornerus conc. 78 in psalm. Miserere.

Kapitola sedmnáctá. [1] Toto vzývání, zvané „epiklesis", nachází se i v jiných východních liturgiích; [2] Luk. 1, 35; [3] Revel. lib. 2. cap. 6; [4] 3. Mojž. 9, 23. 24; [5] II. Paralip. 7, 1-3; [6] Annal. ad ann. 878. n. 43; [7] Bibliot. mor. tom. III. tract. 48, disc. 4; [8] Řím. 8. 26. 27; [9] Homil. 3. de incomp. Dei nat.

Kapitola osmnáctá. [1] B. Alanus rediv. p. 4. c. 27; [2] Luk. 15, 7; [3] B. Alanus rediv. c. 9; [4] Zjev. 12, 1; [5] Zjev. 3, 4; [6] I. Král. 2, 30; [7] Esther 6, 6-10; [8] Hom. 21. in acta; [9] De dign. sacerd. tract. 4. c. 1; [10] Zjev. 4. kn. 55. kap.; [11] Contra Faust. lib. 20. cap. 21. tom. VI.; [12] Sess. 22. cap. 3; [13] Conc. Trid. ses. 22., cap. 5; [14] Zjev. 5. kn. 4. kap. 4.

Kapitola devatenáctá. [1] Lib. de obed. c. 14; [2] Tract. 3. cap. 10. § 2; [3] Conc. 83. num. 9. in Psal. Miserere; [4] Concil. Trid. sess. 22. Decretum: de observand. et evitand. in celebr. Missae; [5] Lib. 3. epist. 11; [6] Conc. 38. in psal. Miserere.

Kapitola dvacátá. [1] Isai. 55, 1.; [2] Žalm 83, 12; [3] De baptis. num. 49; [4] I. 2, qu. 113. a 9. ad 2; [5] I. Mojž. 15, 1; [6] Jerem. 2, 12; [7] Mat. 10, 42; [8] Jan 15, 15; [9] Comment. in Joan. lib. 10. cap. 23; [10] Zjev. 3, 20; [11] I. Jan 3, 1; [12] Řím. 8, 17; [13] II. Petr 1, 3. 4; [14] De Missa; num. 45; [15] Catech. mistag. cap. 5; [16] Sermo de coena; [17] De myster. missae lib. 3; [18] Conc. 83. num. 10. in psal. Miserere; [19] Kol. 2, 3; [20] Řím. 8, 32; [21] I. Kor. 2, 9; [22] Concil. Trid. sess. 6, can. 24; [23] Zjev. 3. kn. 18. kap. § 4; [24] Luk. 6, 38; [25] II. Kor. 4, 17; [26] Jan 6, 15; [27] Conc. 83. in psalm. Miserere; [28] Sess. 13. cap. 8.

Kapitola dvacátá prvá. [1] Moral. lib. 15, cap. 14; [2] Žalm 4, 6; [3] Žalm 4, 8; [4] Sess. 22. cap. 2; [5] Kap. 1; [6] Thesaur. missae, cap. 1; [7] Annal ad a. 826. n. 44; [8] Annal. ad a. 806; [9] Dialog. lib. 4. cap. 58; [10] Tob. 12, 9; [11] Revel. lib. 2. cap. 4; [12] Žalm. 26, 1; [13] Ad annum 716, n. 18; [14] Od. Raynaldi annal. eccl. ad ann. 1241.

Kapitola dvacátá druhá. [1] Sermo 41. de sanctis tom. X; [2] Cyrill Hioros. in ep. ad August.; [3] In 4. sent. dist. 21; [4] Sess. 25. o očistci; [5] In 4 sent. dist. 21; [6] Mat. 5, 26; [7] Conc. 83 in ps. Miserere; [8] Brevil. p. 1. cap. 3; [9] III. Mojž. 17, 11; [10] Opus-

cula omnia, tom. 2, opusc. 56., ed. Antverp. 1612; [11] Zachar. 9, 11; [12] Ephemerid. Dominic. ad diem 25. Jan; [13] Dialog. lib. 4. c. 65; [14] Hom. 70. ad pop. Antioch.

Kapitola dvacátá třetí. [1] Soudc. 6, 12; [2] Ruth 2, 4; [3] Luk. 1, 28; [4] De sacra virtut. lib. 16, cap. 18; [5] De sacrificio Missae c. 1. § 3; [6] Žalm 90, 11; [7] Žid. 12, 22; [8] Žalm 137, 1, 2; [9] Homil. de non contemn. ecclesiis; [10] De sacerdot. l. 6, cap. 4; [11] Homil. 3. de incomp. Dei natura; [12] Zjev. 8, 3, 4.

Kapitola dvacátá čtvrtá. [1] Mat. 6, 33; [2] Moudr. 7, 14; [3] I. Mojž. 27, 28; [4] V. Mojž. 28, 3-6; [5] Henscken in Actis sanctorum, ad diem 11. maji.

Kapitola dvacátá pátá. [1] P. Gobat in Alphab. sacri audiendi n. 220; [2] II. Paralip. 26, 18-21; [3] I. Petr. 2, 9. 5; [4] P. Antonius de Spir. 5. in direct. Confess, sect. 1. disp. 2. de missa. [5] Paedagog. Christian. p. 2. c. 8. § 2; [6] Sess. 22. cap. 2.; [7] Conc. 78 in psalm. Miserere; [8] Conc. 87. in psalm Miserere, n. 3; [9] Revelat. lib. 1. cap. 14; [10] Thesaur. Missae, cap. 24; [11] Jan 17, 19; [12] Žid. 13, 12; [13] Thesaur. Missae, cap. 24; [14] Od. Raynald. annal. eccles. ad ann. 1141 n. 43.

Kapitola dvacátá šestá. [1] Mat. 16, 26; [2] Concil. Trid. ses. 22 o Mši svaté; [3] Moudr. 7, 9; [4] 4. kn. I. kap.; [5] Mat. 7, 19; [6] Confess. lib. 9. c. 1. tom. 1; [7] Od. Raynaldi annal. ad ann. 1270. n. 19; [8] Annal. ad a. 1271. n. 61; [9] Annales ad ann. 1137. n. 22; [10] Thom. Stapleton in vita eius.; [11] Beda, de Euchar; [12] Conc. 82 in pass; [13] Aug. Manni, select. hist. c. 145; [14] I. Tim. 5, 8; [15] Homil. 14, in Tim.

Kapitola dvacátá sedmá. [1] Sess. 22. de Missa; [2] Revel. lib. 2. cap. 19; [3] Zjev. 3. kn. 25 kap.; [4] Žalm 115, 16. 17; [5] In alphab. sacr. aud. n. 220; [6] In alphab. sacr. aud. n. 5; [7] Zjev. 8 kn., 96. hlava. Srovnej hl. 12.; [8] Revel. lib. 3. cap. 2.; [9] Luk. 19, 10; [10] Jan. 3, 17; [11] Zjev. 8. kn. 56. kap.; [12] List 12; [13] Zjev. 4. kn. 58. kap.; [14] Mat. 2, 11; [15] Jan 9, 38; [16] Mat. 28, 9, 16.

Kapitola dvacátá osmá. [1] Zjev. sv. Gertr. kn. 4. kap. 2, 6; [2] In exposit. Missae; [3] I. Mojž. 32, 30; [4] Zjev. 4. kn. 25 kap.; [5] IV. Mojž. 21, 8-9; [6] Jan 2, 14, 15; [7] Jan 20, 29; [8] Revel. lib. 3, c. 14; [9] II. Mojž. 12, 3-13; [10] Luk. 9, 26; [11] Thesaur. Missae, cap. 24; [12] Řím. 8, 32; [13] Revel. lib. 1. cap. 15; [14] Revel. lib. 1, cap. 53.

Kapitola dvacátá devátá. [1] Žalm 5, 8; [2] II. Mojž. 3, 5; [3] III. Mojž. 26, 2; [4] I. Mojž. 28, 17; [5] Mat. 21, 13; [6] Bollandus in vita eiusdem lib. 3, c. 9, ad 13. januarii; [7] Filip. 2, 9. 10.

Obsah

P. Martin z Kochemu 7

I. O podstatě Mše svaté 11

1. Co znamenají slova „Oběť" a „sacrificium?" 11

2. Jaký má původ sacrificium? 13

3. O oběti Ježíše Krista 17

4. Kterak byla oběť Nového Zákona předpověděna i ustanovena 21

5. O stáří křesťanských obětí a jejich názvech 26

6. Kterak bludaři proti Mši svaté brojí 28

II. O vznešenosti Mše svaté 34

2. O svěcení na kněžství 43

3. O oltáři, kněžských rouchách a obětním náčiní 47

4. O obřadech při Mši svaté 55

5. O nejpřednějším knězi při Mši svaté 59

6. Jak vzácný dar se při Mši svaté obětuje 69

III. O předobrazech i tajemstvích oběti Mše svaté 76

1. O předobrazech oběti Mše svaté 79

2. O tajemstvích oběti Mše svaté 84

3. O sedmdesáti sedmi milostech a ovocích, jež z nábožného účastenství Mše svaté vyplývají 90

IV. Kristus Pán obnovuje při Mši svaté své vtělení 98

V. Kristus Pán obnovuje při Mši svaté své narození 108

1. Jaké radosti nebe čerpá z toho, že Kristus Ježíš při Mši svaté obnovuje své narození 115

2. Jaké užitky svět z toho čerpá, že Kristus Ježíš při Mši svaté obnovuje své narození 119

VI. Kristus Pán obnovuje při Mši svaté svůj život 125

VII. Kristus Pán obnovuje při Mši svaté svou modlitbu 136

VIII. Kristus Pán obnovuje při Mši svaté své utrpení 147

1. Jakým způsobem Pán Ježíš při Mši svaté utrpení své obnovuje 148

2. Proč Pán Ježíš při Mši svaté utrpení své obnovuje 155

IX. Kristus Pán obnovuje při Mši svaté svou smrt 164

X. Kristus Pán Krev svou při Mši svaté znova prolévá 174

1. Kterak bývá při Mši sv. přesvatou Krví Páně kropeno 178

2. Kterak při Mši svaté přesvatá Krev Páně volá za nás do nebe 185

XI. Mše svatá je nejznamenitější obětí zápalnou 195
XII. Mše svatá je nejvyšší obětí chvály 203
XIII. Mše svatá je nejlepší obětí děkovací 216
XIV. Mše svatá je nejmocnější obětí prosebnou 224
XV. Mše svatá je nejmocnější obětí smírnou 235
1. Kterak Mše svatá působí odpuštění hříchů těžkých a obrací hříšníky zatvrzelé 244
2. Kterak Mše sv. působí usmíření hříchů všedních 254
XVI. Mše svatá je nejdůstojnější obětí zadostučinění 261
XVII. Mše svatá je nejznamenitějším dílem Ducha Svatého 277
XVIII. Mše svatá je nejsladší radostí Bohorodičky a svatých nebešťanů 285
XIX. Mše svatá je největším užitkem pro věřící 298
XX. Mše svatá rozmnožuje milosti Boží i nebeskou blaženost 303
1. Mše svatá obzvláště rozmnožuje milost Boží 309
2. Mše svatá obzvláště rozmnožuje nebeskou oslavu 314
3. O duchovním svatém přijímání 319
XXI. Mše svatá je bezpečnou kotvou naděje pro umírající 322
XXII. Mše sv. je nejjistějším vykoupením zemřelých 334
XXIII. Kterak se při Mši svaté kněz i andělé za přítomné modlí 347
1. Kterak se při Mši svaté kněz modlí za přítomné 348
2. Kterak orodují andělé při Mši svaté za přítomné 352
XXIV. Mše svatá práci nevadí, nýbrž podporuje ji 355
XXV. Proč máme Mši svatou spoluobětovati 365
1. Kterak máme Mši svatou Bohu obětovati 369
2. Jakou cenu má obětování Mše svaté Bohu 374
XXVI. Důtklivé napomenutí, abychom Mši svaté obcovali každodenně 379
1. Proč máme každodenně na Mši svatou choditi 384
2. Svatí nás příkladem svým povzbuzují, abychom každodenně Mši svaté obcovali 388
XXVII. Napomenutí, abychom Mši svaté nábožně obcovali 394
XXVIII. Jaké pobožnosti máme při pozdvihování svatých způsob konati 406

XXIX. S jakou uctivostí povinni jsme Mši svaté přítomni býti 417
XXX. Výklad obřadů Mše svaté 421
1. Výklad úvodu ke Mši svaté čili Mše katechumenů 422
2. Výklad prvé hlavní části Mše svaté čili obětování 431
3. Výklad druhé hlavní části Mše svaté čili Proměny 435
4. Výklad třetí hlavní části Mše svaté čili přijímání 438
5. Výklad obřadů Mše svaté za zemřelé 442

Nihil obstat

Dr. Otto Stanovský, censor

Imprimatur

Prel. Dr. Theoph. Opatrný,

vicarius generalis

Nro 6258

Pragae, die 15. Maii 1923

Vinice Páně

Pořádá Antonín Stříž

15.

Podle osnovy Antoní-
na Lískovce vytiskla
Československá gra-
fická Unie a. s. v Praze
Vydáno též 10 číslova-
ných výtisků na ručním
papíře Zandersově